

DEX SE

ELECTROTEHNICĂ
ELTH4
Tehnologia Informației

• **ACADEMIA ROMÂNĂ**
COMISIA DE TERMINOLOGIE PENTRU ȘTIINȚELE EXACTE

în colaborare cu

- **TERMROM**
- **ASOCIAȚIA GENERALĂ A INGINERILOR DIN ROMÂNIA**

• **COORDONARE GENERALĂ:**

Prof. univ. dr. ing. **Gleb DRĂGAN**
membru corespondent al Academiei Române

• **COORDONATORI DOMENIU ELECTROTEHNIC:**

Prof. dr. ing. **Aureliu PANAITESCU** - Universitatea „Politehnica” București

Prof. dr. ing. **Florin Teodor TĂNĂSESCU** - Universitatea „Politehnica” București

• **ELABORARE:**

structuri semantice: Ing. **Ana-Maria VIZANTI** - IMS

structuri informatice: Mat. **Paraschiva ONICA**

• **RECENZIE:**

Prof. dr. ing. **Valentin CRISTEA** - Universitatea „Politehnica” București

Editat cu sprijinul

AGENȚIEI NAȚIONALE PENTRU ȘTIINȚĂ, TEHNOLOGIE ȘI INOVARE

ACADEMIA ROMÂNĂ
COMISIA DE TERMINOLOGIE
PENTRU ȘTIINȚELE EXACTE

DICȚIONAR EXPLICATIV

pentru

ȘTIINȚELE EXACTE

ELECTROTEHNICĂ
ELTH4
Tehnologia Informației

Român/Englez/Francez

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

EDITURA AGIR

București, 2000

Copyright © 2000, Editura Academiei Române și Editura AGIR
Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate editurilor.

Adresa: EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
RO-76117, București, România
Calea 13 Septembrie nr. 13, sector 5
Tel.: 040-1-411 90 08, Fax: 040-1-410 39 83
E-mail: edacad@ear.ro
Internet: <http://www.ear.ro>

ASOCIAȚIA GENERALĂ A INGINERILOR-DIN ROMÂNIA
Adresa: EDITURA AGIR
RO-70179, București, România
Calea Victoriei 118, sector 1
Tel.: 040-1-659 22 75; Fax: 040-1-312 55 31
E-mail: agirbuc@transdata.ro

Redactor: Dan DUMITRESCU
Tehnoredactare computerizată: Ciprian ONICA, Ana-Maria VIZANTI
Coperta seriei: Camelia BOGOI

Bun de tipar: 6.XII.2000; Format:16/70 x 100; Coll tipar: 17,25
C.Z. pentru biblioteci mari: 621.391:519.2(032)=59=2=4
C.Z. pentru biblioteci mici: 51:62

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE ISBN: 973-27-0799-2
973-27-0747-X

EDITURA AGIR ISBN: 973-8130-27-1

IMPRIMAT ÎN ROMÂNIA

Tipografia:

CUPRINS

Prefață.....	VII
Introducere	IX
Indicații de utilizare.....	XI
Termeni de specialitate.....	1
Index Englez - Român.....	189
Index Francez - Român.....	223
Surse bibliografice	261

Dicționare explicative pentru ELTH – ELECTROTEHNICĂ:

ELTH 1 – ÎNCERCĂRI GENERALE ȘI FIABILITATE

ELTH 2 – DETECTAREA ȘI MĂSURAREA RADIAȚIILOR IONIZANTE

ELTH 3 – TRACȚIUNE ELECTRICĂ ȘI APLICAȚII ELECTROMECHANICE

ELTH 4 – TEHNOLOGIA INFORMAȚIEI

ELTH 5 – REACTOARE NUCLEARE

ELTH 6 – TRANSPORTUL ȘI DISTRIBUȚIA ENERGIEI ELECTRICE

ELTH 7 – ELECTROBIOLOGIE ȘI ECHIPAMENT MEDICAL

ELTH 8 – TEHNICA ILUMINATULUI

ELTH 9 – TELECOMUNICAȚII

PREFAȚĂ

O limbă evoluează în mai multe feluri și prin mai multe mijloace, inclusiv „prin greșeli”, cum a demonstrat mai demult un mare filolog, Iorgu Iordan, într-un studiu celebru *O gramatică a greșelilor*. Împrumutul din alte limbi constituie, desigur, mijlocul uzual de a îmbogăți vocabularul unei limbi. Mai ales în pragul noului secol când informația circulă repede și, odată cu ea, circulă și termenii care definesc informația.

De regulă, un cuvânt nou apare (și este primit în limbă) atunci când definește o noțiune nouă, un obiect nou, în fine, o relație sau o situație, profesiune, deprindere etc. pentru care nu există deja un termen în limba națională. Sau chiar dacă există, se poate întâmpla ca termenul „băștinaș” să nu fie suficient de răspândit și puternic pentru a face față agresiunii termenului împrumutat. În acest caz, cuvântul nou învinge.

Limba selectează, ține o vreme termenul nou „în carantină” și, în cele din urmă, îl primește sau îl respinge. Există un „filtru” natural care acționează de cele mai multe ori eficient chiar și fără „acordul” comisiilor academice însărcinate cu apărarea limbii naționale... Un exemplu: specialiștii francezi au încercat să se opună, inclusiv cu mijloace administrative (amenzi severe), invaziei anglicismelor în limba franceză. Cine nu cunoaște studiul -- manifest -- pamflet al lui Etiemble despre *le franglais?* Trebuie spus, azi, că studiul este eminent, dar efectul lui e aproape nul. Cuvintele de origine engleză au continuat să intre în limbă, „sfârșit de săptămână” n-a reușit să reziste *week-end*-ului...

Limba română este, azi bombardată de termeni străini, unii necesari, cei mai mulți parazitari, folosiți cu fardoseală de Chirițele epocii de tranziție. „A disipa” este un exemplu. „A focusa” -- altul. Am scris cu câțva timp în urmă despre mania „romglezei” -- o limbă peștrită și inestetică, pe care o utilizează cei care vor să se exprime, cum se zicea pe vremuri, „pe radicale”...

Sper ca acest jargon să găsească în epoca noastră un nou Alecsandri sau un nou Caragiale care să-l ridiculizeze și, astfel, să-l descurajeze. Limba română, amenințată din toate părțile (în primul rând de incultura contemporanilor noștri) să-și păstreze frumusețea și demnitatea ei. Asta nu înseamnă că trebuie să se închidă în ea însăși și să nu primească, atunci când este nevoie, termeni și sintagme noi.

Evoluția tehnologică din perioada actuală determină o infuzie, uneori insuficient controlată, a terminologiei din domeniul științelor exacte. Adaptarea unui termen științific dintr-o limbă străină se face în mod obișnuit, în mod spontan, fără să existe criterii clare stabilite în acest sens. De aici apar confuzii și o comunicare nu totdeauna coerentă între specialiști.

În cazul limbii române, aceasta conduce la tendința de a introduce termeni care nu se încadrează în specificul limbii române. Din aceste motive, elaborarea unei terminologii corecte în domeniul științelor exacte este de o deosebită actualitate, cu atât mai mult cu cât

importul tot mai masiv de termeni noi are loc pe diferite filiere (engleză, franceză, germană). Pe de altă parte, adaptarea unor termeni noi trebuie făcută în spiritul limbii române, luând în considerare specificul acesteia.

Cum Academia Română are, prin tradiție, menirea de a promova și coordona preocupările avansate din domeniul științific și cultural din țara noastră, este firesc ca ea să și propună ca unul din programele sale prioritare să fie elaborarea unor terminologii corecte în domeniul științelor exacte. În acest scop a fost instituită, în anul 1997, Comisia de Terminologie pentru Științele Exacte (CTSE) a Academiei Române. Activitatea acestei comisii de terminologie se desfășoară sub egida Academiei Române, terminologia stabilită purtând girul acesteia.

Limba fiind aceeași în România și Republica Moldova, la elaborarea terminologiei pentru științele exacte participă și specialiștii din Republica Moldova. Dat fiind progresul rapid al tehnologiei, activitatea Comisiei de Terminologie pentru Științele Exacte a început în domeniul științelor tehnice. Apariția dicționarelor privind unele domenii ale științelor tehnice este un început promițător și sperăm că activitatea Comisiei de Terminologie pentru Științele Exacte a Academiei Române va cuprinde, în anii ce vin, toate domeniile științelor tehnice pentru ca în viitor să se extindă și asupra altor domenii ale științelor exacte.

Acad. Eugen Simion
Președintele Academiei Române

INTRODUCERE

Comisia de Terminologie pentru Științele Exacte și-a propus ca unul din principalele sale obiective să fie editarea de dicționare explicative multilingve, care să contribuie la stabilirea unei terminologii corecte în domeniul științelor exacte.

Având în vedere mărimea unei astfel de lucrări s-a decis la realizarea ei în etape pe diferite domenii, începându-se cu domeniul științelor tehnice.

Pentru ca aceste dicționare să-și poată atinge scopul propus s-a avut în vedere câteva principii de bază:

- fiind vorba de dicționare explicative, s-a dat o deosebită importanță definițiilor conceptelor, astfel încât acestea să fie clare și exacte; să exprime corect conținutul conceptului, iar delimitarea de alte concepte să fie bine precizată, eliminându-se ambiguitățile;

- relațiile dintre concepte să fie făcute conform unei ierarhizări, având la bază tezurizarea terminologiei din domeniul respectiv;

- atât la elaborarea definițiilor, cât și la stabilirea termenilor echivalenți în limbile străine s-au consultat cele mai reprezentative și mai recente documentații elaborate de foruri sau organizații internaționale competente în respectivele domenii; de asemenea, atât ca fond, cât și ca formă s-au respectat standardele internaționale (în deosebi publicațiile ISO și CEI) precum și cele românești (STAS).

În situațiile în care, prin evoluția tehnologiei, vor interveni schimbări în conținutul unor concepte sau vor apărea concepte și termeni noi, se vor întocmi noi ediții cu completările sau schimbările necesare.

Eventualele sugestii sau recomandări privind edițiile viitoare sunt bine-venite.

Electrotehnica reprezintă un domeniu vast care a avut o abordare științifică, de mulți ani, în special din partea Comisiei Electrotehnice Internaționale (CEI) și a Comitetului Național Român al CEI.

În anul 1910, CEI a înființat Comitetul de Terminologie, care a publicat în 1938 prima ediție a unui Dicționar de Electrotehnică, denumit Vocabularul Electrotehnic Internațional (VEI), completat ulterior în decursul anilor.

La inițiativa Acad. Remus Răduleț, care a fost președinte al CEI (1964-1967) și apoi președinte al Comitetului de Terminologie (1969-1981) s-a început în cadrul Comitetului Național Român al CEI, elaborarea lucrării "Thesaurus Rationnel de l'Electricité," care a apărut în prima ediție, în anul 1986, la Geneva. În anul 1996, a apărut Dicționarul Terminologiei Electrotehnice Standardizate, în ediție bilingvă (român-englez și englez-român), coordonat de acad. Al. Timotin și prof.dr.ing. F.T. Tănăsescu Aceste lucrări reprezintă punctul de plecare pentru orice dicționar din domeniul Electrotehnicii.

Dicționarul de față se referă la terminologia privind Tehnologia Informației.

Domeniul Tehnologia Informației constituie o structură independentă în cadrul Tezaurului terminologiei electrotehnice, realizat pe baza fondului terminologic standardizat pe plan mondial de Comisia Electrotehnică Internațională (CEI) și elaborat sub forma unei bănci de date terminologice multilingve sub coordonarea D-lui Profesor Alex. Timotin.

Domeniul este divizat în mai multe subdomenii: Organizarea, reprezentarea și prelucrarea datelor; Echipamente de prelucrare a datelor; Programarea calculatoarelor

numerice; Suporturi de date și memorii; Tehnici și mijloace de exploatare; Tehnici de afișare a datelor; Dezvoltare de sistem în tehnologia informației; Calcul analogic; Sisteme de operare; Baze de date; Rețele de calculatoare.

Domeniul fiind deosebit de vast și aflându-se în continuă expansiune, terminologia corespunzătoare păstrează aceeași dinamică, fiind îmbogățită permanent, astfel că dicționarul nu poate avea un caracter exhaustiv.

Fondul conceptual al domeniului Tehnologia Informației cuprinde circa 2 800 de concepte, iar fondul terminologic conține circa 3 000 termeni.

Prof. dr. ing. Gleb DRĂGAN

· Membru corespondent
al Academiei Române

Prof. dr. ing. Aureliu PANAITESCU

INDICAȚII DE UTILIZARE

Pentru facilitarea consultării dicționarului, privind domeniul „Tehnologia Informației”, supunem atenției cititorilor următoarele precizări.

Dicționarul conține circa 3 000 de termeni și este structurat pe două secțiuni și anume:

- ◆ prima secțiune prezintă o serie importantă de termeni utilizați în domeniul considerat;
- ◆ a doua secțiune cuprinde indexul englez - român și cel francez - român al termenilor definiți în prima secțiune.

În dicționarul explicativ, toți termenii din limba română (uneori adevărate expresii) sunt ordonați alfabetic și anume: descriptorii (termenii principali, recomandați) și ne-descriptorii (termenii secundari - sinonime tolerate, sinonime nerecomandate, abrevieri sau simboluri), scriși cu caractere aldine.

Descriptorii sunt însoțiți de traducerea lor în limbile engleză și franceză scrise cu caractere italice, precum și de definițiile recomandate în limba română. Componentele acestei liste sunt separate prin semnul grafic „/“.

Ne-descriptorii (la care nu apar traducerea și definiția, sinonimele fiind specifice limbii) sunt însoțiți de simbolul grafic „⇒” care trimite la descriptorul recomandat.

Definițiile conceptelor sunt fie preluate direct din sursele românești, fie prelucrate și traduse din publicațiile CEI.

Formele termenilor (denumirile complete ale conceptelor, adeseori de forma unor sintagme complexe), în contexte date și evitând ambiguitățile, pot fi folosite doar parțial, în forme contrase, cu părțile facultative dispuse între paranteze rotunde. Pentru eliminarea *omonimelor*, toți termenii sunt formal distincți, deosebirea fiind realizată prin adăugiri la forma uzuală a termenilor. Dacă omonimele au semnificații apropiate, denumirea este completată cu fragmente puse între *paranteze rotunde*, ca părți facultative ale denumirii complete. Alături de acestea, un scurt comentariu pus între *paranteze drepte*, (precedate sau nu de un număr de ordine), servește numai departajării, neaparținând denumirii complete. Nu sunt incluse în dicționar acele *concepte nedefinite explicit* (menționate sau sumar prezentate în documentele sursă).

(a) abandona / (to) *abort / abandonner* / Terminarea forțată a unui proces (activități) datorită unei condiții de eroare sau deciziei utilizatorului (sau a administratorului). Notă: Abandonarea poate fi făcută în mod asincron față de execuția procesului.

abatere de aranjare / *ordering bias / écart d'ordre* / Abatere între repartiția elementelor unei mulțimi aranjate și o repartiție aleatorie.

abatere sistematică / *bias [systematic deviation] / biais [écart systématique]* / Abatere a unei valori de la o valoare de referință.

abstractizare a datelor / *data abstraction / abstractisation des données* / Un principiu folosit pentru a ascunde utilizatorului detaliile legate de modul de memorare fizică a datelor și care se realizează în principal printr-un model al datelor pus la dispoziția utilizatorului de către sistemul de gestiune a bazei de date; acest model trebuie să fie suficient de puternic pentru a permite reprezentarea tuturor conceptelor și suficient de simplu pentru a permite gestiunea ușoară a întregii aplicații.

acces aleator(iu) ⇒ acces direct

acces direct / *direct access / accès sélectif* / Extragerea sau introducerea unei date într-o memorie, în condiții care depind numai de locația care i-a fost afectată și nu de locațiile afectate datelor extrase sau introduse anterior.

acces direct în memorie / *direct memory access (DMA) / accès direct en mémoire* / Tehnică ce permite deplasarea directă a datelor între memoria principală și echipamentele periferice, fără a fi prelucrate de unitatea centrală.

acces (la informație) / *access / accès [processus]* / Localizare de informații în memoria unor echipamente și transferarea lor independentă de unitatea centrală și invers.

acces multiplu cu detectarea purtătoarei și detecția coliziunilor / *carrier sense multiple access with collision detection (CSMA/CD) / accès multiple avec la détection de la porteuse et les collisions* / Un protocol de comunicație într-o rețea de calculatoare, bazat pe detecția coliziunilor. Notă: Dacă două calculatoare încearcă să transmită simultan, atunci se detectează o coliziune și ambele calculatoare opresc transmisia; reluarea transmisiei se face după ce se așteaptă un interval de timp aleator. Protocolul este larg răspândit în rețelele Ethernet, care folosesc un cablu coaxial ca mediu fizic pentru transmisia datelor.

acces secvențial / *sequential access / accès séquentiel* / Extragerea sau introducerea unei date într-o memorie, în condiții care depind de locația ce i-a fost afectată și de locațiile afectate datelor extrase sau introduse anterior.

acces selectiv ⇒ acces direct

acces serial ⇒ acces secvențial

(a) accesa / (to) *access / accéder* / Operație prin care se permite admiterea utilizatorului într-un sistem de calcul, utilizând fie facilitățile oferite de o rețea de calculatoare pentru lucrul la distanță, fie conectarea locală la un sistem de calcul. Note: 1. Sistemele cu multiacces permit lucrul simultan de la mai multe terminale (fizice sau emulate, locale sau aflate la distanță) a mai multor utilizatori. 2. Alte accepțiuni: Accesul unui proces la o resursă ce i-a fost alocată de către sistemul de operare; accesul la un bloc de informații memorate pe un suport extern (disc, bandă, casetă, tambur magnetic). În sens mai larg informațiile organizate ca înregistrări în fișiere sunt și ele resurse gestionate de către sistem.

actualizare de fișier / *file updating* / *mise à jour de fichier* / Activitate de adăugare, ștergere sau modificare a datelor într-un fișier, fără a altera structura acestuia.

acumulator [registru de memorie] / *accumulator [storage register]* / *accumulateur [régistre de mémoire]* / Registru în care se formează rezultatul unei operații.

(a) adapta / *(to) adapt* / *adapter* / Operație prin care nivelul semnalelor electrice este transformat astfel încât să fie înțeles de un alt echipament (partener de comunicație).

adaptare / *customization* / *personnalisation [adaptation sur mesure]* / Adaptarea unui pachet de programe sau a unei configurații hardware la cerințele specifice utilizatorului. Notă: În momentul instalării, sau ulterior, prin activitatea de administrare se modifică anumiți parametri ai produsului, astfel încât el să răspundă cât mai bine scopului pentru care a fost achiziționat, tipului de aplicații pentru care este utilizat sau unor caracteristici ale echipamentelor.

adaptor / *adaptor* / *adapteur* / Majoritatea liniilor electrice utilizate pentru interconectarea calculatoarelor în rețea se termină cu un adaptor de impedanță, un dispozitiv care atenuează reflexiile semnalelor electrice pe linia de comunicație.

adaptor de canal / *channel adapter* / *adapteur de voie* / Dispozitiv care permite interconectarea a două canale diferite, permițând comunicarea dintre acestea.

adaptor de comunicații asincrone / *asynchronous communications interface adapter* / *adapteur de communications asynchrones* / Placă de interfață (o placă de circuit imprimant cu circuite integrate) care se conectează la un calculator, permițându-i acestuia să inițieze comunicații asincrone de date.

adaptor de linie / *line adapter* / *adapteur de ligne* / Un echipament care servește la conectarea unui calculator la o linie, convertind semnalele dintr-o formă în alta. Notă: Un adaptor de linie poate fi un modem sau un echipament similar.

(a) adăuga, 1[baze de date] / *(to) append, 1[data base]* / *ajouter, 1[bases de données]* / Operație prin care, la datele stocate într-o bază de date, se adaugă o nouă înregistrare cu informații. Notă: Adăugarea înregistrării nu se face neapărat la sfârșit, ci eventual în locul unei înregistrări șterse sau în prima poziție disponibilă, iar la efectuarea unei interogări, datele nu sunt obținute neapărat în ordinea în care au fost adăugate (ordinea poate depinde și de folosirea unui index).

(a) adăuga, 2[fișiere] / *(to) append, 2[files]* / *ajouter, 2[fichiers]* / Operație de lucru cu un fișier, care constă în adăugarea de informații la sfârșitul fișierului, după ultima înregistrare a acestuia. La deschiderea fișierului trebuie specificat modul "append" pentru ca sistemul să asigure extinderea fișierului prin alocarea spațiului suplimentar.

administrare a configurației unui sistem / *configuration management* / *gestion de la configuration d'un système* / Procesul de identificare, definire, înregistrare și raportare a resurselor componente ale configurației unui sistem de calcul, precum și prelucrarea cererilor de modificare a acestora.

administrator / *administrator* / *administrateur* / Persoană abilitată să efectueze modificări în configurația unui sistem de calcul și/sau a unei rețele de calculatoare. În general, administratorul are privilegiile sporite în utilizarea sistemului de calcul (de cele mai multe ori fiind chiar utilizatorul cel mai privilegiat, sau "superuser"). Notă: Un sistem de operare pune la dispoziția administratorului următoarele categorii de servicii specializate: identificarea utilizatorilor și asigurarea securității accesului în sistem; asigurarea comunicării între utilizatori; măsurarea performanțelor sistemului; gestiunea dispozitivelor (discuri, benzi) din sistem; administrarea sistemului de fișiere și a imprimantelor din sistem. Administratorul poate stabili valorile unor parametri specifici care influențează caracteristicile de

exploatare a sistemului. El realizează și reconfigurarea sistemului în cazul efectuării unor modificări asupra elementelor hardware/software care compun sistemul de calcul.

administrator al bazei de date / database administrator (DBA) / administrateur d'une base de données / Funcția de administrator al bazei de date poate fi îndeplinită de o persoană sau grup de persoane responsabile pentru crearea și întreținerea unei baze de date. Notă: Uzual, administratorul bazei de date proiectează schemele conceptuală și fizică a bazei de date, stabilește drepturile de acces a diferiților utilizatori la informațiile din baza de date, stabilește constrângerile de integritate ce se aplică bazei de date și monitorizează accesul la aceasta în scopul îmbunătățirii performanțelor.

(a) adresa / (to) address / adresser / A referi o dată sau un dispozitiv prin adresa sa. Notă: Tipuri de adresare: adresare absolută, simbolică, relativă, autorelativă, imediată, directă, indirectă, implicită, repetitivă.

adresabil / addressable / adressable / Sistem de calcul care poate fi contactat ca nod component al unei rețele de calculatoare. Nodul are o adresă unică în cadrul rețelei; care îl diferențiază de celelalte noduri din cadrul aceleiași rețele de calculatoare.

adresare / addressing / adressage / Proces de localizare a unei zone din memoria internă sau de pe un suport extern de informație pe baza adresei acesteia, în funcție de tipul adresei considerate, de modul de prelucrare a acesteia și de particularitățile suportului de informație adresat.

adresare absolută / absolute addressing / adressage absolu / Metodă de adresare în care partea de adresă a instrucțiunii conține o adresă absolută.

adresare autorelativă / self-relative addressing / adressage auto-relatif / Metodă de adresare în care partea de adresă a instrucțiunii conține o adresă autorelativă.

adresare calculată / hashing / adressage calculé / Metodă utilizată pentru transformarea unei chei de căutare într-o adresă, în

vederea menținerii sau regăsirii datelor. Notă: Această metodă este desemnată să minimizeze durata de căutare.

adresare cu progresie automată / one-ahead addressing / adressage à progression automatique / Metodă de adresare implicită, în care partea tipului de operație a unei instrucțiuni adresează în mod implicit operanzii situați imediat după operanzii ultimei instrucțiuni executate.

adresare directă / direct addressing / adressage direct / Metodă de adresare în care partea de adresă a instrucțiunii conține o adresă directă.

adresare imediată / immediate addressing / adressage immédiat / Metodă de adresare în care partea de adresă a instrucțiunii conține o adresă imediată.

⊃ **adresare implicită / implied addressing / adressage implicite /** Metodă de adresare în care partea tipului de operație a unei instrucțiuni adresează în mod implicit operanzii.

⊃ **adresare indirectă / indirect addressing / adressage indirect /** Metodă de adresare în care partea de adresă a instrucțiunii conține o adresă indirectă.

adresare indirectă pe mai multe niveluri / deferred addressing / adressage différé / Metodă de adresare în care o adresă indirectă trimite la o altă adresă indirectă, acest proces repetându-se fie de un număr predefinit de ori, fie până când un indicator întrerupe acest proces.

adresare relativă / relative addressing / adressage relatif / Metodă de adresare în care partea de adresă a instrucțiunii conține o adresă relativă.

adresare repetitivă / repetitive addressing / adressage répétitif / Metodă de adresare implicită care se aplică numai la instrucțiunile fără adresă, în care partea tipului de operație adresează în mod implicit operanzii ultimei instrucțiuni executate.

adresare simbolică / symbolic addressing / adressage symbolique / Metodă de adresare în care partea de adresă a instrucțiunii conține o adresă simbolică

adresă / *address* / *adresse* / Valoare care identifică o locație. Exemple: Numărul unui registru, adresa unei părți a memoriei, adresa unui dispozitiv, adresa unei rețele sau a unui sistem de calcul în cadrul unei rețele.

adresă a instrucțiunii / *instruction address* / *adresse d'instruction* / Adresa unui cuvânt care reprezintă o instrucțiune.

adresă absolută / *absolute address* / *adresse absolue* / Adresă directă care identifică o locație fără referire la adresa de bază.

adresă autorelativă / *self-relative address* / *adresse auto-relative* / Adresă relativă care utilizează ca adresă de bază adresa instrucțiunii în care apare.

adresă calculată / *generated address* / *adresse calculée* / Rezultat obținut în timpul execuției unui program pentru calculator, care este utilizat ca o adresă.

adresă de bază / *base address* / *adresse (de) base* / Adresă utilizată ca origine în calculul adreselor.

adresă de pistă / *home address* / *adresse (de) piste* / Informație scrisă pe fiecare pistă a unui disc magnetic, indicând numărul pistei pe fața considerată a discului.

adresă de referință ⇒ adresă de bază

adresă directă / *direct address* / *adresse directe* / Adresă care identifică o locație fără referire la locația de memorie în care se află altă adresă.

adresă efectivă / *effective address* / *adresse effective* / Conținutul părții de adresă a unei instrucțiuni efective.

adresă indirectă / *indirect address* / *adresse indirecte* / Adresa unei locații de memorie care conține o adresă ce identifică locația finală. Notă: Locația de memorie poate să fie primul câmp de adresă al unei liste înlănțuite de câmpuri de adrese, ultimul dintre acestea identifică locația finală.

adresă reală / *real address* / *adresse réelle* / Adresă a unei locații de memorie în memoria reală.

adresă realocabilă ⇒ adresă relocabilă

adresă relativă / *relative address* / *adresse relative* / Adresă directă care identifică o locație prin intermediul poziției sale față de o adresă de bază.

adresă relocabilă / *relocatable address* / *adresse translatable* / Adresă care trebuie să fie modificată atunci când programul pentru calculator care o conține sau datele la care se referă vor fi realocate.

adresă relocabilă ⇒ adresă relocabilă

adresă simbolică / *symbolic address* / *adresse symbolique* / Identificator care reprezintă o adresă.

adresă virtuală / *virtual address* / *adresse virtuelle* / Adresă a unei locații de memorie în memoria virtuală.

adunare paralelă / *parallel addition* / *addition parallèle* / Adunare în care cifrele tuturor rangurilor operanzilor sunt prelucrate simultan.

adunare serie / *serial addition* / *addition série* / Adunare în care cifrele corespunzătoare rangurilor operanzilor sunt prelucrate unele după altele.

(a) afișa / *(to) display* / *afficher* / A prezenta datele sub formă vizuală.

afișaj ⇒ afișare

afișare / *display* [*visual presentation*] / *affichage* / Presentare vizuală a datelor.

afișare intermitentă / *blinking* (*in computer graphics*) / *clignotement* (*en infographie*) / Modificare intenționată și periodică a intensității unuia sau mai multor elemente grafice sau segmente.

afișare în mod pagină / *page display* / *affichage page par page* / Stare a unui (video) terminal, în care informațiile sunt afișate câte o pagină odată, iar informația ce se transmite spre terminal este afișată până la umplerea ecranului, după care este așteptat un caracter de control ce provoacă ștergerea paginii, și ciclul se reia. Notă: Spre deosebire de modul defilare, în care umplerea ecranului produce o defilare în sus, în modul pagină afișarea se reia de la

începutul paginii (colțul din stânga sus al ecranului).

! **alfabet** / *alphabet* / *alphabet* [*sens général*] / Set de caractere care respectă o regulă convenită. Notă: Această definiție se aplică alfabetelor limbilor naturale alcătuite din litere cu sau fără semne diacritice.

! **alfanumeric** / *alphanumeric* / *alphanumérique* / Calificativ al unui tip de date ce poate conține atât litere, cât și cifre. Notă: Folosirea datelor alfanumerice în baze de date simplifică operațiile în care apar date mixte (litere și cifre), ca de exemplu indexarea după o cheie multiplă ce conține atât câmpuri numerice, cât și șiruri de caractere.

! **algebră relațională** / *relational algebra* / *algèbre relationnelle* / Un formalism ce permite descrierea manipulării tabelor unei baze de date, bazându-se pe o serie de operatori de selecție, proiecție, reuniune, intersecție și filtrare pentru a crea noi relații pe baza celor existente.

! **algoritm** / *algorithm* / *algorithme* / Ansamblu finit de reguli determinate servind la rezolvarea unei probleme printr-un număr finit de operații.

! **algoritm criptografic** / *cryptographic algorithm* / *algorithme cryptographique* / Un algoritm care arată cum se poate obține o informație criptată dintr-un bloc de date și o cheie de criptare. Notă: Un astfel de algoritm de criptare este folosit pentru criptarea parolilor utilizatorilor în sistemul de operare UNIX.

! **algoritm de compresie** / *compression algorithm* / *algorithme de compression* / Un algoritm care are ca intrare un bloc de date și care produce un alt bloc de date, de cele mai multe ori acesta fiind de dimensiune mai mică decât blocul de date inițiale.

✓ **algoritm de înlocuire de pagină** / *page replacement algorithm* / *algorithme de remplacement de page* / În cazul administrării memoriei cu paginare la cerere, metodă utilizată de sistemul de operare pentru alegerea paginilor ce se vor scoate din memo-

rie pentru a crea loc altor pagini ce trebuie încărcate în memorie. Teoretic, orice pagină se poate încărca în orice bloc (cu excepția celor rezervate pentru sistemul de operare). Dacă pagina ce trebuie înlocuită a fost modificată, în timpul scurs de la ultima sa încărcare în memorie, ea va trebui rescrisă pe disc pentru a face actualizarea conținutului. Dacă pagina nu a fost modificată, atunci nu mai trebuie rescrisă pe disc, deoarece copia sa se găsește deja acolo. Exemple: Printre cei mai utilizați algoritmi se numără: FIFO (First In, First Out), LRU (Least Recently Used), MRU (Most Recently Used), precum și algoritmi obținuți prin simplificarea celor de mai sus în scopul scăderii complexității, cum ar fi algoritmul ceasului, NUR (Not Used Recently), metoda dubleților etc.

algoritm de paginare ⇒ algoritm de înlocuire de pagină

alimentare cu hârtie / *paper feed* / *alimentation en papier* / Mecanism ce permite unei imprimante să primească o nouă foaie de hârtie, la terminarea imprimării unei pagini. Notă: Mecanismul de alimentare cu hârtie poate, în unele cazuri, să permită folosirea mai multor tipuri de hârtie: coli A4 și/sau A3, hârtie cu perforații pe margine etc.

(a) **alinia** ⇒ (a) cadra

! (a) **alinia la dreapta** / (*to*) *right-justify*, 1[*a page*] / *justifier à droite* / A asigura poziția de imprimare a caracterelor pe o pagină astfel încât marginea din dreapta să fie aliniată

✓ (a) **alinia la stânga** / (*to*) *left-justify*, 1[*a page*] / *justifier à gauche* / A asigura poziția de imprimare a caracterelor pe o pagină astfel încât marginea din stânga să fie aliniată.

! (a) **aloca** / (*to*) *allocate* / *attribuer* / Acțiunea de a asocia o resursă a unui sistem de calcul unei anumite activități din sistem, pentru a permite continuarea desfășurării acelei activități. Notă: Alocarea resurselor reprezintă una din funcțiile fundamentale ale unui sis-

tem de operare. Ea se poate referi la spațiul de memorie (internă sau externă), timpul de procesor, canale de comunicație, informații memorate în fișiere, echipamente periferice etc. Exemple: Alocarea poate fi statică (dacă resursele sunt puse la dispoziția procesului indiferent dacă acesta le utilizează sau nu) sau dinamică (se face în funcție de necesitățile de la un anumit moment).

alocare a memoriei / *storage allocation / attribution de mémoire* / Atribuirea de zone de memorie pentru date determinate.

alocare cu prelevare forțată / *preemptive allocation / attribution devancée* / Politică de alocare a resurselor dintr-un sistem care permite ca un proces să nu dețină o resursă pe toată perioada execuției sale. Notă: Deoarece în sistem numărul de resurse fizice este limitat, se pune problema alocării de resurse astfel încât acestea să fie efectiv partajate de către procesele care le solicită. Această politică presupune că o resursă poate fi recuperată în orice moment de la procesul care o utilizează. Există resurse pentru care se poate face prelevare forțată (procesor, memoria internă etc.) și altele pentru care acest lucru nu este permis (bandă magnetică, imprimantă).

alocare de resurse / *resource allocation / attribution de ressources* / Acțiunea de atribuire a mijloacelor necesare dintr-un calculator cu program memorat pentru realizarea unor lucrări. Exemple: Alocarea de memorie principală, de unități de intrare-ieșire, de fișiere.

alocare dinamică a memoriei / *dynamic storage allocation / attribution dynamique de mémoire* / Sistem utilizat în multiprogramare în care un program repartizat după necesități alocă zone din memoria unui program, când acest program este încărcat.

alocare dinamică (a resurselor) / *dynamic (resource) allocation / attribution dynamique (des ressources)* / Tehnică prin care resursele afectate execuției programelor pentru calculator sunt determinate de ne-

cesitățile evaluate în momentul prezentării cererii respective.

alocare dinamică de memorie tampon / *dynamic buffering / rangement dynamique en mémoire tampon* / Tehnica de alocare dinamică a memoriei tampon.

alocare parțială ("păstrează și așteaptă") / *hold and wait / attribution partielle* / Tehnică de alocare a resurselor prin care o lucrare (job) primește resursele pe rând, pe măsură ce le solicită în timpul execuției; dacă resursele nu sunt disponibile la un moment dat, se așteaptă eliberarea lor de către lucrarea care le deține (fără a elibera resursele deja acaparate). Notă: Este una dintre condițiile necesare pentru producerea blocajului reciproc într-un sistem. O alternativă este "alocarea totală", în care programul nu este lansat în execuție până când nu sunt disponibile toate resursele pe care le solicită.

alocare procesor / *processor allocation / attribution processeur* / Algoritm utilizat pentru a decide care proces va fi rulat și pe ce procesor. În cazul unui sistem distribuit (constituit ca o mulțime de procesoare ce pot fi organizate ca o colecție de stații de lucru, ansamblu de procesoare sau organizare hibridă). Pentru modelul organizării sub formă de stații de lucru, alocarea stabilește când un proces rulează local sau când poate rula pe o altă stație neutilizată; pentru modelul ansamblului de procesoare, alocarea va decide pentru fiecare nou proces pe ce procesor se va rula.

alocare statică de memorie tampon / *simple buffering / rangement simple en mémoire tampon* / Tehnică de alocare a memoriei tampon, pe toată durata execuției unui program pentru calculator.

alterat / *corrupted / altéré* / Stare a bazei de date în care informațiile stocate în aceasta sunt inutilizabile și care poate apărea în general datorită defecțiunilor hardware, dar și datorită unor defecțiuni ascunse în sistemul de gestiune a bazei de date sau chiar a

sistemului de operare. Notă: Refacerea unei baze de date alterate se poate realiza folosind programe speciale, furnizate de producătorul sistemului de gestiune, și nu garantează refacerea în totalitate a informațiilor stocate (uneori se pot recupera numai anumite tabele ale bazei de date).

amorsă de început de bandă magnetică / (*magnetic tape*) *leader* / *amorces de début* (*de bande magnétique*) / Parte a unei benzi magnetice înaintea reperului de început de bandă și care servește la montarea benzii.

amorsă de sfârșit de bandă magnetică ⇒ capăt (de bandă magnetică)

amplificator de linie / *line driver* / *amplificateur de ligne* / Un dispozitiv electronic ce amplifică semnalele transmise pe o linie, în scopul măririi distanței la care poate ajunge semnalul.

amplificator operațional / *operational amplifier* / *amplificateur opérationnel* / Amplificator cu amplificare ridicată, impedanță de intrare ridicată și impedanță de ieșire scăzută. Notă: Prin adăugare la un amplificator operațional de elemente exterioare, se pot realiza sumatoare, integratoare și, în general, orice transmitanță sau orice lege de transformare neliniară.

amplitudine a erorilor ⇒ interval al unei erori

analiză a cerințelor / *requirement analysis* / *analyse des besoins* / Studiu sistematic al cerințelor unui utilizator vizând definirea unui sistem.

analiză a datelor / *data analysis* / *analyse des données* / Studiu sistematic al datelor și al fluxului lor, în cadrul unui sistem existent sau proiectat.

analiză a datelor [baze de date] / *data analysis [data base]* / *analyse des données [base de données]* / Fază inițială a proiectării unei aplicații de baze de date, în care se urmărește izolarea entităților reprezentative ale aplicației, a relațiilor dintre acestea și a caracteristicilor semantice (cum ar fi constrângerile la care sunt supuse datele). Notă: În urma analizei datelor, rezultă de obicei

un set de specificații de proiectare constând în: diagrame (de exemplu, diagrama entitate-legătură), aserțiuni asupra datelor, un dicționar de date etc.

analiză a informației / *information analysis* / *analyse de l'information* / Studiu sistematic al informațiilor și al fluxului lor, în cadrul unui sistem existent sau proiectat.

analiză de sistem / *system analysis* / *analyse de système* / Studiu sistematic al unui sistem existent sau proiectat, pentru a determina cerințele și procesele de informație ale sistemului, interdependență și relațiile cu alte sisteme.

analiză funcțională / *functional analysis* / *analyse fonctionnelle* / Studiu sistematic al funcțiilor în cadrul unui sistem existent sau proiectat.

analizor / *analyzer* / *analyseur* / Echipament special utilizat în telecomunicații pentru a monitoriza și depana un canal de comunicație. Un analizor obișnuit permite detectarea întreruperilor sau neadaptărilor de impedanță pe parcursul unui cablu de rețea, funcționând pe principiul trimiterii unui semnal și recepționării și comparării ecoului rezultat.

analogic / *analog(ue)* / *analogique* / Se referă la date constând din mărimi fizice care variază în mod continuu.

ansamblu capete-discuri / *head/disk assembly (HDA)* / *ensemble têtes-disques* / Într-o unitate de discuri, ansamblu ce cuprinde discurile magnetice, capetele magnetice și un mecanism de acces, toate acestea fiind închise într-o cutie.

ansamblu (de resurse) / *pool* / *ensemble de ressources* / Colecție de resurse echivalente (de exemplu zone tampon de intrare-ieșire), din care se face alocarea la cerere, urmând ca resursele eliberate să fie reintroduse în mulțime în vederea unei alocări ulterioare.

antet / *header* / *en-tête* / Bloc de control care precede blocul de date, și care conține informații referitoare la blocul de date care urmează: adresa destinatarului și a emițătorului, lungimea blocului de date etc. Notă: Antetul poate fi transmis separat de datele

utile (ca un bloc individual), sau le poate prefixa pe acestea (antetul și datele formând un singur bloc).

antet al mesajului / *message heading* / *en-tête du message* / Porțiunea dintr-un mesaj, utilizată exclusiv pentru transmiterea informațiilor de control al traficului.

antet de bandă / *tape header* / *en-tête de bande* / Zonă de date aflată la începutul unei benzi (de hârtie sau magnetice), și care conține informații generale despre banda respectivă (de exemplu, denumirea acesteia). Notă: Antetul de bandă mai conține și marcaje speciale, utilizate pentru detectarea începutului benzii.

antet de bloc / *block header* / *en-tête de bloc* / Desemnează informațiile care apar la începutul unui bloc de date, cu scopul de a semnaliza începutul blocului, sau a furniza informații despre lungimea și tipul blocului.

antrenare a imaginii / *dragging* / *entraînement d'image* / Deplasarea unuia sau mai multor segmente pe o suprafață de afișare prin translatarea de-a lungul parcursului unui locator.

(a) anula acțiunea în curs / *(to) cancel* / *annuler* / Cererile de servicii adresate modulelor sistemului de operare sau de comunicații pot fi anulate fie când acestea se află în așteptare pentru a fi servite, fie când sunt în curs de desfășurare. Un exemplu tipic este distrugerea unui proces scăpat de sub control sau cu comportament incorect. Cererile lui de intrare-ieșire trebuie anulate pentru că ele nu se mai pot desfășura după dispariția procesului (și nici nu trebuie să mai fie servite).

aparat periferic ⇒ (echipament) periferic

(a) apăsa (o tastă sau un buton) / *(to) press* / *appuyer sur une taste ou un bouton* / Operație care constă în apăsarea unei anumite taste (a cărei semnificație este afișată de obicei pe ecran).

apel ⇒ apelare

apel recepționat / *incoming call* / *réception d'appel* / Un sistem de calcul care oferă

servicii utilizatorilor domestici și care detectează o cerere de conectare prin monitorizarea liniei telefonice.

apel sistem / *system call* / *appel système* / În majoritatea sistemelor de operare, operație având ca funcție executarea unor comenzi, prin care se dă controlul nucleului utilizând întreruperi produse sincron prin execuția unor instrucțiuni special prevăzute (trap-uri, derutări, SVC etc.). Vezi *întrerupere*. Exemple: exec, fork, exit.

(a) apela / *(to) call* / *appeler* / A efectua un apel în programarea calculatorului.

apelant [parte apelantă] / *caller* / *appelant* / Echipament de calcul care inițiază procedura necesară pentru a stabili o comunicație de date cu un alt echipament de calcul. Notă: Înainte de a începe apelul, apelantul trebuie să dispună de un minim de informații despre echipamentul apelat, cum ar fi: adresa de rețea, numărul de telefon la care răspunde, protocolul de comunicație etc.

apelare / *call* [*in program execution*] / *appel* [*dans l'exécution d'un programme*] / Operație care declanșează execuția unui program pentru calculator, a unui subprogram sau a unei rutine și care constă, în general, în precizarea condițiilor de intrare și efectuarea unui salt la punctul de intrare.

apelat [partea apelată] / *called party* / *appelé* / Un echipament de calcul către care a fost îndreptat un apel din partea unui alt echipament de calcul.

(a) aplica (o mulțime A într-o mulțime B) / *(to) map (over)* / *appliquer* / A defini o corespondență între elementele mulțimii A și elementele mulțimii B. Exemplu: A evalua o funcție matematică, adică a determina valorile variabilei dependente ce corespunde anumitor valori dorite ale variabilei (sau variabilelor) independente.

aplicație (a unei mulțimi A într-o mulțime B) / *map* [*mathematics*] / *application* / Corespondență între elementele mulțimii A și elementele mulțimii B.

(a) **aranja** / (to) order / ranger / A așeza elementele conform unor reguli specificate.

(a) **aranja prin fuzionare** / (to) order by merging / ranger par fusion / A aranja elementele efectuând o serie repetată de separări și fuzionări.

aranjament / order [arrangement of data] / rangement / Aranjare a elementelor conform unor reguli specificate.

aranjare ⇒ aranjament

arbori B / B-trees / arbres B / Metodă de organizare a datelor, folosită în majoritatea sistemelor de gestiune a bazelor de date, și care constă în gruparea cheilor sub forma unui arbore multicăi de căutare, în care fiecare nod trebuie să conțină minim jumătate din numărul maxim permis de chei.

argument, 1[variabilă independentă] / argument, 1[independent variable] / argument, 1[variable indépendante] / Variabilă independentă.

argument, 2[valoare] / argument, 2[value] / argument, 2[valeur] / Valoare oarecare a unei variabile independente. Exemplu: O cheie de căutare, un număr ce identifică amplasarea unui element într-un tabel.

arhitectura rețelei / network architecture / architecture du réseau / Ansamblul de specificații privind structura hardware și software a unei rețele de calculatoare. Notă: Datorită complexității unei rețele și a unei strânse interdependențe între hardware și software, arhitectura unei rețele este specificată folosind mai multe niveluri, fiecare dintre acestea fiind răspunzător de anumite aspecte ale comunicației de date. Una dintre arhitecturile de rețea cele mai răspândite este modelul ISO-OSI cu șapte niveluri.

arhitectura unui calculator / computer architecture / architecture d'ordinateur / Structura organizatorică și interrelațională dintre diferitele componente ale unui calculator.

arhitectură client/server / Client/Server Architecture / architecture client/serveur / Mod de proiectare și implementare a apli-

cațiilor (dar și a unor programe de bază). Un număr de programe "server" (la limită unul singur) sunt specializate în oferirea eficientă a unor servicii de prelucrare de date către un număr de programe "client" cu care comunică în mod disciplinat, potrivit unor protocoale. Programele se pot afla pe sisteme diferite sau pe același sistem.

arhivă / archive / archive / Sistem de calcul (nod) într-o rețea de calculatoare, care oferă servicii de stocare și/sau regăsire a informațiilor. Exemple: În Internet sunt foarte răspândite arhivele de programe, care pot fi accesate prin serviciul de ftp, și care oferă utilizatorilor o varietate de programe, documentații, imagini etc.

articol / item [in computer programming] / article [en informatique] / Element al unei mulțimi de date. Notă: Un fișier poate fi compus dintr-un anumit număr de articole cum ar fi înregistrările, care pot fi ele însele compuse din alte articole.

(a) **asambla** / (to) assemble / assembler / A translată în limbaj mașină un program exprimat în limbaj de asamblare și eventual a lega subprogramele. Notă: Asamblarea este efectuată de obicei prin înlocuirea codurilor operațiilor din limbajul de asamblare cu cele din limbajul mașină și prin înlocuirea adreselor simbolice cu adrese absolute, adrese imediate, adrese relocabile sau cu adrese virtuale.

asambler / assembler / assembleur / Translator destinat asamblării.

asambler-dezasambler de pachete / packet assembler-disassembler (PAD) / assembleur-désassembleur de paquets / Modul al sistemului de programe ce controlează traficul informației în rețea, care se ocupă cu împărțirea informației de transmis în pachete (pentru a fi transmise într-o rețea cu comutare de pachete), precum și cu reasamblarea pachetelor sosite din rețea, pentru a reface informația originală.

ascendent / bottom-up / ascendant [qualificatif] / Califică o metodă sau procedură ce

se desfășoară de la cel mai scăzut nivel de abstracție spre cel mai înalt.

asertiune / *assertion / assertion* / Indicație a faptului că o condiție determinată este în vigoare într-un punct precis al programului. Notă: Aserțiunile pot fi utilizate pentru depanare, verificare sau sub formă de comentarii.

aservit / *slave / asservi* / Calificativ dat unui calculator conectat la o rețea, care îndeplinește unele servicii sub controlul și comanda unui calculator principal (sau "master"). Notă: Un calculator poate fi aservit pe o durată de timp nelimitată sau doar pe durata unei legături de date, el putând în acest caz să devină calculator principal în raport cu alte calculatoare cu care se conectează în alte sesiuni.

asigurare a calității (unui sistem) / *quality assurance (of a system) (QA) / assurance de qualité (d'un système)* / Ansamblul operațiilor sistematice având drept scop garantarea faptului că un sistem sau o unitate funcțională corespunde exigențelor tehnice.

asincron / *asynchronous / asynchrone* / Mod de desfășurare a unei comunicații de date între două echipamente, în care nu există nici un mecanism de temporizare și care se derulează independent de vreun mecanism de temporizare aflat în alte părți ale sistemului din care face parte.

asistat de calculator / *computer-aided / assisté par ordinateur* / Califică o tehnică în care o parte a lucrului se face cu ajutorul unui calculator.

(a) atașa / *(to) attach / attacher* / Operație prin care o stație (un calculator aservit) intră în dialog și comunică cu un server de fișiere, prin crearea unui canal de transfer informații. Notă: Într-o rețea Novell, desemnează operația prin care stațiile stabilesc o legătură cu unul sau mai multe servere de fișiere; atașarea unei stații la unul sau mai multe servere este o condiție preliminară efectuării oricărui transfer de date.

atenuare / *attenuation / atténuation* / Fenomen care se manifestă asupra unui semnal electric, optic etc. transmis printr-un canal de comunicație. Astfel, un semnal electric transmis pe un cablu de rețea este atenuat pe măsură ce se îndepărtează de punctul de origine. Pentru eliminarea atenuărilor prezentate de cablurile de rețea, se inserează repetitoare, dispozitive care amplifică semnalul înainte de a-l trimite în continuare pe linie.

atomic / *atomic / atomique* / Calificativ al unei tranzacții efectuate într-o bază de date în cazul în care se garantează că aceasta odată începută, ea nu va mai fi întreruptă de o altă tranzacție. Notă: Atomicitatea este o proprietate esențială în asigurarea consistenței unei baze de date exploatate de mai mulți utilizatori. În cazul bazelor de date orientate spre obiecte, datorită apariției unor tranzacții foarte lungi, atomicitatea poate conduce la blocaje pe durate mari de timp, de aceea se folosesc modele tranzacționale bazate pe tranzacții imbricate.

atribuire de resurse ⇒ alocare de resurse

atribut / *attribute / attribut* / O proprietate a unei entități (memorate într-o bază de date), care are o anumită valoare la un moment dat. Exemple: Atributele pot fi atomice (au o structură simplă, predefinită: întregi, șiruri de caractere etc.) sau compuse (sunt alcătuite la rândul lor din alte atribute). Note: Atributele sunt folosite în cazul bazelor de date orientate spre obiecte pentru a specifica diverse proprietăți ale obiectelor memorate (inclusiv faptul că obiectul este format din alte obiecte). De asemenea, în modelul entitate-legătură, atributele sunt asociate entităților pentru a descrie structura acestora și a permite extragerea schemei de relație necesare construirii bazei de date.

atribut prim / *prime attribute / attribut premier* / Atribut care face parte din orice cheie oarecare a unei scheme de relație (sau relație).

atribute ale fișierului / *file attributes* / *attributs du fichier* / Informații asociate unui fișier în unele sisteme de operare pentru a indica modul de acces la fișier (fișierul poate fi citit, scris, executat, utilizat în comun de mai mulți utilizatori etc.) sau caracteristici speciale ale acestuia (fișier sistem, fișier invizibil etc.).

(a) autentifica / *(to) authenticate* / *authentifier* / Operație prin care se stabilește faptul că un utilizator (sau aplicație) care solicită un serviciu informatic într-o rețea, este chiar utilizatorul care se prezintă, și nu un impostor.

autentificare / *authentication* / *authentification* / Procesul care are drept scop stabilirea faptului că un utilizator al unei rețele de calculatoare nu este un impostor, ci chiar utilizatorul care se declară a fi.

(a) autoriza / *(to) authorize* / *autoriser* / Acțiunea prin care un utilizator al unui sistem de calcul aflat într-o rețea, primește dreptul de acces la resursele sistemului.

autorizație / *authorization* / *autorisation* / Dreptul pe care un calculator conectat într-o rețea îl acordă unui utilizator de a folosi sistemul și informațiile (în totalitate sau în parte) stocate în acesta. Notă: Autorizația este dată unui utilizator al rețelei de către administratorul de rețea sau de sistem, și este acordată sau rejectată de către sistemul de calcul, în urma verificării coincidenței numelui și parolei transmise de către utili-

zator cu datele din baza de date internă sistemului.

autorizație [baze de date] / *authorization* / *[data base]* / *autorisation [base de données]* / Permișiune acordată unui utilizator de a accesa anumite informații dintr-o bază de date. Notă: Un sistem de gestiune a bazelor de date poate permite sau interzice unui utilizator să citească sau să modifice informații dintr-o anumită tabelă a bazei de date, cu scopul de a preveni și împiedica folosirea neautorizată a datelor.

automat [calificativ] / *automatic* / *automatique* / Se referă la un proces sau dispozitiv care în condiții determinate, funcționează fără intervenția unui operator uman.

(a) automatiza / *(to) automate* / *automatiser* / A transforma un proces sau o instalație în vederea funcționării lor automate.

automatizare / *automation* / *automatisation* / Implementarea mijloacelor automate pentru realizarea unui proces.

avans de linie / *line feed* / *changement de ligne* / Mișcare a poziției de tipărire sau de afișare spre poziția corespunzătoare liniei următoare.

axiomele lui Armstrong / *Armstrong's axioms* / *axiomes d'Armstrong* / Un set de axiome care precizează modul în care, pornind de la o mulțime de dependențe funcționale date, se pot obține noi dependențe funcționale.

- bait** [secvență de biți considerată ca o unitate] / *byte / multiplet* / Șir de cifre binare prelucrat ca un tot și care de obicei este o subdiviziune a unui cuvânt-mașină. Multiplii: 1 kilo bait (1 Kb) = 1 024 baiți, 1 mega bait (1 Mb) = 1 024 Kb. Vezi *octet [vector binar]*.
- bancă de date** / *data bank / banque de données* / Fișier de date memorat de regulă pe un dispozitiv cu acces direct și la care pot avea acces un număr mare de utilizatori. Notă: În mod frecvent o bancă de date este conectată într-un sistem de prelucrare a datelor în timp real.
- bandă** / *tape / bande* / Un suport de memorare a datelor, confecționat fie din hârtie, fie dintr-un material plastic ce înglobează substanțe feromagnetice.
- bandă de bază** / *base band / bande de base* / Bandă de frecvențe utilizate pentru transmisia de date în cadrul unei rețele locale.
- bandă (de frecvențe)** / *(frequency) band / bande (de fréquences)* / O zonă continuă de frecvențe, utilizate pentru comunicații. O bandă se caracterizează prin frecvențele inferioară și superioară, precum și prin lărgimea de bandă (diferența dintre frecvența maximă și cea minimă a benzii).
- bandă de hârtie** / *paper tape / bande de papier* / Suport de memorare a datelor, constituit dintr-o bandă de hârtie, și folosit pe scară largă în perioada de început a tehnicii de calcul. Note: Banda are perforații transversale (în număr de 5 până la 8), fiecare linie de perforații fiind citită optic și interpretată ca un cod. Pe lângă perforațiile utile, banda are din fabricație și un șir de perforații de diametru mai mic, folosite pentru localizarea fiecărui caracter pe banda de hârtie. Banda perforată are câteva dezavantaje importante: poate fi înscrisă o singură dată, fiabilitatea este redusă, erorile de citire sunt frecvente, densitatea de împachetare a datelor este foarte mică etc.
- bandă de perforat** / *(punch) tape / bande à perforer* / Bandă pe care pot fi executate configurații de perforații.
- bandă magnetică (pentru stocarea datelor)** / *(magnetic) tape (for data storage) / bande magnétique (pour stockage de données)* / Folie subțire dintr-un material plastic special, ce înglobează particule micronice de material feromagnetic (oxizi de fier și/sau crom), pe care pot fi stocate date prin înregistrare magnetică. Notă: Prin deplasarea benzii magnetice în apropierea unui cap de citire-scriere, pe aceasta se pot înscrie informații codificate sub forma unor variații ale câmpului magnetic (operația de scriere), iar la citire, variațiile fluxului magnetic induc în capul de citire-scriere un curent electric, care este apoi interpretat ca șiruri de biți 0 sau 1.
- bandă magnetică sistem** / *master tape / bande magnétique de système* / O bandă magnetică utilizată ca referință pentru instalarea de programe sau stocare de date. Notă: O bandă de referință (ce conține, de exemplu, un set de programe – un kit de instalare) trebuie protejată de posibile deteriorări accidentale.
- bandă perforată** / *(punched) tape / bande perforée* / Bandă de hârtie sau celuloid, pe care au fost executate configurații de perforații conform unei codificări [desuet].

bandă semiperforată / *chadless tape / bande semi-perforée* / Bandă perforată la care perforarea s-a executat în așa fel încât nu s-au detașat confeti.

bară de tipărire / *type bar / barre d'impression* / Bară pe care sunt fixate caracterele de tipărire, într-o imprimantă cu impact.

baud / *baud / baud* / Unitate de măsură pentru viteza de transmisie a datelor într-un sistem cu teleprelucrare și egală cu numărul de schimbări a stării liniei într-o secundă. Multiplii sunt: 1 kilo baud (1 KBd) = 1 024 baudzi, 1 mega baud (1 MBd) = 1 024 KBd. Denumirea a fost aleasă în cinstea inventatorului codului Baudot, inginerul francez Jean Maurice Emile Baudot.

bază a complementului / *complement base / base du complément* / Număr fixat de cifre, din care se scad cifrele corespondente ale unui număr dat, pentru a obține complementul acestuia.

bază a sistemului de numerație ⇒ bază de numerație

bază de cunoștințe / *knowledge base / base de connaissances* / Bază de date care conține fapte și reguli relative la aceste fapte, derivate din experiența sau cunoștințele umane, într-un domeniu de aplicație determinat.

bază de date / *data base / base de données* / Fișier de date structurat astfel încât să permită exprimarea tuturor relațiilor logice dintre înregistrări și care este independent de anumite aplicații particulare a datelor. Obs.: 1) În această definiție noțiunea de fișier este utilizată în accepțiunea de fișier logic. 2) În mod frecvent se utilizează noțiunea de bază de date a unui sistem de prelucrare a datelor, noțiune care poate fi definită ca o colecție centralizată și memorată de date operaționale, utilizate în comun cu mulțimea aplicațiilor aceluși sistem de prelucrare a datelor. Operațiile cele mai frecvente ce se execută asupra datelor sunt: căutarea informațiilor, inserarea de noi informații și ștergerea de informații existente

în baza de date, modificarea unor informații din baza de date, recombinarea datelor după anumite reguli (de exemplu, sortarea informațiilor sau combinarea datelor memorate în mai multe tabele).

bază de date activă / *active database / base de données active* / Un sistem de gestiune a bazelor de date care, pe lângă facilitățile obișnuite (asigurarea persistenței datelor, limbaje de interogare și definire a datelor, gestiune tranzacțională a datelor etc.), permite specificarea și declanșarea unor operații atunci când se îndeplinesc anumite condiții. Astfel, condițiile pot fi: inserare, ștergere sau modificarea unei înregistrări într-o tabelă a bazei de date. Operațiile care se pot efectua sunt programate de către utilizator și sunt folosite în general pentru testarea și asigurarea îndeplinirii unor constrângeri de către datele stocate.

bază de date coerentă / *consistent database / base de données cohérente* / Bază de date pentru care mulțimea restricțiilor de integritate este respectată de către datele conținute în bază.

bază de date ierarhică / *hierarchical database / base de données hiérarchique* / O bază de date în care relațiile între înregistrări sunt organizate sub forma unei structuri arborescente. Notă: Bazele de date ierarhice sunt descrise formal de modelul ierarhic. Exemplu de sistem de gestiune a bazelor de date ierarhice: sistemul IMS (Information Management System), realizat de IBM.

bază de date interactivă / *on-line database / base de données interactive* / O bază de date capabilă în orice moment să răspundă cererilor utilizatorului. Notă: O astfel de bază de date trebuie să fie localizată pe un server ce funcționează în permanență și eventual conectat într-o rețea de calculatoare (majoritatea bazelor de date interactive sunt accesate de pe alte calculatoare conectate în rețea).

bază de date orientată spre obiecte / *object-oriented database* / *base de données adaptée à l'objet* / O bază de date destinată stocării obiectelor, și care poate prelucra eficient obiecte complexe. Notă: O astfel de bază de date trebuie să permită stocarea unor date mari (de exemplu, imagini, sunete etc.), fără ca programele de aplicație să sufere penalități de viteză.

bază de date publice / *public data base* / *base de données publique* / O bază de date la care orice utilizator al unei rețele de date publice poate avea acces. Notă: În general, crearea și menținerea unei baze de date mari este o operație costisitoare, de aceea accesul la bazele de date publice se face pe baza unei taxe de abonament; există însă și baze de date publice la care accesul este gratuit. Exemplu: în Marea Britanie, orice utilizator al rețelei academice JANET are acces la o bază de date a societății de telecomunicații British Telecom, bază de date ce conține toți abonații telefonici din Marea Britanie.

bază de date relațională / *relational data base* / *base de données relationnelle* / O bază de date construită și exploatată conform modelului relațional. Notă: În prezent, cele mai răspândite baze de date sunt cele relaționale.

bază de dezvoltare / *developmental baseline* / *base de développement* / Ansamblul specificațiilor în vigoare la un moment precis, privind un sistem în curs de dezvoltare.

bază de numerație / *radix* / *base (de numération)* / Într-un sistem de numerație cu bază, număr întreg pozitiv cu care trebuie înmulțită ponderea rangului cifrei pentru a obține ponderea rangului imediat superior unui rang dat. Exemple: 1) În sistemul de numerație zecimal, baza de numerație pentru fiecare rang este 10. 2) În codul bicvinar, fiecare din rangurile cifrelor cu pondere cinci, are baza de numerație 2.

bază de putere / *base [representation of a number]* / *base (des puissances)* / Într-un

sistem de numerație, numărul care este ridicat la puterea indicată de exponent și apoi înmulțit cu mantisa, pentru a determina numărul reprezentat. Exemplu: Numărul 5 din expresia: $2,8 \times 5^2 = 70$.

bază în virgulă mobilă / *floating-point base* / *base de séparation flottante* / Într-un sistem de reprezentare cu virgulă mobilă, numărul întreg pozitiv mai mare decât unitatea, constituind baza de putere implicită fixă, care este ridicat la o putere, explicit exprimată prin exponent, sau reprezentată printr-o caracteristică, și care se înmulțește cu mantisa pentru a determina numărul real reprezentat.

bibliotecă (de date) / *library (of data)* / *bibliothèque (de données)* / Colecție de fișiere înrudite.

bibliotecă (de programe) / *(program) library* / *bibliothèque (de programmes)* / Ansamblu organizat de programe sau părți de programe pentru calculator și eventual informațiile referitoare la utilizarea acestora.

bidirecțional / *bi-directional* / *bidirectionnel* / Califică un proces ce se desfășoară în ambele direcții. Notă: Ca denumire echivalentă se mai folosește și "full-duplex". O transmisie de date bidirecțională necesită două canale, unul pentru emisie, celălalt pentru recepție.

bilă de urmărire / *trackball* / *boule de poursuite* / Dispozitiv de intrare-ieșire, format dintr-o bilă ce se poate roti și din două butoane selectoare. Notă: Principiul de funcționare este același ca și la mouse (rotațiile bilei în două plane perpendiculare sunt convertite în semnale electrice și transmise sub formă binară, apoi convertite în mișcări ale unui cursor pe ecran), cu deosebirea că întreg mecanismul rămâne pe loc, față de mouse, la care acesta se deplasează.

bilă rulantă / *control ball* / *boule roulante* / Bilă mobilă în jurul centrului său și servind drept unitate de intrare, cel mai adesea ca locator.

binar, 1[valoare sau stare] / binary, 1[value or state] / binaire, 1[valeur ou état] / Se referă la un obiect, o condiție sau o acțiune ce poate prezenta una din două valori sau stări distincte.

binar, 2[calificativ al unui sistem de numerație] / binary, 2[qualifier of a numeration system] / binaire, 2[qualificatif d'un système de numération] / Se referă la un sistem de numerație a cărui bază este doi.

birotică / office automation / bureautique / Tehnici și mijloace care servesc la automatizarea activităților de birou. Notă: Acest termen se aplică în principal la prelucrarea și la comunicarea unui text, a imaginii și a vocii.

bit [cifră] ⇒ cifră binară

bit de paritate / parity bit / bit de parité / Bit suplimentar inserat automat la transmisie și verificat la recepție, și folosit pentru controlul erorilor de transmisie a datelor. Notă: În cazul parității pare, bitul de paritate este astfel calculat încât numărul total de biți egali cu 1 să fie par. Pentru paritate impară, bitul de paritate trebuie calculat astfel încât numărul total de biți egali cu 1 să fie impar. Exemplu: pentru octetul 01010001, bitul de paritate este egal cu 1 pentru paritate pară, și cu 0 pentru paritate impară.

bit de semn / sign bit / bit de signe / Bit care ocupă poziția semnului și indică semnul algebric atribuit unui număr reprezentat de numeralul căruia îi este asociat.

bitul cel mai puțin semnificativ / least significant bit / bit le moins significatif / Într-un sistem de reprezentare pozițională, rangul unui bit având ponderea cea mai scăzută.

bitul cel mai semnificativ / most significant bit / bit le plus significatif / Într-un sistem de reprezentare pozițională, rangul unui bit având ponderea cea mai ridicată.

biți pe inch (bpi) / bits per inch / bits par pouce / Indicator de măsurare a densității de memorare de informații pe discuri și benzi

magnetice numeric egal cu numărul de biți memorați pe o lungime de un inch (25.4 mm) a pistei. Notă: Servește la clasificarea echipamentelor (de exemplu: simplă densitate, dublă densitate, densitate mare etc.). Din dorința de a crește capacitatea de stocare de informații, densitatea crește mereu datorită progreselor tehnologiei.

biți pe secundă (bps) / bits per second / bits par seconde / Indicator de măsurare a vitezei de transmisie a datelor, numeric egal cu numărul de biți transmiși / recepționați într-o secundă de către un anumit dispozitiv hardware sau un modem. Notă: Numărul de biți pe secundă transferați este neapărat egal cu rata de transfer, datorită utilizării unor tehnici de codificare a informației transmise.

blanc, 1[caracter] / blank (character) / blanc / Caracter ce reprezintă o poziție liberă într-un lanț de caractere grafice. Exemplu: blanc utilizat în anumite limbaje de programare. Notă: Blancul diferă de caracterul spațiu.

blanc, 2[loc liber] ⇒ caracter spațiu

bloc / block / bloc / Șir de elemente numerice sau de caractere constituit din motive tehnice sau logice în vederea tratării sale ca o entitate.

bloc de control al fișierului (FCB) / file control block (FCB) / bloc de contrôle du fichier / Structură de date în care sistemul de fișiere din cadrul sistemului de operare memorează o serie de informații despre fișier, permițându-se astfel controlul asupra fișierelor deschise. Notă: Prezența în memorie a acestei structuri de date crește viteza de acces prin eliminarea unor adreseări costisitoare la disc în vederea obținerii de informații referitoare la fișier și poziția lui pe suport extern. Exemple: În unele sisteme (de exemplu UNIX) există o tabelă alocată static, iar intrările în tabelă se asignează la deschiderea unui nou fișier și se eliberează la închiderea sa, numărul de fișiere deschise simultan de un program fiind limitat de dimensiunile acestei tabele.

În alte sisteme, spațiul pentru FCB se alocă dinamic la deschiderea fișierului și se include într-o listă înlănțuită a FCB-urilor fișierelor deschise pe un anumit volum.

bloc de control al procesului / *process control block (PCB) / bloc de contrôle du processus* / Structură de date utilizată de către sistemul de operare pentru a gestiona procesele existente în sistem. O astfel de structură conține informații cum ar fi: identificatorul procesului, starea curentă, prioritatea asociată, stiva, pointer la lista de procese care se află în aceeași stare. Notă: În unele sisteme de operare există o tabelă de procese alocată static, fiecare intrare în tabelă fiind un PCB. În alte sisteme, structura de date se alocă dinamic la crearea procesului și se eliberează la terminarea sau distrugerea sa.

✓ **bloc (de cuvinte sau octeți)** / *block [of words or octets] / bloc [de mots ou d'octets]* / Succesiunea elementelor înregistrate sau transmise, tratate ca o singură entitate. Notă: Unele dispozitive de memorie auxiliară au structură de bloc, la o citire sau scriere transferând un bloc în întregime (dacă sunt necesari numai 2 octeți, se transferă întregul bloc în memorie și se copiază din zona tampon numai informația utilă). Acestea sunt *blocuri fizice*, spre deosebire de cele *logice*, pe care le organizează utilizatorul, fișierele fiind colecții de astfel de informații structurate.

bloc (de date) / *block (of data) / bloc (de données)* / Unitatea de organizare fizică a transferului de informații între un fișier și memoria principală. Notă: Modelul fizic de organizare a unei baze de date permite unui bloc de date să conțină mai multe înregistrări, accesul la o înregistrare făcându-se numai prin citirea întregului bloc în memorie; din motive de eficiență a accesului la informații, este important ca informațiile prelucrate împreună să fie stocate în același

bloc de date, citirea unui bloc însemnând că majoritatea înregistrărilor stocate în acesta trebuie să fie prelucrate.

✓ **bloc funcțional** / *functional block / bloc fonctionnel* / Parte delimitată a unui sistem, conținând cel puțin o funcție, caracterizată printr-un număr minimal de semnale de intrare și ieșire bine definite.

✓ **(a) (se) bloca [a rămâne agățat]** / *(to) hang / (se) figer* / 1. A aștepta producerea unui eveniment care nu apare niciodată (de exemplu sistemul așteaptă terminarea unei citiri de pe discul sistem, dar acesta a căzut în pană). 2. A aștepta un anumit eveniment până când se întâmplă ceva. De exemplu, în cazul afișării unui meniu pe ecran se așteaptă apăsarea unei taste.

blocaj / *starvation / étrangement* / Situație în care activarea unei proceduri asincrone nu se poate executa datorită activărilor concurente care mobilizează, pentru o durată imprevizibilă, resursele necesare.

blocaj (al unei rețele) / *jam / bloquage (d'un réseau)* / Stare a unei rețele de calculatoare în care transferul de informație între calculatoare este împiedicat din diferite cauze (întreruperea unui cablu, defectarea unei interfețe de rețea, funcționarea defectuoasă a unei punți etc.).

blocare totală ⇒ interblocare

bobină (pentru înregistrarea datelor) / *reel (for data recording) / bobine (pour l'enregistrement des données)* / Cilindru prevăzut cu flanșe pe care se poate înfășura o bandă.

braț de acces / *access arm / bras d'accès* / Într-o unitate de discuri magnetice, braț pe care sunt montate capete magnetice.

buclă (de program) ⇒ ciclu (într-un program)

✓ **buclă închisă** ⇒ ciclu închis

buzunar (de cartele) / *pocket / case* / Magazie de primire a cartelelor într-un sortator.

cablu / *cable* / *câble* / Un set de fire metalice, îmbrăcate într-un tub protector de plastic, folosit pentru a face legătura între două calculatoare sau între un calculator și un echipament periferic. Notă: Cablurile pot avea un număr de fire variind între două și mai multe sute, iar capetele unui cablu sunt terminate printr-un conector, care facilitează conectarea și deconectarea cablului.

cablu [dispozitiv] / *wire* / *câble [dispositif]* / Dispozitiv construit dintr-un mediu bun conducător electric sau optic, înfășurat într-un strat protector, și care este folosit pentru a face legătura între două sau mai multe echipamente de telecomunicații.

cablu bifilar / *paired cable* / *câble bifilaire* / Cablu format din două conductoare de cupru, izolate între ele și învelite împreună într-un manșon protector de plastic. Notă: Un cablu bifilar se poate folosi atât pentru transmisii de date, cât și pentru alimentarea cu tensiune a echipamentelor de calcul (caz în care conductoarele de cupru au o secțiune mai mare).

cablu coaxial / *coaxial cable* / *câble coaxial* / Un miez de cupru, învelit într-o cămașă de polietilenă, peste care s-a adăugat o țesătură multifilară, totul fiind protejat într-un înveliș protector de plastic.

cablu cu fibre optice / *fibre optic cable* / *câble à fibres optiques* / Tip de cablu folosit în transmisiile de date. Notă: Cablul optic se compune din mai multe straturi concentrice: fibra optică propriu-zisă, un strat protector și cu rolul de a forma ghidul de undă, un înveliș intermediar și o cămașă de protecție a cablului.

(cablu de) modem nul / *null modem* / *câble de modem nul* / Un cablu care permite

conectarea a două calculatoare fără a utiliza modemuri. Notă: Cablul de modem nul conectează firele de emisie ale unui calculator la semnalele de recepție ale celuilalt și invers, fiecare calculator detectând astfel, nu starea modemului, ci starea celuilalt calculator.

cablu ecranat / *shielded cable* / *câble protégé* / Un cablu conductor prevăzut cu o cămașă protectoare din folie metalică, al cărei rol este de a atenua influența câmpurilor electromagnetice exterioare asupra firului sau firelor din care este compus cablul.

(a) cadra / *(to) justify [a register]* / *cadrer* / A decala conținutul unui registru astfel încât caracterul situat la o extremitate determinată a datelor să ocupe o anumită poziție în acel registru.

(a) cadra la dreapta / *(to) right-justify, 2[a register]* / *cadrer à droite* / A cadra conținutul unui registru la dreapta.

(a) cadra la stânga / *(to) left-justify, 2[a register]* / *cadrer à gauche* / A cadra conținutul unui registru la stânga.

cadru / *frame* / *cadre* / În comunicații de date, desemnează o colecție de date prelucrate (din punctul de vedere al transmisiei și recepției), ca un întreg.

cadru de pagină / *page frame* / *cadre de page* / În memoria reală, locație de memorie de dimensiunea unei pagini.

cadru de suprainprimare / *form overlay* / *cadre de surimpression* / Desen reprezentând de exemplu un formular, o grilă, un plan sau o hartă utilizat ca fond de imagine.

caiet de sarcini / *project specification* / *cahier des charges* / Ansamblul specificațiilor, obiectivelor, cerințelor, proporțiilor unui proiect și al relațiilor cu alte proiecte.

calcul aritmetic cu cifre semnificative / *significant digit arithmetic / calcul en chiffres significatifs* / Metodă de calcul ce utilizează o formă modificată a sistemului de numerație cu virgulă mobilă, în care se indică numărul de cifre semnificative al fiecărui operand și în care numărul de cifre semnificative ale rezultatului se determină în baza numărului de cifre semnificative al operandilor, a operației care se efectuează și a preciziei dorite.

calcul relațional / *relational calculus / calcul relationnel* / O metodă neprocedurală pentru manipularea relațiilor într-o bază de date. Notă: Există două variante, calculul relațional pe tupluri și calculul relațional pe domenii, echivalente între ele și ambele echivalente cu algebra relațională.

calculator / *computer, 1[general meaning] / ordinateur [au sens général]* / Unitate funcțională programabilă, compusă din una sau mai multe unități centrale asociate și din echipamente periferice, comandată de programe încărcate în memoria internă și care poate efectua calcule complexe care includ numeroase operații aritmetice sau logice fără intervenție umană în cursul execuției. Notă: Un calculator poate fi compus dintr-o unitate funcțională de sine stătătoare sau din mai multe unități interconectate.

calculator analogic / *analog computer / calculateur analogique* / Calculator care prelucrează date analogice.

calculator compatibil IBM-PC / *IBM PC compatible computer / ordinateur compatible IBM-PC* / Calculator personal ce respectă standardul specific IBM, chiar dacă este produs de altă firmă. Notă: Se mai numește: "calculator compatibil PC", "compatibil PC", sau simplu "PC". Compatibilitatea este atât la nivelul arhitecturii cât și la nivelul programelor.

calculator (cu program memorat) / *computer, 2[programmable digital computer] / ordinateur* / Unitate funcțională programabilă compusă din una sau mai multe unități

centrale asociate și din echipamente periferice, comandată de programe încărcate în memoria internă și care poate efectua calcule substanțiale ce includ numeroase operații aritmetice sau logice fără intervenția umană în cursul execuției.

calculator de buzunar ⇒ mașină de calculat
calculator de proces / *process computer / calculateur de processus* / Calculator numeric, analogic sau hibrid utilizat într-un sistem automat de reglare sau de comandă.

calculator domestic / *home computer / ordinateur domestique* / Un calculator personal, cu performanțe rezonabile și preț acceptabil. Notă: În prezent asistăm la o explozie a serviciilor informatice oferite unui utilizator, acestea necesitând doar un calculator domestic echipat cu modem și accesul la o linie telefonică.

calculator hibrid / *hybrid computer / calculateur hybride* / Calculator care prelucrează atât date analogice cât și date numerice.

calculator numeric / *digital computer / calculateur numérique* / Calculator care prelucrează date numerice.

calculator personal (PC) / *personal computer (PC) / ordinateur individuel* / Un microcalculator de folosire individuală, utilizat într-un cadru profesional sau particular.

▲cale / *path / chemin (d'accès)* / 1. În UNIX și alte sisteme de operare, prefix al unui nume de fișier care realizează specificarea completă relativ la catalogul rădăcină, indicând numele tuturor cataloagelor prin care se trece în ierarhia de fișiere până la catalogul care conține fișierul; în acest caz se vorbește despre 'cale absolută', spre deosebire de 'calea relativă' care face specificarea relativ la catalogul curent. 2. În UNIX și MS-DOS există o 'cale de căutare', o variabilă de mediu numită PATH, care specifică directoarele în care interpretorul de comenzi (shell - UNIX sau command.com - MS-DOS) vor căuta comenzile. 3. Adresa Internet de rutare explicită: o specificare 'nod-cu-nod' a legăturii dintre două mașini.

calitate a imprimării / *print quality* / *qualité d'impression* / Calitatea și claritatea caracterelor și graficelor tipărite de o imprimantă. Notă: Diferitele clase de imprimante au diferite calități ale imprimării: astfel, imprimantele laser produc imprimate de o calitate superioară celor produse de imprimantele matriceale.

canal / *channel* / *voie* / Mediu de comunicații prin care se pot transmite semnale de o anumită natură (electrice, electromagnetice, optice) între două sisteme de calcul. Notă: Canalul poate fi reprezentat de un cablu sau de o transmisie electromagnetică în spectrul radio, de microunde sau optic.

canal analogic / *analog channel* / *voie analogique* / Canal de comunicație prin care se transmit semnale analogice. Pentru a transmite informații digitale pe astfel de canale, este necesară o operație de conversie, numită modulare (la emițător) și demodulare (la receptor). Canale analogice sunt în general liniile telefonice, spre deosebire de cablurile unei rețele locale, care sunt canale digitale.

canal de răspuns / *reverse channel* / *voie de réponse* / În cazul legăturilor de date duplex, este un canal folosit pentru transferul de informații în sens invers sensului datelor. Notă: Ca și canalul principal de date, este de tip simplex, numai că de obicei are o rată de transfer mult mai mică.

canal invers / *backward channel* / *voie inverse* / Un canal de comunicație asociat unui canal primar, și care este utilizat de către stația destinație pentru transmiterea către stația sursă a confirmărilor de recepție, a stării etc. Notă: De obicei, cerințele de viteză și performanțe pentru canalul invers sunt mai mici decât pentru canalul direct.

canal principal / *main channel* / *voie principale* / În comunicații de date, canalul pe care se transmit informațiile propriu-zise.

canal secundar / *secondary channel* / *voie secondaire* / În comunicații de date, un canal folosit pentru testarea și diagnosticarea legăturii între două calculatoare.

cap de citire [magnetic] / *read head* / *tête de lecture [magnétique]* / Cap magnetic care servește numai la citire.

cap de citire-scriere / *read/write head* / *tête de lecture-écriture* / Cap magnetic care poate să execute citirea și scrierea. Exemplu: În cazul unui disc care se rotește iar capul rămâne fix, informațiile de pe pistă trec prin fața capului și pot fi citite sau modificate. Toate capetele sunt legate solidar cu un braț mobil și se pot muta de pe o pistă pe alta.

cap de precitare / *pre-read head* / *tête de pré-lecture* / Cap de citire care asigură o primă citire a datelor înainte ca acestea să fie citite de către un cap de citire alăturat.

cap de redare / *playback head* / *tête de lecture* / Cap magnetic folosit în unitățile de bandă magnetică pentru citirea informațiilor de pe bandă.

cap de scriere / *write head* / *tête d'écriture* / Cap magnetic care servește numai la scriere.

cap (de) trasator / *plotting head* / *tête traçante* / Parte a unui trasator care produce semne pe suprafața de afișare.

cap de tipărire / *print head* / *tête d'impression* / O parte componentă a unei imprimante care controlează din punct de vedere mecanic transferul informației pe suportul de imprimare. Exemple: În cazul unei imprimante matriceale, capul de tipărire este format din mai multe poansoane subțiri, acționate de electromagneți, și care presează panglica tușată pe suportul de imprimare; în cazul unei imprimante cu jet de cerneală, capul de imprimare dirijează jeturi fine de cerneală colorată spre suportul de imprimare, controlând electrostatic fixarea acestora.

cap flotant / *floating head* / *tête flottante* / Cap magnetic separat de suprafața de înregistrare printr-un strat de aer.

cap magnetic (de înregistrare și citire de date) / (*magnetic head (for data recording and reading)* / *tête magnétique (pour enregistrement et lecture des données)* / Dispozitiv compus dintr-un miez feromagnetic în

jurul căruia a fost înfășurată o bobină, care poate realiza funcțiile de citire, scriere sau ștergere a datelor de pe un suport de date magnetic. Exemple: cap de citire, de citire-scriere, de precitare, de scriere.

cap magnetic de ștergere (a datelor) / *e-erase head (for data) / tête (magnétique) d'effacement* / Cap magnetic ce permite numai ștergerea datelor de pe un suport de date.

capabilitate / *capability / capabilité* / Totalitatea drepturilor de acces pe care le are un proces/utilizator asupra unei colecții de obiecte protejate din sistem.

capacitate a canalului / *channel capacity / capacité de la voie* / Este o măsură a vitezei de transfer a informațiilor pe un canal, și se măsoară în biți pe secundă (bps) sau baudzi.

capacitate de adresare (în infografie) / *addressability / capacité d'adressage (en infographie)* / Număr. de poziții adresabile dintr-un spațiu (al unui aparat).

capacitate (de memorare) / *(storage) capacity / capacité (de mémoire)* / Cantitate de date ce pot fi conținute într-o memorie și pot fi exprimate în biți, baiți, caractere, cuvinte sau orice alte unități.

capăt (de bandă magnetică) / *(magnetic tape) trailer / queue (de bande magnétique)* / Parte a unei benzi magnetice care urmărește reperul de sfârșit de bandă.

caracter / *character / caractère* / Element al unei mulțimi utilizate convențional pentru organizarea, controlul sau reprezentarea datelor. Obs.: Caracterele pot fi litere, cifre, semne de punctuație sau alte simboluri, reprezentate adesea într-o formă continuă sau separate prin spații sau sub forma unor stări fizice, pe suport de date.

caracter binar / *binary character / élément binaire* / Unul sau altul din caracterele unui set de caractere binare. Exemplu: În engleză: T (true) sau F (false), Y (yes) sau N (non); în franceză: V (vrai) sau F (faux), O (oui) sau N (non); în română: A (adevărat) sau F (fals) etc.

caracter de anulare / *cancel character / caractères d'annulation* / Caracter de comandă care indică, conform unor convenții particulare, faptul că datele, cărora i se asociază, conțin erori sau nu trebuie să fie luate în considerare.

caracter de anulare a blocului / *block cancel character / caractères d'annulation de bloc* / Caracter de anulare care indică faptul că porțiunea de bloc, care separă acest caracter de ultima marcă a blocului precedent, nu trebuie să fie luată în considerare.

caracter de apel / *bell character / caractères sonnerie* / Caracter de comandă destinat a fi întrebuițat atunci când este necesar să se atragă atenția personalului și care poate să comande dispozitive de avertisment sonore sau vizuale.

caracter de avans de rând ⇒ caracter de salt (interlinii)

caracter de comandă / *control character / caractères de commande* / Caracter care poate fi înserat printre alte caractere, în scopul provocării, modificării sau opririi execuției unei funcții de comandă. Obs.: 1) Un caracter de comandă poate fi înregistrat în vederea declanșării unei acțiuni ulterioare. 2) Un caracter de comandă nu este un caracter grafic, dar poate fi reprezentat în unele cazuri, printr-un simbol grafic. 3) Caracterele de control din setul ASCII au codurile cuprinse între 0 și 31, și au diverse semnificații: început transmisie de date, sfârșit transmisie de date, avansul la o linie nouă, întoarcerea carului la început de rând etc.). De menționat că se pot folosi și combinații de caractere de control, pentru a mări numărul de funcții oferite de un echipament periferic.

caracter de comandă a transmisiei ⇒ caracter de comandă în transmisia de date

caracter de comandă a dispozitivului / *device control (character) / caractères de commande d'appareil* / Caracter de comandă destinat să comande unele dispozitive

periferice asociate unui sistem de prelucrare a datelor sau unui sistem de transmisie a datelor, de exemplu, pentru a porni sau pentru a opri aceste dispozitive.

caracter de comandă a echipamentului ⇒ caracter de comandă a dispozitivului

caracter de comandă al formatului ⇒ comandă de paginare

caracter de comandă în transmisia de date / *transmission control character* / (*caractère de*) *commande de transmission* / Orice caracter de comandă utilizat pentru a comanda sau înlesni transmisia de date între echipamente terminale.

caracter de confirmare a recepției [pozitiv] / (*positive*) *acknowledge character* / (*caractère*) *accusé de réception (positif)* / Caracter de comandă în transmisia de date, emis de o stație pentru a da un răspuns afirmativ stației cu care este stabilită comunicația, putându-se continua astfel transmisia altor informații..

caracter de confirmare negativă a recepției / *negative acknowledge character* / (*caractère*) *accusé de réception négatif* / Caracter de comandă în transmisia de date emis de o stație pentru a da un răspuns negativ stației cu care este stabilită comunicația.

caracter de confirmare pozitivă ⇒ caracter de confirmare a recepției [pozitiv]

caracter de control ⇒ caracter de comandă

caracter de control al comunicației ⇒ caracter de comandă în transmisia de date

caracter de control al poziției datelor imprimare, afișate sau înregistrate ⇒ comandă de paginare

caracter de control al tipăririi / *print control character* / *caractère de contrôle de l'impression* / Caractere speciale care îndeplinesc anumite funcții atunci când sunt trimise la imprimantă.

caracter de extindere a codului ⇒ caracter de schimbare a codului

caracter de ieșire / *escape character* / *caractère d'échappement* / Caracter de schimbare a codului care indică, dacă este necesar, prin unul sau mai multe caractere succesive, că acele combinații de cod care urmează după acest caracter sau acest grup, trebuie să fie interpretate conform unui cod diferit sau unui set de caractere codificate diferit, în conformitate cu o convenție generală sau particulară.

caracter de ieșire din cod / *shift-out character* / *caractère hors code* / Caracter de schimbare a codului care substituie caracterele grafice ale setului de caractere standard, cu un alt set de caractere convenit sau care a fost ales pentru a extinde setul de caractere utilizat.

caracter de interogare / *polling character* / *caractère d'interrogation* / Caracter special, utilizat de către unitatea centrală pentru a interoga un dispozitiv periferic în legătură cu starea acestuia.

caracter de intrare în cod / *shift-in character* / *caractère en code* / Caracter de schimbare a codului care încheie seria de caractere introduse în set printr-un caracter de ieșire din cod și reintroduce caracterele grafice ale setului de caractere standard.

caracter de început al antetului / *start of heading character* / *caractère début d'en-tête* / Caracter de comandă în transmisia de date, utilizat ca prim caracter al antetului unui mesaj.

caracter de început al textului / *start of text character* / *caractère début de texte* / Caracter de comandă în transmisia de date utilizat pentru a preceda textul unui mesaj și care poate fi utilizat ca ultim caracter al antetului de mesaj.

caracter de înlocuire / *substitute character* / *caractère substitut* / Caracter de comandă destinat a fi întrebuințat în locul unui caracter necunoscut ca nefiind valabil sau eronat sau care nu poate fi reprezentat pe un dispozitiv particular.

caracter de întoarcere a carului / *carriage return character* / *caractère retour de chariot* / Caracter de comandă al formatului care determină deplasarea poziției de imprimare sau de afișare, până la prima poziție a aceleiași linii.

caracter de modificare a semnificației codului / *data link escape (character)* / *caractère d'échappement de transmission* / Caracter de comandă în transmisia de date care schimbă semnificația unui număr limitat de caractere sau de combinații de cod, imediat următoare lui și care este utilizat pentru a furniza caractere de comandă în transmisia de date suplimentare.

caracter de salt de pagină / *form feed character* / *caractère de présentation de feuille* / Caracter de comandă al formatului utilizat pentru a aduce poziția de imprimare sau de afișare pe prima linie predeterminată a foii sau a paginii următoare sau a echivalentului acestora.

caracter de salt (interlinii) / *line feed character* / *caractère interligne* / Caracter de comandă al formatului care determină deplasarea poziției de imprimare sau de afișare, până la poziția corespunzătoare liniei următoare.

caracter de salt înapoi / *backspace (character)* / *caractère espace arrière* / Caracter de comandă al formatului care realizează deplasarea poziției de imprimare cu un pas înapoi în lungul liniei de imprimare, fără a cauza imprimarea sau apariția unui simbol grafic.

caracter de salt la linie nouă / *new line character* / *retour à la ligne* / Caracter de comandă al formatului care determină deplasarea poziției de imprimare sau de afișare pe prima poziție a liniei.

caracter de scăpare ⇒ caracter de ieșire

caracter de schimbare a codului / *code extension character* / *caractère de changement de code* / Caracter de comandă destinat să indice că una sau mai multe

combinații de cod care îi urmează trebuie să fie interpretate conform unui cod diferit sau conform unui set de caractere codificate diferit.

caracter de schimbare a setului / *font change character* / *caractère de changement de jeu* / Caracter de comandă destinat să determine și să efectueze schimbarea formei sau a dimensiunii, sau a formei și a dimensiunii simbolurilor grafice care reprezintă caracterele unui set de caractere, fără a schimba acest set.

caracter de semn / *sign character* / *caractère de signe* / Caracter care ocupă poziția semnului și indică semnul algebric al numărului reprezentat prin numeralul cu care acesta este asociat.

caracter de service ⇒ caracter de comandă a dispozitivului

caracter de sfârșit al blocului de transmisie / *end of transmission block character* / *caractère fin de bloc de transmission* / Caracter de comandă în transmisia de date, utilizat pentru a indica sfârșitul unui bloc, în cazul când datele sunt divizate în blocuri în vederea transmiterii lor.

caracter de sfârșit al suportului / *end of medium character* / *caractère fin de support* / Caracter de comandă care poate fi întrebuințat pentru a indica sfârșitul fizic al suportului de date sau sfârșitul părții utilizate sau solicitate a datelor înregistrate pe suport.

caracter de sfârșit al textului / *end of text character* / *caractère fin de texte* / Caracter de comandă în transmisia de date, utilizat ca ultim caracter al textului unui mesaj.

caracter de sfârșit al transmisiei / *end of transmission character* / *caractère fin de transmission* / Caracter de comandă în transmisia de date, utilizat pentru a indica sfârșitul unei transmisii și care poate include unul sau mai multe texte și orice mesaj-antet asociat.

caracter de sincronizare / *synchronous idle* / *caractère de-synchronisation* / Caracter de comandă în transmisia de date, utilizat în transmisia sincronă de date pentru a produce un semnal, care poate asigura sincronismul sau corecția sincronismului între echipamente terminale.

caracter de ștergere / *delete character* / *caractère d'oblitération* / Caracter de comandă întrebuițat în principal pentru a anula orice caracter eronat sau nedorit.

caracter de tabulare orizontală / *horizontal tabulation character* / *caractère de tabulation horizontale* / Caracter de comandă al formatului care determină deplasarea poziției de imprimare sau de afișare înaintea, peste o serie de poziții predeterminate de-a lungul aceleiași linii de imprimare.

caracter de tabulare verticală / *vertical tabulation character* / *caractère de tabulation verticale* / Caracter de comandă al formatului care determină deplasarea poziției de imprimare sau de afișare până la linia următoare unei serii de linii de imprimare predeterminate.

caracter de trecere la pagina următoare
⇒ caracter de salt de pagină

caracter de umplere / *gap character* / *caractère de remplissage* / Caracter inclus într-un cuvânt-mașină, din considerente tehnice, dar care nu reprezintă nici o informație.

caracter de umplere [în transmisia de date] / *fill character* / *caractère de remplissage [en transmission de données]* / Un caracter special, folosit în transmisii de date pentru a crea șiruri de date de lungime fixă.

caracter de umplere (a pachetelor) / *pad character* / *caractère de remplissage (des paquets)* / Un caracter care se înserează pentru a umple un câmp de dimensiune fixă. Notă: În transmisii de date, caracterul de umplere se folosește pentru a completa un pachet de lungime fixă, în cazul în care datele utile nu sunt suficiente.

caracter grafic / *graphic character* / *caractère graphique* / Caracter definit de un caracter de comandă și reprezentat în mod normal printr-un simbol grafic.

caracter magnetic / *magnetic ink character* / *caractère magnétique* / Caracter a cărui formă specială permite o identificare automată, atunci când este imprimat cu cerneală magnetică și după magnetizare.

caracter nul / *null (character)* / *caractère nul* / Caracter de comandă destinat umplerii unei porțiuni a suportului sau a unui interval de timp și care poate fi inserat într-un șir de caractere sau poate fi retras fără să-i modifice semnificația; totuși prezența acestui caracter poate afecta forma de prezentare a datelor sau comanda echipamentului.

caracter optic / *optical character* / *caractère optique* / Caracter grafic imprimat sau scris de mână conform unor reguli speciale care facilitează o identificare automată prin mijloace optice.

caracter separator / *information separator* / *caractère séparateur (d'informations)* / Caracter de comandă destinat să delimiteze ansamblurile de date asemănătoare, plasate într-o ordine ierarhică.

caracter sonerie ⇒ caracter de apel

caracter spațiu / *space (character)* / *caractère espace* / Caracter reprezentat în mod obișnuit printr-un loc liber într-o serie de simboluri grafice. Notă: Deși caracterul spațiu nu este un caracter, el are o funcție echivalentă cu cea a unui caracter de comandă a formatului, deoarece el provoacă o mișcare progresivă de un pas înainte față de poziția de imprimare sau de afișare, fără a produce imprimarea sau apariția unui simbol grafic. Deasemenea are o funcție echivalentă cu aceea a caracterului separator.

caracter special / *special character* / *caractère spécial* / Caracter grafic altul decât o literă, cifră, blanc, diferit în general de o ideogramă. Exemplu: un semn de punctuație, un semn de procent, un simbol matematic.

caractere pe inch (cpi) / *characters per inch (cpi)* / *caractères par pouce* / Indicator de măsurare a dimensiunii caracterelor unui dispozitiv de afişare (imprimantă) ce exprimă numărul de caractere afişabile pe orizontală pe un inch. Exemple de valori tipice: 10 cpi, 12 cpi, 17 cpi. Diferitele programe care solicită servicii de imprimare, trebuie să specifice în apelurile sistem și aceste valori de care va fi responsabil driver-ul.

caractere pe secundă (cps) / *characters per second (cps)* / *caractères par seconde (cps)* / Indicator de performanță a unui dispozitiv de imprimare numeric egal cu numărul de caractere afişate de către acesta într-o secundă. Valori tipice pot fi de ordinul zecilor, sutelor sau chiar miilor de cps. Același indicator poate fi folosit și pentru specificarea vitezei de transfer a informației între două dispozitive hardware.

caracteristică, 1[*a unui logaritm*] / *characteristic, 1[*of a logarithm*]* / *caractéristique, 1[*d'un logarithme*]* / Partea întreagă, pozitivă sau negativă, din reprezentarea unui logaritm.

caracteristică, 2[*în reprezentarea cu virgulă mobilă*] / *characteristic, 2[*in a floating-point representation*]* / *caractéristique, 2[*en numération à séparation flottante*]* / Numeral care reprezintă exponentul, în reprezentarea cu virgulă mobilă.

cartelă / *card* / *carte* / Dispozitiv periferic folosit pentru a conecta diverse echipamente (discuri magnetice, monitoare, rețele de calculatoare etc.) la un sistem de calcul. Notă: Cartelele sunt ușor de montat într-un calculator, datorită standardizării conectorilor electrici și a modului de prindere mecanică.

cartelă cu creștături / *edge-notched card* / *carte à aiguilles* / Tip desuet de cartelă pe care datele sunt reprezentate prin creștături făcute pe margini.

cartelă cu microfilm / *aperture card* / *carte à fenêtre* / Cartelă prevăzută cu una

sau mai multe deschideri destinate a recepționa micro-imagini.

cartelă cu perforații marginale / *edge-punched card* [*along the edges*] / *carte à perforations marginales* / Tip desuet de cartelă care are configurații de perforații plasate pe piste în lungul marginilor.

cartelă de perforat / (*punch*) *card* / *carte (à perforer)* / Tip desuet de cartelă pe care pot fi executate configurații de perforații.

cartelă magnetică / *magnetic card* / *carte magnétique* / Suport de memorare a informațiilor, confecționat de cele mai multe ori din plastic sau carton, în care s-a inserat din fabricație o bandă magnetică pe care s-au stocat informațiile respective prin înregistrare magnetică. Exemple: Băncile vest-europene oferă utilizatorilor lor astfel de cartele pentru a le permite să extragă sume de bani de la puncte de acces speciale (numite ATM - Automatic Teller Machine, aparat bancar automat). Cartelele magnetice mai sunt folosite pentru controlul accesului personalului în unele instituții sau în mijloacele de transport.

cartelă perforată / (*punched*) *card* / *carte perforée* / Un suport de introducere a datelor, folosit în perioada de început a erei informatice confecționat din carton subțire pe care erau executate configurații de perforații, care permiteau stocarea codificată a până la 80 de caractere, reprezentate prin două sau trei perforații, realizate pe câte una din cele 12 linii orizontale ale cartelei.

cartuș de discuri / *disk cartridge* / *cartouche de disques* / Disc magnetic sau pachet de discuri magnetice care pot fi retrase în bloc dintr-o unitate de discuri, împreună cu carcasa lor inseparabilă.

casetă (de bandă magnetică) / (*magnetic tape*) *cassette* / *cassette (de bande magnétique)* / Carcasă (cutie) care conține o bandă magnetică ce poate fi prelucrată fără a fi extrasă din carcasă.

casetă magnetică / *magnetic cartridge* / *cassette magnétique* / Dispozitiv de stocare

a datelor. Notă: O casetă magnetică este compusă dintr-o casetă de plastic, două role și un angrenaj de antrenare a benzii, banda aferentă și un dispozitiv de reflexie utilizat pentru detectarea capetelor benzii. Datorită fiabilității și capacităților mari de stocare a datelor, casetele magnetice sunt utilizate în principal pentru salvarea informațiilor de pe hard-discuri (așa-numita operație de backup – salvare).

catalog / *catalog* / *catalogue* / Tabelă direcționare de fișiere și biblioteci, care conține referiri asupra amplasării lor și alte informații caracteristice. Obs.: Un catalog poate conține și alte informații cum ar fi: tipurile de periferice în care se află fișierele, parolele, factorii de blocare.

catalog [în gestiunea fișierelor] / *catalogue [in file management]* / *répertoire [en gestion des fichiers]* / Mecanism folosit în sistemul de gestiune a fișierelor pentru a structura mulțimea fișierelor din sistem și pentru a adresa simbolic fișierele (prin asocierea de nume complete). Notă: De obicei un catalog este tot un fișier ce conține componente numite “intrări în catalog” asociate unor fișiere sau / și cataloage. Fiecare intrare ar putea conține numele fișierului și identificatorul său unic în sistem (dar în unele sisteme mai sunt memorate și alte informații). Cataloagele alcătuiesc o structură ierarhică (arborescentă).

catalog [baze de date] / *catalogue [data base]* / *catalogue [base de données]* / O colecție de informații referitoare la o aplicație de baze de date: fișierele de date necesare, programele și formularele ce alcătuiesc aplicațiile. Exemplu: Un catalog dBASE conține numele tuturor fișierelor bazei de date, împreună cu o scurtă descriere a fiecărui fișier, programele dBASE ce exploatează aceste fișiere, formularele ecran folosite pentru vizualizarea și introducerea datelor, formularele de tipărire la imprimantă etc. Cataloagele permit gruparea aplicațiilor pe categorii de prelucrări

(poate exista astfel un catalog pentru aplicația de salarizare a personalului, un altul pentru aplicația de gestiune a stocurilor, un altul pentru evidența personalului unei întreprinderi etc.).

catalog (de fișiere) / *file directory* / *répertoire (de fichiers)* / Catalogul este un fișier special ce realizează corespondența între numele simbolice ale fișierelor și identificatorul lor unic în sistem. Prin utilizarea cataloagelor, fișierele se pot grupa după proprietarul lor, aplicația la care aparțin, timpul de viață în sistem, importanța lor etc. Prin realizarea unei ierarhii de cataloage este posibil ca mai multe fișiere distincte să poarte același nume și un fișier să fie utilizat cu mai multe nume simbolice. Securitatea fișierelor se realizează și prin împiedicarea accesării cataloagelor de către utilizatori neautorizați. Vezi *catalog [în gestiunea fișierelor]*.

(a) cataloga / *(to) catalog* / *cataloguer* / A introduce într-un catalog informații referitoare la un fișier sau o bibliotecă.

(a) cădea (în pană) / *(to) crash* / *tomber en panne* / Defecțiune neașteptată, bruscă a sistemului. În cazul unui sistem de operare oprirea poate fi voluntară. Unele dintre cauzele care pot provoca o astfel de oprire sunt defectarea discului de pe care se încarcă componentele sistemului, sau detectarea unor inconsistențe în structurile de date interne ale sistemului. Chiar în cazurile în care erorile ar putea fi ignorate, se preferă oprirea sistemului pentru a se limita întinderea unor eventuale distrugerii ale informațiilor. Uneori se salvează o imagine a memoriei (“dump”) care permite o analiză ulterioară a circumstanțelor în care s-a produs căderea.

câmp [pe un suport de date] / *field [on a data medium]* / *zone [sur un support]* / Zonă specificată pe un suport de date sau în memorie, destinată unei categorii particulare de date.

câmp (al unei înregistrări) / *field (of a record) / zone (d'un enregistrement)* / Zonă determinată dintr-o înregistrare, rezervată unei categorii particulare de date.

câmp cheie / *key field / zone clé* / Un câmp folosit drept cheie a unei înregistrări. Notă: Modificarea acestui câmp va duce automat și la schimbarea cheii, și deci și a poziției relative a înregistrării în indexul cheii respective.

câmp de adresă / *address field / zone d'adresse* / Porțiune a antetului unui mesaj, în care se află o adresă. În cazul pachetelor protocolului TCP/IP (utilizat de Internet), există două astfel de câmpuri de adresă: adresa calculatorului sursă și adresa calculatorului destinație.

câmp de date / *data field / champ de données* / Un câmp al unui formular de introducere a datelor în care utilizatorul poate introduce o informație. Notă: Valoarea din câmpul de date poate să corespundă unui câmp dintr-o tabelă a bazei de date (caz în care va fi stocată ca atare), sau poate servi la calcularea valorilor care se vor memora în alte câmpuri din baza de date.

câmp de țintă / *aiming symbol / champ de visée* / Cerc sau alt motiv luminos folosit pe o suprafață de afișare pentru indicarea zonei în care prezența unui indicator optic poate fi detectată.

(a) căuta / *(to) search / rechercher* / A examina o mulțime de date în vederea determinării aceluia care prezintă o caracteristică particulară.

căutare / *search / recherche* / Examinare a unei mulțimi de date pentru determinarea aceluia care au caracteristici particulare.

căutare arborescentă / *tree search / recherche arborescente* / Căutare într-o structură de date arborescentă, în care este respinsă la fiecare etapă, partea de arbore care nu conține datele căutate.

(cu) căutare automată a benzii / *auto-band scanning / balayage automatique de*

la bande / Dispozitiv care este capabil să detecteze banda de frecvențe în care se face transmisia.

căutare binară / *binary search / recherche binaire* / Căutare dihotomică efectuată pe mulțimi de date ce conțin un număr egal de elemente, sau în cazul în care numărul inițial de elemente este impar, permite ca una din mulțimi să conțină un element în plus.

căutare dihotomică / *dichotomizing search / recherche dichotomique* / Căutare prin care o mulțime ordonată de date se împarte în două părți care se exclud mutual; o parte este respinsă și operația se repetă asupra părții reținute până la terminarea căutării.

căutare Fibonacci / *Fibonacci search / recherche de Fibonacci* / Căutare dihotomică efectuată subdivizând, pas cu pas, mulțimea de date în două submulțimi ale căror numere cardinale sunt egale cu cele două numere Fibonacci care preced numărul de elemente ale mulțimii; dacă acesta din urmă nu este egal cu un număr Fibonacci se presupune că este egal cu numărul Fibonacci imediat următor.

căutare în lanț / *chaining search / recherche en chaîne* / Căutare ce utilizează o listă înlănțuită.

căutare liniară / *linear search / recherche linéaire* / Căutare în care mulțimea de date face obiectul unui baleiaj secvențial.

căutare prin calcul de adresă / *hash table search / recherche par calcul d'adresse* / Căutare în care locația în memorie a unei date este determinată pornind de la un tabel de adrese calculate, o procedură particulară intervenind în caz de suprapunere a adreselor.

căutare secvențială ⇒ căutare liniară

câștig / *gain / gain* / O măsură a gradului de amplificare oferit de un amplificator. Notă: Câștigul se exprimă în decibeli sau ca un factor scalar ce exprimă raportul dintre mărirea semnalului la ieșire și mărirea semnalului la intrarea dispozitivului.

cea mai bună potrivire / *best fit / meilleure allocation* / Algoritm utilizat în alocarea de spațiu în memoria internă sau auxiliară în cazul unor tehnici de partiționare dinamică. Notă: Dintre zonele libere suficient de mari pentru a satisface cererea se alocă aceea care produce cel mai mic spațiu neutilizat (cea mai mică dintre ele).

ceas ⇒ tact

ceas extern / *external clock / horloge externe* / Semnal electronic utilizat în transmisiile de date pentru a sincroniza procesele de emisie și respectiv recepție ale celor două sisteme de calcul participante la legătura de date.

celulă binară (de memorie) / *binary cell / cellule binaire (de mémoire)* / Celulă de memorie care poate să conțină un singur caracter binar.

celulă de memorie / *storage cell [data medium] / cellule de mémoire* / Unul sau mai multe elemente de memorie considerate ca o unitate, din punct de vedere constructiv.

celulă de memorie (a unui suport de date) ⇒ element de memorie

cerere [invitație] / *prompt / invite* / Mesaj vizual sau sonor trimis de un program care solicită răspunsul sau acțiunea operatorului.

cerere (de informații) / *enquiry character / demande (de renseignements)* / Caracter de comandă în transmisia de date, destinat să provoace un răspuns, de la o stație cu care s-a stabilit comunicația, cuprinzând identificarea stației și eventual, indicarea tipului de echipament în funcțiune și starea stației.

cerere relațională / *relational query / interrogation relationnelle* / O interogare a unei baze de date relaționale, făcută într-un limbaj relațional.

cerință (a unui sistem) / *requirement / besoin* / Condiție esențială ce trebuie satisfăcută de către un sistem.

cerneală magnetică / *magnetic ink / encre magnétique* / Cerneală specială care conține

particule de material magnetic, corespunzător înregistrării de date.

cheie / *key / clé* / Un identificator folosit pentru a referi o înregistrare a unei tabele dintr-o bază de date. Notă: De cele mai multe ori, o cheie este formată din conținutul unui singur câmp, dar există și chei compuse, formate dintr-o expresie ce conține mai multe câmpuri (rezultatul fiind de obicei convertit la un șir de caractere, în cazul câmpurilor de tipuri diferite). Cheile sunt folosite nu numai pentru identificarea înregistrărilor, ci și pentru construirea index-urilor (utili pentru mărirea vitezei de căutare).

cheie [identificator de date] / *key [data identifier] / clé [identificateur de données]* / Identificator intern al unui set de elemente de date.

cheie-candidat / *candidate key / clé candidat* / Chei, ale unei relații, care nu sunt selectate drept cheie primară. Notă: Pentru cheile-candidat, în relațiile asociate pot exista valori necunoscute, sau "valori nule".
cheie de căutare / *search key / clé de recherche* / Cheie utilizată pentru regăsirea de date.

cheie de cifrare / *cipher key / clé de chiffre* / Un șir de caractere pe baza căruia se realizează criptarea unui bloc de date. Notă: Cheia de cifrare nu este neapărat aceeași și la criptarea și la decriptarea mesajului.

cheie primară / *primary key / clé primaire* / Una dintre cheile existente pentru o relație, aleasă ca bază pentru identificarea și extragerea tuplurilor relației. Notă: Pentru o cheie primară, în relația asociată trebuie să avem întotdeauna valori cunoscute, sau definite ("ne-nule").

ciclu de căutare / *search cycle / cycle de recherche* / Parte a unei căutări care se repetă pentru fiecare dată.

ciclu de funcționare / *cycle of operation / cycle (de fonctionnement)* / Succesiune de manevre susceptibile de a fi repetate în mod intenționat sau automat.

- ✕ **ciclu (de memorie)** / *cycle (of storage) / cycle (de mémoire)* / Succesiune a operațiilor necesare pentru efectuarea unei citiri sau scrieri.
- ✕ **ciclu de viață a unui sistem** / *system life cycle / cycle de vie d'un système* / Succesiune de modificări prin care trece un sistem de la conceperea sa până la ieșirea sa din funcțiune.
- 1010 **ciclu infinit** ⇒ ciclu închis
- 1010 **ciclu închis** / *closed loop / boucle fermée* / Ciclu a cărui execuție nu poate fi întreruptă decât printr-o intervenție exterioară programului pentru calculator în care acest ciclu este inclus.
- ✕ **ciclu (într-un program)** / *loop [in a computer program] / boucle [dans un programme]* / Secvență de instrucțiuni a cărui execuție se poate repeta în mod iterativ până când anumite condiții sunt îndeplinite. Notă: În anumite cazuri, aceste condiții nu se verifică decât după o execuție a buclei.
- (a) **cifra (în formă digitală)** ⇒ (a) **digitiza**
- ✕ **(a) cifra** / *(to) encipher / chiffrier [coder]* / Procesul prin care datele originale sunt substituie cu date cifrate. în scopul de a le proteja de citirea și folosirea lor neautorizată. Notă: Cifrarea se bazează pe o cheie de cifrare (fără de care informația nu poate fi decodificată), precum și pe un algoritm complex de cifrare.
- ✕ **cifra cea mai puțin semnificativă** / *least significant digit / chiffre le moins significatif* / Într-un sistem de reprezentare pozițională, rangul unei cifre având ponderea cea mai scăzută.
- cifra cea mai semnificativă** / *most significant digit / chiffre le plus significatif* / Într-un sistem de reprezentare pozițională, rangul unei cifre având ponderea cea mai ridicată.
- cifra** / *digit / chiffre, 1[symbole]* / Caracter grafic care reprezintă un număr întreg pozitiv sau nul. Exemplu: Fiecare din caracterele de la 0 la 9 în numerația zecimală sau de la 0 la F în numerația hexazecimală.
- ≥ **cifra binară** / *binary digit / chiffre binaire* / Una din cifrele 0 și 1, atunci când este întrebuințată în sistemul de numerație binară.
- ✕ **cifra binară de semn** / *sign binary digit / élément de signe* / Cifra binară care ocupă o poziție de semn și indică semnul algebric care se atribuie numărului reprezentat prin numeralul cu care acesta este asociat.
- cifra de împrumut** / *borrow digit / retenue négative* / Cifra ce ia naștere când în rangul unei cifre, diferența este negativă și care este transferată pentru a fi prelucrată în altă parte. Notă: În reprezentarea pozițională, cifra de transport se transferă pentru a fi prelucrată la rangul cu ponderea imediat superioară.
- ✕ **cifra de semn** / *sign digit / chiffre de signe* / Cifra care ocupă poziția semnului și indică semnul algebric al numărului reprezentat prin numeralul cu care acesta este asociat.
- ✕ **cifra de transport** / *carry digit / retenue* / Cifra ce ia naștere atunci când în rangul unei cifre, suma sau produsul depășesc cel mai mare număr ce poate fi reprezentat în acest rang, și care este transferată pentru a fi prelucrată în altă parte. Notă: În reprezentarea pozițională, cifra de transport se transferă pentru a fi prelucrată în rangul cu pondere imediat superioară.
- ✕ **cifra semnificativă** / *significant digit / chiffre significatif* / Într-un numeral, cifra necesară pentru asigurarea exactității sau preciziei date.
- cifra zecimală** / *decimal digit / chiffre décimal* / Una din cifrele arabe 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 și 9, atunci când este întrebuințată într-un sistem de numerație zecimală.
- ✕ **cifru** / *cipher / chiffre, 2[code]* / O combinație de caractere utilizată pentru criptarea datelor transmise.
- ✕ **cilindru (al unui disc magnetic)** / *cylinder [of a magnetic disk] / cylindre (d'un disque magnétique)* / Ansamblul tuturor pistelor

(dintr-un pachet de discuri) situate la aceeași distanță nominală față de axa de rotație. Notă: În sistemele de gestiune a fișierelor din trecut, alocarea spațiului la crearea unui fișier se realiza specificând un număr de cilindri.

"cine sunteți?" [semnal] / *who are you ? / qui est là?* / Caracter de comandă în transmisia de date, destinat să declanșeze emiteră automată a indicativului stației cu care este stabilită comunicația, sau să provoace un răspuns cuprinzând identificarea stației și, în unele aplicații, indicarea tipului de echipament în funcțiune și starea stației.

circuit basculant / *trigger circuit / dispositif à déclenchements* / Circuit având mai multe stări stabile sau instabile, dintre care cel puțin una este stabilă și care este astfel conceput încât trecerea dintr-o stare stabilă în altă stare este determinată de aplicarea unui impuls corespunzător. Exemple: Un circuit basculant cu două stări stabile se numește circuit bistabil; un circuit basculant cu o stare stabilă și una instabilă se numește circuit monostabil.

circuit (basculant) bistabil / *bistable (trigger) circuit / bascule bistable* / Circuit basculant care are două stări stabile.

circuit (basculant) monostabil / *monostable (trigger) circuit / bascule monostable* / Circuit basculant care are o stare stabilă și o stare instabilă.

circuit de echivalență ⇒ poartă de echivalență

circuit de excludere ⇒ poartă de excludere

circuit de identitate ⇒ poartă de identitate

circuit de includere ⇒ poartă de implicație

circuit de întârziere / *delay element / circuit de retard* / Dispozitiv care, după un interval de timp, produce un semnal de ieșire asemănător cu semnalul de intrare introdus.

circuit de prag ⇒ poartă de prag

circuit (digital) combinațional / *combinational circuit / circuit (digital) combinatoire* /

Dispozitiv logic ale cărui valori de ieșire, în orice moment, depind numai de valorile de intrare din acel moment. Notă: Un circuit combinațional este un caz special de circuit secvențial a cărui stare internă nu este luată în considerare.

circuit (digital) secvențial / *sequential (digital) circuit / circuit (digital) séquentiel* / Dispozitiv logic ale cărui valori de ieșire, la un moment dat, depind de valorile de intrare și de starea lui internă din acel moment, stare internă care depinde de valorile de intrare imediat anterioare și de starea internă anterioară. Notă: Un circuit secvențial poate să preia un număr finit de stări interne și poate fi considerat, din punct de vedere abstract, ca un automat finit.

circuit echilibrat / *balanced circuit / circuit équilibré* / Un circuit de comunicație între două noduri în care fluxul de date este aproximativ egal în ambele sensuri.

circuit majoritar ⇒ poartă majoritară

circuit NU ⇒ poartă NU

circuit NU-SAU ⇒ poartă NU-SAU

circuit NU-ȘI ⇒ poartă NU-ȘI

circuit SAU-EXCLUSIV ⇒ poartă SAU-EXCLUSIV

circuit SAU (INCLUSIV) ⇒ poartă SAU (INCLUSIV)

circuit ȘI ⇒ poartă ȘI

(circuit) sumator complet / *full adder / additionneur complet* / Circuit combinațional care are: – trei intrări, care sunt o mărime de adunat D, o mărime adunată E și o cifră de transport care provine de la un alt rang de cifră V, și – două ieșiri, una fiind o sumă fără cifră de transport T, iar cealaltă o nouă cifră de transport R; ieșirile sunt în funcție de intrări.

(a) citi / *(to) read / lire* / A obține datele dintr-o memorie, de pe un suport de date sau dintr-o altă sursă.

citire / *reading / lecture* / Acțiunea de obținere a datelor dintr-o memorie, de pe un suport de date sau dintr-o altă sursă.

- ✓ **citire a marcajelor** / *mark sensing / lecture de marques* / Detectarea electrică a marcajelor conducătoare de electricitate, înregistrate de obicei manual, pe un suport de date care nu e bun conducător de electricitate.
- ✓ **citire cu automenținere (fără pierderea informației memorate)** ⇒ citire nedistructivă
- citire de paraziți** ⇒ informație parazită
- citire distructivă** / *destructive read / lecture destructive* / Citire care provoacă ștergerea datelor inițiale.
- citire nedistructivă** / *nondestructive read / lecture non destructive* / Citire care nu provoacă ștergerea datelor inițiale.
- citire optică a marcajelor** / *mark scanning / lecture optique de marques* / Detectarea optică automată a marcajelor, realizate de obicei manual, pe un suport de date.
- ✓ **cititor [în prelucrarea datelor]** / *reader [in data processing] / lecteur [en traitement des données]* / Dispozitiv care citește sau explorează un suport de date.
- cititor de bandă magnetică** / *magnetic tape reader / lecteur de bande magnétique* / Dispozitiv de intrare-ieșire care efectuează operații de citire a informațiilor de pe banda magnetică și care este compus în principal dintr-un mecanism ce antrenează, ghidează și derulează banda magnetică, precum și dintr-un modul electronic care prelucrează informația citită de pe banda magnetică, transformând-o în șiruri de biți sau octeți, ce sunt transmiși mai departe unității centrale pentru a fi prelucrate.
- ✓ **cititor de bandă perforată** / *punched tape reader / lecteur de bande perforée* / Dispozitiv care citește sau explorează o bandă perforată și transformă datele reprezentate prin configurațiile de perforații în semnale electrice.
- ✓ **cititor de caractere** / *character reader / lecteur de caractères* / Unitate de intrare care realizează recunoașterea caracterelor.
- cititor de caractere optice** / *optical character reader / lecteur de caractères optiques* / Unitate de intrare care citește caracterele prin recunoașterea optică a caracterelor.
- cititor de caractere scrise cu cerneală magnetică** / *magnetic ink character reader / lecteur de caractères à encre magnétique* / Unitate de intrare care citește caracterele prin recunoașterea caracterelor magnetice.
- cititor de cartele** / *card reader / lecteur de cartes* / Dispozitiv care citește sau explorează perforațiile de pe o cartelă perforată și transformă în semnale electrice datele reprezentate prin configurațiile de perforații.
- cititor de cartele magnetice** / *magnetic card reader / lecteur de cartes magnétiques* / Dispozitiv special care permite citirea informațiilor stocate pe o cartelă magnetică.
- cititor de curbe** / *curve follower / lecteur de courbes* / Unitate de intrare care citește datele reprezentate sub formă de curbe.
- ✓ **cititor de curbe [în infografie]** / *stroke device / lecteur de courbes [en infographie]* / Unitate de intrare furnizând coordonatele unui ansamblu de puncte care retrasează parcursul urmat. Exemplu: Un locator utilizat pentru eșantionarea unei frecvențe date.
- cititor de documente** / *document reader / lecteur de documents* / Cititor de caractere asigurând intrarea textului din zone definite ale unui formular de tip determinat.
- ✓ **cititor de pagini** / *page reader / lecteur de pages* / Cititor de caractere asigurând intrarea textului imprimat.
- claviatură** ⇒ tastatură
- client** / *client / client* / Un program utilizat pentru a contacta un alt program numit "server" în vederea obținerii unui serviciu de la acesta. Notă: Serviciul constă dintr-o prelucrare de informații sau din regăsirea unor informații, iar cele două programe se pot afla pe același sistem de calcul sau pe sisteme diferite, care comunică între ele.

cluster [rețea având drept scop principal partajarea resurselor] / *cluster system / grappe (de machines) [cluster]* / O mulțime de calculatoare interconectate între ele, care partajează între ele o parte dintre resursele de calcul, cum ar fi imprimante, discuri și chiar unități centrale de prelucrare. Notă: Un cluster se prezintă utilizatorului ca un sistem unitar, deseori utilizatorul neștiind exact pe ce procesor se execută aplicația sa, sau pe ce disc fizic se află fișierele sale.

coadă / queue / file d'attente / Structură de date sub formă de tablou static sau listă înlănțuită în care disciplina folosită pentru adăugarea și eliminarea informației asociate fiecărui element din coadă este strict FIFO.

coadă [listă în organizarea datelor] / *pushup list / liste directe* / Listă constituită și prelucrată în așa fel încât primul element de dată de prelucrat să fie primul înregistrat; această ordine se poate caracteriza prin expresia: primul sosit-primul ieșit (FIFO).

coadă de lucrări / job queue / file d'attente des travaux [file de tâches] / Mecanismul prin care lucrările sosite într-un sistem de tip "prelucrare pe loturi" (*batch processing*) așteptau să fie luate în considerare de către planificatorul de lucrări. Deoarece sistemul nu dispunea de resurse nelimitate, o lucrare trebuia uneori să aștepte eliberarea unei partiții de dimensiune corespunzătoare, a unei benzi magnetice alocate unei alte lucrări etc. Servirea nu se făcea neapărat în ordinea sosirii (FIFO), pentru că într-o partiție liberă de 64 Kb nu poate fi încărcată o lucrare care solicită 1 Mb, chiar dacă ea este prima din coadă. În unele cazuri se organiza o coadă unică, în altele se mențineau mai multe cozi (câte una pentru fiecare partiție).

cod / code / code / Ansamblu de reguli ne-ambigue care specifică modul în care datele pot fi reprezentate într-o formă discretă. Exemple: cod alfabetic, cod alfanumeric, cod al operației, cod al instrucțiunii etc.

cod "2 din 5" ⇒ cod doi din cinci

cod al instrucțiunii ⇒ cod mașină

cod alfabetic / *alphabetic code / code alphabétique* / Cod din a cărui aplicare rezultă seturi de caractere alfabetice.

cod alfanumeric / *alphanumeric code / code alphanumérique* / Cod din a cărui aplicare rezultă seturi de caractere alfanumerice.

cod Baudot / *Baudot code / code Baudot* / Cod folosit în transmisiile TELEX pentru comunicarea de mesaje. Notă: Codul (alfabetul) Baudot este format din 64 caractere, fiecare caracter având un număr de 5 biți. Codul este împărțit în două secțiuni, secțiunea literelor (care cuprinde literele mari, spațiul, sfârșitul de linie și trecerea la linie nouă), și secțiunea cifrelor (care conține cifrele și o parte din semnele speciale, semne de punctuație etc.).

cod bicvinar / *biquinary code / code biquinaire* / Notăție în care fiecare număr de la 0 la 9 este reprezentat printr-o pereche de numerale *a* și *b*, *a* fiind 0 sau 1, *b* fiind 0, 1, 2, 3 sau 4, iar $5a + b$ fiind egal cu acel număr.

cod cartelă / *designation hole / code carte* / Perforație efectuată pe o cartelă perforată ce arată natura datelor reprezentate pe această cartelă sau operațiile pe care trebuie să le realizeze o mașină [desuet].

cod corector de erori / *error correcting code / code correcteur d'erreurs* / Modul de program care stabilește dacă datele recepționate sunt corecte, și dacă nu, încearcă refacerea datelor.

cod de acces / *access code / code d'accès* / O combinație de caractere care permite identificarea în mod unic a unui utilizator atunci când acesta dorește accesul într-un sistem de calcul sau o rețea. Notă: Codurile de acces uzuale sunt fie o pereche nume utilizator / parolă de acces, fie un număr însoțit de o parolă. Exemplu: în Internet, un cod de acces pentru majoritatea utilizatorilor unei arhive este numele "anonymous".

- ✓ **cod de autorizare** / *authorization code / code d'autorisation* / O combinație de caractere pe care un utilizator trebuie să o transmită unui sistem de calcul atunci când îi solicită accesul la distanță.
- cod de bare** / *bar code / code à barres* / Cod ce reprezintă caracterele prin ansambluri de bare paralele de grosime și la distanțe variabile, citite optic prin baleiere transversală.
- ✓ **cod de cartelă** / *card code / code de carte* / Cod numeric înscris în memoria permanentă a unei cartele, și care este utilizat pentru a identifica: tipul cartelei, versiunea acesteia, producătorul cartelei etc. Notă: În cazul cartelelor folosite pentru conectarea la rețea, codul conținut în acestea este folosit ca adresă fizică "de placă", deci ca o adresă ce indică în mod unic un sistem de calcul din rețea.
- ✓ **cod (de) operație** / *operation code / code (d')opération* / Cod pentru reprezentarea părților de operație din instrucțiunile mașină ale unui calculator.
- cod detector de erori** / *error detecting code / code détecteur d'erreurs* / Modul de program care se ocupă de validarea corectitudinii datelor recepționate și detecția datelor eronate.
- ✓ **cod doi din cinci** / *two-out-of-five code / code deux sur cinq* / Notăție zecimală codificată binar, în care fiecare cifră zecimală este reprezentată printr-un numeral binar format din cinci biți, dintre care doi sunt de un fel, convențional unu, și trei de celălalt fel, convențional zero.
- cod Gray** / *Gray code / code Gray* / Codificare a numerelor în care fiecare cifră diferă de cea precedentă printr-un singur bit.
- cod Hamming** / *Hamming code / code Hamming* / Un cod utilizat în transmisii de date pentru a verifica și corecta erorile de transmisie. Note: Pentru fiecare 4 biți de date, emițătorul inserează încă trei biți, fiecare fiind calculat pe baza valorilor a trei
- dintre biții de date. Receptorul recalculează acești trei biți, pe baza celor patru biți primiți anterior, și îi compară cu biții de control recepționați. În cazul că aceștia diferă, se pot reconstrui biții de date pe baza valorilor biților de control.
- cod mașină** / *(computer) instruction code / code des instructions (d'un ordinateur)* / Cod pentru reprezentarea instrucțiunilor mașină ale unui calculator.
- ✓ **cod numeric** / *numeric code / code numérique* / Cod din a cărui aplicare rezultă seturi de caractere numerice.
- ✓ **cod operațional (al unui cuvânt de instrucțiune)** ⇒ cod (de) operație
- cod prin exces de trei** / *excess three code / code plus trois* / Notăție zecimală codificată binar, în care o cifră zecimală n este reprezentată prin numeralul binar care, în sistemul de numerație binar, reprezintă numărul $(n+3)$.
- cod zecimal codificat binar** ⇒ notație zecimală codificată binar
- (a) **coda** / *(to) encode / coder* / Operație prin care datele inițiale sunt transformate în scopul facilitării transmisiei, stocării sau prelucrării acestora. Notă: Operația de codificare nu este neapărat folosită în scopul asigurării securității datelor (ca operația de cifrare), ci deseori doar pentru a schimba formatul datelor.
- ✓ (a) **codifica** / *(to) code / coder [sens général]* / A reprezenta date sau un program pentru calculator sub o formă simbolică, acceptată de o mașină de prelucrat date.
- ✓ (a) **codifica (în conversie de cod)** / *(to) encode / coder [en conversion de code]* / A converti date cu ajutorul unui cod sau set de caractere codificate, astfel încât să fie posibilă transformarea inversă, exact în forma originală.
- ✓ **codificare a fazei** / *PE (Phase Encoded) / codage de phase* / Tehnică de codificare a informației care constă în utilizarea unei unde purtătoare și schimbarea fazei acesteia

în funcție de șirul de biți 0 și 1 din informația ce se codifică.

codificare bipolară / *bipolar coding / codage bipolaire* / Metodă de codificare a informației, în care semnalul purtător are două stări, asociate cu 1 și 0 logic, respectiv adevărat și fals.

codificare liniară ⇒ programare fără bucle

codificare prin modulație în frecvență / *frequency modulation encoding / codage par modulation de fréquence* / Metodă de codificare a informației stocate pe suport magnetic, în care fiecare bit de date este precedat de un bit de sincronizare.

codificator, 1[convertor de cod] / *encoder, 1[code convertor] / codeur, 1[convertisseur de code]* / Dispozitiv care codifică date.

codificator, 2[convertor de date] ⇒ codor [convertor de date]

codor [convertor de date] / *encoder 2[data convertor] / codeur, 2[convertisseur de données]* / Convertor de cod în care semnalul de ieșire intră într-un calculator.

colectare a spațiului disponibil / *garbage collection / gestion automatique de la mémoire* / Termen care desemnează o clasă de strategii pentru realocarea dinamică, transparentă a memoriei (fără a cere ca dealocarea și alocarea să se facă explicit de către programe de nivel înalt). Conceptul și terminologia provin din implementările limbajului LISP, dar și alte limbaje care oferă alocare dinamică folosesc colectarea spațiului disponibil. În sisteme de operare se utilizează pentru a desemna procedurile prin care se realizează defragmentarea memoriei. De exemplu se poate face compactarea memoriei prin mutarea zonelor alocate spre adrese mici ale memoriei, ceea ce conduce la deplasarea zonelor libere spre adrese mari și formarea unei zone libere de dimensiuni importante. Există și alți algoritmi mai eficienți. Se aplică atât memoriei interne cât și memoriilor auxiliare.

colectare de date [în prelucrarea datelor] ⇒ culegere de date [în prelucrarea datelor]

colecție / *aggregate / collection* / Grupare a mai multor entități, în general de același tip, într-o singură entitate (de tip colecție). Colecțiile sunt folosite în sistemele de gestiune a bazelor de date ce pot stoca date complexe sau obiecte; în aceste sisteme, colecțiile sunt de obicei constructori de bază, ce permit realizarea de noi tipuri definite de utilizator (de obicei ca o colecție de tipuri simple și/sau alte tipuri complexe definite de utilizator). Modul de implementare fizică a unei colecții este lăsat la latitudinea programatorului sau a mediului de dezvoltare a aplicației.

coliziune / *collision / collision* / Fenomen ce se petrece atunci când două sau mai multe calculatoare încearcă să emită date simultan pe un același canal de comunicație (cablu coaxial, torsadat sau unde radio). Notă: Datele emise de către calculatoare intră în coliziune și sunt distorsionate.

coloană (a unei cartele perforate) / *card column / colonne (de carte)* / Linie a perforațiilor, paralelă cu latura mică a unei cartele perforate [desuet].

coloană cu vid / *vacuum column / puits à dépression* / Într-un derulor de bandă magnetică, cavitate în care este menținută o depresiune de aer pentru a atrage o buclă de bandă între bobină și dispozitivul de antrenare.

(a) comanda un spațiu înapoi / *(to) back-space / commander un espace arrière* / A deplasa înapoi un suport de date, pe o distanță determinată.

comandă absolută / *absolute command / commande absolue* / Comandă de afișare ce utilizează coordonate absolute.

comandă de afișare / *display command / commande d'affichage* / Comandă care modifică starea sau controlează activitatea unui dispozitiv de afișare.

comandă de paginare / *format effector* / [control character] / *caractère de mise en page* / Caracter de comandă utilizat pentru poziționarea datelor imprimate, afișate sau înregistrate.

comandă de proces / *process control* / *commande de processus* / Comandă automată a unui proces în care este utilizat un sistem de prelucrare a datelor, pentru a regla operații sau procese, de regulă, continue.

comandă (într-un program) ⇒ instrucțiune (într-un program)

comandă numerică / *numerical control* / *commande numérique* / Comandă automată a unui proces realizată de un dispozitiv ce interpretează date numerice introduse, de regulă succesiv în cursul desfășurării procesului.

comandă relativă / *relative command* / *commande relative* / Comandă de afișare ce utilizează coordonate relative.

(a) combina / *(to) coalesce* / *fondre* / A uni mai multe mulțimi de articole într-o singură mulțime.

combinație de cod / *coded representation* / *codet* / Reprezentarea unei date conform unui cod sau reprezentarea unui caracter într-un set de caractere codificate.

comentariu (al unui program) / *comment* / *commentaire* / Nota descriptivă, explicativă sau de referință, adăugată sau intercalată între instrucțiunile limbajului sursă și care nu are nici un efect în limbajul obiect, rezultat după traducere.

comitet de control al configurației / *configuration control board* / *comité de révision* / Grup de persoane calificate având sarcina de a autoriza sau dezaproba orice modificare sugerată bazei de dezvoltare a sistemului.

compactare / *compaction* / *fusion* / Tehnică utilizată în subsistemul de administrare a memoriei într-un sistem de operare care constă în fuzionarea tuturor porțiunilor de spațiu liber, prin mutarea (relocarea) zonelor alocate proceselor către adrese mici.

Notă: Aceeași tehnică se utilizează și pentru disc, pentru a elimina fragmentarea fișierelor și a spațiilor libere, obținându-se astfel, pentru regăsirea informațiilor, un spor însemnat de viteză, micșorând timpii de deplasare și informațiile memorate.

(a) compara / *(to) compare* / *comparer* / A examina două articole în scopul de a stabili mărimea lor relativă, poziția lor relativă într-o ordine sau într-o succesiune, sau dacă ele sunt identice în ceea ce privește anumite caracteristici date.

comparator, 1[în infografie] / *valuator* / *comparateur, 1*[en infographie] / Unitate de intrare care furnizează o valoare scalară. Exemplu: O moletă, un potențiomteru.

comparator, 2[în calcul analogic] / *comparator* [in analog computing] / *comparateur, 2*[en calcul analogique] / Unitate funcțională care compară două variabile analogice și indică rezultatul acestei comparații.

comparație logică / *logical comparison* / *comparaison logique* / Examinarea a două șiruri în scopul de a stabili dacă sunt identice.

compatibile la nivel conector / *plug compatible* / *compatibles au niveau du connecteur* / Un atribut al echipamentelor hardware care atestă compatibilitatea interconectării acestora la nivel mecanic, electric și funcțional. Exemplu: Majoritatea modemurilor externe se conectează la calculator printr-un conector DB-25 și două astfel de modemi sunt compatibile la nivel de conector (adică acestea se pot schimba între ele fără să fie nevoie să se schimbe și cablul de conectare la calculator).

(a) compila / *(to) compile* / *compiler* / A traduce un program pentru calculator sau o parte a unui program scris într-un limbaj de nivel înalt, într-un program pentru calculator exprimat într-un limbaj intermediar, în limbaj de asamblare sau în limbaj mașină.

compilare dependentă / *dependent compilation / compilation dépendante* / Compilare a unui modul sursă care utilizează toate informațiile necesare de interfață și de context furnizate de module sursă asociate. Notă: Informațiile de interfață și de context sunt utilizate de compilator pentru a verifica validitatea și pentru a rezolva referințele.

compilare independentă / *independent compilation / compilation indépendante* / Compilare a unui modul sursă care nu utilizează informațiile de interfață și de context furnizate de module sursă asociate.

compilator / *compiler / compilateur* / Program pentru calculator destinat compilării.

complement / *complement / complément* / Număr care se poate deduce dintr-un număr dat, prin scăderea din acesta a unui număr specificat.

complement al bazei (de numerație) / *radix complement / complément à la base* / Într-un sistem de numerație cu bază fixă, complementul care se poate deduce dintr-un număr dat, prin scăderea acestuia dintr-o putere dată a bazei de numerație. Exemplu: 830 este complementul bazei de numerație a lui 170, în sistemul de numerație zecimal cu trei cifre, puterea bazei de numerație fiind 1 000.

complement bază minus unu ⇒ complement restrâns al bazei

complement față de nouă ⇒ complement la nouă

complement față de unu ⇒ complement la unu

complement față de zece ⇒ complement la zece

complement la doi / *twos complement / complément à deux* / Complementul bazei de numerație, în sistemul de numerație binar.

complement la nouă / *nines complement / complément à neuf* / Complementul restrâns al bazei, în sistemul de numerație zecimal.

complement la unu / *ones complement / complément à un* / Complementul restrâns al bazei, în sistemul de numerație binar.

complement la zece / *tens complement / complément à dix* / Complementul bazei de numerație, în sistemul de numerație zecimal.

complement restrâns al bazei / *diminished radix complement / complément restreint* / Într-un sistem de numerație cu bază fixă, complementul care se poate deduce dintr-un număr dat, prin scăderea acestuia dintr-un număr mai mic cu unu decât o putere specificată a bazei de numerație. Nume: Complementul restrâns al bazei se poate obține scăzând fiecare cifră a unui număr dat, din cifra mai mică cu o unitate decât baza de numerație.

complementator / *complementer / complémentateur* / Dispozitiv ale cărui date de ieșire reprezintă complementul numărului reprezentat prin datele de intrare.

compoziție la ieșirea din calculator pe microfilme / *computer output microfilming (COM) / composition en sortie d'ordinateur sur microformes (COM)* / Tehnică permițând conversia și înregistrarea datelor produse de un calculator direct pe microfilme.

compresie / *compression / compression* / Tehnică ce are ca rezultat reducerea numărului de biți ai informației originare. Exemplu: Una din cele mai uzuale este metoda Lempel-Ziv-Welch.

(a) comprima / *(to) compress / comprimer* / A reduce spațiul ocupat pe un suport de date codificând sau suprimând caracterele repetitive.

comunicare binară sincronă / *binary synchronous communication (BSC) / communication binaire synchrone* / Un standard de comunicare dezvoltat de IBM, codificarea făcându-se fie în codul ASCII, fie în codul EBCDIC. Notă: Mesajele sunt transmise în unități denumite "frames", încadrate de un antet de mesaj și de caractere de control pentru sincronizarea celor doi parteneri.

comunicare de date / *data communication / communication de données* / Transfer de informații între unități funcționale efectuat potrivit unui protocol prin transmisia de date.

comunicare (în loturi) fără confirmare / *batched communication / communication (par lots) sans confirmation* / Mod de comunicare în care partenerii nu au confirmarea transmiterii fiecărei componente, ci doar controlul terminării transmisiei lotului. Notă: Un transfer de fișiere în modul "batch" constă în transmiterea mai multor fișiere ca rezultat al unei singure comenzi (de pornire a prelucrării lotului).

comunicație / *communication / communication* / Disciplina care se ocupă de mecanismele, metodele și suportul necesar pentru transferul de informații. Notă: Comunicația între două sisteme de calcul implică două aspecte fundamentale: suportul fizic de comunicație (electric, unde radio, optic etc.) și protocolul de comunicație (variind de la forme simple, de tip Kermit, și până la rețele naționale și mondiale – Internet).

comunicație asincronă / *asynchronous communication / communication asynchrone* / Mod de comunicație care se bazează pe transmisia asincronă a datelor.

comunicație între procese / *interprocess communication (IPC) / communication entre processus* / Mijloace prin care procesele schimbă informații între ele și se sincronizează. Se constată tendința realizării de aplicații modulare, structurate în mai multe procese care comunică între ele, fiecare îndeplinind o funcție simplă. În felul acesta se favorizează paralelismul, și se disciplinează ingineria programelor. Procesele pot comunica în două moduri fundamentale, depinzând de arhitectura sistemului: schimb de mesaje și acces la zone comune de memorie. Exemple: Sistemul UNIX oferă mai multe mecanisme de comunicație între procese, dintre care: cozile de mesaje, sema-

foarele și zonele de memorie partajată au fost introduse de către versiunea UNIX System V și sunt cunoscute sub numele de *IPC System V*.

comutare a canalului / *channel switching / commutation de la voie* / Operație prin care se schimbă canalul curent de comunicație. Exemplu: În cazul telefoniei celulare, se face o comutare automată a canalului la ieșirea din zona de acțiune a unui releu (al cărui semnal este slab), canalul pe care se face comutarea aparținând unui releu mai apropiat, al cărui semnal este mai puternic.

comutare a contextului / *context switch / commutation du contexte* / Ansamblu de acțiuni (salvare/restaurare de registre, actualizare a conținutului unor structuri de date sistem) desfășurate în momentul schimbării procesului activ curent (cel care deține controlul procesorului).

comutare de capete / *head switching / commutation de têtes* / Trecerea de la un cap magnetic la altul în timpul exploatarea unui suport de date.

comutare de pachete / *packet switching / commutation de paquets* / Metodă de transmisie a mesajelor între două calculatoare (care nu sunt neapărat interconectate direct), în care pachetele sunt transmise din calculator în calculator, pe un traseu optimizat după un anumit criteriu (distanță, cost al canalului de comunicație etc.).

comutator [în prelucrarea datelor] / *switchpoint / aiguillage [en traitement de données]* / Alegerea controlată de un indicator de condiție, a unui salt dintre mai multe salturi posibile.

concentrator / *concentrator / concentrateur* / Echipament de calcul al cărui rol funcțional principal este de a colecta date de la diferite dispozitive sau echipamente și de a le transmite mai departe pentru prelucrare unui alt sistem de calcul.

concepție de sistem ⇒ proiectare a sistemului

- concepție funcțională** / *functional design* / *étude fonctionnelle* / Specificarea funcțiilor componentelor unui sistem și a relațiilor lor funcționale.
- concepție logică** / *logic design* / *étude logique* / Concepție funcțională care utilizează metode formale de descriere, cum ar fi, de exemplu, logica simbolică.
- concurrent [calificativ]** / *concurrent [qualifier]* / *concurrent [qualificatif]* / Caracterizează procesele care au loc în același interval de timp, pe parcursul căruia ele pot să utilizeze alternativ aceleași resurse. Exemplu: Mai multe programe, executate în multiprogramare pe un calculator cu o singură unitate de comandă sunt concurente.
- concurrentă** / *concurrency* / *concurrence* / Termen generic pentru suprapunerea în timp a unor activități ce pot fi independente sau pot implica accesul la resurse comune.
- concurrentă [baze de date]** / *concurrency [database]* / *concurrence [bases de données]* / Modalitate de procesare a interogărilor într-o bază de date, care asigură execuția cvasi-simultană a acestora, în care cererile sunt descompuse în unități atomice de prelucrare, numite tranzații, care se execută întrețesut, astfel încât rezultatele se pot obține în paralel. Notă: Execuția concurrentă a cererilor (îndeosebi a actualizărilor) pune probleme deosebite de asigurare a consistenței bazei de date, fiind necesară o serializare a tranzațiilor (adică execuția lor într-o anumită ordine, care să garanteze efectuarea corectă a modificărilor).
- (a) condensa** ⇒ (a) împacheta
- condiție de cursă** / *race condition* / *condition de course* / Situație în care două sau mai multe procese utilizează date comune, rezultatul final depinzând de ordinea în care rulează fiecare proces și de momentele în care sunt modificate și citite valorile variabilelor comune. Notă: Variabilele comune pot reprezenta structuri de date asociate unor resurse fizice utilizate în comun.
- condiție de intrare** / *entry conditions* / *conditions d'entrée* / Condiție care trebuie precizată înainte de a declanșa execuția unui program pentru calculator, subprogram sau rutine. Exemplu: Adresele acelor locații de unde programul își va lua operanzii și ale locațiilor la care își va lega punctele de intrare și instrucțiunile de ieșire.
- condiție de reluare** / *restart condition* / *condition de reprise* / În execuția unui program pentru calculator, condiție care trebuie îndeplinită pentru a efectua o reluare a aceluiași program.
- conducere a proiectului** / *project management* / *gestion de projet* / Ansamblul activităților privind planificarea și controlul unui proiect.
- conductă** / *pipe* / *conduit* / Mecanism de comunicare între procese ce implementează o relație de tip "producător-consumator", utilizând fișiere FIFO.
- condus de evenimente** / *event-driven* / *déterminé par événement* / Caracteristică a sistemelor de operare în timp real în care momentul planificării pentru execuție a proceselor este determinat de producerea unui eveniment.
- (a) conecta** / *(to) connect* / *connecter* / Operație prin care două calculatoare intră în contact, stabilesc o legătură de date și transferă informații între ele.
- (a) conecta (echipamente)** / *(to) plug in* / *brancher [rajouter]* / Operație prin care două echipamente de tehnică de calcul intră în contact mecanic, electric și funcțional. Notă: Operația de conectare se face conform unui scenariu bine stabilit (redactat sub forma unor instrucțiuni de conectare sau instalare) și poate să necesite folosirea unor cabluri și conectori auxiliari.
- (a) (se) conecta (la un sistem de calcul)** / *(to) login* / *entrer (dans un système) [authentification]* / Operație ce constă în identificarea apelantului care cere niște servicii de la un sistem de calcul. Notă: Apelantul

folosește o linie de comunicație pentru a cere conectarea la sistemul gazdă, el trebuind să furnizeze numele și parola sa. Acest mecanism permite controlul accesului neautorizat în sistem, evidența timpului de utilizare de către diferiți utilizatori și controlul permisiunii de acces a acestora la diferite resurse ale sistemului de calcul (în special la anumite fișiere la care trebuie restricționat accesul).

(cu) conectare automată / *auto-login / connexion automatique [authentication]* / Tehnică de acces la un calculator aflat într-o rețea, care permite ca un utilizator să se conecteze la acesta fără a mai furniza codul de autorizare.

conectat ⇒ *on-line [engleză]*

conectivitate (a sistemelor) / *connectivity / connectivité des systèmes* / Capacitatea unui sistem de calcul de a intra în legătură cu alte sisteme de calcul. Notă: În prezent, toate sistemele de calcul oferite pe piață se pot conecta în rețea; cu un deceniu în urmă, conectivitatea unui calculator era un atu în plus în lupta comercială pentru impunerea unui sistem pe piață.

conector / *connector [plug] / connecteur* / Un dispozitiv care permite conectarea a două cabluri între ele, sau a unui cablu cu un echipament de calcul. Notă: O conexiune se realizează utilizând doi conectori ce se pot cupla unul cu celălalt (de obicei, unul se numește conector "mamă", iar celălalt conector "tată").

conector [simbol într-o organigramă] / *connector [flowchart symbol] / renvoi d'organigramme* / Simbol pentru scheme de prelucrare care marchează întreruperea și respectiv reluarea unei linii de flux.

conector BNC / *BNC connector / connecteur BNC* / Tip de conector, de formă cilindrică, utilizat în special pentru conectarea cablurilor coaxiale.

conector mamă / *female connector / connecteur femelle* / Tip de conector folosit

pentru conectarea cablurilor pe care se fac transmisii de date. Notă: În general, echipamentele "slave" sunt prevăzute cu conectoare mamă (de exemplu, modemurile), iar calculatorul este prevăzut cu conectoare tată.

↳ **conector tată** ⇒ mufă tată

↳ **conexiune de date** / *data connection / connexion de données* / O legătură stabilă între două calculatoare (noduri adiacente), care poate asigura transmiterea de informații fără erori între acestea; presupune împărțirea fluxului de date în cadre (la emițător) și recompunerea cadrelor (la receptor), precum și controlul sincronizării între emițător și receptor.

↳ **conexiune fizică** / *hardwired connection / connexion physique* / Conexiune între două echipamente de calcul care presupune existența unui cablu fizic între acestea; de exemplu, se spune despre un calculator că este conectat fizic la o rețea dacă acel calculator are atașat un cablu conectat electric la rețeaua respectivă.

confeti / *chad / confetti* / Bucăți dintr-un suport de date, detașate în urma executării perforațiilor.

configurație / *configuration / configuration* / Componenta unei rețele de calculatoare sau a unui sistem de calcul precizată prin natura, numărul, interconexiunile și caracteristicile esențiale ale unităților sale funcționale.

configurație (a echipamentelor) / *hardware configuration / configuration des matériels* / Totalitatea resurselor fizice (permanente) ale unui sistem și modul în care acestea sunt conectate între ele. Dintre aceste resurse pot face parte: procesoare (este important cum sunt interconectate, la ce memorii au acces, cum schimbă informații), memorii (interesează câte module există, ce capacitate are fiecare, ce mecanisme de gestiune sunt oferite prin hardware), echipamente periferice (discuri, benzi magnetice, cum sunt conectate la cuploare, cum fac acces la memorie, ce adrese au și cum produc între-

ruperi), interfețe de rețea etc. Sistemul de operare trebuie să gestioneze aceste resurse, deci configurația la un moment dat trebuie să fie corect reflectată în structurile de date ale sistemului. Unele sisteme de operare nu permit modificarea configurației în timpul executării lor. La astfel de sisteme, adăugarea unui nou disc presupune oprirea sistemului, reconfigurarea nucleului și repornirea sistemului care gestionează o nouă configurație. Anumite aplicații au de suferit dacă se oprește sistemul. Tehnicile moderne "plug and play" tind să soluționeze această problemă.

configurație a perforațiilor / *hole pattern (in punch-card operations) / configuration de trous* / Ansamblu de perforații care reprezintă date.

configurație (a unui sistem de calcul) / *(system) configuration / configuration (d'un système)* / Totalitatea resurselor de care dispune la un moment dat un sistem de calcul și modul în care acestea sunt organizate. Exemple de resurse sunt: procesoare, echipamente periferice, memorie internă, memorie intermediară, memorii auxiliare, suport pentru comunicații cu alte sisteme de calcul. Obs.: Mai multe echipamente periferice pot fi cuplate pe același controler sau pe cuploare diferite. Un echipament se poate conecta pe o interfață serială sau pe multiplexor (iar în anumite situații pe o interfață paralelă), modul de control fiind diferit. Din configurație pot face parte diferite ierarhii de memorii. Comunicațiile cu alte sisteme de calcul se pot baza pe tehnologii diverse, interfețele de rețea fiind componente importante ale configurațiilor actuale. În anumite cazuri se poate identifica o *configurație minimală* (minimumul de resurse necesar pentru a face funcționarea posibilă) și o *configurație maximală* (cantitatea maximă de resurse ce pot fi controlate de sistem). Unele sisteme de operare permit modificarea dinamică a configurației siste-

mului de calcul, în timp ce altele necesită reconfigurarea nucleului sau activități de administrare cu ocazia modificărilor configurației.

configurație punct la punct / *point to point configuration / configuration point par point* / O topologie de interconectare a calculatoarelor în care fiecare calculator este conectat în mod direct (și nu prin alte calculatoare) cu fiecare calculator al rețelei. Notă: Configurațiile punct la punct au avantajul unei viteze sporite de transfer (nefiind necesară operația de rutare a datelor), dar necesită un consum de cabluri de conectare mult sporit.

(a) confirma / *(to) acknowledge / accuser réception* / Operația prin care o stație receptoare informează o stație emițătoare că se poate începe o transmisie, sau că ultima transmisie s-a încheiat fără erori.

confirmare / *handshake / rendez-vous* / Acordul corespondenților privind modul de utilizare a legăturii de date în cursul negocierii căreia, două calculatoare sau echipamente de comunicație (cum ar fi modemele), schimbă între ele diferite informații legate de caracteristicile legăturii ce urmează a fi stabilită: viteza de transmisie, protocolul utilizat, modul de corecție a erorilor etc. Notă: Confirmarea poate fi hardware (prin semnale electrice transmise între corespondenți), sau software (prin transmiterea anumitor informații de control ce indică stabilirea conexiunii de date).

confirmare negativă / *negative acknowledgment (NAK) / accusé de réception négative* / Un cod de control al modului în care un echipament receptor a primit datele de la emițător. Notă: Codul NAK, având valoarea zecimală 21 în codul ASCII, odată trimis de către receptor spre emițător, semnalează acestuia că recepția s-a făcut cu erori.

confirmare pozitivă / *(positive) acknowledgment (ACK) / accusé de réception*

(*positive*) / Un cod de control care permite unui receptor să notifice stației emițătoare fie că receptorul este liber să primească date, fie că datele primite au fost recepționate fără erori. Notă: Caracterul ACK are codul 6 în tabela ASCII, și este invizibil pentru utilizator, fiind gestionat de programul de comunicație.

conform / *compliant* / *conformément* / Conformitatea cu anumite standarde este o cerință economică majoră pe care trebuie să o respecte pachetele de programe de bază și de aplicații, ca și echipamentele, pentru a se asigura portarea ușoară a aplicațiilor sau a programelor utilitare.

conjunție / *conjunction* / *intersection* / Operație booleeană al cărei rezultat are valoarea booleeană 1 dacă și numai dacă fiecare operand are valoarea booleeană 1.

consecutiv / *consecutive* / *consécutif* / Într-un proces, caracterizează două evenimente care urmează unul după altul fără ca între ele să se producă un alt eveniment.

consistență / *consistency* / *consistence* / Proprietate a unei baze de date care se referă la faptul că datele conținute nu sunt contradictorii. Notă: Consistența unei baze de date este asigurată prin constrângerile de integritate (asertiuni care se aplică informațiilor din baza de date, și care trebuie să fie întotdeauna adevărate).

consolă [în sisteme informatice] / *console* [*visual display unit*] / *console de visualisation* / Stație de lucru destinată comunicației directe a operatorului cu sistemele de calcul de talie mare ("mainframes") în trecut. Oferea privilegii deosebite persoanei care avea acces la tastatura sa. Notă: În UNIX și în alte sisteme de operare moderne, operatorul (*superuser*) își realizează privilegiile la orice terminal prin furnizarea parolei corecte, consola fiind terminalul de la care s-a lansat sistemul. În UNIX consola i se asociază fișierul special /dev/console. Din motiv de securitate a

sistemului, activitatea de administrare se poate limita la un terminal plasat într-un loc sigur. În cazul microcalculatoarelor și al calculatoarelor personale, ecranul și tastatura primesc numele de *consolă* și în unele sisteme de operare li se asociază un nume de pseudo-echipament.

constantă figurativă / *figurative constant* / *constante figurative* / Nume de dată rezervat pentru o anumită constantă într-un limbaj de programare dat.

constrângere / *constraint* / *contrainte* / Un predicat logic care este adevărat pentru toate informațiile din baza de date. Exemple de constrângeri: simpla specificare a tipurilor datelor sau a subdomeniilor de valori, unicitatea valorilor dintr-un anumit câmp al înregistrărilor, "legarea" unei valori dintr-o înregistrare de o valoare dintr-o altă înregistrare (de obicei o cheie) etc.

consumator / *consumer* / *consommateur* / Proces care consumă resurse temporare produse de un alt proces numit *producător*. Notă: De cele mai multe ori resursele consumate sunt date organizate sub formă de mesaje.

consumator [procedură] / *consumer* [*procedure*] / *consommateur* [*procédure*] / Procedură asincronă care utilizează datele furnizate de alte proceduri asincrone.

cont privilegiat / *privileged account* / *compte privilégié* / Cont corespunzător unui utilizator cu privilegii deosebite în sistem. Notă: Unele sisteme de operare acceptă o clasă largă de astfel de utilizatori (de exemplu RSX-11M), în timp ce în UNIX se presupune de regulă existența unui singur utilizator privilegiat (*superuser*) având numele *root*. Acesta este contul din care se administrează sistemul. Lucrând în acest cont *superuser*-ul are toate drepturile în sistem, putând schimba permisiunile de acces la diferite resurse ale utilizatorilor obișnuiți, crea sau șterge utilizatori, permite sau interzice accesul în rețea etc.

contor de înregistrări / *record counter / compteur d'enregistrements* / O valoare asociată unei tabele dintr-o bază de date, care arată câte înregistrări sunt memorate efectiv în tabela respectivă. Notă: Contorul de înregistrări este gestionat automat de către sistemul de gestiune a bazi de date, fiind actualizat la fiecare inserare sau ștergere de înregistrări din baza de date.

contor de timp [în prelucrarea datelor] / *timer [register] / registre d'horloge* / Registru al cărui conținut se modifică la intervale de timp regulate, permițând măsurarea timpului.

control al datelor / *data control / contrôle de données* / Verificarea faptului că datele care intră și ies în/dintr-un sistem informatic sunt în formatul corect.

control al legăturii de date / *data link control / contrôle des liens de données* / Un protocol de comunicație care permite stabilirea unei legături fără erori pe o legătură de date susceptibilă de a introduce erori. Notă: Datele sunt împărțite în cadre, care sunt transmise împreună cu o sumă de control; cadrele sunt retransmise de atâtea ori de câte ori este nevoie pentru a asigura ajungerea la destinație a informațiilor.

control al liniei / *line control / contrôle de ligne* / Totalitatea metodelor și procedeele folosite pentru a stabili fluxul de informație care circulă pe o linie de date. Notă: Controlul liniei presupune: stabilirea ordinii în care sunt transmise datele (când transmite apelantul și când transmite apelatul), detecția purtătoarei de date, detecția erorilor de transmisie etc.

control al proiectului / *project control / suivi de projet* / Ansamblul activităților privind supravegherea evoluției, gestiunii, utilizării resurselor și a calității unui proiect conform planurilor stabilite.

control cu redundanță ciclică / *cyclic redundancy check (CRC) / contrôle à redondance cyclique* / Un mecanism care foloseș-

te un calcul complex pentru a genera, pe baza datelor transmise, o valoare numerică, numit codul CRC. Notă: La recepție, codul CRC generat local este comparat cu cel transmis, în acest fel validându-se datele recepționate.

controlor de disc flexibil / *floppy disk controller (FDC) / contrôleur de disque souple* / Dispozitiv de intrare-ieșire responsabil cu efectuarea operațiilor de citire, scriere, ștergere și formatare a discurilor flexibile. Notă: Un astfel de controlor trebuie să asigure un transfer de date la o viteză rezonabilă, de aceea el folosește tehnica de transfer prin DMA (Direct Memory Access – acces direct la memorie, fără intervenția microprocesorului).

controlor de rețea / *network controller / contrôleur de réseau* / Echipament periferic, realizat de obicei sub forma unei cartele de extensie, care permite unui calculator să se conecteze la o rețea. Notă: Un controlor de rețea este uneori echipat și cu o memorie tampon locală, pentru stocarea datelor ce urmează a fi prelucrate de către calculator.

conversație electronică / *chat mode / mode conversationnel [conversation électronique]* / Mod de lucru al unor programe, care permite ca doi utilizatori să dialogheze unul cu altul în timp real, prin intermediul unui sistem de calcul. Notă: Modul "chat" presupune un transfer rapid de date, astfel încât cei doi utilizatori să aibă senzația că partenerul răspunde imediat, exact ca într-o convorbire reală, față în față.

conversie analogic-digitală ⇒ conversie analogic-numerică

conversie analogic-numerică / *analogue-to-digital conversion / conversion analogique-numérique* / Proces de transformare a valorilor unei mărimi analogice în scopul reprezentării lor numerice. Notă: Reprezentarea numerică se obține printr-un procedeu de comparație cu o mărime care se presupune cunoscută exact (de referință). Conform

relației: $Mx = N \times MR$, unde Mx = mărimea măsurată; MR = mărimea de referință; N = număr care de obicei se exprimă cu ajutorul sistemului de numerație binar.

conversie de date / (*data*) *conversion* / *conversion (de données)* / Transformare a formei de reprezentare a datelor. Notă: În cele mai multe cazuri, conversia de date presupune schimbarea codului datelor, dar poate implica și schimbarea structurii acestora.

conversie digital-analitică \Rightarrow conversie numeric-analitică

conversie numeric-analitică / *digital-to-analogue conversion* / *conversion numérique-analogique* / Proces de obținere a valorii analogice a unei mărimi date, supusă măsurării, pornind de la o reprezentare numerică a acestei mărimi. Notă: Valoarea analogică a mărimii măsurate este proporțională cu valoarea sa din reprezentarea numerică.

(a) converti (date) / (*to*) *convert* / *convertir (des données)* / A schimba forma de reprezentare a datelor, fără a modifica informațiile pe care le conțin. Exemple: Conversia bazei de numerație, conversia de cod, conversia date analogice în date discrete, conversia de suport.

convertor analog-numeric \Rightarrow convertor (electronic) analogic-digital (CAD)

convertor de cod / *code converter* / *transcodeur* / Dispozitiv care convertește un semnal (de intrare) codificat într-un semnal (de ieșire) altfel codificat. Notă: În cazul conversiei analog-numerică valoarea numerică poate fi reprezentată în diverse coduri (binar, zecimal codificat binar (BCD), Gray, binar decalat, complementar, hexazecimal etc.); trecerea de la un cod la altul se realizează cu un convertor de cod după conversia A-D sau înainte de conversia D-A.

convertor (de date) / (*data*) *converter* / *convertisseur (de données)* / Dispozitiv destinat să convertească date.

convertor de semnale / *signal converter* / *convertisseur de signal* / Organ care transformă un semnal normalizat în alt semnal normalizat, natura mărimii de ieșire fiind aceeași cu a mărimii de intrare.

convertor digital-analitic (CDA) \Rightarrow convertor numeric-analitic

convertor (electronic) analogic-digital (CAD) / *analogue-to-digital converter* / *convertisseur analogique-numérique* / Ansamblu sau subansamblu destinat furnizării unui semnal de ieșire care este o reprezentare numerică a semnalului de intrare analogic.

convertor numeric-analitic / *digital-to-analogue converter* / *convertisseur numérique-analogique* / Ansamblu sau subansamblu destinat furnizării unui semnal de ieșire care este o reprezentare analogică a semnalului numeric de intrare.

convertor paralel-serie / *parallel-to-serial converter* / *convertisseur parallèle-série* / Dispozitiv care convertește o distribuție spațială de stări simultane, reprezentând date, într-o succesiune corespunzătoare de stări care se succed în timp.

convertor serie-paralel / *staticizer* / *convertisseur série-parallèle* / Dispozitiv care convertește o succesiune de stări care se succed în timp, reprezentând date, într-o distribuție spațială corespunzătoare de stări simultane.

coordonată a aparatului / *device coordinate* / *coordonnée d'appareil* / Coordonată definită într-un sistem de coordonate propriu aparatului.

coordonată a utilizatorului / *user coordinate* / *coordonnée d'utilisateur* / Coordonată definită de un utilizator și exprimată într-un sistem de coordonate independent de aparat.

coordonată absolută / *absolute coordinate* / *coordonnée absolue* / Una din coordonatele care determină o poziție adresabilă în raport

cu originea unui sistem de coordonate definit.

coordonată normată a aparatului / *normalized device coordinate* / *coordonnée d'appareil normée* / Coordonată a aparatului definită într-un sistem de coordonate intermediar și care utilizează o gamă de valori normalizată, în general cuprinsă între 0 și 1. Notă: O imagine ale cărei poziții sunt exprimate în coordonate normale ale aparatului se prezintă în același amplasament relativ, oricare ar fi spațiul aparatului.

coordonată prin adăugare / *incremental coordinate* / *coordonnée par accroissement* / Coordonată relativă care utilizează poziția adresată anterior.

coordonată relativă / *relative coordinate* / *coordonnée relative* / Una din coordonatele care determină o poziție adresabilă în raport cu altă poziție adresabilă.

coordonată universală / *world coordinate* / *coordonnée universelle* / Coordonate carteziene independente de aparat, utilizate pentru specificarea intrărilor și ieșirilor grafice.

(a) copia / *(to) copy* / *copier* / A citi datele înregistrate pe un suport de date sursă fără a modifica înregistrarea originală și a scrie aceste date într-un alt loc, pe un suport ce poate fi diferit de cel original. Exemplu: A copia un fișier de pe o bandă magnetică pe un disc magnetic.

(a) copia (o zonă de memorie) / *(to) dump* / *vider (une zone de mémoire)* / Copie a unei zone de memorie internă sau auxiliară realizată pe un echipament periferic; de cele mai multe ori are scopul de a permite analiza conținutului acestei zone după terminarea cu eroare a programului. Notă: Existența depanatoarelor simbolice moderne, ca și posibilitățile proprii de depanare ale limbajelor de nivel înalt fac să scadă importanța acestei tehnici de depanare. Uneori copia se face și în intenția de salvare a unor informații. Vezi (a) *vida*.

copiator / *photocopier* / *photocopieur* / Sistem ce permite reproducerea cu fidelitate a unei foi de hârtie, pe una sau mai multe foi albe. Note: Copierea se face prin impresionarea unui cilindru de seleniu cu imaginea ce se dorește a se copia, apoi cilindrul de seleniu (care prin impresionare a fost încărcat electrostatic) atrage particule fine de carbon (denumit toner) și imaginea este transferată pe o coală de hârtie albă, iar în final, hârtia este încălzită pentru a fixa definitiv tonerul. Această tehnologie a fost dezvoltată de firma Rank Xerox, de aceea se folosește uneori în mod eronat denumirea de "xerox" în loc de termenul corect copiator.

copie de arhivă / *archived copy* / *copie d'archive* / O copie a unei baze de date, efectuate periodic, în scopul de a permite refacerea datelor valabile la un anumit moment de timp (în scopul de a extrage acele informații care au dispărut ulterior din baza de date). Notă: O copie de arhivă se poate utiliza și pentru refacerea (măcar parțială) a bazei de date în cazul unei erori irecuperabile (datorate în general mediului de stocare a datelor – discul magnetic). Copia de arhivă se poate efectua pe o bandă, pe un alt disc magnetic de rezervă, pe un disc optic etc.

copie imprimantă / *hard copy* / *copie papier* / Document lizibil fără a fi necesară mărirea sau alte operații ajutătoare.

(a) corecta ⇒ (a) rearanja

corecție automată a erorilor / *automatic error correction* / *correction automatique des erreurs* / Operația prin care, la recepția cu erori a unor date, sau la apariția unor erori de prelucrare a datelor recepționate, se execută o rutină specializată care încearcă să corecteze erorile sau cere retransmiterea datelor.

corutină / *coroutine* / *coroutine* / O subrutină care atunci când este chemată după o

execuție, reia procesul din punctul de începere a precedentei execuții.

cracker [în engleză] / *cracker* / *cracker* / Utilizator rău intenționat care își petrece timpul încercând să depășească barierele de securitate specifice unui sistem de operare sau formă de vandalism în utilizarea facilităților oferite de un sistem de calcul. Notă: În mod normal, acest tip de utilizator nedorit nu produce pagube, dar uneori poate să aducă prejudicii importante sistemului (ștergere de fișiere, modificarea lor sau chiar distrugerea întregului sistem). De obicei cunoștințele teoretice ale unui "cracker" au un nivel coborât, el imitând (preluând) unele rețete citite în cărți, pe Internet sau văzute la alți utilizatori.

crearea de caractere cu mijloace optice / *phototypesetting* / *création de caractères par moyens optiques* / Un procedeu folosit în imprimante cu laser pentru a crea documente de înaltă rezoluție. Notă: Procedeu constă în "gravarea" cu o rază laser, pe un cilindru de seleniu, a caracterelor dorite, după care cilindru de seleniu (care s-a încărcat electrostatic în urma trecerii razei laser) este scufundat într-o baie de toner (particule fine de carbon) și apoi trecut peste o foaie de hârtie albă, iar în final, foaia este încălzită puternic pentru a fixa tonerul pe aceasta.

creion fotosensibil ⇒ indicator optic

criptanaliză / *cryptanalysis* / *cryptanalyse* / Domeniu al criptografiei care se ocupă cu descifrarea de către persoane, în general neautorizate, a mesajelor criptate. Notă: În principiu, este posibil ca un criptanalist să poată descifra conținutul informațiilor criptate care circulă într-o rețea de calculatoare.

criptografie / *cryptography* / *cryptographie* / Știința care se ocupă cu studiul și implementarea metodelor de criptare și decriptare, în scopul de a interzice accesul neautorizat la informații.

criptologie / *cryptology* / *cryptologie* / Ști-

ința care se ocupă de studiul criptografiei și al criptanalizei.

cron / *cron* / *cron* / Proces de tip daemon asociat ceasului în sistemul de operare UNIX, având ca funcție executarea unor comenzi la anumite momente.

cuantă [tranză de timp] / *quantum* / *quantum* [intervalle de temps] / Interval de timp asignat în unele sisteme de operare unui proces căruia algoritmul de planificare i-a alocat procesorul. Este timpul maxim în care procesul poate utiliza procesorul până la o nouă planificare. Dacă procesul se blochează sau se termină înaintea expirării intervalului, se va face o planificare și procesorul va rula alt proces. Dacă procesul mai rulează la sfârșitul cuantei de timp, procesorul este prelevat forțat și alocat altui proces conform politicii de planificare.

(a) cuantifica / *(to) quantize* / *quantifier* / A divide domeniul de variație al unei variabile într-un număr finit de intervale ce nu se suprapun, dar care nu sunt neapărat de mărime egală, și a desemna fiecare interval printr-o valoare aleasă din cuprinsul său. Exemplu: A reprezenta vârsta printr-un număr întreg de ani.

cuantificare / *quantization (of a quantity)* / *quantification (d'une variable)* / Proces prin care domeniul unei variabile este împărțit într-un număr finit de intervale distincte, nu neapărat egale, fiecare din aceste intervale fiind reprezentate de o valoare unică, numită valoare cuantificată.

culegere de date [în prelucrarea datelor] / *data collection [for data processing]* / *collecte des données [pour traitement de données]* / Proces de preluare a datelor de diferite proveniențe în vederea unei prelucrări informatice, prin utilizarea unui calculator. Exemplu: Culegerea tranzacțiilor efectuate în cursurile unei rețele de date în vederea prelucrării lor de un calculator central.

cuplor al unităților periferice ⇒ cuplor de intrare-ieșire

cuplor de intrare-ieșire / (*input-output*) / *controller* / *contrôleur (d'entrée-sortie)* / Unitate funcțională într-un sistem de prelucrare a datelor, care comandă funcționarea uneia sau mai multor unități periferice.

cursor / *cursor* / *curseur* / Caracter special, utilizat pentru localizarea elementelor unei imagini pe ecranul de afișare.

cutie poștală / *mailbox* / *boîte aux lettres (pour messagerie électronique)* / Locul unde se memorează mesajele sosite prin sistemul de poștă (electronică). Notă: Fiecare utilizator conectat la Internet are la dispoziție o astfel de cutie poștală (care este memorată sub forma unui fișier), accesibilă numai lui.

cuvânt / *word* / *mot* / Șir de caractere considerat ca o entitate în anumite situații.

cuvânt alfabetic / *alphabetic word* / *mot alphabétique* / Cuvânt care conține numai litere din același alfabet.

cuvânt cheie ⇒ cuvânt rezervat

cuvânt (de) instrucțiune / *instruction word* / *mot instruction* / Cuvânt care reprezintă o instrucțiune.

cuvânt index / *index word* / *mot d'index* / Modificator de instrucțiuni aplicat părții de adresă a unei instrucțiuni.

cuvânt mașină / *computer word* / *mot-machine* / Cuvânt așezat într-o locație de memorie a unui calculator și care poate fi prelucrat ca un tot.

cuvânt numeric / *numeric word* / *mot numérique* / Cuvânt care cuprinde cifre și eventual caractere spațiu și caractere speciale. Exemplu: În clasificarea zecimală universală, cuvântul numeric 61(03)-20 desemnează orice enciclopedie medicală în limba engleză.

cuvânt parametru / *parameter word* / *mot-paramètre* / Cuvânt care furnizează sau desemnează, direct sau indirect, unul sau mai mulți parametri.

cuvânt rezervat / *reserved word* / *mot réservé* / Cuvânt dintr-un limbaj sursă a cărui semnificație și, eventual, condiții de utilizare sunt fixate prin regulile care definesc acel limbaj; aceste cuvinte nu pot fi utilizate în interiorul programelor scrise în acel limbaj cu o altă semnificație sau în condiții diferite de cele fixate.

cvartet (de elemente binare) / *quartet (of binary characters)* / *quartet (d'éléments binaires)* / Bait compus din patru cifre binare.

cvintet (de elemente binare) / *quintet (of binary characters)* / *quintet (d'éléments binaires)* / Bait compus din cinci cifre binare.

datagramă în exploatare / *datagram / datagramme* / Un pachet de date care conține toate informațiile necesare pentru a fi transmis de la sursă la destinație. Notă: Datagramele nu sunt recepționate la destinație neapărat în ordinea în care au fost transmise; unele datagrame se pot pierde sau distorsiona pe traseu, iar în unele rețele există posibilitatea ca o datagramă să ajungă de două ori la destinație.

dată / *data / donnée* / Fapt, noțiune sau instrucțiune, reprezentate sub o formă convențională adecvată comunicării, interpretării sau prelucrării manuale sau cu mijloace automate.

dată alfanumerică / *alphanumeric data / donnée alphanumérique* / Dată reprezentată prin litere și cifre, eventual însoțite de caractere speciale și de caracterul spațiu.

dată analogică / *analog data / donnée analogique* / Dată reprezentată printr-o mărime fizică considerată ca variind în mod continuu și a cărei valoare este direct proporțională cu data, sau cu o funcție corespunzătoare asociată acesteia.

dată de ieșire / *output data / donnée de sortie* / Dată produsă sau care urmează să fie produsă de un calculator sau de o componentă a sa.

dată de intrare / *input data / donnée d'entrée* / Dată care se introduce sau care urmează să fie introdusă într-un calculator sau într-o componentă a sa.

dată digitală / *digital data / donnée numérique* / Dată reprezentată prin cifre, eventual însoțite de caractere speciale și de caracterul spațiu.

dată discretă / *discrete data / donnée discrète* / Dată reprezentată cu ajutorul caracterelor.

dată elementară ⇒ element de dată

dată numerică / *numeric data / donnée numérique* / Dată reprezentată cu ajutorul numeralelor.

date incrementale / *incremental data / données incrémentielles* / Date care sunt construite prin adăugarea de noi date (calculate) la cele existente. Notă: Datele incrementale sunt utilizate pentru calculul vederilor materializate (materialised views) și în diferite sisteme de gestiune a bazelor de date care pot calcula închiderea unei relații.

de ieșire [calificativ] / *output [qualifier] / de sortie [qualificatif]* / Se referă la un dispozitiv, un proces sau un canal în legătură cu o ieșire, cu date sau stări asociate.

de intrare [calificativ] / *input [qualifier] / d'entrée [qualificatif]* / Calificativ aplicat unor mărimi (tensiune, curent, impedanță) sau unor componente (borne, conductoare) asociate primirii (furnizării) unei puteri, sau unui semnal. Se referă la un dispozitiv, un proces sau un canal în legătură cu o intrare, cu date sau stări asociate.

de intrare-ieșire [calificativ] / *input-output [qualifier] / d'entrée et de sortie [qualificatif]* / Se referă la un dispozitiv, un proces sau un canal în procesul de intrare și de ieșire, concurente sau nu, sau la date sau stări asociate lor..

de salvare / *backup / de secours* / Califică o procedură, o tehnică sau un echipament utilizate pentru a ajuta la recuperarea datelor pierdute sau distruse, sau a menține un sistem în funcționare.

debit ⇒ productivitate (a unui calculator)

debit efectiv de transfer / *effective transfer rate* / *débit effectif de transfert* / Număr real de caractere de date ale utilizatorului, transferate pe unitatea de timp.

debit nominal de transfer / *nominal transfer rate* / *débit nominal de transfert* / Număr desemnat sau teoretic de biți transferați pe unitatea de timp.

(a) declanșa / *(to) trigger* / *déclencher* / A provoca execuția imediată a unui program pentru calculator, în general, printr-o intervenție din mediul extern, de exemplu prin comandarea manuală a unui salt la punctul de intrare.

declanșator / *trigger* / *déclencheur* / Un proces care monitorizează îndeplinirea unei anumite condiții de către informațiile dintr-o bază de date. Notă: Condiția este specificată ca un predicat logic, iar acțiunea ce trebuie executată la îndeplinirea condiției este specificată în limbajul de manipulare a datelor. Această noțiune a apărut odată cu dezvoltarea bazelor de date active, care permit datelor să capete "inteligentă", adică să reacționeze la anumite evenimente.

declarație ⇒ enunț declarativ

(a) decodifica / *(to) decode* / *décoder* / A converti date aplicând în sens invers un cod utilizat anterior.

decodificator, 1[convertor de date] / *decoder, 1[data convertor]* / *décodeur, 1[convertisseur de données]* / Dispozitiv care decodifică date.

decodificator, 2[convertor de cod] ⇒ decodor [convertor de cod]

decodor [convertor de cod] / *decoder, 2[code convertor]* / *décodeur, 2[convertisseur de code]* / Convertor de cod în care semnalul de intrare vine de la un calculator.

(a) deconecta / *(to) disconnect* / *débrancher* / Operația prin care se întrerupe funcționarea unui canal de comunicație între două sisteme.

(a) (se) deconecta (de la un sistem de calcul) / *(to) logout* / *déconnecter* / Opera-

ție prin care un utilizator încheie legătura cu un sistem de calcul la care s-a conectat anterior. Notă: Deconectarea are rolul de a semnală calculatorului gazdă încheierea legăturii de date, acesta pregătindu-se să accepte o nouă conexiune pe același canal de date.

(cu) deconectare automată / *auto-logon* / *déconnexion automatique* / Tehnică de lucru cu un calculator la distanță, într-o rețea, care permite ca în anumite condiții să se efectueze și deconectarea de la calculatorul țintă.

dedicat / *dedicated* / *dédié* / Califică o resursă alocată unui proces o perioadă nedefinită de timp sau un sistem de operare destinat unei aplicații particulare.

defect de soft / *bug* / *bogue* / Defect într-un produs "soft".

defecțiune pusă în evidență prin prelucrarea datelor / *data-sensitive fault* / *panne mise en évidence par les données* / Defecțiune detectată în urma prelucrării unei configurații particulare a datelor.

defecțiune pusă în evidență prin program / *program-sensitive fault* / *anomalie détectée par le programme* / Defecțiune detectată sub forma unei erori în urma execuției unei secvențe particulare de instrucțiuni.

defilare (a unei ferestre) / *scrolling (of a window)* / *défilement (d'une fenêtre)* / Deplasare verticală sau orizontală a unei ferestre, astfel încât noile date să apară în zona activă (a ferestrei) în timp ce vechile date dispar.

defilare verticală (a unei ferestre) / *rolling* / *défilement vertical (d'une fenêtre)* / Defilare a ferestrei exclusiv în sus sau în jos.

definirea problemei ⇒ dosar de aplicație

delict informatic / *computer crime* / *délit informatique* / Eroare perpetuată pe parcursul utilizării unui produs "soft" sau a unor date.

delimitator / *delimiter* / *délimiteur* / Unul sau mai multe caractere utilizate pentru marcarea începutului sau sfârșitului unui șir de caractere sau de a încadra o unitate de date (sau o altă structură de împachetare a datelor).

demon / *daemon* / *processus serveur* [*démon*] / Proces care rulează în fundal (*background*) pentru a aștepta cereri și a îndeplini sarcinile legate de servirea acestora. De obicei daemonii sunt porniți la inițializarea sistemului de operare (*boot*) și sunt opriți odată cu acesta (*shut-down*), dar pot fi și excepții de la această regulă (la dezactivarea unui serviciu se oprește daemonul corespunzător). Exemple: În sistemul de operare UNIX, există numeroși daemoni (cron, rshd, telnetd, ftpd, nfsd) care îndeplinesc diferite servicii cum ar fi execuția la un anumit moment a unei comenzi, execuția la distanță a unei comenzi, conectarea la distanță, transferul de fișiere. Pentru tratarea de cereri venite de la alte noduri ale rețelei se preferă actualmente ca daemonii să nu ruleze permanent, ci să fie lansați de către un daemon unic (inetd). Obs.: Numele daemon este un acronim de la "Disk And Execution MONitor".

densitate de biți / *bit density* / *densité de bits* / Măsură a numărului de biți înregistrați pe unitatea de lungime sau de suprafață pe un suport determinat.

densitate de împachetare / *packing density* / *densité de tassement* / Numărul de unități de informație stocate pe unitatea de lungime sau de suprafață, în cazul unui dispozitiv de memorare a informației. Notă: O măsură curentă a densității de împachetare este numărul de biți pe inch.

densitate de înregistrare / *data density* / *densité de données* / Număr de celule de memorie pe o unitate de lungime, de suprafață sau volum.

densitate de pistă / *track density* / *densité de pistes* / Numărul de piste pe unitatea de lungime, într-o direcție perpendiculară pe piste. Notă: Densitatea de pistă este invers proporțională cu pasul transversal.

densitate fizică a înregistrării / *physical recording density* / *densité physique d'enregistrement* / Numărul de tranziții de flux înregistrate pe o pistă pe unitatea de lungime sau de unghi. Notă: În general, unitățile de măsură utilizate sunt numărul de tranziții de flux pe milimetru (ft/mm) pentru lungimi și numărul de tranziții de flux pe radian (ft/pr) pentru unghiuri.

(a) depana (un program) / *(to) debug* [*in programming*] / *mettre au point* [*en programmation*] / A detecta, a localiza și a elimina erorile unui program pentru calculator.

depășire aritmetică / *(arithmetic) overflow* / *dépassement (de capacité)*, 1 [*d'un mot numérique*] / Diferența, atunci când este pozitivă, dintre lungimea rezultatului unei operații aritmetice și lungimea prevăzută pentru reprezentarea sa numerică.

depășire de capacitate / *overflow* [*of a storage device*] / *dépassement (de capacité)*, 2 [*d'un dispositif de mémoire*] / Porțiunea din lungimea unui cuvânt, care exprimă rezultatul unei operații, ce nu poate fi cuprinsă în capacitatea de memorare a dispozitivului de memorie utilizat.

depășire inferioară / *(arithmetic) underflow* / *souppassement (de capacité)* / Rezultat a cărui valoare absolută este prea mică într-o operație aritmetică, pentru a putea fi reprezentat în cuprinsul domeniului de variație a sistemului de numerație utilizat. Exemple: 1. Obținerea unui rezultat mai mic decât cea mai mică cantitate diferită de zero ce poate fi reprezentată, în cazul utilizării sistemului de numerație cu virgulă mobilă. 2. Obținerea unui exponent negativ a cărui valoare este în afara domeniului de variație admisibil.

dependență / *dependency* / *dépendance* / O relație logică între atributele unei tabelă dintr-o bază de date. Noțiunea de dependență funcțională este utilizată ca o modalitate de asigurare a consistenței informațiilor stocate într-o bază de date, iar interpretarea dependențelor funcționale asociate unei baze de date reprezintă tocmai semantica informațiilor stocate în aceasta. Notă: Pe baza dependențelor au fost propuse mai

multe “forme normale” ale unei baze de date, care sunt folosite în procesul de “normalizare” a unei baze de date, adică aducerea acestora într-o formă care respectă una din formele normale și, în plus, permite refacerea informațiilor inițiale cu păstrarea dependențelor și a altor proprietăți (cum ar fi, de exemplu, filtrarea fără pierderi).

dependență funcțională / *functional dependency* / *dépendance fonctionnelle* / O clasă de dependențe care se referă la relațiile existente între atributele unei tabelă din baza de date, relații privite prin prisma semanticii informațiilor memorate în acea tabelă. Dependențele funcționale sunt specifice schemei de relație a bazei de date și nu unei baze de date particulare, ceea ce implică faptul că orice bază de date ce se încadrează în schema respectivă va respecta acele dependențe funcționale. Formal, dacă X și Y sunt submulțimi ale mulțimii de atribute care constituie schema de relație R , dependența funcțională “ Y depinde de X ” sau “ X determină Y ” se reprezintă prin “ $X \rightarrow Y$ ”.

dependență joncțională / *join dependency* / *dépendance jonctionnelle* / Fie R o schemă de relație și (R_1, R_2, \dots, R_n) o descompunere cu joncțiune conservativă pentru R , astfel încât:

$$R = \bigcup_{i=1}^n R_i .$$

Formal, o relație r cu schema R , satisface dependența joncțională $*(R_1, R_2, \dots, R_n)$ dacă joncțiunea naturală a proiecțiilor relației r pe sub-schemele R_i este r , deci:

$$r \times \left(\prod_{i=1}^n R_i(r) \right) = r .$$

Notă: O dependență joncțională este trivială dacă una din subschemele R_i este chiar R .

dependență plurivalentă / *multivalued dependency* / *dépendance polyvalente* / Fie X și Y două submulțimi ale mulțimii de atribute care constituie schema de relație R . Atunci, Y depinde plurivalent de X (sau X determină plurivalent Y), dependență notată

$X \twoheadrightarrow Y$, dacă fiind date valori ale atributelor din X , există – asociate cu acestea – o mulțime de valori ale atributelor din Y , iar această mulțime este independentă de alte atribute din mulțimea $Z = R - X - Y$.

(a) deplasa capul (pe disc) / *(to) seek* / *positionner (la tête de lecture)* / Operație care urmărește regăsirea unor informații stocate pe un disc magnetic. Notă: Informațiile căutate sunt identificate prin: numărul cilindrului (zona concentrică descrisă de toate capetele magnetice pe parcursul unei rotații complete a discului), numărul capului de citire-scriere și numărul sectorului (arcul de cerc special marcat, care poate fi citit sau scris de un anumit cap magnetic).

deplasare [a caracterelor sau a unui cuvânt] / *shift [of characters or of a word]* / *décalage (de caractères ou d'un mot)* / Schimbarea unora sau a tuturor caracterelor unui cuvânt, cu același număr de poziții și într-o direcție dată.

deplasare aritmetică / *arithmetic shift* / *décalage arithmétique* / Deplasare aplicată reprezentării unui număr în sistemul de numerație cu bază fixă, în care sunt deplasate numai caracterele care reprezintă mantisa numărului. Note: 1. Deplasarea aritmetică este în general echivalentă cu înmulțirea numărului cu o putere întregă, pozitivă sau negativă, a bazei de numerație, cu excepția situațiilor în care intervin eventuale rotunjiri. 2. A se compara deplasarea logică cu deplasarea aritmetică, mai ales în cazul reprezentării cu virgulă mobilă.

deplasare ciclică \Rightarrow deplasare în circuit închis

deplasare de frecvență / *frequency-shift keying (FSK)* / *déplacement de fréquence* / O metodă simplă de codificare a informației, folosită de modemurile de viteză mică (< 300 bps), și în care valorile binare 0 și 1 sunt reprezentate prin două frecvențe diferite.

deplasare în circuit închis / *end-around shift* / *décalage circulaire* / Deplasare logică în care caracterele ce se deplasează de la unul din capetele cuvântului-mașină sau registrului sunt reintroduse la celălalt capăt.

deplasare logică / *logic(al) shift* / *décalage logique* / Deplasare care afectează în mod egal toate caracterele unui cuvânt-mașină.

(a) derula / *(to) unwind* / *dérouler* / A stabili în mod explicit și complet, fără a utiliza modificatori de instrucțiuni, toate instrucțiunile implicate în execuția unei bucle.

derulor de bandă magnetică [mecanism de antrenare a benzii] ⇒ mecanism de antrenare a benzii magnetice.

derulor în continuu / *streaming tape drive* [*streamer*] / *dévideur* / Unitate de bandă magnetică concepută în special pentru efectuarea unei vidări sau a unei încărcări continue de discuri magnetice fără a se opri asupra spațiilor interblocuri.

derutare / *operation code trap* / *déroutement* / Valoare determinată care înlocuiește partea de operație normală a unei instrucțiuni mașină într-o anumită locație, pentru a provoca o întrerupere atunci când această instrucțiune mașină este executată.

descendent / *top-down* / *descendant* [*qualificatif*] / Califică o metodă sau procedură ce se desfășoară de la cel mai înalt nivel de abstractizare spre cel mai scăzut.

deschidere a măștii / *aperture* [*string of characters*] / *ouverture* [*suite de caractères*] / Unul sau mai multe caractere, alăturate dintr-o mască și care determină păstrarea caracterelor corespunzătoare.

descompunere [baze de date] / *decomposition* / *décomposition* / Înlocuirea unei relații cu schema R , cu o colecție de relații cu sub-schemele R_1, R_2, \dots, R_n , astfel încât reuniunea acestor sub-scheme are ca rezultat R .

descompunere care conservă dependențele / *dependencies preserving decomposition* / *décomposition conservant les dépendances* /

Descompunerea (R_1, R_2, \dots, R_n) a unei scheme de relație R , astfel încât închiderea tranzitivă a dependențelor funcționale valabile pe R este aceeași cu rezultatul reuniunii dependențelor funcționale valabile pe sub-schemele descompunerii.

descompunere conservativă (fără pierderi) / *lossless join decomposition* / *décomposition conservatrice* / Descompunerea (R_1, R_2, \dots, R_n) a unei scheme de relație R , în care orice relație r cu schema R , se poate reconstitui prin joncțiunea naturală a relațiilor r_i cu schemele R_i ($i = 1, 2, \dots, n$).

descriere a sistemului / *system description* / *description du système* / Documentare ce rezultă din concepția sistemului, definind structura, caracteristicile esențiale și cerințele referitoare la echipamentul informatic (hardware) și produsele "soft".

descriptor de proces / *process descriptor* / *descripteur de processus* / Structură de date asociată unui proces. Notă: În unele sisteme de operare este sinonim cu bloc de control al procesului.

(a) despacheta / *(to) unpack* / *décondenser* / A reconstitui în forma originală datele care au fost împachetate.

destinație / *destination* / *destination* / Termen ce desemnează destinatarul, receptorul unor date (calculatorul destinație este calculatorul care recepționează datele). Notă: Destinația este precizată în transmisiile de date prin precizarea unei "adrese destinație", care identifică în mod unic calculatorul/echipamentul care va recepționa datele.

detectare a poziției unghiulare / *rotational position sensing* / *détection de position angulaire* / Tehnică ce asigură urmărirea continuă a unei poziții pe un disc pentru a indica poziția disponibilă pentru citire sau scriere. Notă: Această căutare se efectuează prin comparația permanentă a poziției capului de citire-scriere cu reperatele de sincronizare.

detectare a purtătoarei / *carrier detect / sense / détection de la porteuse* / Operație efectuată de către un echipament de comunicație, în urma căreia acesta stabilește dacă semnalul utilizat ca purtătoare de mesaje este prezent sau nu pe linia de comunicație.

detectie a coliziunilor / *collision detection / détection des collisions* / Capacitatea unui nod dintr-o rețea de calculatoare de a monitoriza canalul de comunicație și a detecta distorsionarea datelor datorată unei coliziuni cu emisia altui nod.

detectie automată a erorilor / *automatic error detection / détection automatique des erreurs* / Facilitate prin care un sistem de comunicație asigură detectarea fără intervenția utilizatorului a erorilor de transmisie a datelor.

detectie prin indicator optic / *light-pen detection / détection par photostyle* / Detectare printr-un indicator optic a luminii produsă de un element grafic pe o suprafață de afișare.

deviere (a execuției unui program) ⇒ derutare

(a) dezactiva întreruperi / *(to) disable interrupts / désactiver des interruptions* / Tehnică prin care sistemul de operare poate realiza o secțiune critică într-un sistem cu un singur procesor (de preferință la nivelul nucleului), reprezentând astfel prima soluție de realizare prin hardware a excluderii mutuale. Notă: Prin dezactivarea întreruperilor sistemul nu mai poate lua cunoștință de producerea unor evenimente externe (inclusiv sfârșitul unei cuante de timp) și nu poate pierde controlul în timp ce tratează o secțiune critică.

dezvoltare de sistem / *system development / développement de système* / Proces care cuprinde analiza cerințelor, proiectarea sistemului, implementarea, documentația și asigurarea calității.

diagramă de planificare ⇒ grafic rețea

diagramă de timp / *timing diagram / diagramme temporel* / Reprezentare a variației în funcție de timp a unuia sau mai multor semnale electrice.

diagramă Karnaugh / *Karnaugh map / table de Karnaugh* / Reprezentare simbolică a valorilor pe care le ia o funcție logică, cu ajutorul unui tabel dreptunghiular împărțit în dreptunghiuri ce se intersectează în așa fel încât fiecare intersecție de dreptunghiuri să reprezinte o combinație unică de variabile logice și fiecărei combinații să-i corespundă o intersecție.

diagramă Veitch / *Veitch diagram / diagramme de Veitch* / Reprezentare simbolică a valorilor pe care le ia o funcție booleană, cu ajutorul unui tabel dreptunghiular împărțit în pătrate, al căror număr este egal cu numărul de stări posibile (adică două) ridicat la o putere egală cu numărul variabilelor.

diagramă Venn-Euler / *Venn diagram / diagramme d'Euler* / Diagramă în care mulțimile sunt reprezentate prin regiuni desenate pe o suprafață.

dictionar de date / *data dictionary / dictionnaire des données* / Catalog al mulțimii de date corespunzând unui domeniu de aplicație determinat și cuprinzând informații privind structura, semnificația și utilizarea acestor date. Domeniul de aplicație poate fi o bază de date particulară sau o companie.

difuzare / *broadcast / diffusion* / Operație care are drept scop difuzarea unei informații la mai mulți utilizatori. Notă: Într-o rețea de calculatoare, se folosește pentru a informa toți utilizatorii asupra unor evenimente ca: starea de funcționare a rețelei sau a unor noduri, disponibilitatea de noi echipamente, instrucțiuni de utilizare specifice rețelei respective etc.

difuziune de pachete / *packet radio / diffusion de paquets* / Metodă de transmisie a informației, în care mai multe calculatoare

sunt legate între ele prin intermediul unor modemi și stații de emisie-recepție radio.

digital ⇒ numeric, 2[dată compusă din cifre]
(a) digitiza / (to) *digitize* / *chiffrer* / A exprima sau a reprezenta în formă digitală, date care nu sunt discrete. Exemplu: A obține o reprezentare digitală a valorii unei mărimi fizice, plecând de la o reprezentare analogică a acestei valori.

(a) dilata ⇒ (a) despacheta

dimensiune a tamponului / *buffer size* / *dimension de la zone tampon* / Număr de octeți din care este formată zona tampon.

(a se) diminua [despre semnale] / *fade* (to) / *manquer* [*diminuer*] / Fenomen prezent la transmiterea unui semnal electromagnetic, și caracterizat prin faptul că intensitatea semnalului scade sub un anumit nivel.

directivă / *directive* / *directive* / Nume dat apelurilor sistem în anumite sisteme de operare (de exemplu RSX-11M). Prin directive date nucleului, programul utilizator obține servicii din partea sistemului de operare.

directivă de asamblare / *assembler directive* / *directive d'assemblage* / Element de limbaj care furnizează indicații pentru asamblarea unui program.

directivă de compilare / *compiler directive* / *directive de compilation* / Element de limbaj care furnizează indicații pentru compilarea unui program.

directivă de interpretare / *interpreter directive* / *directive d'interpretation* / Element de limbaj care furnizează indicații pentru interpretarea unui program.

dirijare / *routing* / *mise en route* [*routage*] / Operația de stabilire a traseului ce va fi urmat de către un pachet într-o rețea cu comutare de pachete. Exemple: Dirijarea poate fi fixă (stabilită la pornirea sistemului sau a sesiunii), sau dinamică (recalculată periodic). Se poate face în mod centralizat sau distribuit (lăsată în seama nodurilor intermediare).

dirijare a datelor / *data routing* / *mise en route des données* / Metodă care permite

stabilirea căii pe care trebuie să o urmeze datele pentru a ajunge la destinație.

dirijare a mesajului / *message routing* / *mise en route du message* / Tehnică de transmisie a unui mesaj între două calculatoare între care nu există legătură directă, și care presupune calcularea drumului de cost minim între cele două calculatoare, drum care trece prin alte noduri intermediare ale rețelei.

directivă de traducere / *translator directive* / *directive de traduction* / Element de limbaj care furnizează indicații pentru traducerea unui program.

disc / *disk* / *disque* / Dispozitiv de memorie externă care păstrează nucleul sistemului de operare, componentele sistemului și alte fișiere de date sau conținând programe în diferite limbaje și formate (sursă, obiect, executabile). Exemple: Există variante de discuri flexibile sau dure, fixe sau amovibile, cu capete mobile sau fixe (rare în prezent), cu diferite capacități și densități de stocare a informațiilor. Vezi *disc magnetic*.

disc cu caractere ⇒ roată de tipărire

disc cu sectorizare logică / *soft sectored disk* / *disque à sectorisation logique* / Un disc magnetic pe care începutul sectoarelor este marcat prin combinații speciale de biți (prin "soft"), și nu prin găuri mecanice în suportul magnetic, ca la sectorizarea "hard". Notă: În prezent, toate discurile magnetice (dischete și hard-discuri) au o sectorizare logică.

disc dur ⇒ disc fix

disc fix / (*fixed*) *hard disk* / *disque dur* [*rigide*] / Dispozitiv de memorare magnetică a informației, pe care se află de obicei sistemul de operare și programele de bază pentru funcționarea unui calculator. Notă: Performanțele principale ale unui disc fix sunt: capacitatea discului, în Mb (în prezent, peste 850 Mb) și timpul mediu de acces (de ordinul a 8-9 milisecunde pentru un disc fix de fabricație recentă).

disc flexibil / *flexible disk / disque souple* / Dispozitiv de memorare magnetică a informației, compus dintr-o folie magnetizabilă de plastic, acoperit de un înveliș protector. Notă: Discurile flexibile, pot avea mai multe dimensiuni: 8 inch (și care nu se mai folosesc în prezent), 5 1/4 inch, 3.5 inch și mai nou, 2.5 inch.

disc magnetic [suport de date] / *magnetic disk [data medium] / disque magnétique [support de données]* / Disc plat acoperit cu o substanță magnetică pe care pot fi stocate date prin înregistrare magnetică, compus dintr-unul sau mai multe suprafețe magnetice (asamblate sub forma unei "pile"), care se rotesc cu o viteză constantă. Notă: Pe fiecare dintre aceste suprafețe magnetice se poate deplasa controlat un cap magnetic, care realizează operații de citire sau scriere. Exemple: În funcție de modul în care pot fi înlocuite, discurile magnetice se împart în discuri **amovibile** și **fixe**. Discurile fixe (hard-discuri) rămân instalate în calculator perioade lungi de timp, înlocuirea lor realizându-se numai în cazul unei defecțiuni sau îmbunătățiri a sistemului ("upgrade"); discurile amovibile pot fi schimbate mult mai ușor, fiind utilizate pentru transferul de date de la un calculator la altul sau pentru arhivarea informațiilor.

disc optic / *optical disk / disque optique* / Dispozitiv de stocare a datelor, în general de capacitate foarte mare, pe care sunt înregistrate, sub formă numerică, date ce pot fi citite printr-un procedeu optic. Notă: Un disc optic este compus dintr-un strat fin de aluminiu deșus pe un suport de plastic transparent; citirea datelor se face folosind o rază laser, reflexia acesteia pe suprafața neuniformă a stratului de aluminiu fiind apoi interpretată ca șiruri de biți 0 sau 1.

disc optic compact (CD-ROM) / *CD-ROM - compact disk (read only memory) / disque optique compact (CD-ROM) [cédérom]* / Disc compact de mare capacitate de me-

morie ce poate stoca texte, imagini și sunete, date ce pot fi citite prin lectură laser. Notă: Discul optic (CD-ROM) conține o folie metalică pe care au fost realizate opacizări, acestea fiind citite cu ajutorul unei raze laser și convertite în șiruri de biți.

disc simplă față / *single-sided disk / disque simple-face* / Un disc magnetic din care se folosește doar o singură față pentru memorarea informațiilor. Notă: În categoria discurilor simplă față s-au încadrat primele discuri flexibile (cu diametrul de 8"), și primele dischete de 5 1/4". În prezent, discurile simplă față au dispărut aproape complet.

dischetă ⇒ disc flexibil

disciplină asociată cozii / *queue discipline / discipline associée à la file d'attente* / Politică utilizată într-o structură de tip coadă pentru gestionarea informației adăugate sau extrase din ea.

discret / *discrete discret* / Se referă la date compuse din elemente distincte cum ar fi caractere sau mărimi fizice care au valori distincte unele față de celelalte.

disjuncție / *disjunction / union* / Operație booleană al cărei rezultat are valoarea booleană 0, dacă și numai dacă fiecare operand are valoarea booleană 0.

dispecer / *dispatcher [program] / répartiteur [programme d'ordinateur]* / Program al sistemului de operare sau al unei unități funcționale, care are funcția de a dispeceriza.

disponibilitate / *availability / disponibilité* / Stare a unui sistem de calcul, nod într-o rețea de calculatoare, concretizată în funcționarea la parametri normali ai nodului. Un nod indisponibil în rețea poate conduce sau nu la căderea întregii rețele, în funcție de topologia rețelei, tipul acesteia și rolul jucat de nodul indisponibil în rețea.

dispozitiv de afișare cu caractere ⇒ ecran cu caractere

dispozitiv de afișare cu plasmă / *plasma display* / *visuel à plasma* / Dispozitiv utilizat pentru afișarea informației și care funcționează după principiul tuburilor cu neon, fiind compus din două rețele de electrozi orizontali și verticali, care pot fi electrizați individual precum și dintr-un strat de neon a cărui descărcare provocată de electrozi formează pixeli individuali de dimensiune mică; controlând descărcarea neonului și deci aprinderea pixelilor, se pot forma imagini pe ecran.

dispozitiv de afișare cu rază direcționată / *calligraphic display device* / *visuel à balayage cavalier* / Dispozitiv de afișare în care elementele de imagine pot fi generate într-o ordine oarecare, comandată prin program.

dispozitiv de afișare grafic / *graphic display* / *visuel graphique* / Un echipament periferic pe care se pot reprezenta datele în mod grafic. Exemplu: monitorul unui calculator personal.

dispozitiv de afișare în rastru / *raster display device* / *visuel à quadrillage* / Dispozitiv de afișare în care imaginile sunt generate prin infografie prin rastru.

dispozitiv de declanșare ⇒ circuit basculant

dispozitiv de desemnare / *pick device* / *dispositif de désignation* / Unitate de intrare utilizată pentru desemnarea unui element grafic sau a unui segment particular.

dispozitiv de explorare optică ⇒ explorator optic

dispozitiv de memorare rapidă / *fast access storage* / *mémoire à accès rapide* / Dispozitiv de memorie auxiliară cu timp de acces relativ mic. Notă: Se poate stabili dacă dispozitivul de memorare este rapid sau nu în raport cu vitezele relative ale altor dispozitive de memorare din sistem.

dispozitiv de protecție al unui suport de date / *data medium protection device* / *dispositif de protection de support de données* /

Dispozitiv mobil care permite utilizarea unui suport de date numai la lectură.

dispozitiv logic / *logic device* / *dispositif logique* / Dispozitiv care execută operații logice.

distribuire a timpului / *time sharing* / *partage de temps* / Mod de funcționare a unui calculator cu program memorat, care asigură întreteserea în timp a două sau mai multe procese, în cadrul aceluiași procesor.

distribuitor [program] ⇒ dispecer

(a) distruge (un proces) / *(to) kill* / *mettre fin à un processus* [*tuer un processus*] / Metodă de terminare forțată a unui proces prin distrugerea acestuia, indiferent de starea în care se află. Se poate aplica și altor module executabile gestionate de către sistem, de exemplu fire de execuție ("threads"). Notă: Este necesară pentru a-i da utilizatorului posibilitatea de control asupra proceselor sale. Procesele pot bucla la nesfârșit, pot să evolueze în discordanță cu cerințele, se pot bloca în așteptarea unor condiții care nu se vor îndeplini niciodată sau pur și simplu trebuie oprită execuția unei aplicații care are mai multe procese.

divizor analogic / *analog divider* / *diviseur analogique* / Unitate funcțională a cărei variabilă analogică de ieșire este proporțională cu câțul a două variabile analogice de intrare.

document / *document* / *document* / Ansamblu format dintr-un suport de date și date înregistrate pe acest suport sub o formă în general permanentă, care pot fi citite de om sau eventual de mașină.

documentare / *documentation*, 1 [*management of documents*] / *documentation*, 1 [*gestion de documents*] / Activitate care cuprinde în general operațiile de identificare, achiziționare, prelucrare sau elaborare și difuzare a documentelor.

documentație / *documentation*, 2 [*collection of documents*] / *documentation*, 2 [*ensemble*

de documents] / Ansamblu de documente referitoare la un subiect dat.

documentație a unui sistem / *system documentation* / *documentation d'un système* / Ansamblu de documente care descriu cerințele, posibilitățile, limitele, concepția, funcționarea și întreținerea unui sistem de prelucrare a informațiilor.

domeniu [baze de date] / *domain* / *domaine* / O mulțime de valori pe care le poate lua un câmp al unei tabele a bazei de date. Notă: Stabilirea corectă a domeniilor este importantă atât pentru definirea schemei bazei de date, cât și pentru exprimarea cererilor (în cazul utilizării unui limbaj de tipul calculului orientat pe domenii).

domeniu public / *public domain (PD)* / *domaine publique [en transmission d'informations]* / Termen ce desemnează acele programe care sunt distribuite gratuit tuturor persoanelor interesate. Notă: Programele din domeniul public pot fi copiate și distribuite gratuit, fără a fi supuse vreunei licențe de exploatare. Exemplu: Multe arhive din Internet pun la dispoziția utilizatorilor programe din domeniul public.

dosar de aplicație / *problem definition* / *dossier d'application* / Expunere a unei probleme care poate include o descriere a datelor, metodelor, procedurilor și algoritmilor necesari rezolvării ei.

dosar de programare / *program specification* / *dossier de programmation* / Document ce descrie detaliat funcțiile specificate într-un program pentru a permite programarea și a facilita întreținerea sa.

drept de copiere / *authorization to copy (ATC)* / *droit de copier* / Unul din drepturile pe care un utilizator le poate avea asupra unor fișiere, atunci când acestea sunt accesate într-o rețea de calculatoare.

drepturi/permisiuni de acces la fișier / *file permissions* / *permissions d'accès au fichier* / Operații permise unui utilizator asupra unui fișier și care pot fi: de citire, de scriere, de creare, de ștergere, de execuție a programului conținut în fișier, de modificare etc. Aceste drepturi sunt asociate la

crearea fișierelor și pot fi modificate în concordanță cu politica de asigurare a securității adoptată în sistemul respectiv. Notă: Sistemul UNIX împarte utilizatorii în trei categorii în raport cu poziția lor față de un fișier: proprietarul fișierului, utilizatori aparținând grupului din care face parte utilizatorul și restul utilizatorilor din sistem (cu excepția utilizatorului privilegiat numit *root* care poate accesa toate resursele sistemului), iar permisiunile de acces se dau pentru aceste trei categorii și pot fi: citire (r), scriere (w), execuție (x). În cazul cataloagelor o permisiune x specifică dreptul de a naviga în catalogul respectiv în vederea vizualizării conținutului său și alegerii unor fișiere. Permișiunile implicite pot fi limitate printr-o mască de permisiuni.

driver ⇒ program de comandă [driver]

drum alternativ / *alternate route* / *chemin alternatif* / Traseu alternativ pe care se pot transmite informații de la un sistem de calcul la celălalt, în cadrul unei rețele. În funcție de topologia și tipul rețelei, pot exista una sau mai multe drumuri alternative.

dublet (de elemente binare) / *doublet (of binary characters)* / *doublet (d'éléments binaires)* / Bait compus din două cifre binare.

duodecimal, 1[valoare sau stare] / *duodecimal, 1[value or state]* / *duodécimal, 1[valeur ou état]* / Se referă la un obiect, o condiție sau o acțiune ce poate prezenta una din douăsprezece valori sau stări distincte.

duodecimal, 2[calificativ al unui sistem de numerație] / *duodecimal, 2[qualifier of a numeration system]* / *duodécimal, 2[qualificatif d'un système de numération]* / Se referă la un sistem de numerație cu bază fixă, a cărui bază este douăsprezece.

duplex integral / *full duplex* / *duplex intégral* / O metodă de comunicație a datelor în ambele sensuri, de la emițător la receptor și invers, simultan.

(a) duplica ⇒ (a) reproduce

durată a asamblării / *assembling time* / *durée d'assemblage* / Durata necesară pentru asamblarea unui program.

durată a compilării / *compiling time* / *durée de compilation* / Durata necesară pentru compilarea unui program.

durată a comunicației / *call duration* / *durée de communication* / Durata intervalului de timp necesară comunicației între două sisteme de calcul. Notă: În cazul serviciilor publice, durata comunicației cu un abonat poate fi utilizată pentru a calcula costul serviciului oferit abonatului.

durată a execuției / *execution time*, 2[*duration*] / *durée d'exécution* / Timp necesar execuției unui program de calculator determinat.

durată a translatării / *translating time* / *durée de traduction* / Durata necesară pentru translatarea unui program.

echipament (al unui calculator) / *hardware / matériel (informatique)* / Echipament fizic folosit pentru prelucrarea datelor, spre deosebire de programe, proceduri, reguli și documentația asociată acestora.

echipament de ieșire ⇒ unitate de ieșire

echipament de intrare ⇒ unitate de intrare

(echipament) periferic / *peripheral (equipment) / périphérique* / Categorie largă de echipamente și dispozitive, conectate la un calculator și care sunt controlate de microprocesorul acestuia. Exemple: Echipamente periferice tipice sunt: discuri, imprimante, modemuri, mouse. Notă: Noțiunea de periferic se referă la raportul dintre aceste dispozitive și microprocesor, și deși înseamnă că aceste echipamente sunt adiționale, dar nu esențiale, multe periferice sunt nelipsite din orice calculator (de exemplu, un disc este foarte util, deși calculatorul poate funcționa și fără acesta).

ecou [în infografie] / *echo [in computer graphics] / écho [en infographie]* / Anunț instantaneu către un utilizator al unui dispozitiv de afișare, al valorilor curente furnizate de către un dispozitiv de intrare.

ecran cu caractere / *character display (device) / écran à caractères* / Ecran care furnizează o reprezentare a datelor numai sub formă de caractere grafice.

ecran cu plasmă / *plasma panel / écran à plasma* / Parte a unui dispozitiv de afișare constituită dintr-o grilă de electrozi plasată într-un mediu gazos într-o cameră plată. Notă: Imaginea persistă mult timp fără înprospătare.

ecran de vizualizare ⇒ unitate de afișare

ecran grafic / *graphic display (device) / écran graphique* / Ecran care furnizează o reprezentare a datelor sub formă grafică oarecare.

ecran tactil / *touch screen / écran tactile* / Ecran de vizualizare ce permite unui utilizator interacțiunea cu calculatorul prin atingerea unei zone reperate a ecranului

ecranare [în infografie] / *shielding / masquage [en infographie]* / Îndepărtarea tuturilor elementelor grafice ce se găsesc în interiorul unei limite date.

(a) edita / *(to) edit / mettre en forme* / A pregăti datele în vederea unei operații ulterioare. Notă: Editarea poate include rearanjarea, adăugarea sau modificarea datelor, suprimarea datelor, controlul formatului, o conversie de cod și operații de suprimare a zerourilor.

editare de text / *text editing / mise en forme (de texte)* / Proces ce constă în efectuarea unor operații asupra unui text: rearanjări, modificări, adăugiri, ștergeri sau reformatări.

editor de legături / *linkage editor / éditeur de liens* / Program de calculator conceput pentru crearea unui modul încărcabil pornind de la unul sau mai multe module-obiect sau de la alte module încărcabile, rezolvând referințele încrucișate între module și adaptând adresele, dacă e cazul.

editor de text / *text editor / éditeur de texte* / Program de calculator ce permite utilizatorului editarea de text.

efect de oblicitate (al unui caracter binar înregistrat) / *skew (of a recorded binary character) / effet d'obliquité (d'un élément binaire)* / Deviere unghiulară a unui rând de

biți înregistrați pe un suport de date, în raport cu o direcție de referință.

element codificat ⇒ combinație de cod

element de dată / *data element* / *élément de donnée* / Unitate de informație considerată ca fiind indivizibilă într-un anumit context. Exemplu: Elementul de dată "vârsta unei persoane" cu valorile ce cuprind toate combinațiile de trei cifre zecimale.

element de imagine ⇒ pixel

element de informație binară ⇒ cifră binară

element de întârziere ⇒ circuit de întârziere

element de memorie / *storage element* [*of a data medium*] / *élément de mémoire* / Unitate elementară din punct de vedere constructiv, într-o memorie.

element de meniu ⇒ tastă virtuală

element de transformare a coordonatelor / *resolver* / *résolveur* / Unitate funcțională ale cărei variabile analogice de intrare sunt coordonate polare ale unui punct și ale cărei variabile analogice de ieșire sunt coordonatele carteziane ale aceluiași punct, sau viceversa.

element de umplere [într-o înregistrare] / *filler* [*of an item of data*] / *élément de remplissage* / Caracter sau grup de caractere utilizat pentru a aduce un articol la o dimensiune determinată.

element detectabil / *detectable element* / *élément détectable* / Element grafic care poate fi detectat de către un dispozitiv de desemnare.

element grafic / *display element* / *élément graphique* / Cel mai mic element de reprezentare grafică putând fi utilizat pentru constituirea unei imagini. Exemple: Un punct, segment de dreaptă.

element logic ⇒ poartă (logică)

(a) elibera / *(to) deallocate* / *annuler l'allocation* / În contextul sistemelor de operare, eliberarea unei resurse deținute de către un

proces sau un program al unui utilizator. Notă: Un proces poate elibera explicit o resursă de care nu mai are nevoie, unele resurse pot fi eliberate forțat (*pre-emption*), iar la sfârșitul unui program sau la terminarea sa forțată toate resursele deținute sunt eliberate.

(a) elimina versiunile vechi (ale fișierelor) / *(to) purge* / *suppression (des fichiers)* / Operație de ștergere controlată a diferitelor versiuni ale fișierelor, în unele sisteme de operare. Notă: Unele sisteme de fișiere au posibilitatea să păstreze versiuni multiple ale fișierelor; o editare nu se termină cu pierderea vechii versiuni, ci cu crearea uneia noi, pe lângă cea veche, însă aceasta poate să conducă la reducerea dramatică a spațiului disponibil pe disc, ceea ce implică eliminarea periodică a vechilor versiuni.

eliminare de pagină / *page-out* / *élimination de page* / Transferul pe disc al unei pagini aflată într-un bloc de memorie, pagină aleasă în urma aplicării unui algoritm de înlocuire de pagină, pentru ca o nouă pagină să fie adusă în locul ei în memorie. Sinonim cu swap-out.

EMM [gestionar de memorie expandată] / *EMM (Expanded Memory Manager)* / *gestionnaire de mémoire paginée (EMM)* / Sistem de gestiune a memoriei expandate ce realizează gestiunea și comutarea blocurilor de memorie expandată și permite punerea în corespondență (maparea) celor 64 de pagini pe orice mulțime arbitrar aleasă de blocuri din cele 2 048 ale memoriei expandate.

EMS [sistem de memorie expandată] / *EMS (Expanded Memory System)* / *système de mémoire paginée (EMS)* / Sistemul de memorie expandată ce asigură mecanismele hardware pentru mapare și demapare, dezvoltat de companiile Lotus, Intel și Microsoft pentru microprocesorul Intel 8088.

(a) emula / *(to) emulate* / *émuler* / A imita un sistem de prelucrare a datelor prin altul, mai ales prin hardware, astfel încât sistemul

imitator să accepte aceleași date, să execute aceleași programe și să conducă la aceleași rezultate ca și sistemul imitat.

emulare / *emulation / émulation* / Imitarea, totală sau parțială, a unui sistem de către altul, în principal prin hardware, astfel încât sistemul care imită să accepte aceleași date, să execute aceleași programe și să obțină aceleași rezultate ca sistemul imitat. Exemple: Un calculator personal sau o stație de lucru poate să emuleze un terminal, asigurând conectarea la un nod al unei rețele. Un calculator, prin schimbarea conținutului memoriei de microprogram, poate să emuleze instrucțiunile unui alt calculator etc.

enunț declarativ / *declaration / pseudo-instruction* / Într-un limbaj de programare, expresie cu o anumită semnificație care afectează interpretarea altor expresii din limbajul respectiv.

"epoca fierului" în construcția de calculatoare / *Iron Age / "l'age de fer" dans l'histoire des ordinateurs* / În istoria calculatoarelor, sub acest nume este cunoscută perioada 1961–1971 în care s-au pus bazele producției și comercializării de calculatoare. Memoriile bazate pe inele de ferită erau de dimensiuni importante, diferitele părți componente ale sistemului – unitatea centrală, memoria – fiind păstrate în dulapuri metalice impozante (de aici noțiunea de *mainframe*). Epoca fierului a început cu primul minicalculator (PDP-1) și s-a încheiat cu introducerea primului microprocesor (Intel 4004).

eroare absolută / *absolute error / erreur absolue* / Valoare absolută a diferenței algebrice dintre valoarea indicată și valoarea de comparație:

eroare centrată / *balanced error [Europe] / erreur centrée* / Mulțime de erori a căror valoare medie este zero.

eroare de programare / *mistake (in computer programs) / erreur de programmation* / Eroare de formulare a unui algoritm într-un limbaj de programare.

eroare de rotunjire / *rounding error / erreur d'arrondi* / Eroare ce se datorează unei rotunjiri.

eroare de sincronizare / *overrun / erreur de synchronisation* / Fenomen care este determinat de incapacitatea unui calculator de a prelua date din fluxul de date recepționate, și având drept consecință pierderea datelor.

eroare de trunchiere / *truncation error / erreur de troncation* / Eroare ce se datorează unei trunchieri.

eroare intermitentă / *soft error / erreur intermittente* / Eroare sporadică ce nu poate reapărea la o nouă lectură.

eroare nerecuperabilă / *unrecoverable error / erreur irrécupérable* / Tip de eroare care nu poate fi anihilată în mod automat, prin program. Notă: Acest gen de erori provine de obicei din erori ale mediului de comunicație (linii telefonice extrem de zgomotoase sau întrerupte, care fac imposibilă o conexiune), erori ale suportului magnetic, alte pene hardware.

eroare nereparabilă ⇒ eroare nerecuperabilă

eroare recurentă / *hard error / erreur récurrente* / Eroare care se repetă la fiecare încercare succesivă de citire a datelor.

eroare relativă / *relative error / erreur relative* / Raportul dintre eroarea absolută și valoarea de comparație.

eroare sistematică / *bias error / erreur non centrée* / Eroare ce se datorează unei abateri sistematice. Exemple: 1. Erorile datorate unui instrument de măsurare greșit reglat. 2. În calcul, erorile rezultă dintr-o trunchiere.

(a) eșantiona [în prelucrarea datelor] / *(to) sample / échantillonner (les données)* / A obține valorile unei funcții corespunzătoare unor valori distincte, aflate la distanțe regulate sau neregulate, ale variabilei independente.

(a) eșantiona (semnale) / *(to) sample (signals) / échantillonner (des signaux)* / Operație prin care un semnal continuu este măsurat la momente bine determinate de

timp, iar valoarea măsurată este înregistrată și prelucrată ulterior. Notă: Deoarece majoritatea semnalelor din lumea înconjurătoare sunt analogice, operația de eșantionare este absolut necesară pentru a putea prelucra aceste semnale cu un calculator digital.

etica spărgătorilor de cod / *hacker ethic* / *étique des pirates informatiques* / Ansamblu de principii acceptate și respectate de o comunitate din cadrul rețelei de calculatoare: 1. Atitudine pozitivă față de partajarea informațiilor: Experiența se pune la dispoziția celorlalți prin scrierea de programe la care accesul este liber; se facilitează accesul la informații și la resursele de calcul disponibile. 2. Accesul neautorizat într-un sistem pentru amuzament sau explorare de informații este acceptat, atâta timp cât "spărgătorul de cod" nu distruge sau divulgă informații confidențiale.

etichetă, 1[în prelucrarea datelor] / *tag* [in data organization] / *étiquette*, 1[en constitution des données] / Identificator intern sau atașat unui set de elemente de date.

etichetă, 2[în programare] / *label*, 2[in computer programming] / *étiquette*, 2[en programmation] / Identificator al unei instrucțiuni.

etichetă de protecție a scrierii / *write protection label* / *étiquette de protection d'écriture* / Etichetă a cărei prezență sau absență determină interzicerea scrierii pe un disc flexibil.

etirare / *rubber-banding* / *étirement* / Deplasare extremității comune a unui ansamblu de segmente de dreaptă ale căror origini rămân fixe.

eveniment / *event* / *événement* / Un eveniment poate apărea ca efect al tratării unui apel sistem sau provine din mediul exterior. Exemple: sfârșitul unei operații de intrare-ieșire, modificarea priorității unui proces, crearea unui nou proces sau terminarea celui curent, scoaterea unui proces din coada la ceas la momentul cerut.

evidențiere (a elementelor grafice) / *highlighting* / *mise en évidence* / Acțiunea de accentuare a unui element grafic sau segment prin modificarea atributelor sale vizuale.

exactitate, 1[proprietate] / *accuracy*, 1[quality] / *exactitude*, 1[qualité] / Însușirea de a fi lipsit de erori.

exactitate, 2[evaluare calitativă] / *accuracy*, 2[assessment] / *exactitude*, 2[évaluation] / Aprecieri calitative a lipsei de erori, o apreciere înaltă fiind asociată unei erori scăzute.

exactitate, 3[măsură cantitativă] / *accuracy*, 3[measure] / *exactitude*, 3[mesure] / Măsură cantitativă a mărimii erorii, exprimată de preferință în funcție de eroarea relativă, o valoare ridicată a acestei măsuri corespunzând unei erori mici.

excepție / *exception* / *exception* / Situație anormală (de obicei o eroare) care poate apărea în execuția unui program. Notă: Anumite limbaje (de exemplu Ada) furnizează mecanisme pentru tratarea și eventual corectarea acestor situații, pentru a se evita întreruperea bruscă a unui program. Se atașează funcții de tratare a diferitelor excepții. Chiar dacă aplicația se întrerupe, acest lucru se face disciplinat, lăsând structuri de date coerente pe disc, eliberând resursele deținute etc.

excludere mutuală / *mutual exclusion* / *exclusion mutuelle* / Principiu potrivit căruia, la un moment dat, numai o singură procedură asincronă are acces la o variabilă partajată sau execută elementele unui grup de secțiuni critice.

excluziune / *exclusion* / *exclusion* / Operație booleană diadică al cărei rezultat are valoarea booleană 1, dacă și numai dacă primul operand are valoarea booleană 1 iar cel de al doilea are valoarea booleană 0.

EXE / EXE / EXE / Fișier care conține un program multisegment în format binar exe-

cutabil care poate fi recunoscut de încărcătorul (loader-ul) sistemului și transferat în memoria internă. Din el ia naștere cel puțin un proces gestionat de către sistemul de operare. Notă: Unele sisteme de operare (MS-DOS, VMS etc.) utilizează extensia ".exec" pentru a desemna astfel de fișiere.

exec / *exec / exec /* 1. Apel sistem în sistemul de operare UNIX prin care se înlocuiesc segmentele procesului apelant prin cele conținute într-un fișier executabil (indicat ca parametru al funcției `exec()`) și se începe execuția acestui proces de la punctul său de intrare. Conținutul fișierului executabil înlocuiește numai imaginea unui proces, nu creează un nou proces. Informația din tabela de procese asociată procesului care a apelat `exec()` nu este practic modificată. 2. Comandă internă shell care poate primi ca argument o altă comandă (c) și are ca efect execuția acesteia din urmă în locul shell-ului, fără a fi creat un nou proces.

(a) executa / *(to) execute / exécuter* / Acțiunea de efectuare a unei instrucțiuni a unui program de calculator.

execuție (a unui program) / *execution / exécution* / Proces prin care un calculator cu program memorat îndeplinește o instrucțiune sau instrucțiunile unui program de calculator.

execuție pas cu pas / *single step operation / exécution pas à pas* / Mod de exploatare a unui calculator cu program memorat, în care acesta execută o singură instrucțiune-mașină sau o parte dintr-o instrucțiune-mașină, ca răspuns la un semnal venit din exterior.

(a) expanda / *(to) expand / développer* / A reduce datele comprimate la forma inițială.

expeditor / *sender / expéditeur* / Într-o rețea de calculatoare, reprezintă acel calculator care transmite o informație (date propriu-zise sau o cerere de execuție a unui anumit serviciu de către un alt calculator).

exploatare în paralel / *parallel run / exploitation en double* / Exploatare în vederea comparării și securității a două sisteme de prelucrare a informației axate pe aceeași aplicație, unul fiind sistemul existent, iar celălalt fiind cel destinat să-l înlocuiască.

explorare a unui tabel / *table lookup / consultation de table* / Procedură care permite obținerea valorii corespunzătoare unui argument dat dintr-un tabel de valori.

explorare (de date) / *scanning (of data) / balayage (de données)* / Examinare sistematică a datelor.

explorator / *scanner [in data processing] / explorateur* / Dispozitiv care examinează succesiv diferitele părți ale unei figuri sau ale unei forme și emite semnale analogice sau numerice corespunzătoare.

explorator optic / *optical scanner / explorateur optique* / Explorator care utilizează un procedeu optic pentru examinarea formelor.

exponent (al unui număr binar) / *exponent / exposant, 2[nombre binaire]* / Element al unui număr binar exprimat în virgulă mobilă ce indică în general puterea la care este ridicat doi pentru a calcula valoarea numărului reprezentat. Notă: Uneori, exponentul este numit "exponent cu semn" sau "fără excedent".

exponent (în reprezentarea cu virgulă mobilă) / *exponent (in a floating-point representation) / exposant, 1[en numération à séparation flottante]* / În reprezentarea cu virgulă mobilă, numeralul care arată puterea la care este ridicată baza cu virgulă mobilă implicită, înainte de a fi înmulțită cu mantisa, pentru determinarea numărului real reprezentat.

exponent polarizat / *biased exponent / exposant avec excédent* / Suma dintre exponent și o constantă (excedent) aleasă astfel încât câmpul exponentului cu excedent să nu fie niciodată negativ.

(a) externa (date) / (to) roll out / retirer / A transfera ansambluri de date, cum ar fi fișiere sau programe pentru calculator de diferite dimensiuni, dinspre memoria principală spre o memorie auxiliară, cu scopul

de a face memoria principală disponibilă pentru alte utilizări.

(a) extrage (date) / (to) extract / extraire / A lua dintr-un grup de elemente pe acelea care satisfac anumite criterii.

F

factor de blocare / *blocking factor* / *facteur de bloquage* / Numărul de înregistrări logice dintr-un bloc fizic. Notă: Pentru a nu risipi spațiul pe suportul extern de informații, mai multe înregistrări logice se grupează într-o înregistrare fizică.

factor de scară / *scale factor* / *échelle [multiplicateur]* / Număr utilizat ca multiplicator la operația de reducere la scară. Exemplu: Factorul de scară 1/1 000 permite aducerea valorilor 856, 432, -96 și -182 în intervalul [-1;1].

factor de scară pentru timp / *time scale factor* / *échelle de temps* / Număr utilizat ca multiplicator pentru a transforma timpul real al problemei în timp-mașină.

fax, 1[dispozitiv facsimil] / *fax, 1[device]* / *télécopieur* / Un dispozitiv care permite transmiterea și recepția documentelor facsimil. Notă: Un astfel de dispozitiv trebuie să fie capabil să digitizeze o imagine, să o transmit pe linii telefonice obișnuite, și să tipărească imaginile facsimil recepționate.

fax, 2[document facsimil] / *fax, 2[document]* / *télécopie* / Un document care a fost recepționat de către un aparat facsimil.

fază a unei lucrări [pas] / *job step* / *phase de travail* / Acțiuni care se desfășoară secvențial. Exemple: O compilare, o editare de legături, o execuție a unui program pe un set de date de intrare. Caracterul lor secvențial provine din restricții temporale: nu se poate lansa în execuție un program până ce nu s-a terminat editarea de legături (care construiește programul executabil), care la rândul ei nu poate începe până nu s-a terminat compilarea fără erori.

fază de asamblare / *assembly phase* / *phase d'assemblage* / Parte a unei rulări în timpul căreia se execută un program asamblor.

fază de compilare / *compile phase* / *phase de compilation* / Parte a unei rulări în timpul căreia se execută un program compilator.

fază de execuție / *execute phase* / *phase d'exécution* / Parte a unei rulări în timpul căreia se execută un program obiect.

fază de traducere / *translate phase* / *phase de traduction* / Parte a unei rulări în timpul căreia se execută un program translator.

fără discuri / *diskless* / *sans disques* / Sistem de calcul fără disc, de regulă parte componentă a unei rețele de calculatoare (sau a unei arhitecturi de tip cluster), care în calitate de client își poate stoca și obține informațiile de pe discuri gestionate de către alte sisteme componente ale rețelei.

fără menținere / *non-locking* / *sans maintien* / Atribut care, aplicat unui caracter de schimbare a codului, arată că modificarea interpretării se aplică numai la un număr determinat de combinații de cod, în general una singură.

fără revenire la zero / *non-return to zero (NRZ)* / *sans retour à zéro* / Tehnică de codificare a informației, în care semnalul electric se schimbă de la un nivel pozitiv la unul negativ și invers, numai la schimbarea de la 1 la 0 sau invers în șirul de biți care se codifică.

fereastră [în infografie] / *window [in computer graphics]* / *fenêtre [en infographie]* / Parte predefinită a unei suprafețe virtuale.

fereastră de citire-scriere / *read/write slot / fenêtre de lecture-écriture* / Descriere realizată în învelișul protector al unei dischete, ce permite capetelor de citire-scriere accesul la piste.

fibră optică / *optic(al) fibre / fibre optique* / Un mediu bun conducător de lumină, realizat dintr-o sticlă specială și proiectat astfel încât un fascicul luminos care intră printr-un capăt să ajungă nedistorsionat în celălalt. Notă: Din motive de protecție, fibra optică este acoperită cu mai multe straturi de plastic; un cablu conține de obicei mai multe sute de astfel de fibre optice.

filtrare ⇒ joncțiune

filtru / *filter / filtre* / Program (utilitar) care face procesarea unui fișier de intrare într-un fișier de ieșire într-un mod specificat prin anumite reguli. Notă: Utilizarea filtrelor face posibilă construirea de aplicații complexe prin conectarea flexibilă între ele a unor programe care îndeplinesc eficient funcții precise. Inițial, a apărut în UNIX, dar este folosit și sub DOS.

find / *find / find* / Comandă UNIX pentru găsirea întregii căi până la fișierul al cărui nume este precizat ca parametru și care respectă anumite condiții specificate.

finger / *finger / finger* / Comandă UNIX pentru obținerea de informații despre utilizatorii al căror nume este specificat ca parametru al comenzii. Dacă nu este specificat nici un nume atunci se afișează lista tuturor utilizatorilor cu sesiuni deschise la un moment dat. Poate fi utilizată și în rețea pentru a obține informații despre utilizatori aflați în alte noduri.

fir de așteptare ⇒ coadă

fir de așteptare cu priorități / *priority queue / file d'attente à priorités* / Structură de tip listă ordonată după prioritățile elementelor care o compun. Notă: Ordinea de servire nu este FIFO, ci una bazată pe priorități. Cu toate acestea, pentru elementele cu aceeași prioritate, ordinea este FIFO.

Poate fi considerată și o listă de subliste care conțin elemente cu aceeași prioritate.

fișă de adaptare / *adapter plug / fiche d'adaptation* / Dispozitiv utilizat uneori la conectarea electrică a două echipamente de comunicație, necesar pentru a realiza adaptarea (compatibilizarea) mecanică sau electrică între cele două echipamente.

fișier / *file / fichier* / O colecție organizată de înregistrări, memorată sub nume unic. Deoarece memoriile interne ale calculatoarelor sunt volatile și au capacitate limitată, fișierele sunt stocate în memorii auxiliare: disc fix, disc flexibil, bandă sau casetă magnetică sau pe un server de fișiere. Exemple: În UNIX, un fișier este văzut ca o succesiune de octeți terminată printr-un marcaj de sfârșit de fișier, fără o structură logică de înregistrări; de organizarea logică ocupându-se programul de aplicații sau bibliotecii furnizate în acest scop (de exemplu CISAM pentru fișiere secvențial indexate utilizabile în Cobol). În modelul fizic de organizare a unei baze de date, noțiunea de fișier reprezintă o colecție de înregistrări care au toate același format. Un fișier constituie astfel reprezentarea fizică a unei relații din modelul relațional. Notă: Înregistrările unui fișier pot fi accesate în orice ordine, fișierul nefiind văzut ca un șir de elemente (cum ar fi un fișier text).

fișier al cărui nume începe cu "." / *dot file / fichier caché* / Prin convenție, în sistemul de operare UNIX, un fișier al cărui nume începe cu "." este considerat invizibil (la listarea normală a conținutului unui catalog). De obicei astfel de fișiere conțin informații de configurare sau inițializare necesare diferitelor programe de aplicație, iar prin editarea acestor fișiere utilizatorul poate modifica comportamentul programelor cărora le sunt asociate.

fișier de actualizări / *change file / fichier de mise à jour* / Un fișier special al unei baze de date, în care se înscriu informațiile care au fost actualizate în baza de date. Notă: Folosirea unui fișier de actualizări,

împreună cu o tehnică de salvare periodică a bazei de date, permite refacerea automată a acesteia în cazul unor erori ireparabile ce au distrus informațiile. În principiu, fiecare înregistrare a unui fișier de actualizări conține: data și ora actualizării, identificatorul utilizatorului care a efectuat-o, numele câmpului actualizat, vechea valoare existentă în baza de date și valoarea nouă, actualizată.

fișier de comenzi / *command file* / *fichier de commande* / Fișier ce conține o succesiune de comenzi ce pot fi tratate de către interpretorul de comenzi ca și cum acestea ar fi specificate de un utilizator de la terminal. Note: Uneori fișierele de comenzi mai sunt numite și proceduri (script-uri) shell, fișiere indirecte de comenzi, sau fișiere "batch". Majoritatea limbajelor de comandă moderne sunt și limbaje de programare, astfel încât în fișier nu se găsesc numai secvențe de comenzi, ci programe care conțin și alte structuri de control.

fișier de jurnalizare / *log file* / *fichier journal* / Un fișier având un format special, folosit de către sistemul de gestiune a bazelor de date pentru a ține evidența modificărilor efectuate asupra informațiilor din baza de date. Notă: În fișierul de jurnalizare sunt scrise toate operațiile care alterează datele (inserări, modificări, ștergeri de înregistrări), astfel încât în cazul unei distrugerii accidentale a bazei de date, aceasta să se poată reface pe baza ultimei copii de siguranță și a fișierului de jurnalizare.

fișier executabil ⇒ EXE

fișier idempotent / *idempotent file* / *fichier idempotent* / Termenul este frecvent folosit cu referire la fișierele antet (.h), care conțin definiții și declarații comune de inclus în mai multe fișiere sursă C și care trebuie protejate. Astfel, dacă la o aceeași compilare, un fișier este inclus de mai multe ori (de exemplu prin fișiere "#include" imbricate), pot apărea erori de compilare în cazul în care acest fișier inclus nu se protejează singur la incluziunile multiple.

fișier indexat / *indexed file* / *fichier index* / Structură de memorare a datelor pe disc, care constă în alăturarea unui fișier de date și a unui index primar. Notă: Denumită uneori și "isam" (metodă de acces secvențial indexat), metoda permite parcurgerea înregistrărilor unui fișier în mai multe moduri: prin acces direct (căutarea înregistrării ce conține o anumită cheie; cheile (primare sau secundare) sunt ordonate, ceea ce permite utilizarea unor algoritmi eficienți de căutare) și prin acces secvențial (parcurgerea înregistrărilor în ordinea crescătoare sau descrescătoare a valorii cheii, indiferent de ordinea fizică a înregistrărilor în fișier). Vezi *metodă de acces secvențial-indirect (ISAM)*.

fișier jurnal ⇒ fișier de jurnalizare

fișier organizat ca hash / *hashed file* / *fichier organisé en détail* / Un fișier cu structură specială, în care înregistrările sunt grupate în funcție de valoarea cheii fiecărei înregistrări și de valoarea unei funcții de dispersie aplicată asupra valorii cheii.

fișier principal / *master file* / *fichier principal* / Fișier care servește drept referință principală pentru o aplicație determinată și este relativ permanent, chiar dacă conținutul său poate să se modifice.

fișier secvențial-indexat / *indexed-sequential file* / *fichier séquentiel-indexé* / Fișier indexat cu cheie primară, adică ordonat după această cheie primară. După localizarea acesteia, căutarea se face secvențial, dar într-o zonă limitată a fișierului. Notă: O metodă de organizare a acestor fișiere este ISAM, care a fost introdusă de către IBM pentru Cobol și se aplică cu succes și în prezent.

fișier text / *text file* / *fichier texte* / Șir de caractere în care accesul la un caracter sau la o linie se poate face numai prin citirea caracterelor anterioare.

fixa (o adresă) / *(to) bind (an address)* / *associer (une adresse)* / A face să cores-

pundă o adresă absolută, o adresă virtuală sau un identificator al unei unități periferice, unei adrese simbolice sau unei etichete dintr-un program.

(a) fixa (o variabilă) / *(to) bind (a variable) / fixer (une variable)* / A atribui o valoare unei variabile; în mod particular, a atribui o valoare unui parametru.

flux de biți / *bit stream / flux de bits* / O secvență de cifre binare, transmisă de la un sistem la altul printr-un anumit mediu: electric, optic, radio etc. Notă: În transmisia sincronă, fluxul de biți este separat în caractere de către stația receptoare și nu pe baza unor marcaje speciale de tipul bit de start sau bit de stop.

flux de lucrări \Rightarrow tren de lucrări

fond de imagine / *background image / fond d'image* / Parte a imaginii, cum ar fi un cadru de supraîmprișare, care nu se modifică în cursul unei secvențe particulare de tranzații.

fork / *fork / fork* / Apel sistem UNIX pentru generarea unui nou proces (proces identic cu procesul apelant). Procesul care apelează funcția este numit *părinte*, iar cel creat este numit *fiu*. Întreaga imagine a procesului *părinte* este copiată pentru a crea procesul *fiu*, cu excepția segmentului de cod pur care nu se duplică, ci se utilizează în comun. Procesul *fiu* moștenește întregul context de execuție și fișierele deschise. Din acest moment cele două procese se separă, dar ele continuă să interacționeze prin anumite mecanisme.

forma normală 1 / *first normal form / première forme normale* / Formă canonică a unei scheme de relație în care atributele acesteia au numai valori atomice.

forma normală 2 / *second normal form / deuxième forme normale* / Formă canonică a unei scheme de relație. O schemă de relație (sau o relație) este în a doua formă normală dacă și numai dacă: 1) ea este în prima formă normală; 2) orice atribut care

nu aparține unei chei (deci este ne-prim) nu depinde decât de o parte a acestei chei.

forma normală 3 / *third normal form / troisième forme normale* / Formă canonică a unei scheme de relație. O schemă de relație (sau o relație) este în a treia formă normală dacă și numai dacă: 1) ea este în a doua formă normală; 2) orice atribut ne-prim al schemei de relație nu depinde de un atribut ne-prim al acesteia.

forma normală 4 / *fourth normal form / quatrième forme normale* / O schemă de relație R (sau o relație), care satisface mulțimea dependențelor funcționale și dependențelor plurivalente valabile pentru atributele din R , este în forma normală 4, dacă orice dependență plurivalentă $X \twoheadrightarrow Y$ este trivială (X, Y sunt incluse în R), sau dacă X este o cheie primară pentru R .

forma normală 5 / *fifth normal form / cinquième forme normale* / Formă canonică a unei scheme de relație. O schemă de relație (sau o relație) este în forma normală 5, în raport cu o mulțime D de dependențe funcționale, plurivalente și joncționale, dacă pentru orice dependență joncțională $*$ (R_1, R_2, \dots, R_n) din închiderea D^+ , avem: fie $*$ (R_1, R_2, \dots, R_n) este trivială, fie fiecare R_i este cheie primară pentru R .

forma normală Boyce-Codd / *Boyce-Codd normal form / forme normale Boyce-Codd* / Formă canonică a unei scheme de relație în care toate dependențele funcționale netriviabile valabile pe mulțimea atributelor sale sunt de forma $X \rightarrow A$, unde X este o cheie primară, iar A este un atribut oarecare.

(cu) formare automată a numărului / *auto-dial / composition automatique du numéro* / Capacitatea unui modem de a deschide o linie telefonică și de a începe o legătură telefonică prin formarea unui număr anterior memorat.

format / *format / disposition (des données)* / Aranjament definit al datelor pe un suport de date. Notă: Formatul extern al unei date depinde de programator. Formatul intern al

unei date depinde de calculatorul folosit, fiind fixat fie constructiv, fie prin programele de bază.

format al înregistrării / *record format* / *format de l'enregistrement* / Descriere a înregistrărilor memorate într-o bază de date care constă dintr-o listă a câmpurilor din înregistrare, împreună cu domeniile de valori pe care le poate lua fiecare câmp.

format al mesajului / *message format* / *format du message* / Ansamblul de reguli care definesc modul în care se formează pentru emisie și se interpretează la recepție un mesaj.

format de bază în precizie dublă / *double-precision format* / *format de base en double précision* / Format de bază de 64 biți pentru un număr binar în virgulă mobilă divizat astfel: semnul (1 bit), exponentul polarizat (11 biți) și o mantisă constituită dintr-o parte întregă implicită și o parte fracționară (52 biți).

format de bază în precizie simplă / *single-precision (format)* / *(format de base en) simple précision* / Format de bază de 32 biți pentru un număr binar în virgulă mobilă divizat astfel: semnul (1 bit), exponent polarizat (8 biți) și mantisă constituită dintr-o parte întregă implicită și o parte fracționară (23 biți).

format de instrucțiune / *instruction format* / *format d'instruction* / Modalitate de dispunere a părților ce compun o instrucțiune.

format de tipărire / *print format* / *format d'impression* / Termen generic ce desemnează regulile ce trebuie aplicate asupra datelor ce vor fi tipărite la imprimantă pentru a obține imaginea dorită pe suportul de imprimare.

format extins în precizie dublă / *double-precision-extended* / *format étendu en double précision* / Formatul extins în precizie dublă este același cu cel în precizie simplă, exponentul fiind însă cuprins între limitele

$m \leq -16\,383$ și $M \geq +16\,384$, iar partea fracționară având minimum 63 biți.

format extins în precizie simplă / *single-precision-extended* / *format étendu en simple précision* / Format extins al unui număr binar în virgulă mobilă divizat astfel: semn (1 bit), un exponent aflat într-un câmp specificat și combinat cu un excedent dependent de utilizare, o parte întregă (1 bit) și o parte fracționară având minimum 31 biți. Exponentul poate varia între valoarea minimă $m \leq -1\,023$ și valoarea maximă $M \geq +1\,024$.

(a) formata / *(to) format* / *formater* / A rescrie informațiile din zonele de antet ale sectoarelor unui disc. Vezi *formatare a discului*.

formatare / *formatting* / *formatage* / Inițializarea unui suport de date care permite stocarea și extragerea datelor într-un sistem informatic particular.

formatare a discului / *disk formatting* / *formatage du disque* / În majoritatea sistemelor de operare formatarea unui disc este operația prin care se rescriu informațiile din zonele antet ale sectoarelor (blocurilor fizice). Eventualele structuri de sistem de fișiere se pierd cu această ocazie. Formatarea urmează să fie succedată de o verificare a blocurilor de date și de crearea unui sistem de fișiere, operații care nu au legătură cu faza de formatare. Exemplu: În contextul sistemului MS-DOS, operație prin care se realizează inițializarea unui disc la un format acceptat de sistemul de operare. De obicei la formatare se analizează discul pentru a detecta unitățile de alocare a spațiului defecte. Acestea vor fi marcate. Pe disc se creează o structură de fișiere, iar la cerere se poate copia și un sistem auto-încărcabil ("bootabil"). Această formatare la nivel logic poate fi precedată și de o formatare de nivel scăzut, (la nivel fizic se realizează și inițializarea anterului fiecărui sector).

formă normalizată (în reprezentarea cu virgulă mobilă) ⇒ formă standard (în reprezentarea cu virgulă mobilă)

formă standard (în reprezentarea cu virgulă mobilă) / *normalized form [in a floating-point representation]* / *forme normalisée* / Formă luată de reprezentarea cu virgulă mobilă, în care mantisa se află într-un interval dat, ales astfel încât orice număr real să fie reprezentat printr-o pereche unică de numerale. Notă: Numărul zero trebuie să aibă o caracteristică prestabilită, în general 0.

formular / *form* / *formulaire* / Element folosit pentru introducerea și modificarea informațiilor dintr-o bază de date. Formula-rele sunt proiectate odată cu programele de exploatare a bazei de date (deseori se folosesc instrumente speciale pentru crearea de formulare), și sunt afișate pe ecran pe parcursul execuției programului. Notă: Un formular trebuie să satisfacă niște cerințe: să fie explicit, să aibă o formă familiară utilizatorului, să nu fie foarte încărcat cu informație, să facă o validare a datelor introduse și să semnaleze utilizatorului eventualele erori etc.

fotostilou ⇒ indicator optic

fracție de timp / *headway* / *fraction de temps d'exécution* / În cazul sistemelor cu multiprogramare, fracțiunea din timpul total utilizată efectiv de fiecare dintre lucrările planificate pentru execuție.

fragmentare [stare] / *fragmentation [state]* / *fragmentation [état]* / Stare a unui dispozitiv de memorare magnetic (de exemplu disc fix), în care datele sunt plasate aleator pe suprafața acestuia, ceea ce contribuie la o degradare a performanțelor de regăsire a informațiilor. Notă: Periodic este utilă o operație de "de-fragmentare", în care informațiile sunt plasate contiguu spre primii cilindri ai discului magnetic.

fragmentare (a memoriei) / *fragmentation* / *fragmentation (de la mémoire)* / Împărțirea memoriei disponibile în zone necontigue, în

fragmente, a căror gestiune și alocare se face mai dificil decât în cazul existenței unei zone unice de memorie liberă. Fenomenul conduce la pierderi de memorie datorită faptului că unele zone nu se mai pot aloca.

fragmentare externă (a memoriei) / *external fragmentation* / *fragmentation externe* / Fenomenul de formare a unor zone libere de memorie între segmentele alocate. Notă: Aceste zone pot fi alocate dacă sunt suficient de mari, dar se poate ajunge în situația în care zonele libere însumează o cantitate mare de memorie, dar nici una nu este suficient de mare pentru a fi alocată.

fragmentare internă / *internal fragmentation* / *fragmentation interne* / Fenomen care constă din neutilizarea unei părți din ultima unitate de memorie alocată unui program. Fiind zone interne ale unor programe, aceste spații nu mai pot fi folosite. Note: 1. În cazul administrării memoriei cu partiții specificate static (MFT), spațiul neutilizat este la sfârșitul partiției. 2. În cazul paginării, deoarece paginile au lungime fixă iar spațiul de adrese nu are o dimensiune multiplu de dimensiunea paginii, se alocă un număr întreg de pagini ceea ce conduce la neocuparea completă a spațiului din ultima pagină. Spațiul pierdut este egal în medie cu jumătate din lungimea paginii.

frecvență / *frequency* / *fréquence* / Măsoară de câte ori pe secundă apare un anumit fenomen periodic.

frecvența succeselor în găsirea informațiilor / *hit ratio* / *taux de réussite* / Raportul dintre numărul de adresări care găsesc informația în memoria rapidă și numărul total de adresări. Depinde de comportamentul programelor (cât de mult își concentrează adresările în spațiul de memorie sau în timp) și de mărimea memoriei rapide. Notă: Dacă se mărește memoria intermediară, probabilitatea de succes este mai mare, numărul de adresări la memoria principală scade, ceea ce conduce la un trafic redus pe magistrală, permițând conectarea

mai multor procesoare în sistem (în cazul unui sistem distribuit).

funcție booleană / *Boolean function / fonction booléenne* / Funcție logică în care funcția și fiecare dintre variabilele sale independente nu pot lua decât două valori posibile.

funcție de comandă [în prelucrarea datelor] / *control function [in data processing] / fonction [operation de commande]* / Acțiune care are ca efect înregistrarea, prelucrarea, transmisia sau interpretarea datelor. Exemplu: Declanșarea sau oprirea unui proces, întoarcerea carului, schimbarea setului, rebobinarea, încheierea transmisiei.

funcție generatoare (a unui șir dat de funcții sau constante) / *generating function (of a given series of functions or constants) / fonction génératrice (d'une suite donnée de fonctions ou constantes)* / Funcție matematică care, atunci când este reprezentată printr-un șir infinit, are drept coeficienți ai șirului respectivele funcții sau constante. Exemplu: Funcția $(1 - 2ux + u^2)^{-1/2} = \sum P_n(x)u^n$, $n = 0, 1, \dots, \infty$.

funcție logică / *switching function [in mathematics] / fonction logique* / Funcție care nu poate lua decât un număr finit de valori posibile și ale cărei variabile independente nu pot lua decât un număr finit de valori posibile.

funcție logică ANTICOINCIDENTĂ \Rightarrow operație de non-echivalență

funcție logică SAU-EXCLUSIV \Rightarrow operație de non-echivalență

funcție prag / *threshold function / fonction de seuil* / Funcție logică, din unul sau mai multe argumente, nu în mod necesar booleene, care poate lua doar două valori: valoarea unu, dacă o anumită funcție matematică de aceste argumente depășește o

valoare de prag dată; și valoarea zero în caz contrar. Exemplu: Funcția prag

$$f(a_1, \dots, a_n) = 0, \text{ dacă } g \leq T;$$

$$f(a_1, \dots, a_n) = 1, \text{ dacă } g > T,$$

unde $g = \sum W_i a_i$, $i = 1, 2, \dots, n$, W_i fiind coeficienții pozitivi de pondere pentru argumentele reale a_n , iar T este pragul.

funcționare concurentă / *concurrent operation / fonctionnement concurrent* / Mod de funcționare în care se efectuează mai multe operații într-un interval de timp dat.

funcționare în multisarcină / *multitasking / fonctionnement multitâche* / Mod de funcționare care permite efectuarea concurentă sau întrețeserea execuției a două sau mai multe sarcini.

funcționare în paralel [în prelucrarea datelor] / *parallel operation [in data processing] / fonctionnement en parallèle [en traitement des données]* / Mod de funcționare în care operațiile sunt efectuate fie concurent pe un singur dispozitiv, fie concurent sau simultan pe mai multe dispozitive.

funcționare secvențială / *sequential operation / fonctionnement séquentiel* / Mod de funcționare în care operațiile sunt efectuate unele după altele.

funcționare simultană / *simultaneous operation / fonctionnement en simultanéité* / Mod de funcționare în care, mai multe evenimente apar în același moment.

fundal / *background / arrière plan* / Scădere a priorității de rulare a unei sarcini. Antonim cu prim-plan (foreground).

(a) fuziona / *(to) merge / fusionner* / A combina elementele a două sau mai multe mulțimi de date ordonate într-o manieră comparabilă într-o singură mulțime ordonată ea-însăși după același criteriu de ordine.

gata de transmisie / *clear to send (CTS) / prêt à transmettre* / Semnal logic prin care un sistem de calcul informează un echipament conectat pe linia serială (un modem, de exemplu) că este gata să transmită date către acesta.

gazdă / *host / ordinateur hôte* / Calculatorul principal într-un sistem de calculatoare și terminale conectate prin canale de comunicație sau un calculator ce oferă servicii unor clienți ce sunt conectați printr-o rețea de calculatoare la acesta. Notă: O gazdă poate oferi servicii de arhivare și regăsire a unor programe și documentații, servicii de dialog între un grup de utilizatori, servicii bibliografice etc.

(a) găsi / *(to) find / rechercher [localiser]* / Operație prin care se găsește calculatorul care conține o informație căutată. Notă: Problema localizării informației este foarte acută în cazul rețelelor larg răspândite geografic, datorită numărului mare de calculatoare și de utilizatori conectați la rețea.

găsire (a unei informații) / *hit / réussite* / Găsirea informațiilor dorite în memoria rapidă (dar de capacitate mică) în cazul utilizării unei memorii organizate ierarhic (de exemplu în memoria cache). Notă: În acest caz accesul la informația dorită se realizează mai rapid decât în cazul în care aceasta ar trebui adusă din memoria mai lentă (dar de capacitate mai mare).

generare de sistem / *system generation / génération de système* / Proces de selectare a elementelor necesare pentru obținerea unui sistem de operare particular, adaptat cerințelor unui sistem de prelucrare a datelor.

generator de caractere / *character generator / générateur de caractères* / Unitate

funcțională care, pornind de la combinația de cod corespunzătoare unui caracter, furnizează reprezentarea sa grafică în vederea afișării.

generator de caractere prin linii / *stroke character generator / générateur de caractères par traits* / Generator de caractere ce produce imaginea fiecărui caracter cu ajutorul unor linii.

generator de caractere prin puncte / *dot matrix character generator / générateur de caractères par points* / Generator de caractere ce produce imaginea fiecărui caracter cu ajutorul unor puncte.

generator de compilatoare / *compiler generator / générateur de compilateurs* / Translator sau interpretor destinat construirii de compilatoare.

generator de curbe / *curve generator / générateur de courbes* / Unitate funcțională care, pornind de la combinația de cod corespunzătoare unei curbe, furnizează reprezentarea sa grafică în vederea afișării.

generator de funcție / *function generator / générateur de fonction* / Unitate funcțională a cărei variabilă analogică de ieșire este egală cu o funcție oarecare a variabilelor analogice de intrare.

generator de funcție fixă / *fixed function generator / générateur de fonction fixe* / Generator de funcție în care funcția generată este stabilită prin construcție și nu poate fi modificată de utilizator.

generator de funcție variabilă / *variable function generator / générateur de fonction variable* / Generator de funcție în care funcția generată poate fi stabilită de utilizator, înainte sau în timpul efectuării calculului.

generator de programe / (*program*) *generator* / *générateur (de programmes)* / Program de calculator conceput pentru producerea altor programe de calculator.

generator de tact / *clock [device]* / *horloge, [dispositif]* / Aparat sau dispozitiv care produce o succesiune de semnale egale la intervale de timp egale și specificate.

generator de vectori / *vector generator* / *générateur de vecteurs* / Unitate funcțională care produce segmente de dreaptă orientată.

generație (de calculatoare) / *computer generation* / *génération (d'ordinateurs)* / Clasificare a calculatoarelor stabilită în funcție de tehnologia utilizată pentru fabricarea lor. Exemple: Prima generație bazată pe relee sau lămpi, a doua pe tranzistoare, a treia pe circuite integrate etc.

gestionar al bazei de date / *database manager* / *gestionnaire [gérant de la base de données]* / În funcție de context, poate desemna fie un sistem de gestiune a bazelor de date, fie un administrator al bazei de date.

gestionar de fișiere / *file manager* / *gestionnaire de fichiers* / 1. Program care asigură operații cu fișiere cum ar fi: copierea, redenumirea, mutarea și ștergerea fișierelor. De asemenea, dă posibilitatea creării, suprimării și examinării cataloagelor aflate pe diferite medii de memorare, realizând și formatarea discurilor, schimbarea numelor de volume, lansarea în execuție a programelor. Notă: Gestionarul de fișiere este o parte a interfeței cu utilizatorul care face posibilă nu numai reprezentarea structurii arborescente de fișiere a unui disc, ci și navigarea prin această structură și lucrul comod cu fișierele sale. 2. Aplicația File Manager este o parte importantă a interfeței OPEN LOOK ce asigură sistemului de fișiere o interfață grafică și o alternativă la linia de comandă pentru gestiunea cataloagelor și fișierelor.

(gestionar) Desktop Manager / *Desktop Manager* / *gestionnaire de bureau* / Interfață utilizator la servicii sistem orientată pe menu-uri și iconițe care permite executarea de aplicații și utilizarea sistemului de fișiere fără întrebuintărea explicită a limbajului de comandă al sistemului de operare.

gestiune a cozii / *queue management* / *gestion de la file d'attente* / Totalitatea operațiilor de introducere sau extragere a informațiilor din coadă, respectându-se disciplina asociată cozii.

gestiune a datelor / *data management* / *gestion des données* / Într-un sistem de exploatare, funcția care permite accesul la date, efectuarea sau supravegherea memorării datelor și comandarea dispozitivelor de intrare-ieșire.

gestiune a fișierelor / *file management* / *gestion des fichiers* / Funcție a unui sistem de operare legată de administrarea informațiilor organizate și memorate sub formă de fișiere. Serviciile oferite de un sistem de gestiune a fișierelor sunt: operații de bază cu fișiere (localizare după nume simbolic, creare, deschidere, închidere, ștergere fișiere), accesul la informații în fișiere (citire, scriere, extindere), alocare de spațiu în mod dinamic pentru fișier pe dispozitive de memorare externă, administrarea spațiului liber al dispozitivelor de memorie externă etc. Toate operațiile legate de stocarea și regăsirea informațiilor pe suport extern, de creare a unor canale prin care utilizatorul accesează informațiile, de utilizare în mod flexibil a acestor canale și de închidere a lor, organizarea fizică a volumului, protejarea informațiilor sunt în grija sistemului. Utilizatorul se ocupă numai de prelucrarea acestor informații și de organizarea lor logică (având și pentru aceasta la dispoziție mecanisme oferite de sistem). Se pot realiza astfel aplicații portabile care nu depind de sistemul de fișiere.

gestiune a informației / *information management* / *gestion de l'information* / Mulțime de funcții permițând controlul achiziției, analiza, memorarea, extragerea și difuzarea informației.

gestiune a proiectului ⇒ conducere a proiectului

ghid al utilizatorului ⇒ manual de utilizare
(a) goli (o zonă tampon) / *(to) flush* / *vider (une zone tampon)* / 1. Ștergerea unei informații nefolositoare sau încheierea unei operații. 2. Operație prin care datele din zona tampon sunt transcrise pe mediul extern de memorare.

grad de multiprogramare / *degree of multiprogramming* / *degré de multiprogrammation* / Numărul n de programe încărcate simultan în partiții ale memoriei în sistemele cu multiprogramare (tehnică utilizată în sisteme mai vechi pentru creșterea gradului de utilizare a unității centrale de prelucrare). Pentru fiecare program se crea un singur proces, aceste procese participând la competiția pentru acapararea procesorului. Notă: În sistemele moderne pentru fiecare program se pot crea mai multe procese.

grafic rețea / *network chart* / *diagramme de planification* / Graf orientat permițând descrierea și planificarea evenimentelor, activităților precum și a interdependenței lor în cadrul controlului proiectului.

grep / *grep* / *grep* / Comandă UNIX (filtru) pentru scanarea rapidă a unui fișier sau a

unui set de fișiere și trimiterea la fișierul standard de ieșire a liniilor care corespund unui șablon (o expresie regulată).

grup de blocuri de alocare / *cluster* / *groupe de blocs d'allocation [cluster]* / Grup de blocuri fizice sau logice care se alocă și se gestionează ca o singură unitate. Unele scheme de alocare a spațiului ocupat pe disc folosesc grupul de blocuri drept unitate de alocare, deoarece discurile tind să devină din ce în ce mai mari, adresele de blocuri să ocupe din ce în ce mai mult spațiu, depășind uneori posibilitățile de adresare ale procesorului. Alocând unități mai mari se gestionează adrese mai puține și mai scurte. Un bloc poate coincide cu un sector de pe disc sau poate ocupa mai multe sectoare. Un "cluster" conține mai multe blocuri și va conduce la fragmentare internă (pentru 4 oțeteți se alocă o unitate de alocare). Exemplu: În cazul sistemului MS-DOS, alocarea spațiului pe disc este gestionată prin intermediul unei tabeli FAT (File Acces Table) al cărui conținut este stocat în primele sectoare ale pistei 0 a discului. Fiecare intrare în tabela FAT corespunde unui grup de blocuri de alocare. Intrările din tabela FAT sunt folosite pentru a forma liste de "clustere" asociate fișierelor de pe disc.

grup de piste / *band [on a data medium]* / *bande multipiste* / Grup de piste pe un tambur magnetic sau pe o față a unui disc magnetic.

H

hard-disc ⇒ disc fix

hardware [în engleză] ⇒ echipament (al unui calculator)

hartă a memoriei / *core map* / *carte de la mémoire* / Reprezentare intuitivă a conținutului diferitelor zone ale memoriei la un moment dat. Notă: Se folosește fie în faza de proiectare a modului de administrare a memoriei, fie pentru monitorizarea stării memoriei cu ajutorul unor programe utilitare.

hârtie continuă / *continuous forms (paper)* / *papier en continu* / Hârtie albă de preimprimat prezentată în bandă continuă.

hârtie continuă pliată în evantai / *fanfold paper* / *papier en accordéon* / Hârtie continuă, pliată în prealabil în formă de evantai și în general antrenată prin intermediul perforațiilor laterale.

head / *head* / *head* / Comandă UNIX de tip filtru pentru afișarea la ieșire a primelor *n*

linii din fișierul specificat în linia de comandă (împreună cu valoarea lui *n*). Dacă acest număr de linii nu este specificat, valoarea sa implicită este 10.

help / *help* / *help [aide]* / Sistem de comenzi sau comandă pentru afișarea de informații utile despre diverse comenzi ale unui sistem sau program de aplicație.

hexazecimal, 1[valoare sau stare] / *sexadécimal, 1[value or state]* / *sexadécimal, 1[valeur ou état]* / Se referă la un obiect, o condiție sau o acțiune ce poate prezenta una din șaisprezece valori sau stări distincte.

hexazecimal, 2[calificativ al unui sistem de numerație] / *sexadécimal, 2[qualifier of a numeration system]* / *sexadécimal, 2[qualificatif d'un système de numération]* / Se referă la un sistem de numerație cu bază fixă a cărui bază este șaisprezece.

i-node / *i-node* / *i-node* / 1. În sistemul de fișiere al sistemelor de operare din familia UNIX, “i_node” este un bloc de pe disc care păstrează informații despre un fișier cum ar fi: tipul fișierului, numărul de legături spre el, identitatea proprietarului și a grupului, permisiunile de acces la fișier, informații de regăsire a blocurilor alocate fișierului, dimensiunea în octeți a fișierului, data și ora ultimului acces, data și ora ultimei modificări a fișierului, momentul creării etc. Pentru regăsirea blocurilor de date ale fișierului sunt memorate adresele a 13 blocuri de disc: 10 blocuri directe și 3 blocuri indirecte. Pentru acces rapid la informații, la deschiderea fișierului toată informația conținută în i_node este adusă de pe disc în memoria principală într-o structură de date (o intrare în tabela de i_node-uri). 2. În sistemele de operare din familia UNIX, “i_node” este identificatorul unic pe care orice fișier îl primește în sistemul de fișiere. Un fișier poate avea mai multe nume simbolice (link-uri), poate fi deschis simultan de mai multe procese, dar el este în mod unic determinat prin acest număr întreg care are legătură cu poziția fișierului respectiv în sistemul de fișiere.

IBM / *IBM (International Business Machines)* / *IBM* / Firmă americană, cel mai mare producător de calculatoare din lume. Printre calculatoarele intrate în istorie produse de această firmă s-au numărat IBM 1401, IBM 7040, IBM 7090, seriile 360 și 370 (din gama calculatoarelor “main-frames”). Cercetarea desfășurată de IBM a adus multe inovații în domeniul arhitecturii calculatoarelor, în domeniul sistemelor de operare (tehnici de memorie virtuală, sisteme “batch” și “time-sharing”, organizări

de fișiere ISAM etc.), al limbajelor (este suficient să fie amintită numai crearea limbajului Fortran), al bazelor de date, al instruirii asistate de calculator ș.a.m.d. IBM a fost inițiatorul producerii de calculatoare personale. Prima generație de calculatoare IBM-PC a apărut în anul 1981, cu procesor pe 16 biți produs de firma INTEL. S-au dezvoltat apoi modele bazate pe microprocesoare 80286, 80386, 80486 și PENTIUM care respectă compatibilitatea în jos cu calculatoarele produse anterior. În domeniul stațiilor de lucru, ca și al sistemelor multi-procesor cu procesare simetrică, IBM produce sisteme performante bazate pe procesoare risc RS6000.

idempotent / *idempotent* / *idempotent* / 1. Caracteristică a unui operator, care chiar dacă este utilizat în mod repetat, efectul coincide cu cel al utilizării lui o singură dată. Exemple: Termenul se folosește pentru subprograme (funcții, proceduri) care trebuie să execute acțiuni critice exact o singură dată, chiar dacă rutina este apelată de mai multe ori. Proprietatea este importantă în cazul mecanismului de apel de proceduri la distanță (RPC). Dacă *serverul* se defectează sau există o eroare în sistemul de comunicații care face ca rezultatul executării apelului la distanță să nu poată ajunge la *client*, după un timp acesta va detecta *time-out* și eventual va repeta apelul. *Serverul* va fi în situația de a repeta execuția procedurii. Există operații care sunt idempotente prin natura lor: de exemplu inserarea unui nou element într-un șir ordonat strict crescător, astfel încât șirul să rămână ordonat strict crescător. Termenul este frecvent folosit cu referire la fișierele antet protejate incluse de

mai multe ori la aceeași compilare, numite *idempotente*. 2. Din punct de vedere matematic, o funcție $f: D \rightarrow D$ este idempotentă, dacă $f(f(x)) = f(x)$, pentru $(\forall) x$ în D , adică aplicarea ei repetitivă are același efect cu aplicarea ei o singură dată. Acest lucru poate fi extins și pentru funcțiile cu mai multe variabile (de exemplu operatorul boolean & are proprietatea $x \& x = x$). Fiecare valoare a imaginii unei funcții idempotente este un *punct fix* al funcției.

identificator / *identifier* / *identificateur* / Caracter sau grup de caractere utilizat pentru a identifica sau desemna un element de date, având posibilitatea de a indica anumite proprietăți ale acestui element de date.

identificator [în reprezentarea de date] / *label*, 3[*in data representation on a cathode-ray tube*] / *identification* [*représentation des données*] / Categorie sintactică într-un limbaj de programare folosită ca nume al unei date în cel mai general sens (număr, vector de scalari, matrice, procedură etc.).

identificator de obiect / *OID (Object ID)* / *identificateur d'objet* / Un identificator special care identifică în mod unic un obiect stocat într-o bază de date orientată spre obiecte. Notă: Identificatoarele de obiecte sunt folosite pentru a individualiza obiectele, în condițiile în care mai multe obiecte pot avea valori egale sau pentru gestiunea relației de agregare între obiecte.

identificator de proces / *process identifier (PID)* / *identificateur de processus* / Identificator unic al unui proces într-un sistem de operare, utilizat atât pentru gestiunea procesului de către sistem, cât și ca adresă pentru comunicațiile între procese. Notă: În UNIX pid-ul unui proces are o valoare întreagă, unică la un moment dat în sistem. Fiecărui proces i se alocă o intrare din tabela de procese a sistemului, identificatorul de proces fiind calculat în funcție de indicele intrării din tabelă corespunzătoare procesului în cauză.

identificator unic / *id* / *identificateur unique* / 1. În sistemele care implică gestiunea resurselor pot exista mecanisme și servicii de asociere de nume simbolice diferitelor obiecte (fișiere, hosturi, utilizatori, procese etc.). Sistemele de operare, atât cele concentrate cât și cele de rețea sau distribuite gestionează însă mai comod resursele dacă acestea sunt identificate prin numere de lungime fixă în loc de nume simbolice complicate (șiruri de caractere de lungime variabilă având sau nu câmpuri cu informații specifice). Exemplu: Identificatorul unic asociat unui obiect este în sistemele UNIX un număr întreg fără semn. În anumite sisteme de fișiere distribuite, acest identificator este o informație numerică mai complicată, putând conține informații codificate pentru localizarea fișierului în sistemul distribuit. 2. Comandă UNIX pentru afișarea de informații de identificare a utilizatorului (număr și nume pentru utilizator și grup).

ideogramă / *ideogram* / *idéogramme* / Într-un limbaj natural, caracter grafic ce reprezintă un obiect sau o noțiune și elementele sonore asociate. Exemple: O ideogramă chinezească sau un caracter Kanji în japoneză.

ierarhic / *hierarchical* / *hiérarchisé* / Atribut asociat unor elemente dintr-un sistem, legat de modul în care sunt structurate acestea. De exemplu un sistem de fișiere poate avea o structură ierarhică arborescentă, compusă din cataloage și fișiere. Un sistem de operare poate fi construit ca o ierarhie de module, modulele plasate mai jos oferind servicii celor plasate deasupra lor. O ierarhie poate fi "slabă" (în cazul în care se pot cere direct servicii de la orice nivel) sau "strânsă" (în acest caz toate cererile se adresează nivelului celui mai înalt, fiecare modul putând să ceară servicii numai de la nivelul plasat imediat sub el).

ierarhie de protocoale / *protocol hierarchy* / *hiérarchie de protocoles* / Un anumit nivel

de abstractizare în implementarea unei legături de date între două calculatoare.

(a) ieși / (to) *exit* / *sortir* / A executa o instrucțiune din interiorul unei părți a programului pentru calculator în vederea încheierii execuției aceastei părți. Notă: Astfel de părți de program pentru calculator pot fi cicluri, subprograme, module etc.

ieșire [proces] / *output (process)* / *sortie [processus]* / Proces care constă în producerea de date de către un calculator sau o componentă a sa.

ieșire a unei imprimante / *printout* / *sortie d'une imprimante* / Rezultatul unei operații de tipărire la o imprimantă pe suportul pe care au fost imprimate informațiile date. Notă: În engleză, termenul "printout" este sinonim cu "hardcopy", desemnând un rezultat palpabil al unei operații de tipărire, spre deosebire de "soft-copy" ce desemnează o tipărire obținută pe suport magnetic

ieșire în timp real / *real time output* / *sortie en temps réel* / Date de ieșire dintr-un sistem de prelucrare a datelor la momente sau intervale de timp determinate de cerințe externe.

(a) ignora / (to) *ignore* / *ignorer* / Operație care conduce la pierderea unor informații sosite prin rețea.

image a conținutului memoriei / *core dump* / *vidage de mémoire* / O copie a conținutului unei zone de memorie. Vezi *vidare a memoriei*.

image codificată / *coded image* / *image codée* / Reprezentarea unei imagini sub o formă ce permite înregistrarea sa în memorie și prelucrarea sa.

image memorie / *storage image* / *image mémoire* / Forma sub care se prezintă programele și datele asociate în momentul când se află în memoria principală.

image video / *soft copy* / *image vidéo* / Imagine efemeră. Exemplu: Imagine pe un ecran catodic.

(a) imbrica / (to) *interleave* / *imbriquer* / A aranja elementele unei secvențe de obiecte sau evenimente, astfel încât acestea să alterneze cu elementele uneia sau mai multor serii de elemente de aceeași natură, fără a le modifica identitatea. Obs.: De regulă prin imbricare se constituie o structură ierarhică pe mai multe niveluri.

(a) imbrica (structuri) / (to) *nest* / *emboîter* / A încorpora una sau mai multe structuri de un anumit tip într-o structură de același tip. Exemple: A plasa un ciclu (imbricat sau intern) în interiorul altui ciclu (ciclu imbricat sau extern); a plasa un subprogram în interiorul unui alt subprogram.

implementare (a unui sistem) / *implementation (of a system)* / *mise en oeuvre (d'un système)* / Faza a dezvoltării de sistem la încheierea căreia hardware-ul, software-ul și procedurile sistemului proiectat devin operaționale.

implicație / *implication* / *inclusion* / Operație booleană diadică al cărei rezultat are valoarea booleană 0, dacă și numai dacă primul operand are valoarea booleană 0, iar cel de al doilea are valoarea booleană 1.

imprimantă / *printer* / *imprimante* / Un echipament periferic, atașat unui calculator care elaborează o înregistrare permanentă a datelor, prezentată sub forma unui text sau a unei imagini pe o coală de hârtie sau pe un alt suport (calc, folie de plastic etc.). Exemple: În funcție de modul de transfer al informației pe suportul permanent, imprimantele se împart în: imprimante cu impact (imprimantele matriceale și cu rozetă) și imprimante fără impact (imprimantele laser, cu jet de cerneală sau imprimantele termice). Există și alte criterii de clasificare a imprimantelor, în funcție de tehnologia folosită pentru tipărire, modul de formare a caracterelor (prin linii continue sau prin puncte), metoda de transmisie a datelor de la calculator (serială sau paralelă), modul de

tipărire (orientat pe caractere, linii sau pagini).

imprimantă caracter cu caracter / *character printer* / *imprimante (caractère) par caractère* / Dispozitiv care tipărește un singur caracter odată.

imprimantă cu ace ⇒ imprimantă matriceală

imprimantă cu bandă / *band printer* / *imprimante à bande* / Imprimantă cu impact în care setul de caractere al tipăririi este purtat pe o bandă flexibilă.

imprimantă cu bară / *bar printer* / *imprimante à barre* / Imprimantă cu impact în care caracterele de tipărire sunt fixate pe o bară de tipărire.

imprimantă cu caractere zburătoare ⇒ imprimantă cu rozetă

imprimantă cu cilindru rotativ cu litere ⇒ imprimantă cu rozetă

imprimantă cu impact / *impact printer* / *imprimante à impact* / Imprimantă în care tipărire rezultă în urma unui impact mecanic.

imprimantă cu jet de cerneală / *ink-jet printer* / *imprimante à jet d'encre* / Imprimantă în care caracterele sunt formate prin proiectarea unor picături mici de cerneală pe hârtie.

imprimantă cu lanț / *chain printer* / *imprimante à chaîne* / Imprimantă cu impact în care caracterele de tipărire sunt fixate prin zalele unui lanț care se rotește.

imprimantă cu laser / *laser printer* / *imprimante à laser* / Imprimantă fără impact care produce prin intermediul unui fascicol laser dirijat pe o suprafață fotosensibilă, o imagine latentă, revelată prin încărcare cu cerneală, transferată și apoi fixată pe hârtie.

imprimantă cu puncte ⇒ imprimantă matriceală

imprimantă cu rozetă / *on-the-fly printer* / *imprimante à la volée* / Imprimantă cu impact în care caracterele de tipărire nu se opresc în momentul tipăririi.

imprimantă cu tambur / *drum printer* / *imprimante à tambour* / Imprimantă cu impact în care un set de caractere complet, dispus pe un cilindru în rotație este disponibil la fiecare poziție a tipăririi.

imprimantă de linii / *line printer* / *imprimante ligne par ligne* / Dispozitiv care tipărește prin linii întregi de caractere.

imprimantă de microfilme / *computer output microfilm printer* / *imprimante de microformes* / Imprimantă pe pagină care furnizează pe un suport fotografic o microimagine pentru fiecare pagină.

imprimantă electrostatică / *electrostatic printer* / *imprimante électrostatique* / Imprimantă fără impact în care imaginea latentă este creată printr-un procedeu electrostatic și apoi revelată și fixată.

imprimantă fără impact / *non-impact printer* / *imprimante sans impact* / Imprimantă în care tipărire nu este rezultatul unui impact mecanic, ci al folosirii unor mijloace electrochimice sau termice.

imprimantă grafică / *graphic printer* / *imprimante graphique* / O imprimantă capabilă să tipărească și grafice, nu numai texte. Notă: De obicei, o astfel de imprimantă are două moduri de funcționare: unul pentru tipărire textelor (de viteză mai mare), și unul grafic (de viteză mai mică), comutarea între cele două moduri făcându-se prin trimiterea unor coduri de caractere speciale.

imprimantă linie cu linie ⇒ imprimantă de linii

imprimantă magnetografică / *magnetographic printer* / *imprimante magnétographique* / Imprimantă fără impact care produce, prin intermediul capetelor magnetice ce acționează pe un tambur metalic, o imagine latentă revelată prin încărcare cu cerneală, transferată și fixată apoi pe hârtie.

imprimantă matriceală / *matrix printer* / *imprimante par points* / Imprimantă în care fiecare caracter este reprezentat printr-o configurație de puncte, utilizat pentru extra-

gerea informațiilor din calculator pe un suport de hârtie. O imprimantă matriceală folosește un cap de scriere ce conține mai multe poansoane (denumite și "ace", de obicei în număr de 8, 9 sau 24), fiecare controlat de câte un electromagnet, care presează o bandă impregnată cu tuș pe suprafața de hârtie. Prin controlul presării acelor se realizează imprimarea numai a unora din punctele verticale, iar prin deplasarea orizontală a capului de scriere, se pot compune caractere sau imagini grafice. Exemplu: Imprimantele din familia Epson FX-80 folosesc un cap de scriere cu 8 ace, iar imprimantele din seria Epson LQ-2500 folosesc un cap cu 24 ace, realizând astfel o imprimare de calitate mai bună.

imprimantă pagină cu pagină ⇒ imprimantă pe pagină

imprimantă paralelă / *parallel printer / imprimante parallèle* / Imprimantă ce este conectată la un calculator folosind o interfață paralelă. Notă: Unele modele de imprimante permit conectarea atât pe interfața paralelă, cât și pe cea serială.

imprimantă pe microfilme / *computer output microfilmer / imprimante sur microformes* / Aparat permițând compoziția la ieșirea din calculator pe microfilme.

imprimantă pe pagină / *page (at a time) printer / imprimante page par page* / Tip de imprimantă care realizează imprimarea unei pagini de hârtie nu secvențial, pe măsură ce sosesc datele, ci la sfârșitul transmisiei acestora. Notă: O imprimantă în mod pagină (de exemplu, o imprimantă laser), are nevoie de memorie locală mare, pentru a stoca informațiile de tipărit; uzual, aceasta este de 512 Ko sau 1 Mo, dar poate fi și mai mare, în funcție de rezoluția imprimantei.

imprimantă termică / *thermal printer / imprimante thermique* / Imprimantă fără impact în care caracterele sunt produse prin acțiunea unor elemente încălzitoare direct

pe o hârtie termosensibilă sau prin topirea cernelii de pe panglică pe o hârtie normală.

imprimare / *print / impression* / Operație care constă în trimiterea către imprimantă a informațiilor ce trebuie tipărite. Notă: Prin operația de imprimare, informațiile memorate în calculator într-o formă virtuală (documente, fișiere, tabele etc.) sunt transpuse pe un suport permanent, într-o formă lizibilă de către factorul uman; suportul de imprimare este de cele mai multe ori hârtia, dar se mai pot folosi și folii de plastic, folii de calc etc.

imprimare de cadru / *form flash / impression de cadre* / Afișare a unui cadru de supraimprimare.

impuls [variație scurtă cu revenire la starea inițială] / *pulse / impulsion* / Variație bruscă și de scurtă durată a unei mărimi fizice urmată de o revenire rapidă la starea inițială.

impuls de sincronizare / *sync pulse / impulsion de synchronisation* / Un impuls special, memorat pe un suport magnetic între impulsurile ce reprezintă biții de date, și al cărui rol este acela de a sincroniza circuitul electronic de decodificare a impulsurilor cu zona presupusă în care apare impulsul de date.

impuls parazit [în prelucrarea datelor] / *extra-pulse / impulsion parasite [en traitement de données]* / Impuls suplimentar inadmisibil care se manifestă în timpul înregistrării sau citirii.

impuls ratat / *missing-pulse [data protection] / impulsion manquante [protection des données]* / Impuls al cărui nivel nu permite citirea sau înregistrarea sa.

imunitate la zgomot / *noise immunity / immunité au bruit* / Proprietate a unui canal de comunicație care îl face să nu fie afectat (sau să fie afectat într-o foarte mică măsură) de apariția unor zgomote. Exemplu: un cablu optic oferă imunitate la zgomote (mult mai bună decât în cazul cablurilor electrice).

(a) include ⇒ (a) imbrica (structuri)

incluziune ⇒ implicație

independent / *independent* / *indépendant* / Un calculator care procesează informațiile folosind numai resursele atașate lui. Notă: Prin contrast, un calculator legat într-o rețea (locală sau globală), are acces și la alte resurse conectate la rețea (imprimante, discuri de capacitate mare, servicii informatice oferite de alte calculatoare din rețea).

independent de dispozitiv / *device independent* / *indépendant par rapport au dispositif* / a) Cerință la care trebuie să răspundă programele de intrare-ieșire, astfel încât un program trebuie să fie capabil să lucreze cu fișiere de pe disc flexibil sau hard disc fără să necesite vreo modificare. b) Caracteristică a aplicațiilor dezvoltate sub un anumit sistem de operare prin care se asigură portabilitatea acestora pe o gamă largă de dispozitive de intrare-ieșire (de regulă terminale). Pentru a asigura independența de dispozitiv a aplicațiilor grafice, acestea sunt implementate pe două niveluri: 1. nivelul independent de dispozitiv care oferă aplicației un set de funcții de nivel înalt de gestiune a unui echipament virtual de afișare/interacțiune; 2. nivelul dependent de echipamentele fizice ale sistemului grafic.

independență față de date / *data independence* / *indépendance par rapport aux données* / O caracteristică a unui sistem de gestiune a bazelor de date, care permite schimbarea unor caracteristici ale bazei de date fără a fi necesară și o schimbare în arhitectura acesteia sau în programele de aplicație. Exemple: Independența față de date poate să fie logică (ceea ce permite schimbarea schemei conceptuale fără să fie necesară schimbarea schemei externe sau a programelor ce folosesc schema externă), sau poate să fie fizică (ceea ce permite schimbarea schemei interne fără să fie necesară și schimbarea schemei conceptuale)

index / *index*, 1[*list with references*] / *index*, 1[*liste avec références*] / Listă de elemente conținute într-un fișier sau document

însoțită de cheile sau referințele destinate localizării acestor elemente.

index (în programare) / *index*, 2[*in programming*] / *index*, 2[*en programmation*] / Număr întreg care identifică poziția unei date într-o secvență de date.

index primar / *primary index* / *index primaire* / O structură de date asociată unui fișier de înregistrări, care permite regăsirea rapidă a informațiilor. Notă: Indexul primar poate fi stocat într-un fișier separat de fișierul de date sau chiar în cadrul acestuia, iar pentru organizarea informațiilor se folosește o cheie, indexul primar conținând valorile cheilor și pointerii la înregistrarea care conține fiecare cheie.

index principal / *main index* / *index principal* / O colecție de trimiteri, sub formă electronică, la diferite părți componente ale unui document electronic.

index secundar / *secondary index* / *index secondaire* / Structuri de date folosite pentru organizarea informațiilor pentru care există un index primar. Notă: Indexurile secundare permit parcurgerea fișierului în altă ordine decât cea dată de indexul primar (indexul secundar conține valorile dintr-un alt câmp al înregistrării decât indexul primar). De obicei, cheia indexului primar trebuie să fie unică, dar pentru indexul primar nu se mai pune aceeași condiție, acesta putând conține chei cu valori multiple.

indicator, 1[în programare] / *indicator* [in computer programming] / *indicateur* [en programmation] / Dată care poate fi consultată pentru a stabili dacă o condiție particulară a fost satisfăcută în timpul execuției unui program pentru calculator. Exemple: Indicator de comutare, indicator de depășire de capacitate.

indicator, 2[în organizarea datelor] / *pointer* / *pointeur* / Element de dată care indică poziția unui alt element de dată.

indicator de comutare ⇒ indicator de condiție

indicator de condiție / *switch indicator* / *indicateur d'aiguillage* / Variabilă care indi-

că faptul că o anumită condiție este verificată sau nu.

indicator de eveniment / *event flag* / *signalisation d'événement* / Variabilă asociată unui eveniment care indică prin valoarea sa dacă evenimentul s-a produs sau nu. Poate fi de tip boolean sau un bit într-un cuvânt de stare. Unele sisteme de operare oferă apeluri sistem pentru setarea, ștergerea și testarea variabilelor eveniment. O parte dintre aceste apeluri sunt blocante: procesul se blochează în așteptarea producerii evenimentului.

indicator de stare / *status flag* / *indicateur d'état* / Variabilă ce poate avea două stări: activă (la 1) sau inactivă (la 0). Notă: Un program poate dezactiva sau copia un indicator.

indicator de stivă / *stack pointer* / *pointeur de pile* / Adresa locației de memorie care conține ultima dată stocată într-o stivă.

indicator optic / *light-pen* / *photostyle* / Dispozitiv de desemnare fotosensibil care se utilizează prin dirijare spre suprafața de afișare.

indice (de poziție) \Rightarrow index (în programare)

indice (inferior) [în prelucrarea datelor] / *subscript* / *indice [symbole]* / Simbol asociat numelui unei mulțimi pentru a identifica o submulțime sau un element particular.

indivizibil \Rightarrow atomic

inducție matematică / *mathematical induction* / *raisonnement par récurrence* / Metodă de demonstrație potrivit căreia se arată că o proprietate este adevărată într-un caz de rang N , apoi că dacă este adevărată pentru un caz oarecare n egal sau superior lui N , ea este adevărată și pentru cazul $n+1$ și că în consecință este adevărată pentru toate cazurile de rang egal sau superior lui N .

inel / *ring*, *2[structure]* / *boucle* / O structură în care nodurile componente sunt grupate circular, sub forma unui inel.

inel de protecție / *file-protect(ion) ring* / *anneau de protection* / Inel detașabil din

plastic sau din metal a cărui prezență sau absență determină interzicerea scrierii pe o bandă magnetică, împiedicând astfel ștergerea accidentală a fișierului.

inel de protecție (a unui sistem) / *protection ring* / *anneau de protection (d'un système)* / Model de organizare ierarhică a protecției într-un sistem de operare introdus de MULTICS. Notă: Puterea unui utilizator (materializată prin drepturile sale de acces asupra diferitelor obiecte din sistem) depinde de inelul de protecție în care el evoluează.

inel magnetic / (*magnetic core* [data medium] / *tore (magnétique)* / Piesă din material magnetic, în general de formă toroidală, utilizată pentru stocarea datelor în memorie.

inel magnetic cu orificii multiple / *multi-aperture core* / *tore multitrrou* / Inel magnetic, utilizat de obicei pentru citirea nedestructivă, care are mai multe orificii prin care pot fi introduse fire în vederea creării mai multor linii de câmp magnetic.

infografie / *computer graphics* / *infographie* / Ansamblu de tehnici și metode care permit corespondența bilaterală dintre date și reprezentarea lor afișată cu ajutorul calculatorului.

infografie prin coordonate / *coordinate graphics* / *infographie par coordonnées* / Infografie unde imaginile sunt generate de comenzile de afișare și de coordonate.

infografie prin rastru / *raster graphics* / *infographie par quadrillage* / Infografie unde o imagine este compusă din pixeli dispuși pe linii și pe coloane.

informatică / *computer science* / *informatique* / Știință a prelucrării automate și rașionale a informației considerată principalul suport al cunoștințelor și al comunicării; ansamblul de aplicații ale acestei științe care utilizează echipamente (hardware) și produse soft. Notă: Informatica fundamentală cuprinde teoria informației, teoria algoritmilor, analiza numerică și metode teoretice de reprezentare a cunoștințelor și de modelare matematică. Prelu-

crarea automată a informației presupune captarea informațiilor cu ajutorul unităților de intrare, transmiterea acestor informații prin linii de transmisie, stocarea lor în memorii, prelucrarea lor într-o unitate de prelucrare (procesor sau unitate centrală) cu ajutorul unui produs soft și, în sfârșit, restituirea lor către utilizator prin intermediul unităților de ieșire.

informatică repartizată / *distributed data processing (DDP)* / *informatique répartition* / Informatică ce este caracterizată prin faptul că toate sau o parte din funcțiile de prelucrare, de memorare și de comandă, ca și funcțiile de intrare-ieșire sunt repartizate între stațiile de prelucrare.

(a) informatiza / *(to) computerize* / *informatiser* / A automatiza prin intermediul calculatoarelor.

informatizare / *computerization* / *informatisation* / Automatizare prin intermediul calculatoarelor.

informație, 1[sens general] / *information* / *information, 1[sens général]* / Cunoștință care poate fi reprezentată în forme apte de comunicare, păstrare sau prelucrare.

informație, 2[în prelucrarea datelor] / *information [data meaning]* / *information, 2[en traitement des données]* / Semnificația atribuită datelor cu ajutorul convențiilor utilizate pentru a le reprezenta.

informație parazită / *drop-in* / *information parasite* / Incident care se produce în timpul stocării sau regăsirii unei date într-o memorie magnetică, și care are ca efect citirea unui bit neînregistrat în prealabil. Notă: Informația parazită este în general provocată de un defect al stratului magnetic sau de prezența particulelor străine pe suprafață.

infraroșu / *infrared* / *infrarouge* / Domeniu de frecvențe în spectrul electromagnetic, situat imediat sub domeniul luminii roșii. Notă: Undele infraroșii sunt folosite din ce în ce mai mult în ultimul timp, pentru a realiza comunicații de date între un calculator și un echipament periferic asociat

acestuia (o imprimantă sau o tastatură). Distanța care poate fi acoperită de o comunicație prin unde infraroșii este în prezent de circa 2 metri.

inițializare (a unui circuit bistabil) / *reset (of a bistable circuit)* / *réarmement* / Bascuarea unui dispozitiv bistabil din starea actuală în starea inițială.

inițializare (a unui suport de date) / *initialization (of a data medium)* / *initialisation (d'un support de données)* / Ansamblu de operații necesare pentru a pune un dispozitiv în poziția de lansare, înainte de utilizarea unui suport de date și de implementarea unui proces.

(a) insera / *(to) insert* / *insérer* / Operație prin care se adaugă noi informații într-o bază de date, într-o anumită poziție a unei tabeli. Notă: Deși inserarea fizică se poate face într-o poziție nespecificată, din punct de vedere logic datele inserate vor apărea în poziția corectă (de exemplu, inserarea unei noi înregistrări se va face în funcție de valoarea conținută în câmpul cheie, astfel încât să se păstreze ordinea înregistrărilor).

inserare de biți / *bit stuffing* / *insertion de bits* / Tehnică utilizată în comunicațiile de date, și care constă în inserarea unor biți suplimentari în fluxul de biți de transmis, astfel încât anumite combinații de biți să nu apară decât în locurile dorite (la începutul sau sfârșitul mesajului) și să nu poată fi confundate cu datele utile.

instrucțiune absolută / *absolute instruction* / *instruction absolue* / Instrucțiune-mașină în forma sa finală, executabilă.

instrucțiune aritmetică / *arithmetic instruction* / *instruction arithmétique* / Instrucțiune în care partea tipului de operație specifică o operație aritmetică.

instrucțiune (cu adresă) directă / *direct instruction* / *instruction à adresse directe* / Instrucțiune care conține adresa directă a unui operand al operației specificate prin acea instrucțiune.

instrucțiune (cu adresă) indirectă / *indirect instruction* / *instruction à adresses indirectes* / Instrucțiune care conține adresa indirectă a unui operand al operației specificate prin acea instrucțiune.

instrucțiune cu adresă multiplă / *multi-address instruction* / *instruction à plusieurs adresses* / Instrucțiune care conține mai multe părți de adresă.

instrucțiune cu două adrese / *two-address instruction* / *instruction à deux adresses* / Instrucțiune care conține două părți de adresă.

instrucțiune cu două plus una adrese / *two-plus-one address instruction* / *instruction à deux plus une adresses* / Instrucțiune care conține trei părți de adresă, adresa "plus una" fiind cea a instrucțiunii următoare de executat, în cazul când nu intervin alte precizări contrare.

instrucțiune cu mai multe adrese ⇒ instrucțiune cu adresă multiplă

instrucțiune cu n adrese / *n address instruction* / *instruction à n adresses* / Instrucțiune care conține n părți de adresă.

instrucțiune cu n plus una adrese / *n-plus-one address instruction* / *instruction à n plus une adresses* / Instrucțiune care conține n+1 părți de adresă, adresa "plus una" fiind cea a instrucțiunii următoare de executat, în cazul când nu intervin alte precizări contrare.

instrucțiune cu o singură adresă / *one address instruction* / *instruction à une adresse* / Instrucțiune care conține o singură parte de adresă.

instrucțiune cu una plus una (1+1) adrese / *one-plus-one address instruction* / *instruction à une plus une adresse* / Instrucțiune care conține două părți de adresă, adresa "plus una" fiind cea a instrucțiunii următoare de executat, în cazul când nu intervin alte precizări contrare.

instrucțiune de decizie / *discrimination instruction* / *instruction de décision* / Instrucțiune care face parte din clasa instruc-

țiilor de ramificare și a instrucțiunilor de salt condiționat.

instrucțiune de decizie [de ramificare] ⇒ instrucțiune de ramificare

instrucțiune de ieșire / *exit* / *instruction de sortie* / Instrucțiune într-un program pentru calculator, subprogram sau rutină, după a cărei execuție, controlul nu mai aparține aceluși program, subprogram sau rutină.

instrucțiune de înlănțuire ⇒ legătură [instrucțiune în programare]

instrucțiune de oprire / *stop instruction* / *instruction d'arrêt* / Instrucțiune de ieșire care indică sfârșitul execuției unui program pentru calculator.

instrucțiune de oprire facultativă / *optional pause instruction* / *instruction d'arrêt facultatif* / Instrucțiune care suspendă execuția unui program pentru calculator, cu condiția să fi fost autorizată în prealabil printr-o comandă manuală.

instrucțiune de pauză / *pause instruction* / *instruction de pause* / Instrucțiune care suspendă execuția unui program pentru calculator.

instrucțiune de ramificare / *branch instruction* / *instruction de branchement* / Instrucțiune care comandă și controlează ramificările dintr-un program pentru calculator.

instrucțiune de reluare / *restart instruction* / *instruction de reprise* / Instrucțiune începând de la care se poate relua derularea unui program pentru calculator.

instrucțiune de salt / *jump instruction* / *instruction de saut* / Instrucțiune care specifică un salt.

instrucțiune de salt condiționat / *conditional jump instruction* / *instruction de saut conditionnel* / Instrucțiune de salt care specifică o condiție pentru efectuarea saltului.

instrucțiune de salt necondiționat / *unconditional jump instruction* / *instruction de saut inconditionnel* / Instrucțiune de salt care specifică un salt obligatoriu.

instrucțiune efectivă / *effective instruction / instruction effective* / Instrucțiune care poate fi executată fără modificări.

instrucțiune fără adresă / *zero address instruction / instruction sans adresse* / Instrucțiune mașină care nu are parte de adresă. Exemple: Anumite instrucțiuni ale unei mașini de tip stivă.

instrucțiune fictivă / *dummy instruction / instruction fictive* / Dată de forma unei instrucțiuni care se inserează într-o secvență de instrucțiuni, dar care nu este destinată executării.

instrucțiune generală (de programare) / *statement / instruction, 1[sens large]* / Într-un limbaj de programare, expresie cu o anumită semnificație, care poate descrie sau specifica operații, ce formează în general un tot unitar în contextul limbajului respectiv.

instrucțiune imediată / *immediate instruction / instruction à opérande immédiat* / Instrucțiune care conține de fapt valoarea unui operand și nu adresa acestuia. Notă: În acest caz operandul se numește operand imediat.

instrucțiune inefectivă / *no operation instruction / instruction ineffective* / Instrucțiune a cărei execuție determină calculatorul să treacă la instrucțiunea imediat următoare, fără a executa vreo operație.

instrucțiune inoperantă ⇒ instrucțiune inefectivă

instrucțiune (într-un program) / *instruction / instruction, 2[pour une opération]* / O construcție de limbaj, expresie cu o anumită semnificație care specifică o operație iar dacă este cazul și operandii acesteia.

instrucțiune logică / *logic instruction / instruction logique* / Instrucțiune în care partea tipului de operație specifică o operație logică.

instrucțiune mașină / *machine instruction / instruction-machine* / Instrucțiune ce poate fi direct executată de un procesor al calculatorului.

instrucțiune operatorie ⇒ instrucțiune efectivă

instrucțiune primitivă / *presumptive instruction / instruction primitive* / Instrucțiune asupra căreia trebuie să se opereze o modificare predeterminată pentru a deveni o instrucțiune efectivă.

instrucțiune privilegiată / *privileged instruction / instruction privilégiée* / Instrucțiune executată în modul de operare privilegiat (kernel) ce poate accesa toată memoria (atât zona user cât și zona sistem), poate modifica sau vizualiza resurse protejate cum ar fi: cuvântul de stare program, registrele de pagină, listele de capacități, măștile de prioritate, intrările în vectorii de întrerupere etc. Exemplu: În sistemele multiutilizator instrucțiunea de oprire a mașinii (*halt*) este o instrucțiune privilegiată.

integrare (a unui sistem) / *(system) integration / intégration (d'un système)* / Asamblare progresivă a elementelor unui sistem în vederea constituirii sistemului global.

integrator / *integrator / intégrateur* / Unitate funcțională a cărei variabilă analogică de ieșire este integrala unei variabile analogice de intrare în raport cu timpul.

integrator sumator / *summing integrator / intégrateur sommateur* / Unitate funcțională a cărei variabilă analogică de ieșire este integrala unei sume ponderate a variabilelor analogice de intrare în raport cu timpul sau în raport cu altă variabilă analogică de intrare.

integritate a datelor / *data integrity / intégrité des données* / Acuratețea datelor și menținerea semnificării acestora, în special după ce datele au fost mutate sau prelucrate. Notă: Menținerea integrității datelor în sistemele de gestiune a bazelor de date se realizează prin: validarea conținutului câmpurilor individuale și în corelație cu alte câmpuri din aceeași tabelă sau dintr-o altă tabelă și verificarea faptului că actualizarea bazei de date s-a făcut cu succes și corect din punctul de vedere al integrității.

integritate referențială / *referential integrity* / *intégrité référentielle* / O constrângere aplicată asupra a două relații dintr-o bază de date și folosită pentru menținerea integrității datelor stocate în cele două relații. Notă: În principiu, integritatea referențială se asigură prin impunerea condiției ca un tuplu dintr-o relație care se referă la un tuplu dintr-o altă relație să aibă un corespondent în cea de-a doua relație (adică să se refere la un tuplu existent).

inteligent [calificativ al unui dispozitiv] / *intelligent [device qualifier]* / *intelligent [qualificatif d'un dispositif]* / Se referă la un dispozitiv sau la o unitate funcțională comandată în întregime sau parțial de cel puțin un procesor care face parte din dispozitiv.

intelență artificială / *artificial intelligence* / *intelligence artificielle* / Domeniu de cercetare al cărui scop constă în crearea sistemelor capabile să îndeplinească activități inteligente, precum și studiul și modelarea mecanismelor inteligenței.

interblocare / *deadlock* / *étreinte fatale* / Situație în care interdependența mai multor activări de proceduri asincrone interzice execuția lor.

interblocare reciprocă / *deadly embrace* / *étreinte (fatale) reciproque* / Situație de blocaj reciproc în care sunt implicate exact două procese

(a) interclasa / *(to) collate* / *interclasser* / A aranja două sau mai multe mulțimi de date într-una singură conform unor criterii de aranjare predeterminate.

interclasator / *collator* / *interclasseuse* / Mașină care interclasează sau fuzionează pachete de cartele sau alte documente.

interconectarea sistemelor deschise / *open system interconnection (OSI)* / *interconnexion des systèmes ouverts* / Model de interconectare a sistemelor deschise, elaborat de organizația internațională de standardizare, care standardizează pe 7 niveluri

serviciile și modul de interconectare al unor calculatoare care schimbă informații între ele. Notă: Fiecare nivel se bazează pe standardele descrise de nivelurile inferioare; astfel, nivelul cel mai de jos se ocupă numai de legăturile fizice între calculatoare, iar nivelul cel mai de sus descrie interacțiunile între calculatoare la nivelul programelor de aplicație.

interfață / *interface [general meaning]* / *interface* / Frontieră comună între două unități funcționale, definită prin caracteristicile sale funcționale, caracteristicile comune de interconexiune, caracteristicile semnalelor transmise și alte caracteristici utile. Reprezintă astfel totalitatea regulilor, convențiilor, modulelor program și dispozitivelor cu ajutorul cărora un element al unui sistem comunică cu un alt element al sistemului sau cu utilizatorul. Această interfață se realizează la mai multe niveluri: *Interfața cu utilizatorul* și *Interfața cu programele utilizatorului*

interfață cu utilizatorul / *user interface* / *interface (avec l'utilisateur)* / Nivel al interfeței care se realizează prin limbajul de comandă ce presupune existența unui interpretor de comenzi (*shell* în sistemele UNIX). El oferă și facilități deosebite de programare, ceea ce face ca unele aplicații să se realizeze mai comod la acest nivel decât într-un limbaj de programare cum ar fi C. Există interfețe alfanumerice, interfețe grafice orientate pe menu-uri și ferestre, interfețe "inteligente" bazate pe recunoașterea vocii sau a semnăturii etc. Utilizarea unora dintre ele implică existența unor terminale cu caracteristici deosebite.

interfață cu programele utilizatorului / *user programs interface* / *interface avec les programmes de l'utilisateur* / Nivel al interfeței în care programele utilizatorilor solicită servicii sistemului de operare prin intermediul apelurilor sistem. Aceasta presupune existența pe de o parte a unor meca-

nisme prin care se dă controlul sistemului, iar pe de altă parte existența unei interfețe specifice fiecărui limbaj.

interfață de programare a aplicațiilor / API (Application Programming Interface) / interface de programmation des applications / Parte integrantă a programelor de sistem, acest tip de interfață se află plasată între o componentă hardware (placă de sunet, interfață grafică etc.) și programul de aplicație care o utilizează. Notă: Se permite dezvoltarea de aplicații independente de un hardware particular, furnizorul echipamentului oferind numai driver-ul final care convertește instrucțiunile generice ale interfeței în comenzi specifice aceluși echipament. Tehnica poate fi folosită și pentru programe de bază (de exemplu Microsoft Windows), în loc de dispozitive hardware.

interfață orientată în linie de comandă / CLI (Command-line interface) / interface adaptée en ligne de commande / Interfață utilizator care afișează o invitație la dialog și așteaptă din partea utilizatorului o comandă sub forma unui text (șir de caractere) care descrie prelucrările pe care trebuie să le facă sistemul.

interfață paralelă / parallel interface / interface parallèle / O schemă de conectare a două echipamente de calcul, utilizând o transmisie paralelă de date. Exemplu: Cea mai cunoscută interfață paralelă este cea definită de Centronics și folosită pentru conectarea unei imprimante la un calculator.

interfață pentru aplicații la nivel de cod / ABI (Applications Binary Interface) / interface pour applications au niveau de code / Programe care asigură compatibilitatea aplicațiilor cu sistemul de calcul la nivelul cel mai scăzut: hardware. Notă: Într-un model ierarhic al aplicațiilor, acesta este primul nivel.

interfață periferic / peripheral interface adapter / interface périphérique / Dispozitiv ce se interpune între un periferic și

unitatea centrală a calculatorului și are rolul de a degreva microprocesorul de controlul în detaliu al perifericului. Exemplu: interfața de disc magnetic, care are rolul de a accepta comenzi de transfer de date de la microprocesor și a controla una sau mai multe unități de disc (magnetic sau optic).

interferență electromagnetică / electromagnetic interference (EMI) / interférence électromagnétique / Fenomen fizic ce afectează funcționarea echipamentelor electronice și de tehnică de calcul. Un calculator generează unde electromagnetice de înaltă frecvență, care pot perturba funcționarea altor echipamente electronice și electrocasnice. De asemenea, comunicația de date între două calculatoare poate fi perturbată mai mult sau mai puțin prin interferență electromagnetică, în funcție de mediul fizic de transmisie a datelor folosit (cele mai perturbate sunt comunicațiile prin unde electromagnetice, iar cele mai puțin perturbate sunt transmisiile prin fibre optice).

interfuncționalitate / interoperability / aptitude à l'interfonctionnement / Posibilitatea de comunicare, de execuție a programelor sau de transfer de date între sisteme informatice diferite astfel încât utilizatorul să nu fie nevoit să cunoască caracteristicile proprii ale fiecărui sistem.

(a) interna (date) / (to) roll in / rappeler / A reinsera în memoria principală ansamblurile de date care au fost externate anterior într-o memorie auxiliară.

Internet / Internet / Internet [réseau télématique] / Rețea imensă formată din milioane de calculatoare gazde din mai multe organizații și țări din lumea întreagă. Este constituită fizic din mai multe rețele mai mici, iar datele se transferă folosind un set comun de protocoale. Vezi *rețea de calculatoare descentralizată*.

(a) interoga / (to) poll / interroger / Proces prin care sunt interogate periodic mai multe dispozitive, în scopul de a permite unui program să trateze evenimentele generate

de acestea. Notă: Interogarea se face prin citirea stării fiecărui dispozitiv, iar în cazul în care aceasta indică apariția unui eveniment (ca de exemplu, apăsarea unei taste), se tratează evenimentul respectiv.

(a) interpreta / (*to*) *interpret* / *interpréter* / A traduce și a executa fiecare instrucțiune a unui program sursă, înainte de a traduce și executa instrucțiunile următoare.

interpretator / *interpreter*, 2[*device*] / *traductrice (de cartes perforées)* / Dispozitiv care imprimă pe o cartelă perforată, caracterele corespunzătoare configurațiilor de perforații de pe acea cartelă. [desuet]

interpretator prin transfer / *transfer interpreter* / *reporteuse* / Dispozitiv care imprimă pe o cartelă perforată, caracterele corespunzătoare configurațiilor de perforații de pe altă cartelă. [desuet].

interpreter prin transfer ⇒ interpretator prin transfer

interpretor / *interpreter*, 1[*program*] / *interpréteur* / Program pentru calculator destinat interpretării.

interpretor C-shell (csh) / *csh (C-shell)* / *interpréteur C-shell* / Una dintre interfețele de comandă specifice sistemului de operare UNIX. Interpretorul C-shell, creat de William Joy, este caracterizat de comenzi de control al fluxului execuției având o sintaxă similară cu instrucțiunile limbajului de programare C (*if, foreach, switch*) și a pus pentru prima oară la dispoziția utilizatorilor facilități pentru gestiunea listei "istoric" a comenzilor date în timpul unei sesiuni de lucru, ca și comenzi pentru manipularea proceselor care rulează în background sau în foreground.

interpretor (de comenzi) / *command interpreter* / *interpréteur (de commande)* / Interpretor al unui limbaj de comandă, specific unui sistem de operare. Exemplu: Interpretorul de comenzi UNIX se numește *shell*.

interschimbare (de date) / *swapping* / *permutation (des données)* / Proces care constă

în înlocuirea conținutului unei zone a memoriei principale, cu conținutul unei zone a memoriei auxiliare. Obs.: Informația aflată în prealabil în memoria principală poate fi salvată în memoria auxiliară.

interval al unei erori / *error span* / *étendue d'une erreur* / Diferența dintre valoarea cea mai ridicată și valoarea cea mai scăzută pe care poate să le ia o eroare.

interval de eșantionare / *sampling interval* / *intervalle d'échantillonnage* / Intervalul de timp scurs între momentele în care se iau două eșantioane succesive ale aceleiași semnal.

interval de interogare / *polling interval* / *intervalle d'interrogation* / Intervalul de timp scurs între două interogări ale aceleiași dispozitiv.

intersecție ⇒ conjuncție

intrare [proces] / *input process* / *entrée [processus]* / Proces care constă în recepționarea de date într-un calculator sau într-o componentă a sa.

intrare-ieșire paralelă / *parallel input/output (PIO)* / *entrée-sortie parallèle* / Termen ce desemnează o legătură de date între două echipamente de calcul, legătură realizată după principiul transmisiei paralele a datelor.

intrări-ieșiri seriale / *serial input/output* / *entrées-sorties (en) série* / Canale de comunicație care folosesc transmisia serială a datelor pentru a stabili o legătură între două calculatoare. Exemplu: Calculatoarele compatibile IBM-PC dispun de două intrări-ieșiri seriale, ce pot fi folosite fie pentru conectarea unor echipamente periferice seriale (imprimantă, mouse etc.), fie pentru legarea cu un alt calculator.

introducere de date / *data entry* / *saisie de données* / Proces de aranjare a datelor sub o formă exploatabilă de către un calculator. Exemplu: Introducere a datelor într-un fișier stat de salarii pe un disc flexibil al unui terminal.

introducere de date (într-o bază de date) / *data entry (in a database) / saisie de données (dans une base de données)* / Una din operațiile frecvente ce se execută asupra unei baze de date, și care constă în adăugarea de noi informații. Notă: Introducerea datelor necesită pe de o parte existența unor formulare de introducere a datelor (proiectate cu grijă pentru a corespunde modelului mental pe care utilizatorul îl are în privința aplicației), iar pe de altă parte implică verificarea corectitudinii datelor introduse și a consistenței informațiilor deja stocate în baza de date.

introducere de loturi de date de la distanță / *remote batch entry / soumission de lots à distance* / Introducere de loturi de date cu ajutorul unei unități de intrare care are acces de la distanță la un calculator cu program memorat.

introducere de lucrări de la distanță / *remote job entry (RJE) / introduction des travaux à distance* / Introducere de lucrări cu ajutorul unei unități de intrare care are

acces de la distanță la un calculator cu program memorat.

invariant de ciclu / *loop invariant / invariant de boucle* / Aserțiune care se menține pe durata întregii execuții a unui ciclu.

inventar al datelor / *data inventory / recensement des données* / Într-un sistem de prelucrare a informației, ansamblul datelor și caracteristicilor acestora, incluzând și raporturile lor de interdependență.

inversor (de semn) [în calculul analogic] / *inverter [in analog computing] / inverseur [unité de calcul analogique]* / Unitate funcțională a cărei variabilă analogică de ieșire este egală în valoare absolută, dar de semn contrar, cu variabila analogică de intrare.

invizibil [calificativ pentru fișiere] / *hidden / caché* / Fișierele cu acest atribut nu sunt vizibile în cazul listării cu comenzi obișnuite a componentelor unui catalog. Notă: Ascunderea fișierelor se face pentru a limita posibilitatea de ștergere a acestora, sau din motive de securitate a datelor.

(a) împacheta / (to) pack / condenser / A converti date sub o formă compactă pe un suport de înregistrare, valorificând caracteristicile datelor și ale suportului, astfel încât să fie posibilă reconstruirea ulterioară a datelor originale. Exemplu: Utilizarea locațiilor de biți sau baiți care altfel ar rămâne neutilizați.

împachetare / packing / tassement / Operație care constă în a împacheta date.

împărțire a coloanei / column split / partage de colonne / Mod de lucru al unui dispozitiv care prelucrează cartele perforate și care constă în a citi sau a perfora independent două părți ale unei coloane a unei cartele perforate.

împrumut circular / end-around borrow / report négatif circulaire / Acțiunea de a transfera o cifră de împrumut din rangul cu ponderea cea mai mare în rangul cu ponderea cea mai mică.

în precizie dublă [calificativ] / double-precision [qualifier] / en double précision [qualificatif] / Indică o utilizare a două cuvinte-mașină, pentru a reprezenta un număr în funcție de precizia dorită.

în precizie multiplă [calificativ] / multiple-precision [qualifier] / en précision multiple [qualificatif] / Indică o utilizare a două sau mai multe cuvinte-mașină, pentru a reprezenta un număr în scopul de a-i mări precizia.

în precizie simplă [calificativ] / single-precision [qualifier] / en simple précision [qualificatif] / Indică o utilizare a unui cuvânt-mașină, pentru a reprezenta un număr în funcție de precizia dorită.

în precizie triplă [calificativ] / triple precision [qualifier] / en triple précision [qua-

lificatif] / Indică o utilizare a trei cuvinte-mașină, pentru a reprezenta un număr în funcție de precizia dorită.

înălțime a capului magnetic / flying height / hauteur de survol / Distanță între capul magnetic și suprafața suportului de înregistrare.

(a) încărcă (date) / (to) load (data) / charger (les données) / Transferare a datelor într-o memorie sau într-un registru de lucru.

(a) încărcă (date de la calculatorul principal) / (to) download / récupérer (les données) de l'ordinateur principal / Operație care presupune accesul la un calculator central și care are ca rezultat un transfer de date de la acesta către calculatorul care a emis cererea. Notă: Uzual, termenul desemnează transferul de date și mai ales de programe, între un calculator central și un calculator client (de exemplu, pentru încărcarea sistemului de operare într-un calculator client de la un calculator central).

(a) încărcă (date de la un dispozitiv aserivit) / (to) upload / charger (les données) d'un dispositif asservi / Operația prin care sunt transferate date de la un calculator satelit la un calculator central. Exemplu: procedura prin care utilizatorii alimentează cu date o arhivă accesibilă prin rețea.

(a) încărcă (un numărător) / (to) set (a counter) / charger (un compteur) / A determina un numărător să treacă într-o stare corespunzătoare unui număr prestabilit.

încărcabil (de la calculatorul principal) / downloadable / récupérable de l'ordinateur principal / Informație care poate fi transmisă prin download (de exemplu, un modul de program încărcat într-un calculator client de la calculatorul central).

încărcare de pagină / *page-in* / *charge de page* / Aducerea paginii (care conține adresa specificată în instrucțiunea executată de procesor) într-un bloc de memorie pentru a fi accesată. Dacă nu există un bloc liber, se utilizează un algoritm de înlocuire de pagină pentru a crea un astfel de spațiu liber. Operația de încărcare a paginii în memorie este o operație de intrare-ieșire care necesită un timp mare în raport cu timpul necesar execuției instrucțiunii. De aceea se utilizează memorii externe cu acces rapid și ierarhii de memorii (memorii-cache). Sinonim cu swap-in.

încărcător (absolut) / (*absolute*) *loader* / *chargeur (absolut)* / Modul program, componentă a unui sistem de operare, care realizează transferul unui program generat în format binar (absolut) (sau a unei porțiuni dintr-un program) de pe un suport de memorie externă în memoria internă. Notă: Acest tip de încărcător nu realizează și relocarea programului, ci numai încărcarea la adrese fixe din memorie, cunoscute în momentul construirii programului executabil. Acțiunea de încărcare se realizează după alocarea memoriei de către sistemul de operare și precede execuția programului.

(a) închide un canal de date / (*to*) *hang up* / *raccrocher une voie de données* / În contextul utilizării modemurilor pentru stabilirea unui canal de date între două calculatoare, pentru a semnala închiderea canalului de date dintre cele două modemuri, unul dintre acestea închide linia telefonică, printr-un proces asemănător cu punerea receptorului în furcă.

(a) închide un fișier / (*to*) *close a file* / *fermer (un fichier)* / Operație echivalentă cu eliberarea resursei de informație de către procesul care o deține la un moment dat. Notă: Se închide canalul de legătură între memorie și suportul extern, se eliberează structurile de date alocate la deschidere și eventual se forțează o scriere pe disc a zonei tampon asociate, dacă acest lucru este necesar.

închidere a fișierului / *file closing* / *fermeture du fichier* / Totalitatea operațiilor care se execută atunci când un program termină prelucrarea unui fișier, închizând canalul de acces la informațiile conținute în fișier. Dacă se utilizează zone tampon, acestea sunt copiate pe disc. Operații viitoare sunt posibile numai după o nouă deschidere a fișierului.

închidere tranzitivă / *transitive closure* / *clôture transitive* / Menținerea dependențelor funcționale elementare valabile pentru o schemă de relație, obținută prin aplicarea proprietății de tranzitivitate asupra unei mulțimi inițiale de dependențe funcționale elementare.

înfășurare (a imaginii) / *wraparound* / *bouclage (d'image)* / Acțiunea de a prelucra o parte a imaginii care depășește spațiul de afișare, determinând apariția sa spre marginea opusă a acestui spațiu.

(a) înlănțui ⇒ (a) *lega*

înregistrare [în prelucrarea datelor] / *record [in data processing]* / *enregistrement [en traitement des données]* / Mulțime de date definită pe considerente logice care descriu același subiect. Exemplu: Într-o aplicație de gestiune a stocurilor, fiecare factură poate da naștere unei înregistrări.

înregistrare a tranzacțiilor / *audit trail* / *audit des transactions* / Totalitatea operațiilor efectuate pentru a memora drumul parcurs de informații printr-un sistem de prelucrare.

înregistrare ancorată / *pinned record* / *enregistrement figé* / O înregistrare specificată prin pointeri în locuri necunoscute. Notă: O înregistrare ancorată, specificată printr-un pointer absolut, nu poate fi mutată, deoarece s-ar pierde legăturile către aceasta. Prin specificarea pointerilor sub forma perechilor (bloc, cheie), înregistrările ancorate pot fi mutate în cadrul aceluiași bloc; în plus, înregistrările ancorate nu pot fi șterse, căci referințele ar indica o nouă înregistrare ce a fost inserată în locul devenit liber, și deci referințele ar fi incorecte.

înregistrare cu lungime variabilă / *variable-length record / enregistrement à longueur variable* / Tip de înregistrare în care numărul de octeți ocupați efectiv este diferit de la înregistrare la înregistrare. Notă: O înregistrare cu lungime variabilă trebuie să conțină ca informație de sistem, și numărul de octeți pe care îi ocupă efectiv. Astfel de înregistrări conduc la o ocupare mai judicioasă a spațiului ocupat pe disc de o bază de date, dar pun probleme speciale la regăsirea informației și măresc timpul de căutare.

înregistrare cu revenire la un nivel de referință / *return-to-reference recording / enregistrement avec retour à un niveau de référence* / Înregistrare magnetică a caracterelor binare în care zona magnetizată ce reprezintă zero sau unu ocupă numai o parte a celulei de memorie; restul celulei este magnetizată după o anumită stare de referință.

înregistrare cu revenire la zero / *return-to-zero recording / enregistrement avec retour à zéro* / Înregistrare cu revenire la un nivel de referință, în care starea de referință este absența magnetizării.

înregistrare de date / *data record / enregistrement de données* / O structură de date ce reprezintă unitatea de memorare fundamentală a informațiilor într-o bază de date și este compusă din mai multe entități numite câmpuri. Notă: Fiecare câmp are un nume și un tip (care dă domeniul de valori ce pot fi stocate în acel câmp). În cadrul unui program, se referă atât la câmpuri individuale dintr-o înregistrare, cât și la întreaga înregistrare.

înregistrare fără revenire la un nivel de referință / *non-return-to-reference recording / enregistrement sans retour à un niveau de référence* / Înregistrare magnetică a caracterelor binare la care zona magnetizată care reprezintă zero sau unu ocupă întreaga celulă de memorie; nici o altă parte a celulei nu este magnetizată după o stare de referință oarecare.

înregistrare fără revenire la zero ⇒ înregistrare fără revenire la un nivel de referință
înregistrare fără revenire la zero, complementară / *non-return-to-zero (change) recording / enregistrement sans retour à zéro, complémentaire* / Înregistrare fără revenire la un nivel de referință în care zero este reprezentat printr-o anumită stare de magnetizare, iar unu prin altă stare.

înregistrare fără revenire la zero, prin schimbare asupra lui "unu" / *non-return-to-zero change-on-ones recording / enregistrement sans retour à zéro, par changement sur les "un"* / Înregistrare fără revenire la un nivel de referință în care unu este reprezentat printr-o schimbare a stării de magnetizare, iar zero prin absența schimbării.

înregistrare fără revenire la zero, prin schimbare asupra zerourilor / *non-return-to-zero change-on-zeros recording (NRZ-0) / enregistrement sans retour à zéro, avec changement sur les zéros* / Înregistrare fără revenire la zero, în care "zero" este reprezentat printr-o schimbare a stării de magnetizare, și "unu" prin absența unei schimbări.

înregistrare fizică / *physical record / enregistrement physique* / Înregistrare considerată în raport cu poziția sa fizică pe un suport de date sau în memorie.

înregistrare înlănțuită / *chained record / enregistrement enchainé* / Tehnică de memorare a înregistrărilor de date, în care se memorează, pe lângă datele utile, și un indicator către următoarea înregistrare din aceeași categorie, ceea ce permite parcurgerea secvențială rapidă a tuturor înregistrărilor dintr-un astfel de lanț.

înregistrare logică / *logical record / article (logique)* / Mulțime de date asociate, considerată ca o înregistrare din punct de vedere logic.

înregistrare magnetică (a datelor) / *magnetic recording (of data) / enregistrement magnétique (des données)* / Tehnică de stocare în memorie a datelor, prin magnetiza-

rea unei anumite părți dintr-un suport pe care este aplicat un strat magnetic.

Înregistrare magnetică longitudinală (a datelor) / *longitudinal magnetic recording (of data) / enregistrement magnétique longitudinal (des données)* / Tehnică de înregistrare magnetică prin care polaritățile magnetice reprezentând date sunt orientate paralel cu pista de înregistrare.

Înregistrare magnetică perpendiculară (a datelor) / *perpendicular magnetic recording (of data) / enregistrement magnétique perpendiculaire (des données)* / Tehnică de înregistrare magnetică prin care polaritățile magnetice reprezentând date sunt orientate perpendicular pe suprafața de înregistrare.

Înregistrare polarizată cu revenire la zero / *polarized return-to-zero recording / enregistrement polarisé avec retour à zéro* / Înregistrare cu revenire la zero în care zero este reprezentat prin magnetizare într-un anumit sens, iar unu este reprezentat prin magnetizare în sensul opus.

Înregistrare prin dublu impuls / *double-pulse recording / enregistrement par double impulsion* / Înregistrare prin modulație de fază în care fiecare zonă magnetizată este mărginită de zone nemagnetizate.

Înregistrare prin modulație de fază / *phase modulation recording / enregistrement par modulation de phase* / Înregistrare magnetică în care fiecare celulă de memorie este divizată în două părți magnetizate, fiecare într-un sens diferit și a cărui ordine arată dacă bitul înregistrat este zero sau unu.

Înregistrare prin modulație de frecvență / *frequency modulation recording / enregistrement par modulation de fréquence* / Înregistrare fără revenire la zero în care există o schimbare a magnetizării la limitele fiecărei celule și o schimbare reprezentând "unu" în mijlocul celulei.

Înregistrare prin modulație de frecvență modificată / *modified frequency modulation recording / enregistrement par modulation de fréquence modifiée* / Înregistrare

fără revenire la zero în care există o schimbare a magnetizării în mijlocul celulei conținând "unu" și o schimbare la limita celor două celule conținând fiecare "zero".

Înregistrator cronologic (automat) / *logger / enregistreur chronologique automatique* / Unitate funcțională care înregistrează, de obicei cronologic, evenimente și condiții fizice.

Înregistrator de bandă magnetică / *magnetic tape recorder / enregistreur de bande magnétique* / Dispozitiv cu o construcție asemănătoare cu un cititor de bandă magnetică, a cărui funcție este de a înscrie informații pe o bandă magnetică.

Întârziere de propagare / *propagating delay / délai de propagation* / În comunicații de date, desemnează timpul scurs între momentele emisie și recepție de către calculatorul sursă și momentul recepției semnalului de către calculatorul destinație.

Întoarcere a carului / *carriage return / retour du chariot* / Comandă de punere în pagină determinând deplasarea poziției tipăririi sau afișării până la prima poziție a aceleiași linii.

Întoarcere automată a carului / *automatic carriage return / retour automatique du chariot* / Facilitate a unor echipamente de teleprelucrare (în special terminale), prin care acestea execută o poziționare la începutul rândului chiar în lipsa caracterului Carriage Return (CR), dar cu condiția recepționării unui caracter alternativ, cum ar fi caracterul New Line (NL).

Întrebări puse frecvent (FAQ) / *Frequently Asked Questions (FAQ) / liste de questions fréquentes* / Documente care conțin liste de întrebări apărute frecvent pe un anumit subiect și răspunsuri la ele. Notă: Administratorii de sistem folosesc acest instrument pentru a beneficia de experiența altor administratori care se ocupă de mai mult timp de un sistem similar și au întâlnit aceleași probleme.

întrefier (al unui cap magnetic) [înregistrarea datelor] / *gap width (of a magnetic head) [data recording] / entrefer (d'une tête magnétique) [enregistrement de données]* / Distanță între polii unui cap magnetic.

întrerupere / *interrupt / interruption* / Suspendare a unui proces, ca de exemplu execuția unui program, provocată de un eveniment extern procesului și realizată astfel încât procesul să poată fi reluat. Accepțiuni: 1. Eveniment care întrerupe (temporar) fluxul normal de execuție a instrucțiunilor și activează o rutină de tratare a întreruperii. Acesta este mecanismul fundamental prin care mașina ia cunoștință de evenimente produse asincron în raport cu funcționarea sa. Pe baza sa, sistemul de operare poate implementa și controla concurența proceselor, multiplexarea utilizării unor resurse, suprapunerea în timp a unor activități (cum ar fi cele de calcul cu cele de intrare-ieșire etc.). 2. În MS-DOS termenul *întrerupere* este aproape sinonim cu *apel sistem* deoarece rutinele sistemului de operare și BIOS-ului sunt apelate folosind instrucțiunea INT după pregătirea corespunzătoare a parametrilor în registre.

întreruptor de interval de timp / *interval timer / rythmeur* / Dispozitiv care emite un semnal de întrerupere la intervale de timp regulate.

(a) **întrețese** ⇒ (a) imbrica

întrețesere [despre blocuri pe disc] / *interleaving / imbriquation* / Tehnică de dispunere a blocurilor pe disc care asigură scăderea timpului de acces la informații. Note: Discurile nu sunt dispozitive start-stop care să poată fi oprite un timp nedefinit înaintea citirii unui bloc (sector). Atunci când se prelucrează toate blocurile unei piste (sau mai multe blocuri succesive) este posibil ca blocul $k+1$ să ajungă sub capul de citire înainte ca sistemul să aibă timpul necesar să prelucreze (sau să mute din

buffer) informația citită din blocul k . Pentru accesarea blocului $k+1$ este necesară încă o rotație de disc. Dacă se "întrețes" însă blocurile logice cu un factor de întrețesere n , blocul logic $k+1$ va fi plasat într-un bloc fizic distanțat la n blocuri de cel în care este memorat blocul logic k . Timpul de rotație necesar pentru ca cele n blocuri să treacă pe sub capul de citire va asigura un timp suplimentar în care informația din blocul logic k să fie prelucrată (*time critic*).

întrețesut [despre execuție] / *interleaved / imbriqué* / Politică de planificare a proceselor pentru execuție bazată pe comutarea contextului. După ce un proces a utilizat procesorul un timp, un alt proces primește această resursă, urmând ca primul să revină după un timp. Această planificare poate fi bazată pe cuante de timp, dar întrețeserea execuției poate fi controlată și de evenimente. Tehnica este cunoscută și sub numele de *multiplexarea procesorului*.

întreținere a unui sistem / *system maintenance / maintenance d'un système* / Modificare a unui sistem în scopul corectării defectelor, ameliorării performanțelor sau adaptării sale unor noi cerințe.

întreținere de fișier / *file maintenance / tenue de fichier* / Activitate de actualizare sau reorganizare a unui fișier.

întreținere și contabilizare (a unui sistem) / *house-keeping / maintenance et économie (de système)* / Totalitatea operațiilor care au ca scop întreținerea unui sistem de calcul, actualizarea periodică a serviciilor oferite de către acesta ca gazdă într-o rețea de calculatoare, precum și evidența utilizatorilor care au apelat la aceste servicii. Notă: Întreținerea periodică permite detectarea încercărilor de acces neautorizat în sistem, iar în sistemele care oferă servicii plătite, permite calculul automat al facturilor de plată.

job ⇒ lucrare

jeton / *token* / *jeton* / O unitate de transmisie a informației, folosită în rețelele de tipul token-ring. Într-o astfel de rețea, de formă circulară, circulă un jeton (emis de către o stație privilegiată a rețelei); jetonul poate să transporte informație utilă sau poate fi gol, caz în care poate fi interceptat de către una din stațiile rețelei și umplut cu informația pe care aceasta dorește să o transmită către o altă stație. Deoarece jetonul trece pe la toate stațiile, înainte de a ajunge la stația principală, (care îl distruge), informația poate fi astfel transmisă între oricare două calculatoare din rețea.

joncțiune / *join* / *jonction* / Operație care se efectuează între două relații (tabele) ale unei baze de date, rezultând o nouă relație ce conține numai acele tupluri care îndeplinesc o condiție specificată. Notă:

Joncțiunea este un operator al algebrei relaționale fiind folosită în interogările care se referă la mai multe tabele ale bazei de date și se realizează efectuând mai întâi produsul cartezian al celor două relații, iar din relația rezultată se extrag tuplurile care satisfac condițiile menționate, prin operația algebrică de selecție.

joncțiune naturală / *natural join* / *jonction naturelle* / Operație efectuată între relații ale căror scheme conțin unele atribute comune. După efectuarea produsului cartezian, se extrag numai acele tupluri pentru care valorile atributelor comune coincid; din relația obținută astfel, se elimină una din fiecare pereche de coloane cu același atribut.

label / *label*, 1 [in data organization] / *label* / Unul sau mai multe caractere din interiorul sau atașate unei mulțimi de date care îi stabilesc identitatea și conțin informații referitoare la acel ansamblu.

(a) lansa (sistemul) ⇒ (a) porni (sistemul de operare)

LAN Manager [gestionar de rețea locală] / *LAN Manager* / *gestionnaire de réseau local* / O tehnologie de interconectare a mai multor calculatoare, rulând DOS, OS/2 și UNIX, elaborată de Microsoft. Notă: Calculatoarele interconectate prin LAN Manager pot partaja diverse resurse: fișiere, discuri, imprimante, și pot rula aplicații distribuite folosind o arhitectură client-server.

lectură optică a semnelor ⇒ citire optică a marcajelor

(a) lega / (*to*) *link* / *relier* / A interconecta date sau porțiuni ale unuia sau mai multor programe pentru calculator. Exemple: A lega programe obiect printr-un editor de legături; A lega date prin pointeri.

(a) lega [un identificator] / (*to*) *bind* [*an identifier*] / *relier* [*un identificateur*] / A atașa un identificator unui alt obiect în program. Exemple: A lega un identificator la o valoare, la o adresă sau la un alt identificator sau a lega parametrul formal la parametrul real.

legare dinamică / *dynamic linking* / *lien dynamique* / Legarea dinamică sau legarea "întârziată" reprezintă o editare de legături efectuată la momentul execuției unui program. Notă: Execuția programului începe fără parcurgerea fazei de editare de legături, iar modulele invocate sunt localizate, legate și încărcate numai în mo-

mentul utilizării lor, realizându-se astfel punerea la punct a programului pe porțiuni, chiar înaintea scrierii sale complete, ceea ce conduce la creșterea productivității în implementarea de aplicații complexe și facilitează lucrul în echipă. Această tehnică se poate aplica în cazul administrării memoriei cu segmentare, unde programul este alcătuit din segmente care se referă între ele prin nume simbolice.

legătură [instrucțiune în programare] / *link* [in computer programming] / *lien* / În programare, acea parte a unui program pentru calculator, care transferă controlul și transmite parametrul între două porțiuni distincte ale programului; această parte a programului poate să se reducă eventual numai la o singură instrucțiune sau adresă.

legătură de date / *data link* / *lien de données* / Canalul fizic de comunicație existent între o sursă de date și destinația unde trebuie acestea să ajungă, împreună cu procedurile care asigură corectitudinea transmisiei datelor.

legătură optică de date / *optical data link* / *lien optique de données* / O legătură de date care utilizează un cablu optic ca mediu fizic de transmisie a datelor. Notă: Deoarece interfața de rețea a unui calculator folosește semnale electrice și nu optice, se folosește un dispozitiv special (numit *tranceiver*) care convertește semnalul optic în semnale electrice și invers.

liber / *free* / *libre* / Adjectiv ce se întâlnește uneori ca atribut al programelor ce pot fi copiate de pe o arhivă din Internet, și care desemnează o anumită politică de distribuție și utilizare a programelor respective.

liber [stare] / *idle / libre [état]* / Starea unei resurse care nu este solicitată de nici un proces la un moment dat (de exemplu starea procesorului când nu există nici un proces *pregătit pentru execuție*). În sistemele de calcul moderne procesorul nu poate fi oprit în situația în care nu este solieitat de nimeni. O abordare posibilă este aceea de a planifica în acest caz pentru execuție un proces special (numit în unele sisteme de operare "idle process"). Acest proces nu aparține nici unui utilizator și nici nu consumă resurse. El pur și simplu nu face nimic, așteptând să apară un proces executabil. Procesul special poate fi un ciclu pe o instrucțiune NOP în așteptarea unei întreruperi sau poate fi repetarea ciclică a apelului sistem care forțează planificarea pentru execuție, având ca rezultat replanificarea procesului special atâta timp cât nu apar alte procese.

limbaj / language / langage / Ansamblu de caractere, convenții și reguli utilizate pentru comunicarea de informații.

limbaj algoritmic / algorithmic language / langage algorithmique / Limbaj artificial pentru exprimarea algoritmilor.

limbaj artificial / artificial language / langage artificiel / Limbaj ale cărui reguli sunt stabilite în mod explicit și anterior utilizării acestuia.

limbaj de asamblare / assembly language / langage d'assemblage / Limbaj orientat pe calculator în care majoritatea instrucțiunilor sunt în corespondență biunivocă cu instrucțiunile mașină și care poate prezenta și alte facilități, cum ar fi utilizarea de macro-instrucțiuni.

limbaj de comandă / command language / langage de commande / Ansamblu de operatori procedurali, având precizată o sintaxă și utilizat pentru indicarea funcțiilor selectate pentru a fi îndeplinite de un sistem de operare. Notă: Este un element caracteristic atât sistemelor de operare interactive, în

timp partajat, cât și sistemelor de prelucrare pe loturi de lucrări. Majoritatea limbajelor de comandă moderne sunt și limbaje de programare, punând la dispoziția utilizatorului comenzi ce pot specifica ordinea de execuție a altor comenzi, modul de sincronizare și comunicare între comenzi, proceduri locale etc. Acest limbaj este interpretat, chiar dacă comenzile sunt memorate într-un fișier de comenzi.

(limbaj de comandă) DCL / DCL (Digital Command Language) / *langage de commande DCL (digitale)* / Limbaj de comandă (și de comenzi indirecte) specific sistemului de operare VAX/VMS produs de firma DIGITAL.

limbaj de control al lucrărilor / job control language (JCL) / langage de contrôle des travaux / 1. Limbajul în care se descriu pașii diferitelor lucrări (comenzi pe care utilizatorul le dă sistemului). Nu este vorba despre o simplă secvență de comenzi, pentru că în procesul de servire a cererilor pot apărea decizii sau cicluri. El cuprinde atât instrucțiuni declarative (care servesc la identificarea utilizatorului, a lucrării, a resurselor cerute, sau la stabilirea unui mediu de execuție corespunzător), cât și imperative (care conduc efectiv la execuția unor prelucrări cerute de utilizator). Notă: Deoarece noțiunea de lucrare este depășită, dar cea de interfață cu utilizatorul își sporește importanța, sistemele actuale utilizează astfel de limbaje, pe care le numesc simplu: *limbaje de control*. 2. La sistemele IBM OS/360, JCL era numele limbajului de control al execuției programelor în sistemul cu organizare a exploatării "pe loturi".

limbaj de descriere a datelor / data description language (DDL) / langage de description des données / Un limbaj utilizat pentru descrierea structurii unei baze de date; uneori, descrierea se referă atât la schema conceptuală, cât și la schema fizică a bazei de date.

limbaj de descriere a paginilor / *PDL (Page Description Language)* / *langage de description des pages* / Un limbaj de programare cu facilități specifice pentru descrierea afișării în mod grafic pe ecran sau la imprimantă a textelor și graficelor. Exemplu: PostScript, creat de Adobe Systems, permite specificarea independentă de periferic a unor pagini complexe ce conțin atât text, cât și grafice.

limbaj de manipulare a datelor / *data manipulation language (DML)* / *langage de manipulation des données* / Un limbaj pe care utilizatorii unei baze de date îl folosesc pentru a interoga informațiile din aceasta, precum și pentru a adăuga noi informații, a șterge informații existente sau a modifica unele din informațiile din baza de date.

limbaj de nivel înalt / *high level language* / *langage évolué* / Limbaj de programare care prin concepție nu este legat de structura unui calculator particular sau a unei clase particulare de calculatoare.

limbaj de programare / *programming language* / *langage de programmation* / Limbaj artificial conceput pentru generarea sau exprimarea programelor.

limbaj de programare din generația a patra / *fourth generation language (4GL)* / *langage de programmation de la quatrième génération* / Un concept ce desemnează o categorie de limbaje orientate spre descrierea mai degrabă a relației dintre datele de ieșire și cele de intrare, și nu pe descrierea modului în care se obțin datele de ieșire. Notă: Limbajele de generația a patra sunt limbaje declarative, și permit o mare flexibilitate în scrierea programelor.

limbaj declarativ / *declarative language* / *langage déclaratif* / Limbaj de programare conceput pentru exprimarea declarațiilor.

limbaj evoluat ⇒ limbaj de nivel înalt

limbaj funcțional / *functional language* / *langage fonctionnel* / Limbaj de programare în care calculele sunt exprimate sub forma

unor apeluri de proceduri funcționale. Exemplu: LISP.

limbaj mașină / *computer language* / *langage-machine* / Limbaj orientat pe calculator ale cărui instrucțiuni sunt numai instrucțiuni mașină.

limbaj natural / *natural language* / *langage naturel* / Limbaj ale cărui reguli se bazează pe utilizarea lui curentă, fără ca ele să fi fost stabilite explicit și anterior utilizării.

limbaj nestratificat / *unstratified language* / *langage non stratifié* / Limbaj care poate fi utilizat ca metalimbaj pentru el însuși. Exemplu: majoritatea limbajelor naturale.

limbaj obiect / *object language* / *langage-objet* / Limbaj rezultat în care sunt exprimate programele obiect.

limbaj orientat pe obiecte / *object-oriented language* / *langage adapté à l'objet* / Limbaj de programare bazat pe conceptele programării orientate spre obiect. Exemplu: SMALLTALK, Java.

limbaj orientat pe probleme / *problem-oriented language* / *langage adapté aux problèmes* / Limbaj de programare care reflectă conceptele unui domeniu particular de aplicație.

limbaj orientat pe procedură ⇒ limbaj procedural

limbaj orientat spre un anumit calculator / *computer-oriented language* / *langage lié à l'ordinateur* / Limbaj de programare a cărui concepere este fundamentată pe structura unui calculator particular sau a unei clase particulare de calculatoare.

limbaj procedural / *procedure-oriented language* / *langage de procédure* / Limbaj de programare în care calculele sunt exprimate sub forma unei secvențe de instrucțiuni.

limbaj QUEL / *QUEL* / *langage QUEL* / Un limbaj de interogare și actualizare a unei baze de date, utilizat de sistemul de gestiune a bazelor de date Ingres.

limbaj rezultat / *target language / language résultant* / Limbaj de ieșire dintr-un translator.

limbaj SQL / *SQL (Structured Query Language) / langage SQL* / Un limbaj de gestiune a bazelor de date relaționale, având la bază un alt limbaj (SEQUEL) elaborat de către IBM. SQL conține componente pentru formularea cererilor interactive și pentru definirea, modificarea, controlul și asigurarea securității datelor într-o bază de date relațională. SQL poate fi folosit fie de sine-stătător, fie poate fi înglobat în aplicații (dezvoltate într-un alt limbaj de programare) care necesită accesul la o bază de date.

limbaj stratificat / *stratified language / langage stratifié* / Limbaj care nu poate fi utilizat ca metalimbaj pentru el însuși. Exemplu: FORTRAN.

limbaj sursă / *source language / langage d'origine* / Limbaj de programare în care sunt exprimate programele sursă ale căror instrucțiuni urmează să fie traduse.

limbaj țintă ⇒ limbaj rezultat

(limbajul) C concurent / *concurrent C / (langage) C concurrent* / Extensie a limbajului C care suportă concurența. Atât pentru sisteme concentrate, cât și pentru medii distribuite, introducerea de limbaje de programare care suportă concurența proceselor s-a realizat prin două metode principale: crearea de limbaje noi sau extinderea unor limbaje de programare secvențială cunoscute, limbaje care s-au impus deja și au un număr important de susținători. Pentru limbajul C sunt cunoscute mai multe astfel de extensii, una bazată pe conceptul de rendez-vous, altele pe comunicarea asincronă între procese prin mesaje.

(limbajul) CORAL 66 / *CORAL 66 / (langage) CORAL 66* / Limbaj de programare pentru timp real. Derivat din limbajele JOVIAL și ALGOL-60. Limbajul a fost, începând din 1970 și până la apariția limbajului ADA, standardul adoptat de industria militară britanică.

limbajul de programare Ada / *Ada / langage Ada* / Limbaj de programare proiectat pornind de la Pascal în urma evaluării unui mare număr de limbaje de programare. Ada este limbajul obligatoriu impus de Pentagon pentru proiectele software ale Departamentului Apărării a SUA. Limbajul este orientat spre programare modulară, are o mare elasticitate în ceea ce privește tipurile de date, aduce o abordare nouă pentru tratarea excepțiilor program. Mecanismele de multi-tasking poartă numele de *rendezvous*. Implementările pe diverse arhitecturi sunt însoțite și de instrumente de tehnologia programării.

limbajul de programare C / *C / langage C* / Limbaj de programare de nivel înalt, proiectat la începutul anilor '70 de Denis Ritchie la laboratoarele Bell. A fost folosit în rescrierea sistemului de operare UNIX (acesta fiind de fapt scopul principal pentru care a fost proiectat). Este un limbaj utilizat atât de programatorii de aplicație, cât și de programatorii sistem. El combină eleganța și puterea limbajelor de nivel înalt cu facilitățile limbajelor de asamblare. Limbajele care au stat la baza specificării limbajului C sunt: BCPL (Martin Richards – Cambridge University) și B (Ken Thompson, Bell Labs).

limbajul de programare C++ / *C++ / langage C++* / Este o dezvoltare a limbajului C, realizată de Bjarne Stroustrup în 1980. El furnizează o serie de completări ale limbajului C și pune la dispoziția programatorului mecanisme de programare orientată spre obiecte. Notă: Dintre completările aduse de C++ pot fi menționate: operatori de transfer al informației între program și fișierele de intrare standard și de ieșire standard; transferul prin referință al parametrilor de funcții; posibilitatea supraîncărcării semnificației operatorilor; noi operatori pentru gestiunea dinamică a memoriei (new, delete).

(limbajul) DP / *DP (Distributed Processes) / langage DP* / Primul limbaj de programare

bazat pe apeluri de procedură la distanță (RPC). Acest concept de programare concurrentă a fost introdus de Per Brinch Hansen (1978). A avut o influență importantă asupra mecanismelor de comunicație din Ada.

limbajul Java / *Java* / *langage Java* / Limbaj de programare orientat pe obiecte, care definește calea spre a crea noi clase de obiecte, oferind suport pentru principalele trăsături ale limbajelor orientate pe obiecte: încapsulare și derivare. Limbajul definește două moduri diferite pentru execuția programelor: aplicațiile Java și apletterile Java. În privința structurii, în Java există câte un fișier sursă pentru fiecare clasă de obiecte în parte. De asemenea, definește o serie de structuri sintactice care permit conectarea codului rezultat în urma compilării diferitelor clase precum și organizarea acestor clase într-o structură ierarhică de pachete. În contextul sistemelor de operare moderne, limbajul Java, pentru a fi portabil, își definește propriul suport pentru fire multiple de execuție.

(limbajul) Pascal concurrent / *concurrent Pascal* / (*langage*) *Pascal concurrent* / Extensie a limbajului Pascal secvențial cu procese, monitoare și clase, realizată de către Per Brinch Hansen și colaboratorii săi. Primul limbaj care a suportat monitoare, accesul la dispozitivele de intrare-ieșire făcându-se prin apeluri de monitoare. În acest limbaj au fost scrise sistemele de operare SOLO și TRIO.

(limbajul) Perl / *Perl* / (*langage*) *Perl* / Limbaj de programare creat, dezvoltat și întreținut de către Larry Wall. Este interpretat și a fost dedicat pentru administrare de sistem, baze de date și rețea UNIX. Are o răspândire deosebită în lumea administratorilor de sistem UNIX, tot așa cum C este limbajul specific programatorilor de sistem UNIX. Un exemplu cunoscut de program cu largă răspândire scris în Perl este "ftpmail"

limitat în intrare-ieșire / *input-output bound* / *limité en entrée-sortie* / Comportament al unui program, proces sau lucrare care utilizează cea mai mare parte a timpului pentru execuția de operații de intrare-ieșire (intuitiv, timpul lui de răspuns este limitat de viteza cu care se fac operațiile de intrare-ieșire), spre deosebire de programele "limitate unitate centrală" care utilizează intens procesorul și ale căror performanțe depind de viteza și disponibilitatea acestuia. Notă: Un echilibru al sistemului și o bună utilizare a resurselor se obține prin mixarea corespunzătoare a unor programe din ambele categorii.

limitator / *limiter* / *limiteur* / Unitate funcțională destinată să împiedice o variabilă analogică de a depăși anumite limite prestabilite.

linie / *line* / *ligne* / O conexiune între două echipamente de calcul, folosită pentru a transmite semnale între acestea. O linie este compusă din unul sau mai multe fire (electrice, optice) și poate interconecta calculatoare, terminale, imprimante, aparate telefonice (sau modemuri).

linie (a unei cartele perforate) / *card row* / *ligne (de carte)* / Linie a pozițiilor perforațiilor, paralelă cu latura mare a unei cartele perforate.

linie ascunsă / *hidden line* / *ligne cachée* / Într-o proiecție plană a unui obiect cu trei dimensiuni, linie reprezentând o margine disimulată.

linie de acces / *access line* / *voie d'accès* / Canal de comunicație terestră care permite accesul de la distanță la resursele unui calculator sau rețea de calculatoare.

linie de comandă / *command line* / *ligne de commande* / Șir de caractere, introdus de utilizator și interpretat de interfața de comandă a unui sistem de operare, prin care utilizatorul solicită îndeplinirea unor acțiuni în sistem. Face posibilă utilizarea sistemului de la cele mai simple terminale alfanumerice. Notă: În general o linie de comandă

este alcătuită din mai multe cuvinte (separate prin spații sau caractere TAB), în care primul reprezintă numele comenzii, iar următoarele așa numiții parametri ai comenzii. Interpretorul de comenzi poate accepta comenzi interne (ale căror funcții sunt codificate chiar în interiorul sistemului) și comenzi externe. Acestea din urmă sunt practic programe executabile stocate pe un mediu de informație externă. Prin linia de comandă se specifică de fapt încărcarea și execuția unui program (sau a mai multor programe) și eventual modul de efectuare a comunicării și sincronizării între ele. Pe lângă aceste comenzi imperative pot exista și comenzi declarative care au ca efect setarea unor câmpuri din structuri de date ale sistemului: determinarea modului de comportament al unui terminal, schimbarea identității utilizatorului etc.

linie de flux / *flowline* / *ligne de liaison* / Linia ce reprezintă legătura dintre simbolurile unei scheme de prelucrare pentru a indica un transfer de date sau de control.

linie echilibrată / *balanced line* / *ligne équilibrée* / O linie de transmisie care permite operarea în ambele direcții, și cu niveluri de tensiune și curent opuse. Exemplu: o pereche de cabluri torsadate.

linie închiriată / *leased line* / *ligne louée* / Un canal de comunicație telefonică, închiriat pentru o perioadă determinată și disponibil permanent pentru transferuri de date. Notă: De obicei, o linie închiriată asigură o viteză de transfer mai bună decât o linie comutată, calitatea semnalului este mai bună și întârzierile mai mici (datorită eliminării circuitelor speciale de comutare), dar costă mai mult decât aceasta.

linie închiriată [privată] / *private line* / *ligne privée* / O linie telefonică dedicată unei singure legături de date între doi abonați telefonici.

linie rapidă / *fast line* / *ligne rapide* / O linie de transmisii de date a cărei viteză este multumitoare. Exemple: Legătura printr-un

modem de 28 800 bps, sau o legătură prin satelit.

listă / *list* [*set of data*] / *liste* [*ensemble de données*] / Ansamblu ordonat de elemente de date.

listă de capacități / *capability list* / *liste de capacités* / Lista modurilor în care un proces/utilizator poate accesa obiectele protejate din sistem (sau un subdomeniu al lui, fiind o reprezentare a unei linii din matricea drepturilor de acces. Notă: Pentru fiecare obiect se listează acțiunile permise pentru procesul/utilizatorul în cauză.

listă inversată ⇒ stivă, l[*listă de articole*]

listă înlănțuită (de date, rezultate etc.) / *chained list* / *liste (en)chainée* / Listă în care elementele de dată pot fi fizic dispersate, dar fiecare element de dată conține un identificator pentru localizarea elementului următor.

listă liniară / *linear list* / *liste linéaire* / Mulțime liniară de elemente de dată a căror ordine este păstrată în memorie prin alocare secvențială.

listă simetrică / *symmetrical list* / *liste symétrique* / Listă înlănțuită în care fiecare element de dată conține informații referitoare la localizarea elementului precedent lui.

literal / *literal* / *libellé* / Reprezentarea explicită a valorii unui articol care nu trebuie să fie modificată prin nici un fel de translatare a programului sursă în care apare.

literă / *letter* / *lettre* / Caracter grafic (cu excepția semnelor diacritice, întrebunțate singure și a semnelor de punctuație) care, utilizat singur sau combinat cu altele, reprezintă în mod esențial într-un limbaj scris un element sau o grupă de elemente sonore ale limbajului vorbit.

(a) localiza ⇒ (a) găsi

locator / *locator* / *releveur de coordonnées* / Unitate de intrare ce furnizează coordonatele unei poziții. Exemple: Un mouse (șoarece), o tabletă.

locație de memorie / (*storage*) *location* / *emplacement (de mémoire)* / Parte a memoriei care poate fi de obicei specificată unic și explicit, prin intermediul unei adrese.

locație protejată / *protected location / emplacement protégé* / Locație de memorie al cărei conținut este protejat împotriva unei modificări accidentale, sau necorespunzătoare, sau împotriva unui acces neautorizat.

logică formală / *formal logic / logique formelle* / Disciplină care se ocupă cu structura și forma raționamentelor, făcând abstracție de obiectele la care se referă raționamentele respective.

logică matematică / *symbolic logic / logique symbolique* / Disciplină în care raționamentele și operațiile se exprimă cu ajutorul unui limbaj artificial în scopul evitării ambiguităților și nepotrivirilor limbajelor naturale.

logică simbolică ⇒ logică matematică

lucrare / *job / travail [ouvrage accompli par un ordinateur]* / Unitate de lucru definită ca un ansamblu de prelucrări pe care un sistem de operare trebuie să le execute pentru un utilizator (de exemplu, compilarea unui program, urmată de editarea de legături și de două execuții succesive cu două seturi diferite de date). Simultan cu specificarea activităților, pot fi precizate și resursele necesare execuției lor (mărimea partiției de memorie, timpul maxim de rulare, numărul de benzi magnetice solicitate etc.), iar uneori se indică și comportamentul așteptat al lucrării. Notă: În contextul sistemelor interactive moderne, termenul își păstrează semnificația în legătură cu acțiuni pregătite și planificate să se execute pe același sistem la un moment bine precizat, sau cu activități pregătite pe o mașină și trimise spre a fi executate pe o altă mașină la distanță. Obs.: (*cu caracter istoric*) Când utilizatorii aduceau la centrul de calcul programe perforate pe cartele, *lucrare (job)* era numele pachetului de cartele care conținea o lucrare. Programul sursă și datele de intrare erau însoțite de cartele de control care reprezentau comezile adresate de utili-

zator sistemului de operare. O primă cartelă servea la identificarea utilizatorului și a lucrării, o ultimă cartelă marcând sfârșitul lucrării.

lucrare cu prioritate redusă / *background job / travail d'arrière plan [travail à priorité réduite]* / În sistemele de operare cu prelucrare pe loturi, termenul desemnează o lucrare neinteractivă careia i se asociază de obicei (în algoritmul de planificare spre execuție) un nivel de prioritate mai scăzut. Se consideră că în sistem există două cozi: în coada din primul plan ("foreground") se află lucrările cu prioritate mare, iar în cea din fundal ("background") lucrările cu prioritate mai mică; acestea nu se planifică decât atunci când prima coadă este vidă.

lungime a cuvântului / *word length / longueur de mot* / Număr de caractere care constituie un cuvânt.

lungime a înregistrării / *record length / longueur d'enregistrement* / Numărul de cuvinte sau de caractere care constituie o înregistrare.

lungime a registrului / *register length / longueur de registre* / Capacitatea de memorare a unui registru.

lungime a zonei tampon / *buffer length / longueur de zone tampon* / Număr de octeți rezervați pentru zona tampon.

lungime de bloc / *block length / longueur de bloc* / Număr de octeți (sau orice unitate adecvată) dintr-un bloc. Poate varia în limite largi, în funcție de scopul utilizării blocului. Notă: În transmisiile de date, lungimea blocului se stabilește pe baza unui compromis între viteza de transfer și erorile de transmisie (cu cât blocul este mai lung, cu atât crește probabilitatea erorilor; cu cât e mai scurt, cu atât crește timpul suplimentar afectat de către sistemele de calcul pentru asamblarea și împărțirea informației pe blocuri).

macheta unei înregistrări / *record layout / disposition d'enregistrement* / Modul de aranjare și structura datelor sau a cuvintelor dintr-o înregistrare, care indică succesiunea și lungimea părților componente ale înregistrării.

macheta unui fișier / *file layout / disposition de fichier* / Modul de aranjare și structura datelor sau a cuvintelor dintr-un fișier, care indică succesiunea și lungimea părților componente ale fișierului.

macrodeclarație ⇒ macrodefiniție

macrodefiniție / *macrodefinition / macro-définition* / Specificație, eventual parametrizată, a unei secvențe de instrucțiuni ce este destinată să înlocuiască o macro-instrucțiune.

macrogenerator / *macro generator / macro-générateur* / Program pentru calculator destinat să înlocuiască fiecare macroinstrucțiune a unui limbaj sursă printr-o secvență predeterminată de instrucțiuni ale limbajului sursă, în conformitate cu macrodefinițiile.

macroinstrucțiune / *macroinstruction / macro-instruction* / Instrucțiune dintr-un limbaj sursă, destinată să fie înlocuită printr-o secvență determinată de instrucțiuni din același limbaj. Notă: Macroinstrucțiunea poate totodată să specifice valorile care trebuie atribuite anumitor parametri în instrucțiunile care o vor înlocui.

macroprocesor ⇒ macrogenerator

magazie de alimentare cu cartele / *card hopper / magasin d'alimentation (de cartes)* / Parte a unui dispozitiv de prelucrare a cartelelor care conține cartelele ca urmează să fie prelucrate și le pune la dispoziția mecanismului de alimentare.

magazie de primire a cartelelor / *card stacker / récepteur de cartes* / Parte a unui dispozitiv de prelucrare a cartelelor care primește cartelele după ce ele au fost prelucrate.

magazin electronic / *magazine / magazine (électronique)* / Un ansamblu de elemente text, grafice, audio și video, care sunt integrate într-un tot unitar și care pot fi vizualizate de către un utilizator pe ecran, modul de prezentare fiind apropiat de cel al unei publicații tipărite. Notă: Un magazin electronic este de obicei pus la dispoziția utilizatorilor care au acces la o rețea (de obicei la Internet), și care dispun de programe speciale de vizualizare.

magistrală [a unui sistem de interfață] / *bus / omnibus* / Călea prin care informațiile sunt transferate de la una din diferitele surse de date către unul din diverșii receptori.

magistrală de date / *data highway / bus de données* / Mijloc permanent de transmisie de date între stații interconectate prin intermediul unei linii de transmisie de date.

manetă / *paddle / manette* / Un dispozitiv de intrare care poate genera mișcarea pe o singură direcție (sus-jos sau stânga-dreapta), prin rotirea unui buton.

manșă / *joy stick / manche à balai* / Manetă prevăzută cu cel puțin două grade de libertate și servind drept unitate de intrare, cel mai adesea ca locator.

mantisă [în reprezentarea cu virgulă mobilă] / *fixed-point part / mantisse [en numération à séparation flottante]* / În reprezentarea cu virgulă mobilă, numeralul care este înmulțit cu baza în virgulă mobilă implicită ridicată la puterea exprimată prin exponent, pentru a determina numărul real reprezentat.

mantisă (a unui logaritm) / *mantissa (of a logarithm) / mantisse (d'un logarithme)* / Partea fracționară, care nu este negativă, din reprezentarea unui logaritm.

mantisă (a unui număr binar) / *mantissa (of a binary number) / mantisse (d'un nombre binaire)* / Element al unui număr binar exprimat în virgulă mobilă constituit dintr-un bit semnificativ explicit sau implicit situat la stînga virgulei și un câmp fracționar situat la dreapta virgulei.

manual de întreținere a programului / *program maintenance manual / manuel de maintenance de programme* / Document care conține informațiile necesare asigurării întreținerii unui program.

manual de utilizare / *user manual / manuel de l'utilisateur* / Document ce descrie utilizarea unei unități funcționale și poate de asemenea preciza drepturile și obligațiile utilizatorului, proprietarului și furnizorului acestei unități.

mapare ⇒ punere în corespondență a adresei

marcă / *mark / marque [symbole]* / Simbol sau grup de simboluri utilizate pentru a indica începutul sau sfârșitul unui câmp, al unui cuvânt, al unui articol sau al unei colecții de date ca: fișier, înregistrare sau bloc.

marcă [în infografie] / *marker [in computer graphics] / marque [en infographie]* / Semn grafic cu aspect recognoscibil, utilizat pentru a repera o poziție particulară, pe o suprafață de afișare.

marcă de grup / *group mark / marque de groupe* / Marcă ce indică începutul sau sfârșitul unui ansamblu de date, care poate fi constituită din blocuri, cuvinte sau alte articole.

margine de referință / *reference edge / bord de référence* / Margine a unui suport de date destinată stabilirii de specificații în sau pe acel suport.

masă / *earth / masse* / Termen generic ce desemnează o referință de tensiune cu potențial zero. Notă: Orice dispozitiv elec-

tronic sau de tehnică de calcul are cel puțin un traseu de masă, comun pentru toate subansamblurile. În comunicațiile de date realizate prin cablu electric, există cel puțin un fir denumit "masă", al cărui rol este de a egaliza potențialul de referință între cele două echipamente conectate prin cablu.

masă trasatoare / *flatbed plotter / table traçante* / Trasator care desenează imaginea pe o suprafață de afișare montată pe o suprafața plană.

(a) masca / *(to) mask / masquer* / A utiliza un aranjament de caractere pentru a comanda păstrarea sau eliminarea unor părți din alt aranjament de caractere.

mască / *mask / masque* / Aranjament de caractere care permite controlul reținerii sau eliminării unor părți din alt aranjament de caractere.

mașină pentru bază de date / *database machine / machine pour base de données* / Un calculator special conceput pentru a ușura accesul la o bază de date și a mări viteza cererilor.

mașină de calculat / *calculator / calculatrice* / Dispozitiv destinat în special pentru executarea operațiilor aritmetice, care necesită o intervenție umană pentru a modifica un eventual program încărcat în memorie și pentru a lansa fiecare operație sau secvență de operații. Notă: Mașina de calculat îndeplinește diverse funcții ale calculatorului, dar necesită, în general, intervenții umane frecvente.

mașină de duplicat cartele / *(card) reproducing punch / reproductrice de cartes* / Mașină destinată să execute o cartelă perforată, prin copierea totală sau parțială a datelor de pe cartela citită.

mașină de perforat / *punch [in data processing] / perforateur* / Aparat destinat să execute perforarea mecanică a unui anumit tip de suport de date. Exemple din perioada de început a erei calculatoarelor: mașină de perforat cu claviatură, cu alimentare manuală, cu alimentare automată, perforator de cartele.

mașină de perforat care execută perforațiile una câte una / *spot punch* / *poinçonneuse trou par trou* / Aparat destinat să efectueze perforațiile pe un suport de date, una câte una.

mașină de perforat cu alimentare automată / *automatic-feed punch* / *perforatrice à alimentation automatique* / Mașină de perforat cu claviatură care deplasează automat cartelele de la magazia de alimentare la magazia de primire de-a lungul traseului cartelelor.

mașină de perforat cu alimentare manuală / *hand-feed punch* / *perforatrice à alimentation manuelle* / Mașină de perforat cu claviatură în care cartelele sunt introduse și scoase manual, una câte una.

mașină de perforat cu claviatură / *key-punch* / *perforatrice à clavier* / Mașină de perforat comandată de o claviatură și destinată să efectueze perforațiile pe un suport de date.

mașină de perforat recapitulativă / *summary punch* / *perforatrice récapitulative* / Mașină de perforat care poate fi atașată unei alte mașini cum ar fi un tabulator, însărcinat să-i furnizeze datele pe care le-a calculat sau le-a prelucrat.

mărime a domeniului de variație / *span* / *étendue* / Diferența dintre valoarea cea mai mare și valoarea cea mai mică pe care o poate lua o mărime sau funcție.

mărirea distanței focale / *zooming* / *variation focale [effet de loupe]* / Schimbare de scară progresivă a întregii imagini dând observatorului impresia apropierii sau îndepărtării parțiale sau integrale a unui grup grafic. Notă: Variația de scară trebuie să fie uniformă în toate direcțiile.

mecanism de acces / *access mechanism* / *mécanisme d'accès* / Mecanism care asigură deplasările unui braț de acces sau ale unui pieptene.

mecanism de alimentare (cu cartele) / *card feed* / *mécanisme d'alimentation (en*

cartes) / Mecanism care transferă cartelele din magazia de alimentare cu cartele pe traseul cartelelor.

mecanism de antrenare a benzii magnetice / *(magnetic) tape drive* / *(mécanisme d') entraînement de la bande magnétique* / Mecanism pentru mișcarea unei benzi magnetice și controlul acestei mișcări.

mecanism de antrenare a discurilor / *disk drive* / *tourne-disques* / Mecanism pentru mișcarea unui disc magnetic sau a unui pachet de discuri și controlul acestei mișcări.

mecanism de antrenare a tamburului / *drum drive* / *(mécanisme d') entraînement du tambour* / Mecanism pentru mișcarea unui tambur magnetic și controlul acestei mișcări.

mediu / *environment* / *environnement* / Contextul în care se execută un program și în care acesta primește asistență din partea sistemului de operare. Notă: Instalarea unui pachet de programe poate să solicite definirea sau modificarea unor variabile de mediu, cum ar fi: cele care definesc căile în ierarhia de fișiere pe care se încearcă localizarea unor fișiere, tipul terminalului de la care se lucrează și caracteristicile sale, editorul de texte care se utilizează pentru pregătirea mesajelor de poștă electronică, promptul afișat de interpretorul de comenzi, numărul de parametri și parametrii comenzii prin care se activează programul etc.

mediu de programare / *programming environment* / *contexte de programmation* / Ansamblu integrat de echipament (al calculatorului) [hardware] și produse "soft" [software] care permit dezvoltarea programelor de calculator.

mediu de stocare pe principii optice / *photooptic storage* / *support optique* / Un mediu de stocare a informației care se bazează pe fenomene optice. Exemple: discul optic (CD-ROM) sau memoriile holografice, în care datele sunt înscrise și citite folosind procedee holografice.

mediu de transmisie / *transmission media* / *support de transmission* / Un mediu folosit pentru transmisii de date. Cele mai uzuale medii de transmisie sunt: cablul electric bi-sau multifilar, cablul coaxial, cablul optic, undele electromagnetice.

mediu (de transmisie a informațiilor) / *media* / *support de transmission des informations* / Un termen generic ce desemnează canalul fizic utilizat pentru a transmite informații de la un calculator la altul, sau pentru a conecta mai multe calculatoare dintr-o rețea. Notă: În prezent, mediile de transmisie a informațiilor cele mai des utilizate sunt: cablul coaxial, cabluri torsadate, cablu optic și unde radio.

megabiți pe secundă / *mega bits per second (Mbps)* / *méga bits par seconds* / Unitate de măsură a vitezei de transmisie a informațiilor, egală cu aproximativ 1 milion de biți pe secundă (exact, 1 024 kilo biți pe secundă, sau 1 048 576 biți pe secundă).

(a) memora, 1[a plasa date în memorie] / *(to) store, 1[placing data in a storage device]* / *mettre en mémoire* / A introduce date într-o memorie.

(a) memora, 2[a reține date în memorie] / *(to) store, 2[retaining data in a storage device]* / *stocker* / A păstra date într-o memorie.

memorare / *storage (action)* / *mise en mémoire* / Acțiunea de introducere a datelor într-o memorie.

memorare (de date) / *storage [of data]* / *stockage [de données]* / Păstrarea datelor într-o memorie.

1. **memorie, 1[dispozitiv]** / *storage (device)* / *[store]* / *mémoire, 1[dispositif]* / Unitate funcțională a unui sistem de prelucrare a datelor în care acestea pot fi introduse, păstrate și regăsite.

2. **memorie, 2[spațiu]** / *memory [storage space]* / *mémoire, 2[espace]* / Întregul spațiu adresabil într-o unitate centrală și în alte memorii interne, utilizabil pentru executarea instrucțiunilor.

memorie adresabilă prin conținut ⇒ memorie asociativă

memorie ascunsă / *cache (memory)* / *anté-mémoire* / Memorie tampon specializată, mai puțin întinsă și mai rapidă decât memoria principală, care servește conservării unei copii a instrucțiunilor și a datelor furnizate de memoria principală și care vor fi folosite de către procesor.

memorie asociativă / *associative storage* / *mémoire associative* / Memorie ale cărei locații de memorie sunt identificate prin conținutul lor sau printr-o parte a conținutului, și nu prin denumirea sau poziția lor.

memorie auxiliară / *auxiliary storage* / *[backing store]* / *mémoire auxiliaire* / Într-un sistem de prelucrare a datelor, orice memorie care nu este memorie principală, și anume, o porțiune a memoriei unui sistem de calcul care are rolul de a păstra cantități mari de informație (programe sau date) pentru a putea fi aduse în memoria internă în vederea prelucrării. Note: Memoria auxiliară are capacități mai mari dar și timp de acces mai mari față de memoria internă. Costul pe bit memorat este mai mic decât în cazul memoriei interne. Memoria auxiliară păstrează informația într-un mod persistent (nevolatil) în sensul că informația continuă să rămână pe suportul extern de informație chiar după dispariția alimentării. Exemple specifice sunt: memoriile auxiliare realizate pe discuri magnetice cu capete fixe sau mobile, pe discuri realizate în tehnologie Winchester, pe dischete (discuri flexibile), pe compact discuri (CD-ROM), pe tambururi magnetice sau diverse variante de memorie pe bandă magnetică.

memorie capacitivă / *capacitor storage* / *mémoire à condensateur* / Memorie care utilizează proprietățile capacitive ale unor materiale.

memorie care poate fi ștearsă ⇒ memorie reutilizabilă

memorie criogenică / *cryogenic storage / mémoire à supra-conducteur* / Memorie care utilizează proprietățile magnetice și supra-conductoare ale unor materiale la temperaturi foarte scăzute.

memorie cu acces direct / *direct-access storage / mémoire à accès sélectif* / Memorie care permite accesul direct la date.

memorie cu acces secvențial / *serial-access storage / mémoire à accès séquentiel* / Memorie care permite accesul secvențial la date.

memorie cu bule / *bubble memory / mémoire à bulles* / Memorie magnetică ce utilizează domenii magnetizate de formă cilindrică într-un film subțire, aceste domenii fiind mobile, remanente și modificabile.

memorie cu conținut nemodificabil ⇒ memorie numai pentru citire

memorie cu ferite ⇒ memorie cu inele magnetice

memorie cu inele magnetice / (*magnetic core storage / mémoire à tores (magnétiques)*) / Memorie magnetică în care datele sunt memorate prin magnetizarea selectivă a inelelor magnetice. Vezi *memorie internă*.

memorie cu linie de întârziere / *delay line storage / mémoire à ligne de retard* / Memorie care utilizează linii de întârziere.

memorie cu listă directă / *pushup storage / mémoire à liste directe* / Memorie ale cărei date sunt prelucrate astfel încât primul articol ce trebuie extras să fie primul articol stocat și încă prezent în memorie, adică "primul intrat, primul ieșit" (FIFO).

memorie cu N inele pe bit / *N-core-per-bit storage / mémoire à N tores par élément binaire* / Memorie magnetică ale cărei celule de memorie au fiecare N inele pentru un caracter binar.

memorie cu un inel pe bit / *one-core-per-bit storage / mémoire à un tore par élément binaire* / Memorie magnetică ale cărei celule de memorie au fiecare un inel pentru un caracter binar.

memorie de masă / *mass storage / mémoire de grande capacité* / Memorie cu o capacitate de memorare foarte mare (comparativ cu memoria internă a unui calculator). Exemple: Memoriile de masă cele mai răspândite sunt discurile fixe, benzile magnetice și discurile optice.

memorie dinamică / *dynamic storage / mémoire dynamique* / Memorie care necesită o reîmprospătare periodică.

memorie electrostatică / *electrostatic storage / mémoire électrostatique* / Memorie care utilizează zone încărcate electrostatic pe o suprafață dielectrică.

memorie expandată / *expanded memory / mémoire paginée* / Schemă hardware proiectată de firmele Lotus, Intel și Microsoft pentru a permite atașarea și utilizarea de blocuri suplimentare de memorie, care să asigure accesul procesorului Intel 8088 la structuri mari de date și la programe care nu încap în 640 Kb. Obs.: Spațiul virtual de adrese de 1 Moctet al sistemelor IBM-PC este împărțit în 64 de pagini de 16 Kb fiecare. Memoria de maxim 32 Mb este împărțită în 2 048 pagini de 16 Kb (de fapt bancuri sau blocuri). Vezi *EMM* și *EMS*. Memoria expandată nu trebuie confundată cu memoria extinsă pe care o oferă multe calculatoare personale (memoria instalată peste 1 Mb).

memorie externă / *external storage / mémoire externe* / Memorie la care poate să aibă acces un calculator, numai prin intermediul canalelor de intrare-ieșire. Notă: Memoria externă este compusă în principal din discuri și dischete magnetice, dar există și alte medii de memorare: benzi magnetice, discuri optice, memorii cu bule magnetice etc. Vezi *memorie auxiliară*.

memorie extinsă / *extended memory / mémoire étendue* / Memoria instalată la adrese peste 1 Moctet pe sisteme IBM-PC al căror procesor permite generarea de adrese mai mari de 2²⁰. Exemple: Intel 80286 poate adresa până la 16 Mb, iar 80386 și 80486 până la 4 Gb.

memorie intermediară / *cache memory* / *mémoire cache* / Memorie cu performanțe deosebite (dar cu preț ridicat și deci cu capacitate mică) interpusă între procesor și memoria internă, care păstrează informațiile cele mai recent accesate de procesor. Note: Dacă programele își concentrează adresările (proprietate numită "locality = localizare a adresărilor"), următorul acces la aceeași informație se va realiza mai rapid, direct în memoria intermediară. Se spune că s-a produs un *ciclu hit*. În caz contrar, informația se va aduce din memoria mai lentă (*ciclu miss*). În ultimul timp conceptul a fost extins și la alte niveluri ale ierarhiei de memorii: de exemplu se face "cash" la disc păstrând informațiile în zone tampon din memoria internă, sau pe rețea, păstrând fișierul adus de la distanță (sau o parte a lui) pe discul local etc.

memorie internă / *internal storage [core]* / *mémoire interne* / Memorie la care poate să aibă acces un calculator, fără utilizarea canalelor de intrare-ieșire. Se mai folosește și denumirea "core", ce datează din timpul când memoriile erau realizate având ca suport inelele de ferită (*ferrite-core*). Vezi *memorie cu inele magnetice*. Termenul este folosit în expresii ca "in core" desemnând informații rezidente în memoria internă. Exemplu: memorie principală sau memorie RAM.

memorie magnetică / *magnetic storage* / *mémoire magnétique* / Memorie care utilizează proprietățile magnetice ale unor materiale.

memorie magnetică cu peliculă subțire ⇒ memorie pe strat subțire (magnetic)

memorie neremanentă / *volatile storage* / *mémoire non rémanente* / Memorie al cărei conținut se pierde când se decuplează alimentarea cu energie electrică.

memorie nevolatilă ⇒ memorie remanentă

memorie numai pentru citire / *read-only storage* / *mémoire fixe* / Memorie concepută astfel încât conținutul său să nu poată fi modificat decât de către un utilizator par-

ticular sau în condiții particulare de funcționare. Exemplu: memorie în care un dispozitiv de blocare interzice scrierea.

memorie numai pentru citire cu conținut programabil / *programmable read-only memory (PROM)* / *mémoire morte programmable* / Memorie care, după o primă scriere, este transformată în memorie numai pentru citire.

memorie optică / *optical memory* / *mémoire optique* / Memorie a cărei funcționare face apel la tehnici optice.

memorie organizată pe cuvinte / *word-organized storage* / *mémoire organisée par mots* / Memorie în care se introduc și se extrag date având dimensiunea de cuvinte-mașină.

memorie pe bandă magnetică / (*magnetic*) *tape storage* / *mémoire à bande magnétique* / Memorie magnetică în care datele sunt conservate prin înregistrare magnetică pe suprafața unei benzi care se deplasează longitudinal în timpul funcționării.

memorie pe cartele magnetice / *magnetic card storage* / *mémoire à cartes magnétiques* / Memorie magnetică în care datele sunt conservate prin înregistrare magnetică pe suprafața unor cartele subțiri și flexibile.

memorie pe discuri magnetice / (*magnetic*) *disk storage* / *mémoire à disques (magnétiques)* / Memorie magnetică în care datele sunt conservate prin înregistrare magnetică pe suprafețele plane ale unui sau mai multor discuri care se rotesc în timpul funcționării.

memorie pe fir magnetic / *plated-wire storage* / *mémoire à fil magnétique* / Memorie magnetică în care datele sunt stocate prin înregistrare magnetică pe un strat depus pe suprafața unui fir.

memorie pe strat subțire (magnetic) / (*magnetic*) *thin-film storage* / *mémoire à couche mince (magnétique)* / Memorie magnetică în care datele sunt stocate prin înregistrare magnetică pe un strat de grosime moleculară, depus pe un suport.

memorie pe tambur magnetic / (*magnetic drum storage* / *mémoire à tambour (mag-nétique)*) / Memorie magnetică în care datele sunt conservate prin înregistrare magnetică pe o suprafață cilindrică ce se rotește în timpul funcționării.

memorie permanentă / *permanent storage* / *mémoire permanente* / Memorie al cărei conținut nu mai poate fi modificat.

memorie principală / *main storage* / *mémoire principale* / Memorie adresabilă prin program și în care se încarcă direct în registre, instrucțiuni și alte date, pentru execuție sau prelucrare ulterioară. Exemplu: memoria RAM.

memorie RAM ⇒ memorie cu acces direct

memorie reală / *real storage* / *mémoire réelle* / Memorie principală într-un sistem cu memorie virtuală. Notă: Din punct de vedere fizic, memoria reală și memoria principală sunt identice. Din punct de vedere conceptual, memoria reală nu reprezintă decât o parte din totalitatea adreselor disponibile pentru utilizatorul sistemului cu memorie virtuală.

memorie remanentă / *nonvolatile storage* / *mémoire rémanente* / Memorie al cărei conținut nu se pierde când se decuplează alimentarea cu energie electrică.

memorie reprogramabilă numai pentru citire / *erasable programmable read-only memory* / *mémoire morte réprogrammable* / Memorie numai pentru citire, programabilă, care poate fi ștersă printr-un procedeu particular și reutilizată.

memorie reutilizabilă / *erasable storage* / *mémoire effaçable* / Memorie al cărei conținut poate fi modificat.

memorie secundară / *secondary storage* / *mémoire secondaire* / Dispozitive de memorare a datelor, altele decât memoria RAM (principală) a unui calculator, având în general o capacitate mare și folosind principiul memorării magnetice sau optice a informației. Notă: Prin memorie secundară

se înțelege în principal discul magnetic (denumit uneori și disc fix sau disc dur).

memorie statică / *static storage* / *mémoire statique* / Memorie care nu necesită nici o reîmprospătare.

memorie tampon / *buffer storage* / *mémoire tampon* / Memorie utilizată fie pentru compensarea diferențelor de viteze de circulație a datelor în diversele unități de intrare/ieșire ale unui sistem de prelucrare a datelor, fie pentru compensarea diferențelor dintre momentele apariției evenimentelor în aceste unități. Notă: Majoritatea echipamentelor de comunicații moderne conțin un tampon încorporat, ceea ce le permite să opereze relativ asincron, în limita memoriei alocate tamponului. Obs.: Sistemul UNIX are o politică complicată de alocare dinamică de zone tampon utilizate cu rol de memorie intermediară. O oprire accidentală a sistemului poate conduce la pierderea unor informații stocate în aceste zone tampon, dacă ele nu au fost anterior copiate pe disc.

memorie vie / *random access memory* / *mémoire vive* / Memorie în care datele pot fi citite și scrise. Notă: În limba engleză, RAM este abrevierea pentru "Random Access Memory", expresie a cărei semnificație nu corespunde conceptului actual.

memorie virtuală / *virtual storage* / *mémoire virtuelle* / Spațiu din memorie care poate fi considerat ca adresabil de către utilizatorul unui calculator cu program memorat. Notă: Dimensiunea memoriei virtuale este limitată de procedeu de adresare al calculatorului și de dimensiunea memoriei auxiliare disponibile și nu de numărul real de locații din memoria principală.

memorie volatilă [neremanentă] ⇒ memorie neremanentă

meniu / *menu* / *menu* / Listă de opțiuni afișate de un sistem informatic către un utilizator și de la care acesta poate alege o acțiune de lansat.

(cu) menținere [calificativ] / locking [qualifier] / avec maintien [qualificatif] / Atribut care, aplicat unui caracter de schimbare a codului, arată că modificarea interpretării se aplică la toate combinațiile de cod care urmează, sau la toate combinațiile de cod de un anumit tip până la apariția caracterului următor de schimbare a codului.

mesaj / message / message / Grup ordonat de caractere și de comenzi de funcțiuni, destinat a comunica informații și care este transmis ca un tot de către un emițător spre un receptor.

mesaj de invitație / prompt [command] / invite [commande] / Caracter sau șir de caractere pe care interpretorul de comenzi al unui sistem interactiv (shell-ul în UNIX) îl afișează pe ecran pentru a anunța utilizatorul că intrarea de la terminal va fi citită de către acest interpretor și va fi considerată comandă (de la același terminal se poate interacționa și cu alte programe). Exemple: În Bourne-shell în mod implicit se utilizează caracterul # pentru superuser și \$ pentru utilizatorul obișnuit. Utilizatorii pot alege alte mesaje de invitație cum ar fi: numele mașinii pe care lucrează la un moment dat, catalogul curent etc. În mod normal, după citirea liniei de comandă se lansează în execuție comanda cerută (un program executabil), iar în momentul terminării comenzii, interpretorul reafișează promptul, indicând utilizatorului că programul s-a terminat și acum poate introduce o altă comandă.

metalimbaj / metalanguage / métalangage / Limbaj utilizat pentru descrierea unuia sau mai multor limbaje.

(metoda) DDE [schimb dinamic de date] / DDE (Dynamic Data Exchange) / échange dynamique des données / Metodă realizată de Microsoft care permite utilizarea inteligentă de către o aplicație a datelor create de către o altă aplicație. Utilizată printre altele în Microsoft Windows.

metodă de acces secvențial-indexat (ISAM) / indexed-sequential access method (ISAM) / méthode d'accès séquentiel indexé / Procedură de memorare și regăsire a informațiilor într-un fișier aflat pe disc. Se creează o mulțime de indecși pentru a localiza rapid pe disc înregistrările fișierului sau grupuri de înregistrări și care sunt memorati într-un fișier index separat. Folosind o astfel de procedură, se obține o localizare rapidă a înregistrărilor eliminând citirile inutile ale tuturor datelor de la început până la informația dorită. Pentru limitarea spațiului de căutare, fișierul index poate fi structurat în două sau mai multe fișiere, de exemplu, un index primar și unul secundar (corespunzând cheilor primare și respectiv secundare). Această organizare implică efectuarea mai multor accesuri la disc: se accesează întâi fișierul primar pentru a se localiza zona în care se caută cheia în fișierul secundar, apoi fișierul secundar pentru a localiza zona în care se caută informația în fișierul de date și în final se realizează o căutare secvențială într-o zonă limitată din fișierul de date. Accelerarea căutării se poate realiza prin utilizarea algoritmilor de dispersie (*hash-coding*) și a altor metode. Accesul pur secvențial este de asemenea posibil, dacă sunt necesare prelucrări în care se parcurg în serie toate înregistrările din fișier sau dintr-o secțiune a lui. Un exemplu intuitiv de fișier secvențial-indexat: dicționarul.

metodă euristică / heuristic method / méthode heuristique / Metodă explorativă de rezolvare a problemelor care constă în obținerea treptată (pas cu pas) a unor rezultate intermediare, din ce în ce mai apropiate de un rezultat final, considerat acceptabil.

microcalculator / microcomputer / microordinateur / Calculator a cărui unitate centrală este constituită dintr-unul sau mai multe microprocesoare și care oferă posibilități de stocare și funcții de intrare-ieșire.

microediție / *desktop publishing* / *éditique* / Publicare asistată de calculator care utilizează un echipament de prelucrare a datelor de mici dimensiuni, putând fi ținut pe masă sau birou.

micrografie informatică / *computer micrographics* / *micrographie informatique* / Ansamblu de tehnici și metode utilizate pentru înregistrarea pe microfilme a datelor provenite de la un calculator, sau pentru transformarea datelor înregistrate pe microfilme într-o formă utilizabilă de către calculator.

microinstrucțiune / *microinstruction* / *micro-instruction* / Instrucțiune pentru operații posibile la un nivel mai jos decât cel al instrucțiunilor mașină.

microprocesor / *microprocessor* / *microprocesseur* / Procesor miniaturizat ale cărui elemente sunt toate concentrate într-un circuit integrat.

microprogram / *microprogram* / *microprogramme* / Secvență de instrucțiuni elementare corespunzătoare unei operații pe un calculator dat, care este menținută într-o memorie specială și a cărei execuție este declanșată prin introducerea unei instrucțiuni-mașină în registrul de instrucțiuni al calculatorului respectiv.

microprogramare / *microprogramming* / *microprogrammation* / Tehnică utilizată în proiectarea hardware-ului care este controlat de microprograme.

miez magnetic (pentru stocarea datelor) ⇒ inel magnetic

(mijloc de) control al accesului / *access control* / *contrôle d'accès* / Totalitatea mijloacelor, metodelor și procedurilor care permit accesul de la distanță într-o rețea de calculatoare, acces desfășurat sub un control și cu o evidență strictă. De exemplu, în Internet se poate permite accesul la un calculator numai anumitor utilizatori, și numai dacă cererea de acces sosește din partea unui/unor anumite calculatoare.

minicalculator / *minicomputer* / *mini-ordinateur* / Calculator ale cărui funcționalități se situează între un calculator mare și un microcalculator.

minidisc ⇒ disc flexibil

mod [în programare] / *mode [programming]* / *mode* / Variabilă pe care un program o poate activa, testa, salva sau restaura pentru a comanda executarea unor operații aritmetice.

mod asincron / *asynchronous mode* / *mode asynchrone* / Mod de comunicație bazat pe principiul transferului asincron de date.

mod calcul / *compute mode* / *mode calcul* / Mod de funcționare al unui calculator analogic în cursul căruia se efectuează rezolvarea problemei.

mod conversațional / *conversational mode* / *mode dialogué* / Mod interactiv de exploatare a unui sistem de calcul prin care utilizatorul se află în comunicare directă cu calculatorul prin intermediul unui terminal. Utilizatorul introduce comenzi de la tastatură și primește răspunsuri din partea sistemului, putând să corecteze erori de sintaxă sau de logică și să înlănțuie prelucrările într-o ordine arbitrară. Multe sisteme de operare cu regim interactiv sunt sisteme cu divizarea timpului (*time-sharing*), politica de planificare a proceselor pentru execuție fiind bazată pe alocarea unor cuante de timp egale pe rând tuturor proceselor și prelevare forțată la expirarea cuantei alocate.

mod "cooked" / *cooked mode* / *mode optimisé* / Modul normal de lucru în sistemul UNIX (în opoziție cu modul *raw*) în care driver-ul de terminal interpretează caracterele speciale ("erase", "kill" etc.), iar întreprinderile sunt permise. Mai general, la alte sisteme de operare, acest termen se poate referi la orice mod în care sistemul realizează prelucrări intensive ale datelor, înainte ca acestea să fie transmise programului.

mod de comandă potențiomtric / *potentiometer set mode* / *mode repos* / Mod de co-

mandă al unui calculator analogic în cursul căruia se stabilesc coeficienții problemei.

mod (de funcționare în) condiții inițiale / *initial condition mode / mode conditions initiales* / Mod de funcționare al unui calculator analogic în cursul căruia integratoarele rămân neoperante și se afișează condițiile inițiale.

mod de scriere binară ⇒ notație binară

mod de verificare static / *static test mode / mode verification statique* / Mod de comandă al unui calculator analogic în cursul căruia se introduc condiții inițiale fictive (de test) pentru a verifica cablajele și, ca urmare buna funcționare a dispozitivelor de calcul, cu excepția integratoarelor.

mod interactiv / *interactive mode / mode interactif* / Mod de acces la serviciile unui sistem de calcul care asigură o comunicație directă a utilizatorului cu calculatorul prin intermediul unui terminal de intrare-ieșire. Notă: Până la apariția terminalelor cu tub catodic, strategia preferată în exploatarea unui sistem de calcul era aceea de a-l îndepărta pe utilizator de sistem, pentru ca, prin planificarea corespunzătoare a execuției programelor să se obțină performanțe cât mai ridicate. Se încerca limitarea chiar a intervențiilor operatorului pentru ca sistemul să înlănțuie automat prelucrările și să ia decizii cu o viteză superioară celei specifice agentului uman. Acestea au fost sistemele de operare cu organizare "pe loturi".

mod menținere / *hold mode / mode maintien* / Mod de funcționare al unui calculator analogic în cursul căruia operațiile de integrare sunt oprite și toate variabilele sunt menținute la valoarea pe care o aveau în momentul introducerii acestui mod de funcționare.

mod răspuns / *answer mode / mode réponse* / Unul din modurile în care poate fi configurat un modem, astfel încât la apariția unui apel din afară acesta să răspundă prin trimiterea unui semnal către modemul apelant.

mod sincron / *synchronous mode / mode synchrone* / Mod de comunicație în care transferul datelor utilizează unul sau mai multe semnale de ceas (de sincronizare).

mod sistem / *kernel mode / mode système* / Modul de lucru privilegiat al sistemului de calcul, în care se execută modulele program ale sistemului de operare. În acest mod se pot executa toate instrucțiunile (inclusiv cea de oprire a mașinii sau de schimbare a modului de lucru), se pot accesa toate resursele și se poate accesa orice zonă de memorie (inclusiv cea în care se află nucleul și structurile sale de date, vectorii de întrerupere etc.).

model de date / *data model / modèle de données* / Mulțime de concepte care pot fi utilizate pentru a descrie structura unei baze de date (adică tipurile de date, relațiile între entitățile bazei de date și constrângerile care se aplică acestora). Notă: Majoritatea modelelor de date includ și o mulțime de operații ce se pot efectua asupra bazei de date pentru regăsirea și actualizarea informațiilor.

model (de date) relațional / *relational model / modèle (de données) relationnel* / Un model de date în care relațiile sunt implementate ca tabele. Notă: Sistemul de gestiune a bazei de date relaționale este responsabil pentru căutarea informațiilor cerute, prin inspectarea valorilor din coloanele unei tabele și, eventual, corelarea acestor valori cu valorile din alte coloane ale altor tabele.

model de referință de interconexiune a sistemelor deschise / *open systems interconnection reference model [ISO-OSI model] / modèle de référence d'interconnexion de systèmes ouverts* / Model care descrie principiile generale de interconexiune a sistemelor deschise, rolul și dispoziția ierarhică a celor șapte straturi ale sale. Notă: Fiecare nivel se bazează pe standardele descrise de nivelurile inferioare; astfel, nivelul cel mai de jos se ocupă numai de legăturile

fizice între calculatoare, iar nivelul cel mai de sus descrie interacțiunile între calculatoare la nivelul programelor de aplicație.

Niveluri: 7 – Aplicație

6 – Prezentare

5 – Sesiune

4 – Transport

3 – Rețea

2 – Legătură de date

1 – Fizic

model (de referință) ISO-OSI ⇒ model de referință de interconexiune a sistemelor deschise

model rețea (de baze de date) / *network model* / *modèle réseau (de bases de données)* / Un model de descriere a bazelor de date, similar modelului ierarhic, dar în care o înregistrare poate avea mai multe înregistrări părinte și mai multe înregistrări fii.

modem / *modem* / *modem* / Dispozitiv ce permite unui calculator să transmită date folosind o linie telefonică obișnuită. Denumirea provine din alăturarea primelor caractere din cuvintele *modulare* și *demodulare*. Un modem convertește semnalele binare oferite de un calculator (1 și 0) într-un semnal cu variație continuă și detectează schimbările unui semnal continuu, convertindu-le în tranziții logice 1-0 și 0-1, interpretabile de către calculator. Pe lângă aceste funcții, un modem mai poate asigura și alte facilități, cum ar fi: formarea numărului apelat, comprimarea și decomprimarea datelor transmise și recepționate, corecția erorilor de transmisie etc. În funcție de modul de conectare la calculator, un modem poate fi intern (realizat sub forma unei plăci de extensie în calculator), sau extern (realizat ca o unitate separată, legată la calculator printr-un cablu).

modem cu întoarcere a apelului / *callback modem* / *modem avec retour d'appel* / Un tip de modem care răspunde la un apel telefonic venit din exterior, acceptă un cod format din cifre și apoi deconectează legătura. Codul numeric este căutat într-o bază

de date internă, și dacă este găsit, modemul formează numărul de telefon specificat în dreptul codului găsit. Sistemul cu întoarcere a apelului realizează un compromis între necesitatea de a oferi posibilitatea de conectare din exterior și asigurarea unei securități a sistemului de calcul.

modem integrat / *integrated modem* / *modem intégré* / Un modem care face parte dintr-un sistem de calcul din construcție. Notă: În general, modemurile integrate sunt mai răspândite pe calculatoarele portabile (laptop și notebook), și pot fi găsite doar în cazuri rare în calculatoarele desktop.

modem intern / *internal modem* / *modem interne* / Dispozitiv de intrare-ieșire, realizat sub forma unei cartele de extensie, și care se conectează direct pe magistrala unui calculator, realizând funcțiile uzuale ale unui modem: modularea și demodularea informației, formarea numărului telefonic al destinatarului, stabilirea și controlul legăturii, eventual corecția de erori și compresia datelor.

modem în banda de bază / *base band modem* / *modem en bande de base* / Modem care lucrează într-o bandă de bază, folosind un singur canal fizic de comunicație.

modificator (de instrucțiuni) / *(instruction) modifier* / *modificateur (d'instruction)* / Cuvânt sau parte a unui cuvânt, utilizat pentru modificarea unei instrucțiuni.

modul de memorie ⇒ memorie principală

modul încărcabil / *load module* / *module chargeable* / Totul sau o parte a unui program de calculator, scris sub o formă care permite încărcarea lui în memoria principală pentru execuție. Notă: De obicei, un modul încărcabil este creat de un editor de legături.

modul obiect / *object module* / *module-objet* / Totul sau o parte dintr-un program obiect suficient de complet pentru a fi supus unei înlănțuirii. Notă: Asamblatoarele și compilatoarele produc, de obicei, module obiect.

modul program pentru gestiunea perifericelor / *peripheral software driver* / *gestionnaire des périphériques* / Un program care are rolul de a controla transferul de date la și de la un periferic interacționând foarte strâns cu sistemul de operare, întrucât răspunde la întreruperile hardware și cererile de acces direct la memorie generate de periferic. Notă: În sistemul de operare MS-DOS, programele pentru gestiunea perifericelor au, în general, extensia “.sys”, și trebuie să fie încărcate în cursul fazei de inițializare a sistemului de operare. Astfel de programe pot realiza inițializarea unor interfețe de disc și bandă magnetică, a plăcii de sunet, a lectorului de disc optic ș.a.

modul rezultat ⇒ modul obiect

modul sursă / *source module* / *module-source* / Orice parte a unui program sursă, care constituie un tot ce se pretează unei compilări corecte.

modulație de fază / *phase modulation* / *modulation de phase* / Tehnică de transmisie a informației ce urmărește obținerea unei unde purtătoare a cărei fază variază în funcție de informația de transmis.

modulație de frecvență / *frequency modulation (FM)* / *modulation de fréquence* / Metodă de codificare a unui semnal electric care presupune varierea frecvenței unui semnal purtător la emițător și o detecție corespunzătoare la receptor.

modulație în amplitudine a impulsurilor / *Pulse Amplitude Modulation (PAM)* / *modulation en amplitude des impulsions* / Tehnică de codare a informației într-un semnal prin varierea în impulsuri a amplitudinii semnalului respectiv, în funcție de amplitudinea semnalului modulator.

modulație în amplitudine cvadruplă / *Quadruple Amplitude Modulation (QAM)* / *modulation en amplitude quadruple* / Metodă de codificare a informației folosită de către un modem ce operează la o viteză de cel puțin 2 400 biți pe secundă, pentru a

împătri cantitatea de informație, păstrând aceeași frecvență a purtătoarei. Notă: Metoda constă în folosirea unei combinații între modulația de fază și modulația de amplitudine.

modulație prin impulsuri codificate / *Pulse Code Modulation (PCM)* / *modulation par impulsions codées* / Metodă de codificare a unei informații într-un semnal purtător, prin varierea amplitudinii impulsurilor. Notă: Amplitudinile impulsurilor sunt limitate la numai câteva valori discrete, și nu continue, ca la modulația în amplitudine a impulsurilor.

moletă / *thumb wheel* / *molette* / Roata mobilă în jurul axei sale ce furnizează valori scalare. Notă: O pereche de molete poate servi drept locator.

moment de execuție ⇒ timp de execuție

monitor [program] ⇒ program monitor

mosor / *(tape) spool* / *mandrin* / Cilindru fără flanșe pe care poate fi înfășurată o bandă.

motor de bază de date / *database engine* / *moteur d'une base de données* / Program sau colecție de programe proiectate pentru a facilita gestiunea și accesul la o bază de date. Notă: Un motor de baze de date trebuie să pună la dispoziția utilizatorilor limbaje de definire și de manipulare a datelor, mecanisme de definire a schemelor conceptuală și fizică, posibilități de conectare la diverse baze de date și mecanisme de control și recuperare a erorilor.

mouse [în engleză] / *mouse* / *souris* / Locator ținut în mână funcționând prin deplasarea pe o suprafață. Notă: Un mouse (șoarece) conține în general o bilă rulantă sau două roțițe.

mufă tată / *male connector* / *connecteur mâle* / Un conector ce conține pini, prin a căror introducere se realizează contactul electric.

multiplet ⇒ bait [secvență de biți considerată ca o unitate]

multiplicator analogic / *analog multiplier / multiplieur (analogique)* / Unitate funcțională a cărei variabilă analogică de ieșire este proporțională cu produsul a două variabile analogice de intrare.

multiplicator de scară ⇒ factor de scară

multiplicator parabolic / *quarter-squares multiplier / multiplieur parabolique* / Multiplicator analogic a cărui funcționare se bazează pe identitatea:

$$xy = [(x + y)^2 - (x - y)^2] / 4$$

și care conține inversoare, sumatoare analogice și generatoare de funcții pătratice.

multiprelucrare / *multiprocessing / multi-treatment* / Mod de funcționare care permi-

te prelucrarea în paralel pe două sau mai multe procesoare ale unui multiprocesor.

multiprocesor / *multiprocessor / multiprocesseur* / Calculator care cuprinde două sau mai multe unități centrale de prelucrare care au acces la o memorie principală comună.

multiprogramare / *multiprogramming / multiprogrammation* / Mod de funcționare care permite execuția întrețesută a două sau mai multe programe pentru calculator, de către un singur procesor.

multitasking ⇒ funcționare în multisarcină

(a) muta [date] ⇒ (a) transfera [date]

n-tet / *n-bit byte* / *n-uplet* [*d'éléments binaires*] / Bait compus din *n* cifre binare

neconectat ⇒ off line [în engleză]

(a) **nega** / (*to*) *negate* / *inverser* (*logiquement*) / A efectua o negație.

negație / *negation* / *négation* / Operație booleană monadică al cărei rezultat are valoarea booleană opusă aceleia a operandului.

nepermis / *illegal* / *illégal* / Atribut ce caracterizează un acces al unui utilizator într-un calculator ale cărui servicii nu are dreptul să le folosească. Notă: Odată cu răspândirea rețelelor de calculatoare și a rețelelor publice de date, prevenirea accesului nepermis a devenit o problemă dificilă.

NetBios / *NetBios* / *NetBios* / O interfață de programare a aplicațiilor, ce permite partajarea datelor într-o rețea de calculatoare compatibile IBM-PC.

nivel / *layer* / *niveau* / Un termen folosit în comunicații de date și prelucrări distribuite, și care desemnează o mulțime de structuri de date și rutine ce tratează o anumită clasă de evenimente. Exemplu: În modelul ISO-OSI, nivelul fizic se ocupă de interconectarea hardware și semnalele electrice schimbate de către calculatoarele dintr-o rețea, iar nivelul rețea se ocupă de adresarea destinatarului și traseul parcurs de informație până la acesta.

nivel al legăturii de date / *data link layer* / *niveau du lien de données* / Unul din cele 7 niveluri ale modelului arhitectural ISO-OSI, situat între nivelul fizic și nivelul rețea.

nivel aplicație / *application layer* / *niveau application* / Unul din cele 7 niveluri ale modelului ISO-OSI, și anume cel mai de

sus, și care se ocupă cu furnizarea către utilizatori a serviciilor de rețea de tip aplicație. Notă: Nivelul aplicație este aproape total independent de hardware, bazându-se pe serviciile asigurate de celelalte 6 niveluri de sub el. Uzual, include servicii de tip telnet (conectare la distanță), poștă electronică, emulare de terminal, gopher, Web/Netscape etc.

nivel (de) transport / *transport layer* / *niveau (de) transport* / Al patrulea nivel din ierarhia ISO-OSI de interconectare a sistemelor deschise, nivel responsabil pentru calitatea serviciului asigurat și garantarea transmiterii informației la destinatar. Notă: Pentru realizarea acestor deziderate, nivelul transport cooperează strâns cu nivelul de sub el (nivelul rețea), pentru a detecta și corecta erorile de transmisie apărute.

nivel fizic / *physical layer* / *niveau physique* / Primul (cel mai de jos) nivel dintre cele 7 niveluri ale modelului ISO-OSI de interconectare a calculatoarelor, care se ocupă cu descrierea conexiunilor fizice între calculatoare: cabluri, conectori, semnale electrice. Notă: Nivelul fizic este total dependent de hardware.

nivel prezentare / *presentation layer* / *niveau (de) présentation* / Unul dintre cele 7 niveluri ale modelului ISO-OSI de interconectare a calculatoarelor, situat în poziția 6 (aproape de vârful ierarhiei). Notă: Nivelul prezentare se ocupă de aranjarea informațiilor astfel încât să poată fi transmise prin rețea și, totodată, "înțelese" de programele de aplicație aflate în legătură.

nivel rețea / *network layer* / *niveau réseau* / Unul dintre nivelurile de abstractizare a

unei rețele, prevăzute de modelul ISO-OSI pentru interconectarea sistemelor deschise. Notă: Nivelul rețea are sarcina de a menține deschisă o legătură de date, asigurând transferul informației la destinație.

nivel sesiune / *session layer* / *niveau session* / Cel de-al cincilea nivel al modelului ISO-OSI, în sarcina căruia cade coordonarea transferului de informații, deschiderea unei sesiuni și controlul transferului de date pe tot parcursul acesteia.

nod [al unui program de calcul] ⇒ punct de ramificare

nod (al unei rețele) / *node* / *noeud* (*d'un réseau*) / Un echipament de calcul, component al unei rețele de calculatoare, care este capabil să comunice cu echipamente similare din cadrul aceleiași rețele. Exemple: un calculator, pe care rulează programe specifice de rețea sau un sistem de operare ce înglobează funcțiile necesare conectării la o rețea.

non-conjunție / *non-conjunction* / (*opération*) *NON-ET* / Operație booleană diadică al cărei rezultat are valoarea booleană 0, dacă și numai dacă fiecare operand are valoarea booleană 1.

non-disjunție / *non-disjunction* / (*opération*) *NON-OU* / Operație booleană diadică al cărei rezultat are valoarea booleană 1, dacă și numai dacă fiecare operand are valoarea booleană 0.

non-număr (NaN) / *non-number* (*NaN*) / *non-nombre* (*NaN*) / Entitate simbolică codificată potrivit formatului în virgulă mobilă.

(a) normaliza (în aritmetica binară) / (*to normalize* (*in binary arithmetic*)) / *normaliser* (*en arithmétique binaire*) / Dacă numărul este nenul, normalizarea constă în a decala mantisa lui la stînga scăzând exponentul până când bitul de pondere al mantisei este 1; exponentul este considerat având un câmp nelimitat. Notă: Dacă mantisa este nulă, numărul este înlocuit prin

zero normalizat. Normalizarea nu schimbă semnul numărului.

(a) normaliza (în reprezentarea cu virgulă mobilă) / (*to normalize* (*in a floating-point representation system*)) / *normaliser* (*en numération à séparation flottante*) / A modifica mantisa unui număr real pentru a o plasa într-un anumit domeniu de variație dat, ajustând în același timp exponentul în așa fel încât valoarea numărului real, reprezentat în sistemul cu virgulă mobilă, să nu se schimbe. Exemplu: Pentru a aduce mantisa în intervalul de valori [1;10), forma normalizată a reprezentării $123,45 \times 10^2$ va fi $1,2345 \times 10^4$.

notație / *notation* / *notation* / Mulțime de simboluri și de reguli care permit utilizarea acestora la reprezentarea datelor.

notație binară / *binary notation* / *notation binaire* / Notație care utilizează două caractere diferite, de obicei cifrele binare 0 și 1. Exemplu: Codul GRAY este o notație binară, dar nu este un sistem de numerație binar.

notație codificată binar / *binary-coded notation* / *représentation codée en binaire* / Notație binară potrivit căreia fiecare caracter este reprezentat de un numeral binar.

notație cu bază ⇒ sistem de numerație cu bază

notație cu bază fixă ⇒ sistem (de numerație) cu bază fixă

notație cu bază mixtă ⇒ sistem (de numerație) cu bază mixtă

notație cu baze multiple ⇒ sistem (de numerație) cu baze multiple

notație fără paranteze ⇒ notație prefix

notație infix / *infix notation* / *notation infixée* / Metodă de alcătuire a expresiilor matematice, guvernată de regulile priorității operatorilor și care utilizează perechi de separatori – cum ar fi parantezele – în care operatorii alternează cu operanzii, fiecare operator indicând operația ce trebuie efectuată asupra operanzilor sau a rezultatelor parțiale ce-i sunt adiacente. Exemple: 1.

Suma dintre A și B multiplicată prin C se poate scrie: $(A+B) \times C$. 2. Intersecția lui P cu rezultatul intersecției lui Q cu R se poate scrie $P \wedge (Q \wedge R)$.

notație Lukasiewicz \Rightarrow notație prefix

notație poloneză \Rightarrow notație prefix

notație pozițională \Rightarrow sistem (de reprezentare) pozițional

notație prefix / *prefix notation* / *notation préfixée* / Metodă de alcătuire a expresiilor matematice în care fiecare operator își precede operanzii săi și indică operația ce trebuie efectuată asupra operanzilor sau rezultatelor parțiale ce îi urmează. Exemple: 1. Suma dintre A și B multiplicată prin C se poate scrie $\times + ABC$. 2. Intersecția lui P cu rezultatul intersecției lui Q cu R se poate scrie $\wedge P \wedge QP$.

notație sufix / *postfix notation* / *notation suffixée* / Metodă de alcătuire a expresiilor matematice în care fiecare operator este precedat de operanzii săi și indică operația ce trebuie efectuată asupra operanzilor sau rezultatelor parțiale ce îl preced. Exemple: 1. Suma dintre A și B multiplicată prin C se poate scrie $AB + C \times$. 2. Intersecția lui P cu rezultatul intersecției lui Q cu R se poate scrie $PQR \wedge \wedge$.

notație zecimală / *decimal notation* / *notation décimale* / Notație care utilizează zece caractere diferite, de obicei cifrele zecimale. Exemple: 1. Lanțul de caractere 196912312359 poate fi utilizat pentru a reprezenta data, ora și minutele pentru momentul definit ca un minut înainte de începutul anului 1970; 2. Reprezentarea indicilor în clasificarea zecimală universală (CZU). Aceste exemple utilizează o notație zecimală, dar nu satisfac definiția de sistem de numerație zecimală.

notație zecimală codificată binar / *binary-coded decimal notation* / *numération décimale binaire* / Notație codificată binar potrivit căreia fiecare cifră zecimală este reprezentată printr-un numeral binar. Exem-

plu: Numărul douăzeci și trei este reprezentat prin 00100011 în notația zecimală codificată în binar de tip 8-4-2-1 și prin 10111 în sistemul de numerație binară. Tipuri de notații zecimale codificate în binar: cod exces de trei, cod doi din cinci, cod bicvinar.

nucleu / *kernel* / *noyau* (*d'un système d'exploitation*) / Partea esențială a unui sistem de operare, responsabilă cu gestiunea resurselor și tratarea principalelor apeluri sistem pentru programele rulate deasupra nucleului. Principalele sale funcții sunt: tratarea întreruperilor, planificarea proceselor pentru execuție (*planificarea pe termen scurt*), sincronizarea proceselor, administrarea memoriei, accesul la disc și la alte echipamente periferice, crearea de noi procese și gestiunea acestora. Tipuri: Nucleul poate fi monolit (ca la UNIX) sau ierarhizat într-o structură multi-nivel; el poate avea o parte rezidentă (în care se află concentrate funcțiile importante, frecvent utilizate și care au prioritate mare în execuție) și una tranzitorie (în care sunt încărcate și executate la cerere module care reprezintă funcții mai puțin importante sau cerute mai puțin frecvent). Când portabilitatea este principala obiectiv al sistemului, nucleul poate fi ierarhizat într-o parte dependentă de mașină și una independentă de arhitectură. Numai prima trebuie rescrisă la portarea sistemului de operare pe o altă structură de sistem.

nucleu rezident al programului de comandă / *nucleus* (*of a control programme*) / *noyau* (*d'un programme de commande*) / Parte a unui program de comandă rezidentă în memoria principală.

număr aleator / *random number* / *nombre aléatoire* / Număr ce se alege dintr-o mulțime de numere, în așa fel încât toate numerele să aibă aceeași probabilitate de a fi alese.

număr binar în virgulă mobilă / *binary floating-point number* / *nombre binaire ex-*

primé en virgule flottante / Șir de biți caracterizat prin trei elemente: semn, exponent și mantisă; valoarea sa numerică, dacă există, este produsul cu semn al mantisei cu doi, la puterea dată de exponent.

număr complex / *complex number* / *nombre complexe* / Număr ce poate fi reprezentat printr-o pereche ordonată de numere reale și exprimat sub forma $a + bi$, unde a și b sunt numere reale, iar $i^2 = -1$.

număr de acces / *access number* / *numéro d'accès* / Un număr de telefon la care "răspunde" un calculator prevăzut cu modem. Odată stabilită legătura, utilizatorul primește dreptul de acces la unele sau numai la anumite informații, în funcție de taxa percepută și achitată.

număr de biți pe secundă / *bit rate* / *débit des bits* / Viteza cu care sunt transmise cifrele binare.

număr de nivel / *level number* / *numéro de niveau* / Număr de referință utilizat pentru a indica poziția unui articol într-un ansamblu ierarhizat.

număr irațional / *irrational number* / *nombre irrationnel* / Număr real care nu este număr rațional.

număr nenormalizat / *unnormalized number* / *nombre non normalisé* / Număr în format extins, în care exponentul este superior valorii minime corespunzătoare formatului și bitul cel mai semnificativ explicit este nul. Notă: Dacă mantisa este nulă, este un zero nenormalizat.

număr personal de identificare / *PIN* (*Personal Identification Number*) / *numéro personnel d'identification* / Un cod numeric (în general de 4 cifre), utilizat în special în tranzacțiile bancare procesate prin intermediul tehnicii de calcul, și folosit pentru a valida accesul unui utilizator la un automat bancar dirijat de calculator.

număr rațional / *rational number* / *nombre rationnel* / Număr real care este câtul dintre un întreg și un alt întreg diferit de zero.

numărător [în prelucrarea datelor] / *counter* / *compteur* [*en traitement des données*] / Dispozitiv cu un număr finit de stări posibile, fiecare stare reprezentând un număr care poate fi mărit cu o unitate sau cu o constantă dată la primirea unui semnal corespunzător. Acest dispozitiv poate readuce în general acest număr la o valoare predeterminată, de exemplu zero.

numărător modulo- n / *modulo- n counter* / *compteur modulo- n* / Numărător în care numărul reprezentat revine la zero în cursul numărării, după ce s-a atins o valoare maximă egală cu $n-1$.

numărător reversibil [în prelucrarea datelor] / *reversible counter* / *compteur-décompteur* / Dispozitiv cu un număr finit de stări posibile, fiecare stare reprezentând un număr care poate fi mărit sau micșorat cu o unitate sau cu o constantă dată la primirea unui semnal corespunzător.

nume calificat / *qualified name* / *nom qualifié* / Nume de dată însoțit de indicativul clasei căreia îi aparține într-o clasificare dată.

nume de dată / *data name* / *nom de donnée* / Caracter sau grup de caractere utilizat pentru a identifica o dată.

nume de fișier / *file name* / *nom de fichier* / Șir de caractere (alfanumerice) folosite pentru adresarea simbolică a unui fișier. Numărul de caractere din numele fișierului și tipul acestora este stabilit de către sistemul de gestiune a fișierelor. Notă: Numele este o parte din specificatorul de fișier, care în cazul general mai conține: numele nodului din rețea (mașinii) pe care se află fișierul, numele echipamentului periferic, calea în ierarhia de cataloage de la rădăcină la catalogul în care se află fișierul, extensia, numărul de versiune al fișierului etc.

numeral / *numeral* / *numéral* / Reprezentare discretă a unui număr. Exemplu: același număr poate fi reprezentat prin patru numere diferite astfel:

doisprezece printr-un cuvânt în limba
română;

12 în sistemul de numerație zecimală;

XII în cifre romane;

1100 în sistemul de numerație binară.

numeral binar / *binary numeral* / *numéral binaire* / Numeral în sistemul de numerație binar. Exemplu: 101 este un numeral binar, iar V este echivalentul său exprimat ca cifră romană.

numeral hexazecimal / *hexadecimal numeral* / *numeral hexadécimal* / Numeral în sistemul de numerație hexazecimal.

numeral octal / *octal numeral* / *numéral octal* / Numeral în sistemul de numerație octal.

numeral zecimal / *decimal numeral* / *numéral décimal* / Numeral în sistemul de numerație zecimal.

numerație / *number representation* / *numération* / Reprezentare a unui număr într-un sistem de numerație.

numerație pozițională ⇒ sistem (de reprezentare) pozițional

numeric, 1[dată compusă din numere] / *numeric* / *numérique, 1*[*donnée composée de nombres*] / Se referă la date constând din numere.

numeric, 2[dată compusă din cifre] / *digital* / *numérique, 2*[*donnée composée de chiffres*] / Se referă la date constând din cifre.

obiect / object / objet / Un concept ce desemnează o entitate de program caracterizată prin proprietăți (analoge câmpurilor unei înregistrări) și metode (proceduri ce pot fi apelate de către alte obiecte pentru a transmite mesaje obiectului în cauză). Notă: Obiectele sunt descrise din mai multe puncte de vedere: al comportării în timp (modelul dinamic), al structurii și relațiilor cu alte obiecte (modelul informațional), al prelucrărilor pe care acesta le efectuează (modelul funcțional) etc. În ultimii ani, obiectele au fost integrate în sistemele de gestiune a bazelor de date, rezultând sisteme ce pot memora persistent colecții foarte mari de obiecte, păstrând toate celelalte caracteristici ale paradigmei orientate spre obiecte (moștenire, agregare, încapsulare etc.).

oblicitate [în prelucrarea datelor] / skew / obliquité / Deviație unghiulară sau longitudinală a unui rând de bandă în raport cu o referință specificată.

ocolire [decupare] / clipping / détournage / Îndepărtarea elementelor grafice ce se găesc în exteriorul unei limite date.

octal, 1[valoare sau stare] / octal, 1[value or state] / octal, 1[valeur ou état] / Se referă la un obiect, o condiție sau o acțiune ce poate prezenta una din opt valori sau stări distincte.

octal, 2[calificativ al unui sistem de numerație] / octal, 2[qualifier of a numeration system] / octal, 2[qualificatif d'un système de numération] / Se referă la un sistem de numerație cu bază fixă, a cărei bază este opt.

octet [vector binar] / octet (of binary characters) / octet (d'éléments binaires) / Bait compus din opt cifre binare.

ocupat / busy / occupé / Stare a unui echipament de comunicație, care se materializează prin imposibilitatea stabilirii unei

conexiuni, în general datorită faptului că acesta a stabilit deja o conexiune cu un alt echipament apelant.

off line [în engleză] / off-line / hors ligne / Califică modul de exploatare a unei unități funcționale, în care aceasta nu se află sub comanda directă a unui calculator cu program memorat.

(a) oglindi / (to) mirror / refléter / Procedeu prin care datele stocate într-un calculator cu rol de arhivă sunt replicate și pe alte calculatoare. Notă: Oglindirea este folosită în cazul calculatoarelor care stochează informații de largă circulație (de exemplu, programe), în scopul de a degreva arhiva principală de un trafic de rețea excesiv.

oglundire / mirroring / réflexion [en infographie] / Rotație cu o cută optzeci de grade a elementelor grafice în jurul unei axe în planul suprafeței de afișare.

on-line [engleză] / on-line / en ligne / Califică modul de exploatare a unei unități funcționale, în care aceasta se află sub comanda directă a unui calculator cu program memorat.

operand / operand / opérande / Element asupra căruia se efectuează o operație.

operand imediat / immediate address / opérande immédiat / Conținutul unei părți de adresă, care reprezintă valoarea unui operand și nu o adresă.

operare iterativă / iterative operation / fonctionnement itératif / Repetarea algoritmului de rezolvare a unui set de ecuații, folosind combinații succesive ale condițiilor inițiale și ale altor parametri; fiecare combinație succesivă se alege cu ajutorul unui calcul auxiliar, pornind de la un set prestabilit de reguli de iterație.

operare în rețea / *networking / travail en réseau* / Termen generic ce desemnează activități ale unui utilizator conectat la o rețea de calculatoare și care folosește resursele acesteia.

operare în timp real (în calculul analogic) / *real-time operation (in analogue computing) / calcul en temps réel (en calcul analogique)* / Operare în mod calcul, în decursul căreia factorul de scară pentru timp este egal cu 1.

operare repetitivă / *repetitive operation [in analog computing] / fonctionnement répétitif* / Repetare automată a rezolvării unui set de ecuații folosind combinații prestabilite ale condițiilor inițiale și ale altor parametri.

operare secvențială automată ⇒ operare iterativă

operator [în manipularea simbolică] / *operator [symbol] / opérateur [symbole]* / Simbol ce reprezintă acțiunea care se efectuează în cadrul unei operații.

operator boolean / *Boolean operator / opérateur booléen* / Operator ai cărui operanzi și al cărui rezultat iau una din două valori posibile.

operator diadic / *dyadic operator / opérateur diadique* / Operator ce reprezintă o operație efectuată asupra doi și numai doi operanzi.

operator la calculator / *computer operator / opérateur (programmeur)* / Persoană însărcinată cu supravegherea și dirijarea funcționării unui sistem de calcul, care trebuie să fie familiarizată cu procedurile manuale de utilizare a sistemului: pornirea/oprirea echipamentelor, montarea/demontarea de volume, alimentarea echipamentelor cu hârtie, toner etc. Operatorul trebuie să stăpânească și limbajul de comenzi pentru a asigura înlănțuirea activităților în sistem, oprirea lor sau terminarea forțată.

operator monadic / *monadic operator / opérateur monadique* / Operator ce reprezintă o operație efectuată asupra unui singur operand și numai unul.

operație [matematică sau logică] / *operation [mathematical or logical] / opération [mathématique ou logique]* / Acțiune definită care, atunci când este aplicată oricărei combinații admisibile de elemente cunoscute, dă naștere unui nou element. Notă: În cadrul operației aritmetice constând în adunarea lui cinci cu trei, numerele cinci și trei sunt operanzii, numărul opt este rezultatul, iar semnul plus este operatorul care indică faptul că operația efectuată este o adunare.

operație ajutătoare / *housekeeping operation / opération d'aménagement* / Operație de gestiune internă care nu face parte din prelucrare.

operație aritmetică / *arithmetic operation / opération arithmétique* / Operație ce se execută conform regulilor aritmeticii.

operație aritmetică binară / *binary arithmetic operation / opération arithmétique binaire* / Operație aritmetică în care operanzii și rezultatul sunt reprezentați în sistemul de numerație binară. Notă: Termenul operație binară nu este recomandat, pentru a se evita confuziile cu termenii operație diadică și operație booleană.

operație binară, 1[cu două valori booleene] ⇒ operație booleană (cu două valori booleene)

operație binară, 2[operație aritmetică] ⇒ operație aritmetică binară

operație binară, 3[diadică] ⇒ operație diadică

operație booleană / *Boolean operation / opération booléenne* / Operație care se supune regulilor algebrei booleene.

operație booleană (cu două valori booleene) / *Boolean operation (on two Boolean values) / opération booléenne (sur deux valeurs booléennes)* / Operație în care fiecare dintre operanzi și rezultatul iau una din două valori posibile. Note: 1. Termenul operație binară nu e recomandat pentru a se evita confuzia cu termenii: operație diadică sau operație aritmetică binară. 2. Pentru a simplifica definițiile diverselor operații booleene, cele două valori booleene vor fi

denumite: valoare booleană 0 și valoare booleană 1. Utilizarea altor perechi de valori nu contrazice însă definițiile.

operație booleană diadică / *dyadic Boolean operation* / *opération booléenne diadique* / Operație booleană care are doi și numai doi operanzi.

operație booleană N-adică / *N-adic Boolean operation* / *opération booléenne N-adique* / Operație booleană care are N și numai N operanzi.

operație complementară (a unei operații booleene) / *complementary operation* / *opération complémentaire (d'une opération booléenne)* / Operație booleană definită în raport cu altă operație booleană care, atunci când ea se aplică acelorași operanzi ca și această altă operație, are ca rezultat negația rezultatului acestei operații. Exemplu: Disjuncția este operația complementară non-disjuncției.

operație de echivalență / *equivalence operation* / *équivalence logique* / Operație booleană diadică al cărei rezultat are valoarea booleană 1, dacă și numai dacă operanzii au aceeași valoare booleană.

operație de identitate / *identity operation* / *opération d'identité* / Operație booleană al cărei rezultat are valoarea booleană 1, dacă și numai dacă toți operanzii au aceeași valoare booleană. Notă: O operație de identitate aplicată la doi operanzi este o operație de echivalență.

operație de intrare-ieșire asincronă / *asynchronous input-output* / *opération d'entrée-sortie asynchrone* / Operație de transfer de date care se desfășoară asincron în raport cu execuția programului, suprapunându-se parțial în timp cu aceasta. Notă: Sistemele de operare în timp-real oferă cu precădere apeluri sistem pentru operații asincrone, precum și mecanismele prin care procesul poate testa dacă operația s-a încheiat, poate aștepta terminarea ei, sau este informat despre această terminare. Sistemul UNIX, sistem cu divizarea timpului dar și

cu extensii de timp-real, oferă apeluri pentru operații atât sincrone cât și asincrone.

operație de non-echivalență / *non-equivalence operation* / *disjonction* / Operație booleană diadică al cărei rezultat are valoarea booleană 1, dacă și numai dacă operanzii au valori booleene diferite.

operație de prag / *threshold operation* / *opération de seuil* / Operație care evaluează funcția prag a operanzilor săi.

operație diadică / *dyadic operation* / *opération diadique* / Operație efectuată asupra a doi și numai doi operanzi. Notă: Termenul operație binară nu este recomandat pentru a se evita astfel confuzia cu termenii operație aritmetică binară și operație booleeană.

operație duală (a unei operații booleene) / *dual operation* / *opération duale (d'une opération booléenne)* / Operație booleană definită în raport cu o altă operație booleană care, atunci când se aplică operanzilor care sunt negația acestei alte operații, are ca rezultat negația rezultatului acestei operații. Exemplu: Disjuncția este operația duală conjuncției.

operație indivizibilă / *atomic operation* / *opération atomique* / Operație care nu poate fi întreruptă.

operație logică, 1[în logica simbolică] / *logic(al) operation, 1[of a symbolic logic]* / *opération logique, 1[sens général]* / Operație conformă cu regulile logicii simbolice.

operație logică, 2[depinzând de operanzi] / *logic(al) operation, 2[special meaning]* / *opération logique, 2[sens special]* / Operație în care fiecare caracter al rezultatului depinde numai de caracterul corespunzător fiecărui operand.

operație majoritară / *majority operation* / *opération majoritaire* / Operație de prag în care fiecare dintre operanzi nu poate lua decât valorile 0 și 1 și care ia valoarea 1 dacă și numai dacă numărul operanzilor care au valoarea 1 este mai mare decât numărul operanzilor care au valoarea 0.

operație monadică / *monadic operation* / *opération monadique* / Operație efectuată asupra unui operand și numai a unui singur. Exemplu: negația.

operație N-adică / *N-adic operation* / *opération N-adique* / Operație efectuată asupra a n și numai n operanzi.

operație N-ară \Rightarrow operație N-adică

operație NICI \Rightarrow non-disjuncție

operație non-identitate / *non-identity operation* / *opération de non-identité* / Operație booleană al cărei rezultat are valoarea booleană 1, dacă și numai dacă toți operanzii nu au aceeași valoare booleană. Notă: Operația de non-identitate aplicată la doi operanzi este o operație de non-echivalență.

operație NU-ȘI \Rightarrow non-conjuncție

operație SAU \Rightarrow disjuncție

operație SAU-EXCLUSIV \Rightarrow operație de non-echivalență

operație ȘI \Rightarrow conjuncție

(a) opri (definitiv) / *(to) halt* / *arrêter* / 1. La nivelul unui sistem de operare, procedura de oprire a sistemului la dorința administratorului (operatorului) sau la întâlnirea unei situații grave de eroare (cădere în pană). Dacă sistemul are mai mulți utilizatori, numai utilizatorul privilegiat poate executa această procedură. După închiderea tuturor sesiunilor și eliberarea tuturor resurselor, se execută instrucțiunea **halt** care face parte de regulă din categoria instrucțiunilor privilegiate, executabile numai în mod sistem (kernel). Ea oprește efectiv mașina și o trece într-o stare specială de unde se va putea realiza încărcarea unui alt sistem de operare sau întreruperea alimentării. 2. În anumite limbaje de programare, instrucțiunea "halt" oprește execuția unui program în situația întâlnirii sfârșitului logic al programului sau a unei situații de eroare. Se predă controlul mediului sub care se execută programul (de exemplu Turbo Pascal) sau sistemului de operare pentru execuția unei noi comenzi.

oprire dinamică / *breakpoint halt* / *arrêt dynamique* / Buclă închisă compusă dintr-o singură instrucțiune de salt care provoacă

un salt către ea însăși, utilizată frecvent pentru a genera un punct de întrerupere.

ordin (într-un program) \Rightarrow instrucțiune (într-un program)

ordine de interclasare \Rightarrow secvență de interclasare

(a) ordona / *(to) sequence [action]* / *ordonner* / A aranja elementele corespunzător ordinii numerelor naturale. Notă: Se poate face corespondența dintre alte aranjări liniare și o aranjare conform șirului numerelor naturale: astfel, prin extensie, se pot realiza ordonări alfabetică sau cronologică.

(a) ordona alfabetic / *(to) alphabetize* / *ordonner alphabétiquement* / Operație prin care datele primare stocate în baza de date sunt reordonate, astfel încât acestea să poată fi parcurse în ordine alfabetică. Notă: Ordonarea alfabetică se poate face numai pentru câmpuri de tip șir de caractere (de exemplu, după numele sau prenumele persoanelor). Un termen echivalent în limba engleză, ce desemnează aceeași operație, este și termenul "to alphasort".

(a) ordona prin fuzionare / *(to) sequence by merging* / *ordonner par fusion* / A ordona efectuând o serie repetată de separări și fuzionări.

organigramă \Rightarrow schemă (de prelucrare)

orificiu de sectorizare / *sectoring hole* / *orifice de sectorisation* / Un orificiu practicat în suportul magnetic, care semnalează începutul unui nou sector de date. Notă: Această metodă de sincronizare a citirii și scrierii datelor a fost folosită la primele discuri flexibile

orologiu [semnal] \Rightarrow tact

oxid de fier / *ferric oxide* / *oxyde ferrique* / Substanță chimică folosită la fabricarea memoriilor externe (discuri și benzi magnetice), datorită proprietăților sale magnetice remanente. Notă: Odată suportul magnetizat, el își păstrează orientarea magnetică un timp destul de îndelungat, permițând citirea datelor înscrise de mai multe mii de ori.

pachet / *packet / paquet* / Unitatea de informație care circulă de la un echipament la altul, ambele fiind conectate într-o rețea. Notă: Pachetele sunt construite conform unor reguli ce definesc formatul pachetelor, astfel încât receptorul să poată decodifica corect un pachet recepționat din rețea.

pachet de cartele perforate / *(card) deck / paquet de cartes* / Grup de cartele perforate. [desuet]

pachet de discuri / *disk pack / chargeur (de disques)* / Ansamblu demontabil de discuri magnetice.

pachet de discuri autonom / *data module / chargeur autonome* / Pachet de discuri detașabil, protejat de o carcasă ermetică, ce conține discuri magnetice "hard" și capetele lor de citire-scriere.

pachet de programe / *software package / progiciel* / Ansamblu complet și documentat de programe conceput a fi furnizat mai multor utilizatori, în vederea aceleiași aplicații sau aceleiași funcții. Notă: Anumite pachete de programe sunt modificabile pentru o aplicație specifică.

pachet de programe (software) pentru comunicații / *communication package / progiciel de communications* / Un set de programe care se bazează pe existența unui canal fizic de comunicație între două sau mai multe calculatoare, pentru a facilita transferul de informații între acestea.

paginare (într-un sistem cu memorie virtuală) / *paging (technique) / pagination (dans un système à mémoire virtuelle)* / Tehnică de alocare a memoriei reale, prin care spațiul de adrese este divizat în cadre de pagină de lungime fixă, care vor fi încărcate în *blocurile* în care este împărțită

memoria fizică, practic paginile putând fi distribuite oriunde în memorie. În felul acesta se elimină fragmentarea memoriei și necesitatea colectării spațiului liber. Paginile trebuie puse în corespondență ("mapate") cu blocurile pe care le ocupă, printr-un mecanism gestionat de unitatea de management al memoriei (MMU).

paginare la cerere / *demand paging / pagination à la demande* / Tehnică de administrare a memoriei care asigură memorie virtuală. Spațiul de adrese al programului este împărțit (în mod transparent pentru utilizator) în zone de lungime fixă, numite *pagini*. Memoria fizică este la rândul ei împărțită în *blocuri* de lungime fixă, egale cu paginile. Teoretic orice pagină se poate încărcă în orice bloc (cu excepția celor rezervate pentru sistemul de operare). O pagină se încarcă numai "la cerere", adică numai în momentul în care se adresează o locație din spațiul ei de adrese. Este posibil ca ea să înlocuiască o altă pagină care a ocupat anterior blocul care i-a fost alocat. Aceasta implică utilizarea unui algoritm de înlocuire de pagini. După încărcare, pagina va rămâne un timp în memorie până ce va fi la rândul ei înlocuită. O paginare la cerere eficientă implică existența unor mecanisme hardware corespunzătoare.

pagină (într-un sistem cu memorie virtuală) / *page (in a virtual storage system) / page (dans un système à mémoire virtuelle)* / Bloc de lungime fixă (tipic de 1 Kb, 2 Kb, 4 Kb, 8 Kb, 16 Kb) care are o adresă virtuală și se transferă ca un tot între memoria reală și memoria auxiliară.

pagini pe minut / *pages per minute (PPM) / pages par minute* / O măsură a vitezei de

tipărire a unei imprimante (în special pentru imprimantele de pagini), și care exprimă numărul de pagini normale care sunt tipărite într-un minut. Notă: Paginile normale sunt definite ca pagini ce conțin numai text și un singur font rezident. În cazul paginilor care conțin și grafice și/sau fonturi nerezidente, viteza de tipărire se poate reduce simțitor.

panglică colorată (cu cerneală) / *inked ribbon / ruban encreur* / Panglică colorată utilizată într-o unitate de ieșire.

panglică tușată / *printer ribbon / ruban encreur (de l'imprimante)* / O bandă de plastic sau material textil, îmbibată cu tuș, care în cazul imprimantelor prin impact se interpune între capul de imprimare și foaia de hârtie. Notă: Prin lovirea de către capul de imprimare, panglica tușată este presată pe suportul de imprimare, lăsând pe acesta urma unui caracter sau urmele unor puncte ce formează un caracter sau un desen.

panou de întreținere / *maintenance panel / panneau d'entretien* / Parte componentă a unui echipament utilizată de specialiștii care asigură întreținerea.

(în) paralel / *parallel [operation mode] / en parallèle* / Caracterizează un proces în care toate evenimentele se petrec în același interval de timp, fiecare eveniment fiind controlat de o unitate funcțională distinctă, dar similară. Exemplu: Transmitia în paralel a biților unui cuvânt-mașină pe liniile unei magistrale interne.

parametru [sens general] / *parameter [general meaning] / paramètre [sens général]* / Variabilă căreia i se atribuie o valoare constantă determinată într-un caz particular, valoare care poate, eventual, să identifice acel caz.

parametru dinamic / *program-generated parameter / paramètre dynamique* / Parametru a cărui valoare este fixată în cursul execuției unui program pentru calculator.

parametru extern / *external program parameter / paramètre externe* / Parametru

al unui program pentru calculator care trebuie fixat în momentul apelării acelui program.

parametru generat prin program ⇒ parametru dinamic

parametru predefinit / *preset parameter / paramètre prédéfini* / Parametru care se fixează din faza de elaborare a unui program pentru calculator, de exemplu la trasarea schemei logice a unui program, la scrierea sau compilarea programului pentru calculator.

paritate / *parity / parité* / Proprietate a unui număr de a fi sau nu divizibil cu 2. Termenul este folosit deseori cu sensul de "transmisie de date cu paritate", ceea ce presupune adăugarea la fiecare octet transmis a unui bit de paritate, calculat conform unei ecuații logice.

paritate impară / *odd parity / parité impaire* / Tehnică de verificare a corectitudinii unei transmisii de date, care presupune emisia unui bit suplimentar pentru fiecare octet transmis (bitul de paritate) și verificarea acestuia la recepție. Notă: Pentru paritate impară, bitul este calculat astfel încât numărul total de biți egali cu 1 să fie impar; altfel spus, bitul de paritate este egal cu suma modulo doi a tuturor biților de date ai octetului respectiv plus 1.

paritate pară / *even parity / parité paire* / Mod de transmisie a datelor pe o linie serială, în care fiecare caracter transmis are asociat un bit suplimentar a cărui valoare este calculat astfel încât numărul de biți egali cu 1 să fie par.

parolă / *password / mot de passe* / Formă de autentificare a unui utilizator care presupune furnizarea unui cod (șir de caractere) pentru a obține accesul la un sistem protejat sau la o resursă protejată. În momentul de față este cea mai frecventă metodă pentru controlul accesului utilizatorilor la un sistem, datorită costului redus, dar au apărut dar mult mai scumpe (recunoașterea vocii,

cartelă magnetică furnizând o semnătură digitală, recunoașterea scrisului prin analiză grafologică etc.). Aceste parole, stabilite și modificate de către utilizator, sunt criptate după un algoritm de criptare specific fiecărui sistem și memorate în această formă criptată pentru a face dificilă aflarea lor de către utilizatori rău intenționați. Notă: În UNIX parola de login a utilizatorului este memorată, în formă criptată, în fișierul *'etc/passwd'* alături de: nume login, nume utilizator, identificator utilizator și de grup, catalog implicit de lucru, shell-ul de login implicit. La fiecare cerere de acces, parola furnizată de utilizator este criptată, rezultatul criptării trebuind să coincidă cu cel memorat în sistem. În caz contrar se refuză accesul.

partajare a fișierului / *file sharing* / *partage du fichier* / Accesarea în comun a fișierelor de către mai mulți utilizatori la un moment dat.

partajare a timpului / *time slicing* / *découpage de temps* / Mod de funcționare în care se atribuie mai multor procese cuante de timp pe același procesor.

parte (a tipului) de operație / *operation part* / *partie opérateur* / Parte a unei instrucțiuni mașină sau a unei microinstrucțiuni în care se specifică operația ce trebuie efectuată.

parte de adresă / *address part* / *partie adresse* / Parte a unei instrucțiuni mașină sau a unei microinstrucțiuni în care se specifică una sau mai multe adrese de operanți.

parte fracționară (a unui număr binar) / *fraction (of a binary number)* / *partie fractionnaire (d'un nombre binaire)* / Câmpul mantisei situat la dreapta virgulei corespunzătoare.

parte operațională (a unei instrucțiuni) ⇒ parte (a tipului) de operație

partiție / *partition* / *partition* / 1. Zonă contiguă de memorie internă gestionată de

către modulul de administrare a memoriei în cazul sistemelor de operare care realizează multiprogramare sau multiproces. Notă: În primele sisteme de operare cu multiprogramare o partiție era alocată în întregime unei lucrări ("job"), în ea se rula un singur program, iar spațiul neocupat de către acesta era pierdut. Partiționarea memoriei era statică (MFT), apoi a evoluat spre specificarea dinamică a partițiilor (MVT).

2. În sistemul de operare MS-DOS, secvență contiguă de sectoare logice ale unui disc, începând cu sectorul 0. Prin partiționare se implementează mai multe volume logice pe un volum fizic. Se realizează astfel o mai bună protecție între utilizatori, o gestiune mai eficientă a resurselor și se oferă posibilitatea de a avea la dispoziție mai multe sisteme de operare pentru a controla mașina în diferite momente. Notă: Un hard-disc poate fi împărțit în cel mult 4 partiții din care numai una este activă la un moment dat (conține sectorul de boot al sistemului de operare care va fi lansat în execuție). Fiecare partiție poate conține propriul său sistem de fișiere, partiții diferite putând avea sisteme de fișiere diferite (ceea ce permite ca DOS-ul și UNIX-ul să poată coexista pe același disc în partiții diferite).

pas [de afișare] / *increment size* / *pas [distance]* / Distanță între două poziții adresabile adiacente pe o suprafață de afișare.

pas de antrenare / *feed pitch* / *pas d'entraînement* / Distanța dintre punctele corespondente ale perforațiilor de antrenare succesive, pe o pistă de antrenare.

pas (de trasator) / *plotter step size* / *pas (de traceur)* / Pas utilizat de un trasator.

pas longitudinal / *new pitch* / *pas longitudinal* / Distanță măsurată în lungul unei piste, între punctele corespondente a două rânduri adiacente.

pas transversal / *track pitch* / *entre-axe des pistes* / Distanță între punctele corespondente a două piste adiacente.

pauză de tipărire / *print pause / pause d'impression* / Oprirea imprimantei, în așteptarea unei comenzi de repornire.

PDP-11 / *PDP-11 / PDP-11* / Familie de calculatoare compatibile pe 16 biți construite de firma DEC. Au dominat lumea minicalculatoarelor anilor 1970, fiind utilizate în special pentru aplicații de timp real, de control al proceselor industriale, dar și dezvoltare de programe. Câteva exemple de mașini din familie: PDP 11/20, PDP 11/34, PDP 11/45, PDP 11/70. Mașinile aveau o arhitectură hardware ușor extensibilă: magistrală unică pe care se puteau conecta diferite echipamente. Ca mecanisme de protecție se ofereau cel puțin două moduri de lucru (*user* – mod în care rulează în mod curent un program, cu drepturi de acces limitate la nivelul fiecărui utilizator și *kernel* – mod ce permite un acces la orice adresă, instrucțiune sau resursă), precum și hardware de protecție a memoriei. Din punct de vedere al organizării memoriei, PDP-11 avea adrese virtuale pe 16 biți, până la 4 Mb de memorie fizică, pagini de memorie cu dimensiunea de 8 Kb adresate prin 8 registre de pagină. Memoria era organizată astfel încât să permită accesul atât la nivel de octet, cât și la nivel de cuvânt. Ca sisteme de operare s-au utilizat RSX-11M (sistem de timp real, multiuser și multitasking, cu dezvoltări spre *time-sharing*) și UNIX, pe aceste mașini fiind create și distribuite multe dintre primele versiuni ale sistemului.

pe 8 biți / *eight-bit / à 8 bits* / Atribut al unei comunicații de date între două calculatoare sau două subansambluri ale unui calculator, care specifică numărul de biți transferați simultan pe canalul de date, și este o măsură a vitezei de transfer, în sensul că aceasta crește cu cât numărul de biți transferați simultan este mai mare.

(a) perfora în serie / *(to) gang punch / perforer en série* / A executa configurații de

perforații identice, în fiecare cartelă dintr-un pachet de cartele.

perforare multiplă / *multiple punching / multiperforation* / Efectuarea mai multor perforații pe o aceeași coloană a unei cartele perforate, cu ajutorul mai multor tastări, acțiune destinată în general extinderii setului de caractere al mașinii de perforat.

perforatoare ⇒ mașină de perforat cu claviatură

perforatoare de calcul ⇒ perforator calculator

perforator calculator / *calculating punch / perforatrice calculatrice* / Mașină de calcul dotată cu un cititor de cartele și un perforator de cartele, care citește datele de pe o cartelă perforată, efectuează operații aritmetice sau operații logice asupra datelor și perforează rezultatele pe aceeași cartelă sau pe alta.

perforator de bandă / *paper tape punch / perforateur de bande* / Echipament periferic ce permite inscripționarea și citirea benzilor perforate, care se compune dintr-un subsistem de antrenare mecanică a benzii, un modul de citire optică, un modul de perforare a benzii (ce folosește poansoane pentru realizarea perforațiilor) și un subsistem de control și conversie a datelor citite.

perforator de cartele / *card punch [computer-actuated] / perforateur de cartes* / Mașină de perforat comandată de către calculator și destinată să execute perforațiile pe o cartelă.

perforație de index / *index hole / trou d'index* / Perforație într-un disc flexibil realizată pentru indicarea începutului primelor sectoare ale discului.

perforație de zonă / *zone punch / perforation hors texte* / Perforație situată pe una din cele trei linii superioare a unei cartele perforate cu 12 linii.

perforație funcțională ⇒ cod cartelă

perforații de antrenare / *feed hole / perforation d'entraînement* / Perforații ale

suportului de date care dirijează deplasarea acestuia.

perioadă de reținere / *retention period* / *période de rétention* / Durata în timpul careia datele înregistrate pe un suport de date trebuie conservate.

permanent ⇒ rezident

pieptene / *comb* / *peigne* / Într-o unitate de discuri magnetice, ansamblu solidar de brațe de acces deplasat în bloc.

pierdere de informație / *drop-out* (*in the storage*) / *perte d'information* / Incident care se poate produce la stocarea sau regăsirea unei date într-o memorie magnetică și care are ca efect pierderea la citire a unui bit. Notă: Pierderea informației este provocată în general de un defect al stratului magnetic sau de prezența unor particule străine pe suprafața sa.

pirat informatic ⇒ spărgător de cod

piraterie (informatică) / *software piracy* / *piratage (informatique)* / Utilizarea sau copierea ilicită a produselor "soft".

pistă / *track* [*on a data medium*] / *piste* / Drumul sau unul dintre drumurile de pe un suport de date asociat unui dispozitiv elementar de citire sau de scriere, în cursul deplasării suportului de date prin fața acestui dispozitiv. Exemple: piste magnetice, piste de adrese, piste de sincronizare și piste de antrenare.

pistă alternativă / *alternate track* / *piste de rechange* / Pistă de rezervă destinată a înlocui eventual o pistă deteriorată sau neexploatabilă.

pistă de adrese / *address track* / *piste d'adresses* / Pistă care conține adresele utilizate pentru reperarea datelor pe alte piste ale suportului de date.

pistă de antrenare / *feed track* / *piste d'entraînement* / Pistă care conține perforațiile de antrenare pe un suport de date.

pistă de index / *index track* / *piste d'index* / Pistă al cărei conținut servește la reperarea

datelor de pe alte piste ale aceleiași suport de date.

pistă de paritate / *parity track* / *piste de parité* / În cazul unităților de bandă magnetică, reprezintă o pistă de control pe care se memorează numai bitul de paritate. Notă: Înregistrarea pe bandă magnetică se face prin înscrierea simultană a celor opt biți de date și a bitului de paritate, rezultând 9 piste (unitățile moderne de bandă magnetică pot folosi eventual mai multe piste de date, pentru mărirea vitezei de acces la date).

pistă de sincronizare / *clock track* / *piste de synchronisation* / Pistă pe care au fost înregistrate semnale de sincronizare.

pistă magnetică [memorie magnetică] / (*magnetic track* [*magnetic storage*] / *piste magnétique* [*mémoire magnétique*] / Pistă pe suprafața unei memorii magnetice.

pixel / *picture element* / *point d'image* / Suprafața celui mai fin detaliu care poate fi reprodus efectiv la recepție pe suportul de înregistrare.

plan de testare / *test plan* / *protocole de test* / Plan care stabilește cerințele detaliate, criteriile, metodele generale, responsabilitățile și planificarea generală pentru testarea și evaluarea sistemului.

(a) planifica (lucrări, sarcini) / (*to schedule* (*jobs or tasks*) / *ordonnancer* / A alege lucrări sau sarcini ce trebuie dispescerizate. Notă: În unele sisteme de operare, planificarea poate fi extinsă și asupra altor unități de lucru, de exemplu asupra operațiilor de intrare-ieșire.

planificare a lucrărilor / *job scheduling* / *planification des tâches* / Decizia de a alege și planifica pentru execuție o nouă lucrare dintre cele aflate în așteptare, atunci când sistemul are resurse disponibile (de exemplu prin terminarea unui program se creează o partiție liberă). Notă: A fost o funcție specifică sistemelor de operare cu prelucrare pe loturi, cunoscută și sub

numele de “*planificare pe termen mediu*”, prin care se realiza înlăntuirea automată (fără intervenția operatorului) a fazelor unei lucrări precum și a lucrărilor dintr-un lot.

planificare a proiectului / *project planning / planification du projet* / Ansamblul activităților privind definirea sarcinilor, calendarului, resurselor și procedurilor unui proiect.

planificare bazată pe priorități / *priority scheduling / planification basée sur priorités* / Strategie de planificare pentru execuție a proceselor, care alege procesul cu prioritatea cea mai mare. Notă: În cazul existenței mai multor procese cu aceeași prioritate, se poate aplica o politică de servire FIFO. sau una de partajare a resurselor între procesele cu cea mai mare prioritate.

planificare cu prelevare forțată / *preemptive scheduling / planification devancée* / Politică de planificare a proceselor pentru execuție care permite ca un proces aflat în rulare să piardă resursa procesor la apariția unei cereri provenind de la un proces de prioritate mai mare, sau la expirarea cuantei de timp alocate. Procesul este trecut în starea “pregătit pentru execuție”, un alt proces fiind planificat și rulat conform algoritmului de planificare utilizat. În acest mod se realizează multiplexarea procesorului între procese.

planificare prin diagrame / *network planning / planification par diagrammes* / Tehnică permițând planificarea, programarea și orientarea unui proiect cu ajutorul diagramelor de planificare.

planificator (de acțiuni) / *dispatcher / répartiteur (d'actions)* / În anumite sisteme de operare, numele dat modulului care face planificări sau care primește apelurile sistem și activează componentele însărcinate cu tratarea lor.

ploter ⇒ trasator

poartă [circuit combinațional] / *gate, 1[gateing circuit] / porte, 1[circuit à passage*

contrôlé] / Circuit combinațional care execută o operație logică elementară.

poartă de echivalență / *IF-AND-ONLY-IF gate / porte d'équivalence* / Poartă care realizează operația booleeană de echivalență.

poartă de excludere / *NOT-IF-THEN gate / porte d'exclusion* / Poartă care realizează operația booleeană de excludere.

poartă de identitate / *identity gate / porte d'identité* / Poartă care execută o operație de identitate.

poartă de implicație / *IF-THEN gate / porte d'inclusion* / Poartă care realizează operația booleeană de implicație.

poartă de includere ⇒ poartă de implicație

poartă de prag / *threshold gate / porte à seuil* / Poartă care execută o operație de prag (intrare).

poartă (într-o rețea, de calculatoare) / *gateway / passerelle (dans un réseau d'ordinateurs)* / Dispozitiv conectat simultan la două rețele de calculatoare, utilizând de obicei protocoale diferite, și care are rolul de a face conversia informației dintr-un format specific uneia dintre rețele în cel specific celeilalte, și apoi de a transmite informația astfel prelucrată.

poartă (logică) / *gate, 2[logic element] / porte, 2[élément logique]* / Circuit combinațional care efectuează o operație logică elementară. Notă: Termenul “poartă” implică în general o singură ieșire.

poartă majoritară / *majority gate / porte majoritaire* / Poartă care execută o operație majoritară.

poartă NICI-NICI ⇒ poartă NU-SAŬ

poartă NU / *NOT gate / porte NON* / Poartă care realizează operația booleeană de negație.

poartă NU-SAŬ / *NOR gate / porte NON-OU* / Poartă care realizează operația booleeană de non-disjuncție.

poartă NU-ȘI / *NAND gate / porte NON-ET* / Poartă care realizează operația booleană de non-conjunție.

poartă SAU-EXCLUSIV / *EXCLUSIVE-OR gate / porte de disjonction exclusive* / Element logic care realizează operația booleană de disjunție.

poartă SAU (INCLUSIV) / *(INCLUSIVE-) OR gate / porte OU inclusif* / Poartă care realizează operația booleană de reuniune.

poartă ȘI / *AND gate / porte ET* / Poartă care realizează operația booleană de conjuncție.

poartă ȘI negat ⇒ poartă NU-ȘI

pointer ⇒ indicator, 2[în organizarea datelor]

pointer al înregistrării / *record pointer / pointeur de l'enregistrement* / Un identificator al unei înregistrări, suficient pentru a localiza o înregistrare căutată într-un fișier. Notă: Pointerul înregistrării poate să fie o adresă absolută (ceea ce împiedică mutarea înregistrărilor) sau o pereche de tipul (b, k) , unde b identifică un bloc, iar k este o cheie folosită pentru localizarea înregistrării în cadrul blocului b .

pondere [în reprezentare pozițională] / *weight [in positional representation] / poids [représentation pondérée]* / Într-un sistem de reprezentare pozițională, factorul cu care se înmulțește valoarea reprezentată de caracterul care ocupă poziția cifrei, în scopul obținerii contribuției sale aditive la reprezentarea unui număr.

(a) porni (sistemul de operare) / *(to) boot / démarrer (le système)* / La pornirea sistemului de calcul, la schimbarea sistemului de operare care îl controlează, sau la reluarea după o cădere, sistemul de operare se încarcă de pe suportul extern și primește controlul după o procedură care poate cuprinde următorii pași (putând exista variații semnificative de la un sistem la altul):

1. prin hardware se citește automat un bloc de pe disc sau bandă, bloc care cuprinde un

mic program de încărcare căruia i se dă controlul;

2. programul de încărcare aduce de pe suport extern în memorie acele blocuri care conțin imaginea memorie a nucleului sistemului;

3. nucleul primește controlul și execută un număr de proceduri de inițializare, care aduc structurile de date interne în starea corespunzătoare;

4. sistemul de operare are controlul integral asupra tuturor resurselor și activează interfața cu utilizatorul.

Notă: În unele cazuri, încărcătorul inițial încarcă și dă controlul unui încărcător mai puternic, în alte cazuri încărcarea are loc de la distanță, prin rețea etc.

port asincron / *asynchronous port / port asynchrone* / Termen generic ce desemnează adresele de intrare-ieșire la care se află portul de control al interfețelor de comunicație serială.

port de comunicații / *communication port / port de communications* / Adresă folosită pentru comunicații de date. Exemplu: În sistemul de operare UNIX, portul 23 este folosit pentru o comunicație prin telnet, portul 21 este folosit pentru ftp, iar portul 25 este utilizat pentru transferul de poștă electronică.

port pentru imprimantă / *printer port / port d'imprimante* / O adresă în spațiul de intrare-ieșire al unui microprocesor, dedicat pentru comunicarea cu o imprimantă atașată calculatorului.

port serial / *serial port / port (en) série* / Adresă (sau gamă de adrese) în spațiul de intrare-ieșire al microprocesorului, folosită pentru controlul interfeței (sau interfețelor) seriale.

portabilitate / *portability / portabilité* / Capacitatea unui program de a fi utilizat pe diferite sisteme informatice cu puține modificări sau fără nici una.

post de citire / *read station / poste de lecture* / Locul într-un cititor de cartele unde se efectuează citirea datelor de pe un suport de date.

post de interogare / *inquiry station / poste d'interrogation* / Terminal de utilizator a cărui funcție esențială este să permită interogarea unui sistem de prelucrare a datelor.

post de lucru / *work station / station de travail* / Post de prelucrare a datelor exploatat de o persoană și în general situat într-un nod al unei extremități.

post de perforare / *punch station / poste de perforation* / Locul unde se efectuează perforarea unui suport de date pe mașina de perforat.

postambul [de sincronizare] / *postamble / synchroniseur final* / Șir de biți pe o bandă magnetică, înregistrați la sfârșitul fiecărui bloc, pentru a permite sincronizarea când se face citirea înapoi.

postcondiție / *postcondition / postcondition* / Aserțiune care se aplică într-un punct urmând imediat în secvența de execuție normală o parte a programului.

postprocesor / *postprocessor / postproceseur* / Program pentru calculator care efectuează anumite funcțiuni finale de prelucrare.

poștă / *mail / courrier [messagerie]* / Sistem de transmitere a informației care se bazează pe depunerea acesteia la un agent ce se ocupă mai departe de transmiterea ei la destinatar, eventual notificând trimitătorului sosirea informației la destinație.

poștă electronică / *electronic mail (e-mail) / courrier électronique [messagerie électronique]* / Transmitere a unui mesaj de la un utilizator la altul, în care cei doi corespondenți ar putea, fie să lucreze pe aceeași mașină, fie calculatoarele corespondenților ar putea face parte dintr-o rețea locală sau o rețea larg răspândită geografic. Prin e-mail se pot transmite în general texte (datorită limitării caracterelor permise la setul

ASCII, de 128 de caractere); există și metode care permit transmiterea de fișere complexe (executabile, imagini, voce etc.) prin e-mail, și care se bazează pe codificarea datelor pentru a obține text pur. Un mesaj transmis prin poșta electronică are un format special, ce conține mai multe câmpuri identificând: sursa mesajului, eventuala cale pe care a parcurs-o mesajul, data la care a fost transmis mesajul, destinatarul mesajului, precum și un scurt text (subiectul mesajului) și, bineînțeles mesajul transmis.

potențiomtru (numeric) / *coefficient unit / potentiometre (numérique)* / Unitate funcțională a cărei variabilă analogică de ieșire este egală cu variabila analogică de intrare înmulțită cu o constantă.

poziție a găurii ⇒ poziție a perforației

poziție a perforației / *punch(ing) position / position de perforation* / Locul determinat pe un suport de date, unde poate fi executată o perforație pentru înregistrarea datelor.

poziție (a unei cifre) ⇒ rang (al unei cifre)

poziție adresabilă / *addressable point / position adressable* / Orice poziție a unui aparat ce poate fi determinată prin coordonate.

poziție binară / *bit position / position binaire* / Poziția unui caracter din cadrul unui cuvânt în notație binară.

poziție de bit ⇒ poziție binară

poziție de perforare ⇒ poziție a perforației

poziție de semn / *sign position / position du signe* / Poziție situată de obicei la începutul sau la sfârșitul unui numeral, care conține un indicator ce semnifică semnul algebric al numărului reprezentat de numeral.

poziție (într-un șir) / *position (in a string) / position (dans une chaîne)* / Amplasarea unui caracter într-un șir care poate fi desemnată printr-un număr de ordine.

(a)poziționa [în prelucrarea datelor] / *(to) set [in data processing] / positionner [en traitement de l'information]* / A pune într-o

stare determinată un dispozitiv de prelucrare a datelor sau o parte a acestuia.

(a) poziționa (un suport de date) / *(to) mount (a data medium) / monter* / A pune un suport de date în poziția fizică convenabilă pentru exploatarea sa.

pragmatică / *pragmatics / pragmatique* / Ansamblul de relații dintre caractere sau grupe de caractere și semnificația atribuită acestora în contextul în care sunt utilizate.

preambul [de sincronizare] / *preamble / synchroniseur initial* / Șir de biți pe o bandă magnetică, înregistrați la începutul fiecărui bloc, în vederea sincronizării.

precizie / *precision / précision* / Măsură a capacității de a face distincție între valori foarte apropiate. Exemplu: Numerele cu patru zecimale sunt mai puțin precise decât numerele cu șase zecimale; dar, un număr cu patru zecimale corect calculat poate fi mai exact decât un număr cu șase zecimale incorect calculat.

precondiție / *precondition / précondition* / Aserțiune care se aplică într-un punct precedând imediat în secvența de execuție normală o parte a programului.

(a) predefini / *(to) preset / prédéfinir* / A stabili o condiție inițială, în așa fel ca ansamblul valorilor de control al unei bucle, sau valoarea unui parametru, să fie fixate.

(a) preîncărcă / *(to) bootstrap / amorcer* / Execuție a unui preîncărcător al sistemului. Notă: Termenul preîncărcare mai este utilizat și pentru translatarea unui compilator prin utilizarea uneia dintre versiunile sale anterioare drept translator.

preîncărcător / *bootstrap / amorce* / Secvență de instrucțiuni a căror execuție implică încărcarea și executarea altor instrucțiuni până când întregul program pentru calculator este încărcat în memorie.

preîncărcător primar / *bootstrap (loader) / programme d'amorce* / Rutină de intrare care utilizează operații predeterminate ale

calculatorului pentru a încărca un preîncărcător.

(a) prelucra (date) / *(to) process (data) / traiter (des données)* / A efectua operații asupra datelor, în cadrul unui proces.

prelucrare a imaginii / *image processing / traitement de l'image* / Utilizarea unui sistem informatic pentru explorarea, analiza, ameliorarea, interpretarea sau imprimarea imaginilor.

prelucrare a listelor ⇒ prelucrare de listă
prelucrare de listă / *list processing / traitement de liste* / Metodă de prelucrare a datelor prezentate sub formă de liste. Notă: În prelucrarea listei s^a utilizează liste înlănțuite astfel ca ordinea elementelor de dată să poată fi schimbată fără a li se modifica amplasarea fizică.

prelucrare de texte / *text processing / traitement de texte* / Folosirea echipamentului hardware și a produselor software pentru introducerea, editarea, sortarea, concatenarea, extragerea, afișarea sau imprimarea unui text sau a unui document.

prelucrare interactivă / *interactive processing / traitement interactif* / Prelucrarea controlată de către utilizator de la un terminal.

prelucrare pe loturi / *batch processing / traitement par lots* / Prelucrare a datelor sau execuție a lucrărilor acumulate în prealabil și executate împreună în vederea creșterii eficienței și astfel încât utilizatorul să nu poată interveni asupra prelucrărilor în curs de desfășurare.

prelucrare pe loturi la distanță / *remote batch processing / traitement par lots à distance* / Prelucrare pe loturi în care unitățile de intrare-ieșire au acces de la distanță la un calculator cu program memorat.

prelucrarea datelor / *data processing / traitement des données* / Efectuarea sistematică de operații asupra datelor. Exemple: manipulare, fuzionare, sortare, calcul, asamblare, compilare. Notă: Prelucrarea da-

telor poate fi realizată de către o persoană, dar și cu dispozitive automate în care caz se numește “prelucrare automată a datelor”.

prelucrarea informației ⇒ prelucrarea datelor

(a) prememora / (*to*) *prestore* / *pré-ranger* / A memora datele necesare unui program pentru calculator, unui subprogram sau unei rutine, înainte de a începe execuția sa.

preprocesor (de limbaj) / (*language*) *pre-processor* / *préprocesseur (de langage)* / Program pentru calculator care efectuează anumite funcțiuni preliminare de prelucrare.

prim-plan / *foreground* / *premier plan* / 1. În sistemele de tip *time-sharing*, o sarcină în prim-plan este cea capabilă să primească date de intrare de la utilizator și să întoarcă rezultate la ieșire pentru acesta. În mod normal, există o singură sarcină în prim-plan la un moment dat pentru un terminal (sau fereastră de terminal). Ei îi pot fi asociate însă mai multe procese care lucrează în paralel și cooperează pentru realizarea sa. În zilele noastre această noțiune este asociată cu UNIX, dar ea a apărut la OS/360. Antonii cu fundal (*background*). 2. Aducerea unei sarcini (*task*) în prim-plan semnifică dorința de execuție imediată, în timp ce ducerea ei în fundal echivalează cu o scădere a priorității de rulare (aceasta se rulează numai când nu mai sunt alte sarcini în prim-plan).

prim plan al imaginii / *foreground image* / *premier plan d'image* / Parte a imaginii care poate fi modificată la fiecare tranzacție.

primul sosit, primul ieșit ⇒ primul venit primul servit (FIFO)

primul venit, primul servit (FIFO) / *FIFO* - *First In, First Out* / *premier entré, premier sorti* [*premier arrivé, premier sorti*] / Strategie și algoritm de servire a cererilor în ordinea în care sunt primite. Pentru implementare se folosesc structuri de date de tip coadă, reprezentate sub formă de liste la care inserarea se face la sfârșit, iar ștergerile se fac de la început.

primitivă de intrare / *input primitive* / *primitive d'entrée* / Dată obținută pornind de la un dispozitiv de intrare cum ar fi o tastatură, un selector, un locator, un dispozitiv de desemnare sau un comparator.

prioritate / *priority* / *priorité* / Atribut care se asociază unui proces pentru a fi folosit la planificarea procesului pentru execuție atunci când se utilizează o politică de planificare bazată pe priorități. Prioritatea asignată la un moment dat unui proces poate fi dobândită static sau dinamic. De regulă prioritățile sunt numere întregi care împart procesele într-un număr finit de clase.

prioritate dinamică / *dynamic priority* / *priorité dynamique* / Prioritate calculată periodic de către sistem în funcție de comportamentul procesului: ce procentaj din cuanta alocată a folosit, câte operații de intrare-ieșire a efectuat, ce masă de resurse deține deja, de când așteaptă alocarea procesorului, cât timp a petrecut în memoria internă etc.

prioritatea statică / *static priority* / *priorité statique* / Prioritate dată în momentul declanșării procesului, în funcție de tipul de operații executate de acel proces (sau de clasa din care face parte procesul respectiv) și rămâne nemodificată pe toată durata existenței procesului.

problemă aplicativă / *application problem* / *problème d'application* / Problemă propusă de un utilizator final și a cărei rezolvare presupune recurgerea la un sistem de prelucrare a informației.

problemă de aplicație ⇒ problemă aplicativă

procedură / *procedure* / *procédure* / Modul de program ce poate fi apelat din mai multe puncte ale unor module de program, de obicei la nivelul unui limbaj de programare de nivel înalt, executând prelucrări determinate asupra unor date comunicate în momentul apelului.

procedură [rutină] ⇒ rutină

procedură de preîncărcare / *initial program loader* / *procédure de chargement initial* / Preîncărcător primar utilizat pentru un calculator în scopul încărcării acelei părți a sistemului de operare necesare încărcării restului sistemului de operare.

procedură reentrantă / *reentrant procedure* / *procédure ré-entrante* / Procedură care poate declanșa în orice moment o nouă execuție înainte de terminarea execuției anterioare.

proces / *process* / *processus* / 1. Secvență predeterminată de evenimente definită de obiectul sau efectul său și care se derulează în condiții date. 2. Unitate de program executabilă gestionată de către sistemul de operare, definit prin imaginea asociată constituită din codul care se execută, segmentul de date, de stivă, contorul program, conținutul registrelor și în general toate informațiile care fac ca un program să poată fi rulat. Note: În sistemele de operare mai vechi un proces era asociat unui program în execuție. În sistemele actuale, un program poate fi format din mai multe procese care cooperează pentru rezolvarea problemei. Se accepta în trecut ideea că un proces este un program care se poate executa în paralel cu alte programe. În sistemele moderne un proces poate avea mai multe fire de execuție care se execută în paralel. Ele au propria lor stivă, dar partajează contextul de execuție al procesului din care fac parte.

proces blocat / *blocked process* / *processus bloqué* / Stare în care se află un proces care nu poate fi executat de către un procesor deoarece procesul așteaptă producerea unui eveniment. Exemplu: Un proces care a lansat o operație de intrare-ieșire poate fi blocat (pentru a nu ocupa inutil procesorul pe perioada execuției acestei operații) și va aștepta terminarea respectivei operații. În momentul terminării operației, procesul va deveni *pregătit pentru execuție*; ulterior el va putea fi ales de către planificator pentru

a primi resursa procesor și a putea astfel să își execute în continuare instrucțiunile. Un proces poate fi de asemenea blocat în așteptarea eliberării unei resurse temporar indisponibile.

proces (într-un sistem de prelucrare a datelor) / *process (in a data-processing system)* / *processus (dans un système de traitement de l'information)* / Succesiune de evenimente care se desfășoară în conformitate cu un scop sau cu un efect urmărit.

proces "fiu" / *child process* / *processus-fils* / Proces creat dinamic de un alt proces numit *proces tată* (sau *proces părinte*). Notă: În sistemul de operare UNIX prin `fork()` se realizează duplicarea *procesului părinte*, astfel încât procesul părinte și cel fiu au spații de adresă diferite, dar imediat după crearea conținutul celor două spații este identic. Se produce un fenomen de "moștenire" a contextului de execuție și a fișierelor deschise. În principiu, ulterior, procesul fiu își poate schimba conținutul spațiului său de adrese printr-un apel sistem `exec()`. Prin aceste mecanisme `fork()-exec` se permite crearea unei ierarhii de procese.

proces "părinte" / *parent process* / *processus père* / Proces care a creat un alt proces (în relația cu procesul nou creat). Notă: În sistemul de operare UNIX, un proces poate crea un nou proces (proces "fiu") în urma apelului sistem `fork()`. Procesul nou creat este o copie identică a procesului "părinte" obținută prin duplicarea tuturor zonelor de cod și de date ale acestuia (cu excepția zonei de cod pur `.text`, partajată de cele două procese). În acest mod procesul "fiu" moștenește întregul context de execuție al procesului "părinte", inclusiv fișierele deschise. Din acest moment se produce separarea, cele două procese având propriile imagini în memorie. Procesul "fiu" poate însă să decidă să ruleze un alt program (fișier executabil) utilizând apelul `exec()`. Prin crearea de noi procese și

prin existența relațiilor “părinte”-”fiu” se realizează o ierarhizare a proceselor, în sistem existând un arbore unic de procese.

procese concurente / *concurrent processes / processus concurrents* / Două procese sunt concurente dacă prima operație a unuia începe înaintea terminării ultimei operații a celui de-al doilea. Notă: Operațiile pot fi: suprapuse în timp, întreșesute sau parțial suprapuse, parțial întreșesute.

procesor / *processor / processeur* / Resursă foarte importantă, administrată cu prioritate maximă de orice sistem de operare concentrat sau distribuit, capabilă să execute un set de instrucțiuni corespunzătoare proceselor din sistem, să formeze adresele acestora și să le citească dintr-o memorie care păstrează programul pe durata executării acestuia (și care nu este o componentă a procesorului). Notă: Procesorul unic sau procesoarele sunt alocate proceselor alese dintre cele pregătite pentru execuție, pe baza unei politici de alocare a procesoarelor, implementată de planificatorul de procese.

procesor central ⇒ unitate centrală (de prelucrare)

procesor de comunicații / *communication processor / processeur de communications* / Un procesor specializat în efectuarea de operații de comunicații.

procesor de control periferic / *peripheral processor / processeur de contrôle périphérique* / Un procesor dedicat, optimizat pentru a controla un anumit gen de periferice. Exemplu: interfața SCSI (Small Computer Systems Interface) AHA- 3940, produsă de Adaptec, conține un astfel de procesor ce poate gestiona până la 14 periferice SCSI.

procesor de limbaj / *(language) processor / processeur (de langage)* / Unitate funcțională de traducere și de execuție a programelor pentru calculator scris într-un limbaj de programare dat. Exemplu: O mașină LISP.

procesor frontal / *front-end processor (FEP) / processeur frontal* / Un procesor care

prelucrează datele înainte ca acestea să ajungă sau după ce acestea sosesc de la un sistem de calcul mai complex (eventual un sistem multiprocesor). Notă: Procesorul frontal execută numai operații de comunicație (controlul și detecția erorilor, recepția, transmisia și eventuala codificare a datelor, gestiunea liniilor de comunicație cu alte dispozitive similare.

procesor grafic / *graphics processor / processeur graphique* / Un procesor specializat pentru construirea de obiecte grafice pe ecran, degrevând astfel procesorul central de aceste funcții. Notă: Procesorul grafic poate trasa linii, poligoane și figuri eliptice, poate umple contururi cu o anumită culoare, poate salva și restaura rapid imagini pe ecran etc. La calculatoarele personale, procesorul grafic se află pe o placă specială, numită adaptorul video, care mai conține o memorie video biport, precum și alte componente.

procesor “pipeline” / *pipeline processor / processeur pipeline* / Procesor în care execuția instrucțiunilor se efectuează într-o serie de unități, combinate astfel încât mai multe din aceste unități pot prelucra simultan părțile însușite de mai multe instrucțiuni.

procesor de rețea / *network processor / processeur (de) réseau* / Procesor specializat în operații de transmisie și recepție a datelor în și dintr-o rețea. Notă: Utilizarea unui procesor dedicat pentru operațiile de rețea permite degrevarea procesorului central de astfel de operații și creșterea vitezei traficului de informații.

procesor (de) text / *word processor / unité de traitement de texte* / Sistem informatic sau program de calculator ce permite unui utilizator să efectueze prelucrare de texte. Exemple: WordStar, WordPerfect, Microsoft Word etc.

procesor vectorial / *array processor / processeur vectoriel* / Procesor capabil să exe-

cute instrucțiunile ale căror operanzi sunt tablouri de date și nu numai elemente izolate.

producător / *producer / producteur* / 1. Procedură asincronă care furnizează date pentru a fi utilizate de către alte proceduri asincrone. 2. În contextul sistemelor de operare, proces care produce resurse temporare sub formă de mesaje care vor fi "consumate" de către un alt proces ("consumator"). Cele două procese pot fi conectate printr-o zonă tampon de dimensiune fixă. Între ele se stabilește o relație specială: producător-consumator.

productivitate (a unui calculator) / *throughput / débit (d'un ordinateur)* / Cantitatea de lucru efectuată de un calculator cu program memorat, într-o perioadă de timp dată.

produs program ⇒ pachet de programe

profil / *profile / profil* / 1. Fișier de control pentru un program; se preferă fișiere de tip text pentru a permite modificarea ușoară de către utilizator. La lansarea programului este citit automat din catalogul de lucru al utilizatorului pentru a stabili comportamentul programului. Exemplu: .profile din UNIX. 2. Raport despre durata de timp petrecută în fiecare rutină de către un program; este analizat pentru a studia comportamentul și performanțele programului.

profil de execuție / *execution profile / profil d'exécution* / Reprezentarea frecvențelor absolute sau relative de execuție, sau a duratelor de execuție ale instrucțiunilor unui program de calculator.

program cu scheme dispersate / *spreadsheet program / tableur* / Program de calculator în care lista de elemente este organizată în linii și coloane și în care modificarea conținutului unui element poate provoca noi calcule cu unul sau mai multe alte elemente în funcție de relațiile dintre elemente, definite de utilizator.

program de analiză selectivă / *snapshot (program) / programme d'analyse sélective* / Program de trasare care produce date de

ieșire numai pentru anumite instrucțiuni sau numai în anumite condiții definite în prealabil.

program de aplicație / *application program / programme d'application* / Program de calculator scris în vederea efectuării unei funcții determinate de utilizator. Exemple: program de plată, program de gestiune a stocului, program de analiză statistică etc.

program de asamblare ⇒ asamblor

program de bibliotecă / *library program / programme de bibliothèque* / Program pentru calculator în sau dintr-o bibliotecă de programe.

program de comandă / *checking program / programme de contrôle* / Program de diagnosticare creat pentru a căuta, în programele sursă sau în date, erorile de sintaxă sau de semantică sau pentru a verifica respectarea anumitor restricții.

program de comandă (driver) / *device driver / programme de commande [driver]* / Program de sistem, componentă a modului pentru administrarea echipamentelor periferice, ce conține cod dependent de dispozitiv și conduce un anumit dispozitiv sau un anumit tip de dispozitive. Notă: Are rolul de a realiza efectiv conducerea echipamentului periferic prin: crearea și lansarea operațiilor de intrare/ieșire; tratarea întreruperilor; optimizarea funcționării echipamentului periferic; anularea operațiilor în așteptare; tratarea unor condiții de eroare; tratarea unor condiții speciale (de exemplu reluarea după o cădere de tensiune).

program de control (al execuției) / *control program / programme de commande* / Program care realizează planificarea și supravegherea execuției programelor într-un calculator cu program memorat.

program de diagnosticare / *diagnostic program / programme de diagnostic* / Program pentru calculator creat pentru a detecta, a localiza și a descrie defectele echipamentului sau erorile programelor pentru calculator.

program de evaluare a performanțelor / benchmark / programme d'évaluation des performances / Program destinat evaluării performanțelor unor dispozitive hardware sau unor aplicații software și care constă în generarea și executarea unor secvențe de comenzi, măsurarea timpului necesar execuției acestor comenzi și producerea unor statistici asociate. Exemple: benchmark-urile Drystone și Whetstone, destinate măsurării performanțelor unității de calcul în virgulă mobilă.

program de formatare / formatter / programme de formatage / Un program special care permite inițializarea mediilor magnetice înainte de utilizarea efectivă a acestora.

program de ieșire / output program / programme de sortie / Program utilitar destinat să organizeze operațiile de ieșire pentru un calculator.

program de intrare / input routine / programme d'entrée / Program utilitar destinat să organizeze operațiile de intrare pentru un calculator.

program de întreținere ⇒ program utilitar

program de preîncărcare primară ⇒ procedură de preîncărcare

program de serviciu ⇒ program utilitar

program de traducere pentru limbajele simbolice ⇒ compilator

program de traducere ⇒ translator [de limbaje]

program de trasare / trace program / programme de traçage / Program de diagnosticare ce poate controla efectele fiecărei etape.

program de verificare ⇒ program de control (al execuției)

program de vidaj / dump (routine) / programme de vidage / Program utilitar destinat vidării.

program diagnostic ⇒ program de diagnosticare

program executabil / executable program / programme exécutable / Program realizat prin compilare, asamblare și editare de legături.

program executat în fundal / background process / processus d'arrière plan / În cazul unui sistem de operare multiproces în care utilizatorul interacționează cu sistemul prin intermediul unui terminal, un proces lansat în execuție de către utilizator fără ca procesul respectiv să dețină controlul fișierului standard de intrare. El este detașat de la terminalul de la care a fost lansat și adesea rulează cu o prioritate mai mică. Exemplu: Se utilizează în cazul sistemului UNIX, printre ale cărui caracteristici se numără și cele de *multiproces* și *multiacces*.

program executiv / executive / programme exécutif / Sinonim mai vechi pentru *sistem de operare* utilizat mai ales pentru calculatoare de talie mare (mainframes). Notă: În unele sisteme *executivul* este echivalentul pentru *interpretorul de comenzi* al sistemului de operare (shell).

program interactiv / interactive program / programme interactif / Program care în timpul rulării sale, realizează un dialog cu utilizatorul. Acesta introduce datele la cererea programului și ia decizii de care depinde fluxul controlului.

program monitor / monitor (program) / (programme) moniteur / Program pentru calculator care supraveghează, organizează, comandă sau verifică funcționarea unui sistem de prelucrare a datelor.

program obiect / object program / programme objet / Program rezultat convenabil pentru execuție.

program (pentru calculator) / (computer) program / programme (d'ordinateur) / Secvență de instrucțiuni destinate prelucrării datelor. Notă: 1. Prelucrarea poate include folosirea unui asamblor, a unui compilator, a unui interpretor sau a unui alt translator pentru pregătirea programului în vederea execuției sale, sau se poate limita la execuția programului. 2. Secvența de instrucțiuni poate include de asemenea pseudo-instrucțiunile necesare.

program realocabil ⇒ program relocabil

program reentrant / *reentrant program* / *programme ré-entrant* / Program pentru calculator a cărui execuție poate fi relansată în orice moment, înaintea terminării unei execuții anterioare a respectivului program.

program relocabil / *relocatable program* / *programme translatable* / Program obiect prezentat într-o formă care să permită relocalarea sa.

program relocabil ⇒ program relocabil

program reutilizabil / *reusable program* / *programme réutilisable* / Program pentru calculator, care poate fi încărcat o singură dată și executat de mai multe ori; acest program trebuie să-și aducă într-o stare inițială determinată toate instrucțiunile care au fost modificate în cursul execuției și nu trebuie să-și modifice parametri externi.

program rezultat / *target program* / *programme résultant* / Versiune translatată a programului sursă.

(program) supervizor / *supervisory program* / *(programme) superviseur* / Program pentru calculator care face parte în general din sistemul de operare și care comandă execuția altor programe pentru calculator și înlanțuirea lucrărilor într-un sistem de prelucrare a datelor.

program sursă / *source program* / *programme d'origine* / Program pentru calculator exprimat în limbaj sursă.

program tradus de mașină ⇒ program obiect

program translator ⇒ translator [de limbaje]

program țintă ⇒ program rezultat

program utilitar / *utility program* / *programme de service* / Program pentru calculator destinat să faciliteze prelucrările efectuate pe un calculator.

(a) programa / *(to) program* / *programmer* / A proiecta, a scrie și a testa programe.

programare / *programming* / *programmation* / Ansamblul activităților de proiectare, scriere și testare a programelor.

programare concurentă / *concurrent programming* / *programmation concurrente* / Mod de programare specific scrierii sistemelor de operare, conducerii proceselor industriale și altor aplicații în care intervin procese concurente care utilizează resurse comune.

programare cu minimizarea timpului de acces / *minimum delay programming* / *programmation à temps d'exécution minimal* / Metodă de programare prin care locațiile de memorie a instrucțiunilor și a datelor sunt alese astfel încât să reducă la minim posibil timpul de acces.

programare fără bucle / *straight-line coding*, 2[*programming technique*] / *programmation sans boucle* / Tehnică de programare în care derularea instrucțiunilor se face cu evitarea buclilor.

programare funcțională / *functional programming* / *programmation fonctionnelle* / Metodă folosită pentru structurarea programelor, prin scrierea lor, în cea mai mare parte, sub forma unor șiruri de apeluri de funcții (proceduri), eventual încastrate (incluse).

programare logică / *logic programming* / *programmation en logique* / Metodă folosită pentru structurarea programelor sub formă de mulțime de reguli logice bazate pe algoritmi predefiniți ce permit prelucrarea datelor de intrare ale unui program.

programare orientată spre obiect / *object-oriented programming* / *programmation adaptée à l'objet* / Metodă utilizată pentru structurarea programelor sub formă de clase organizate ierarhic și care descrie datele și operațiile asupra unor obiecte care pot interacționa cu alte obiecte.

programare structurată / *structured programming* / *programmation structurée* / Metodă ce permite construirea unor programe numai prin utilizarea unor construcții imbricate ierarhic având fiecare un singur punct de intrare și un singur punct de ieșire.

Notă: Programarea structurată folosește trei tipuri de fluxuri de control: secvențial, condițional și iterativ.

programe de aplicații ⇒ software de aplicații

programe de bază ⇒ software de sistem
programe de rețea / *network software* / *logiciel de réseau* / Programe ce permit accesul unui utilizator într-o rețea, sau controlul și administrarea acesteia. Exemple: Cele mai cunoscute programe de rețea în cazul Internet-ului sunt: telnet (permite deschiderea unei sesiuni la distanță), ftp (asigură transferul de fișiere text și binare), mailx (vizualizează mesajele primite prin poșta electronică și transmite mesaje) etc.

proiect / *project* / *projet* / Intreprindere ale cărei obiective, importanță și durată sunt determinate.

proiect pilot / *pilot project* / *projet pilote* / Proiect destinat a pune la punct versiunea preliminară a unui sistem de prelucrare a informației ce va fi utilizat într-un cadru real, dar restrâns, și care va servi la punerea la punct a versiunii definitive a sistemului.

proiectare a sistemului / *system design* / *conception de système* / Proces de definire a arhitecturii hardware și software, a componentelor, modulelor, interfețelor și a datelor pentru ca un sistem să poată satisface cerințele specificate.

proiectare conceptuală a sistemului / *conceptual system design* / *conception logique de système* / Parte a concepției unui sistem privind în special determinarea organizării logice, a proceselor și a fluxurilor sale de informație în cadrul sistemului.

proiectare funcțională ⇒ concepție funcțională

proiectare logică ⇒ concepție logică

protecție a datelor / *data protection* / *protection des données* / Implementarea unui ansamblu de măsuri administrative, tehnice și fizice pentru a interzice orice examinare sau utilizare neautorizată a procedurilor sau a datelor.

protecție a memoriei / *storage protection* / *protection de la mémoire* / Restricții de acces la o memorie, sau la locațiile de memorie, care interzic fie citirea, fie scrierea, fie ambele operații.

protecție (a unui calculator) / *protection (of a computer)* / *verrouillage (d'un ordinateur)* / Tehnică de limitare totală sau parțială a accesului sau a utilizării unui calculator cu program memorat.

protocol / *protocol* / *protocole* / Ansamblu de reguli și/sau standarde care permit interconectarea unor calculatoare și transferul de informații între acestea. Notă: În prezent, protocoalele cele mai răspândite se încadrează în modelul ISO-OSI cu șapte niveluri.

protocol de comunicație / *communication protocol* / *protocole de communication* / Un set de reguli, metode și modele folosite de către calculatoarele care doresc să comunice date între ele și care permite calculatoarelor să se "înțeleagă" între ele.

protocol de control al transmisiilor / *TCP (Transmission Control Protocol)* / *protocole de contrôle des transmissions* / Protocol de comunicații de date, dezvoltat de către Departamentul Apărării al SUA și care a stat la baza creerii rețelelor ARPANET și apoi Internet și care asigură transportul sigur al unei datagrame de la emițător la receptor, fără însă a garanta vreo limită de timp a duratei transferului.

protocol de încercare ⇒ plan de testare
protocol orientat pe biți / *bit-oriented protocol* / *protocole lié aux bits* / Un protocol de comunicație în care datele sunt transmise sub forma unui șir continuu de biți. Notă: Extragerea informației utile nu utilizează o tabelă de coduri (cum ar fi tabela ASCII) și de aceea se folosesc combinații speciale de biți pentru controlul transmisiei.

protocol orientat pe octeți / *byte oriented protocol* / *protocole lié aux octets* / Un protocol de comunicație în care informațiile sunt codificate folosind o tabelă de coduri (de exemplu, tabela ASCII).

prototip / *prototype / prototype* / Model sau implementare preliminară permițând evaluarea proiectării unui sistem, a realizării sale și a potențialului său de exploatare, sau o mai bună identificare și înțelegere a cerințelor.

pseudo-instrucțiune ⇒ enunț declarativ

pseudocod / *pseudocode / pseudocode* / Cod care necesită o traducere înainte de execuție.

publicare asistată de calculator / *computer-aided publishing / publication assistée par ordinateur (PAO)* / Tipărirea de documente ce conțin texte, grafice și ilustrații, cu ajutorul unui echipament de prelucrare a datelor.

punct de acces / *access point / point d'accès* / Nod într-o rețea de calculatoare prin care se poate face accesul în acea rețea. Un punct de acces poate fi un calculator cu mai multe modem-uri conectate la linia telefonică, sau un calculator prin care se poate "intra" dintr-o altă rețea.

punct de control (al unui program) ⇒ punct de reluare

punct de intrare / *entry point / point d'entrée* / Adresă sau etichetă a primei instrucțiuni executate, când se intră într-un program pentru calculator, într-un subprogram sau într-o rutină. Notă: Un program pentru calculator, un calculator, un subprogram sau o rutină pot avea mai multe puncte de intrare distincte, care corespund unor funcții sau scopuri diferite.

punct de încărcare / *load point / point de chargement* / Începutul zonei de înregistrare pe o banda magnetică. Notă: Anumite derulări ale benzii magnetice nu utilizează reperele începutului de bandă pentru a indica poziția punctului de încărcare.

punct de întoarcere [al unui program de calcul] ⇒ punct de revenire

punct de întrerupere / *breakpoint [in computer programming] / point d'interruption* / Punct dintr-un program pentru calculator, în care execuția acestuia poate fi întreruptă. Notă: Un punct de întrerupere se plasează în

general la începutul unei instrucțiuni astfel încât, după o oprire datorată unei intervenții exterioare, execuția programului să poată fi reluată cu ușurință începând cu această instrucțiune.

punct de ramificare / *branchpoint [in computer programming] / point de branchement* / Punct dintr-un program pentru calculator, de obicei adresa sau eticheta unei instrucțiuni, în care este efectuată alegerea unui ansamblu de instrucțiuni din mai multe alternative posibile.

punct de reluare / *checkpoint [in computer programming] / point de reprise* / Secvență de instrucțiuni într-un program pentru calculator prin care se înregistrează datele ce caracterizează starea execuției în vederea unei reluări a acesteia. Notă: Termenul de "punct de reluare" este utilizat și pentru înregistrarea stării de execuție și pentru "execuția unui punct de reluare" a unui program întrerupt.

punct de revenire / *reentry point / point de retour* / Adresă sau etichetă a instrucțiunii de la care se reia derularea programului, după execuția unui subprogram, pe care l-a apelat.

punct de vânzare / *POS (Point of Sale) / point de vente* / Locul unde se efectuează plățile într-un magazin, care conține în prezent un întreg sistem computerizat: scannere pentru citirea codurilor de bare, cititoare de cărți de credit etc., și unde se efectuează plăți bancare instantanee prin conectare telefonică la banca unde clientul își are deschis contul.

punct de vânzare automatizat / *electronic point-of-sale (EPOS) / point de vente automatisé* / Un loc unde vânzările sunt înregistrate în mod automat, iar plata se face de regulă prin transfer electronic de fonduri. Notă: Un astfel de punct de vânzare este echipat cu un cititor de coduri cu bare, pentru citirea etichetelor de pe produsele vândute, o mașină de casă automată și un dispozitiv de procesare a cărților de credit.

punct zecimal / *decimal point / signe décimal* / Separare fracționară în sistemul de numerație zecimal.

punere în corespondență a adresei / *address mapping / mappage (d'adresse)* / Procedeu prin care se face corespondența între o adresă fizică și o adresă logică din cadrul unei rețele de calculatoare.

punte / *bridge / pont* / Echipament de comunicație care face legătura între două rețele de calculatoare. Notă: Scopul unui astfel de dispozitiv este de a adapta nivelurile semnalelor și/sau de a converti informațiile (pachetele) dintr-un format în altul.

pupitru de comandă (al unui sistem de prelucrare a datelor) / *(operator) console* /

pupitre de commande / Unitate funcțională care conține dispozitivele utilizate pentru comunicația dintre operator și sistemul de prelucrare.

purtătoare de date / *data carrier, 1[object] / porteuse de données* / Obiect care, prin circulația sa, transferă informații dintr-un mediu în altul. Exemplu: Codurile de bare sunt utilizate ca purtătoare de date în procesul colectării și prelucrării automate a informației.

purtător de informație / *information bearer / porteur d'information* / Un element care este utilizat pentru a transmite o informație.

radix ⇒ bază de numerație

rafinare progresivă / *stepwise refinement* / *affinement progressif* / Metodă ce permite construirea unor programe prin etape succesive astfel încât la fiecare etapă o acțiune este exprimată sub forma unor acțiuni elementare.

(a se) ramifica / *(to) branch [in program execution]* / *brancher* / În execuția unui program pentru calculator, a alege un ansamblu de instrucțiuni din mai multe alternative posibile.

rang (al unei cifre) / *digit place* / *rang (d'un chiffre)* / Într-un sistem de reprezentare pozițională, fiecare poziție care poate fi ocupată de un caracter și care poate fi identificată fie printr-un număr ordinal, fie printr-un identificator echivalent.

raport de evaluare / *evaluation report* / *rapport d'évaluation* / Raport asupra studiului post-implementare a unui sistem, ce descrie modul în care sunt atinse obiectivele, identifică problemele nerezolvate și facilitează astfel evoluțiile ulterioare.

rată de erori / *error rate* / *taux d'erreurs [en traitement des données]* / Proporția numărului total de erori detectate din numărul total de date transmise sau transferate. Notă: Reprezintă numărul de biți care au fost recepționați incorect în cursul unei transmisii de date. Rata erorilor se raportează de obicei la 100 000 biți transmiși.

rată de reîmprospătare / *refresh rate* / *fréquence de rafraichissement* / Număr de timpi pe secundă în care o imagine este produsă pentru asigurarea reîmprospătării sale.

rând de bandă / *(tape) row* / *rangée (de bande)* / Parte a unei benzi, situată pe o linie perpendiculară pe marginea de refe-

rință și pe care toate caracterele binare pot fi înregistrate sau detectate simultan.

(a) răsfoi / *(to) browse* / *naviguer* / Operație care constă în accesarea unei informații, de multe ori accesibilă prin intermediul unei rețele, într-un mod comparabil cu răsfoirea unei cărți, adică pagină cu pagină. Notă: Termenul este foarte răspândit în contextul programelor de acces la informații distribuite, programele care facilitează o operație de răsfoire numindu-se "browser"-e. Exemplu: Un exemplu de browser este programul Netscape, ce permite accesul la informații organizate în formatul World Wide Web.

(a) răsfoi (o bază de date) / *(to) browse (a database)* / *rechercher (dans une base de données)* / Metodă de acces la informațiile dintr-o bază de date, care presupune afișarea și parcurgerea lor consecutivă. Notă: Pe ecran sunt afișate mai multe înregistrări consecutive, într-un format tabelar, utilizatorul având posibilitatea să navigheze înainte și înapoi prin baza de date. Uneori, este permisă și modificarea unor informații din baza de date răsfoită.

(cu) răspuns automat / *auto-answer* / *auto-réponse* / Capacitatea unui modem de a răspunde în mod automat unor apeluri telefonice și de a stabili o legătură de date cu modemul apelant.

răsturnare (a elementelor grafice) / *tumbling (of display elements)* / *culbute (des éléments graphiques)* / Afișare a pozițiilor succesive ale diferitelor elemente grafice, în cursul unei rotații în jurul unei axe antrenată ea însăși într-o mișcare continuă în spațiu.

(a) reduce la starea inițială (un numărător) / *(to) reset (a counter)* / *remettre à l'état initial (un compteur)* / A determina un

numărător să treacă într-o stare corespunzătoare unei valori inițiale.

(a) realoca ⇒ (a) reloca

(a) rearanja / (to) patch / rapiécer / A modifica un modul obiect, un modul încărcabil sau un program pentru calculator care a fost încărcat. Notă: De obicei această modificare este temporară sau de circumstanță.

(a) rebobina / (to) rewind / rebobiner / A repune o bandă magnetică sau o bandă perforată în poziția de plecare.

(a) reconfigura / (to) reconfigure / reconfigurer / Operația prin care se face reconfigurarea unui sistem. Notă: Reconfigurarea se poate face automat, manual sau mixt.

reconfigurare / reconfiguration / reconfiguration / Procesul prin care părțile componente ale unui sistem de calcul sau rețea de calculatoare sunt redefinite și în unele cazuri re conectate. Notă: Operația este necesară în special după căderea unei componente sau după adăugarea de componente noi.

recunoaștere a caracterelor / character recognition / reconnaissance de caractères / Identificarea de caractere prin procedee automate.

recunoaștere a caracterelor magnetice / magnetic ink character recognition (MICR) / reconnaissance de caractères magnétiques / Recunoașterea caracterelor referitoare la caracterele imprimate cu o cerneală ce conține particule de material magnetic. Notă: Odată ce au fost recunoscute caracterele tipărite cu cerneală magnetică, acestea sunt transmise pentru prelucrare unui sistem de calcul

recunoaștere a caracterelor scrise cu cerneală magnetică ⇒ recunoaștere a caracterelor magnetice

recunoaștere a formelor / pattern recognition / reconnaissance de formes / Identificarea de forme, structuri sau configurații, prin procedee automate.

recunoaștere automată (a caracterelor) / automatic recognition / reconnaissance au-

tomatique / Identificare automată de caractere.

recunoaștere optică a caracterelor / optical-character recognition / reconnaissance optique des caractères / Recunoaștere a caracterelor utilizând un procedeu optic pentru identificarea caracterelor grafice.

(a) recupera / (to) recover / récupérer / Crearea sau recrearea condițiilor de care execuția poate fi reluată după apariția unui incident în execuție.

(a) reduce la scară / (to) scale / réduire / A schimba reprezentarea unei mărimi, exprimând-o în alte unități, astfel încât gama valorilor sale să fie adusă într-un interval determinat.

redundanță a rețelei / network redundancy / rédonance du réseau / Tehnologie de realizare a unei rețele de calculatoare care asigură pe de o parte, stocarea unor informații importante în mai multe noduri din rețea, iar pe de alta, existența unor căi alternative de transfer de date. Notă: În cazul rețelei Internet, redundanța se realizează în două moduri: în primul rând, fiecare nod responsabil de translatarea numelor de domenii în adrese de rețea (Domain Name Server – server de nume în cadrul unui domeniu) este dublat sau triplat chiar; în al doilea rând, transferul informațiilor de la un calculator la altul se poate realiza pe o cale principală (aleasă pe criterii de cost minim al transferului de date), sau pe căi alternative, în cazul blocării căii principale.

reexaminare după implementare ⇒ urmărirea sistem

refacere / recover / récupération / Operație care constă în reconstituirea unei baze de date după un incident care a provocat distrugerea acesteia. Notă: Refacerea pornește de la o copie de siguranță și folosește fișierul jurnal pentru a aduce la zi conținutul acesteia.

(cu) reformare automată a numărului / auto-redial / recomposition automatique du numéro / Capacitatea unui modem de a

efectua încercări repetate de stabilire a unei legături de date.

refuz / *rejection* / *refus* / Situația în care solicitarea efectuării unui serviciu de către un calculator aflat într-o rețea este încheiată prin refuzul serviciului cerut.

(a) refuza / *(to) reject* / *refuser* / Operație prin care un nod al unei rețele refuză efectuarea unui serviciu. De exemplu, se poate refuza o cerere de conectare la distanță ("remote login") pentru toți utilizatorii, sau numai pentru anumiți utilizatori, sau la neîndeplinirea unor condiții specifice (de exemplu, tastarea corectă a parolei, sau emiterea cererii de acces numai de pe o anumită mașină).

(a) regăsi (date) / *(to) retrieve* / *retrouver (des données)* / Operație efectuată asupra unei baze de date în scopul localizării anumitor informații. Notă: Regăsirea se face folosind un limbaj de interogare a bazei de date (DML), iar timpul de răspuns este influențat de existența unor chei în relațiile bazei de date.

regăsire a datelor / *data retrieval* / *recherche des données* / Operație frecventă în exploatarea unei baze de date, care constă în selectarea anumitor informații ce corespund cerințelor utilizatorului. Notă: Datele care trebuie selectate din baza de date sunt specificate folosind expresii logice ce conțin denumiri de tabele din baza de date și câmpuri ale acestor tabele, operatori de comparație între aceste câmpuri și operatori asupra mulțimilor de tupluri. Un sistem de gestiune a bazelor de date folosește mecanisme speciale de optimizare a interogărilor pentru a regăsi în mod eficient datele cerute.

regăsire a informației / *information retrieval* / *recherche documentaire* / Ansamblul de operații, metode și proceduri având ca efect extragerea de date încărcate în memorie.

regenerare a semnalului / *signal regeneration* / *régénération de signal* / Transformare a semnalului astfel încât semnalul să recapete caracteristicile sale inițiale.

regenerare de imagine / *(image) regeneration* / *régénération (d'image)* / Suită de evenimente necesare pentru producerea unei imagini pornind de la reprezentarea sa în memorie.

regim conversațional ⇒ mod conversațional

registru [în prelucrarea datelor] / *register [in data processing]* / *registre* / Memorie dotată cu o capacitate de memorare determinată, de exemplu un bit, un bait sau un cuvânt mașină și care este destinată în general unei utilizări particulare. Exemple: registru general, de deplasare, de instrucțiune, de adresă a instrucțiunii, de index, de adresă de bază, în virgulă mobilă, aritmetic, dublu, triplu, cvadruplu, multiplu.

registru aritmetic / *arithmetic register* / *registre arithmétique* / Registru care conține operanzii sau rezultatele operațiilor, cum ar fi de exemplu operațiile aritmetice, operațiile logice și deplasările.

registru cu indicatoare / *flag register* / *registre à drapeaux* / Registru specializat în care valoarea fiecărui bit este funcție de condițiile specificate produse în timpul execuției instrucțiunilor.

registru cvadruplu / *quadruple (length) register* / *registre quadruple* / Grup de patru registre care funcționează ca un registru unic.

registru de adresă (a instrucțiunii) / *instruction address register* / *registre d'adresse d'instruction* / Registru al cărui conținut permite să se obțină adresa instrucțiunii următoare.

registru de adresă de bază / *base address register* / *registre d'adresse de base* / Registru care conține o adresă de bază.

registru de decalaj ⇒ registru de deplasare

registru de deplasare / *shift register* / *registre à décalage* / Registru în care se efectuează decalaje.

registru de index / *index register* / *registre d'index* / Registru al cărui conținut poate să servească la modificarea adresei operandului în cursul executării instrucțiunilor-

mașină; el poate servi de asemenea ca numărător.

registru de instrucțiune / *instruction register* / *registre d'instruction* / Registru care deține o instrucțiune, în vederea interpretării ei.

registru de intrare manual / *manual input register* / *registre d'entrée manuelle* / Registru în care datele pot fi introduse manual.

registru de întrerupere / *interrupt register* / *registre d'interruption* / Registru specializat ce conține date servind gestiunea întreruperilor.

registru dublu / *double (length) register* / *registre double* / Grup de două registre care funcționează ca un registru unic.

registru general / *general purpose register* / *registre général* / Registru, în general adresabil într-un mod explicit, aparținând unui ansamblu de registre și care se pretează la diferite utilizări, de exemplu ca acumulator, ca registru de index sau pentru manipulări speciale ale datelor.

registru în virgulă fixă / *fixed point register* / *registre à virgule fixe* / Registru folosit în manipularea datelor într-un sistem de numerație cu separare fixă.

registru în virgulă mobilă / *floating-point register* / *registre à virgule flottante* / Registru utilizat pentru manipularea datelor în sistemul de numerație cu virgulă mobilă.

registru multiplu / *N-tuple (length) register* / *registre multiple* / Grup de mai multe registre care funcționează ca un registru unic.

registru triplu / *triple (length) register* / *registre triple* / Grup de trei registre care funcționează ca un registru unic.

regiune critică / *critical region* / *région critique* / Notație în limbaje de nivel înalt pentru realizarea excluderii mutuale a accesului proceselor la variabile utilizate în comun.

reîmprospătare / *refresh* / *rafraichissement* / Procedeu care constă în producerea

repetată a unei imagini pe o suprafață de afișare pentru ca imaginea să rămână vizibilă.

relație / *relation* / *relation* / Structură compusă din atribute și tupluri. Notă: Relațiile sunt implementate în modelul relațional ca tabele, coloanele tabelii corespunzând atributelor relației, iar liniile acestei tabeli constituind tuplurile). În general, se pun diferite restricții asupra structurii relațiilor (de exemplu, câmpurile nu trebuie să se repete, trebuie să fie atomice).

releu / *relay* / *relais* / Un dispozitiv sau program care interconectează două sau mai multe sub-rețele ce utilizează protocoale diferite. Notă: Un releu oferă facilități de stocare și retransmitere a datelor, prin aceasta deosebindu-se de o poartă ("gateway") sau o punte ("bridge"), care asigură un serviciu în timp real. În unele accepțiuni, poate fi folosit ca sinonim pentru poartă sau punte.

(a) reloca / *(to) relocate* / *translater* / A deplasa un program obiect sau o parte a acestuia într-un spațiu de adrese, modificând, dacă este necesar, referirile la adrese, în așa fel ca programul obiect să poată fi executat în noua sa locație.

relocare dinamică / *dynamic relocation* / *translation dynamique* / Procedeu care constă în atribuirea de adrese absolute noi unui program pentru calculator în curs de execuție, astfel încât acesta să poată fi executat într-o altă zonă a memoriei principale.

relocare program / *program relocation* / *translation du programme* / Tehnică de gestiune a memoriei care constă în deplasarea programului la alte adrese de memorie decât cele la care a fost încărcat inițial. Notă: Un program trebuie să fie construit astfel încât să permită relocarea (alternativa o constituie programele absolute, construite pentru a fi încărcate mereu la aceleași adrese de memorie). Fără relocare nu este posibilă nici multiprogramarea, nici multitaskingul.

(a) relua / *(to) restart / reprendre* / A începe execuția unui program pentru calculator prin utilizarea datelor înregistrate într-un punct de reluare.

reluare [a execuției unui program] / *restart [of the execution of a program] / reprise [de l'exécution d'un programme]* / Continuarea execuției unui program pentru calculator, utilizând datele înregistrate într-un punct de control.

reper de început de bandă / *beginning-of-tape marker / repère de début de bande* / Reper pe o bandă magnetică utilizat pentru indicarea începutului zonei unde este permisă înregistrarea.

reper de sfârșit de bandă / *end-of-tape marker / repère de fin de bande* / Reper pe o bandă magnetică utilizat pentru indicarea sfârșitului zonei unde este permisă înregistrarea.

report rapid ⇒ transport simultan

reprezentare a datelor / *representation of data / représentation des données [traitement de l'information]* / Folosind un limbaj de programare, precizarea structurii și a altor atribute ale datelor pe baza instrucțiunilor și tipurilor de date predefinite în limbaj.

reprezentare a unui număr ⇒ numerație

reprezentare analogică / *analog representation / représentation analogique* / Reprezentare a valorii unei variabile printr-o mărime fizică considerată ca variind în mod continuu, a cărei valoare este direct proporțională cu valoarea variabilei sau cu o funcție corespunzătoare asociată acestei variabile.

reprezentare codificată ⇒ combinație de cod

reprezentare codificată binar ⇒ notație zecimală codificată binar

reprezentare codificată în binar ⇒ notație codificată binar

reprezentare cu virgulă flotantă ⇒ reprezentare cu virgulă mobilă

reprezentare cu virgulă mobilă / *floating-point representation / représentation à virgule flottante* / Reprezentarea unui număr real, într-un sistem de numerație cu virgulă mobilă. Exemplu: O reprezentare cu virgulă mobilă a numărului 0,000 123 4 este 0,123 4 -3 unde: 0,123 4 este mantisa, iar -3 este exponentul. Numerales sunt exprimate în sistemul de numerație zecimal cu virgulă mobilă; baza implicită este 10.

reprezentare digitală / *digital representation / représentation numérique* / Reprezentare discretă a valorii cantificate a unei variabile, adică reprezentarea unui număr prin cifre și eventual, caractere speciale și caracterul spațiu.

reprezentare discretă / *discrete representation / représentation discrète* / Reprezentarea unei date cu ajutorul caracterelor, astfel încât fiecare caracter sau grup de caractere să indice o alternativă posibilă.

reprezentare în "cadru" de sârmă / *wire frame representation / représentation fil de fer* / Mod de afișare care arată toate marginile unui obiect în trei dimensiuni fără a diferenția liniile ascunse.

reprezentare numerică / *numeric representation / représentation numérique* / Reprezentare discretă a unei date cu ajutorul numeralelor.

reprezentare ponderată ⇒ reprezentare pozițională

reprezentare pozițională / *positional representation / représentation pondérée* / Reprezentare a unui număr în sistemul de reprezentare pozițională.

reproducător de bandă / *tape reproducer / reproductrice de bande* / Dispozitiv care pregătește o bandă, plecând de la o altă bandă, prin copierea totală sau parțială a datelor de pe banda citită.

(a) reproduce / *(to) duplicate / reproduire* / A copia astfel încât forma fizică a rezultatului să fie identică cu aceea a origi-

nalului. Exemplu: A copia un fișier de pe o bandă magnetică pe o altă bandă magnetică.

(a) restaura / (to) *reset (a data-processing device)* / *restaurer* / A readuce într-o stare predeterminată un dispozitiv de prelucrare a datelor sau o parte a acestuia.

restricții de integritate / *integrity constraint* / *contraintes d'intégrité* / Aserțiune care trebuie să fie verificată (respectată) de către date, la momente de timp determinate.

rețea ARPA / *ARPANET (Advanced Research Projects Agency)* / *réseau ARPA* / Rețea construită în anii 1960, constituită din calculatoare medii/mari în scopul asigurării schimburilor de informații între universități și institute de cercetare. Notă: A stat la baza dezvoltării ulterioare a rețelei Internet.

rețea / *network* / *réseau* / Ansamblu de calculatoare, echipamente de tehnică de calcul, mijloace (canale) fizice de transmitere a datelor între acestea, precum și programele aferente care permit exploatarea și controlul întregii rețele ca un ansamblu unitar. Note: Printre scopurile principale ale unei rețele de calculatoare se numără schimbul de date și partajarea resurselor. Pentru aceasta, calculatoarele sunt conectate între ele, de obicei prin cabluri electrice (conexiuni permanente) sau linii telefonice sau radio (conexiuni temporare). Calculatoarele conectate într-o rețea pot fi localizate la distanțe de ordinul kilometrilor (formând o rețea locală), sau se pot afla chiar pe continente diferite (rețele larg răspândite geografic).

rețea arborescentă / *tree network* / *réseau arborescent* / Rețea în care există o singură cale între două noduri.

rețea cu topologie stea / *star network* / *réseau en étoile* / Rețea de calculatoare arborescentă în care legăturile între calculatoare au forma unei stele (există un calculator central sau un dispozitiv central de comutare de mesaje), la care toate calculatoarele din rețea sunt conectate fizic.

Conexiunea logică între orice două calculatoare ale rețelei trece astfel prin nodul central. Notă: Un dezavantaj al acestei topologii îl constituie vulnerabilitatea întregii rețele la căderea nodului central.

rețea de arie largă / *WAN (Wide Area Network)* / *réseau à vaste diffusion géographique [réseau régional, national, etc.]* / Rețea de calculatoare separate între ele prin distanțe mari și care se întinde pe o suprafață mai mare ca a unui oraș, district etc. Notă: O astfel de rețea înglobează mai multe rețele locale realizate pe baza unor tehnologii diferite.

rețea de calculatoare / *computer network* / *réseau d'ordinateurs* / O mulțime de calculatoare, interconectate între ele prin canale de comunicație și care rulează programe de comunicație ce le permit să transfere date între ele. Notă: Toate calculatoarele din rețea se supun unui același protocol de comunicație (protocolul rețelei).

rețea de calculatoare centralizată / *centralized computer network* / *réseau d'ordinateurs centralisé* / Rețea de calculatoare în care rolul predominant îl are un singur calculator (de obicei mult mai puternic decât celelalte calculatoare din rețeaua respectivă).

rețea de calculatoare descentralizată / *decentralized computer network* / *réseau d'ordinateurs décentralisé* / Rețea de calculatoare în care fiecare din noduri poate decide asupra modului în care se face transferul datelor. Notă: O astfel de rețea este mai puțin dependentă de căderea unuia sau mai multor noduri, și poate asigura transferul datelor între două noduri folosind una sau alta din căile disponibile. Exemplu: rețeaua Internet.

rețea de comunicații / *communications network* / *réseau de communications* / O mulțime de calculatoare și alte sisteme, interconectate între ele prin diferite canale de comunicație, și între care sunt vehiculate

informații de orice fel (mesaje, date etc.).
Notă: O rețea de comunicații este guvernată de un protocol de comunicație; pe care toate sistemele din rețeaua respectivă sunt obligate să îl respecte.

rețea de date / *data network* / *réseau de données* / Rețea de comunicație prin care circulă date (informații) între nodurile componente; nodurile fiind conectate între ele prin canale (circuite) de comunicație. **Notă:** O rețea de date permite partajarea datelor între mai multe calculatoare, situate în locații geografice diferite.

rețea de date publică / *public data network (PDN)* / *réseau de données publique* / Rețea de calculatoare, care oferă date și servicii informatice oricărui utilizator. **Notă:** O rețea publică nu este neapărat și gratuită; atributul "publică" se referă la modul de acces al unui utilizator în rețeaua respectivă (virtual, orice utilizator poate avea acces la rețeaua de date).

rețea de date publică cu comutare de pachete / *public packet network* / *réseau de données publique à commutation de paquets* / Rețea de date, bazată pe principiul comutării de pachete, la care în principiu are acces orice utilizator. Exemplu: rețeaua Internet.

rețea de PC-uri / *PCnet* / *réseau PC* / Termen generic ce desemnează o mulțime de calculatoare compatibile IBM-PC, interconectate între ele, și care pot comunica datorită unor programe specializate. **Notă:** Interconectarea fizică se realizează în general prin cablu coaxial sau torsadat, iar programele de rețea care asigură suportul de comunicație a datelor pot fi: Novell Netware, PC-NFS, Windows etc.

rețea de tip Token ring / *token ring* / *réseau "token ring"* / Rețea cu topologie în inel, care funcționează pe principiul transferului jetonului de la o stație la alta.

rețea eterogenă / *heterogeneous computer network* / *réseau hétérogène* / Rețea de cal-

culatoare în care calculatoarele au arhitecturi diferite, dar pot comunica între ele.

rețea ierarhică / *hierarchical network* / *réseau hiérarchisé* / Rețea în care mai multe calculatoare sunt conectate la un calculator central, acesta având un rol privilegiat. **Notă:** Calculatorul central poate fi și el conectat într-o rețea ierarhică, rezultând o structură arborescentă.

rețea în bandă largă / *broadband network* / *réseau en bande large* / Rețea locală în care se utilizează o bandă largă, în cadrul căreia există mai multe canale de comunicație, multiplexate în frecvență. **Notă:** Fiecare canal de comunicație are alocată o bandă de frecvențe, între benzi fiind prevăzut un spațiu de gardă.

rețea în inel / *ring network* / *réseau en boucle* / Rețea în care nodurile au legături numai cu nodul anterior și cu cel următor. **Notă:** Un protocol de comunicație foarte bine adaptat acestei topologii de rețea este protocolul "token ring", în care datele sunt transmise folosind un "jeton" (un pachet de control), care circulă pe la toate stațiile din inel, până ajunge la destinație.

rețea locală / *local area network (LAN)* / *réseau local* / Un grup de calculatoare, interconectate între ele prin linii de date, dipersate pe un teritoriu de suprafață mică (un laborator, o facultate sau teritoriul unei întreprinderi). Într-o rețea locală, orice două calculatoare pot interacționa între ele, și pot partaja anumite resurse (discuri de capacitate mare, imprimante etc.). **Notă:** Comunicațiile interne la o rețea locală nu sunt supuse reglementărilor exterioare acestei rețele. În schimb, comunicațiile care depășesc limitele rețelei sunt supuse acelor reglementări.

rețea locală în banda de bază / *base band local area network* / *réseau local en bande de base* / Rețea locală în care se utilizează o bandă de bază, în cadrul căreia există un singur canal de comunicație, pentru a trans-

mite un mesaj fiind necesară așteptarea eliberării canalului.

rețea numerică cu servicii integrate / *Integrated Services Digital Network (ISDN) / réseau numérique à services intégrés* / Rețea constituită pornind de la infrastructura existentă de comunicații telefonice (centrale telefonice digitale și aparate telefonice analogice la abonați), urmând să se înlocuiască partea analogică cu un echivalent digital. Astfel se pot oferi abonaților servicii de transport de date, voce și chiar video. Notă: ISDN permite accesul direct al unui sistem de calcul, eliminând modemurile și măbind viteza de transmisie.

rețea omogenă / *homogeneous computer network / réseau homogène* / Rețea de calculatoare în care toate calculatoarele au o arhitectură asemănătoare sau identică.

rețea pentru telefoane mobile / *cellular radio / réseau pour téléphones mobiles* / Un serviciu care asigură comunicarea telefonică între utilizatori. Notă: Comunicarea este posibilă prin împărțirea teritoriului geografic în mai multe zone ("celule"), în fiecare zonă operând un emițător-receptor, care este responsabil pentru comunicația cu aparatele telefonice celulare aflate în zona respectivă.

rețea plasă / *mesh network / réseau maillé* / Rețea în care topologia conexiunilor este de tip plasă (în care aproape orice două calculatoare sunt conectate între ele direct). Notă: Rețelele de tip plasă sunt cel mai puțin influențate de căderea (defectarea) unuia dintre nodurile rețelei, celelalte calculatoare preluând sarcina de a transmite datele între două calculatoare între care nu există o legătură directă.

reuniune ⇒ disjuncție

(a) reveni, 1[printr-o variabilă] / *(to) return, 1[binding] / renvoyer (par une variable)* / Într-un subprogram, a fixa o

variabilă a programului pentru calculator care a apelat acel subprogram.

(a) reveni, 2[printr-o legătură] / *(to) return, 2[linking] / retourner [au programme appellant]* / Într-un subprogram, a efectua o legătură către programul pentru calculator care a apelat acel subprogram.

revenire a carului ⇒ întoarcere a carului

revizie structurată / *(structured) walk-through / révision structurée* / Examinare sistematică de către personal specializat, a cerințelor, concepției și implementării partiiale sau totale a sistemului.

rezervor de hârtie / *paper tray / réservoir de papier* / Modul al unei imprimante ce conține paginile de hârtie netipărite încă. Notă: Rezervorul de hârtie conține mecanisme de ghidare și antrenare a hârtiei și senzori ce permit detectarea golirii acestuia.

rezident / *resident / résident* / Califică programe de calculator sau date în măsura în care ele se găsesc într-o memorie determinată.

rezultat [al unei operații] / *result [of an operation] / résultat [d'une operation]* / Element ce ia naștere prin efectuarea unei operații.

roată de tipărire / *print wheel / roue à caractères* / Disc care prin rotire aduce toate caracterele setului prin fața unei poziții unice de tipărire.

robotică / *robotics / robotique* / Domeniu de cunoștințe care se aplică tehnicilor de concepție și de realizare a unor roboți care efectuează sarcini determinate și care se adaptează mediului lor înconjurător.

rotație [în infografie] / *rotation [in computer graphics] / rotation [en infographie]* / Acțiunea de rotire a elementelor grafice în jurul unei axe fixe.

rotire panoramică a imaginii / *panning / panoramique* / Translatare progresivă a imaginii pentru a da impresia vizuală a unei mișcări laterale a imaginii. Notă: O pan-

ramare poate fi restrânsă la zona activă (a ferestrei).

(a) rotunji / *(to) round / arrondir* / A suprima sau a omite, într-o reprezentare ponderată, una sau mai multe dintre cifrele cele mai puțin semnificative și a ajusta partea ce se reține, conform unor reguli prestabilite. Note: 1. Scopul rotunjirii este, de obicei, fie limitarea preciziei unui număr, fie reducerea numărului de caractere ale acestuia, fie amândouă. 2. Cele mai obișnuite forme aritmetice de rotunjire sunt: rotunjirea prin lipsă, rotunjirea prin adaos și rotunjirea la valoarea cea mai apropiată.

(a) rotunji la valoarea cea mai apropiată / *(to) round off / arrondir au plus près* / A rotunji ajustând partea din număr care se reține, adăugând 1 la cea mai puțin semnificativă dintre cifre și efectuând toate transporturile necesare, dacă și numai dacă cea mai semnificativă dintre cifrele suprimate este egală sau mai mare decât jumătate din baza de numerație a rangului acelei cifre. Note: Numerele 12,6375 și 15,0625, când sunt rotunjite la valoarea cea mai apropiată cu două zecimale exacte, devin 12,64 și respectiv 15,06.

(a) rotunji la valoarea cea mai apropiată [statistic-simetrică] / *(to) round off [statistically-symmetrical] / arrondir au plus près [statistiquement symétrique]* / A rotunji ajustând partea de număr care se reține, adăugând 1 la cea mai puțin semnificativă dintre cifre și efectuând toate transporturile necesare, dacă:

a) cea mai semnificativă dintre cifrele suprimate este mai mare decât baza de numerație a rangului cifrei;

b) cea mai semnificativă dintre cifrele suprimate este egală cu jumătate din baza de numerație și una sau mai multe dintre cifrele ce-i urmează sunt diferite de zero;

c) cea mai semnificativă dintre cifrele suprimate este egală cu jumătatea bazei de numerație, toate cifrele următoare sunt egale cu zero și cea mai puțin semnificativa

dintre cifrele reținute este impară. Exemplu: Numerele 12,6375 și 15,0625, când sunt rotunjite la valoarea cea mai apropiată cu trei zecimale, devin 12,638 și respectiv 15,062.

(a) rotunji prin adaos / *(to) round up / arrondir par excès* / A rotunji ajustând partea din număr care se reține, adăugând 1 la cea mai puțin semnificativă dintre cifrele rămase și efectuând toate transporturile necesare, dacă și numai dacă au fost omise una sau mai multe cifre nenule. Exemplu: Numerele 12,6374 și 15,0625, când sunt rotunjite prin adaos la două zecimale, devin 12,64 și respectiv 15,07. Notă: Când un număr este rotunjit prin adaos, valoarea sa absolută nu descrește.

(a) rotunji prin lipsă / *(to) round down / arrondir par défaut* / A rotunji fără a ajusta partea din număr care se reține. Exemplu: Numerele 12,6374 și 15,0625 când sunt rotunjite prin lipsă la două zecimale, devin 12,63 și respectiv 15,06. Note:

1. Când un număr este rotunjit prin lipsă, valoarea sa absolută nu crește.

2. Rotunjirea prin lipsă este o formă de trunchiere.

rulare (de lucrări) / *(job) run / exécution de travail* / Execuție a uneia sau a mai multor lucrări.

rulare (de programe) / *(program) run / passage* / Execuție a unui sau mai multor programe.

rută / *route / route* / Calea folosită pentru a transmite informații de la un nod la altul. Exemplu: Într-o rețea cu comutare de pachete, este constituită din lista nodurilor prin care un pachet sau o clasă de pachete trebuie să treacă de la sursă la destinație.

rutină / *routine / routine* / Program apelat de un alt program care poate avea o utilizare generală sau repetată.

rutină de intrare ⇒ program de intrare

rutină de tratare / *handler / fonction de traitement d'un événement* / Funcție asociată unui eveniment sau clasă de evenimente

și care este executată atunci când se produce evenimentul sau un eveniment din clasă.

rutină de tratare a întreruperii / *interrupt handler (IH) / fonction de traitement de l'interruption* / Funcție (sau procedură, subrutină, modul program) asociată unei anumite întreruperi și care se execută la apariția întreruperii pentru care a fost definită. Prin mecanisme specifice fiecărui sistem, la activarea ei se salvează starea programului întrerupt. Notă: După tratarea întreruperii, în mod normal, se reia programul întrerupt, dar, dacă prin întrerupere se realizează și o replanificare pentru execuție, este posibil ca la revenire controlul să fie dat altui proces (la o altă adresă și cu un alt context de execuție).

rutină recursivă / *recursive routine / routine réursive* / Rutină care poate fi utilizată

ca propriul său subprogram, fie că se apelează el însuși, fie că este apelat de un alt subprogram la care el însuși face apel.

rutină reentrantă / *reentrant routine / routine ré-entrante* / Rutină a cărei execuție poate fi relansată în orice moment, înaintea terminării unei execuții anterioare a respectivei rutine.

rutină reutilizabilă / *reusable routine / routine réutilisable* / Rutină care poate fi încărcată o singură dată și executată de mai multe ori; acest program trebuie să-și aducă într-o stare inițială determinată toate instrucțiunile care au fost modificate în cursul execuției și nu trebuie să-și modifice parametrii externi.

salt [într-un program] / *jump / saut* / În execuția unui program pentru calculator, abandonarea ordinii implicite sau declarate după care se execută instrucțiunile.

salt al hârtiei / *paper throw / saut de papier* / Mișcare a hârtiei la imprimantă cu o viteză efectivă mai mare decât viteza mijlocie de salt a unei interlinii simple.

salt condiționat / *conditional jump / saut conditionnel* / Salt efectuat la execuția instrucțiunii care îl specifică, numai dacă anumite condiții sunt îndeplinite.

salt de poziționare a formularului / *form feed, 2[for page] / présentation de formulaire* / Salt al hârtiei folosit pentru aducerea unei zone determinate a unui formular la poziția de tipărire.

salt de poziționare la pagina următoare / *form feed, 1[for paper] / (commande de) présentation de page suivante* / Mișcare a poziției de tipărire sau de afișare spre prima linie a următoarei foi sau a următoarei pagini.

salt necondiționat / *unconditional jump / saut inconditionnel* / Salt efectuat ori de câte ori se execută instrucțiunea care îl specifică.

(a) salva / *(to) back up / sauvegarder* / Operație periodică prin care se fac copii de rezervă ale informațiilor memorate în fișiere pentru a se putea restaura fișierele pierdute (în urma unor erori de programare sau de operare, în urma unor acțiuni răuvoitoare sau în urma deteriorării suportului magnetic). Note: Se pot salva sisteme de fișiere în întregime, părți din ele, sau fișiere individuale. Suportul pe care se realizează copia poate fi o bandă magnetică, un disc de mare capacitate, sau un mediu obișnuit,

identic cu cel salvat. Uneori, informațiile salvate se compactează, astfel încât să ocupe cât mai puțin spațiu, accesul la ele urmând a se face secvențial cu ocazia restaurării și nu pentru regăsire și accesare rapidă. Sarcina salvării informațiilor revine administratorului de sistem, dar în sistemele de operare moderne rolul sistemului de operare este foarte mare.

(a) salva (o bază de date) / *(to) back up (a data base) / sauvegarder (une base de données)* / Operație care constă în duplicarea unor informații pe un alt suport de date decât cel de lucru curent, în scopul păstrării unei baze de date de rezervă, care să poată fi utilizată în cazul în care apare o eroare ireparabilă (de exemplu, defectarea discului magnetic). Notă: Prin salvare, se asigură păstrarea informațiilor vașabile la o anumită dată, informațiile introduse între momentul salvării și momentul apariției defecțiunii se pierd, dar astfel se păstrează cea mai mare parte a datelor. Pentru minimizarea pierderilor accidentale de date, este necesară elaborarea unei politici de salvare periodică a bazei de date (de exemplu, la sfârșitul unei zile de lucru, la sfârșitul săptămânii și după ce s-au efectuat operațiile de "închidere" a lunii curente).

(a) salva (pe un suport extern) / *(to) save / conserver* / Operație prin care datele din memoria volatilă RAM sunt transferate pe un suport de memorie permanentă (în general, un disc sau o bandă). Exemple: cele mai răspândite medii folosite pentru salvarea datelor sunt: discul magnetic, banda magnetică, discul compact.

sarcină [entitate de lucru] / *task / tâche* / În multiprogramare sau în multiprelucrare,

una sau mai multe secvențe de instrucțiuni considerate de un program de comandă ca o entitate de lucru care trebuie efectuată de un calculator cu program memorat.

scalar / *scalar* [real] / *scalaire* [réel] / Mărimă caracterizată printr-o singură valoare.

scăzător / *subtractor* / *soustracteur* / Dispozitiv ale cărui date de ieșire reprezintă diferența numerelor reprezentate prin datele de intrare.

scăzător complet / *full subtractor* / *soustracteur complet* / Circuit combinațional care are: – trei intrări care sunt un descăzut I, o mărime scăzută J și o cifră de împrumut K, ce provine din altă operație și – două ieșiri, una fiind o diferență fără cifră de transport W, între prima cifră și suma cifrei a doua cu cifra de împrumut, iar cealaltă fiind o nouă cifră de împrumut X; ieșirile sunt funcție de intrări.

schelet macro / *skeletal code* / *squelette* / Ansamblu de instrucțiuni din care anumite părți, cum ar fi adresele, trebuie completate sau particularizate de fiecare dată când acest ansamblu este utilizat.

schemă a bazei de date / *database schema* / *schéma de la base de données* / O descriere teoretică a unei baze de date, care specifică exact structura bazei de date (structura conceptuală sau structura fizică), tipurile de date ce vor fi memorate în baza de date, restricțiile la care aceste date trebuie să se supună etc.

schemă conceptuală / *conceptual schema* / *schéma conceptuel* / O specificare a structurii bazei de date, rezultată în urma analizei problemei reale, care se interpune între schema fizică (ce dă detalii de stocare fizică a datelor pe disc) și schema externă (modul în care utilizatorul vede datele și cum i se prezintă aplicația) și care reprezintă o descriere la nivel logic al organizării datelor, specificând relațiile dintre înregistrările fizice și regulile de integritate ale bazei de date.

schemă de conexiuni [în prelucrarea datelor] / *plugboard chart* / *schéma de connexion* / Schemă care indică, pentru o lucrare dată, amplasamentele în tabloul de conexiuni unde trebuie inserate fișele.

schemă de flux ⇒ schemă (de prelucrare)

schemă (de prelucrare) / *flowchart* / *organigramme* / Reprezentare grafică în care sunt utilizate simboluri pentru a figura elemente ca: operații, date, fluxuri, echipamente, în scopul definirii, analizei sau soluționării unei probleme.

schemă de relație / *relation scheme* / *schéma de relation* / Colecție de atribute, ale căror valori fac parte din domeniul fiecărui atribut.

schemă logică / *logic diagram* / *schéma logique* / Reprezentare grafică a unei concepții logice.

schimbare de scară (în infografie) / *scaling* (in computer graphics) / *changement d'échelle* (en infographie) / Mărirea sau reducerea unei imagini întregi sau a unei părți a ei. Notă: Schimbarea de scară nu e neaparat aceeași în toate direcțiile.

(a) scrie / (to) *write* / *écrire* / A înregistra, permanent sau tranzitoriu, date într-o memorie sau pe un suport de date.

scriere / *writing* / *écriture* / Acțiunea de înregistrare, permanentă sau tranzitorie, a datelor într-o memorie sau pe un suport de date.

sector / *sector* [of a track or band] / *secteur* / Porțiune a unei piste accesibilă capetelor magnetice în cursul unei deplasări unghiulare determinate a suportului de date (tambur magnetic, disc).

sector (pe un disc) / *sector* / *secteur* (sur un disque) / În cazul discurilor magnetice, reprezintă unitatea de informație citită sau scrisă fizic în cursul unui transfer de date. Notă: Un sector este o porțiune (de forma unui arc de cerc) a unui cilindru, deci o zonă a suportului magnetic ce se află sub capul de citire-scriere pentru o anumită du-

rată de timp. La începutul și la sfârșitul unui sector se află informații speciale de sincronizare, memorate fie pe suportul magnetic, fie realizate sub forma unor găuri de sincronizare (la unele tipuri mai vechi de discuri flexibile).

sectorizare fizică / *hard sectoring* / *sectorisation physique* / Reperare fizică a sectoarelor pe un disc magnetic.

sectorizare logică / *soft sectoring* / *sectorisation logique* / Reperare a sectoarelor pe un disc magnetic cu ajutorul datelor înregistrate.

secțiune critică / *critical section* / *section critique* / Secvență de cod nereentrant care poate fi executată de către un singur program la un moment dat. Notă: În această parte a programului procesul accesează zone de memorie partajată, fișiere utilizate în comun cu alte procese sau alte resurse comune a căror utilizare fără excludere mutuală poate conduce la condiții de cursă, fiind necesar astfel ca execuția secțiunii critice să se termine într-un timp cât mai scurt (pentru a permite și altor procese aflate în așteptare să intre în secțiune critică).

securitate a datelor / *data security* / *sécurité des données* / Cerință pe care trebuie să o îndeplinească orice sistem de prelucrare a datelor prin asigurarea integrității datelor, împiedicând accesul neautorizat al unor programe eronate sau rău intenționate.

securitate a datelor (dintr-o bază de date) / *data security (in a data base)* / *sécurité des données (d'une base de données)* / Un concept care se referă la protecția datelor împotriva acceselor neautorizate într-o bază de date. Notă: Protecția se poate realiza la nivelul unei tabele (prin definirea așa-numitor "vederi" – views), sau la nivelul câmpurilor unei tabele (folosind mecanismele speciale de acces puse la dispoziția programatorului de către sistemul de gestiune a bazei de date).

securitate a unui sistem de prelucrare a datelor / *data processing system security* / *sécurité du système de traitement des données* / Ansamblu de măsuri tehnice și administrative aplicate unui sistem de prelucrare a datelor pentru a proteja echipamentul (calculatorului), produsele "soft" și datele împotriva oricărei modificări, distrugerii sau divulgări accidentale sau răuvoitoare.

secvență / *sequence [in programming]* / *séquence (d'articles)* / Serie de elemente care au fost ordonate.

secvență de apel / *calling sequence* / *séquence d'appel* / Secvență de instrucțiuni și de date asociate necesare pentru executarea unui apel. Notă: În cazul comunicației între două calculatoare folosind modemuri, secvența de apel implică următoarea succesiune de operații: 1. așteptarea tonului telefonic; 2. formarea numărului la care răspunde partea apelată; 3. așteptarea confirmării de răspuns din partea apelată; 4. notificarea acceptării apelului de către partea apelată.

secvență de apelare ⇒ secvență de apel

secvență de interclasare / *collating sequence* / *séquence d'interclassement* / Aranjare specifică rezultând dintr-o interclasare.

secvență fără bucle / *straight-line coding*, *l[set of instructions]* / *séquence sans boucle* / Ansamblu de instrucțiuni care nu conține nici o buclă.

secvențial / *sequential* / *séquentiel* / Caracterizează un proces în care toate evenimentele se produc unul după altul fără nici o pauză între ele.

segment / *segment* / *segment* / Parte a unui program pentru calculator ce poate fi executată fără ca întregul program să se afle în memoria principală.

segment de (re)acoperire / *overlay (segment) [in a computer program]* / *segment (de recouvrement)* / Fiecare dintre segmentele unui program pentru calculator, care

atunci când sunt executate, ocupă pe rând același loc în memoria principală.

segment de suprapunere ⇒ segment de (re)acoperire

segment detectabil / *detectable segment / segment détectable* / Segment care poate fi detectat de către un dispozitiv de desemnare.

segment (în infografie) / *segment (in computer graphics) / segment (en infographie)* / Colecție de elemente ce poate fi manevrată ca un întreg. Notă: Un segment poate fi constituit din mai multe elemente grafice separate, de exemplu puncte sau segmente de dreaptă.

(a) segmenta / *(to) segment / segmenter* / A diviza un program pentru calculator în segmente.

segmentare a programului / *program segmentation / segmentation du programme* / În cazul în care dimensiunea unui program depășește memoria disponibilă pentru programele utilizatorilor sau spațiul de memorie adresabil de către program (cu registre de 16 biți acesta este limitat la 64 Kb dacă nu se introduc mecanisme speciale) se folosește o tehnică menită să rezolve această limitare și care constă în divizarea înainte de execuție a spațiului de adrese al programului în zone ce reprezintă unități logice (funcții, structuri de date, tablouri etc.) și identificarea zonelor mutual exclusive. O astfel de zonă se încarcă în timpul execuției programului peste o altă zonă care nu este necesară în acel moment. Se poate astfel executa un program mai mare decât memoria, dar se pierde timp cu transferul "segmentelor" de pe disc. Tehnica aceasta s-a numit inițial "segmentarea programelor", dar, după introducerea segmentării ca tehnică de memorie virtuală s-a preferat utilizarea termenului de "overlay". Sistemele mari oferă în general memorie virtuală, astfel încât tehnica descrisă se mai

utilizează numai pe sisteme cu resurse sărace.

selector [în prelucrarea datelor] / *choice device / sélecteur [en traitement des données]* / Unitate de intrare care furnizează o valoare de ales dintre mai multe valori posibile. Exemplu: O tastatură funcțională.

selecție prin coincidență de curent / *coincident-current selection / sélection par coïncidence de courants* / Într-o matrice de celule de memorie magnetice, bascularea selectivă a unei celule prin aplicarea simultană a mai multor curenți, în așa fel încât inducția magnetică rezultantă să depășească o anumită valoare de prag numai în celula aleasă.

semafor [variabilă] / *semaphore [variable] / sémaphore* / Variabilă folosită pentru impunerea unei excluderi mutuale.

semantică / *semantics / sémantique* / Set de reguli ce determină "înțelesul", semnificația propozițiilor dintr-un limbaj prin evaluarea acestor propoziții în termenii unor mulțimi de valori bine cunoscute celor ce folosesc limbajul respectiv.

semiscăzător / *half-subtractor / demi-soustracteur* / Circuit combinațional care are: – două intrări, una fiind un descăzut G, cealaltă o mărime scăzută H și – două ieșiri, una fiind o diferență fără cifră de transport U, iar cealaltă o cifră de împrumut V; ieșirile sunt funcție de intrări.

semisumator / *half-adder / demi-additionneur* / Circuit combinațional care are: – două intrări A și B, și – două ieșiri, una fiind o sumă fără cifră de transport S, iar cealaltă o cifră de transport C; ieșirile sunt funcție de intrări.

semn binar ⇒ caracter binar

semn zecimal ⇒ punct zecimal

semnal [suport fizic al informației] / *signal [physical support of information] / signal [support physique de l'information]* / Fenomen fizic ale cărui una sau mai multe caracteristici pot să fie variate astfel încât să

reprezintă informații. Aceste caracteristici se mai numesc parametri informaționali ai semnalului. Notă: Fenomenul fizic poate fi o undă electromagnetică sau acustică sau un câmp electric sau magnetic cvasistaționar asociat unui curent electric.

semnal (de legătură) / *ring, 1[signal] / sonnerie* / Un semnal prin care se atrage atenția echipamentului corespondent că se încearcă stabilirea unei legături.

semnal bipolar / *bipolar signal / signal bipolaire* / Semnal care are doar două valori posibile, reprezentând 1 și 0 logic.

semnal de acceptare a apelului / *call accepted signal / signal de l'acceptation de l'appel* / Un semnal care indică părții apelante că partea apelată este dispusă să inițieze o legătură.

semnal de autorizare ⇒ semnal de validare

semnal de ceas / *clock signal / signal d'horloge* / Semnal periodic utilizat pentru sincronizare sau pentru măsurarea intervalelor de timp.

semnal de control al apelului / *call control signal / signal de contrôle de l'appel* / Un semnal logic utilizat pentru a controla modul în care apelantul cheamă partea apelată.

semnal de inhibare / *inhibiting signal / signal d'interdiction* / Semnal care împiedică apariția unui eveniment.

semnal de orologiu ⇒ semnal de ceas

semnal de sincronizare [de orologiu] ⇒ semnal de ceas

semnal de validare / *enabling signal / signal d'autorisation* / Semnal care permite apariția unui eveniment.

semnal digital ⇒ semnal numeric

semnal modulator / *modulating signal / signal modulateur* / Un semnal electric, purtător de informație, care este folosit pentru a modula un semnal purtătoare. Notă: În cazul unei transmisii de date prin modem, semnalul modulator este un semnal electric binar (conținând numai două niveluri de

tensiune), semnal obținut prin operația de serializare a datelor (operație realizată de obicei cu un circuit specializat, denumit generic U(S)ART – Universal (Sincronous)-Asynchronous Receiver-Transmitter – Emițător-receptor universal (sincron)-asincron). **semnal numeric** / *digital signal [discretely-timed] / signal numérique* / Semnal discret în care informația este reprezentată printr-un număr de valori discrete bine definite pe care o caracteristică a sa le poate lua în timp.

semnalare a purtătoarei / *carrier signaling / signalisation de la porteuse* / Facilitate a unui echipament de comunicație care permite calculatorului la care este conectat acesta să detecteze apariția și/sau dispariția undei purtătoare. Exemplu: un modem conectat la un calculator semnalează prezența purtătoarei prin semnalul DCD (data carrier detect – detectarea purtătoarei de date).

semnătură a fișierului / *file signature / signature du fichier* / Valoare memorată în fișier ("număr magic") la editarea de legături prin care încărcătorul verifică dacă fișierul conține cu adevărat un program executabil care poate fi încărcat în memorie și executat. Notă: Permișiunea de execuție este necesară, dar nu și suficientă pentru aceasta (de exemplu, un script shell deși are permișiuni de execuție nu poate fi încărcat și executat; el va fi interpretat de către un shell).

sens al fluxului (în scheme de prelucrare) / *flow direction / sens de liaison* / Indicația ordinului de succesiune între simbolurile dintr-o schemă de prelucrare.

separare fracționară / *radix point / séparation fractionnaire* / Într-un sistem de numerație cu bază, locație care separă caracterele ce exprimă partea întregă, de cele care exprimă partea fracționară.

septet (de elemente binare) / *septet (of binary characters) / septet (d'éléments binaires)* / Bait compus din șapte cifre binare.

(în) serie [în prelucrarea datelor] / serial / en série / Caracterizează un proces în care toate evenimentele se produc unul după altul.

server / server / serveur / Într-o rețea de calculatoare reprezintă calculatorul (sau calculatoarele) care oferă diferite servicii altor calculatoare din rețea.

server de comunicații / communication server / serveur de communications / Un sistem de calcul a cărui funcție principală este de a deservi o rețea de calculatoare în scopul asigurării comunicație între ele și/sau cu alte rețele de calculatoare.

server de fișiere / file server / serveur de fichiers / Un echipament de calcul al cărui rol principal este de a stoca volume mari de date (fișiere) și de a servi cererile de acces la datele respective ale altor calculatoare dintr-o rețea de date. Notă: Noțiunea de server de fișiere se referă la ansamblul hardware + software care îndeplinește funcțiile de mai sus. Un server de fișiere poate fi *dedicat*, caz în care el se ocupă numai de gestiunea fișierelor, sau *nededicat*, când el poate executa și alte sarcini decât cele de administrare a fișierelor (cum ar fi calcule matematice, editări de rapoarte etc.). Obs.: Un server de fișiere poate defini zone publice care conțin majoritatea programelor de interes general (de exemplu: Microsoft Word sau Excel, compilatoarele de Pascal sau C++, sisteme de gestiune a bazelor de date etc.), dar și zone la care accesul este restricționat, conținând fișierele proprii ale utilizatorilor. Sistemul de operare permite serverului de fișiere să controleze accesul la resursele comune din sistem, pentru a evita conflictele și pentru a asigura securitatea și comunicarea între stațiile care alcătuiesc sistemul. Utilizatorul poate folosi orice stație de lucru, deoarece fișierele proprii fiecărui utilizator sunt stocate pe serverul de fișiere și nu pe o mașină anume; indiferent de stația de la care

lucrează, el are acces transparent la același spațiu de lucru și la aceleași pachete de programe de interes general.

server de imprimare / print server / serveur d'impression / Un calculator conectat într-o rețea locală care deservește toate operațiile de tipărire din acea rețea, controlând în același timp imprimantele atașate rețelei.

server de rețea locală / LAN server / serveur de réseau local / Un calculator special echipat, pe care se execută programe speciale de comunicație și al cărui scop este de a asigura resursele de calcul cerute de alte calculatoare din rețeaua locală. Notă: Serverul de rețea locală este de obicei dotat cu discuri de mare capacitate (pentru stocarea datelor), unitate de bandă magnetică (pentru salvarea și restaurarea datelor), imprimantă de viteză și/sau rezoluție mare (pentru tipărirea datelor), precum și alte echipamente partajabile de către calculatoarele din rețea. Serverul de rețea locală poate fi *dedicat*, el executând numai programe de gestiune a rețelei locale (cum ar fi serverul Novell), sau *nededicat*, el executând atât programe de gestiune a rețelei locale, cât și programe de uz general (un astfel de server este un calculator ce rulează UNIX (programele PC-NFS)).

sesiune / session / session / În comunicații de date, reprezintă timpul în care două calculatoare (sau un calculator și un terminal) se află conectate între ele și schimbă informații.

set codificat / coded set / jeu codé / Mulțime de elemente pusă în corespondență cu o altă mulțime de elemente potrivit unui cod. Exemplu: Lista de nume de aeroporturi pusă în corespondență cu reprezentarea lor internațională în trei litere.

set de caractere / character set / jeu de caractères / Ansamblu de caractere convenit și finit considerat complet pentru scopuri determinate. Notă: Tipuri de seturi de caractere

tere: set de caractere alfabetic, numeric, alfanumeric și set de caractere codificate.

set de caractere al unui terminal / *terminal character set* / *jeu de caractères d'un terminal* / Un set de caractere specific terminalului respectiv, și folosit pentru afișarea datelor primite de la calculator. Notă: Un terminal poate opera cu mai multe seturi de caractere, alegerea fiecăruia făcându-se fie de către operator, fie sub controlul unui program.

set de caractere alfabetic / *alphabetic character set* / *jeu (de caractères) alphabétique* / Set de caractere care cuprinde litere și care poate cuprinde și caractere de comandă, caractere speciale și caracterul spațiu, dar nici o cifră.

set de caractere alfanumeric / *alphanumeric character set* / *jeu (de caractères) alphanumérique* / Set de caractere care conține atât litere, cât și cifre și care poate conține caractere de comandă și caractere speciale.

set de caractere binar / *binary character set* / *jeu (de caractères) binaire* / Set de caractere compus din două caractere.

set de caractere codificate / *coded character set* / *jeu (de caractères) codé* / Set de codificat ale cărui elemente sunt caractere simple.

set de caractere codificate alfabetic / *alphabetic coded (character) set* / *jeu (de caractères) codé alphabétique* / Set de caractere codificate în care setul de caractere este un set de caractere alfabetic.

set de caractere codificate alfanumeric / *alphanumeric coded (character) set* / *jeu (de caractères) codé alphanumérique* / Set de caractere codificate în care setul de caractere este un set de caractere alfanumeric.

set de caractere codificate numeric / *numeric coded (character) set* / *jeu (de caractères) codé numérique* / Set de caractere

codificate în care setul de caractere este un set de caractere numeric.

set de caractere de codificat ⇒ set de caractere codificate

set de caractere numeric / *numeric character set* / *jeu (de caractères) numérique* / Set de caractere care conține cifre și care poate conține caractere de comandă și caractere speciale, dar în mod normal nici o cifră.

set de codificat alfabetic ⇒ set de caractere codificate alfabetic

set de codificat alfanumeric ⇒ set de caractere codificate alfanumeric

set de codificat numeric ⇒ set de caractere codificate numeric

set de coduri / *code element set* / *jeu de codets* / Rezultatul aplicării unui cod tuturor elementelor din setul de codificat.

set de combinații de cod ⇒ set de coduri

set de elemente codificate ⇒ set de coduri
set de instrucțiuni / *instruction set* / *jeu d'instructions* / Mulțimea instrucțiunilor unui calculator, ale unui limbaj de programare sau ale limbajelor de programare dintr-un sistem de programare.

sextet (de caractere binare) / *sextet (of binary characters)* / *sextet (d'éléments binaires)* / Bait compus din șase cifre binare.

sfârșit anormal / *abend* / *fin anormale* / Desemnează încheierea anormală a unei operații, și este o prescurtare pentru "abnormal end".

sfârșit de bandă / *end of tape* / *fin de bande* / Marcaj aplicat pe suprafața unei benzi magnetice pentru a putea fi detectat de unitatea de bandă magnetică și a indica sfârșitul zonei de pe bandă pe care pot fi stocate informații. Notă: Prin aplicarea mai multor astfel de marcaje se pot realiza mai multe "benzi logice" pe un suport fizic.

sfârșit de fișier / *end of file (EOF)* / *fin de fichier* / 1. Înregistrare specială care marchează sfârșitul unui fișier. 2. Sistemele de fișiere oferă posibilitatea ca prin apeluri

sistem să se semnaleze detectarea sfârșitului unui fișier aflat în exploatare. Valoarea întoarsă de funcțiile C de intrare din fișier când s-a ajuns la sfârșitul fișierului poartă numele simbolic EOF. 3. În UNIX, caracterul mapat de driverul de terminal pe condiția "sfârșit de fișier" (Ctrl-D, EOT etc.).

siguranță a datelor / *data reliability* / *fiabilité des données* / Un concept care se referă la faptul că informațiile stocate într-o bază de date trebuie să fie protejate împotriva unor accidente cum ar fi: căderea suportului magnetic (a discului magnetic), căderea tensiunii de alimentare etc. Notă: Siguranța datelor este realizată în principal prin: copii de siguranță ale bazei de date, jurnalizarea extensivă a operațiilor efectuate asupra bazei de date, "oglundirea" discului magnetic pe un alt disc etc.

silabă / *syllable* / *syllabe* / Șir de caractere care face parte dintr-un cuvânt.

simbol / *symbol* / *symbole* / Reprezentare convențională a unei noțiuni.

simbol de invitație / *command prompt* / *indicateur de commande* / Șir de caractere afișat de către interfața de comandă a unui sistem de operare ce indică posibilitatea introducerii unei comenzi de către operator. Notă: Pot fi asociate și alte informații cu acest simbol: numele mașinii pe care este deschisă sesiunea la distanță, numele catalogului curent, tipul utilizatorului și drepturile sale (de exemplu în Bourne-shell UNIX simbolul '\$' indică un utilizator obișnuit, iar '#' un utilizator privilegiat numit "root").

simbol de urmărire / *tracking symbol* / *symbole de poursuite* / Simbol care indică pe suprafața de afișare, poziția corespunzătoare coordonatelor furnizate de un locator.

simbol logic / *logic symbol* / *symbole logique* / Simbol care reprezintă un operator, o funcție sau o relație funcțională.

simbol (pentru scheme de prelucrare) / *flowchart symbol* / *symbole d'organigramme* / Simbol grafic folosit într-o sche-

mă de prelucrare pentru a reprezenta operații, date, sensul fluxului sau echipament.

simulare / *simulation* / *simulation* / Utilizarea unui sistem de prelucrare a datelor pentru a reprezenta caracteristicile funcționale selectate ale unui sistem fizic sau abstract. Exemplu: Reprezentarea curenților de aer ce apar pe suprafețele portante la diferite viteze, temperaturi și presiuni atmosferice.

simultan / *simultaneous* / *simultané* / Într-un proces, caracterizează unul sau mai multe evenimente care se produc în același interval de timp, fiecare eveniment fiind controlat de o unitate funcțională separată. Exemplu: În cursul execuției unuia sau mai multor programe, mai multe operații de intrare-ieșire, controlate prin canale de intrare-ieșire, controlere de intrare-ieșire și echipamentul periferic asociat, pot fi simultane între ele precum și cu alte operații controlate direct de unitatea centrală.

sincronizare [în informatică] / *synchronization* / *synchronisation [en informatique]* / Acțiunea de forțare a anumitor puncte în secvențele de execuție a mai multor proceduri asincrone pentru a coincide în timp.

sintaxă / *syntax* / *syntaxe* / Set de reguli ce guvernează alcătuirea propozițiilor dintr-un limbaj.

sistem criptografic / *cryptosystem* / *système cryptographique* / Un sistem pentru criptarea și decriptarea informației.

sistem cu reapelare / *ring back system* / *système à rappel automatique* / Un sistem la care se stabilește o legătură de comunicație în doi pași: în primul pas, apelantul cheamă sistemul apelat (sistemul cu reapelare), iar acesta recepționează mesajul, îl decodifică și întrerupe legătura; în pasul al doilea, sistemul apelat cheamă sistemul apelant, stabilind o legătură de date.

sistem de calcul (numeric) ⇒ sistem de prelucrare a datelor

sistem de cifrare / *cipher system* / *système de chiffre* / Un mecanism care asigură

criptarea datelor la stația emițătoare, transmisia datelor criptate și decriptarea acestora la destinatar.

sistem de comunicații / *communication system* / *système de communications* / Un sistem compus din rețele de calculatoare, relee de retransmisie, echipamente terminale etc., și care permite transferul de informații între oameni și echipamente de calcul. Notă: Toate componentele unui sistem de comunicații trebuie să fie compatibile tehnic, să respecte același protocol, să răspundă la aceleași metode de control, în general să lucreze la unison.

sistem de efectuare simultană a intrărilor și ieșirilor ⇒ spooling

sistem de fișiere / *file system* / *système de fichiers* / Modul al sistemului de operare având rolul de a administra informațiile memorate sub formă de fișiere (privite ca resurse). Conține un mod specific de organizare a informațiilor pe suport extern și mecanismele de administrare a acestor informații.

sistem de gestiune a unei baze de date / *database management system (DBMS)* / *système de gestion d'une base de données* / Un set de programe care se interpun între baza de date fizică și utilizatori, permițându-le acestora să o folosească la nivel conceptual. Notă: Utilizatorul adresează cereri sistemului de gestiune a bazelor de date (fără să fie interesat de localizarea fizică a fișierelor de date, de existența indecșilor sau de formatul fizic al datelor), iar acesta le translatează în operații de nivel scăzut, gestionând în același timp într-un mod centralizat cererile simultane sosite de la mai mulți utilizatori și permițând autorizarea și validarea accesului diversilor utilizatori la baza de date. Exemplu: sistemul Access.

sistem de informare în rețea / *bulletin board system (BBS)* / *système d'information en réseau* / Un sistem de calcul, echipat cu

unul sau mai multe modemi și care poate fi accesat printr-o linie telefonică. Notă: Un BBS oferă în mod uzual arhive de programe, informații, și posibilități de comunicație între diverși utilizatori.

sistem de informație / *information system* / *système d'information* / Sistem de comunicație care permite comunicarea și prelucrarea informației.

sistem de interfață / *interface system* / *système d'interface* / Totalitatea metodelor și echipamentelor prin care utilizatorul poate comunica cu un sistem de calcul.

sistem de intrare-ieșire de bază (BIOS) / *basic input-output system (BIOS)* / *système d'entrée-sortie de base (BIOS)* / Program care execută operații de intrare-ieșire de bază. Note: El realizează teste ale componentelor sistemului cu ocazia lansării acestuia ("boot"), încarcă sistemul de operare de pe disc, conține programe capabile să acceseze echipamentele periferice etc. În mod normal BIOS-ul este rezident într-o memorie permanentă. El are un rol important în portabilitatea sistemului de operare. Pentru arhitecturi diverse, bazate pe aceeași familie de microprocesoare, ceea ce diferă de la un sistem la altul este modul în care se realizează operațiile de intrare-ieșire.

sistem de numerație / *numeration system* / *système de numération* / Notație destinată reprezentării numerelor.

sistem (de numerație) binar / *pure binary numeration system* / *numération binaire* / Sistem de numerație cu bază fixă, care utilizează cifrele 0 și 1 și a cărui bază de numerație este doi. Exemplu: În acest sistem de numerație, numeralul 110,01 reprezintă șase și o pătrime, adică: $1 \times 2^2 + 1 \times 2^1 + 1 \times 2^{-2}$.

sistem de numerație cu bază / *radix numeration system* / *numération à base* / Sistem de numerație pozițională în care raportul dintre ponderea fiecărui rang al cifrei și ponderea rangului imediat inferior

este un număr întreg pozitiv. Notă: Valorile admise ale caracterului din orice poziție a cifrei sunt între zero și baza poziției respective a cifrei minus unu. Se pot deosebi: sisteme de numerație cu bază mixtă, sisteme de numerație cu bază fixă, sisteme de numerație cu separare fixă, sisteme de numerație cu separare variabilă.

sistem (de numerație) cu bază fixă / fixed radix numeration system / numération à base fixe / Sistem de numerație cu bază, în care toate pozițiile cifrelor, exceptând eventual pe aceea cu ponderea cea mai mare, au aceeași bază de numerație.

sistem (de numerație) cu bază mixtă / mixed radix numeration system / numération mixte / Sistem de numerație cu bază, în care pozițiile cifrelor nu au toate aceeași bază de numerație. Exemplu: Sistemul de numerație care utilizează trei cifre succesive pentru a reprezenta orele, zecile de minute și minutele, considerând ca unitate minutul, ponderile celor trei ranguri sunt respectiv, 60, 10 și 1; bazele de numerație ale cifrei a doua și a treia sunt respectiv, 6 și 10.

sistem (de numerație) cu baze multiple / mixed base numeration system / numération à bases multiples / Sistem de numerație în care un număr este reprezentat ca sumă a unei serii de termeni, fiecare din aceștia constând dintr-o mantisă și o bază de putere; baza de putere a unui termen dat este constantă pentru o aplicație dată, dar raporturile dintre bazele de putere ale tuturor termenilor nu sunt neapărat întregi. Exemplu: Cu bazele b_3, b_2, b_1 și mantisele 6, 5, 4, numărul reprezentat este dat prin $6b_3 + 5b_2 + 4b_1$.

sistem de numerație cu separare fixă ⇒ sistem de reprezentare în virgulă fixă

sistem de numerație cu separare variabilă ⇒ sistem de reprezentare cu virgulă variabilă

sistem (de numerație) cu virgulă flotantă ⇒ sistem (de reprezentare) cu virgulă mobilă

sistem (de numerație) cu virgulă mobilă ⇒ sistem (de reprezentare) cu virgulă mobilă

sistem (de numerație) hexazecimal / hexadecimal (numeration) system / numération hexadécimale / Sistem de numerație în bază fixă, care folosește cele șaisprezece cifre: 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, A, B, C, D, E și F (caracterele A, B, C, D, E și F corespund respectiv numerelor 10, 11, 12, 13, 14 și 15), care are ca bază de numerație șaisprezece și în care ponderea întreagă cea mai mică este 1. Exemplu: o mie = $3 \times 16^2 + 14 \times 16^1 + 8 \times 16^0 = 3E8$ în hexazecimal.

sistem (de numerație) octal / octal (numeration) system / numération octale / Sistem de numerație în bază fixă, care folosește cifrele 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7, care are baza de numerație opt și în care ponderea întreagă cea mai mică este 1. Exemplu: o mie = $1 \times 8^3 + 7 \times 8^2 + 5 \times 8^1 + 0 \times 8^0 = 1750$ în octal.

(sistem de) numerație ponderată ⇒ sistem (de reprezentare) pozițional

sistem (de numerație) zecimal / decimal numeration [system] / numération décimale / Sistem de numerație cu bază fixă, care utilizează cifrele 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 și 9, care are ca bază de numerație zece și în care ponderea întreagă cea mai mică este 1. Exemplu: În acest sistem de numerație, numeralul 576,2 reprezintă numărul: $5 \times 10^2 + 7 \times 10^1 + 6 \times 10^0 + 2 \times 10^{-1}$.

sistem de operare / operating system / système d'exploitation / Software care controlează execuția programelor și poate să asigure funcțiuni ca: alocarea și planificarea resurselor, controlul intrărilor, al ieșirilor și gestiunea datelor. Notă: Deși sistemele de operare sunt predominant realizate ca software, sunt posibile implementări parțiale sau totale și prin hardware. Exemple: PC/M, MS-DOS, UNIX, Windows etc.

(sistem de operare) Bos / Bos (Business Operating System) / (système d'exploitation) Bos / Sistem de operare proiectat cu

intenția de a realiza portabilitatea între diferite mașini a programelor scrise în limbajul COBOL.

(sistem de operare) BSD / BSD - Berkeley Software Distribution / (système d'exploitation) BSD / Sistem UNIX dezvoltat la "University of California at Berkeley", pe baza versiunii 6 a sistemului UNIX, produse la laboratoarele Bell. Fiind una din variantele cele mai răspândite de UNIX (alături de System V - AT&T), BSD UNIX a cunoscut o dezvoltare continuă și a produs numeroase îmbunătățiri față de varianta de la care a pornit, cum ar fi: realizarea gestiunii memoriei printr-un mecanism de paginare, schimbarea modului de implementare a sistemului de fișiere, introducerea de facilități de comunicație între sisteme UNIX (sockets) și a protocolului TCP/IP care a și devenit un standard de facto.

(sistem de operare) CP/M / CP/M (Control Program for Microcomputers) / (système d'exploitation) CP/M / Sistem de operare pentru microcalculatoare bazate pe microprocesoare pe 8 biți Intel 8080 și Z-80 scris de Gary Kildall (fondatorul companiei Digital Research). Notă: A fost înlocuit de MS-DOS după apariția în 1981 a IBM PC.

(sistem de operare cu timp distribuit) CTSS / CTSS (Compatible Time-Sharing System) / (système d'exploitation) CTSS / Sistem de operare cu divizarea timpului implementat în 1962-1963 la MIT ca un experiment în realizarea de sisteme interactive (mașina de calcul utilizată a fost un IBM 7092 modificat). În cadrul proiectului Multics, CTSS a fost utilizat ca prima încercare cunoscută de a implementa un sistem de operare în limbaj de nivel înalt lucrând sub un mediu cu multiacces.

sistem de operare distribuit / distributed operating system / système d'exploitation réparti / Sistem care rulează pe o colecție de mașini care, deși nu au o memorie comună, dau utilizatorilor impresia existenței unui singur calculator (conform Tanenbaum). Utilizatorii ignoră pe ce procesor se

execută procesele lor sau pe ce disc se află fișierele lor; această cade în întregime în seama sistemului. Unii autori definesc sistemul de operare distribuit prin existența unei singure imagini a sistemului, diferitele sale componente fiind la un moment dat distribuite pe diferite procesoare. Alți autori consideră că un sistem distribuit este un sistem care se execută pe o colecție de mașini interconectate în rețea, care acționează ca un singur procesor virtual.

(sistem de operare) DOS / DOS (Disk Operating System) / (système d'exploitation) DOS / Sistem de operare pe disc dezvoltat de către Microsoft și utilizat pe calculatoare personale IBM și compatibile. Este automat încărcat de pe disc în memorie la pornirea calculatorului, prin utilizarea unei proceduri de 'bootstrap' din BIOS (sistem de intrare-ieșire de bază) aflat într-o memorie permanentă ROM. Poate fi reîncărcat și la cerere (de exemplu prin combinația de taste Ctrl-Alt-Del). Este un sistem simplu, monoutilizator. Exemplu: MS-DOS.

(sistem de operare) PC-DOS / PC DOS / système d'exploitation PC-DOS / Sistem de operare dezvoltat pentru calculatoare personale (IBM și compatibile construite pe baza unor procesoare din familia .x86). Nucleul și diferitele componente se încarcă de pe disc dur sau flexibil. Numele este un acronim pentru Personal Computer DOS (Disk Operating System). Are trei componente principale conținute în fișierele: BIO.COM - (destinat legăturii cu rutinele BIOS din memoria permanentă (PROM)); DOS.COM (ce asigură legătura cu programul utilizator); COMMAND.COM (ce prelucrează comenzile DOS). Notă: Este un sistem monoutilizator, nu este multitasking, depinde de arhitectura hardware, iar sistemele de fișiere alcătuiesc o structură arborescentă (unică în fiecare partiție).

sistem de operare pe disc / disk operating system / système d'exploitation sur disque / Termen generic pentru un sistem de operare

încărcat de pe disc. În momentul lansării sistemului de operare se încarcă în memorie nucleul rezident, iar apoi și alte componente ale sistemului, pe măsură ce sunt necesare. Notă: În afara sistemelor de operare pe disc, există sisteme a căror încărcare se poate realiza de pe bandă magnetică, de la distanță pe linie de comunicație etc. Există și sisteme dedicate care se găsesc în memorii permanente și sunt lansate la punerea sub tensiune a sistemului.

sistem de prelucrare a datelor / *data processing system* / *système informatique* / Sistem, cuprinzând echipamentul și personalul respectiv, care efectuează funcții de intrare, prelucrare, memorare, ieșire și comandă pentru a realiza o secvență de operații asupra datelor. Notă: În general, un sistem de prelucrare a datelor constă din cel puțin un calculator – cu ansamblul lui de programe – care: folosește o memorie comună pentru stocarea integrală sau parțială a unui program și a datelor necesare executării acestuia; execută programe scrise sau apelate de utilizator; efectuează manipulări de date și operații aritmetice și logice; poate executa programe ce se modifică în cursul execuției.

sistem de prelucrare pe loturi / *batch system* / *système de traitement par lots* / Sistem de operare la care prelucrarea se face pe loturi. Notă: Sistemul trebuie să dispună de comenzi care se execută neinteractiv, rulezându-se în acest fel programe de aplicație lungi sau care utilizează intensiv unitatea centrală sau echipamentele periferice.

sistem de programare / *programming system* / *système de programmation* / Într-un mediu de programare, software-ul necesar pentru dezvoltarea și utilizarea de programe pentru calculator.

sistem de purtătoare (de frecvențe diferite) / *carrier system* / *système de porteuses (à différentes fréquences)* / Metodă de comunicații care permite folosirea mai multor unde purtătoare pe același canal fizic de

comunicație. Notă: Metoda implică modularea fiecăreia din purtătoare la stația de origine și demodularea acestora la stația destinație.

sistem de reprezentare a numerelor ⇒ sistem de numerație

sistem (de reprezentare) cu virgulă mobilă / *floating-point representation (system)* / *numération à séparation flottante* / Sistem de numerație, în care fiecare număr real, reprezentat printr-o pereche de numere distincte, este egal cu produsul dintre mantisă, unul dintre numere și valoarea obținută prin ridicarea bazei cu virgulă mobilă implicite, la o putere exprimată prin exponent, indicat de cel de-al doilea numeral. Exemplu: $z = xb^y$ în care: z – număr real; x – numeral (mantisă); b – baza în virgulă mobilă; y – numeral (exponent). Notă: În sistemul de reprezentare cu virgulă mobilă, sunt posibile mai multe reprezentări ale aceluiași număr, obținute prin deplasarea separării fracționare și modificarea corespunzătoare a exponentului.

sistem de reprezentare cu virgulă variabilă / *variable-point representation system* / *numération à séparation variable* / Sistem de numerație cu bază, în care separarea fracționară este indicată în mod explicit printr-un caracter special în acea poziție.

sistem de reprezentare în virgulă fixă / *fixed-point representation system* / *numération à séparation fixe* / Sistem de numerație cu bază, în care separarea fracționară este implicit fixată în succesiunea de poziții ale cifrelor, conform cu anumite convenții admise.

sistem (de reprezentare) pozițional / *positional representation (system)* / *numération pondérée* / Sistem de numerație care asigură reprezentarea unui număr real, printr-un set ordonat de caractere, atribuind fiecărui caracter o valoare dependentă de natura și poziția sa în această succesiune.

sistem de tranziție / *change-over system* / *système de transition* / Sistem provizoriu de

prelucrare a informației înlesnind trecerea de la un sistem operațional la cel ce urmează a-l înlocui.

sistem deschis / *open system* / *système ouvert* / Sistem ale cărui caracteristici sunt conforme unor norme accesibile rapid și care poate fi deci conectat la alte sisteme conforme acelorași norme.

sistem expert / *expert system (ES)* / *système expert* / Sistem euristic care permite rezolvarea problemelor dintr-un domeniu de aplicație determinat, pornind de la o bază de cunoștințe stabilită pornind de la expertiza umană.

sistem informatic ⇒ sistem de prelucrare a datelor

sistem informațional ⇒ sistem de informație

sistem interactiv / *interactive system* / *système interactif* / Sistem în care utilizatorul lucrează în mod interactiv interacționând cu sistemul prin intermediul unui terminal.

sistem închis / *closed system* / *système fermé* / Sistem ale cărui caracteristici sunt conforme unor norme particulare și care nu poate fi deci conectat la alte sisteme.

(sistem) tolerant la defecte / *fault tolerant (system)* / *système tolérant aux pannes* / Sistem care își poate continua execuția corectă a tuturor funcțiilor sale (adică execuția în care rezultatele operării nu conțin erori, iar timpul de execuție nu depășește limitele specificate), fără o intervenție din exterior, în prezența unei mulțimi specificate de defecte ce pot apărea în timpul funcționării acestuia. Notă: În definirea sistemului tolerant la defecte se presupune că defectările datorate unor erori de proiectare ale sistemului au fost eliminate înaintea începerii utilizării acestuia. Toleranța la defecte trebuie totuși să includă și abilitatea tolerării defectelor de proiectare nedetectate înaintea utilizării sistemului.

sit [loc] / *site* / *site* / Termen generic utilizat uneori pentru un calculator conectat într-o rețea. Notă: Uzual se folosește termenul de

“Internet site”, desemnând un calculator conectat la Internet și ale cărui servicii pot fi utilizate prin conectarea la rețea.

soclu / *socket* / *soacle* / Un concept de programare a operațiilor pe care le execută un calculator conectat la o rețea bazată pe protocolul TCP/IP; noțiunea de soclu a apărut odată cu dezvoltarea rețelelor bazate pe TCP/IP (ARPANET și Internet) și definește o legătură logică între două calculatoare conectate la rețea.

soft / *software* / *logiciel* / Produs intelectual constând din programe, proceduri, reguli și documentația asociată pentru funcționarea unui sistem de prelucrare a datelor. Notă: Noțiunea de software nu include și suportii utilizați pentru a-l manipula.

software [în engleză] ⇒ soft

software de aplicație / *application software* / *logiciel d'application* / Totalitatea programelor de aplicație asociate unui anumit sistem de calcul. Spre deosebire de *programele de bază*, cele de aplicație au rolul de a rezolva problemele specifice de prelucrare a informațiilor ale utilizatorilor. Exemple: sistemele de gestiune a bazelor de date, jocurile pe calculator, sistemele de proiectare asistată de calculator, foile de calcul sau sistemele de publicare asistată de calculator. În general aceste programe fac apel la servicii oferite de către sistemul de operare.

software de bază ⇒ software de sistem

software de sistem / *system software* / *logiciel d'exploitation* / Software independent de orice aplicație și care susține exploatarea unui software de aplicație. Notă: Controlează resursele sistemului de calcul și asigură funcționarea aceluia sistem. Exemplu: Microsoft Windows.

(a) sorta / *(to) sort* / *trier* / A repartiza elementele în grupe conform unor reguli determinate fără a fi necesară și ordonarea articolelor în fiecare grupă.

sortare / *sorting* / *tri* / Proces de rearanjare a elementelor unei structuri de date secvențiale, pe baza cheilor lor, într-o ordine dată.

sortator (de cartele) / *card sorter* / *trieuse* / Dispozitiv care aranjează cartelele perforate în buzunare, conform configurațiilor perforațiilor.

spațiu de adrese / *address space* / *espace d'adresses* / Colecția de module program și de date pe care le adresează un proces, sau totalitatea adreselor generate de procesor când execută un proces. Note: Acest spațiu este construit în faza de editare de legături, punând la un loc module obiect rezultate din compilarea programelor sursă ale utilizatorului sau preluate din biblioteci, module de date inițializate sau numai rezervate, spațiul rezervat pentru stivă etc. Modulele reentrante se pot regăsi în spațiul de adrese al mai multor procese (componente ale sistemului de gestiune a fișierelor, rutine matematice frecvent utilizate etc.). Spațiul de adrese trebuie mapat pe memoria fizică la momentul execuției, fiind posibil ca numai o parte a lui să fie la un moment dat în memoria sistemului de calcul. Elementele fundamentale pentru construirea acestui spațiu se găsesc memorate într-un fișier care conține programul executabil.

spațiu al unui aparat / *device space* / *espace d'appareil* / Spațiu definit prin ansamblul tuturor pozițiilor adresabile ale unui dispozitiv de afișare.

spațiu de afișare / *display space* / *espace d'affichage* / Porțiune a spațiului unui aparat ce corespunde unei zone disponibile pentru afișarea imaginilor.

spațiu de lucru (în memorie) / *work(ing) space* [*storage location*] / *espace de travail* (*dans une mémoire*) / Parte a memoriei utilizată de un program de calculator pentru a depozita temporar datele.

spațiu între blocuri / *interblock gap* / *espace entre blocs* / Interval între două blocuri consecutive pe un suport de date.

spațiu între înregistrări / *interrecord gap* / *espace entre enregistrements* / Interval între două înregistrări consecutive pe un suport de date.

spațiu virtual (în infografie) / *virtual space* (*in computer graphics*) / *espace virtuel* (*en infographie*) / Spațiu în care coordonatele elementelor grafice sunt exprimate sub o formă independentă de aparat.

spărgător de cod / *hacker* / *pirate informatique* / Termen ce desemnează un anumit specialist în informatică și presupune în fapt o îmbinare a mai multora dintre accepțiunile următoare: 1. Persoană capabilă să acceseze informații (nu neapărat în sens distructiv) în sisteme de prelucrare a informațiilor la care nu are în mod normal drepturi de acces. 2. Persoană care explorează detaliile de implementare și de utilizare ale sistemelor în vederea utilizării extensive a tuturor facilităților acestora, spre deosebire de majoritatea utilizatorilor care preferă să învețe minimul necesar. 3. Persoană care scrie și implementează programe cu entuziasm, dovedind calități deosebite de programator. Aspectele teoretice sunt de obicei lăsate pe plan secundar. Se trece foarte repede la implementare fără a teoretiza prea mult. 4. Expert în utilizarea unui program sau sistem (de exemplu, "UNIX hacker"). 5. În sens peiorativ se folosește pentru persoane care-și folosesc cunoștințele tehnice pentru a detecta slăbiciuni ale sistemelor de protecție și a reuși pătrunderea neautorizată (accesul neautorizat) în sistemele private de calculatoare și în băncile de date. Denumirea corectă în acest caz este "cracker". 6. Termenul de "hacker" tinde să desemneze și apartenența la o anumită comunitate, definită în cadrul rețelelor de calculatoare, care respectă o etică a spărgătorilor de cod.

specificare a unui proiect ⇒ caiet de sarcini

specificație a programului ⇒ dosar de programare

specificație (a unui sistem) / *specification (of a system)* / *spécification (d'un système)* / Formulare detaliată, prezentată sub formă de document, ce prevede descrierea definitivă a sistemului în vederea dezvoltării sau a validării sale.

specificație formală / *formal specification / spécification formelle* / Specificație ce poate fi utilizată pentru a demonstra matematic validitatea implementării unui sistem sau a deriva matematic implementarea.

spooling / *spooling / spooling* / Acțiune de utilizare a unei memorii auxiliare ca memorie tampon pentru un transfer de date între unitățile periferice și procesoarele unui calculator, în vederea eliminării întârzierilor în prelucrare. Notă: Termenul "spooling" derivă din expresia "Simultaneous Peripheral Operation On Line".

(a) stabili (o legătură între două calculatoare) / *(to) establish / établir un lien (entre deux ordinateurs)* / Proces prin care două calculatoare intră în legătură unul cu celălalt, în scopul transferului de date între acestea sau al efectuării de prelucrări de date în comun. Notă: Stabilirea unei legături de către un calculator este un proces complex, care necesită mai multe etape: identificarea calculatorului cu care se va face legătura, parcurgerea etapelor de verificare și autorizare a legăturii, identificarea protocolului de transfer a datelor, transferul efectiv de date și deconectarea celor două calculatoare.

(a) stabili un traseu / *(to) route / établir une route* / Operația prin care se stabilește traseul ce va fi urmat de către fluxul de date ce pornește de la sursă și trebuie să ajungă la destinație.

stare instabilă / *unstable state / état instable* / Stare a circuitului basculant care rămâne neschimbată pentru un interval de timp finit, la sfârșitul căruia revine la o stare stabilă fără aplicarea unui impuls.

stare stabilă / *stable state / état stable* / Stare a circuitului basculant care rămâne

neschimbată până la aplicarea unui impuls corespunzător.

stație de citire ⇒ post de citire

stație de interogare ⇒ post de interogare
stație de introducere a datelor / *data input station / poste d'entrée des données* / Terminal de utilizator a cărui funcție principală este să permită introducerea de date într-un sistem de prelucrare a datelor.

stație de lucru / *work station (in a network) / station de travail (dans un réseau)* / Stație de prelucrare exploatată de o persoană și în general situată într-un nod de extremitate (al rețelei).

stație de prelucrare (a datelor) / *(data) processing station / station de traitement (des données)* / Echipament de prelucrare a datelor și software asociat situate într-un nod (al unei rețele).

stație primară / *primary station / station primaire* / O stație conectată într-o rețea, care are un statut special față de celelalte stații din aceeași rețea.

stație principală ⇒ stație primară

stingere / *blanking [extinction] / extinction [effaçage]* / Eliminarea afișării unuia sau mai multor elemente grafice sau segmente.

stivă, 1 [listă de articole] / *pushdown list / liste inversée* / Listă constituită și prelucrată în așa fel încât primul element de dată de prelucrat să fie ultimul înregistrat; această ordine se poate caracteriza prin expresia: ultimul sosit, primul ieșit ("last in, first out" LIFO).

stivă, 2 [tip de memorie] / *pushdown storage / pile [mémoire]* / Memorie ale cărei date sunt prelucrate astfel încât primul articol ce trebuie extras să fie ultimul articol stocat și încă prezent în memorie, adică "ultimul sosit, primul ieșit" (LIFO).

stocare [în memorie] ⇒ memorare

strat ⇒ nivel

strat magnetic / *magnetic strip / couche magnétique* / Strat format dintr-o substanță magnetică depusă pe un suport de plastic sau carton. Notă: Stratul magnetic repre-

zintă componenta principală a unei cartele magnetice.

strivire a capului / *head crash* / *écrasement de tête* / Un contact accidental al unui cap magnetic cu un suport de date aflat în rotație.

structură fizică (a unei baze de date) / *physical structure (of a database)* / *structure physique (d'une base de données)* / O descriere a unei baze de date din punctul de vedere al localizării fișierelor de date, formatului fizic al înregistrărilor, fișierelor index asociate etc. Notă: Structura fizică nu trebuie folosită pentru proiectarea de aplicații, întrucât acestea vor fi dependente de orice schimbare în structura bazei de date. De asemenea, structura fizică este în general diferită de modul în care proiectantul de aplicații și utilizatorul final văd baza de date (schema conceptuală).

studiu de fezabilitate / *feasibility study* / *étude de faisabilité* / Studiu vizând circumscrierea unei probleme și analiza soluțiilor posibile pentru a evalua viabilitatea, costurile și beneficiile acesteia.

studiu de oportunitate / *opportunity study* / *étude d'opportunité* / Studiu permițând examinarea unei probleme și studierea eventualității rezolvării ei în timpul perioadei considerate.

studiu post-implementare a unui sistem ⇒ urmărire sistem

subprogram / *subroutine* / *sous-programme* / Secvență ordonată de instrucțiuni care poate fi utilizată într-unul sau mai multe puncte ale aceluiași program și a cărui execuție este lansată printr-un apel.

subprogram deschis / *open subroutine* / *sous-programme ouvert* / Subprogram din care trebuie inserat câte un exemplar în fiecare loc unde acesta este utilizat în programul pentru calculator.

subprogram închis / *closed subroutine* / *sous-programme fermé* / Subprogram pentru care este suficientă inserarea unui singur exemplar pentru a fi înglobat prin secvențe

de apelare într-unul sau mai multe locuri din programul pentru calculator.

subprogram recursiv / *recursive subroutine* / *sous-programme récursif* / Subprogram care se poate apela pe el însuși.

subprogram reentrant / *reentrant subroutine* / *sous-programme ré-entrant* / Subprogram a cărui execuție poate fi relansată în orice moment, înaintea terminării unei execuții anterioare a respectivului subprogram.

subrutină ⇒ subprogram

subrutină recursivă ⇒ subprogram recursiv

subrutină reentrantă ⇒ subprogram reentrant

subset de caractere / *character subset* / *jeu partiel (de caractères)* / Parte dintr-un set de caractere ce cuprinde toate caracterele care au o particularitate comună, definită.

subset de caractere alfabetice / *alphabetic character subset* / *jeu partiel (de caractères) alphabétique* / Subset de caractere care cuprinde litere și care poate cuprinde și caractere de comandă, caractere speciale și caracterul spațiu, dar nici o cifră.

subset de caractere alfanumeric / *alphanumeric character subset* / *jeu partiel (de caractères) alphanumérique* / Subset de caractere care cuprinde atât litere, cât și cifre și care poate cuprinde și caractere de comandă, caractere speciale și caracterul spațiu.

subset de caractere numeric / *numeric character subset* / *jeu partiel (de caractères) numérique* / Subset de caractere care cuprinde cifre și care poate cuprinde și caractere de comandă, caractere speciale și caracterul spațiu, dar nici o literă.

sumator / *adder* / *additionneur* / Dispozitiv ale cărui date de ieșire reprezintă suma numerelor reprezentate prin datele de intrare.

sumator analogic / *summer* / *sommateur* / Unitate funcțională a cărei variabilă analogică de ieșire este egală cu suma, sau cu o sumă ponderată, a două sau mai multe variabile analogice de intrare.

sumator cu trei intrări ⇒ (circuit) sumator complet

sumator fără propagarea cifrei de transport / *carry-save adder* / *additionneur sans propagation de retenue* / Sumator care conține, pentru fiecare rang, trei intrări și la ieșire o sumă și o cifră de transport (report) și care nu propagă el însuși cifrele de transport în cursul aceluiași ciclu operațional.

sumator paralel / *parallel adder* / *additionneur parallèle* / Sumator numeric în care adunarea se efectuează simultan asupra tuturor rangurilor cifrelor.

sumator-scăzător / *adder-subtracter* / *additionneur-soustracteur* / Dispozitiv care acționează ca sumator sau ca scăzător, în funcție de semnalul de comandă primit.

sumator serie / *serial adder* / *additionneur série* / Sumator numeric în care adunarea se efectuează adunând rang după rang cifrele corespunzătoare operanzilor.

sumă de control / *checksum* / *somme de contrôle* / Valoare numerică rezultată în urma unui calcul efectuat asupra unui bloc de date. Suma de control este folosită în transmisii de date pentru a valida corectitudinea datelor transmise. Calculul sumei de control se bazează pe anumite polinoame, care garantează unicitatea sumei de control.

super-cheie / *superkey* / *super-clé* / Mulțime de attribute care include o cheie.

suport al unui sistem ⇒ susținere sistem

suport de date / *data medium* / *support de données* / Suport material în care sau pe care este posibil să fie înregistrate date.

suport extern permanent / *permanent storage[medium]* / *support permanent* / Un mediu de stocare a informației, care asigură păstrarea și accesibilitatea informației stocate pentru perioade lungi de timp. Note: În tehnica de calcul se folosesc mediile magnetice (discuri și benzi magnetice)

pentru stocarea datelor pentru perioade de câțiva ani (mediul magnetic tinde să se demagnetizeze după mai mult de 5–10 ani). În ultimii ani, s-a răspândit foarte mult discul optic ca mediu de stocare a informației, acesta permițând capacități mari de memorare și perioade de stocare mai lungi, comparativ cu mediile magnetice. În perioada de început a calculatoarelor, au mai fost folosite ca medii de stocare permanentă și banda perforată, respectiv cartelele perforate.

suport neînregistrat / *virgin medium* / *support vierge* / Suport de date pe care nu au fost înregistrate niciodată date.

suport vid / *empty medium* / *support vide* / Suport de date care nu conține alte date decât reperele de referință.

suprafață de afișare / *display surface* / *surface d'affichage* / Într-un dispozitiv de afișare, suport pe care pot apărea imagini.

(a) supraperfora / *(to) overpunch* / *surperforer* / A adăuga perforații într-o coloană a unei cartele perforate sau într-un rând de bandă, care mai conține și alte perforații.

supraperforație ⇒ perforație de zonă

(a) suprapune / *(to) overlay* / *recouvrir* / În execuția unui program pentru calculator, a încărca un segment al unui program pentru calculator într-o zonă de memorie ocupată până atunci cu părți din programul pentru calculator care nu sunt necesare momentan.

suprimare a zerourilor / *zero suppression* / *suppression des zéros* / Eliminarea zerourilor nesemnificative dintr-un numeral.

sursă a datelor / *data source* / *source des données* / În cazul unui transfer de date, desemnează locul (nodul, calculatorul) de unde vin datele.

susținere sistem / *system support* / *prise en charge d'un système* / Furnizarea continuă de echipament și de servicii necesare utilizării și ameliorării unui sistem implementat.

șablon [format] / picture [*in a programming language*] / *image (dans un langage de programmation)* / Într-un limbaj de programare, descrierea unui șir de caractere în care fiecărei poziții îi este asociat un simbol ce reprezintă proprietățile caracterului ce poate ocupa aceea poziție. Exemplu: În COBOL, 9999 este utilizat ca șablon al tuturor cuvintelor numerice formate din patru cifre.

șir [în prelucrarea datelor] / string / chaîne / Succesiune a elementelor de aceeași natură, ca de exemplu caractere sau elemente fizice, considerate ca un tot.

șir alfabetic / alphabetic string / chaîne alphabétique / Șir compus numai de litere ale aceluiași alfabet.

șir de caractere / character string / chaîne de caractères / Șir compus numai din caractere.

șir de cifre binare / binary digit string / chaîne de chiffres binaires / Șir compus numai din cifre binare.

șir de numere aleatoare / random number sequence / suite de nombres aléatoires / Succesiune de numere în care nici un număr

nu poate fi prevăzut exclusiv pe baza cunoașterii numerelor care îl preced.

șir de numere pseudoaleatoare / pseudo-random number sequence / suite de nombres pseudo-aléatoires / Succesiune de numere obținută printr-un procedeu aritmetic dat, dar care, în limitele scopului pentru care a fost creată, este, în fapt, un șir de numere aleatoare.

șir de simboluri / symbol string / chaîne de symboles / Șir compus numai din simboluri.

șir (definit) recurent / recursively-defined sequence / suite récurrente / Șir în care toți termenii, în afară de primul, sunt definiți printr-o operație ai cărei operanți includ o parte din, sau toți, termenii precedenți.

șir monoelement / unit string / chaîne unitaire / Șir care conține numai un element.

șir vid / null string / chaîne vide / Șir care nu conține nici un element.

șoarece ⇒ *mouse* [*în engleză*]

(a) șterge / (to) erase / effacer / A înlătura datele care figurează pe un suport de date, acesta fiind apt pentru o nouă înregistrare de date.

tabel de adevăr / *truth table / table de vérité* / Tabel de operație pentru o operație logică.

tabel de operație / *operation table / table d'opération* / Tabel ce definește o operație prin prezentarea tuturor combinațiilor posibile ale valorilor operanzilor și care indică rezultatul fiecăreia dintre aceste combinații.

tabel de operații booleene / *Boolean operation table / table d'opérations booléennes* / Tabel de operație în care operanzii și rezultatul pot avea una din două valori distincte.

tabelă / *table / table* / O structură de date folosită în modelul relațional pentru implementarea unei relații. Notă: O tabelă este caracterizată prin coloane (corespunzând atributelor) și prin linii (corespunzând tuplurilor).

tabelă de alocare a fișierelor (FAT) / *File Allocation Table (FAT) / table d'allocation des fichiers (FAT)* / În sistemul MS-DOS, cu ajutorul tabelii de alocare a fișierelor se gestionează spațiul de pe disc (zonele libere, cele alocate și cele defecte). Plasată pe disc de către programul de formatare, tabela de alocare păstrează lista tuturor unităților de alocare ale discului (cluster) care constituie partiția DOS. Intrările în FAT conțin, după caz, adresa logică a următorului cluster din cadrul fișierului, un indicator de sfârșit de fișier, un indicator de cluster liber sau un indicator de cluster defect. Pentru siguranță există două copii ale tabelii de alocare a fișierelor pe disc.

tabelă de decizie / *decision table / table de décision* / Tabelă a condițiilor care trebuie luate în considerare în analiza unei pro-

bleme, împreună cu acțiunile implicate de fiecare condiție.

tabelă de pagini / *page table / table de pages* / Mulțime de registre sau structură de date de tip tablou conținând informații necesare localizării paginilor în memoria fizică. Realizează corespondența între pagină și adresa blocului de memorie fizică în care aceasta este încărcată la un moment dat (în cazul paginării la cerere această adresă se poate schimba în timp, pagina fiind înlocuită și apoi reîncărcată la altă adresă fizică). Conținutul registrului din tabelă corespunzător unei pagini participă la conversia adresei efective generate de procesor (formată din număr de pagină și deplasament în pagină) în adresă fizică (formată din număr bloc memorie și deplasament în bloc).

tabelă de partiționare / *partition table / table de partitions* / În DOS, tabela aflată în ultima parte a sectorului de încărcare ce conține toate informațiile necesare identificării partițiilor din sistem, stabilite prin FDISK.

tabelă de procese / *process table / table de processus* / Tablou (sau listă înlănțuită) de structuri de date, una pentru fiecare proces existent în sistem. Fiecare intrare din tabelă conține o informație despre un proces, cum ar fi: 1. Parametrii de planificare: prioritatea procesului, timpul de procesor consumat, timpul cât procesul a fost în starea *dormant*. Acestea sunt utilizate în planificarea pentru execuție. 2. Imaginea memoriei: pointeri către segmentul de cod, date și stivă sau, dacă se utilizează paginarea, pointeri la tabellele de pagini. Când procesul nu se află

în memorie, aici se află informația despre regăsirea segmentelor pe disc. 3. Semnale: masca indicând semnalele ignorate, pe cele temporar blocate și pe cele tratate în acel moment. 4. Diverse: starea procesului, evenimentul care este așteptat să se producă, identificatorul propriu, identificatorul procesului părinte, identificatorul utilizatorului și al grupului. Notă: Informația din tabelă nu este dusă niciodată pe disc; ea se află în permanență în memorie, pentru că sistemul gestionează și procesele evacuate. În UNIX dimensiunea tabelii este fixă, dată de constanta NPROC; când tabela este plină nu se mai pot crea noi procese.

tabelă directoare / *directory (of data) / répertoire (de données)* / Tabel care conține identificatori și referințe corespunzătoare unor articole de date.

tabletă / *tablet / tablette* / Suprafață plană specială, permițând reperarea fiecărei poziții conținute și servind cel mai adesea ca locator.

tabletă grafică / *graphics tablet / tablette graphique* / Un echipament periferic, utilizat pentru introducerea datelor grafice. Notă: Poate fi folosită pentru a crea în calculator o reprezentare a unei hărți, poze etc.

tablou [de date] / *table [of data] / table [de données]* / Set de date organizate în care fiecare articol este identificabil cu ajutorul argumentelor sau cheilor.

tablou de conexiuni / *plugboard / tableau de connexions* / Tablou destinat conectării sau cuplării fișelor sau legăturilor care permit comanda funcționării unui echipament.

tablou de distribuție ⇒ schemă de conexiuni [în prelucrarea datelor]

tabulator / *tabulator / tabulatrice* / Dispozitiv care citește datele de pe un suport de date, cum ar fi de exemplu cartelele perforate sau banda perforată, și elaborează liste, tablouri sau totaluri.

tact / *clock (of a logic analyzer) / horloge, 2[signal]* / Succesiune de impulsuri cu pe-

rioada constantă, utilizate pentru controlul și sincronizarea circuitelor și subansamblurilor unui echipament.

tambur de tipărire / *print drum / tambour d'impression* / Tambur care prin rotire aduce toate caracterele setului prin fața mai multor poziții de tipărire.

tambur magnetic / *(magnetic) drum [data medium] / tambour (magnétique) [support de données]* / Dispozitiv de memorie externă cu capete fixe (amintit numai pentru caracterul său istoric) care avea informațiile memorate prin înregistrare magnetică pe piste circulare plasate pe suprafața exterioară a unui cilindru acoperit cu un strat magnetic. La fiecare pistă era asociat un cap fix; adresarea unui bloc se realiza indicând numărul capului (pistei) și al blocului (sectorului pe pistă). Tamburul magnetic a fost utilizat drept suport pentru sisteme de memorie virtuală.

tambur magnetic de paginare / *paging drum / tambour magnétique de pagination* / Echipament de intrare-ieșire de tip memorie auxiliară, din clasa dispozitivelor cu capete fixe, utilizat ca suport pentru mecanismul de paginare la cerere. Datorită timpului mic de acces și a identității dimensiunii blocurilor sale cu dimensiunea paginii, a fost utilizat cu succes pentru evacuarea paginilor în primele sisteme de memorie virtuală. Are caracter istoric; asemenea dispozitive nu se mai produc în prezent.

tampon ⇒ memorie tampon

tampon al imprimantei / *print buffer / tampon de l'imprimante* / Zonă de memorie tampon folosită pentru stocarea informațiilor aflate în transfer spre imprimantă.

tampon de comunicații / *communications buffer / tampon de communications* / O zonă de memorie folosită pentru stocarea temporară a datelor care sunt recepționate sau care trebuie transmise de la/către un alt calculator.

tampon de intrare-ieşire / *I/O buffer* / *tampon d'entrée-sortie* / Zonă de memorie tampon rezervată în spaţiul de adrese al programului executabil sau într-un spaţiu pus special la dispoziţie de către sistemul de operare (*zona dinamică*), utilizată de modulul de administrare a echipamentelor periferice pentru sporirea vitezei operaţiilor de intrare-ieşire. Notă: Sunt folosite tehnici cum ar fi "double-buffering", "triple-buffering", "multiple-buffering", iar aceste "buffere" pot fi utilizate şi ca o memorie tampon (*cache*) menită să accelereze accesul la informaţii în mod transparent faţă de utilizator. Sistemul de operare UNIX menţine o mulţime de astfel de zone tampon pe care le alocă dinamic proceselor care execută operaţii de intrare-ieşire.

task ⇒ sarcină [entitate de lucru]

tastatură / *keyboard* / *clavier* / Dispozitiv care permite codificarea de date prin apăsarea pe clape (taste); ceea ce produce codul elementului ales.

tastatură QWERTY / *QWERTY keyboard* / *clavier QWERTY* / O tastatură pe care literele primului rând sunt dispuse în ordinea specificată: Q, W, E, R, T şi Y. Tastaturile americane şi britanice sunt de tip QWERTY, spre deosebire de tastaturile franceze, care sunt de tip AZERTY (adică literele Q şi A, precum şi W şi Z sunt schimbate între ele). şi între tastaturile QWERTY există unele diferenţe, de exemplu, o tastatură americană are ghilimelele în partea dreaptă, pe când una britanică are ghilimelele deasupra cifrei 2 (simbolurile " şi @ sunt schimbate între ele).

tastă cu funcţie specială / *hot key* / *touche de fonction spéciale* / Mecanism prin care în sistemul MS-DOS se activează un program TSR la apăsarea unei taste (combinaţie de taste) căreia i s-a atribuit această funcţie specială. Un program TSR (Terminate and Stay Resident) ocupă memorie, dar nu este planificat pentru execuţie de către

sistem, el primind controlul prin capturarea şi "supravegherea" întreruperilor de la tastatură. Notă: Când este primit un caracter, dacă acesta nu are o semnificaţie specială el este pus într-o coadă a sistemului de operare, iar TSR revine din întrerupere în programul în curs de execuţie. Dacă este un caracter căruia i s-a asociat o funcţie specială, atunci se execută secvenţa corespunzătoare din TSR.

tastă virtuală / *virtual push button* / *élément de menu* / Elemente grafice utilizate pentru simularea unei taste de funcţionare cu ajutorul unui dispozitiv de desemnare.

tastă programabilă / *programmable key* / *touche programmable* / O tastă (sau un grup de taste) a căror funcţie poate fi asignată prin program. Notă: Diferite programe de aplicaţie pot folosi în mod diferit tastele funcţionale, pentru scopuri specifice. Totuşi, în cazul programelor produse de către aceeaşi firmă, există o oarecare compatibilitate în definirea şi utilizarea tastelor funcţionale (de exemplu, tasta F1 este folosită în general de produsele firmei Microsoft pentru a invoca un program de afişare a informaţiilor ajutătoare).

taxă de acces / *access charge* / *taxe d'accès* / Taxă percepută de un sistem informatic pentru a servi un anumit utilizator cu informaţii şi/sau servicii. În cazul accesului prin modem la o reţea de calculatoare, o modalitate răspândită de percepere a taxei de acces o constituie încărcarea notei telefonice cu un tarif suplimentar, corespunzător serviciilor efectuate.

teleconferinţă / *teleconferencing* / *téléconférence* / Metodă de dialog între doi sau mai mulţi participanţi, în care aceştia se află în locuri diferite în spaţiu, dar care comunică între ei prin mijloace electronice. Notă: În prezent se pot organiza teleconferinţe în care participanţii se aud (şi mai nou se şi văd, caz în care se foloseşte denumirea de videoconferinţă), în organizarea acestora un

rol esențial jucându-l calculatoarele și transmisia digitală a vocii și imaginilor printr-o rețea de calculatoare.

telefon / *telephone* / *téléphone* / Dispozitiv de comunicație, utilizat inițial pentru transmiterea la distanță a vocii. În prezent, telefonul și transmisia telefonică sunt utilizate pe scară din ce în ce mai largă și pentru transmiterea de date: imagini, documente etc. Modernizarea transmisiilor telefonice, prin introducerea centralelor digitale, a permis obținerea unor viteze de transfer a datelor de ordinul a 28 800 bps (pe liniile telefonice comutate). În viitor, se preconizează introducerea de servicii ISDN sau ATM, ceea ce va permite transmiterea de imagini video pe linia telefonică obișnuită.

teleimprimator / *teletype (TTY)* / *téléimprimeur* / Dispozitiv de comunicație, folosit în principal pentru transmisia de telegrame în cod Baudot. În perioada de început a calculatoarelor, teleimprimatoarele au fost folosite ca echipamente de intrare-ieșire, pentru a introduce datele în calculator și pentru afișarea rezultatelor prelucrărilor.

teletext / *teletext* / *télétexte* / Serviciu oferit de unele posturi de televiziune, prin care telespectatorul are acces la informații textuale dintre cele mai diverse (programe radio-TV, adrese utile, informații financiare etc.). Notă: Transmiterea de date prin teletext se bazează pe transmisia serială a informațiilor la începutul fiecărui cadru video. Receptoarele TV care pot decodifica informațiile teletext sunt dotate cu un modul ce se ocupă de recepția serială a datelor, memorarea temporară a acestora, decodificarea și afișarea acestora pe ecran.

telex, 1[metodă] / *telex, 1[method]* / *télex, 1[méthode]* / Metodă de transmisie a datelor, care folosește un set de 64 de simboluri (ce includ literele mari, cifrele, unele semne de punctuație și simboluri de control al transmisiiei) și în care fiecare caracter este reprezentat pe 5 biți și transmis serial.

telex, 2[aparăt] / *telex, 2[device]* / *télex, 2[appareil]* / Aparat capabil să emită și să recepționeze date conform normelor telex. Un astfel de echipament este dotat cu o tastatură pentru introducerea telegramelor, cu o imprimantă pentru afișarea telegramelor recepționate, și cu o logică de control și comandă a transmisiilor. În prezent, un aparat telex poate fi simulat foarte ușor folosind un calculator, a cărui interfață serială poate fi programată să emită și să recepționeze caractere în cod Baudot.

(a) termina execuția / *(to) exit [end of execution]* / *quitter [fin d'exécution]* / În unele sisteme de operare terminarea execuției unui proces se realizează printr-un apel sistem exit(). Cu această ocazie se eliberează resursele ocupate, se închid fișierele etc. Notă: Se poate transmite o informație de stare către procesul care a activat procesul care se încheie.

terminal / *terminal* / *terminal* / Un echipament de intrare-ieșire; folosit pentru introducerea datelor într-un calculator și pentru afișarea rezultatelor unor prelucrări. Notă: Un terminal trebuie neapărat conectat la un calculator pentru a putea fi utilizat, întrucât acesta este lipsit de putere de calcul și de posibilități de stocare a datelor în regim local.

terminal de acces public / *public access terminal* / *terminal d'interrogation publique* / Un terminal de date, conectat la o rețea publică, și care poate fi utilizat de către o persoană pentru a obține informații sau servicii oferite de către acea rețea. Notă: În condițiile valabile până acum câțiva ani, când totuși calculatoarele personale nu aveau o arie de răspândire atât de mare, mai multe țări și-au dezvoltat sisteme de informații publice, conectarea la acestea făcându-se folosind un terminal de acces, mult mai ieftin decât un calculator personal. Exemplu: în Franța există un serviciu public numit Minitel, conectarea la acesta fiind

posibilă atât cu un calculator personal, cât și cu un videoterminal special de acces.

terminal de afișare / *visual display terminal (VDT) / visu* / Terminal al unui utilizator compus dintr-un ecran de vizualizare și care este echipat în general cu o tastatură.

terminal (de utilizator) / *(user) terminal / terminal (d'utilisateur)* / Unitate de intrare-ieșire prin care un utilizator comunică cu un sistem de prelucrare a datelor.

terminal de vizualizare ⇒ terminal de afișare

terminal inteligent / *intelligent terminal / terminal programmable* / Terminal al utilizatorului care dispune de o anumită capacitate de prelucrare autonomă.

terminal neinteligent / *dumb terminal / terminal non programmable* / Terminal cu structură deosebit de simplă, fără capacitate de prelucrare locală a informației recepționate sau transmise. Notă: Noțiunea de "inteligentă a terminalelor" are un caracter relativ. Un terminal considerat "inteligent" pe o anumită treaptă de dezvoltare a tehnologiei poate fi repede depășit și devine "neinteligent".

terminal neprogramabil ⇒ terminal neinteligent

ternar, 1[valoare sau stare] / *ternary, 1[value or state]* / *ternaire, 1[valeur ou état]* / Se referă la un obiect, o condiție sau o acțiune ce poate prezenta una din trei valori sau stări distincte.

ternar, 2[calificativ al unui sistem de numerație] / *ternary, 2[qualifier of a numeration system]* / *ternaire, 2[qualificatif d'un système de numération]* / Se referă la un sistem de numerație cu bază fixă, a cărei bază este trei.

test de integrare / *integration test / essai d'integration* / Asamblare și testare progresive ale programelor sau modulelor în scopul verificării bunei funcționări a sistemului în ansamblul său.

test de recepție (a unui sistem) / *acceptance test (of a system) / essai de recette (d'un système)* / Încercare efectuată în general de un cumpărător la sediul sau, după instalarea unui sistem sau a unei unități funcționale, cu participarea furnizorului, pentru a verifica dacă dispozițiile contractuale sunt respectate întocmai.

test de utilizabilitate / *usability test / test d'utilisation* / Încercare având ca scop să verifice dacă un sistem implementat îndeplinește funcțiile proiectate conform cerințelor utilizatorilor.

test de validare (a unui sistem) / *validation (test) (of a system) / test de validation (d'un système)* / Test prin care se stabilește că un sistem implementat răspunde unor exigențe specificate.

test de verificare (a unui sistem) / *verification (test) / test de vérification* / Test prin care se demonstrează că un sistem răspunde unor cerințe specificate la un moment particular al dezvoltării sale.

test marginal / *marginal test / test aux marges* / Tehnică de mentenanță în care, prin variația unor parametri de funcționare în raport cu valoarea lor nominală, se detectează sau se localizează eventualele defecțiuni.

test unitar (al unui program) / *unit test (of a program) / essai unitaire (d'un programme)* / Test al unui program sau al unui modul izolat în scopul garantării inexistenței erorilor de analiză sau de programare.

timp de acces / *access time / temps d'accès* / Intervalul de timp între momentul în care o unitate de comandă declanșează o solicitare de date și momentul când aceste date sunt disponibile, mai precis, timpul necesar accesării unei informații aflată pe suport extern. Notă: Pentru dispozitivele cu capete mobile:

$$t_{\text{acces}} = t_{\text{deplas}} + t_{\text{rot}} + t_{\text{trans}}$$

unde:

t_{deplas} – este timpul necesar deplasării capetelor de pe cilindrul (pista) curent pe cel destinație. Este componenta cu ponderea cea mai mare din timpul de acces. Se mai numește și “timp de căutare” pentru că uneori capetele nu ajung după deplasare pe pista vizată și mai este necesară o mișcare pentru corecție;

t_{rot} – numit și “timp de latență” (timp de așteptare) este timpul necesar pentru ca, prin rotirea discului, blocul dorit să ajungă sub capul de citire. În medie, acest timp este egal cu jumătate din perioada de rotație a discului;

t_{trans} – timpul de transfer este timpul necesar transferului informației de pe disc în buffer-ul din memorie. Este o caracteristică cunoscută a discului. Pentru dispozitivele cu capete fixe:

$$t_{acces} = t_{rot} + t_{trans}$$

componentele având aceeași semnificație ca mai sus. Datorită absenței timpului de transfer valoarea este mult mai mică.

timp de asamblare / *assembly time* / *temps d'assemblage* / Orice moment în care se derulează o asamblare.

timp de asamblare [durată] ⇒ durată a asamblării

timp de așteptare [transfer de date] / *latency* [transfer of data] / *temps d'attente* [transfert de données] / Interval de timp între momentul în care o unitate de comandă declanșează o solicitare de date și momentul când începe efectiv transferul acestor date.

timp de ciclu / *cycle time* / *temps de cycle* / Interval de timp minim între începuturile ciclurilor succesive de citire-scriere ale unei memorii.

timp de ciclu de citire / *read cycle time* / *temps de cycle de lecture* / Interval de timp minim între începuturile ciclurilor succesive de citire într-o memorie ale cărei cicluri de scriere și de citire sunt distincte.

timp de ciclu de scriere / *write cycle time* / *temps de cycle d'écriture* / Interval de timp minim între începuturile ciclurilor succesive de scriere într-o memorie ale cărei cicluri de scriere și de citire sunt distincte.

timp de compilare / *compilation time* / *temps de compilation* / Orice moment în care se derulează o compilare.

timp de compilare [durată] ⇒ durată a compilării

timp de conectare / *connect time* / *temps de connexion* / Exprimă timpul cât un calculator a fost conectat cu un altul, și anume durata de timp scurs între momentele conectării și deconectării. Notă: În cazul sistemelor de calcul care oferă servicii publice, timpul de conectare este folosit pentru a calcula suma pe care utilizatorul o are de plătit pentru serviciile la care a avut acces prin conectare.

timp de deplasare / *seek time* (of magnetic head) / *temps de recherche* (d'une tête magnétique) / Timpul necesar capetelor magnetice pentru a ajunge pe cilindrul specificat. Pentru hard-discurile moderne, timpul de căutare este de ordinul a 9 până la 14 milisecunde.

timp de execuție / *execution time*, *I* [instant] / *moment de l'exécution* / Orice moment în care se derulează execuția unui program de calculator determinat.

timp de explorare / *search time* / *temps d'exploration* / Într-o memorie cu acces direct, timpul necesar unui cap de citire/scriere pentru a atinge pe o pistă o înregistrare corespunzătoare unei adrese sau unei chei date.

timp de poziționare / *seek time* / *temps de recherche* / Interval de timp necesar pentru asigurarea poziției relative corecte a unui dispozitiv de citire sau de scriere în raport cu amplasamentul datelor ce trebuie citite sau scrise pe suportul de date. Exemplu: Timpul necesar pentru poziționarea unui cap pe un disc magnetic, egal cu suma

timpului de căutare și timpului de rotație, mai puțin eventuala suprapunere.

timp de poziționare (a capului magnetic) / *positioning time / temps de mise en place (de la tête magnétique)* / În cazul discurilor magnetice, reprezintă durata de timp necesară pentru deplasarea capului magnetic deasupra cilindrului cerut. Notă: Accesul la informația stocată într-un sector pe hard-disc se face specificându-se cilindrul, capul de citire și sectorul ce trebuie citit.

timp de răspuns al canalului / *channel time response / temps de réponse de la voie* / Intervalul de timp scurs între momentul transmisiei unui semnal la stația de origine, și momentul în care stația destinație primește semnalul respectiv. Notă: Timpul de răspuns al canalului este un factor limitativ în comunicațiile de date, și care reduce lungimea maxim posibil a unui cablu (în cazul în care canalul este un cablu).

timp de răspuns (al unui calculator cu program memorat) / *response time (of a computer system) / temps de réponse (d'un ordinateur)* / Interval de timp dintre sfârșitul unei cereri adresate unui calculator cu program memorat și începutul răspunsului. Exemplu: Intervalul de timp dintre indicarea sfârșitului unei cereri și apariția primului caracter al răspunsului pe un terminal al utilizatorului.

timp de răspuns (al unui sistem de calcul) / *answer time / temps de réponse (d'un système)* / Timpul în care este tratată complet o cerere adresată sistemului.

timp de restituire ⇒ timp de trecere prin sistem

timp de transfer [în transmisia de date] / *transfer time [in data transmission] / temps de transfert [en transmission de données]* / Interval de timp între momentul de început și momentul de sfârșit al transferului de date.

timp de traducere / *translation time / temps de traduction* / Orice moment în care se derulează o traducere.

timp de traducere [durată] ⇒ durată a traducerii

timp de trecere prin sistem / *turnaround time / temps de rotation* / Intervalul de timp între momentul luării în evidență a unei lucrări și momentul restituirii rezultatelor complete.

timp de unitate centrală / *CPU time / temps d'unité centrale* / Durată de timp în care un proces a avut la dispoziție resursa procesor (în care procesorul a executat efectiv instrucțiunile respectivului proces). În restul timpului, procesul este blocat în așteptarea terminării unor operații de intrare-ieșire sau eliberării unor resurse, sau așteaptă să i se aloce procesorul (se află în starea "pregătit pentru execuție").

timp mediu de acces / *mean access time / temps d'accès moyen* / Media timpilor de acces folosiți într-o exploatare normală a unui aparat.

timp procesor / *processor time / temps du processeur* / Timpul în care procesorul este utilizat pentru execuția instrucțiunilor corespunzătoare proceselor din sistem.

(în) timp real / *real time [qualifier] / (en) temps réel* / Se referă la prelucrarea datelor efectuată de un calculator în legătură cu un proces exterior, această prelucrare trebuind să respecte restricțiile de timp impuse de procesul exterior. Obs.: Termenul "în timp real" este de asemenea utilizat pentru a descrie sisteme funcționând în mod conversațional.

timp suplimentar pentru interogare / *polling overhead / temps supplémentaire d'interrogation* / Acea parte din timpul de prelucrare al unității centrale alocat interogărilor, în detrimentul proceselor utile.

tipărire ⇒ imprimare

topologia rețelei / *network topology / topologie du réseau* / Specifică modul în care sunt accesibile, din punct de vedere logic, calculatoarele dintr-o rețea. Exemple: Topologiile larg răspândite sunt de tip magistrală (bus), stea (star) și plasă (mesh).

tractor de imprimantă / *pinfeeder* / *char-geur (d'imprimante)* / Dispozitiv de antrenare a hârtiei într-o imprimantă, alcătuit dintr-un mecanism ce antrenează două roți dințate de plastic, ale căror dinți angrenează niște perforații de pe marginea hârtiei.

(a) traduce ⇒ (a) translata [în limbaje de programare]

traducere de date / *data translation* / *traduction de données* / Procesul de conversie a datelor dintr-o formă folosită de un sistem în forma cerută de un altul.

(a) trage înapoi (o poziție) / *(to) backspace (a position)* / *reculer, 2[une position]* / Deplasarea înapoi a poziției imprimării sau a afișării cu un spațiu în lungul liniei.

(a) trage înapoi (un suport de date) / *(to) backspace (a data medium)* / *reculer, 1[un support de données]* / A determina revenirea unui suport de date pe o distanță specificată. Exemple: A trage înapoi o bandă perforată a unui rând de bandă; a trage înapoi banda magnetică a unui bloc.

traietorie / *inking* / *tracé* / Desen al drumului urmat de un locator care se deplasează pe o suprafață de afișare, desen analog liniei trasate de creion pe hârtie.

(a) transcrie / *(to) transcribe* / *transcrire* / A copia date de pe un suport pe altul, convertindu-le dacă este necesar pentru acceptarea pe un nou suport.

transfer de blocuri / *block transfer* / *transfert de bloc* / Proces de transferare a unui sau a mai multor blocuri de date printr-o singură operație. Notă: Transferul unui bloc se poate face cu sau fără ștergerea datelor din locația originală.

transfer (de date) / *(data) transfer* / *transfert [de données]* / Proces de transferare a unei (sau unor) date între zone de memorie, dispozitive de prelucrare ale calculatorului, echipamente periferice etc., în general, dintr-o zonă de stocare în altă zonă de stocare.

transfer de fișiere / *(file) transfer* / *transfert de fichiers* / Operație care are ca scop

copierea, într-o rețea de calculatoare, a unui fișier de pe un calculator sursă, pe un alt calculator destinație. Notă: Transferul de fișiere se poate face în mai multe moduri, în funcție de protocolul de rețea folosit.

transfer de pagină / *paging* / *mouvement de page* / Transferul paginilor între memoria reală și memoria auxiliară.

transfer de pagină anticipat / *anticipatory paging* / *appel de page anticipé* / Transferul unei pagini dinspre memoria auxiliară spre memoria reală, înainte de momentul când aceasta operație este necesară.

transfer de pagină la cerere / *demand paging* / *appel de page à la demande* / Transferul unei pagini dinspre memoria auxiliară spre memoria reală, în momentul când această operație este necesară. Vezi *paginare la cerere*.

transfer (de sistem) / *cutover* / *transfert (de système)* / Trecerea funcțiilor unui sistem către succesorul său, la un moment dat.

transfer electronic de fonduri / *electronic funds transfer (EFT)* / *transfert électronique de fonds* / Operație bancară efectuată prin mijloace specifice tehnicii de calcul, și care permite unui posesor al unui cont bancar să fac plăți din contul său folosind o carte de credit (o cartelă construită dintr-un plastic special, care are pe spate o zonă magnetizată ce conține informații despre posesorul său).

transfer periferic / *peripheral transfer* / *transfert périphérique* / Acțiunea de transferare de date de la o unitate periferică la o altă unitate periferică.

transfer radial / *radial transfer* / *transfert radial* / Acțiunea de transferare de date între o unitate periferică și o unitate de echipament mai apropiată funcțional de unitatea centrală.

(a) transfera [date] / *(to) transfer [data]* / *transférer* / A trimite date dintr-o locație de memorie în alta.

transfocare ⇒ mărirea distanței focale

(a) transforma / *(to) transform / transformer [des données]* / A modifica forma de reprezentare a datelor conform anumitor reguli, fără a le schimba fundamental semnificația.

transformare a semnalului / *signal transformation / mise en forme de signal* / Operație de modificare a uneia sau mai multor caracteristici ale unui semnal cum ar fi valoarea maximă, amplitudinea, forma sau durata.

transformare fereastră-zonă activă (a ferestrei) / *window/viewport transformation / transformation fenêtre-clôture* / Transformare prin care se suprapune conturul și interiorul unei ferestre cu conturul și interiorul unei zone active (a ferestrei).

(a) translata [în limbaje de programare] / *(to) translate [in programming languages] / traduire [en langages de programmation]* / A transforma un program sau o parte a unui program scris într-un anumit limbaj de programare într-un alt limbaj de programare sau într-un limbaj mașină care permite execuția sa.

translatore (a elementelor grafice) / *translating (of display elements) / translation (d'éléments graphiques)* / Aplicarea unei deplasări constante asupra pozițiilor unuia sau mai multor elemente grafice.

translator [de limbaje] / *translator [program] / (programme) traducteur* / Program pentru calculator, care translatează dintr-un limbaj în alt limbaj și, în particular, dintr-un limbaj de programare în alt limbaj de programare.

translator de adresă / *address translator / traducteur d'adresse* / Unitate funcțională care convertește adresele virtuale în adrese reale.

(a) translitera / *(to) transliterate / translittérer* / A converti date, caracter cu caracter.

transmisie asincronă / *asynchronous transmission / transmission asynchrone* / O tehnică de transmisie a datelor în care fiecare caracter este transmis individual,

timpului scurs între transmiterea și recepționarea a două caractere consecutive nefiind fix sau previzibil.

transmisie de date / *data transmission / transmission de données* / Procesul prin care informațiile (analogice, digitale, caractere codificate etc.) sunt trimise de la un emițător de date (o sursă de date) la unul sau mai multe receptoare de date.

transmisie optică / *optical transmission / transmission optique* / Procedeu de transmisie a informației care folosește un fascicul luminos ca purtător de informație.

transmisie paralelă / *parallel data transmission / transmission parallèle* / Modalitate de transmisie a informației în care biții componenți ai octeților de date sunt transmiși în paralel. Notă: Transmisia paralelă este caracterizată de numărul de biți transmiși simultan (uzual 8, 16, 32 sau chiar 64 de biți) și, spre deosebire de transmisia serială, în care un bit se poate transmite numai după ce s-a transmis cel anterior, în transmisia paralelă toți biții sunt transmiși simultan și sincron, ceea ce face ca viteza de transmisie să crească simțitor. Dezavantajul principal al transmisiei paralele îl constituie necesitatea unor cabluri de date cu multe fire, deci groase, și lungimea limitată a acestora. Transmisii paralele de date sunt folosite în principal pentru comunicarea dintre unitatea centrală și perifericele rapide (discuri și benzi magnetice), dar și imprimante sau adaptoare de rețea.

transmisie prin telefacsimil / *facsimile transmission / transmission par télécopieur* / Operație prin care se face transmisia unui text sau imagine utilizând procedeul facsimil. Notă: Imaginile sunt transformate într-o formă digitizată prin operația de "scanare", apoi sunt transmise pe o linie telefonică obișnuită către destinatar, care le recepționează și le tipărește pe o imprimantă.

transmisie/recepție automată / *automatic send/receive (ASR) / transmission/réception automatique* / Facilitate a unui sistem de

calcul, conectat la o rețea, care permite unui utilizator exterior să ceară ca unele informații să-i fie transmise sau să fie recepționate și stocate în mod automat, fără intervenție umană.

transmisie sincronă / *synchronous transmission* / *transmission synchrone* / O transmisie în care transferul de informație între cei doi corespondenți are un caracter sincron (adică datele sunt transmise la momente de timp bine definite, în general stabilite de un semnal de ceas, care este și el transmis odată cu datele utile).

transmisiune [de informații] / *transmission [of information]* / *transmission [d'informations]* / Deplasarea informațiilor dintr-un punct în unul sau mai multe alte puncte cu ajutorul semnalelor. Notă: Punctul de plecare al informațiilor se numește origine, iar punctele de sosire se numesc destinații. După natura semnalelor transmise, transmisiunea se numește analogică sau numerică.

transmisiune de date [în prelucrarea datelor] ⇒ comunicare de date

transmisiune serială de date / *serial data transmission* / *transmission (en) série de données* / Metodă de transmisie a datelor ce presupune serializarea fiecărui octet de date transmis. La primirea unui octet ce trebuie transmis, expeditorul îl transformă într-o secvență de 8 biți care se vor transmite pe rând; receptorul primește biții serializați și îi recompune într-un octet de date. În cursul transmisiunii se mai transmit și alte informații (biți de paritate, de start și de stop, semnale de sincronizare cu un eventual modem etc.).

(a) transmite / *(to) transmit* / *transmettre* / Operația prin care informațiile aflate pe un calculator sunt transferate pe un alt calculator, folosind o conexiune fizică și logică între cele două calculatoare implicate în transfer. Notă: Transmisia datelor necesită existența atât a unui mediu de transmisie între cele două calculatoare, cât și a unui

protocol care să guverneze modul în care se face transmisia informației și modul în care se tratează erorile.

transmițător-receptor / *tranceiver* / *émetteur-récepteur* / Dispozitiv folosit în telecomunicații pentru transmisia bidirecțională a datelor. Un transceiver este compus din două secțiuni cvasi-independente: un transmițător (transmitter) și un receptor (receiver, de aici și denumirea trans-ceiver), ambele putând funcționa independent unul de altul.

transport [în prelucrarea datelor] / *carry* / *report (d'une retenue)* / Acțiunea de transferare a unei cifre de transport.

transport blocat la nouă / *standing-on-nines carry* / *report bloqué à neuf* / Mod de prelucrare a cifrelor de transport în adunarea paralelă a numerelor reprezentate prin numerale zecimale, după care, dacă suma parțială a unui rang dat este egală cu 9, cifra acestui rang e înlocuită cu 0, iar cifra de transport corespunzătoare acestui rang este afectată rangului următor.

transport circular / *end-around carry* / *report circulaire* / Acțiunea de a transfera o cifră de transport din rangul cu ponderea cea mai mare în rangul cu ponderea cea mai mică. Exemplu: Transportul circular poate deveni necesar atunci când se adună două numere reprezentate prin complementul lor restrâns.

transport complet / *complete carry* / *report complet* / Procedeu în adunarea paralelă, după care fiecare cifră de transport este transferată imediat.

transport în cascadă / *cascaded carry* / *report en cascade* / Mod de prelucrare în adunarea paralelă, după care adunarea dă un numeral al sumei parțiale și un numeral al cifrei de transport, care sunt adunate la rândul lor, această prelucrare fiind repetată până la epuizarea cifrelor de transport.

transport în valuri / *ripple carry* / *report par vague* / În adunarea paralelă, cifră de

transport rezultând dintr-o adunare pe un rang și propagându-se asupra rangului de ordin superior.

transport parțial / *partial carry* / *report partiel* / Procedeu în adunarea paralelă după care toate cifrele de transport sau unele dintre ele nu sunt transferate imediat, însă sunt memorate în mod provizoriu.

transport rapid ⇒ transport simultan

transport simultan / *high-speed carry* / *report simultané* / Tehnică în adunarea paralelă, care permite accelerarea prelucrării cifrelor de transport.

(a) transporta / *(to) carry* / *retenir* / A transfera o cifră de transport.

tranzacție de date / *data transaction* / *transaction des données* / Unitate de bază a efectuării tuturor operațiilor asupra unei baze de date, executată atomic (în totalitate sau deloc). Notă: Tranzacțiile care sosesc simultan de la mai mulți utilizatori sunt serializate, astfel încât execuția acestora să se facă într-o ordine care să garanteze consistența bazei de date.

tranzacții imbricate / *nested transactions* / *transactions imbriquées* / Tranzacții compuse la rândul lor din alte tranzacții. Notă: Modelul tranzacțiilor imbricate a apărut ca o necesitate pentru implementarea bazelor de date orientate spre obiecte și a bazelor de date colaborative, în care o entitate poate fi blocată un timp inadmisibil de lung (mult mai mare decât în modelele clasice de gestiune a bazelor de date). Conform acestui model, o tranzacție nu se poate încheia până când toate subtranzacțiile sale nu s-au încheiat.

tranziție [în prelucrarea datelor] ⇒ transfer (de sistem)

trasator / *(graph) plotter* / *traceur [matériel informatique]* / Echipament periferic al unui sistem de calcul, folosit în special în proiectarea asistată de calculator (CAD) pentru extragerea sau obținerea datelor sub formă de grafice, desene etc. Notă: Se

compune dintr-o masă pe care se poate prinde o foaie de hârtie, și deasupra căreia se poate deplasa un cap pe două coordonate. Capul este dotat cu unul sau mai multe penițe, prin deplasarea cărora pe cele două axe horizontale se pot realiza desene. Penița se poate lăsa pe hârtie sau se poate ridica, astfel încât capul se poate poziționa pe anumite coordonate și fără să lase urme pe hârtie. Prin schimbarea manuală sau automată a penițelor, se pot realiza desene în culori sau desene monocrome cu linii de diferite grosimi.

trasator cu tambur / *drum plotter* / *traceur à rouleau* / Trasator care desenează imaginea pe o suprafață de afișare montată pe un tambur rotativ.

trasator electrostatic / *electrostatic plotter* / *traceur électrostatique* / Trasator prin rastru utilizând un rând de electrozi pentru a crea sarcinile electrice care atrag cerneala pe hârtie.

trasator prin rastru / *raster plotter* / *traceur par ligne* / Trasator care generează imaginea prin baleiere linie cu linie a suprafeței de afișare.

traseu ⇒ rută

traseu al cartelelor / *card path* / *chemin de cartes* / Parcursul în lungul căruia sunt antrenate și dirijate cartelele, într-un dispozitiv care prelucrează cartele.

traseu de citire / *read path* / *chemin de lecture* / Într-un cititor de cartele, parcurs care cuprinde un post de citire.

traseu de perforare / *punch path* / *chemin de perforation* / Într-o mașină de perforat, traseul caracterelor care cuprinde un post de perforare.

tren de lucrări / *job stream* / *flux de travaux* / Secvență de reprezentări ale lucrărilor ce trebuie executate sub controlul unui sistem de operare.

(a) trimite (date etc.) la destinație / *(to) dispatch* / *envoyer (des données) à destination* / Setul de operații prin care se

asigură transmiterea datelor de la emitent la destinație.

(a) trimite pe o altă cale / (*io*) *re-route* / *renvoyer* / Operația prin care se stabilește o cale alternativă de comunicare a informației, în cazul în care canalul de comunicație primar între două calculatoare nu este disponibil.

(a) trimite prin poștă / (*to*) *mail* / *envoyer par courrier* / Procedură care desemnează operațiile efectuate pentru a asigura transmiterea de informații prin poștă; în cazul poștei electronice (e-mail), presupune: specificarea adresei destinatarului, conținutul pe scurt al mesajului ("subiectul" transmisiei), eventual a altor adrese care vor

primi același mesaj, precum și a mesajului propriu-zis.

triplet (de elemente binare) / *triplet (of binary characters)* / *triplet (d'éléments binaires)* / Bait compus din trei cifre binare.

trunchiere (a unui proces de calcul) / *truncation (of a computation process)* / *troncature (d'un calcul)* / Încheierea unui proces de calcul înainte de a ajunge la rezultatul său final sau la sfârșitul său firesc, conform unor reguli prestabilite.

trunchiere (a unui șir) / *truncation (of a string)* / *troncature (d'une chaîne)* / Suprimarea sau omiterea părții inițiale sau finale a unui șir, conform unui criteriu dat.

U

UC ⇒ unitate centrală (de prelucrare)

(a) umple cu caractere / (*to*) *character fill* / *garnir* (de caractères) / A introduce într-o memorie, de câte ori este necesar, reprezentarea unui caracter specificat, care nu exprimă o anumită informație, dar permite suprimarea unor date nedorite.

(a) umple cu zerouri / (*to*) *zerofill* / *remplir de zéros* / A umple locațiile de memorie neutilizate cu reprezentarea caracterului ce-l semnifică pe zero.

umplere / *padding* [*procedure*] / *remplissage* / Tehnică utilizată pentru a adăuga elemente de umplere unor date.

undă purtătoare / *carrier signal* / *onde porteuse* / O undă electromagnetică de frecvență bine stabilită, care este modulată de un al doilea semnal ce reprezintă datele de transmis. Notă: Unda purtătoare poate fi modulată în amplitudine sau în frecvență.

undă purtătoare de date / *data carrier*, *2[signal]* / *onde porteuse de données* / Un semnal transmis prin radio sau prin cablu, și care transportă informația utilă. Notă: La emisie, purtătoarea de date este modulată folosind informația utilă, iar la recepție aceasta este demodulată și se extrage informația transportată.

unitate aritmetică / *arithmetic unit* / *unité arithmétique* / Parte a unui calculator care efectuează operații aritmetice și alte operații analoge. Notă: Termenul "unitate aritmetică" este utilizat uneori pentru a desemna o unitate care efectuează atât operații aritmetice, cât și logice.

unitate aritmetică logică / *arithmetic and logic unit* / *unité arithmétique et logique* / Parte a unui calculator care efectuează operații aritmetice, operații logice și alte operații analoge.

unitate centrală (de prelucrare) / (*central*) *processing unit* (*CPU*) / *unité centrale* /

Unitate funcțională (subsistem) a unui sistem de calcul constituită din cel puțin un procesor și capabilă să execute (decodifice, interpreteze) un set de instrucțiuni, să genereze adresele acestora și să citească/scrie într-o memorie care păstrează programul pe durata execuției acestuia. Note: Procesorul este compus dintr-o unitate de comandă și una de prelucrare (care asigură executarea instrucțiunilor sub controlul semnalelor de comandă primite de la unitatea de comandă). Elementele ce caracterizează unitatea centrală de prelucrare sunt: repertoriul de instrucțiuni (codul mașină), formatul instrucțiunilor, modurile de adresare, viteza de prelucrare. Timpul de unitate centrală este o resursă importantă pe care o administrează sistemul de operare prin activitățile de planificare pentru execuție. Obs.: Unii autori consideră că alături de procesor, din unitatea centrală face parte și memoria internă a sistemului.

unitate cu tambur (magnetic) / (*magnetic*) *drum unit* / *unité à tambour* (*magnétique*) / Dispozitiv constituit dintr-un mecanism de antrenare a tamburului, capete magnetice și comenzi asociate.

unitate de afișare / *display device* [*representation of data*] / *visuel* / Unitate de ieșire care furnizează o reprezentare vizuală a datelor. Notă: De obicei datele fac obiectul unei afișări temporare; totuși pot fi luate decizii pentru procurarea copiei permanente a acestei reprezentări.

unitate de afișare cu caractere ⇒ ecran cu caractere

unitate de bandă cu deplasare continuă / *streaming tape drive* / *unité de bande à*

UAL

déplacement continu / Un echipament periferic ce poate scrie și citi benzi magnetice montate în casete speciale. Notă: Există două tehnologii mai des folosite, una în care banda are o mișcare liniară în raport cu capul magnetic (mișcare asemănătoare cu cea de la un casetofon audio), iar cealaltă în care banda are o mișcare elicoidală (asemănătoare cu cea de la videocasetofoane).

unitate de bandă magnetică / (*magnetic*) *tape unit* / *unité de bande magnétique* / Dispozitiv constituit dintr-un mecanism de antrenare a benzii magnetice, capete magnetice și comenzi asociate.

unitate de calcul ⇒ unitate centrală (de prelucrare)

unitate de comandă / (*instruction*) *control unit* / *unité de commande* / Parte a unității centrale de prelucrare care examinează succesiv instrucțiunile, interpretează fiecare instrucțiune și, în funcție de rezultatul acestei interpretări transmite semnalele corespunzătoare către unitatea aritmetică și logică și către alte părți.

unitate de comandă principală / *main control unit* / *unité principale de commande* / Unitate de comandă, într-un calculator cu mai multe unități de comandă, căreia îi sunt subordonate celelalte unități de comandă, pe un interval de timp dat.

unitate de compilare ⇒ modul sursă

unitate de control pentru un canal de intrare/ieșire / *channel controller* / *unité de contrôle pour une voie d'entrée/sortie* / Dispozitiv periferic ce permite unui sistem de calcul să utilizeze un canal de comunicație.

unitate de discuri magnetice / (*magnetic*) *disk unit* / *unité de disques (magnétiques)* / Dispozitiv constituit dintr-un mecanism de antrenare a discurilor, capete magnetice și comenzi asociate.

unitate de ieșire / *output unit* / *organe de sortie* / Unitate din componența unui sistem de prelucrare a datelor, prin care datele pot

fi extrase din acest sistem. Exemple: dispozitivele de afișare cu tub catodic ("display"), imprimante, plotere.

unitate de intrare / *input unit* / *organe d'entrée* / Unitate din componența unui sistem de prelucrare a datelor, prin care datele pot fi introduse în acest sistem.

unitate de intrare-ieșire / *input-output unit* / *organe d'entrée-sortie* / Unitate din componența unui sistem de prelucrare a datelor, care permite introducerea și/sau extragerea datelor în/din sistem.

unitate de rastru / *raster unit* / *unité de trame* / Unitate de măsură egală cu distanța între pixeli adiacenți. Notă: Acest termen era utilizat înainte pentru desemnarea unui pas.

unitate de urmărire și reținere (a variabilelor analogice) / *track and hold unit* / *échantillonneur bloqueur* / Unitate funcțională a cărei variabilă analogică de ieșire este egală fie cu variabila analogică de intrare, fie cu un eșantion al acestei variabile, selectat prin intermediul unui semnal boolean extern.

unitate de vizualizare ⇒ unitate de afișare

unitate de vizualizare cu caractere ⇒ ecran cu caractere

unitate de zonă moartă / *dead-zone unit* / *unité de zone morte* / Unitate funcțională a cărei variabilă analogică de ieșire este constantă pe un anumit interval al variabilelor analogice de intrare.

unitate funcțională / *functional unit* / *unité fonctionnelle* / Entitate hardware sau software, sau atât hardware, cât și software, capabile să îndeplinească o funcție dată.

unitate generică / *generic unit* / *unité générique* / Model, eventual parametrizat, al unui element de limbaj, de la care este derivat, în momentul translatareii, un element de limbaj corespunzător. Notă: Există o anumită analogie între unitățile generice și macrodefiniții: elementul de limbaj ce derivă din unitatea generică corespunde

secvenței de instrucțiuni care înlocuiește o macroinstrucțiune.

unitate implicită / *default drive* / *unité par défaut* / Unitatea de disc, de bandă sau altă memorie auxiliară considerată implicit atunci când în specificatorul de fișier nu se indică explicit numele echipamentului pe care se află fișierul. Notă: În foarte multe sisteme de operare, adresarea simbolică a fișierelor se face cu nume compuse care conțin informații diverse (nume fișier, extensie, versiune etc.) la care se adaugă cele de localizare a fișierului (numele mașinii, a discului, calea în ierarhia de cataloage).

unitate logică / *logic unit* / *unité logique* / Parte a unui calculator care efectuează operații logice și alte operații analoage.

unitate potențiometrică ⇒ potențiometru (numeric)

unitate radio portabilă pentru alarmă / *pager* / *bip* / Un dispozitiv de comunicație unidirecțională, care îi permite purtătorului să primească un mesaj (în general scurt) cvasi-instantaneu. Notă: Pentru a comunica un mesaj unui abonat pager, se telefonează la anumite numere de apel, și se comunică operatorului numărul abonatului pager și mesajul de transmis; mesajul va fi introdus de către operator într-un calculator, și va fi

apoi transmis automat către abonat; abonatul va fi încunoștiințat imediat, printr-un semnal sonor, și poate vizualiza pe un ecran cu cristale lichide mesajul nou sosit.

urmărire (în infografie) / *tracking (in computer graphics)* / *poursuite [en infographie]* / Acțiunea de deplasare a unui simbol de urmărire.

urmărire sistem / *system follow-up* / *suivi d'un système* / Studiul efectelor unui sistem după ce utilizarea sa operațională este stabilizată.

utilizator (al unui sistem informatic) / *user [of a computer system]* / *utilisateur [d'un système informatique]* / Beneficiar sau orice persoana interesată în prelucrarea unor date pe baza unui program.

utilizator autorizat / *authorized user* / *utilisateur autorisé* / Un utilizator al unui sistem de calcul care are dreptul de a-l folosi. Spre deosebire de utilizatorii autorizați, utilizatorii neautorizați au căpătat accesul la un sistem de calcul sau o rețea de calculatoare prin fraudă, prin interceptarea codurilor de autorizare ale altor utilizatori sau prin exploatarea deficiențelor de proiectare ale unor sisteme de operare.

variabilă / *variable, 1[entity] / variable, 1[entité]* / Entitate a cărei valoare poate să fie nedeterminată, sau nedeterminată între anumite limite, până când i se atribuie o anumită valoare în cadrul unei aplicații date.

variabilă analogică / *analog(ue) variable / variable analogique* / Semnal variabil în mod continuu care reprezintă fie o variabilă matematică, fie o mărime fizică.

variabilă (în programare) / *variable, 2[in programming] / variable; 2[en programmation]* / Caracter sau grup de caractere care reprezintă o valoare și care în cursul execuției unui program pentru calculator corespunde unei adrese.

variabilă logică / *switching variable / variable logique* / Variabilă ce poate lua numai un număr finit de valori sau stări posibile. Exemplu: Un caracter nespecificat aparținând unui set de caractere.

variabilă partajată / *shared variable / variable partagée* / O variabilă la care pot avea acces mai multe proceduri asincrone, sau mai multe programe de calculator executate concomitent.

vector [mulțime ordonată de scalari] / *vector [ordered set of scalars] / vecteur [arithmétique]* / Mărime caracterizată de obicei printr-o mulțime ordonată de scalari.

vector absolut / *absolute vector / vecteur absolu* / Vector ale cărei origine și extremitate sunt determinate prin coordonate absolute.

vector relativ / *incremental vector / vecteur relatif* / Vector a cărei extremitate este determinată printr-o deplasare în raport cu originea.

verificare a secvenței / *sequence check / vérification de la séquence* / Operație prin care, în unele protocoale, se verifică ordinea de transmitere a datagramelor.

verificare manuală / *desk checking / contrôle manuel* / Simulare manuală a execuției unui program pentru a detecta erorile de logică sau de sintaxă prin studiul detaliat al programului sursă.

verificator / *verifier / vérificatrice* / Dispozitiv destinat verificării corectitudinii transcrierii datelor, de obicei prin comparare cu o altă transcriere a acelorași date sau prin comparare cu o retranscriere a datelor originare.

(a) vida / *(to) dump [general meaning] / vider* / A înregistra, într-un anumit moment, conținutul întregului dispozitivului de memorare, pe un alt dispozitiv de memorare. Notă: De obicei, vidajul este utilizat în vederea unei depanări. Vezi *(a) copia (o zonă de memorie)*.

vidaj / *dump / (résultat de) vidage* / Date obținute în urma unei vidări.

vidaj dinamic / *dynamic dump / vidage dynamique* / Vidaj efectuat în timpul execuției unui program pentru calculator și care în general este comandat de acel program.

vidaj dinamic selectiv / *snapshot dump / vidage dynamique sélectif* / Vidaj dinamic referitor la anumite zone ale memoriei.

vidaj după modificare / *change dump / vidage après changement* / Vidajul acelor locații de memorie al căror conținut a fost modificat într-o anumită perioadă de timp.

vidaj modificat ⇒ vidaj după modificare

vidaj postmortem / *postmortem dump* / *vidage d'autopsie* / Vidaj efectuat imediat după o terminare a unei execuții.

vidaj selectiv / *selective dump* / *vidage sélectif* / Vidaj referitor la anumite zone ale memoriei.

vidaj static / *static dump* / *vidage statique* / Vidaj efectuat la un moment particular în cursul dezvoltării lucrării, în general la sfârșitul unei rulări și care este de obicei comandat de operatorul calculatorului sau de programul supervisor.

vidare a memoriei / *dumping (of a storage)* / *vidage (de mémoire)* / Operație de extragere a conținutului unora sau al tuturor locațiilor memoriei interne, prin imprimare sau copiere pe o memorie externă. Notă: Se utilizează de obicei în cursul testării unui program pentru diagnosticarea unor erori și este efectuată în general automat de către un program de sistem.

virgulă zecimală ⇒ punct zecimal

virus (informatic) / *virus* / *virus (informatique)* / Instrucțiune sau secvență de instrucțiuni parazite, introduse într-un program și

susceptibile de a provoca diverse perturbații în funcționarea unui calculator.

viteză de transmisie / *baud rate* / *débit (des données)* / Viteza cu care starea unei linii de transmitere a datelor se schimbă în unitatea de timp.

(de) viteză mare / *high-speed* / *grande vitesse* / Se referă la o comunicație de date ce se desfășoară la viteză mare. Notă: Noțiunea de viteză mare depinde foarte mult de contextul în care este folosită; în cazul comunicației prin modem pe linii telefonice comutate, vitezele de 14 400 și 19 200 bps sunt considerate viteze mari; în cazul unui canal de date transmise prin satelit, vitezele mari sunt de ordinul sutelor de kilo bps.

viteză maximă de transmisie / *maximum transmission rate* / *vitesse maximale de transmission* / Viteza de transmisie maximă a datelor ce se poate realiza pe un canal de comunicație. Notă: De obicei, viteza reală realizată este mai mică, în funcție și de numărul de utilizatori ce utilizează canalul de date respectiv, precum și de gradul de încărcare al sistemelor implicate în conexiunea de date.

web / *web* / *web* / Totalitatea sistemelor de calcul și a datelor care constituie rețeaua Internet. Abreviere pentru World-Wide Web (www).

zecimal, 1 [valoare sau stare] / *decimal, 1* [value or state] / *décimal, 1* [valeur ou état] / Se referă la un obiect, o condiție sau o acțiune ce poate prezenta una din zece valori sau stări distinte.

zecimal, 2 [calificativ al unui sistem de numerație] / *decimal, 2* [qualifier of a numeration system] / *décimal, 2* [qualificatif d'un système de numération] / Se referă la un sistem de numerație cu bază fixă, a cărei bază este zece.

zero [în prelucrarea datelor] / *zero* [in data processing] / *zéro* [en traitement de l'information] / Număr care, adunat sau scăzut din orice număr, nu modifică valoarea acestuia din urmă. Notă: Zero poate avea diverse reprezentări în calculator, cum ar fi zero pozitiv sau zero negativ (care poate rezulta prin scăderea unui număr din el însuși) și zero în virgulă mobilă (în care mantisa este zero, iar exponentul poate avea diverse valori).

zero normalizat / *normal zero* / *zéro normalisé* / Număr în care exponentul are valoarea minimă corespunzătoare formatului, iar mantisa este zero. Notă: Numai formatele extinse au zerouri nenormalizate.

zgomot / *noise* / *bruit* / Semnale electrice aleatoare, care interferă cu semnalul util și micșorează calitatea și performanțele unui circuit de comunicație.

zonă activă (a ferestrei) / *viewport* / *clôture* / Parte predefinită a unei suprafețe (utile) de afișare.

zonă de adresă ⇒ parte de adresă

zonă de comandă / *control area* / *zone de commande* / Zonă de memorie utilizată de

către un program, pentru reținerea informațiilor de control sau de comandă.

zonă de încărcare a capetelor / *head loading zone* / *zone de chargement de têtes* / Zonă periferică a fiecărui disc în care capetele sunt aduse la distanța adecvată față de suprafață pentru a permite citirea și scrierea.

zonă de lucru (în memorie) ⇒ spațiu de lucru (în memorie)

zonă de memorie înaltă / *High Memory Area (HMA)* / *zone de mémoire élevée* / Zonă de memorie cu capacitatea de 64 Kb situată imediat după primul 1 Mb de memorie la calculatoare personale. Exemple: Procesoarele Intel 8086/8088 puteau accesa numai 1 Mb de memorie, 80286 putea accesa 16 Mb, iar 80386 până la 4 Gb.

zonă de memorie pentru alocare dinamică / *heap* / *zone de mémoire pour attribution dynamique* / 1. Zonă de memorie folosită pentru a aloca la cerere, în cursul execuției programului, spațiul de memorie necesar unor structuri de date. Aceste spații pot fi eliberate tot la cerere și refolosite. Zona este structurată și gestionată prin funcții specifice, incorporate în program la editarea de legături. 2. Structură de date ("movilă") utilă în implementarea eficientă a cozilor bazate pe priorități, a unor algoritmi de sortare și a altor mecanisme de prelucrare rapidă a informațiilor.

zonă neînregistrată / *gap* / *zone vierge* / O zonă de siguranță cuprinsă între două blocuri de date înregistrate pe un disc sau bandă magnetică. Notă: Datorită fluctuației vitezei motoarelor în timpul funcționării, la

rescrierea unui bloc de date se pot supra-scrie informațiile adiacente dacă nu ar exista zonele neînregistrate.

zonă neprecizată [într-o înregistrare] ⇒ element de umplere [într-o înregistrare]

zonă tampon circulară / *circular buffer* / *zone tampon circulaire* / Zonă de memorie tampon implementată printr-o coadă având asociați doi indicatori: unul care se referă la elementul unde va fi scrisă următoarea va-

loare, iar celălalt care se referă la elementul care va fi citit la următoarea operație de citire din coadă. Se implementează astfel o relație producător/consumator cu zonă tampon limitată. Dacă se consideră că bufferul circular are N elemente, după fiecare operație de citire/scriere a informației din buffer, indicatorul corespunzător va avansa circular, conform relației: $p = (p + 1) \bmod N$.

INDEX ENGLEZ – ROMÂN

A

abend - sfârșit anormal

ABI (Applications Binary Interface) - interfață pentru aplicații la nivel de cod

(to) abort - (a) abandona

absolute address - adresă absolută

absolute addressing - adresare absolută

absolute command - comandă absolută

absolute coordinate - coordonată absolută

absolute error - eroare absolută

absolute instruction - instrucțiune absolută

(absolute) loader - încărcător (absolut)

absolute vector - vector absolut

acceptance test (of a system) - test de recepție (a unui sistem)

access - acces (la informație)

(to) access - (a) accesa

access arm - braț de acces

access charge - taxă de acces

access code - cod de acces

access control - (mijloc de) control al accesului

access line - linie de acces

access mechanism - mecanism de acces

access number - număr de acces

access point - punct de acces

access time - timp de acces

accumulator [storage register] - acumulator [registru de memorie]

accuracy, 1[quality] - exactitate, 1[proprietate]

accuracy, 2[assessment] - exactitate, 2[evaluare calitativă]

accuracy, 3[measure] - exactitate, 3[măsură cantitativă]

(to) acknowledge - (a) confirma

active database - bază de date activă

Ada - limbajul de programare Ada

(to) adapt - (a) adapta

adapter plug - fișă de adaptare

adaptor - adaptor

adder - sumator

adder-subtractor - sumator-scăzător

(to) address - (a) adresa

address - adresă

address field - câmp de adresă

address mapping - punerea în corespondență a adresei

address part - parte de adresă

address space - spațiu de adrese

address track - pistă de adrese

address translator - translator de adresă

addressability - capacitate de adresare (în infografie)

addressable - adresabil

addressable point - poziție adresabilă

addressing - adresare

administrator - administrator

(affirmative) acknowledge (ACK) - confirmare pozitivă

aggregate - colecție

aiming symbol - câmp de țintă

algorithm - algoritm

algorithmic language - limbaj algoritmic

(to) allocate - (a) aloca

alphabet - alfabet

alphabetic character set - set de caractere alfabetice

alphabetic character subset - subset de caractere alfabetice

alphabetic code - cod alfabetic

alphabetic coded (character) set - set de caractere codificate alfabetice

alphabetic string - șir alfabetic

alphabetic word - cuvânt alfabetic

(to) alphabetize - (a) ordona alfabetic

alphanumeric - alfanumeric

alphanumeric character set - set de caractere alfanumerice

- alphanumeric character subset** - subset de caractere alfanumeric
- alphanumeric code** - cod alfanumeric
- alphanumeric coded (character) set** - set de caractere codificate alfanumeric
- alphanumeric data** - dată alfanumerică
- alphanumeric keyboard** - claviatură alfanumerică
- alternate route** - drum alternativ
- alternate track** - pistă alternativă
- analog channel** - canal analogic
- analog computer** - calculator analogic
- analog data** - dată analogică
- analog divider** - divizor analogic
- analog multiplier** - multiplicator analogic
- analog representation** - reprezentare analogică
- analog(ue)** - analogic
- analogue-to-digital conversion** - conversie analogic-numerică
- analogue-to-digital converter** - convertor (electronic) analogic-digital (CAD)
- analog(ue) variable** - variabilă analogică
- analyzer** - analizor
- AND gate** - poartă ȘI
- answer mode** - mod răspuns
- answer time** - timp de răspuns (al unui sistem de calcul)
- anticipatory paging** - transfer de pagină anticipat
- aperture [string of characters]** - deschidere a măștii
- aperture card** - cartelă cu microfilm
- API (Application Programming Interface)** - interfață de programare a aplicațiilor
- (to) append, 1[database]** - (a) adăuga, 1[baze de date]
- (to) append, 2[files]** - (a) adăuga, 2[fișiere]
- application layer** - nivel aplicație
- application problem** - problemă aplicativă
- application program** - program de aplicație
- application software** - software de aplicație
- archive** - arhivă
- archived copy** - copie de arhivă
- argument, 1[independent variable]** - argument, 1[variabilă independentă]
- argument, 2[value]** - argument, 2[valoare]
- arithmetic and logic unit** - unitate aritmetică logică
- arithmetic instruction** - instrucțiune aritmetică
- arithmetic operation** - operație aritmetică
- (arithmetic) overflow** - depășire aritmetică
- arithmetic register** - registru aritmetic
- arithmetic shift** - deplasare aritmetică
- (arithmetic) underflow** - depășire inferioară
- arithmetic unit** - unitate aritmetică
- Armstrong's axioms** - axiomele lui Armstrong
- ARPANET (Advanced Research Projects Agency)** - rețea ARPA
- array processor** - procesor vectorial
- artificial intelligence** - inteligență artificială
- artificial language** - limbaj artificial
- (to) assemble - (a) assemble**
- assembler** - asamblor
- assembler directive** - directivă de asamblare
- assembling time** - durată a asamblării
- assembly language** - limbaj de asamblare
- assembly phase** - fază de asamblare
- assembly time** - timp de asamblare
- assertion** - aserțiune
- associative storage** - memorie asociativă
- asynchronous** - asincron
- asynchronous communication** - comunicație asincronă
- asynchronous communications interface**
- adapter** - adaptor de comunicații asincrone
- asynchronous input/output** - operație de intrare-ieșire asincronă
- asynchronous mode** - mod asincron
- asynchronous port** - port asincron
- asynchronous transmission** - transmisie asincronă
- atomic** - atomic
- atomic operation** - operație indivizibilă
- (to) attach - (a) atașa**
- attenuation** - atenuare
- attribute** - atribut
- audit trail** - înregistrarea tranzacțiilor

(to) authenticate - (a) autentifica
authentication - autentificare
authorization - autorizație
authorization [data base] - autorizație [baze de date]
authorization code - cod de autorizare
authorization to copy (ATC) - drept de copiere
(to) authorize - (a) autoriza
authorized user - utilizator autorizat
auto-answer - (cu) răspuns automat
auto-band scanning - (cu) căutare automată a benzii
auto-dial - (cu) formare automată a numărului
auto-login - (cu) conectare automată
auto-logon - (cu) deconectare automată
auto-redial - (cu) reformare automată a numărului
(to) automate - (a) automatiza
automatic - automat [calificativ]
automatic carriage return - întoarcere automată a carului
automatic error correction - corecție automată a erorilor
automatic error detection - detecție automată a erorilor
automatic-feed punch - mașină de perforat cu alimentare automată
automatic recognition - recunoaștere automată (a caracterelor)
automatic send / receive (ASR) - transmisie - recepție automată
automation - automatizare
auxiliary storage [backing store] - memorie auxiliară
availability - disponibilitate

B

(to) back up - (a) salva
(to) back up (a data base) - (a) salva (o bază de date)
background - fundal
background image - fond de imagine
background job - lucrare cu prioritate redusă

background process - program executat în fundal
(to) backspace - (a) comanda un spațiu înapoi
(to) backspace (a data medium) - (a) trage înapoi (un suport de date)
(to) backspace (a position) - (a) trage înapoi (o poziție)
backspace (character) - caracter de salt înapoi
backup - de salvare
backward channel - canal invers
balanced circuit - circuit echilibrat
balanced error [Europe] - eroare centrată
balanced line - linie echilibrată
band [on a data medium] - grup de piste
band printer - imprimantă cu bandă
bar code - code de bare
bar printer - imprimantă cu bară
base [representation of a number] - bază de putere
base address - adresă de bază
base address register - registru de adresă de bază
base band - bandă de bază
base band local area network - rețea locală în banda de bază
base band modem - modem în banda de bază
basic input/output system (BIOS) - sistem de intrare/ieșire de bază (BIOS)
batch processing - prelucrare pe loturi
batch system - sistem de prelucrare pe loturi
batched communication - comunicare (în loturi) fără confirmare
baud - baud
baud rate - viteză de transmisie
Baudot code - cod Baudot
beginning-of-tape marker - reper de început de bandă
bell character - caracter de apel
benchmark - program de evaluare a performanțelor
best fit - cea mai bună potrivire
bias [systematic deviation] - abatere sistematică
bias error - eroare sistematică

biased exponent - exponent polarizat

bi-directional - bidirecțional

binary, 1[value or state] - binar, 1[valoare sau stare]

binary, 2[qualifier of a numeration system] - binar, 2[calificativ al unui sistem de numerație]

binary arithmetic operation - operație aritmetică binară

binary cell - celulă binară (de memorie)

binary character - caracter binar

binary character set - set de caractere binar

binary digit - cifră binară

binary digit string - șir de cifre binare

binary floating-point number - număr binar în virgulă mobilă

binary notation - notație binară

binary numeral - numeral binar

binary search - căutare binară

binary synchronous communication (BSC) - comunicare binară sincronă

binary-coded decimal notation - notație zecimală codificată binar

binary-coded notation - notație codificată binar

(to) bind [an identifier] - (a) lega [un identificator]

(to) bind (a variable) - (a) fixa (o variabilă)

(to) bind (an address) - (a) fixa (o adresă)

bipolar coding - codificare bipolară

bipolar signal - semnal bipolar

biquinary code - cod bicvinar

bistable (trigger) circuit - circuit (basculant) bistabil

bit density - densitate de biți

bit-oriented protocol - protocol orientat pe biți

bit position - poziție binară

bit rate - număr de biți pe secundă

bit stream - flux de biți

bit stuffing - inserare de biți

bits per inch (bpi) - biți pe inch (bpi)

bits per second (bps) - biți pe secundă (bps)

blank (character) - blanc, 1[caracter]

blanking [extinction] - stingere

blinking (in computer graphics) - afișare intermitentă

block - bloc

block [of words or octets] - bloc (de cuvinte sau octeți)

block cancel character - caracter de anulare a blocului

block header - antet de bloc

block length - lungime de bloc

block (of data) - bloc (de date)

block transfer - transfer de blocuri

blocked process - proces blocat

blocking factor - factor de blocare

BNC connector - conector BNC

Boolean function - funcție booleană

Boolean operation - operație booleană

Boolean operation (on two Boolean values) - operație booleană (cu două valori booleene)

Boolean operation table - tabel de operații booleene

Boolean operator - operator boolean

(to) boot - (a) porni (sistemul de operare)

bootstrap - preîncărcător

(to) bootstrap - (a) preîncărca

bootstrap (loader) - preîncărcător primar

borrow digit - cifră de împrumut

Bos (Business Operating System) - (sistem de operare) Bos

bottom-up - ascendent

Boyce-Codd normal form - forma normală Boyce-Codd

(to) branch [in program execution] - (a) se ramifica

branch instruction - instrucțiune de ramificare

branchpoint [in computer programming] - punct de ramificare

breakpoint [in computer programming] - punct de întrerupere

breakpoint halt - oprire dinamică

bridge - punte

broadband network - rețea în bandă largă

broadcast - difuzare

(to) browse - (a) răsfoi

(to) browse (a data base) - (a) răsfoi (o bază de date)

BSD (Berkeley Software Distribution) - (sistem de operare) BSD

B-trees - arbori B

bubble memory - memorie cu bule

buffer length - lungime a zonei tampon

buffer size - dimensiune a tamponului

buffer storage - memorie tampon

bug - defect de soft

bulletin board system (BBS) - sistem de informare în rețea

bus - magistrală [a unui sistem de interfață]

busy - ocupat

byte - bait [secvență de biți considerată ca o unitate]

byte oriented protocol - protocol orientat pe octeți

C

C - limbajul de programare C

C++ - limbajul de programare C++

cable - cablu

cache (memory) - memorie ascunsă

cache memory - memorie intermediară

calculating punch - perforator calculator

calculator - mașină de calculat

(to) call - (a) apela

call [in program execution] - apelare

call accepted signal - semnal de acceptare a apelului

call control signal - semnal de control al apelului

call duration - durată a comunicației

callback modem - modem cu întoarcere a apelului

called party - apelat [partea apelată]

caller - apelant [parte apelantă]

calligraphic display device - dispozitiv de afișare cu rază direcționată

calling sequence - secvență de apel

(to) cancel - (a) anula acțiunea în curs

cancel character - caracter de anulare

candidate key - cheie-candidat

capability - capacitate

capability list - listă de capacități

capacitor storage - memorie capacitivă

card - cartelă

card code - cod de cartelă

card column - coloană (a unei cartele perforate)

(card) deck - pachet de cartele perforate

card feed - mecanism de alimentare (cu cartele)

card hopper - magazie de alimentare cu cartele

card path - traseu al cartelelor

card punch [computer-actuated] - perforator de cartele

card reader - cititor de cartele

(card) reproducing punch - mașină de duplicat cartele

card row - linie (a unei cartele perforate)

card sorter - sortator (de cartele)

card stacker - magazie de primire a cartelelor

carriage return - întoarcere a carului

carriage return character - caracter de întoarcere a carului

carrier detect / sense - detectare a purtătoarei

carrier sense multiple acces with collision detection (CSMA/CD) - acces multiplu cu detectarea purtătoarei și detecția coliziunilor

carrier signal - undă purtătoare

carrier signalling - semnalare a purtătoarei

carrier system - sistem de purtătoare (de frecvențe diferite)

carry - transport [în prelucrarea datelor]

(to) carry - (a) transporta

carry digit - cifră de transport

carry-save adder - sumator fără propagarea cifrei de transport

cascaded carry - transport în cascadă

catalog - catalog

(to) catalog - (a) cataloga

catalogue [data base] - catalog [baze de date]

catalogue [in file management] - catalog [în gestiune fișierelor]

- CD-ROM** - compact disk (read only memory) - disc optic compact (CD-ROM)
- cellular radio** - rețea pentru telefoane mobile
- (central) processing unit (CPU)** - unitate centrală (de prelucrare)
- centralized computer network** - rețea de calculatoare centralizată
- chad** - confeti
- chadless tape** - bandă semiperforată
- chain printer** - imprimantă cu lanț
- chained list** - listă înlănțuită (de date, rezultate etc.)
- chained record** - înregistrare înlănțuită
- chaining search** - căutare în lanț
- change dump** - vidaj după modificare
- change file** - fișier de actualizări
- change-over system** - sistem de tranziție
- channel** - canal
- channel adapter** - adaptor de canal
- channel capacity** - capacitatea canalului
- channel controller** - unitate de control pentru un canal de intrare-ieșire
- channel switching** - comutare a canalului
- channel time response** - timp de răspuns al canalului
- character** - caracter
- character display (device)** - ecran cu caractere
- (to) character fill** - (a) umple cu caractere
- character generator** - generator de caractere
- character printer** - imprimantă caracter cu caracter
- character reader** - cititor de caractere
- character recognition** - recunoaștere a caracterelor
- character set** - set de caractere
- character string** - șir de caractere
- character subset** - subset de caractere
- characteristic, 1[of a logarithm]** - caracteristică, 1[*a unui logaritm*]
- characteristic, 2[in a floating-point representation]** - caracteristică, 2[*în reprezentarea cu virgulă mobilă*]
- characters per inch (cpi)** - caractere pe inch
- characters per second (cps)** - caractere pe secundă (cps)
- chat mode** - conversație electronică
- checking program** - program de control
- checkpoint [in computer programming]** - punct de reluare
- checksum** - sumă de control
- child process** - proces fiu
- choice device** - selector [în prelucrarea datelor]
- cipher** - cifru
- cipher key** - cheie de cifrare
- cipher system** - sistem de cifrare
- circular buffer** - zonă tampon circulară
- clear to send (CTS)** - gata de transmisie
- CLI Command-line interface** - interfață orientată linie de comandă
- client** - client
- Client/Server Architecture** - arhitectură client/server
- clipping** - ocolire [decupare]
- clock (of a logic analyzer)** - tact
- clock [device]** - generator de tact
- clock signal** - semnal de ceas
- clock track** - pistă de sincronizare
- (to) close a file** - a închide un fișier
- closed loop** - ciclu închis
- closed subroutine** - subprogram închis
- closed system** - sistem închis
- cluster** - grup de blocuri de alocare
- cluster system** - cluster [rețea având drept scop principal partajarea resurselor]
- (to) coalesce** - (a) combina
- coaxial cable** - cablu coaxial
- code** - cod
- (to) code** - (a) codifica
- code converter** - convertor de cod
- code element set** - set de coduri
- code extension character** - caracter de schimbare a codului
- coded character set** - set de caractere codificate
- coded image** - imagine codificată

coded representation - combinație de cod

coded set - set codificat

coefficient unit - potențiomtru (numeric)

coincident-current selection - selecție prin coincidență de curent

(to) collate - (a) interclasa

collating sequence - secvență de interclasare

collator - interclasator

collision - coliziune

collision detection - detecție a coliziunilor

column split - împărțire a coloanei

comb - pieptene

combinational circuit - circuit (digital) combinațional

command file - fișier de comenzi

command interpreter - interpretor de comenzi

command language - limbaj de comandă

command line - linie de comandă

command prompt - simbol de invitație

comment - comentariu (al unui program)

communication - comunicație

communication package - pachet de programe (software) pentru comunicații

communication port - port de comunicații

communication processor - procesor de comunicații

communication protocol - protocol de comunicație

communication server - server de comunicații

communication system - sistem de comunicații

communications buffer - tampon de comunicații

communications network - rețea de comunicații

compaction - compactare

comparator [in analog computing] - comparator, 2[în calcul analogic]

(to) compare - (a) compara

compilation time - timp de compilare

(to) compile - (a) compila

compile phase - fază de compilare

compiler - compilator

compiler directive - directivă de compilare

compiler generator - generator de compilatoare

compiling time - durată a compilării

complement - complement

complement base - bază a complementului

complementary operation - operație complementară (a unei operații booleene)

complementer - complementator

complete carry - transport complet

complex number - număr complex

compliant - conform

(to) compress - (a) comprima

compression - compresie

compression algorithm - algoritm de compresie

compute mode - mod calcul

computer, 1[general meaning] - calculator

computer, 2[programmable digital computer] - calculator (cu program memorat)

computer-aided - asistat de calculator

computer-aided publishing - publicare asistată de calculator

computer architecture - arhitectura unui calculator

computer crime - delict informatic

computer generation - generație (de calculatoare)

computer graphics - infografie

(computer) instruction code - cod mașină

computer language - limbaj mașină

computer micrographics - micrografie informatică

computer network - rețea de calculatoare

computer operator - operator la calculator

computer-oriented language - limbaj orientat spre un anumit calculator

computer output microfilm printer - imprimantă de microfilme

computer output microfilmer - imprimantă pe microfilme

computer output microfilming (COM) - compoziție la ieșirea din calculator pe microfilme

(computer) program - program (pentru calculator)

- computer science** - informatică
computer word - cuvânt mașină
computerization - informatizare
(to) computerize - (a) informatiza
concentrator - concentrator
conceptual schema - schemă conceptuală
conceptual system design - proiectare conceptuală a sistemului
concurrency - concurență
concurrency [data base] - concurență [baze de date]
concurrent [qualifier] - concurent [calificativ]
concurrent C - (limbajul) C concurent
concurrent operation - funcționare concurentă
concurrent Pascal - (limbajul) Pascal concurent
concurrent processes - procese concurente
concurrent programming - programare concurentă
conditional jump - salt condiționat
conditional jump instruction - instrucțiune de salt condiționat
configuration - configurație
configuration control board - comitet de control al configurației
configuration management - administrare a configurației unui sistem
conjunction - conjuncție
(to) connect - (a) conecta
connect time - timp de conectare
connectivity - conectivitate (a sistemelor)
connector [flowchart symbol] - conector [simbol într-o organigramă]
connector [plug] - conector
consecutive - consecutiv
consistency - consistență
consistent database - bază de date coerentă
console [visual display unit] - consolă [în sisteme informatice]
constraint - constrângere
consumer - consumator
consumer [procedure] - consumator [procedură]
- context switch** - comutare a contextului
continuous forms (paper) - hârtie continuă
control area - zonă de comandă
control ball - bilă rulantă
control character - caracter de comandă
control function [in data processing] - funcție de comandă [în prelucrarea datelor]
control program - program de control (al execuției)
conversational mode - mod conversațional
(to) convert - (a) converti (date)
cooked mode - mod "cooked"
coordinate graphics - infografie prin coordonate
(to) copy - (a) copia
CORAL 66 - (limbajul) CORAL 66
core dump - imagine a conținutului memoriei
core map - hartă a memoriei
coroutine - corutină
corrupted - alterat
counter - numărător [în prelucrarea datelor]
CP/M (Control Program for Microcomputers) - (sistem de operare) CP/M
CPU time - timp de unitate centrală
cracker - cracker [în engleză]
(to) crash - (a) cădea (în pană)
critical region - regiune critică
critical section - secțiune critică
cron - cron
cryogenic storage - memorie criogenică
cryptanalysis - criptanaliză
cryptographic algorithm - algoritm criptografic
cryptography - criptografie
cryptology - criptologie
cryptosystem - sistem criptografic
csh (C-shell) - interpretor C-shell
CTSS (Compatible Time-Sharing System) - (sistem de operare cu timp distribuit) CTSS
cursor - cursor
curve follower - cititor de curbe
curve generator - generator de curbe
customization - adaptare
cutover - transfer (de sistem)
cycle (of storage) - ciclu (de memorie)

cycle of operation - ciclul de funcționare

cycle time - timp de ciclu

cyclic redundancy check (CRC) - control cu redundanță ciclică

cylinder [of a magnetic disk] - cilindru (al unui disc magnetic)

D

daemon - demon

data - dată

data abstraction - abstractizare a datelor

data analysis - analiză a datelor

data analysis [data base] - analiză a datelor [baze de date]

data bank - bancă de date

data base - bază de date

data carrier, 1[object] - purtătoare de date

data carrier, 2[signal] - undă purtătoare de date

data collection [for data processing] - culegere de date [în prelucrarea datelor]

data communication - comunicare de date

data connection - conexiune de date

data control - control al datelor

(data) conversion - conversie de date

(data) converter - convertor (de date)

data density - densitate de înregistrare

data description language (DDL) - limbaj de descriere a datelor

data dictionary - dicționar de date

data element - element de dată

data entry - introducere de date

data entry (in a data base) - introducere de date (într-o bază de date)

data field - câmp de date

data highway - magistrală de date

data independence - independență față de date

data input station - stație de introducere a datelor

data integrity - integritatea datelor

data inventory - inventar al datelor

data link - legătură de date

data link control - control al legăturii de date

data link escape (character) - caracter de modificare a semnificației codului

data link layer - nivel al legăturii de date

data management - gestiune a datelor

data manipulation language (DML) - limbaj de manipulare a datelor

data medium - suport de date

data medium protection device - dispozitiv de protecție al unui suport de date

data model - model de date

data module - pachet de discuri autonom

data name - nume de dată

data network - rețea de date

data processing - prelucrarea datelor

(data) processing station - stație de prelucrare (a datelor)

data processing system - sistem de prelucrare a datelor

data processing system security - securitate a unui sistem de prelucrare a datelor

data protection - protecție a datelor

data record - înregistrare de date

data reliability - siguranță a datelor

data retrieval - regăsire a datelor

data routing - dirijare a datelor

data security - securitate a datelor

data security [in a database] - securitate a datelor [dintr-o bază de date]

data source - sursă a datelor

data transaction - tranzacție de date

(data) transfer - transfer (de date)

data translation - traducere de date

data transmission - transmisie de date

database administrator (DBA) - administrator al bazei de date

database engine - motor de bază de date

database machine - mașină pentru bază de date

database management system (DBMS) - sistem de gestiune a unei baze de date

database manager - gestionar al bazei de date

database schema - schemă a bazei de date

datagram - datagramă în exploatare

data-sensitive fault - defecțiune pusă în evidență prin prelucrarea datelor
DCL (Digital Command Language) - (limbaj de comandă) DCL
DDE (Dynamic Data Exchange) - metoda DDE [schimb dinamic de date]
dead-zone unit - unitate de zonă moartă
deadlock - interblocare
deadly embrace - interblocare
(tc) deallocate - (a) elibera
(to) debug [in programming] - (a) depana (un program)
decentralized computer network - rețea de calculatoare descentralizată
decimal, 1[value or state] - zecimal, 1[valoare sau stare]
decimal, 2[qualifier of a numeration system] - zecimal, 2[calificativ al unui sistem de numerație]
decimal digit - cifră zecimală
decimal notation - notație zecimală
decimal numeral - numeral zecimal
decimal numeration [system] - sistem (de numerație) zecimal
decimal point - punct zecimal
decision table - tabelă de decizie
declaration - enunț declarativ
declarative language - limbaj declarativ
(to) decode - (a) decodifica
decoder, 1[data convertor] - decodificator, 1[convertor de date]
decoder, 2[code convertor] - decodor [convertor de cod]
decomposition - descompunere [baze de date]
dedicated - dedicat
default drive - unitate implicită
deferred addressing - adresare indirectă pe mai multe niveluri
degree of multiprogramming - grad de multiprogramare
delay element - circuit de întârziere
delay line storage - memorie cu linie de întârziere
delete character - caracter de ștergere

delimiter - delimitator
demand paging - paginare la cerere, transfer de pagină la cerere
dependencies preserving decomposition - descompunere care conservă dependențele
dependency - dependență [baze de date]
dependent compilation - compilare dependentă
designation hole - cod cartelă
desk checking - verificare manuală
Desktop Manager - (gestionar) Desktop Manager
desktop publishing - microediție
destination - destinație
destructive read - citire distructivă
detectable element - element detectabil
detectable segment - segment detectabil
developmental baseline - bază de dezvoltare
device control (character) - caracter de comandă a dispozitivului
device coordinate - coordonată a aparatului
device driver - program de comandă [driver]
device independent - independent de dispozitiv
device space - spațiu al unui aparat
diagnostic program - program de diagnosticare
dichotomizing search - căutare dihotomică
digit - cifră
digit place - rang (al unei cifre)
digital - numeric, 2[dată compusă din cifre]
digital computer - calculator numeric
digital data - dată digitală
digital representation - reprezentare digitală
digital signal [discretely-timed] - semnal numeric
digital-to-analogue conversion - conversie numeric-analitică
digital-to-analogue converter - convertor numeric-analitic
(to) digitize - (a) digitiza

- diminished radix complement** - complement restrâns al bazei
- direct access** - acces direct
- direct address** - adresă directă
- direct addressing** - adresare directă
- direct instruction** - instrucțiune (cu adresă) directă
- direct memory access (DMA)** - acces direct în memorie
- direct-access storage** - memorie cu acces direct
- directive** - directivă
- directory (of data)** - tabelă directoare
- (to) disable interrupts** - (a) dezactiva întreruperi
- (to) disconnect** - (a) deconecta
- discrete** - discret
- discrete data** - dată discretă
- discrete representation** - reprezentare discretă
- discrimination instruction** - instrucțiune de decizie
- disjunction** - disjuncție
- disk** - disc
- disk cartridge** - cartuș de discuri
- disk drive** - mecanism de antrenare a discurilor
- disk formatting** - formatare a discului
- disk operating system** - sistem de operare pe disc
- disk pack** - pachet de discuri
- diskless** - fără discuri
- (to) dispatch** - (a) trimite (date etc.) la destinație
- dispatcher** - planificator (de acțiuni)
- dispatcher [program]** - dispecer
- (to) display** - (a) afișa
- display [visual presentation]** - afișare
- display command** - comandă de afișare
- display device [representation of data]** - unitate de afișare
- display element** - element grafic
- display space** - spațiu de afișare
- display surface** - suprafață de afișare
- distributed data processing (DDP)** - informatică repartizată
- distributed operating system** - sistem de operare distribuit
- document** - document
- document reader** - cititor de documente
- documentation, 1[management of documents]** - documentare
- documentation, 2[collection of documents]** - documentație
- domain** - domeniu
- DOS (Disk Operating System)** - (sistem de operare) DOS
- dot file** - fișier al cărui nume începe cu "."
- dot matrix character generator** - generator de caractere prin puncte
- double (length) register** - registru dublu
- double-precision [qualifier]** - în precizie dublă [calificativ]
- double-precision format** - format de bază în precizie dublă
- double-precision-extended** - format extins în precizie dublă
- double-pulse recording** - înregistrare prin dublu impuls
- doublet (of binary characters)** - dublet (de elemente binare)
- (to) download** - (a) încărca (date de la calculatorul principal)
- downloadable** - încărcabil (de la calculatorul principal)
- DP (Distributed Processes)** - (limbajul) DP
- dragging** - antrenare a imaginii
- drop-in** - informație parazită
- drop-out (in the storage)** - pierdere de informație
- drum drive** - mecanism de antrenare a tamburului
- drum plotter** - trasator cu tambur
- drum printer** - imprimantă cu tambur
- dual operation** - operație duală (a unei operații booleene)
- dumb terminal** - terminal neinteligent
- dummy instruction** - instrucțiune fictivă
- dump** - vidaj
- (to) dump** - (a) copia (o zonă de memorie), (a) vida
- dump (routine)** - program de vidaj

dumping (of a storage) - vidare a memoriei
(to) duplicate - (a) reproduce
duodecimal, 1[value or state] - duodecimal, 1[valoare sau stare]
duodecimal, 2[qualifier of a numeration system] - duodecimal, 2[calificativ al unui sistem de numerație]
dyadic Boolean operation - operație booleană diadică
dyadic operation - operație diadică
dyadic operator - operator diadic
dynamic (resource) allocation - alocare dinamică (a resurselor)
dynamic buffering - alocare dinamică de memorie tampon
dynamic dump - vidaj dinamic
dynamic linking - legare dinamică
dynamic priority - prioritate dinamică
dynamic relocation - relocare dinamică
dynamic storage - memorie dinamică
dynamic storage allocation - alocare dinamică a memoriei

E

earth - masă
echo [in computer graphics] - ecou [în infografie]
edge-notched card - cartelă cu creștături
edge-punched card [along the edges] - cartelă cu perforații marginale
(to) edit - (a) edita
effective address - adresă efectivă
effective instruction - instrucțiune efectivă
effective transfer rate - debit efectiv de transfer
eight-bit - pe 8 biți
electromagnetic interference (EMI) - interferență electromagnetică
electronic funds transfer (EFT) - transfer electronic de fonduri
electronic mail (e-mail) - poștă electronică
electronic point-of-sale (EPOS) - punct de vânzare automatizat
electrostatic plotter - trasator electrostatic
electrostatic printer - imprimantă electrostatică

electrostatic storage - memorie electrostatică
EMM (Expanded Memory Manager) - EMM (gestionar de memorie expandată)
empty medium - suport vid
EMS (Expanded Memory System) - EMS (sistem de memorie expandată)
(to) emulate - (a) emula
emulation - emulare
enabling signal - semnal de validare
(to) encipher - (a) cifra
(to) encode - (a) coda, (a) codifica (în conversie de cod)
encoder, 1[code convertor] - codificator, 1[convertor de cod]
encoder, 2[data convertor] - codor [convertor de date]
(to) encrypt - (a) cifra
end-around borrow - împrumut circular
end-around carry - transport circular
end-around shift - deplasare în circuit închis
end of file (EOF) - sfârșit de fișier
end of medium character - caracter de sfârșit al suportului
end of tape - sfârșit de bandă
end-of-tape marker - reper de sfârșit de bandă
end of text character - caracter de sfârșit al textului
end of transmission block character - caracter de sfârșit al blocului de transmisiune
end of transmission character - caracter de sfârșit al transmisiei
enquiry character - cerere (de informații)
entry conditions - condiție de intrare
entry point - punct de intrare
environment - mediu
equivalence operation - operație de echivalență
erasable programmable read-only memory - memorie reprogramabilă numai pentru citire
erasable storage - memorie reutilizabilă
(to) erase - (a) șterge

erase head (for data) - cap magnetic de ștergere (a datelor)

error correcting code - cod corector de erori

error detecting code - cod detector de erori

error rate - rată de erori

error span - interval al unei erori

escape character - caracter de ieșire

(to) establish - (a) stabili (o legătură între două calculatoare)

evaluation report - raport de evaluare

even parity - paritate pară

event - eveniment

event flag - indicator de eveniment

event-driven - condus de evenimente

exception - excepție

excess three code - cod prin exces de trei

exclusion - exclusiune

EXCLUSIVE-OR gate - poartă SAU-EXCLUSIV

EXE - EXE

exec - exec

executable program - program executabil

(to) execute - (a) executa

execute phase - fază de execuție

execution - execuție (a unui program)

execution profile - profil de execuție

execution time, 1[instant] - timp de execuție

execution time, 2[duration] - durată a execuției

executive - program executiv

exit - instrucțiune de ieșire

(to) exit - (a) ieși, (a) termina execuția

(to) expand - (a) expanda

expanded memory - memorie expandată

expert system (ES) - sistem expert

exponent - exponent (al unui număr binar)

exponent (in a floating-point representation) - exponent (în reprezentarea cu virgulă mobilă)

extended memory - memorie extinsă

external clock - ceas extern

external fragmentation - fragmentare externă (a memoriei)

external program parameter - parametru extern

external storage - memorie externă

extra-pulse - impuls parazit [în prelucrarea datelor]

(to) extract - (a) extrage (date)

F

facsimile transmission - transmisie prin telefacsimil

(to) fade - (a se) diminua [despre semnale]

fanfold paper - hârtie continuă pliată în evantai

fast access storage - dispozitiv de memorare rapidă

fast line - linie rapidă

fault tolerant (system) - (sistem) tolerant la defecte

fax, 1[device] - fax, 1[dispozitiv facsimil]

fax, 2[document] - fax, 2[document facsimil]

feasibility study - studiu de fezabilitate

feed hole - perforații de antrenare

feed pitch - pas de antrenare

feed track - pistă de antrenare

female connector - conector mamă

ferric oxide - oxid de fier

Fibonacci search - căutare Fibonacci

fibre optic cable - cablu cu fibre optice

field [on a data medium] - câmp [pe un suport de date]

field (of a record) - câmp (al unei înregistrări)

FIFO - First In, First Out - primul venit, primul servit (FIFO)

fifth normal form - forma normală 5

figurative constant - constantă figurativă

file - fișier

File Allocation Table (FAT) - tabelă de alocare a fișierelor (FAT)

file attributes - atributele fișierului

file closing - închiderea fișierului

file control block (FCB) - bloc de control al fișierului (FCB)

file directory - catalog (de fișiere)

file layout - macheta fișierului

- file maintenance** - întreținere de fișier
file management - gestiune a fișierelor
file manager - gestionar de fișiere
file name - nume de fișier
file permissions - drepturi/permisiuni de acces la fișier
file-protect(ion) ring - inel de protecție
file server - server de fișiere
file sharing - partajare a fișierului
file signature - semnătură a fișierului
file system - sistem de fișiere
file transfer - transfer de fișiere
file updating - actualizare de fișier
fill character - caracter de umplere [în transmisia de date]
filler [of an item of data] - element de umplere [într-o înregistrare]
filter - filtru
find - find
(to) find - (a) găsi
finger - finger
first normal form - forma normală I
(fixed) hard disk - disc fix
fixed function generator - generator de funcție fixă
fixed-point part - mantisă [în reprezentarea cu virgulă mobilă]
fixed point register - registru în virgulă fixă
fixed-point representation system - sistem de reprezentare în virgulă fixă
fixed radix numeration system - sistem (de numerație) cu bază fixă
flag register - registru cu indicatoare
flatbed plotter - masă trasatoare
flexible disk - disc flexibil
floating head - cap flotant
floating-point base - bază în virgulă mobilă
floating-point register - registru în virgulă mobilă
floating-point representation - reprezentare cu virgulă mobilă
floating-point representation (system) - sistem (de reprezentare) cu virgulă mobilă
floppy disk - disc flexibil
floppy disk controller (FDC) - controlor de disc flexibil
flow direction - sens al fluxului (în scheme de prelucrare)
flowchart - schemă (de prelucrare)
flowchart symbol - simbol (pentru scheme de prelucrare)
flowline - linie de flux
(to) flush - (a) goli (o zonă tampon)
flying height - înălțime a capului magnetic
font change character - caracter de schimbare a setului
foreground - prim-plan
foreground image - prim plan al imaginii
fork - fork
form - formular
form feed, 1[for paper] - salt de poziționare la pagina următoare
form feed, 2[for page] - salt de poziționare a formularului
form feed character - caracter de salt de pagină
form flash - imprimare de cadru
form overlay - cadru de suprainprimare
formal logic - logică formală
formal specification - specificație formală
format - format
(to) format - (a) formata
format effector [control character] - comandă de paginare
formatter - program de formatare
formatting - formatare
fourth generation language (4GL) - limbaj de programare din generația a patra
fourth normal form - forma normală 4
fraction (of a binary number) - parte fracționară (a unui număr binar)
fragmentation - fragmentare (a memoriei)
fragmentation [state] - fragmentare [stare]
frame - cadru
free - liber
frequency - frecvență
(frequency) band - bandă (de frecvențe)
frequency modulation (FM) - modulație de frecvență

frequency modulation encoding - codificare prin modulație în frecvență

frequency modulation recording - înregistrare prin modulație de frecvență

frequency-shift keying (FSK) - deplasare de frecvență

Frequently Asked Questions (FAQ) - întrebări puse frecvent (FAQ)

front-end processor (FEP) - procesor frontal

full adder - (circuit) sumator complet

full duplex - duplex integral

full subtracter - scăzător complet

function generator - generator de funcții

functional analysis - analiză funcțională

functional block - bloc funcțional

functional dependency - dependență funcțională

functional design - concepție funcțională

functional language - limbaj funcțional

functional programming - programare funcțională

functional unit - unitate funcțională

G

gain - câștig

(to) gang punch - (a) perfora în serie

gap - zonă neînregistrată

gap character - caracter de umplere

gap width (of a magnetic head) [data recording] - întrefier (al unui cap magnetic) [înregistrarea datelor]

garbage collection - colectare a spațiului disponibil

gate, 1[gating circuit] - poartă [circuit combinațional]

gate, 2[logic element] - poartă (logică)

gateway - poartă (într-o rețea de calculatoare)

general purpose register - registru general

generated address - adresă calculată

generating function - funcție generatoare (a unui șir dat de funcții sau constante)

generic unit - unitate generică

graph plotter - trasător

graphic character - caracter grafic

graphic display - dispozitiv de afișare grafică

graphic display (device) - ecran grafic

graphic printer - imprimantă grafică

graphics processor - procesor grafic

graphics tablet - tabletă grafică

Gray code - cod Gray

grep - grep

group mark - marcă de grup

H

hacker - spărgător de cod

hacker ethic - etica spărgătorilor de cod

half-adder - semisumator

half-subtractor - semiscăzător

(to) halt - (a) opri (definitiv)

Hamming code - cod Hamming

hand-feed punch - mașină de perforat cu alimentare manuală

handler - rutină de tratare

handshake - confirmare

(to) hang - (a se) bloca [a rămâne agățat]

(to) hang up - (a) închide un canal de date

hard copy - copie imprimantă

hard disk - disc fix, hard disc, disc dur

hard error - eroare recurentă

hard sectoring - sectorizare fizică

hardware - echipament (al unui calculator)

hardware configuration - configurație (a echipamentelor)

hardwired connection - conexiune fizică

hash table search - căutare prin calcul de adresă

hashed file - fișier organizat ca hash

hashing - adresare calculată

head - head

head crash - strivire a capului

head loading zone - zonă de încărcare a capetelor

head switching - comutare de capete

head/disk assembly (HDA) - ansamblu capete-discuri

header - antet

headway - fracție de timp

heap - zonă de memorie pentru alocare dinamică

help - help
heterogeneous computer network - rețea eterogenă
heuristic method - metodă euristică
hexadecimal (numeration) system - sistem (de numerație) hexazecimal
hexadecimal numeral - numeral hexazecimal
hidden - invizibil [calificativ pentru fișiere]
hidden line - linie ascunsă
hierarchical - ierarhic
hierarchical database - bază de date ierarhică
hierarchical network - rețea ierarhică
high level language - limbaj de nivel înalt
High Memory Area (HMA) - zonă de memorie înaltă
highlighting - evidențiere (a elementelor grafice)
high-speed - de viteză mare
high-speed carry - transport simultan
hit - găsim (a unei informații)
hit ratio - frecvența succeselor în găsirea informațiilor
hold and wait - alocare parțială ("păstrează și așteaptă")
hold mode - mod menținere
hole pattern (in punch-card operations) - configurație a perforațiilor
home address - adresă de pistă
home computer - calculator domestic
homogeneous computer network - rețea omogenă
horizontal tabulation character - caracter de tabulare orizontală
host - gazdă
hot key - tastă cu funcție specială
house-keeping - întreținere și contabilizare (a unui sistem)
housekeeping operation - operație ajutătoare
hybrid computer - calculator hibrid

I

i-node - i-node
I/O buffer - tampon de intrare-ieșire

IBM (International Business Machines) - IBM
IBM PC compatible computer - calculator compatibil IBM-PC
id - identificator unic
idempotent - idempotent
idempotent file - fișier idempotent
identifier - identificator
identity gate - poartă de identitate
identity operation - operație de identitate
ideogram - ideogramă
idle - liber
IF-AND-ONLY-IF gate - poartă de echivalență
IF-THEN gate - poartă de implicație
(to) ignore- (a) ignora
illegal - nepermis
image processing - prelucrare a imaginii
(image) regeneration - regenerare de imagine
immediate address - operand imediat
immediate addressing - adresare imediată
immediate instruction - instrucțiune imediată
impact printer - imprimantă cu impact
implementation (of a system) - implementare (a unui sistem)
implication - implicație
implied addressing - adresare implicită
(INCLUSIVE-) OR gate - poartă SAU (INCLUSIV)
incomming call - apel recepționat
increment size - pas [de afișare]
incremental coordinate - coordonată prin adăugare
incremental data - date incrementale
incremental vector - vector relativ
independent - independent
independent compilation - compilare independentă
index, 1[list with references] - index
index, 2[in programming] - index (în programare)
index hole - perforație de index
index register - registru de index
index track - pistă de index

- index word** - cuvânt index
indexed file - fișier indexat
indexed-sequential access method (ISAM) - metodă de acces secvențial-indexat (ISAM)
indexed-sequential file - fișier secvențial-indexat
indicator [in computer programming] - indicator, 1[în programare]
indirect address - adresă indirectă
indirect addressing - adresare indirectă
indirect instruction - instrucțiune (cu adresă) indirectă
infix notation - notație infix
information - informație, 1[sens general]
information [data meaning] - informație, 2[în prelucrarea datelor]
information analysis - analiză a informației
information bearer - purtător de informație
information management - gestiune a informației
information retrieval - regăsire a informației
information separator - caracter separator
information system - sistem de informație
infrared - infraroșu
inhibiting signal - semnal de inhibare
initial condition mode - mod (de funcționare în) condiții inițiale
initial program loader - procedură de pre-încărcare
initialization (of a data medium) - inițializare (a unui suport de date)
inked ribbon - panglică colorată (cu cerneală)
inking - traiectorie
ink-jet printer - imprimantă cu jet de cerneală
input [qualifier] - de intrare [calificativ]
input data - dată de intrare
input-output [qualifier] - de intrare-ieșire [calificativ]
input-output bound - limitat în intrare-ieșire
(input-output) controller - cuplor de intrare-ieșire
input-output unit - unitate de intrare-ieșire
input primitive - primitivă de intrare
input process - intrare, 1[proces]
input routine - program de intrare
input unit - unitate de intrare
inquiry station , post de interogare
(to) insert - (a) insera
instruction - instrucțiune (într-un program)
instruction address - adresă a instrucțiunii
instruction address register - registru de adresă (a instrucțiunii)
(instruction) control unit - unitate de comandă
instruction format - format de instrucțiune
(instruction) modifier - modificator (de instrucțiuni)
instruction register - registru de instrucțiune
instruction set - set de instrucțiuni
instruction word - cuvânt (de) instrucțiune
integrated modem - modem integrat
Integrated Services Digital Network (ISDN) - rețea numerică cu servicii integrate
integration test - test de integrare
integrator - integrator
integrity constraint - restricții de integritate
intelligent [device qualifier] - inteligent [calificativ al unui dispozitiv]
intelligent terminal - terminal inteligent
interactive mode - mod interactiv
interactive processing - prelucrare interactivă
interactive program - program interactiv
interactive system - sistem interactiv
interblock gap - spațiu între blocuri
interface [general meaning] - interfață
interface system - sistem de interfață
(to) interleave - (a) imbrica
interleaved - întrețesut [despre execuție]
interleaving - întrețesere [despre blocuri pe disc]
internal fragmentation - fragmentare internă
internal modem - modem intern

internal storage [core] - memorie internă

Internet - Internet

interoperability - interfuncționalitate

(to) interpret - (a) interpreta

interpreter, 1 [program] - interpretor

interpreter, 2 [device] - interpretator

interpreter directive - directivă de interpretare

interprocess communication (IPC) - comunicație între procese

interrecord gap - spațiu între înregistrări

interrupt - întrerupere

interrupt handler (IH) - rutină de tratare a întreruperii

interrupt register - registru de întrerupere

interval timer - întreruptor de interval de timp

inverter [in analog computing] - inversor (de semn) [în calculul analogic]

Iron Age - "epoca fierului" în construcția de calculatoare

irrational number - număr irațional

item [in computer programming] - articol

iterative operation - operare iterativă

J

jam - blocaj (al unei rețele)

Java - limbajul Java

job - lucrare

job control language (JCL) - limbaj de control al lucrărilor

job queue - coadă de lucrări

(job) run - rulare (de lucrări)

job scheduling - planificare a lucrărilor

job step - fază a unei lucrări [pas]

job stream - tren de lucrări

join - joncțiune

join dependency - dependență joncțională

joy stick - manșă

jump - salt [într-un program]

jump instruction - instrucțiune de salt

(to) justify [a register] - (a) cadra

K

Karnaugh map - diagramă Karnaugh

kernel - nucleu

kernel mode - mod sistem

key - cheie

key [data identifier] - cheie [identificator de date]

key field - câmp cheie

keyboard - tastatură

keypunch - mașină de perforat cu claviatură

(to) kill - (a) distruge (un proces)

knowledge base - bază de cunoștințe

L

label, 1 [in data organization] - label

label, 2 [in computer programming] - etichetă, 2 [în programare]

label, 3 [in data representation on a cathode-ray tube] - identificator [în reprezentarea de date]

LAN Manager - LAN Manager [gestionar de rețea locală]

LAN server - server de rețea locală

language - limbaj

(language) preprocessor - preprocesor (de limbaj)

(language) processor - procesor de limbaj

laser printer - imprimantă cu laser

latency [transfer of data] - timp de așteptare [transfer de date]

layer - nivel

leased line - linie închiriată

least significant bit - bitul cel mai puțin semnificativ

least significant digit - cifra cea mai puțin semnificativă

(to) left-justify, 1 [a page] - (a) alinia la stânga

(to) left-justify, 2 [a register] - (a) cadra la stânga

letter - literă

level number - număr de nivel

library (of data) - bibliotecă (de date)

library program - program de bibliotecă

light-pen - indicator optic

light-pen detection - detecție prin indicator optic

limiter - limitator

line - linie
line adapter - adaptor de linie
line control - control al liniei
line driver - amplificator de linie
line feed - avans de linie
line feed character - caracter de salt (interlinii)
line printer - imprimantă de linii
linear list - listă liniară
linear search - căutare liniară
link [in computer programming] - legătură [instrucțiune în programare]
(to) link - (a) lega
linkage editor - editor de legături
list [set of data] - listă
list processing - prelucrare de listă
literal - literal
(to) load (data) - (a) încărca (date)
load module - modul încărcabil
load point - punct de încărcare
local area network (LAN) - rețea locală
locator - locator
locking [qualifier] - (cu) menținere [calificativ]
log file - fișier de jurnalizare
logger - înregistrator cronologic (automat)
logic design - concepție logică
logic device - dispozitiv logic
logic diagram - schemă logică
logic instruction - instrucțiune logică
logic programming - programare logică
logic symbol - simbol logic
logic unit - unitate logică
logic(al) operation, 1[of a symbolic logic] - operație logică, 1[în logica simbolică]
logic(al) operation, 2[special meaning] - operație logică, 2[depinzând de operanzi]
logic(al) shift - deplasare logică
logical comparison - comparație logică
logical record - înregistrare logică
(to) login - (a) (se) conecta (la un sistem de calcul)
(to) logout - (a) (se) deconecta (de la un sistem de calcul)
longitudinal magnetic recording (of data) - înregistrare magnetică longitudinală (a datelor)

loop [in a computer program] - ciclu (într-un program)
loop invariant - invariant de ciclu
lossless join decomposition - descompunere conservativă (fără pierderi)

M

machine instruction - instrucțiune mașină
macro generator - macrogenerator
macrodefinition - macrodefiniție
macroinstruction - macroinstrucțiune
magazine - magazin electronic
magnetic card - cartelă magnetică
magnetic card reader - cititor de cartele magnetice
magnetic card storage - memorie pe cartele magnetice
magnetic cartridge - casetă magnetică
(magnetic) core [data medium] - inel magnetic
(magnetic) core storage - memorie cu inele magnetice
magnetic disk [data medium] - disc magnetic [suport de date]
(magnetic) disk storage - memorie pe discuri magnetice
(magnetic) disk unit - unitate de discuri magnetice
(magnetic) drum [data medium] - tambur magnetic
(magnetic) drum storage - memorie pe tambur magnetic
(magnetic) drum unit - unitate cu tambur (magnetic)
(magnetic) head (for data recording and reading) - cap magnetic (de înregistrare și citire de date)
magnetic ink - cerneală magnetică
magnetic ink character - caracter magnetic
magnetic ink character reader - cititor de caractere scrise cu cerneală magnetică
magnetic ink character recognition (MICR) - recunoaștere a caracterelor magnetice
magnetic recording (of data) - înregistrare magnetică (a datelor)

magnetic storage - memorie magnetică
magnetic strip - strat magnetic
(magnetic tape) cassette - casetă (de bandă magnetică)
(magnetic) tape drive - mecanism de antrenare a benzii magnetice
(magnetic) tape (for data storage) - bandă magnetică (pentru stocarea datelor)
(magnetic tape) leader - amorsă de început de bandă magnetică
magnetic tape reader - cititor de bandă magnetică
magnetic tape recorder - înregistrator de bandă magnetică
(magnetic) tape storage - memorie pe bandă magnetică
(magnetic tape) trailer - capăt (de bandă magnetică)
(magnetic) tape unit - unitate de bandă magnetică
(magnetic) thin-film storage - memorie pe strat subțire (magnetic)
(magnetic) track [magnetic storage] - pistă magnetică [memorie magnetică]
magnetographic printer - imprimantă magnetografică
mail - poștă
(to) mail - (a) trimite prin poștă
mailbox - cutie poștală
main channel - canal principal
main control unit - unitate de comandă principală
main index - index principal
main storage - memorie principală
maintenance panel - panou de întreținere
majority gate - poartă majoritară
majority operation - operație majoritară
male connector - mufă tată
man-machine language - limbaj om-mașină
mantissa (of a binary number) - mantisă (a unui număr binar)
mantissa (of a logarithm) - mantisă (a unui logaritm)
manual input register - registru de intrare manual

map [mathematics] - aplicație (a unei mulțimi A într-o mulțime B)
(to) map (over) - (a) aplica (o mulțime A într-o mulțime B)
marginal test - test marginal
mark - marcă
mark scanning - citire optică a marcajelor
mark sensing - citire a marcajelor
marker [in computer graphics] - marcă [în infografie]
mask - mască
(to) mask - (a) masca
mass storage - memorie de masă
master file - fișier principal
master tape - bandă magnetică sistem
mathematical induction - inducție matematică
matrix printer - imprimantă matriceală, imprimantă cu ace
maximum transmission rate - viteză maximă de transmisie
mean access time - timp mediu de acces
media - mediu (de transmisie a informațiilor)
mega bits per second (Mbps) - megabiți pe secundă
memory [storage space] - memorie, 2[spațiu]
menu - meniu
(to) merge - (a) fuziona
mesh network - rețea plasă
message - mesaj
message format - format al mesajului
message heading - antet al mesajului
message routing - dirijare a mesajului
metalanguage - metalimbaj
microcomputer - microcalculator
microinstruction - microinstrucțiune
microprocessor - microprocesor
microprogram - microprogram
microprogramming - microprogramare
minicomputer - minicalculator
minimum delay programming - programare cu minimizarea timpului de acces
(to) mirror - (a) oglindi

mirroring - oglindire
missing-pulse [data protection] - impuls ratat
mistake (in computer programs) - eroare de programare
mixed base numeration system - sistem (de numerație) cu baze multiple
mixed radix numeration system - sistem (de numerație) cu bază mixtă
mode [programming] - mod [în programare]
modem - modem
modified frequency modulation recording - înregistrare prin modulație de frecvență modificată
modulating signal - semnal modulator
modulo- n counter - numărător modulo- n
monadic operation - operație monadică
monadic operator - operator monadic
monitor (program) - program monitor
monostable (trigger) circuit - circuit (basculant) monostabil
most significant bit - bitul cel mai semnificativ
most significant digit - cifra cea mai semnificativă
(to) mount (a data medium) - (a) poziționa (un suport de date)
mouse - mouse [în engleză]
multi-aperture core - inel magnetic cu orificii multiple
multiaddress instruction - instrucțiune cu adresă multiplă
multiple punching - perforare multiplă
multiple-precision [qualifier] - în precizie multiplă [calificativ]
multiprocessing - multiprelucrare
multiprocessor - multiprocesor
multiprogramming - multiprogramare
multitasking - funcționare în multisarcină
multivalued dependency - dependență plurivalentă
mutual exclusion - excludere mutuală

N

n address instruction - instrucțiune cu n adrese

N -adic Boolean operation - operație booleană N -adică
 N -adic operation - operație N -adică
 n -bit byte - n -tet
 N -core-per-bit storage - memorie cu N inele pe bit
 n -plus-one address instruction - instrucțiune cu n plus una adrese
 N -tuple (length) register - registru multiplu
NAND gate - poartă NU-ȘI
natural join - joncțiune naturală
natural language - limbaj natural
(to) negate - (a) nega
negation - negație
negative acknowledgment (NAK) - confirmare negativă
negative acknowledge character - caracter de confirmare negativă a recepției
(to) nest - (a) imbrica (structuri)
nested transactions - tranzacții imbricate
NetBios - NetBios
network - rețea
network architecture - arhitectura rețelei
network chart - grafic rețea
network controller - controlor de rețea
network layer - nivelul rețea
network model - model rețea (de baze de date)
network planning - planificare prin diagrame
network processor - procesor de rețea
network redundancy - redundanță a rețelei
network software - programe de rețea
network topology - topologia rețelei
networking - operare în rețea
new line character - caracter de salt la linie nouă
new pitch - pas longitudinal
nines complement - complement la nouă
no operation instruction - instrucțiune inefectivă
node - nod (al unei rețele)
noise - zgomot
noise immunity - imunitate la zgomot

nominal transfer rate - debit nominal de transfer
non-conjunction - non-conjuncție
non-disjunction - non-disjuncție
non-equivalence operation - operație de non-echivalență
non-identity operation - operație non-identitate
non-impact printer - imprimantă fără impact
non-locking - fără menținere
non-number (NaN) - non-număr (NaN)
non-return to zero (NRZ) - fără revenire la zero
non-return-to-reference recording - înregistrare fără revenire la un nivel de referință
non-return-to-zero change-on-ones recording - înregistrare fără revenire la zero, prin schimbare asupra lui "unu"
non-return-to-zero change-on-zeros recording (NRZ-0) - înregistrare fără revenire la zero, prin schimbare asupra zero-urilor
non-return-to-zero (change) recording - înregistrare fără revenire la zero, complementară
nondestructive read - citire nedestructivă
nonvolatile storage - memorie remanentă
NOR gate - poartă NU-SAU
normal zero - zero normalizat
(to) normalize (in a floating-point representation system) - (a) normaliza (în reprezentarea cu virgulă mobilă)
(to) normalize (in binary arithmetic) - (a) normaliza (în aritmetica binară)
normalized device coordinate - coordonată normată a aparatului
normalized form [in a floating-point representation] - formă standard (în reprezentarea cu virgulă mobilă)
NOT gate - poartă NU
NOT-IF-THEN gate - poartă de excludere
notation - notație
nucleus (of a control programme) - nucleu rezident al programului de comandă
null (character) - caracter nul

null modem - (cablu de) modem nul
null string - șir vid
number representation - numerație
numeral - numeral
numeration system - sistem de numerație
numeric - numeric, 1[dată compusă din numere]
numeric character set - set de caractere numeric
numeric character subset - subset de caractere numeric
numeric code - cod numeric
numeric coded (character) set - set de caractere codificate numeric
numeric data - dată numerică
numeric representation - reprezentare numerică
numeric word - cuvânt numeric
numerical control - comandă numerică

O

object - obiect
object language - limbaj obiect
object module - modul obiect
object program - program obiect
object-oriented database - bază de date orientată spre obiecte
object-oriented language - limbaj orientat pe obiecte
object-oriented programming - programare orientată spre obiect
octal, 1[value or state] - octal, 1[valoare sau stare]
octal, 2[qualifier of a numeration system] - octal, 2[calificativ al unui sistem de numerație]
octal (numeration) system - sistem (de numerație) octal
octal numeral - numeral octal
octet (of binary characters) - octet [vector binar]
odd parity - paritate impară
office automation - birotică
off-line - off line [în engleză]
OID (Object ID) - identificator de obiect

one address instruction - instrucțiune cu o singură adresă

one-ahead addressing - adresare cu progresie automată

one-core-per-bit storage - memorie cu un inel pe bit

one-plus-one address instruction - instrucțiune cu una plus una (1+1) adrese

ones complement - complement la unu

on-line - on-line [engleză]

on-line database - bază de date interactivă

on-the-fly printer - imprimantă cu rozetă

open subroutine - subprogram deschis

open system - sistem deschis

open system interconnection (OSI) - interconectarea sistemelor deschise

open system interconnection reference model [ISO-OSI model] - model de referință de interconexiune a sistemelor deschise

operand - operand

operating system - sistem de operare

operation [mathematical or logical] - operație [matematică sau logică]

operation code - cod (de) operație

operation code trap - derutare

operation part - parte (a tipului) de operație

operation table - tabel de operație

operational amplifier - amplificator operațional

operator [symbol] - operator [în manipularea simbolică]

(operator) console - pupitru de comandă (al unui sistem de prelucrare a datelor)

opportunity study - studiu de oportunitate

optic(al) fibre - fibră optică

optical character - caracter optic

optical character reader - cititor de caractere optice

optical character recognition - recunoaștere optică a caracterelor

optical data link - legătură optică de date

optical disk - disc optic

optical memory - memorie optică

optical scanner - explorator optic

optical transmission - transmisie optică

optional pause instruction - instrucțiune de oprire facultativă

(to) order - (a) aranja

(to) order by merging - (a) aranja prin fuzionare

order [arrangement of data] - aranjament

ordering bias - abatere de aranjare

output [qualifier] - de ieșire [calificativ]

output data - dată de ieșire

output (process) - ieșire [proces]

output program - program de ieșire

output unit - unitate de ieșire

overflow [of a storage device] - depășire de capacitate

(to) overlay - (a) suprapune

overlay (segment) [in a computer program] - segment de (re)acoperire

(to) overpunch - (a) supraperfora

overrun - eroare de sincronizare

P

(to) pack - (a) împacheta

packet - pachet

packet assembler-disassembler (PAD) - asamblor-dezasamblor de pachete

packet radio - difuziune de pachete

packet switching - comutare de pachete

packing - împachetare

packing density - densitate de împachetare

pad character - caracter de umplere (a pachetelor)

padding [procedure] - umplere

paddle - manetă

page (at a time) printer - imprimantă pe pagină

page display - afișare în mod pagină

page frame - cadru de pagină

page-in - încărcare de pagină

page (in a virtual storage system) - pagină (într-un sistem cu memorie virtuală)

page-out - eliminare de pagină

page reader - cititor de pagini

page replacement algorithm - algoritm de înlocuire de pagină

page table - tabelă de pagini

pager - unitate radio portabilă pentru alarmă
pages per minute (PPM) - pagini pe minut
paging - transfer de pagină
paging drum - tambur magnetic de paginare
paging (technique) - paginare (într-un sistem cu memorie virtuală)
paired cable - cablu bifilar
panning - rotire panoramică a imaginii
paper feed - alimentare cu hârtie
paper tape - bandă de hârtie
paper tape punch - perforator de bandă
paper throw - salt al hârtiei
paper tray - rezervor de hârtie
parallel [operation mode] - (în) paralel
parallel adder - sumator paralel
parallel addition - adunare paralelă
parallel data transmission - transmisie paralelă
parallel input/output (PIO) - intrare-ieșire paralelă
parallel interface - interfață paralelă
parallel operation [in data processing]-funcționare în paralel [în prelucrarea datelor]
parallel printer - imprimantă paralelă
parallel run - exploatare în paralel
parallel-to-serial converter - convertor paralel-serie
parameter [general meaning] - parametru [sens general]
parameter word - cuvânt parametru
parent process - proces "părinte"
parity - paritate
parity bit - bit de paritate
parity track - pistă de paritate
partial carry - transport parțial
partition - partiție
partition table - tabelă de partiționare
password - parolă
(to) patch - (a) rearanja
path - cale
pattern recognition - recunoaștere a formelor

pause instruction - instrucțiune de pauză
PC DOS - (sistem de operare) PC-DOS
PCnet - rețea de PC-uri
PDL (Page Description Language) - limbaj de descriere a paginilor
PDP-11 - PDP-11
PE (Phase Encoded) - codificare a fazei
peripheral (equipment) - (echipament) periferic
peripheral interface adapter - interfață periferic
peripheral processor - procesor de control periferic
peripheral software driver - modul program pentru gestiunea perifericelor
peripheral transfer - transfer periferic
Perl - (limbajul) Perl
permanent storage - memorie permanentă
permanent storage [medium] - suport extern permanent
perpendicular magnetic recording (of data) - înregistrare magnetică perpendiculară (a datelor)
personal computer (PC) - calculator personal
phase modulation - modulație de fază
phase modulation recording - înregistrare prin modulație de fază
photocopier - copiator
photooptic storage - mediu de stocare pe principii optice
phototypesetting - crearea de caractere cu mijloace optice
physical layer - nivel fizic
physical record - înregistrare fizică
physical recording density - densitate fizică a înregistrării
physical structure (of a database) - structura fizică (a unei baze de date)
pick device - dispozitiv de desemnare
picture [in a programming language] - șablon [format]
picture element - pixel
pilot project - proiect pilot
PIN (Personal Identification Number) - număr personal de identificare

pinfeeder - tractor de imprimantă
pinned record - înregistrare ancorată
pipe - conductă
pipeline processor - procesor "pipeline"
plasma display - dispozitiv de afișare cu plasmă
plasma panel - ecran cu plasmă
plated-wire storage - memorie pe fir magnetic
playback head - cap de redare
plotter - trasator
plotter step size - pas (de trasator)
plotting head - cap (de) trasator
plug - conector
plug compatible - compatibile la nivel conector
(to) plug in - (a) conecta (echipamente)
plugboard - tablou de conexiuni
plugboard chart - schemă de conexiuni [în prelucrarea datelor]
pocket - buzunar (de cartele)
point to point configuration - configurație punct la punct
pointer - indicator, 2[în organizarea datelor]
polarized return-to-zero recording - înregistrare polarizată cu revenire la zero
(to) poll - (a) interoga
polling character - caracter de interogare
polling interval - interval de interogare
polling overhead - timp suplimentar pentru interogare
pool - ansamblu (de resurse)
portability - portabilitate
PQS (Point of Sale) - punct de vânzare
position (in a string) - poziție (într-un șir)
positional representation - reprezentare pozițională
positional representation (system) - sistem (de reprezentare) pozițional
positioning time - timp de poziționare (a capului magnetic)
(positive) acknowledge character - caracter de confirmare a recepției [pozitiv]
positive acknowledgment - confirmare pozitivă

postamble - postambul [de sincronizare]
postcondition - postcondiție
postfix notation - notație sufix
postmortem dump - vidaj postmortem
postprocessor - postprocesor
potentiometer set mode - mod de comandă potențiometric
pragmatics - pragmatică
preamble - preambul [de sincronizare]
precision - precizie
precondition - precondiție
preemptive allocation - alocare cu prelevare forțată
preemptive scheduling - planificare cu prelevare forțată
prefix notation - notație prefix
pre-read head - cap de precitire
presentation layer - nivel prezentare
(to) preset - (a) predefini
preset parameter - parametru predefinit
(to) prestore - (a) prememora
(to) press - (a) apăsa (o tastă sau un buton)
presumptive instruction - instrucțiune primitivă
primary index - index primar
primary key - cheie primară
primary station - stație primară
prime attribute - atribut prim
print - imprimare
print buffer - tampon al imprimantei
print control character - caracter de control al tipăririi
print drum - tambur de tipărire
print format - format de tipărire
print head - cap de tipărire
print pause - pauză de tipărire
print quality - calitate a imprimării
print server - server de imprimare
print wheel - roată de tipărire
printer - imprimantă
printer port - port pentru imprimantă
printer ribbon - panglică tușată
printout - ieșirea unei imprimante
priority - prioritate
priority queue - fir de așteptare cu priorități

priority scheduling - planificare bazată pe prioritați

private line - linie închiriată [privată]

privileged account - cont privilegiat

privileged instruction - instrucțiune privilegiată

problem definition - dosar de aplicație

problem-oriented language - limbaj orientat pe probleme

procedure - procedură

procedure-oriented language - limbaj procedural

process - proces

process computer - calculator de proces

proces control - comandă de proces

process control block (PCB) - bloc de control al procesului

(to) process (data) - (a) prelucra (date)

process (in a data-processing system) - proces (într-un sistem de prelucrare a datelor)

process descriptor - descriptor de proces

process identifier (PID) - identificator de proces

process table - tabela de procese

processor - procesor

processor allocation - alocare procesor

processor time - timp procesor

producer - producător

profile - profil

(to) program - (a) programa

program-generated parameter - parametru dinamic

(program) generator - generator de programe

(program) library - bibliotecă (de programe)

program maintenance manual - manual de întreținere a programului

program relocation - relocare program

(program) run - rulare (de programe)

program segmentation - segmentare a programului

program-sensitive fault - defecțiune pusă în evidență prin program

program specification - dosar de programare

programmable key - tastă programabilă

programmable read-only memory (PROM) - memorie numai pentru citire cu conținut programabil

programming - programare

programming environment - mediu de programare

programming language - limbaj de programare

programming system - sistem de programare

project - proiect

project control - control al proiectului

project management - conducere a proiectului

project planning - planificare a proiectului

project specification - caiet de sarcini

prompt - cerere [invitație]

prompt [command] - mesaj de invitație

propagating delay - întârziere de propagare

protected location - locație protejată

protection (of a computer) - protecție (a unui calculator)

protection ring - inel de protecție (a unui sistem)

protocol - protocol

protocol hierarchy - ierarhie de protocoale

prototype - prototip

pseudocode - pseudocod

pseudo-random number sequence - șir de numere pseudoaleatoare

public access terminal - terminal de acces public

public data base - bază de date publice

public data network (PDN) - rețea de date publică

public domain (PD) - domeniul public

public packet network - rețea de date publică cu comutare de pachete

pulse - impuls [variație scurtă cu revenire la starea inițială]

Pulse Amplitude Modulation (PAM) - modulație în amplitudine a impulsurilor

Pulse Code Modulation (PCM) - modulație prin impulsuri codificate

punch [in data processing] - mașină de perforat

(punch) card - cartelă de perforat

punch path - traseu de perforare

punch station - post de perforare

(punch) tape - bandă de perforat

(punched) card - cartelă perforată

(punched) tape - bandă perforată

punched tape reader - cititor de bandă perforată

punch(ing) position - poziție a perforației

pure binary numeration system - sistem (de numerație) binar

(to) purge - (a) elimina versiunile vechi (ale fișierelor)

pushdown list - stivă, 1 [listă de articole]

pushdown storage - stivă, 2 [tip de memorie]

pushup list - coadă [listă în organizarea datelor]

pushup storage - memorie cu listă directă

Q

Quadruple Amplitude Modulation (QAM) - modulație în amplitudine cvadruplă

quadruple (length) register - registru cvadruplu

qualified name - nume calificat

quality assurance (of a system) (QA) - asigurare a calității (unui sistem)

quantization (of a quantity) - cuantificare

(to) quantize - (a) cuantifica

quantum - cuantă [tranșă de timp]

quarter-squares multiplier - multiplicator parabolic

quartet (of binary characters) - cvartet (de elemente binare)

QUEL - limbaj QUEL

queue - coadă

queue discipline - disciplină asociată cozii

queue management - gestiunea cozii

quintet (of binary characters) - cvintet (de elemente binare)

QWERTY keyboard - tastatură QWERTY

R

race condition - condiție de cursă

radial transfer - transfer radial

radix - bază de numerație

radix complement - complement al bazei (de numerație)

radix numeration system - sistem de numerație cu bază

radix point - separare fracționară

random access memory - memorie vie

random number - număr aleator

random number sequence - șir de numere aleatoare

raster display device - dispozitiv de afișare în rastru

raster graphics - infografie prin rastru

raster plotter - trasator prin rastru

raster unit - unitate de rastru

rational number - număr rațional

(to) re-route - (a) trimite pe o altă cale

(to) read - (a) citi

read cycle time - timp de ciclu de citire

read head - cap de citire [magnetic]

read-only storage - memorie numai pentru citire

read path - traseu de citire

read station - post de citire

read/write head - cap de citire-scriere

read/write slot - fereastră de citire-scriere

reader [in data processing] - cititor [în prelucrarea datelor]

reading - citire

real address - adresă reală

real storage - memorie reală

real time [qualifier] - (în) timp real

real-time operation (in analogue computing) - operare în timp real (în calculul analogic)

real time output - ieșire în timp real

reconfiguration - reconfigurare

(to) reconfigure - (a) reconfigura

record [in data processing] - înregistrare [în prelucrarea datelor]

record counter - contor de înregistrări

record format - format al înregistrării

record layout - macheta unei înregistrări

record length - lungime a înregistrării

record pointer - pointer al înregistrării

recover - refacere

(to) recover - (a) recupera

recursive routine - rutină recursivă

recursive subroutine - subprogram recursiv

recursively-defined sequence - șir (definit)

recurent

reel (for data recording) - bobină (pentru înregistrarea datelor)

reentrant procedure - procedură reen-trantă

reentrant program - program reentrant

reentrant routine - rutină reentrantă

reentrant subroutine - subprogram reentrant

reentry point - punct de revenire

reference edge - margine de referință

referential integrity - integritate referențială

refresh - reîmprospătare

refresh rate - rată de reîmprospătare

register [in data processing] - registru [în prelucrarea datelor]

register length - lungime a registrului

(to) reject - (a) refuza

rejection - refuz

relation - relație

relation scheme - schemă de relație

relational algebra - algebră relațională

relational calculus - calcul relațional

relational data base - bază de date relațională

relational model - model (de date) relațional

relational query - cerere relațională

relative address - adresă relativă

relative addressing - adresare relativă

relative command - comandă relativă

relative coordinate - coordonată relativă

relative error - eroare relativă

relay - releu

relocatable address - adresă relocabilă

relocatable program - program relocabil

(to) relocate - (a) reloca

remote batch entry - introducere de loturi de date de la distanță

remote batch processing - prelucrare pe loturi la distanță

remote job entry (RJE) - introducere de lucrări de la distanță

repetitive addressing - adresare repetitivă

repetitive operation [in analog computing] - operare repetitivă

representation of data - reprezentare a datelor

requirement - cerință (a unui sistem)

requirement analysis - analiză a cerințelor

reserved word - cuvânt rezervat

(to) reset (a counter) - (a) readuce la starea inițială (un numărător)

(to) reset (a data-processing device) - (a) restaura

reset (of a bistable circuit) - inițializare (a unui circuit bistabil)

resident - rezident

resolver - element de transformare a coordonatelor

resource allocation - alocare de resurse

response time (of a computer system) - timp de răspuns (al unui calculator cu program memorat)

(to) restart - (a) relua

restart [of the execution of a program] - reluare [a execuției unui program]

restart condition - condiție de reluare

restart instruction - instrucțiune de reluare

result [of an operation] - rezultat [al unei operații]

retention period - perioadă de reținere

(to) retrieve - (a) regăsi (date)

(to) return, 1[binding] - (a) reveni, 1[printr-o variabilă]

(to) return, 2[linking] - (a) reveni, 2[printr-o legătură]

return-to-reference recording - înregistrare cu revenire la un nivel de referință

return-to-zero recording - înregistrare cu revenire la zero

reusable program - program reutilizabil

reusable routine - rutină reutilizabilă

reverse channel - canal de răspuns

reversible counter - numărător reversibil [în prelucrarea datelor]

(to) rewind - (a) rebobina

(to) right-justify, 1[a page] - (a) alinia la dreapta

(to) right-justify, 2[a register] - (a) cadra la dreapta

ring, 1[signal] - semnal de legătură

ring, 2[structure] - inel

ring back system - sistem cu reapelare

ring network - rețea în inel

ripple carry - transport în valuri

robotics - robotică

(to) roll in - (a) interna (date)

(to) roll out - (a) externa (date)

rolling - defilare verticală (a unei ferestre)

rotation [in computer graphics] - rotație [în infografie]

rotational position sensing - detectare a poziției unghiulare

(to) round - (a) rotunji

(to) round down - (a) rotunji prin lipsă

(to) round off - (a) rotunji la valoarea cea mai apropiată

(to) round off [statistically-symmetrical] - (a) rotunji la valoarea cea mai apropiată [statistic-simetrică]

(to) round up - (a) rotunji prin adaos

rounding error - eroare de rotunjire

route - rută

(to) route - (a) stabili un traseu

routine - rutină

routing - dirijare

rubber-banding - etirare

S

(to) sample - (a) eșantiona [în prelucrarea datelor]

(to) sample (signals) - (a) eșantiona (semnale)

sampling interval - interval de eșantionare

(to) save - (a) salva (pe un suport extern)

scalar [real] - scalar

(to) scale - (a) reduce la scară

scale factor - factor de scară

scaling (in computer graphics) - schimbarea de scară (în infografie)

scanner [in data processing] - explorator

scanning (of data) - explorare (de date)

(to) schedule (jobs or tasks) - (a) planifica (lucrări, sarcini)

scrolling (of a window) - defilare (a unei ferestre)

search - căutare

(to) search - (a) căuta

search cycle - ciclul de căutare

search key - cheie de căutare

search time - timp de explorare

second normal form - forma normală 2

secondary channel - canal secundar

secondary index - index secundar

secondary storage - memorie secundară

sector - sector (pe un disc)

sector [of a track or band] - sector

sectoring hole - orificiu de sectorizare

(to) seek - (a) deplasa capul (pe disc)

seek time - timp de poziționare

seek time (of a magnetic head) - timp de deplasare

segment - segment

(to) segment - (a) segmenta

segment (in computer graphics) - segment (în infografie)

selective dump - vidaj selectiv

self-relative address - adresă autorelativă

self-relative addressing - adresare autorelativă

semantics - semantică

semaphore [variable] - semafor [variabilă]

sender - expeditor

septet (of binary characters) - septet (de elemente binare)

sequence [in programming] - secvență

(to) sequence [action] - (a) ordona

(to) sequence by merging - (a) ordona prin fuzionare

sequence check - verificare a secvenței

sequential - secvențial

sequential (digital) circuit - circuit (digital) secvențial

sequential access - acces secvențial

sequential element - element secvențial

sequential operation - funcționare secvențială

serial - (în) serie [în prelucrarea datelor]

serial-access storage - memorie cu acces secvențial

serial adder - sumator serie

serial addition - adunare serie

serial data transmission - transmisiune serială de date

serial input-output - intrări-ieșiri seriale

serial port - port serial

server - server

session - sesiune

session layer - nivel sesiune

(to) set [in data processing] - (a) poziționa [în prelucrarea datelor]

(to) set (a counter) - (a) încărca (un numărător)

sexadecimal, 1[value or state] - hexazecimal, 1[valoare sau stare]

sexadecimal, 2[qualifier of a numeration system] - hexazecimal, 2[calificativ al unui sistem de numerație]

sextet (of binary characters) - sextet (de caractere binare)

shared variable - variabilă partajată

shielded cable - cablu ecranat

shielding - ecranare [în infografie]

shift [of characters or of a word] - deplasare [a caracterelor sau a unui cuvânt]

shift-in character - caracter de intrare în cod

shift-out character - caracter de ieșire din cod

shift register - registru de deplasare

sign binary digit - cifră binară de semn

sign bit - bit de semn

sign character - caracter de semn

sign digit - cifră de semn

sign position - poziție de semn

signal [physical support of information] - semnal [suport fizic al informației]

signal converter - convertor de semnale

signal regeneration - regenerare a semnalului

signal transformation - transformare a semnalului

significant digit - cifră semnificativă

significant digit arithmetic - calcul aritmetic cu cifre semnificative

simple buffering - alocare statică de memorie tampon

simulation - simulare

simulation language - limbaj de simulare

simultaneous - simultan

simultaneous operation - funcționare simultană

single step operation - execuție pas cu pas

single-precision [qualifier] - în precizie simplă [calificativ]

single-precision-extended - format extins în precizie simplă

single-precision (format) - format de bază în precizie simplă

single-sided disk - disc simplă față

site - sit [loc]

skeletal code - schelet macro

skew - oblicitate [în prelucrarea datelor]

skew (of a recorded binary character) - efect de oblicitate (al unui caracter binar înregistrat)

slave - aservit

snapshot (program) - program de analiză selectivă

snapshot dump - vidaj dinamic selectiv

socket - soclu

soft copy - imagine video

soft error - eroare intermitentă

soft sectored disk - disc cu sectorizare logică

soft sectoring - sectorizare logică

software - soft

software package - pachet de programe

software piracy - piraterie (informatică)

(to) sort - (a) sorta

sorting - sortare
source language - limbaj sursă
source module - modul sursă
source program - program sursă
space (character) - caracter spațiu
span - mărime a domeniului de variație
special character - caracter special
specification (of a system) - specificație (a unui sistem)
spooling - spooling
spot punch - mașină de perforat care execută perforațiile una câte una
spreadsheet program - program cu scheme dispersate
SQL (Structured Query Language) - limbaj SQL
stable state - stare stabilă
stack pointer - indicator de stivă
standing-on-nines carry - transport blocat la nouă
star network - rețea cu topologie stea
start of heading character - caracter de început al antetului
start of text character - caracter de început al textului
starvation - blocaj
statement - instrucțiune generală (de programare)
static dump - vidaj static
static priority - prioritate statică
static storage - memorie statică
static test mode - mod de verificare static
staticizer - convertor serie-paralel
status flag - indicator de stare
stepwise refinement - rafinare progresivă
stop instruction - instrucțiune de oprire
storage [of data] - memorare (de date)
storage (action) - memorare
storage allocation - alocare a memoriei
(storage) capacity - capacitate (de memorare)
storage cell [data medium] - celulă de memorie
storage (device) [store] - memorie, 1[dispozitiv]

storage element [of a data medium] - element de memorie
storage image - imagine memorie
(storage) location - locație de memorie
storage protection - protecție a memoriei
(to) store, 1[placing data in a storage device] - (a) memora, 1[a plasa date în memorie]
(to) store, 2[retaining data in a storage device] - (a) memora, 2[a reține date în memorie]
straight-line coding, 1[set of instructions] - secvență fără bucle
straight-line coding, 2[programming technique] - programare fără bucle
stratified language - limbaj stratificat
streaming tape drive - unitate de bandă cu deplasare continuă
streaming tape drive [streamer] - derolor în continuu
string - șir [în prelucrarea datelor]
stroke character generator - generator de caractere prin linii
stroke device - cititor de curbe [în infografie]
structured programming - programare structurată
(structured) walk-through - revizie structurată
subroutine - subprogram
subscript - indice (inferior) [în prelucrarea datelor]
substitute character - caracter de înlocuire
subtractor - scăzător
summary punch - mașină de perforat recapitulativă
summer - sumator (analogic)
summing integrator - integrator sumator
superkey - super-cheie
supervisory program - (program) supervizor
swapping - interschimbare (de date)
switch indicator - indicator de condiție
switching function [in mathematics] - funcție logică
switching variable - variabilă logică

switchpoint - comutator [în prelucrarea datelor]

syllable - silabă

symbol - simbol

symbol string - șir de simboluri

symbolic address - adresă simbolică

symbolic addressing - adresare simbolică

symbolic logic - logică matematică

symmetrical list - listă simetrică

sync pulse - impuls de sincronizare

synchronization - sincronizare [în informatică]

synchronous idle - caracter de sincronizare

synchronous mode - mod sincron

synchronous transmission - transmisie sincronă

syntax - sintaxă

system analysis - analiză de sistem

system call - apel sistem.

(system) configuration - configurație (a unui sistem de calcul)

system description - descriere a sistemului

system design - proiectare a sistemului

system development - dezvoltare de sistem

system documentation - documentație a unui sistem

system follow-up - urmărire sistem

system generation - generare de sistem

(system) house-keeping - întreținere și contabilizare (a unui sistem)

(system) integration - integrare (a unui sistem)

system life cycle - ciclul de viață a unui sistem

system maintenance - întreținere a unui sistem

system software - software de sistem

system support - susținere sistem

T

table - tabelă

table [of data] - tablou [de date]

table lookup - explorare a unui tabel

tablet - tableță

tabulator - tabulator

tag [in data organization] - etichetă, 1 [în prelucrarea datelor]

tape - bandă

tape header - antet de bandă

tape reproducer - reproducător de bandă

(tape) row - rând de bandă

(tape) spool - mosor

target language - limbaj rezultat

target program - program rezultat

task - sarcină [entitate de lucru]

TCP (Transmission Control Protocol) - protocol de control al transmisiilor

teleconferencing - teleconferință

telephone - telefon

teletext - teletext

teletype (TTY) - teletiprimator

telex, 1[method] - telex, 1[metodă]

telex, 2[device] - telex, 2[aparatură]

tens complement - complement la zece

terminal - terminal

terminal character set - set de caractere al unui terminal

ternary, 1[value or state] - ternar, 1[valoare sau stare]

ternary, 2[qualifier of a numeration system] - ternar, 2[calificativ al unui sistem de numerație]

test plan - plan de testare

text editing - editare de text

text editor - editor de text

text file - fișier text

text processing - prelucrare de texte

thermal printer - imprimantă termică

third normal form - forma normală 3

threshold function - funcție prag

threshold gate - poartă de prag

threshold operation - operație de prag

throughput - productivitate (a unui calculator)

thumb wheel - moletă

time scale factor - factor de scară pentru timp

time sharing - distribuire a timpului

time slicing - partajare a timpului

timer [register] - contor de timp [în prelucrarea datelor]
timing diagram - diagramă de timp
token - jeton
token ring - rețea de tip Token ring
top-down - descendent
touch screen - ecran tactil
trace program - program de trasare
track [on a data medium] - pistă
track and hold unit - unitate de urmărire și reținere (a variabilelor analogice)
track density - densitate de pistă
track pitch - pas transversal
trackball - bilă de urmărire
tracking (in computer graphics) urmărire (în infografie)
tracking symbol - simbol de urmărire
transceiver - transmisiător-receptor
(to) transcribe - (a) transcrie
(to) transfer [data] - (a) transfera [date]
transfer interpreter - interpretator prin transfer
transfer time [in data transmission] - timp de transfer [în transmisia de date]
(to) transform - (a) transforma
transitive closure - închidere tranzitivă
(to) translate [in programming languages] - (a) traduce [în limbaje de programare]
translate phase - fază de traducere
translating (of display elements) - traducere (a elementelor grafice)
translating time - durată a traducerii
translation time - timp de traducere
translator [program] - traductor [de limbaje]
translator directive - directivă de traducere
(to) transliterate - (a) translitera
transmission [of information] - transmisiune [de informații]
transmission control character - caracter de comandă în transmisia de date
transmission media - mediu de transmisie
(to) transmit - (a) transmite

transport layer - nivel (de) transport
tree network - rețea arborescentă
tree search - căutare arborescentă
trigger - declanșator
(to) trigger - (a) declanșa
trigger circuit - circuit basculant
triple (length) register - registru triplu
triple precision [qualifier] - în precizie triplă [calificativ]
triplet (of binary characters) - triplet (de elemente binare)
truncation error - eroare de trunchiere
truncation (of a computation process) - trunchiere (a unui proces de calcul)
truncation (of a string) - trunchiere (a unui șir)
truth table - tabel de adevăr
tumbling (of display elements) - răsturnare (a elementelor grafice)
turnaround time - timp de trecere prin sistem
two-address instruction - instrucțiune cu două adrese
two-out-of-five code - cod doi din cinci
two-plus-one address instruction - instrucțiune cu două plus una adrese
twos complement - complement la doi
type bar - bară de tipărire

U

unconditional jump - salt necondiționat
unconditional jump instruction - instrucțiune de salt necondiționat
unit string - șir monoelement
unit test (of a program) - test unitar (al unui program)
unnormalized number - număr nenormalizat
(to) unpack - (a) despacheta
unrecoverable error - eroare nerecuperabilă
unstable state - stare instabilă
unstratified language - limbaj nestratificat
(to) unwind - (a) derula
(to) upload - (a) încărca (date de la un dispozitiv aservit)
usability test - test de utilizabilitate

user [of a computer system] - utilizator (al unui sistem informatic)

user coordinate - coordonată a utilizatorului

user interface - interfață cu utilizatorul

user manual - manual de utilizare

user programs interface - interfață cu programele utilizatorului

(user) terminal - terminal (de utilizator)

utility program - program utilitar

V

vacuum column - coloană cu vid

validation (test) (of a system) - test de validare (a unui sistem)

valuator - comparator, 1 [în infografie]

variable, 1 [entity] - variabilă

variable, 2 [in programming] - variabilă (în programare)

variable function generator - generator de funcție variabilă

variable-length record - înregistrare cu lungime variabilă

variable-point representation system - sistem de reprezentare cu virgulă variabilă

vector [ordered set of scalars] - vector [mulțime ordonată de scalari]

vector generator - generator de vectori

Veitch diagram - diagramă Veitch

Venn diagram - diagramă Venn-Euler

verification (test) - test de verificare (a unui sistem)

verifier - verificator

vertical tabulation character - caracter de tabulare verticală

viewport - zonă activă (a ferestrei)

virgin medium - suport neînregistrat

virtual address - adresă virtuală

virtual push button - tastă virtuală

virtual space (in computer graphics) - spațiu virtual (în infografie)

virtual storage - memorie virtuală

virus - virus (informatic)

visual display terminal (VDT) - terminal de afișare

volatile storage - memorie neremanentă

W

WAN (Wide Area Network) - rețea de arie largă

web - web

weight [in positional representation] - pondere [în reprezentare pozițională]

who are you? - "cine sunteți?" [semnal]

window [in computer graphics] - fereastră [în infografie]

window/viewport transformation - transformare fereastră-zonă activă (a ferestrei)

wire - cablu [dispozitiv]

wire frame representation - reprezentare în "cadru" de sârmă

word - cuvânt

word length - lungime a cuvântului

word processor - procesor de text

word-organized storage - memorie organizată pe cuvinte

work station - post de lucru

work station (in a network) - stație de lucru

work(ing) space [storage location] - spațiu de lucru (în memorie)

world coordinate - coordonată universală

wraparound - înfășurare (a imaginii)

(to) write - (a) scrie

write cycle time - timp de ciclu de scriere

write head - cap de scriere

write protection label - etichetă de protecție a scrierii

writing - scriere

Z

zero [in data processing] - zero [în prelucrarea datelor]

zero address instruction - instrucțiune fără adresă

zero suppression - suprimare a zerourilor

(to) zerofill - (a) umple cu zerouri

zone punch - perforație de zonă

zooming - mărirea distanței focale

INDEX FRANCEZ - ROMÂN

A

- à 8 bits** - pe 8 biți
- abandonner** - (a) abandona
- abstraction des données** - abstractizare a datelor
- accès [processus]** - acces (la informație)
- accès direct** - acces direct
- accès direct en mémoire** - acces direct în memorie
- accès multiple avec la détection de la porteuse et des collisions** - acces multiplu cu detectarea purtătoarei și detecția coliziunilor
- accès sélectif** - acces direct
- accès séquentiel** - acces secvențial
- accéder** - (a) accesa
- accumulateur [régistre de mémoire]** - acumulator [registru de memorie]
- accusé de réception (positif)** - confirmare pozitivă
- accusé de réception négatif** - confirmare negativă
- accuser réception** - (a) confirma
- adapter** - (a) adapta
- adapteur** - adaptor
- adapteur (d'interface) de communications asynchrones** - adaptor de comunicații asincrone
- adapteur de ligne** - adaptor de linie
- adapteur de voie** - adaptor de canal
- addition parallèle** - adunare paralelă
- addition série** - adunare serie
- additionneur** - sumator
- additionneur complet** - (circuit) sumator complet
- additionneur parallèle** - sumator paralel
- additionneur sans propagation de retenue** - sumator fără propagarea cifrei de transport
- additionneur série** - sumator serie
- additionneur-soustracteur** - sumator-scăzător
- administrateur** - administrator
- administrateur d'une base de données** - administrator al bazei de date
- adressable** - adresabil
- adressage** - adresare
- adressage à progression automatique** - adresare cu progresie automată
- adressage absolu** - adresare absolută
- adressage auto-relatif** - adresare auto-relativă
- adressage calculé** - adresare calculată
- adressage différencié** - adresare indirectă pe mai multe niveluri
- adressage direct** - adresare directă
- adressage immédiat** - adresare imediată
- adressage implicite** - adresare implicită
- adressage indirect** - adresare indirectă
- adressage relatif** - adresare relativă
- adressage répétitif** - adresare repetitivă
- adressage symbolique** - adresare simbolică
- adresse** - adresă
- adresse absolue** - adresă absolută
- adresse auto-relative** - adresă autorelativă
- adresse calculée** - adresă calculată
- adresse d'instruction** - adresă a instrucțiunii
- adresse (de) base** - adresă de bază
- adresse (de) piste** - adresă de pistă
- adresse directe** - adresă directă
- adresse effective** - adresă efectivă
- adresse indirecte** - adresă indirectă
- adresse réelle** - adresă reală
- adresse relative** - adresă relativă
- adresse symbolique** - adresă simbolică
- adresse translatable** - adresă relocabilă
- adresse virtuelle** - adresă virtuală

adresser - (a) adresa

affichage - afișare

affichage par page - afișare în mod pagină

afficher - (a) afișa

affinement progressif - rafinare progresivă
“l'âge de fer” dans l'histoire des ordinateurs - “epoca fierului” în construcția de calculatoare

aiguillage [en traitement de données] - comutator [în prelucrarea datelor]

ajouter, 1[bases de données] - (a) adăuga, 1[baze de date]

ajouter, 2[fichiers] - (a) adăuga, 2[fișiere]

algèbre relationnelle - algebră relațională

algorithme - algoritm

algorithme cryptographique - algoritm criptografic

algorithme de compression - algoritm de compresie

algorithme de remplacement de page - algoritm de înlocuire de pagină

alimentation en papier - alimentare cu hârtie

allocation devancée - alocare cu prelevare forțată

alphabet [sens général] - alfabet

alphanumérique - alfanumeric

altéré - alterat

amorce - preîncărcător

amorce de début (de bande magnétique) - amorsă de început de bandă magnetică

amorcer - (a) preîncărca

amplificateur de ligne - amplificator de linie

amplificateur opérationnel - amplificator operațional

analogique - analogic

analyse de l'information - analiză a informației

analyse de système - analiză de sistem

analyse des besoins - analiză a cerințelor

analysé des données - analiză a datelor

analyse des données [base de données] - analiză a datelor [baze de date]

analyse fonctionnelle - analiză funcțională

analyseur - analizor

anneau de protection - inel de protecție

anneau de protection (d'un système) - inel de protecție (a unui sistem)

annuler - (a) anula acțiunea în curs

annuler l'allocation - (a) elibera

antémémoire - memorie ascunsă

anomalie détectée par le programme - defecțiune pusă în evidență prin program

appel [dans l'exécution d'un programme] - apelare

appel de page à la demande - transfer de pagină la cerere

appel de page anticipé - transfer de pagină anticipat

appel système - apel sistem

appelant - apelant [parte apelantă]

appelé - apelat [partea apelată]

appeler - (a) apela

application - aplicație (a unei mulțimi *A* într-o mulțime *B*)

appliquer - (a) aplica (o mulțime *A* într-o mulțime *B*)

appuyer sur une taster ou un bouton - (a) apăsa (o tastă sau un buton)

aptitude à l'interfonctionnement - interfuncționalitate

arbres B - arbori B

architecture client/serveur - arhitectură client/server

architecture d'ordinateur - arhitectura unui calculator

architecture du réseau - arhitectura rețelei

archive - arhivă

argument, 1[variable indépendante] - argument, 1[variabilă independentă]

argument, 2[valeur] - argument, 2[valoare]

arrêt dynamique - oprire dinamică

arrêter - (a) opri (definitiv)

arrière plan - fundal

arrondir - (a) rotunji

arrondir au plus près - (a) rotunji la valoarea cea mai apropiată

arrondir au plus près [statistiquement symétrique] - (a) rotunji la valoarea cea mai apropiată [statistic-simetrică]

arrondir par défaut - (a) rotunji prin lipsă
arrondir par excès - (a) rotunji prin adaos
article (logique) - înregistrare logică
article [en informatique] - articol
ascendant [qualificatif] - ascendent
assembler - (a) asambla
assembleur - asamblor
assembleur-désassembleur de paquets -
 asamblor-dezasamblor de pachete
assertion - aserțiune
asservi - aservit
assisté par ordinateur - asistat de calcu-
 lator
associer (une adresse) - (a) fixa (o adresă)
assurance de qualité (d'un système) -
 asigurare a calității (unui sistem)
asynchrone - asincron
atomique - atomic
attacher - (a) atașa
atténuation - atenuare
attribuer - (a) aloca
attribut - atribut
attribut premier - atribut prim
attribution de mémoire - alocare a me-
 moriei
attribution de ressources - alocare de re-
 surse
attribution devancée - alocare cu prelevare
 forțată
attribution dynamique de mémoire -
 alocare dinamică a memoriei
attribution dynamique (des ressources) -
 alocare dinamică (a resurselor)
attribution partielle - alocare parțială
 ("păstrează și așteaptă")
attribution processeur - alocare procesor
attributs du fichier - attribute ale fișierului
audit des transactions - înregistrare a
 tranzacțiilor
authentification - autentificare
authentifier - (a) autentifica
auto-réponse - (cu) răspuns automat
automatique [qualificatif] - automat [cali-
 ficativ]
automatisation - automatizare

automatiser - (a) automatiza
autorisation - autorizație
autorisation [base de données] - autori-
 zație [baze de date]
autoriser - (a) autoriza
avec maintien [qualificatif] - (cu) menți-
 nere [calificativ]
axiomes d'Armstrong - axiomele lui
 Armstrong

B

balayage automatique de la bande - (cu)
 căutare automată a benzii
balayage (de données) - explorare (de date)
bande - bandă
bande à perforer - bandă de perforat
bande de base - bandă de bază
bande (de fréquences) - bandă (de frec-
 vențe)
bande de papier - bandă de hârtie
**bande magnétique (pour stockage de
 données)** - bandă magnetică (pentru sto-
 carea datelor)
bande magnétique de système - bandă
 magnetică sistem
bande multipiste - grup de piste
bande perforée - bandă perforată
bande semi-perforée - bandă semiperforată
banque de données - bancă de date
barre d'impression - bară de tipărire
bascule bistable - circuit (basculant) bi-
 stabil
bascule monostable - circuit (basculant)
 monostabil
base de connaissances - bază de cunoștințe
base de développement - bază de dez-
 voltare
base de données - bază de date
base de données active - bază de date activă
base de données adaptée à l'objet - bază
 de date orientată spre obiecte
base de données cohérente - bază de date
 coerentă
base de données hiérarchique - bază de da-
 te ierarhică

base de données interactive - bază de date interactivă
base de données publique - bază de date publice
base de données relationnelle - bază de date relațională
base (de numération) - bază de numerație
base de séparation flottante - bază în virgulă mobilă
base (des puissances) - bază de putere
base du complément - bază a complementului
baud - baud
besoin - cerință (a unui sistem)
biais [écart systématique] - abatere sistematică
bibliothèque (de données) - bibliotecă (de date)
bibliothèque (de programmes) - bibliotecă (de programe)
bidirectionnel - bidirecțional
binare, 1[valeur ou état] - binar, 1[valoare sau stare]
binare, 2[qualificatif d'un système de numération] - binar, 2[calificativ al unui sistem de numerație]
bip - unitate radio portabilă pentru alarmă [pager]
bit de parité - bit de paritate
bit de signe - bit de semn
bit le moins significatif - bitul cel mai puțin semnificativ
bit le plus significatif - bitul cel mai semnificativ
bits par pouce - biți pe inch
bits par seconde (bps) - biți pe secundă (bps)
blanc - blanc, 1[caracter]
bloc - bloc
bloc [de mots ou d'octets] - bloc (de cuvinte sau octeți)
bloc contrôle de processus - bloc de control al procesului
bloc de contrôle du fichier - bloc de control al fișierului (FCB)
bloc (de données) - bloc (de date)

bloc fonctionnel - bloc funcțional
bloquage (d'un réseau) - blocaj (al unei rețele)
bobine (pour l'enregistrement des données) - bobină (pentru înregistrarea datelor)
bogue - defect de soft
boîte aux lettres [pour messagerie électronique] - cutie poștală
bord de référence - margine de referință
bouclage (d'image) - înfășurare (a imaginii)
boucle - inel
boucle [dans un programme] - ciclu (într-un program)
boucle fermée - ciclu închis
boule de poursuite - bilă de urmărire
boule roulante - bilă rulantă
brancher - (a se) ramifica
brancher [rajouter] - (a) conecta (echipamente)
bras d'accès - braț de acces
bruit - zgomot
bureautique - birotică
bus de données - magistrală de date

C

câble - cablu
câble [dispositif] - cablu [dispozitiv]
câble à fibres optiques - cablu cu fibre optice
câble bifilaire - cablu bifilar
câble coaxial - cablu coaxial
câble de modem nul - (cablu de) modem nul
câble protégé - cablu ecranat
caché - invizibil [calificativ pentru fișiere]
cadre - cadru
cadre de page - cadru de pagină
cadre de surimpression - cadru de supraimprimare
cadrer - (a) cadra
cadrer à droite - (a) cadra la dreapta
cadrer à gauche - (a) cadra la stânga
cahier des charges - caiet de sarcini
calcul en chiffres significatifs - calcul aritmetic cu cifre semnificative
calcul en temps réel (en calcul analogique) - operare în timp real (în calculul analogic)

calcul relationnel - calculul relațional
calculateur analogique - calculator analogic
calculateur de processus - calculator de proces
calculateur hybride - calculator hibrid
calculateur numérique - calculator numeric
calculatrice - mașină de calculat
capabilité - capabilitate
capacité d'adressage (en infographie) - capacitate de adresare (în infografie)
capacité de la voie - capacitatea canalului
capacité (de mémoire) - capacitate (de memorare)
caractère - caracter
caractère accusé de réception (positif) - caracter de confirmare a recepției [pozitiv]
caractère accusé de réception négatif - caracter de confirmare negativă a recepției
caractère d'annulation - caracter de anulare
caractère d'annulation de bloc - caracter de anulare a blocului
caractère d'échappement - caracter de ieșire
caractère d'échappement de transmission - caracter de modificare a semnificației codului
caractère d'interrogation - caracter de interogare
caractère d'oblitération - caracter de ștergere
caractère de changement de code - caracter de schimbare a codului
caractère de changement de jeu - caracter de schimbare a setului
caractère de commande - caracter de comandă
caractère de commande d'appareil - caracter de comandă a dispozitivului
caractère de commande de transmission - caracter de comandă în transmisia de date
caractère de contrôle de l'impression - caracter de control al tipăririi
caractère de mise en page - comandă de paginare

caractère de présentation de feuille - caracter de salt de pagină
caractère de remplissage - caracter de umplere
caractère de remplissage [en transmission de données] - caracter de umplere [în transmisia de date]
caractère de remplissage des paquets - caracter de umplere (a pachetelor)
caractère de signe - caracter de semn
caractère de substitution - caracter de înlocuire
caractère de synchronisation - caracter de sincronizare
caractère de tabulation horizontale - caracter de tabulare orizontală
caractère de tabulation verticale - caracter de tabulare verticală
caractère début d'en-tête - caracter de început al antetului
caractère début de texte - caracter de început al textului
caractère en code - caracter de intrare în cod
caractère espace - caracter spațiu
caractère espace arrière - caracter de salt înapoi
caractère fin de bloc de transmission - caracter de sfârșit al blocului de transmisiune
caractère fin de support - caracter de sfârșit al suportului
caractère fin de texte - caracter de sfârșit al textului
caractère fin de transmission - caracter de sfârșit al transmisiei
caractère graphique - caracter grafic
caractère hors code - caracter de ieșire din cod
caractère interligne - caracter de salt (interlinii)
caractère magnétique - caracter magnetic
caractère nul - caracter nul
caractère optique - caracter optic
caractère retour de chariot - caracter de întoarcere a carului

caractère séparateur (d'informations) - caracter separator
caractère sonnerie - caracter de apel
caractère spécial - caracter special
caractère substitut - caracter de înlocuire
caractères par pouce - caractere pe inch
caractères par seconde (cps) - caractere pe secundă (cps)
caractéristique, 1[d'un logarithme] - caracteristică, 1[a unui logaritm]
caractéristique, 2[en numération à séparation flottante] - caracteristică, 2[în reprezentarea cu virgulă mobilă]
carte - cartelă
carte à aiguilles - cartelă cu creștături
carte à fenêtre - cartelă cu microfilm
carte à perforations marginales - cartelă cu perforații marginale
carte (à perforer) - cartelă de perforat
carte de la mémoire - hartă a memoriei
carte magnétique - cartelă magnetică
carte perforée - cartelă perforată
cartouche de disques - cartuș de discuri
case - buzunar (de cartele)
cassette (de bande magnétique) - casetă (de bandă magnetică)
cassette magnétique - casetă magnetică
catalogue - catalog
catalogue [base de données] - catalog [baze de date]
cataloguer - (a) cataloga
cellule binaire (de mémoire) - celulă binară (de memorie)
cellule de mémoire - celulă de memorie
chaîne - șir [în prelucrarea datelor]
chaîne alfabétique - șir alfabetic
chaîne de caractères - șir de caractere
chaîne de chiffres binaires - șir de cifre binare
chaîne de symboles - șir de simboluri
chaîne unitaire - șir monoelement
chaîne vide - șir vid
champ de données - câmp de date
champ de visée - câmp de țintă

changement d'échelle (en infographie) - schimbare de scară (în infografie)
changement de ligne - avans de linie
charge de page - încărcare de pagină
charger (les données) - (a) încărca (date)
charger (les données) d'un dispositif asservi - a încărca (date de la un dispozitiv aservit)
charger (un compteur) - (a) încărca (un numărător)
chargeur (absolut) - încărcător (absolut)
chargeur (d'imprimante) - tractor de imprimantă
chargeur (de disques) - pachet de discuri
chargeur autonome - pachet de discuri autonom
chemin alternatif - drum alternativ
chemin (d'accès) - cale
chemin de cartes - traseu al cartelelor
chemin de lecture - traseu de citire
chemin de perforation - traseu de perforare
chiffre, 1[symbole] - cifră
chiffre, 2[code] - cifru
chiffre binaire - cifră binară
chiffre de signe - cifră de semn
chiffre décimal - cifră zecimală
chiffre le moins significatif - cifra cea mai puțin semnificativă
chiffre le plus significatif - cifra cea mai semnificativă
chiffre significatif - cifră semnificativă
chiffrer - (a) digitiza
chiffrer [coder] - (a) cifra
cinquième forme normale - forma normală 5
circuit de retard - circuit de întârziere
circuit (digital) combinatoire - circuit (digital) combinațional
circuit (digital) séquentiel - circuit (digital) secvențial
circuit équilibré - circuit echilibrat
clavier - tastatură
clavier alphanumérique - claviatură alfanumerică

clavier QWERTY - tastatură QWERTY

clé - cheie

clé [identificateur de données] - cheie [identificator de date]

clé candidate - cheie-candidat

clé (d'un dispositif de commande) - cheie (a unui dispozitiv de comandă)

clé de chiffre - cheie de cifrare

clé de recherche - cheie de căutare

clé primaire - cheie primară

client - client

clignotement (en infographie) - afișare intermitentă

clôture - zonă activă (a ferestrei)

clôture transitive - închidere tranzitivă

codage bipolaire - codificare bipolară

codage de phase - codificare a fazei

codage par modulation de fréquence - codificare prin modulație în frecvență

code - cod

code à barres - cod de bare

code alphabétique - cod alfabetic

code alphanumérique - cod alfanumeric

code Baudot - cod Baudot

code biquinaire - cod bicvinar

code carte - cod cartelă

code correcteur d'erreurs - cod corector de erori

code d'accès - cod de acces

code d'autorisation - cod de autorizare

code (d')opération - cod (de) operație

code de carte - cod de cartelă

code (de données) - cod de date

code des instructions (d'un ordinateur) - cod mașină

code détecteur d'erreurs - cod detector de erori

code deux sur cinq - cod doi din cinci

code Gray - cod Gray

code Hamming - cod Hamming

code numérique - cod numeric

code plus trois - cod prin exces de trei

coder - (a) coda, (a) codifica

coder [en conversion de code] - (a) codifica (în conversie de cod)

codet - combinație de cod

codeur, 1[convertisseur de code] - codificator, 1[convertor de cod]

codeur, 2[convertisseur de données] - codor [convertor de date]

collecte des données [pour traitement de données] - culegere de date [în prelucrarea datelor]

collection - colecție

collision - coliziune

colonne (de carte) - coloană (a unei cartele perforate)

combinaison de code - combinație de cod

comité de révision - comitet de control al configurației

commande à distance - comandă la distanță

commande absolue - comandă absolută

commande d'affichage - comandă de afișare

(commande de) présentation de page suivante - salt de poziționare la pagina următoare

commande de processus - comandă de proces

commande numérique - comandă numerică

commande relative - comandă relativă

commander un espace arrière - (a) comanda un spațiu înapoi

commentaire - comentariu (al unui program)

communication - comunicație

communication asynchrone - comunicație asincronă

communication binaire synchrone - comunicare binară sincronă

communication de données - comunicare de date

communication entre processus - comunicație între procese

communication (par lots) sans confirmation - comunicare (în loturi) fără confirmare

commutation de la voie - comutarea canalului

commutation de paquets - comutare de pachete

- commutation de têtes** - comutare de capete
commutation du contexte - comutare a contextului
comparaison logique - comparație logică
comparateur, 1[en infographie] - comparator, 1[în infografie]
comparateur, 2[en calcul analogique] - comparator, 2[în calcul analogic]
comparer - (a) compara
compatible au niveau du connecteur - compatibile la nivel conector
compilateur - compilator
compilation dépendante - compilare dependentă
compilation indépendante - compilare independentă
compiler - (a) compila
complément - complement
complément à deux - complement la doi
complément à dix - complement la zece
complément à la base - complement al bazei (de numerație)
complément à neuf - complement la nouă
complément à un - complement la unu
complément restreint - complement restrâns al bazei
complémenteur - complementator
composition automatique du numéro - (cu) formare automată a numărului
composition en sortie d'ordinateur sur microformes (COM) - compoziție la ieșirea din calculator pe microfilme
compression - compresie
comprimer - (a) comprima
compte privilégié - cont privilegiat
compteur [en traitement des données] - numărător [în prelucrarea datelor]
compteur d'enregistrements - contor de înregistrări
compteur-décompteur - numărător reversibil [în prelucrarea datelor]
compteur modulo-*n* - numărător modulo-*n*
concentrateur - concentrator
conception de système - proiectare a sistemului
conception logique de système - proiectare conceptuală a sistemului
concurrence - concurență
concurrence [bases de données] - concurență [baze de date]
concurrent [qualificatif] - concurent [calificativ]
condenser - (a) împacheta
condition de course - condiție de cursă
condition de reprise - condiție de reluare
conditions d'entrée - condiție de intrare
conduit - conductă
confetti - confeti
configuration - configurație
configuration (d'un système) - configurație (a unui sistem de calcul)
configuration de trous - configurație a perforațiilor
configuration des matériels - configurație (a echipamentelor)
configuration point par point - configurație punct la punct
conformément - conform
connecter - (a) conecta
connecteur - conector
connecteur BNC - conector BNC
connecteur femelle - conector mamă
connecteur mâle - mufă tată
connectivité (des systèmes) - conectivitate (a sistemelor)
connexion automatique [authentification] - (cu) conectare automată
connexion des données - conexiune de date
connexion physique - conexiune fizică
consécutif - consecutiv
conserver - (a) salva (pe un suport extern)
consistence - consistență
console de visualisation - consolă [în sisteme informatice]
consommateur - consumator
consommateur [procédure] - consumator [procedură]
constante figurative - constantă figurativă
consultation de table - explorare a unui tabel

contexte de programation - mediu de programare
contrainte - constrângere
contraintes d'intégrité - restricții de integritate
contrôle à rédundance cyclique - control cu redundanță ciclică
contrôle d'accès - (mijloc de) control al accesului
contrôle de données - control al datelor
contrôle de ligne - control al liniei
contrôle des liens de données - control al legăturii de date
contrôle manuel - verificare manuală
contrôleur (d'entrée-sortie) - cuplor de intrare-ieșire
contrôleur de disque souple - controlor de disc flexibil
contrôleur de réseau - controlor de rețea
conversion (de données) - conversie de date
conversion analogique-numérique - conversie analogic-numerică
conversion numérique-analogique - conversie numeric-analogică
convertir (des données) - (a) converti (date)
convertisseur (de données) - convertor (de date)
convertisseur analogique-numérique - convertor (electronic) analogic-digital (CAD)
convertisseur de signal - convertor de semnale
convertisseur numérique-analogique - convertor numeric-analogic
convertisseur parallèle-série - convertor paralel-serie
convertisseur série-parallèle - convertor serie-paralel
coordonnée absolue - coordonată absolută
coordonnée d'appareil - coordonată a aparatului
coordonnée d'appareil normée - coordonată normată a aparatului
coordonnée d'utilisateur - coordonată a utilizatorului

coordonnée par accroissement - coordonată prin adăugare
coordonnée relative - coordonată relativă
coordonnée universelle - coordonată universală
copie d'archive - copie de arhivă
copie papier - copie imprimantă
copier - (a) copia
coroutine - corutină
correction automatique des erreurs - corecție automată a erorilor
couche magnetique - strat magnetic
courrier [messagerie] - poștă
courrier électronique [messagerie électronique] - poștă electronică
cracker - cracker [în engleză]
création de caractères par moyens optiques - crearea de caractere cu mijloace optice
cron - cron
cryptanalyse - criptanaliză
cryptographie - criptografie
cryptologie - criptologie
culbute (des éléments graphiques) - răsturnare (a elementelor grafice)
curseur - cursor
cycle (de fonctionnement) - ciclul de funcționare
cycle (de mémoire) - ciclul (de memorie)
cycle de recherche - ciclul de căutare
cycle de vie d'un système - ciclul de viață a unui sistem
cylindre (d'un disque magnétique) - cilindru (al unui disc magnetic)

D

datagramme - datagramă în exploatare
dé secours - de salvare
de sortie [qualificatif] - de ieșire [calificativ]
débit (d'un ordinateur) - productivitate (a unui calculator)
débit des bits - număr de biți pe secundă
débit des données - viteză de transmisie
débit effectif de transfert - debit efectiv de transfer

débit nominal de transfert - debit nominal de transfer

débrancher - (a) deconecta

décalage arithmétique - deplasare aritmetică

décalage circulaire - deplasare în circuit închis

décalage (de caractères ou d'un mot) - deplasare [a caracterelor sau a unui cuvânt]

décalage logique - deplasare logică

décimal, 1[*valeur* ou *état*] - zecimal, 1[*valoare* sau *stare*]

décimal, 2[*qualificatif d'un système de numération*] - zecimal, 2[*calificativ* al unui sistem de numerație]

déclencher - (a) declanșa

déclencheur - declanșator

décoder - (a) decodifica

décodeur, 1[*convertisseur de données*] - decodificator, 1[*convertor* de date]

décodeur, 2[*convertisseur de code*] - decodor [convertor de cod]

décomposition - descompunere [baze de date]

décomposition conservant les dépendances - descompunere care conservă dependențele

décomposition conservatrice - descompunere conservativă (fără pierderi)

décondenser - (a) despacheta

déconnecter - (a) deconecta

(se) déconnecter - a (se) deconecta (de la un sistem de calcul)

déconnexion automatique - (cu) deconectare automată

découpage de temps - partajare a timpului

dédié - dedicat

défilement (d'une fenêtre) - defilare (a unei ferestre)

défilement vertical (d'une fenêtre) - defilare verticală (a unei ferestre)

degré de multiprogrammation - grad de multiprogramare

délai de propagation - întârziere de propagare

délimiteur - delimitator

délit informatique - delict informatic

demande (de renseignements) - cerere (de informații)

démarrer (le système) - (a) porni (sistemul de operare)

demi-additionneur - semisumator

demi-soustracteur - semiscăzător

densité de bits - densitate de biți

densité de données - densitate de înregistrare

densité de pistes - densitate de pistă

densité de tassement - densitate de împachetare

densité physique d'enregistrement - densitate fizică a înregistrării

d'entrée [qualificatif] - de intrare [calificativ]

d'entrée et de sortie [qualificatif] - de intrare-ieșire [calificativ]

dépassement (de capacité), 1[d'un mot numérique] - depășire aritmetică

dépassement (de capacité), 2[d'un dispositif de mémoire] - depășire de capacitate

dépendance - dependență

dépendance fonctionnelle - dependență funcțională

dépendance jonctionnelle - dependență joncțională

dépendance polyvalente - dependență plurivalentă

déplacement de fréquence - deplasare de frecvență

dérroller - (a) derula

déroutement - derutare

désactiver des interruptions - (a) dezactiva întreruperi

descendant [qualificatif] - descendent

descripteur de processus - descriptor de proces

description du système - descriere a sistemului

destination - destinație

détection automatique des erreurs - detecție automată a erorilor

détection de la porteuse - detectare a purtătoarei	dispositif logique - dispozitiv logic
détection de position angulaire - detectare a poziției unghiulare	disposition (des données) - format
détection des collisions - detecție a coliziunilor	disposition de fichier - macheta unui fișier
détection par photostyle - detecție prin indicator optic	disposition d'enregistrement - macheta unei înregistrări
déterminé par événement - condus de evenimente	disque - disc
détourage - ocolire [decupare]	disque à sectorisation logique - disc cu sectorizare logică
deuxième forme normale - forma normală 2	disque dur [rigide] - disc fix
développement de système - dezvoltare de sistem	disque magnétique [support de données] - disc magnetic [suport de date]
développer - (a) expanda	disque optique - disc optic
dévideur - derulor în continuu	disque optique compact (CD-ROM) [cédérom] - disc optic compact (CD-ROM)
diagramme de planification - grafic rețea	disque simple-face - disc simplă față
diagramme de Veitch - diagramă Veitch	disque souple - disc flexibil
diagramme d'Euler - diagrama Venn-Euler	diviseur analogique - divizor analogic
diagramme temporel - diagramă de timp	document - document
dictionnaire des données - dicționar de date	documentation, 1 [gestion de documents] - documentare
diffusion - difuzare	documentation, 2 [ensemble de documents] - documentație
diffusion de paquets - difuziune de pachete	documentation d'un système - documentație a unui sistem
dimension de la zone tampon - dimensiunea tamponului	domaine - domeniu
directivă - directivă	domaine publique [en transmission d'informations] - domeniu public
directive d'assemblage - directivă de asamblare	donnée - dată
directive d'interprétation - directivă de interpretare	donnée alphanumérique - dată alfanumerică
directive de compilation - directivă de compilare	donnée analogique - dată analogică
directive de traduction - directivă de traducere	donnée d'entrée - dată de intrare
discipline associée à la file d'attente - disciplină asociată cozii	donnée de sortie - dată de ieșire
discret - discret	donnée discrète - dată discretă
disjonction - operație de non-echivalență	donnée numérale - dată digitală
disponibilité - disponibilitate	donnée numérique - dată numerică
dispositif à déclenchements - circuit basculant	données incrémentielles - date incrementale
dispositif de désignation - dispozitiv de desemnare	dossier d'application - dosar de aplicație
dispositif de protection de support de données - dispozitiv de protecție al unui suport de date	dossier de programmation - dosar de programare
	doublet (d'éléments binaires) - dublet (de elemente binare)
	droit de copier - drept de copiere
	duodécimal, 1 [valeur ou état] - duodecimal, 1 [valoare sau stare]

duodécimal, 2[qualificatif d'un système de numération] - duodecimal, 2[calificativ al unui sistem de numerație]

duplex intégral - duplex integral

durée d'assemblage - durată a asamblării

durée d'exécution - durată a execuției

durée de compilation - durată a compilării

durée de traduction - durată a traducerii

durée de la communication - durată a comunicației

E

écart d'ordre - abatere de aranjare

échange dynamique des données - (metoda) DDE [schimb dinamic de date]

échantillonner (des signaux) - (a) eşantiona (semnale)

échantillonner (les données) (a) eşantiona [în prelucrarea datelor]

échantillonneur bloqueur - unitate de urmărire și reținere (a variabilelor analogice)

échelle [multiplicateur] - factor de scară

échelle de temps - factor de scară pentru timp

écho [en infographie] - ecou [în infografie]

écran à caractères - ecran cu caractere

écran à plasma - ecran cu plasmă

écran graphique - ecran grafic

écran tactile - ecran tactil

écrasement de tête - strivire a capului

écrire - (a) scrie

écriture - scriere

éditeur de liens - editor de legături

éditeur de texte - editor de text

éditique - microediție

effacer - (a) șterge

effet d'obliquité (d'un élément binaire) - efect de oblicitate (al unui caracter binar înregistrat)

élément binaire - caracter binar

élément de donnée - element de dată

élément de mémoire - element de memorie

élément de menu - tastă virtuală

élément de remplissage - element de umplere [într-o înregistrare]

élément de signe - cifră binară de semn

élément détectable - element detectabil

élément graphique - element grafic

élimination de page - eliminare de pagină

emboîter - (a) imbrica (structuri)

émetteur-récepteur - transmiteător-receptor

emplacement (de mémoire) - locație de memorie

emplacement protégé - locație protejată

émulation - emulare

émuler - (a) emula

en double précision [qualificatif] - în precizie dublă [calificativ]

en ligne - on-line [engleză]

en parallèle - (în) paralel

en précision multiple [qualificatif] - în precizie multiplă [calificativ]

en série - (în) serie [în prelucrarea datelor]

en simple précision [qualificatif] - în precizie simplă [calificativ]

en triple précision [qualificatif] - în precizie triplă [calificativ]

encre magnétique - cerneală magnetică

enregistrement [en traitement des données] - înregistrare [în prelucrarea datelor]

enregistrement à longueur variable - înregistrare cu lungime variabilă

enregistrement avec retour à un niveau de référence - înregistrare cu revenire la un nivel de referință

enregistrement avec retour à zéro - înregistrare cu revenire la zero

enregistrement de données - înregistrare de date

enregistrement enchainé - înregistrare înlanțuită

enregistrement figé - înregistrare ancorată

enregistrement magnétique - înregistrare magnetică

enregistrement magnétique (des données) - înregistrare magnetică (a datelor)

enregistrement magnétique longitudinal (des données) - înregistrare magnetică longitudinală (a datelor)

enregistrement magnétique perpendiculaire (des données) - înregistrare magnetică perpendiculară (a datelor)

enregistrement par double impulsion - înregistrare prin dublu impuls

enregistrement par modulation de fréquence - înregistrare prin modulație de frecvență

enregistrement par modulation de fréquence modifiée - înregistrare prin modulație de frecvență modificată

enregistrement par modulation de phase - înregistrare prin modulație de fază

enregistrement physique - înregistrare fizică

enregistrement polarisé avec retour à zéro - înregistrare polarizată cu revenire la zero

enregistrement sans retour à un niveau de référence - înregistrare fără revenire la un nivel de referință

enregistrement sans retour à zéro, avec changement sur les zéros - înregistrare fără revenire la zero, prin schimbare asupra zerourilor

enregistrement sans retour à zéro, complémentaire - înregistrare fără revenire la zero, complementară

enregistrement sans retour à zéro, par changement sur les "un" - înregistrare fără revenire la zero, prin schimbare asupra lui "unu"

enregistreur chronologique automatique - înregistrator cronologic (automat)

enregistreur de bande magnétique - înregistrator de bandă magnetică

ensemble de ressources - ansamblu (de resurse)

ensemble têtes-disques - ansamblu capete-discuri

en-tête - antet

en-tête de bande - antet de bandăop

en-tête de bloc - antet de bloc

en-tête du message - antet al mesajului

entraînement d'image - antrenare a imaginii

entre-axe des pistes - pas transversal

entrée [processus] - intrare [proces]

entrée-sortie parallèle - intrare-ieșire paralelă

entrées-sorties (en) série - intrări-ieșiri seriale

entrefer (d'une tête magnétique) [enregistrement de données] - întrefier (al unui cap magnetic) [înregistrarea datelor]

entrer (dans un système) [authentification] - (a) (se) conecta (la un sistem de calcul)

environnement - mediu

envoyer (des données) à destination - (a) trimite (date etc.) la destinație

envoyer par courrier - (a) trimite prin poștă

équivalence logique - operație de echivalență

erreur absolue - eroare absolută

erreur centrée - eroare centrată

erreur d'arrondi - eroare de rotunjire

erreur de programmation - eroare de programare

erreur de synchronisation - eroare de sincronizare

erreur de troncature - eroare de trunchiere

erreur intermittente - eroare intermitentă

erreur irrécupérable - eroare nerecuperabilă

erreur non centrée - eroare sistematică

erreur récurrente - eroare recurentă

erreur relative - eroare relativă

espace d'adresses - spațiu de adrese

espace d'affichage - spațiu de afișare

espace d'appareil - spațiu al unui aparat

espace de travail (dans une mémoire) - spațiu de lucru (în memorie)

espace entre blocs - spațiu între blocuri

espace entre enregistrements - spațiu între înregistrări

espace virtuel (en infographie) - spațiu virtual (în infografie)

essai de recette (d'un système) - test de recepție (a unui sistem)

essai d'intégration - test de integrare

essai unitaire (d'un programme) - test unitar (al unui program)
établir un lien (entre deux ordinateurs) - (a) stabili o legătură (între două calculatoare)
établir une route - (a) stabili un traseu
état instable - stare instabilă
état stable - stare stabilă
étendue - mărime a domeniului de variație
étendue d'une erreur - interval al unei erori
éthique des pirates informatiques - etica spărgătorilor de cod
étiquette de protection d'écriture - etichetă de protecție a scrierii
étiquette, 1[en constitution des données] - etichetă, 1[în prelucrarea datelor]
étiquette, 2[en programmation] - etichetă, 2[în programare]
étirement - etirare
étrangement - blocaj
étreinte (fatale) réciproque - interblocare reciprocă
étreinte fatale - interblocare
étude d'opportunité - studiu de oportunitate
étude de faisabilité - studiu de fezabilitate
étude fonctionnelle - concepție funcțională
étude logique - concepție logică
événement - eveniment
exactitude, 1[qualité] - exactitate, 1[proprietate]
exactitude, 2[évaluation] - exactitate, 2[evaluare calitativă]
exactitude, 3[mesure] - exactitate, 3[măsură cantitativă]
exception - excepție
exclusion - excluziune
exclusion mutuelle - excludere mutuală
EXE - EXE
exec - exec.
exécuter - (a) executa
exécution - execuție (a unui program)
exécution de travail - rulare (de lucrări)
exécution pas à pas - execuție pas cu pas

expéditeur - expeditor
exploitation en double - exploatare în paralel
explorateur - explorator
explorateur optique - explorator optic
exposant avec excédent - exponent polarizat
exposant, 1[en numération à séparation flottante] - exponent (în reprezentarea cu virgulă mobilă)
exposant, 2[nombre binaire] - exponent (al unui număr binar)
extinction [effaçage] - stingere
extraire - (a) extrage (date)

F

facteur de blocage - factor de blocare
fenêtre [en infographie] - fereastră [în infografie]
fenêtre de lecture-écriture - fereastră de citire-scriere
fermer (un fichier) - (a) închide un fișier
fermeture du fichier - închidere a fișierului
fiabilité des données - siguranță a datelor
 fibre optique - fibră optică
fiche d'adaptation - fișă de adaptare
fichier - fișier
fichier caché - fișier al cărui nume începe cu "."
fichier de commande - fișier de comenzi
fichier de mise à jour - fișier de actualizări
fichier idempotent - fișier idempotent
fichier index - fișier indexat
fichier journal - fișier de jurnalizare, fișier jurnal
fichier organisé en détail - fișier organizat ca hash
fichier principal - fișier principal
fichier séquentiel indexé - fișier secvențial-indexat
fichier texte - fișier text
(se) figer - (a) (se) bloca [a rămâne agățat]
file d'attente - coadă
file d'attente à priorités - fir de așteptare cu priorități

file d'attente des travaux [file de tâches] - coada de lucrări
filtre - filtru
fin anormale - sfârșit anormal
fin de bande - sfârșit de bandă
fin de fichier - sfârșit de fișier
find - find
finger - finger
fixer (une variable) - (a) fixa (o variabilă)
flux de bits - flux de biți
flux de travaux - tren de lucrări
fonction [operation de commande] - funcție de comandă [în prelucrarea datelor]
fonction booléenne - funcție booleană
fonction de seuil - funcție prag
fonction de traitement d'un événement - rutină de tratare
fonction de traitement de l'interruption - rutină de tratare a întreruperii
fonction génératrice (d'une suite donnée de fonctions ou constantes) - funcție generatoare (a unui șir dat de funcții sau constante)
fonction logique - funcție logică
fonctionnement concurrent - funcționare concurentă
fonctionnement en parallèle [en traitement des données] - funcționare în paralel [în prelucrarea datelor]
fonctionnement en simultanéité - funcționare simultană
fonctionnement itératif - operare iterativă
fonctionnement multitâche - funcționare în multisarcină
fonctionnement répétitif - operare repetitivă
fonctionnement séquentiel - funcționare secvențială
fond d'image - fond de imagine
fondre - (a) combina
fork - fork
format d'impression - format de tipărire
format de base en double précision - format de bază în precizie dublă

(format de base en) simple précision - format de bază în precizie simplă
format de l'enregistrement - format al înregistrării
format d'instruction - format de instrucțiune
format du message - format al mesajului
format étendu en double précision - format extins în precizie dublă
format étendu en simple précision - format extins în precizie simplă
formatage - formatare
formatage du disque - formatare a discului
formater - (a) formata
forme normale Boyce-Codd - forma normală Boyce-Codd
forme normalisée - formă standard (în reprezentarea cu virgulă mobilă)
formulaire - formular
fraction de temps d'exécution - fracție de timp
fragmentation [état] - fragmentare [stare]
fragmentation (de la mémoire) - fragmentare (a memoriei)
fragmentation externe - fragmentare externă (a memoriei)
fragmentation interne - fragmentare internă (a memoriei)
fréquence - frecvență
fréquence de rafraîchissement - rată de reîmprospătare
fusion - compactare
fusionner - (a) fuziona

G

gain - câștig
garnir (de caractères) - (a) umple cu caractere
générateur de caractères - generator de caractere
générateur de caractères par points - generator de caractere prin puncte
générateur de caractères par traits - generator de caractere prin linii

générateur de compilateurs - generator de compilatoare
générateur de courbes - generator de curbe
générateur de fonction - generator de funcție
générateur de fonction fixe - generator de funcție fixă
générateur de fonction variable - generator de funcție variabilă
générateur (de programmes) - generator de programe
générateur de vecteurs - generator de vectori
génération (d'ordinateurs) - generație (de calculatoare)
génération de système - generare de sistem
gestion automatique de la mémoire - colectare a spațiului disponibil
gestion de la configuration d'un système - administrare a configurației unui sistem
gestion de la file d'attente - gestiune a cozii
gestion de l'information - gestiune a informației
gestion de mémoire - gestiune a memoriei
gestion de projet - conducere a proiectului
gestion des données - gestiune a datelor
gestion des fichiers - gestiune a fișierelor
gestionnaire de bureau - (gestionar) Desktop Manager
gestionnaire de fichiers - gestionar de fișiere
gestionnaire de mémoire paginée - EMM [gestionar de memorie expandată]
gestionnaire de réseau local - LAN Manager [gestionar de rețea locală]
gestionnaire des périphériques - modul program pentru gestiunea perifericelor
gestionnaire [gérant de la base de données] - gestionar al bazei de date
grande vitesse - (de) viteză mare
grappe (de machines) [cluster] - cluster [rețea având drept scop principal partajarea resurselor]
grep - grep

groupe de blocs d'allocation [cluster] - grup de blocuri de alocare

H

hauteur de survol - înălțime a capului magnetic
head - head
help [aide] - help
hiérarchie de protocoles - ierarhie de protocoale
hiérarchisé - ierarhic
horloge, 1[dispositif] - generator de tact
horloge, 2[signal] - tact
horloge externe - ceas extern
hors ligne - off line [în engleză]

I

i-node - i-node
IBM - IBM
idempotent - idempotent
identificateur - identificator
identificateur d'objet - identificator de obiect
identificateur de processus - identificator de proces
identificateur unique - identificator unic
identification [représentation des données] - identificator [în reprezentarea de date]
idéogramme - ideogramă
ignorer - (a) ignora
illégal - nepermis
image (dans un langage de programmation) - șablon [format]
image codée - imagine codificată
image mémoire - imagine memorie
image video - imagine video
imbriuation - întrețesere [despre blocuri pe disc]
imbriqué - întrețesut [despre execuție]
imbriquer - (a) imbrica
immunité au bruit - imunitate la zgomot
impression - imprimare
impression de cadre - imprimare de cadru
imprimante - imprimantă

imprimante à bande - imprimantă cu bandă
imprimante à barre - imprimantă cu bară
imprimante à chaîne - imprimantă cu lanț
imprimante à impact - imprimantă cu impact
imprimante à jet d'encre - imprimantă cu jet de cerneală
imprimante à la volée - imprimantă cu rozetă
imprimante à laser - imprimantă cu laser
imprimante à tambour - imprimantă cu tambur
imprimante (caractère) par caractère - imprimantă caracter cu caracter
imprimante de microformes - imprimantă de microfilme
imprimante électrostatique - imprimantă electrostatică
imprimante graphique - imprimantă grafică
imprimante ligne par ligne - imprimantă de linii
imprimante magnétographique - imprimantă magnetografică
imprimante page par page - imprimantă pe pagină
imprimante par points - imprimantă matriceală, imprimantă cu ace
imprimante parallèle - imprimantă paralelă
imprimante sans impact - imprimantă fără impact
imprimante sur microformes - imprimantă pe microfilme
imprimante thermique - imprimantă termică
impulsion - impuls [variație scurtă cu revenire la starea inițială]
impulsion de synchronisation - impuls de sincronizare
impulsion manquante [protection des données] - impuls ratat
impulsion parasite [en traitement de données] - impuls parazit [în prelucrarea datelor]

inclusion - implicație
indépendance par rapport aux données - independență față de date
indépendant - independent
indépendant par rapport au dispositif - independent de dispozitiv
index, 1 [liste avec références] - index
index, 2 [en programmation] - index (în programare)
index primaire - index primar
index principal - index principal
index secondaire - index secundar
indicateur [en programmation] - indicator, 1 [în programare]
indicateur d'aiguillage - indicator de condiție
indicateur d'état - indicator de stare
indicatif de commande - simbol de invitație
indice [symbole] - indice (inferior) [în prelucrarea datelor]
infographie - infografie
infographie par coordonnées - infografie prin coordonate
infographie par quadrillage - infografie prin rastru
information, 1 [sens général] - informație, 1 [sens general]
information, 2 [en traitement des données] - informație, 2 [în prelucrarea datelor]
information parasite - informație parazită
informatique - informatică
informatique répartie - informatică repartizată
informatisation - informatizare
informatiser - (a) informatiza
infrarouge - infraroșu
initialisation (d'un support de données) - inițializare (a unui suport de date)
insérer - (a) insera
insertion de bits - inserare de biți
instruction, 1 [sens large] - instrucțiune generală (de programare)
instruction, 2 [pour une opération] - instrucțiune (într-un program)

instruction à adresse directe - instrucțiune (cu adresă) directă
instruction à adresse indirecte - instrucțiune (cu adresă) indirectă
instruction à deux adresses - instrucțiune cu două adrese
instruction à deux plus une adresses - instrucțiune cu două plus una adrese
instruction à n adresses - instrucțiune cu n adrese
instruction à n plus une adresses - instrucțiune cu n plus una adrese
instruction à opérande immédiat - instrucțiune imediată
instruction à plusieurs adresses - instrucțiune cu adresă multiplă
instruction à une adresse - instrucțiune cu o singură adresă
instruction à une plus une adresse - instrucțiune cu una plus una (1+1) adrese
instruction absolue - instrucțiune absolută
instruction arithmétique - instrucțiune aritmetică
instruction d'arrêt - instrucțiune de oprire
instruction d'arrêt facultatif - instrucțiune de oprire facultativă
instruction de branchement - instrucțiune de ramificare
instruction de décision - instrucțiune de decizie
instruction de pause - instrucțiune de pauză
instruction de reprise - instrucțiune de reluare
instruction de saut - instrucțiune de salt
instruction de saut conditionnel - instrucțiune de salt condiționat
instruction de saut inconditionnel - instrucțiune de salt necondiționat
instruction de sortie - instrucțiune de ieșire
instruction effective - instrucțiune efectivă
instruction fictive - instrucțiune fictivă
instruction ineffective - instrucțiune inefectivă
instruction logique - instrucțiune logică
instruction primitive - instrucțiune primitivă

instruction privilégiée - instrucțiune privilegiată
instruction sans adresse - instrucțiune fără adresă
instruction-machine - instrucțiune mașină
intégrateur - integrator
intégrateur sommateur - integrator sumator
intégration (d'un système) - integrare (a unui sistem)
intégrité des données - integritate a datelor
intégrité référentielle - integritate referențială
intelligence artificielle - inteligență artificială
intelligent [qualificatif d'un dispositif] - inteligent [calificativ al unui dispozitiv]
interclasser - (a) interclasa
interclasseuse - interclasator
interconnexion des systèmes ouverts - interconectarea sistemelor deschise
interface - interfață
interface adaptée en ligne de commande - interfață orientată în linie de comandă
interface (avec l'utilisateur) - interfață cu utilizatorul
interface avec les programmes de l'utilisateur - interfață cu programele utilizatorului
interface de programmation des applications - interfață de programare a aplicațiilor
interface parallèle - interfață paralelă
interface périphérique - interfață periferic
interface pour applications au niveau de code - interfață pentru aplicații la nivel de cod
interférence électromagnétique - interferență electromagnetică
Internet [réseau télématique] - Internet
interpréter - (a) interpreta
interpréteur - interpretor
interpréteur C-shell - interpretor C-shell (csh)
interpréteur (de commande) - interpretor (de comenzi)
interrogation relationnelle - cerere relațională

interroger - (a) interoga
interruption - întrerupere
intersection - conjuncție
intervalle d'échantillonnage - interval de eșantionare
intervalle d'interrogation - interval de interogare
introduction des travaux à distance - introducere de lucrări de la distanță
invariant de boucle - invariant de ciclu
inverser (logiquement) - (a) nega
inverseur [unité de calcul analogique] - inversor (de semn) [în calculul analogic]
invite - cerere [invitație]
invite [commande] - mesaj de invitație
J
jeton - jeton
jeu codé - set codificat
jeu de caractères - set de caractere
jeu (de caractères) alphabétique - set de caractere alfabetice
jeu (de caractères) alphanumérique - set de caractere alfanumerice
jeu (de caractères) binaire - set de caractere binare
jeu (de caractères) codé - set de caractere codificate
jeu (de caractères) codé alphabétique - set de caractere codificate alfabetice
jeu (de caractères) codé alphanumérique - set de caractere codificate alfanumerice
jeu (de caractères) codé numérique - set de caractere codificate numerice
jeu de caractères d'un terminal - set de caractere al unui terminal
jeu de caractères numérique - set de caractere numerice
jeu de codets - set de coduri
jeu d'instructions - set de instrucțiuni
jeu partiel (de caractères) - subset de caractere
jeu partiel (de caractères) alphabétique - subset de caractere alfabetice
jeu partiel (de caractères) alphanumérique - subset de caractere alfanumerice

jeu partiel (de caractères) numérique - subset de caractere numerice
jonction - joncțiune
jonction naturelle - joncțiune naturală
justifier à droite - (a) alinia la dreapta
justifier à gauche - (a) alinia la stânga

L

label - label
langage - limbaj
langage Ada - limbajul de programare Ada
langage adapté à l'objet - limbaj orientat pe obiecte
langage adapté aux problèmes - limbaj orientat pe probleme
langage algorithmique - limbaj algoritmic
langage artificiel - limbaj artificial
langage C - limbajul de programare C
langage C concurrent - (limbajul) C concurrent
langage C++ - limbajul de programare C++
(langage) CORAL 66 - (limbajul) CORAL 66
langage d'assemblage - limbaj de asamblare
langage de commande - limbaj de comandă
langage de commande digitale DCL - (limbaj de comandă) DCL
langage de contrôle des travaux - limbaj de control al lucrărilor
langage de description des données - limbaj de descriere a datelor
langage de description des pages - limbaj de descriere a paginilor
langage de manipulation des données - limbaj de manipulare a datelor
langage de procédure - limbaj procedural
langage de programmation - limbaj de programare
langage de programmation de la quatrième génération - limbaj de programare din generația a patra
langage déclaratif - limbaj declarativ
langage d'origine - limbaj sursă
langage DP - (limbajul) DP
langage évolué - limbaj de nivel înalt

langage fonctionnel - limbaj funcțional
langage Java - limbajul Java
langage lié à l'ordinateur - limbaj orientat spre un anumit calculator
langage naturel - limbaj natural
langage non stratifié - limbaj nestratificat
langage Pascal concurrent - (limbajul) Pascal concurrent
langage Perl - limbajul Perl
langage QUEL - limbaj QUEL
langage résultant - limbaj rezultat
langage SQL - limbaj SQL
langage stratifié - limbaj stratificat
langage-machine - limbaj mașină
langage-objet - limbaj obiect
lecteur [en traitement des données] - cititor [în prelucrarea datelor]
lecteur de bande magnétique - cititor de bandă magnetică
lecteur de bande perforée - cititor de bandă perforată
lecteur de caractères - cititor de caractere
lecteur de caractères à encre magnétique - cititor de caractere scrise cu cerneală magnetică
lecteur de caractères optiques - cititor de caractere optice
lecteur de cartes - cititor de cartele
lecteur de cartes magnétiques - cititor de cartele magnetice
lecteur de courbes - cititor de curbe
lecteur de courbes [en infographie] - cititor de curbe [în infografie]
lecteur de documents - cititor de documente
lecteur de pages - cititor de pagini
lecture - citire
lecture de marques - citire a marcajelor
lecture destructive - citire distructivă
lecture non destructive - citire nedistructivă
lecture optique de marques - citire optică a marcajelor
lettre - literă
libellé - literal

libre - liber
libre [état] - liber [stare]
lien - legătură [instrucțiune în programare]
lien de données - legătură de date
lien dynamique - legare dinamică
lien optique de données - legătură optică de date
ligne - linie
ligne (de carte) - linie (a unei cartele perforate)
ligne cachée - linie ascunsă
ligne de commande - linie de comandă
ligne de liaison - linie de flux
ligne équilibrée - linie echilibrată
ligne louée - linie închiriată
ligne privée - linie închiriată [privată]
ligne rapide - linie rapidă
limité en entrée-sortie - limitat în intrare-ieșire
limiteur - limitator
lire - (a) citi
liste de questions fréquentes - întrebări puse frecvent (FAQ)
liste [ensemble de données] - listă
liste (en)chaînée - listă înlanțuită (de date, rezultate etc)
liste de capacités - listă de capacități
liste directe - coadă [listă în organizarea datelor]
liste inversée - stivă, 1 [listă de articole]
liste linéaire - listă liniară
liste symétrique - listă simetrică
logiciel - soft(ware)
logiciel d'application - software de aplicație
logiciel d'exploitation - software de sistem
logiciel de réseau - programe de rețea
logique formelle - logică formală
logique symbolique - logică matematică
longueur d'enregistrement - lungime a înregistrării
longueur de bloc - lungime de bloc
longueur de mot - lungime a cuvântului
longueur de registre - lungime a registrului
longueur de zone tampon - lungime a zonei tampon

M

machine pour base de données - mașină pentru bază de date
macro-définition - macrodefiniție
macro-générateur - macrogenerator
macro-instruction - macroinstrucțiune
magasin d'alimentation (de cartes) - magazie de alimentare cu cartele
magazine électronique - magazin electronic
maintenance d'un système - întreținere a unui sistem
maintenance et économie (de système) - întreținere și contabilizare (a unui sistem)
manche à balai - manșă
mandrin - mosor
manette - manetă
manquer [diminuer] - (a se) diminua [despre semnale]
mantisse [en numération à séparation flottante] - mantisă [în reprezentarea cu virgulă mobilă]
mantisse (d'un logarithme) - mantisă (a unui logaritm)
mantisse (d'un nombre binaire) - mantisă (a unui număr binar)
manual de maintenance de programme - manual de întreținere a programului
manuel de l'utilisateur - manual de utilizare
mappage (d'adresse) - punere în corespondență a adresei
marque [en infographie] - marcă [în infografie]
marque [symbole] - marcă
marque de groupe - marcă de grup
masquage [en infographie] - ecranare [în infografie]
masque - mască
masquer - (a) masca
masse - masă
matériel (informatique) - echipament (al unui calculator), hardware [în engleză]
mécanisme d'accès - mecanism de acces

mécanisme d'alimentation (en cartes) - mecanism de alimentare (cu cartele)
(mécanisme d') entraînement de la bande magnétique - mecanism de antrenare a benzii magnetice
(mécanisme d') entraînement du tambour - mecanism de antrenare a tamburului
méga bits par seconde (Mbps) - megabiți pe secundă
meilleure allocation - cea mai bună potrivire
mémoire, 1[dispositif] - memorie, 1[dispozitiv]
mémoire, 2[espace] - memorie, 2[spațiu]
mémoire à accès rapide - dispozitiv de memorare rapidă
mémoire à accès sélectif - memorie cu acces direct
mémoire à accès séquentiel - memorie cu acces secvențial
mémoire à bande magnétique - memorie pe bandă magnetică
mémoire à bulles - memorie cu bule
mémoire à cartes magnétiques - memorie pe cartele magnetice
mémoire à condensateur - memorie capacitivă
mémoire à couche mince (magnétique) - memorie pe strat subțire (magnetic)
mémoire à disques (magnétiques) - memorie pe discuri magnetice
mémoire à fil magnétique - memorie pe fir magnetic
mémoire à ligne de retard - memorie cu linie de întârziere
mémoire à liste directe - memorie cu listă directă
mémoire à N tores par élément binaire - memorie cu N inele pe bit
mémoire à supra-conducteur - memorie criogenică
mémoire à tambour (magnétique) - memorie pe tambur magnetic
mémoire à tores (magnétiques) - memorie cu inele magnetice

mémoire à un tore par élément binaire -
 memorie cu un inel pe bit
mémoire associative - memorie asociativă
mémoire auxiliaire - memorie auxiliară
mémoire cache - memorie intermediară
mémoire de grande capacité - memorie de
 masă
mémoire dynamique - memorie dinamică
mémoire effaçable - memorie reutilizabilă
mémoire électrostatique - memorie elec-
 trostatică
mémoire étendue - memorie extinsă
mémoire externe - memorie externă
mémoire fixe - memorie numai pentru citire
mémoire interne - memorie internă
mémoire magnétique - memorie magnetică
mémoire morte programmable - memorie
 numai pentru citire cu conținut programabil
mémoire morte réprogrammable - memo-
 rie reprogramabilă numai pentru citire
mémoire non rémanente - memorie nere-
 manentă
mémoire optique - memorie optică
mémoire organisée par mots - memorie
 organizată pe cuvinte
mémoire paginée - memorie expandată
mémoire permanente - memorie perma-
 nentă
mémoire principale - memorie principală
mémoire réelle - memorie reală
mémoire rémanente - memorie remanentă
mémoire secondaire - memorie secundară
mémoire statique - memorie statică
mémoire tampon - memorie tampon
mémoire virtuelle - memorie virtuală
mémoire vive - memorie vie
menu - meniu
message - mesaj
messaging électronique - poștă electro-
 nică
métalangage - metalimbaj
méthode d'accès séquentiel indexé -
 metodă de acces secvențial-indexat (ISAM)
méthode heuristique - metodă euristică

mettre au point [en programmation] - (a)
 depăna (un program)
mettre en forme - (a) edita
mettre en mémoire - (a) memora, 1[a plasa
 date în memorie]
**mettre fin (à un processus) [tuer un
 processus]** - (a) distruge (un proces)
micrographie informatique - micrografie
 informatică
micro-instruction - microinstrucțiune
micro-ordinateur - microcalculator
microprocesseur - microprocesor
microprogrammation - microprogramare
microprogramme - microprogram
mini-ordinateur - minicalculator
mise à jour de fichier - actualizare de fișier
mise en évidence - evidențiere (a ele-
 mentelor grafice)
mise en forme de signal - transformare a
 semnalului
mise en forme (de texte) - editare de text
mise en mémoire - memorare
mise en oeuvre (d'un système) - imple-
 mentare (a unui sistem)
mise en route [routage] - dirijare
mise en route des données - dirijare a
 datelor
mise en route du message - dirijare a
 mesajului
modèle de données - model al datelor
modèle (de données) relationnel - model
 (de date) relațional
**modèle de référence d'interconnexion de
 systèmes ouverts** - model de referință de
 interconexiune a sistemelor deschise
modèle réseau (de base de données) -
 model rețea (de baze de date)
mode - mod [în programare]
mode asynchrone - mod asincron
mode calcul - mod calcul
mode conditions initiales - mod (de
 funcționare în) condiții inițiale
**mode conversationnel [conversation élec-
 tronique]** - conversație electronică
mode dialogué - mod conversațional

mode interactif - mod interactiv
mode maintien - mod menținere
mode optimisé - mod "cooked"
mode réponse - mod răspuns
mode repos - mod de comandă potențio-
 metric
mode synchrone - mod sincron
mode système - mod sistem
mode verification statique - mod de verifi-
 care static
modem - modem
modem avec retour d'appel - modem cu
 întoarcere a apelului
modem en bande de base - modem în
 banda de bază
modem intégré - modem integrat
modem interne - modem intern
modificateur (d'instruction) - modificador
 (de instrucțiuni)
modulation de fréquence - modulație de
 frecvență
modulation de phase - modulație de fază
modulation en amplitude des impulsions -
 modulație în amplitudine a impulsurilor
modulation en amplitude quadruple -
 modulație în amplitudine cvadruplă
modulation par impulsions codées -
 modulație prin impulsuri codificate
module chargeable - modul încărcabil
module-objet - modul obiect
module-source - modul sursă
molette - moletă
moment de l'exécution - timp de execuție
monter - (a) poziționa (un suport de date)
mot - cuvânt
mot alphabétique - cuvânt alfabetic
mot de passe - parolă
mot d'index - cuvânt index
mot instruction - cuvânt (de) instrucțiune
mot-machine - cuvânt mașină
mot numérique - cuvânt numeric
mot-paramètre - cuvânt parametru
mot réservé - cuvânt rezervat
moteur d'une base de données - motor de
 bază de date
mouvement de page - transfer de pagină

multiperforation - perforare multiplă
multiplot - bait [secvență de biți consi-
 derată ca o unitate]
multiplieur (analogique) - multiplicator
 analogic
multiplieur parabolique - multiplicator pa-
 rabolic
multiprocesseur - multiprocesor
multiprogrammation - multiprogramare
multitraitement - multiprelucrare

N

naviguer - (a) răsfoi
négation - negație
NetBios - NetBios
niveau - nivel
niveau application - nivel aplicație
niveau (de) transport - nivel (de) transport
niveau (de) présentation - nivel prezentare
niveau du lien de données - nivel al legă-
 turii de date
niveau physique - nivel fizic
niveau réseau - nivel rețea
niveau session - nivel sesiune
noeud (d'un réseau) - nod (al unei rețele)
nom de donnée - nume de dată
nom de fichier - nume de fișier
nom qualifié - nume calificat
nombre aléatoire - număr aleator
**nombre binaire exprimé en virgule flot-
 tante** - număr binar în virgulă mobilă
nombre complexe - număr complex
nombre irrationnel - număr irațional
nombre non normalisé - număr nenor-
 malizat
nombre rationnel - număr rațional
non-nombre (NaN) - non-număr (NaN)
normaliser (en arithmétique binaire) - (a)
 normaliza (în aritmetica binară)
**normaliser (en numération à séparation
 flottante)** - (a) normaliza (în reprezentarea
 cu virgulă mobilă)
notation - notație
notation binaire - notație binară
notation décimale - notație zecimală
notation infixée - notație infix

notation préfixée - notație prefix

notation suffixée - notație sufix

noyau (d'un système d'exploitation) - nucleu

noyau (d'un programme de commande) - nucleu rezident al programului de comandă

numéral - numeral

numéral binaire - numeral binar

numéral décimal - numeral zecimal

numeral hexadécimal - numeral hexazecimal

numeral octal - numeral octal

numération - numerație

numération à base - sistem de numerație cu bază

numération à base fixe - sistem (de numerație) cu bază fixă

numération à bases multiples - sistem (de numerație) cu baze multiple

numération à séparation fixe - sistem de reprezentare în virgulă fixă

numération à séparation flottante - sistem (de reprezentare) cu virgulă mobilă

numération à séparation variable - sistem de reprezentare cu virgulă variabilă

numération binaire - sistem (de numerație) binar

numération décimale - sistem (de numerație) zecimal

numération décimale binaire - notație zecimală codificată binar

numération hexadécimale - sistem (de numerație) hexazecimal

numération mixte - sistem (de numerație) cu bază mixtă

numération octale - sistem (de numerație) octal

numération pondérée - sistem (de reprezentare) pozițional

numérique, 1[donnée composée de nombres] - numeric, 1[dată compusă din numere]

numérique, 2[donnée composée de chiffres] - numeric, 2[dată compusă din cifre]

numéro d'accès - număr de acces

numéro personnel d'identification - număr personal de identificare

numéro de niveau - număr de nivel

n-uplet [d'éléments binaires] - *n*-tet

O

objet - obiect

obliquité - oblicitate [în prelucrarea datelor]

occupé - ocupat

octal, 1[valeur ou état] - octal, 1[valoare sau stare]

octal, 2[qualificatif d'un système de numération] - octal, 2[calificativ al unui sistem de numerație]

octet (d'éléments binaires) - octet [vector binar]

omnibus - magistrală [a unui sistem de interfață]

onde porteuse - undă purtătoare

onde porteuse de données - undă purtătoare de date

opérande - operand

opérande immédiat - operand imediat

opérateur [symbole] - operator [în manipularea simbolică]

opérateur booléen - operator boolean

opérateur diadique - operator diadic

opérateur monadique - operator monadic

opérateur (-programmeur) - operator la calculator

opération [mathématique ou logique] - operație [matematică sau logică]

opération arithmétique - operație aritmetică

opération arithmétique binaire - operație aritmetică binară

opération atomique - operație indivizibilă

opération booléenne - operație booleană

opération booléenne diadique - operație booleană diadică

opération booléenne *N*-adique - operație booleană *N*-adică

opération booléenne (sur deux valeurs booléennes) - operație booleană (cu două valori booleene)

opéra-tion complé-mentaire (d'une opéra-tion booléenne) - opéra-ție complemen-tară (a unei opéra-ții booleene)

opéra-tion d'amé-nage-ment - opéra-ție ajutătoare

opéra-tion d'entré-e-sortie asynchrone - opéra-ție de intrare-ieșire asincronă

opéra-tion d'identité - opéra-ție de identitate

opéra-tion de non-identité - opéra-ție non-identitate

opéra-tion de seuil - opéra-ție de prag

opéra-tion diadique - opéra-ție diadică

opéra-tion duale (d'une opéra-tion booléenne) - opéra-ție duală (a unei opéra-ții booleene)

opéra-tion logique, 1[sens gé-néral] - opéra-ție logică, 1[în logica simbolică]

opéra-tion logique, 2[sens special] - opéra-ție logică, 2[depinzând de operanți]

opéra-tion majoritaire - opéra-ție majoritară

opéra-tion monadique - opéra-ție monadică

opéra-tion N-adique - opéra-ție N-adică

(opéra-tion) NON-ET - non-conjun-ție

(opéra-tion) NON-OU - non-disjun-ție

ordinateur - calculator (cu program memorat)

ordinateur [au sens gé-néral] - calculator

ordinateur compatible IBM-PC - calculator compatibil IBM-PC

ordinateur domestique - calculator domestic

ordinateur hôte - gazdă

ordinateur individuel - calculator personal

ordonnancer - (a) planifica (lucrări, sarcini)

ordonner - (a) ordona

ordonner alphabé-tiquement - (a) ordona alfabetic

ordonner par fusion - (a) ordona prin fuzionare

organe d'entré-e - unitate de intrare

organe d'entré-e-sortie - unitate de intrare-ieșire

organe de sortie - unitate de ieșire

organigramme - schemă (de prelucrare)

orifice de sectorisation - orificiu de sectorizare

ouverture [suite de caractères] - deschidere a măștii

oxyde ferrique - oxid de fier

P

page (dans un système à mémoire virtuelle) - pagină (într-un sistem cu memorie virtuală)

pages par minute - pagini pe minut

pagination à la demande - paginare la cerere

pagination (dans un système à mémoire virtuelle) - paginare (într-un sistem cu memorie virtuală)

panne mise en évidence par les données - defecțiune pusă în evidență prin prelucrarea datelor

panneau d'entretien - panou de întreținere

panoramique - rotire panoramică a imaginii

papier en accordéon - hârtie continuă pliată în evantai

papier en continu - hârtie continuă

paquet - pachet

paquet de cartes - pachet de cartele perforate

paramètre [sens gé-néral] - parametru [sens general]

paramètre dynamique - parametru dinamic

paramètre externe - parametru extern

paramètre prédéfini - parametru predefinit

parité - paritate

parité impaire - paritate impară

parité paire - paritate pară

partage de colonne - împărțire a coloanei

partage de temps - distribuirea timpului

partage du fichier - partajare a fișierului

partie adresse - parte de adresă

partie fractionnaire (d'un nombre binaire) - parte fracționară (a unui număr binar)

partie opérateur - parte (a tipului) de opéra-ție

partition - partiție

pas [distance] - pas [de afișare]

pas d'entraînement - pas de antrenare

pas (de traceur) - pas (de trasator)

pas longitudinal - pas longitudinal

passage - rulare (de programe)

passerelle (dans un réseau d'ordinateurs)

- poartă (într-o rețea de calculatoare)

pause d'impression - pauză de tipărire

PDP-11 - PDP-11

peigne - pieptene

perforateur - mașină de perforat

perforateur de bande - perforator de bandă

perforateur de cartes - perforator de car-
tele

perforation d'entraînement - perforații de
antrenare

perforation hors texte - perforație de zonă

perforatrice à alimentation automatique

- mașină de perforat cu alimentare automată

perforatrice à alimentation manuelle -

mașină de perforat cu alimentare manuală

perforatrice à clavier - mașină de perforat
cu claviatură

perforatrice calculatrice - perforator cal-
culator

perforatrice récapitulative - mașină de
perforat recapitulativă

perforer en série - (a) perfora în serie

période de rétention - perioadă de reținere

périphérique - (echipament) periferic

permissions d'accès au fichier - drep-
turi/permișiuni de acces la fișier

permutation (des données) - interschim-
bare (de date)

personnalisation [adaptation sur mesure]
- adaptare

perte d'information - pierdere de infor-
mație

phase d'assemblage - fază de asamblare

phase d'exécution - fază de execuție

phase de compilation - fază de compilare

phase de traduction - fază de traducere

phase de travail - fază a unei lucrări [pas]

photocopieur - copiator

photostyle - indicator optic

pile [mémoire] - stivă, 2[tip de memorie]

piratage (informatique) - piraterie (infor-
matică)

pirate informatique - spărgător de cod

piste - pistă

piste d'adresses - pistă de adrese

piste d'entraînement - pistă de antrenare

piste d'index - pistă de index

piste de parité - pistă de paritate

piste de rechange - pistă alternativă

piste de synchronisation - pistă de sin-
cronizare

piste magnétique [mémoire magnétique] -

pistă magnetică [memorie magnetică]

planification basée sur priorités - plani-
ficare bazată pe priorități

planification du projet - planificare a
proiectului

planification des tâches - planificare a
lucrărilor

planification devancée - planificare cu
prelevare forțată

planification par diagrammes - planificare
prin diagrame

poids [représentation pondérée] - pondere
[în reprezentare pozițională]

poinçonneuse trou par trou - mașină de
perforat care execută perforațiile una câte
una

point d'accès - punct de acces

point d'entrée - punct de intrare

point d'image - pixel

point d'interruption - punct de întrerupere

point de branchement - punct de ramifi-
care

point de chargement - punct de încărcare

point de reprise - punct de reluare

point de retour - punct de revenire

point de vente - punct de vânzare
point de vente automatisé - punct de vân-
zare automatizat

pointeur - indicator, 2[în organizarea date-
lor]

pointeur de l'enregistrement - pointer al
înregistrării

pointeur de pile - indicator de stivă

- pont** - punte
- port asynchrone** - port asincron
- port d'imprimante** - port pentru imprimantă
- port de communications** - port de comunicații
- port (en) série** - port serial
- portabilité** - portabilitate
- porte, 1[circuit à passage contrôlé]** - poartă [circuit combinațional]
- porte, 2[élément logique]** - poartă (logică)
- porte à seuil** - poartă de prag
- porte d'équivalence** - poartă de echivalență
- porte d'exclusion** - poartă de excludere
- porte d'identité** - poartă de identitate
- porte d'inclusion** - poartă de implicație
- porte de disjonction exclusive** - poartă SAU-EXCLUSIV
- porte ET** - poartă ȘI
- porte majoritaire** - poartă majoritară
- porte NON** - poartă NU
- porte NON-ET** - poartă NU-ȘI
- porte NON-OU** - poartă NU-SAU
- porte OU inclusif** - poartă SAU (INCLUSIV)
- porteur d'information** - purtător de informație
- porteuse de données** - purtătoare de date
- position adressable** - poziție adresabilă
- position binaire** - poziție binară
- position (dans une chaîne)** - poziție (într-un șir)
- position de perforation** - poziție a perforației
- position du signe** - poziție de semn
- positionner [en traitement de l'information]** - (a) poziționa [în prelucrarea datelor]
- positionner (la tête de lecture)** - (a) deplasa capul (pe disc)
- postcondition** - postcondiție
- poste d'entrée des données** - stație de introducere a datelor
- poste d'interrogation** - post de interogare
- poste de lecture** - post de citire
- poste de perforation** - post de perforare
- postprocesseur** - postprocesor
- potentiomètre (numérique)** - potențiometru (numeric)
- poursuite [en infographie]** - urmărire (în infografie)
- pragmatique** - pragmatică
- pré-ranger** - (a) prememora
- précision** - precizie
- précondition** - precondiție
- prédéfinir** - (a) predefini
- première forme normale** - forma normală 1
- premier entré, premier sorti [premier arrivé, premier servi]** - primul venit, primul servit (FIFO)
- premier plan** - prim-plan
- premier plan d'image** - prim plan al imaginii
- préprocesseur (de langage)** - preprocesor (de limbaj)
- présentation de formulaire** - salt de poziționare a formularului
- prêt à transmettre** - gata de transmisie
- primitive d'entrée** - primitivă de intrare
- priorité** - prioritate
- priorité dynamique** - prioritate dinamică
- priorité statique** - prioritate statică
- prise en charge d'un système** - susținere sistem
- problème d'application** - problemă aplicativă
- procédure** - procedură
- procédure de chargement initial** - procedură de preîncărcare
- procédure ré-entrante** - procedură reentrantă
- processeur** - procesor
- processeur de communications** - procesor de comunicații
- processeur de contrôle périphérique** - procesor de control periferic
- processeur (de langage)** - procesor de limbaj
- processeur (de) réseau** - procesor de rețea
- processeur frontal** - procesor frontal

processeur graphique - procesor grafic
processeur pipeline - procesor "pipeline"
processeur vectoriel - procesor vectorial
processus - proces
processus (dans un système de traitement de l'information) - proces (într-un sistem de prelucrare a datelor)
processus bloqué - proces blocat
processus concurrents - procese concurente
processus d'arrière plan - program executat în fundal
processus fils - proces "fiu"
processus père - proces "părinte"
processus serveur [démon] - demon
producteur - producător
profil - profil
profil d'exécution - profil de execuție
progiciel - pachet de programe
progiciel de communications - pachet de programe (software) pentru comunicații
programmation - programare
programmation à temps d'exécution minimal - programare cu minimizarea timpului de acces
programmation adaptée à l'objet - programare orientată spre obiect
programmation concurrente - programare concurentă
programmation en logique - programare logică
programmation fonctionnelle - programare funcțională
programmation sans boucle - programare fără bucle
programmation structurée - programare structurată
programme d'amorce - preîncărcător primar
programme d'analyse sélective - program de analiză selectivă
programme d'application - program de aplicație
programme d'entrée - program de intrare
programme d'évaluation des performances - program de evaluare a performanțelor

programme (d'ordinateur) - program (pentru calculator)
programme d'origine - program sursă
programme de bibliothèque - program de bibliotecă
programme de commande - program de control (al execuției)
programme de commande [driver] - program de comandă [driver]
programme de contrôle - program de control
programme de diagnostic - program de diagnosticare
programme de formatage - program de formatare
programme de service - program utilitar
programme de sortie - program de ieșire
programme de traçage - program de trasare
programme de vidage - program de vidaj
programme exécutable - program executabil
programme exécutif - program executiv
programme interactif - program interactiv
(programme) moniteur - program monitor
programme objet - program obiect
programme ré-entrant - program reentrant
programme résultant - program rezultat
programme réutilisable - program reutilizabil
(programme) superviseur - (program) supervizor
(programme) traducteur - translator [de limbaje]
programme translatable - program relocabil
programmer - (a) programa
projet - proiect
projet pilote - proiect pilot
protection de la mémoire - protecție a memoriei
protection des données - protecție a datelor
protocole - protocol
protocole de communications - protocol de comunicație

protocole de contrôle des transmissions - protocol de control al transmisiilor
protocole de test - plan de testare
protocole lié aux bits - protocol orientat pe biți
protocole lié aux octets - protocol orientat pe octeți
prototype - prototip
pseudocode - pseudocod
pseudo-instruction - enunț declarativ
publication assistée par ordinateur (PAO) - publicare asistată de calculator
puits à dépression - coloană cu vid
pupitre de commande - pupitru de comandă (al unui sistem de prelucrare a datelor)

Q

qualité d'impression - calitate a imprimării
quantification (d'une variable) - cuantificare
quantifier - (a) cuantifica
quantum [intervalle de temps]- cuantă [tranză de timp]
quartet (d'éléments binaires) - cvartet (de elemente binare)
quatrième forme normale - forma normală 4
queue (de bande magnétique) - capăt (de bandă magnetică)
qui est là? - "cine sunteți?" [semnal]
quintet (d'éléments binaires) - cvintet (de elemente binare)
quitter [fin d'exécution] - (a) termina execuția

R

raccrocher une voie de données - (a) închide un canal de date
rafraîchissement - reîmprospătare
raisonnement par récurrence - inducție matematică
rang (d'un chiffre) - rang (al unei cifre)
rangée (de bande) - rând de bandă
rangement - aranjament
rangement dynamique en mémoire tampon - alocare dinamică de memorie tampon

rangement simple en mémoire tampon - alocare statică de memorie tampon
ranger - (a) aranja
ranger par fusion - (a) aranja prin fuzionare
rapiécer - (a) rearanja
rapport d'évaluation - raport de evaluare
rappeler - (a) interna (date)
réarmement - inițializare (a unui circuit bistabil)
rebobiner - (a) rebobina
recensement des données - inventar al datelor
récepteur de cartes - magazie de primire a cartelelor
réception d'appel - apel recepționat
recherche - căutare
recherche arborescente - căutare arborescentă
recherche binaire - căutare binară
recherche de Fibonacci - căutare Fibonacci
recherche des données - regăsire a datelor
recherche dichotomique - căutare dihotomică
recherche documentaire - regăsire a informației
recherche en chaîne - căutare în lanț
recherche linéaire - căutare liniară
recherche par calcul d'adresse - căutare prin calcul de adresă
rechercher - (a) căuta
rechercher [localiser] - (a) găsi
rechercher (dans une base de données) - (a) răsfoi (o bază de date)
recomposition automatique du numéro - (cu) reformare automată a numărului
reconfiguration - reconfigurare
reconfigurer - (a) reconfigura
reconnaissance automatique - recunoaștere automată (a caracterelor)
reconnaissance de caractères - recunoaștere a caracterelor
reconnaissance de caractères magnétiques - recunoaștere a caracterelor magnetice

reconnaissance de formes - recunoaştere a formelor

reconnaissance optique des caractères - recunoaştere optică a caracterelor

recouvrir - (a) suprapune

reculer, 1[un support de données] - (a) trage înapoi (un suport de date)

reculer, 2[une position] - (a) trage înapoi (o poziţie)

récupérable (de l'ordinateur principal) - încărcabil (de la calculatorul principal)

récupération - refacere

récupérer - (a) recupera

récupérer (les données) de l'ordinateur principal - (a) încărca (date de la calculatorul principal)

redondance du réseau - redundanţă a reţelei

réduire - (a) reduce la scară

réfléter - (a) oglindi

réflexion [en infographie] - oglindire

refus - refuz

refuser - (a) refuza

régénération (d'image) - regenerare de imagine

régénération de signal - regenerare a semnalului

région critique - regiune critică

registre - registru [în prelucrarea datelor]

registre à décalage - registru de deplasare

registre à drapeaux - registru cu indicatoare

registre à virgule fixe - registru în virgulă fixă

registre à virgule flottante - registru în virgulă mobilă

registre arithmétique - registru aritmetic

registre d'adresse d'instruction - registru de adresă (a instrucţiunii)

registre d'adresse de base - registru de adresă de bază

registre d'entrée manuelle - registru de intrare manual

registre d'horloge - contor de timp [în prelucrarea datelor]

registre d'index - registru de index

registre d'instruction - registru de instrucţiune

registre d'interruption - registru de întrerupere

registre double - registru dublu

registre général - registru general

registre multiple - registru multiplu

registre quadruple - registru cvadruplu

registre triple - registru triplu

relais - releu

relation - relaţie

releveur de coordonnées - locator

relier - (a) lega

relier [un identificateur] - (a) lega [un identificator]

remettre à l'état initial (un compteur) - (a) readuce la starea iniţială (un numărător)

remplir de zéros - (a) umple cu zerouri

remplissage - umplere

rendez-vous - confirmare

renvoi d'organigramme - conector [simbol într-o organigramă]

renvoyer - (a) trimite pe o altă cale

renvoyer (par une variable) - (a) reveni, 1[printr-o variabilă]

répartiteur [programme d'ordinateur] - dispecer

répartiteur (des actions) - planificator (de acţiuni)

repère de début de bande - reper de început de bandă

repère de fin de bande - reper de sfârşit de bandă

répertoire [en gestion des fichiers] - catalog [în gestiunea fişierelor]

répertoire (de données) - tabelă directoare

répertoire des fichiers - catalog (de fişiere)

report bloqué à neuf - transport blocat la nouă

report circulaire - transport circular

report complet - transport complet

report (d'une retenue) - transport [în prelucrarea datelor]

report en cascade - transport în cascadă

- report négatif circulaire - împrumut circular
- report par vague - transport în valuri
- report partiel - transport parțial
- report simultané - transport simultan
- reporteuse - interpretator prin transfer
- reprendre - (a) relua
- représentation à virgule flottante - reprezentare cu virgulă mobilă
- représentation analogique - reprezentare analogică
- représentation codée en binaire - notație codificată binar
- représentation des données [traitement de l'information] - reprezentare a datelor
- représentation discrète - reprezentare discretă
- représentation fil de fer - reprezentare în "cadru" de sârmă
- représentation numérale - reprezentare digitală
- représentation numérique - reprezentare numerică
- représentation pondérée - reprezentare pozițională
- reprise [de l'exécution d'un programme] - reluare [a execuției unui program]
- reproductrice de bande - reproducător de bandă
- reproductrice de cartes - mașină de duplicat cartele
- reproduire - (a) reproduce
- réseau - rețea
- réseau à vaste diffusion géographique [réseau régional, national etc.] - rețea de arie largă
- réseau arborescent - rețea arborescentă
- réseau ARPA - rețea ARPA
- réseau d'ordinateurs - rețea de calculatoare
- réseau d'ordinateurs centralisé - rețea de calculatoare centralizată
- réseau d'ordinateurs décentralisé - rețea de calculatoare descentralizată
- réseau de communications - rețea de comunicații
- réseau de données - rețea de date
- réseau de données publique - rețea de date publică
- réseau de données publique à commutation de paquets - rețea de date publică cu comutare de pachete
- réseau en bande large - rețea în bandă largă
- réseau en boucle - rețea în inel
- réseau en étoile - rețea cu topologie stea
- réseau hétérogène - rețea eterogenă
- réseau hiérarchisé - rețea ierarhică
- réseau homogène - rețea omogenă
- réseau local - rețea locală
- réseau local en bande de base - rețea locală în banda de bază
- réseau maillé - rețea plasă
- réseau numérique à services intégrés - rețea numerică cu servicii integrate
- réseau PC - rețea de PC-uri
- réseau pour téléphones mobiles - rețea pentru telefoane mobile
- réseau "token ring" - rețea de tip Token ring
- réservoir de papier - rezervor de hârtie
- résidant - rezident
- résolveur - element de transformare a coordonatelor
- restaurer - (a) restaura
- résultat [d'une operation] - rezultat [al unei operații]
- (résultat de) vidage - vidaj
- retenir - (a) transporta
- retenue - cifră de transport
- retenue négative - cifră de împrumut
- retirer - (a) externa (date)
- retour à la ligne - caracter de salt la linie nouă
- retour automatique du chariot - întoarcere automată a carului
- retour du chariot - întoarcere a carului
- retourner [au programme appelant] - (a) reveni, 2[prin-o legătură]
- retrouver (des données) - (a) regăsi (date)
- réussite - găsire (a unei informații)
- révision structurée - revizie structurată

robotique - robotică
 rotation [en infographie] - rotație [în infografie]
 roue à caractères - roată de tipărire
 route - rută
 routine - rutină
 routine réursive - rutină recursivă
 routine ré-entrante - rutină reentrantă
 routine réutilisable - rutină reutilizabilă
 ruban encreur - panglică colorată (cu cerneală)
 ruban encreur (de l'imprimante) - panglică tușată
 rythmeur - întreruptor de interval de timp

S

saisie de données - introducere de date
 saisie de données (dans une base de données) - introducere de date (într-o bază de date)
 sans disques - fără discuri
 sans maintien - fără menținere
 sans retour à zéro - fără revenire la zero
 saut - salt [într-un program]
 saut conditionnel - salt condiționat
 saut de papier - salt al hârtiei
 saut inconditionnel - salt necondiționat
 sauvegarder - (a) salva
 sauvegarder (une base de données) - (a) salva (o bază de date)
 scalaire [réel] - scalar
 schéma conceptuel - schemă conceptuală
 schéma de connexion - schemă de conexiuni [în prelucrarea datelor]
 schéma de la base de données - schema bazei de date
 schéma de relation - schemă de relație
 schéma logique - schemă logică
 secteur - sector
 secteur (sur un disque) - sector (pe un disc)
 section critique - secțiune critică
 sectorisation logique - sectorizare logică
 sectorisation physique - sectorizare fizică
 sécurité des données - securitate a datelor

sécurité des données [d'une base de données] - securitate a datelor [dintr-o bază de date]
 sécurité du système de traitement de données - securitate a unui sistem de prelucrare a datelor
 segment - segment
 segment (de recouvrement) - segment de (re)acoperire
 segment détectable - segment detectabil
 segment (en infographie) - segment (în infografie)
 segmentation du programme - segmentare a programului
 segmenter - (a) segmenta
 sélecteur [en traitement des données] - selector [în prelucrarea datelor]
 sélection par coïncidence de courants - selecție prin coincidență de curent
 sémantique - semantică
 sémaphore - semafor [variabilă]
 sens de liaison - sens al fluxului (în scheme de prelucrare)
 séparation fractionnaire - separare fracționară
 septet (d'éléments binaires) - septet (de elemente binare)
 séquence d'interclassement - secvență de interclasare
 séquence (d'articles) - secvență
 séquence d'appel - secvență de apel
 séquence sans boucle - secvență fără bucle
 séquentiel - secvențial
 serveur - server
 serveur d'impression - server de imprimare
 serveur de communications - server de comunicații
 serveur de fichiers - server de fișiere
 serveur de réseau local - server de rețea locală
 session - sesiune
 sexadécimal, 1 [valeur ou état] - hexazecimal, 1 [valoare sau stare]

sexadécimal, 2[qualificatif d'un système de numération] - hexazecimal, 2[calificativ al unui sistem de numerație]

sextet (d'éléments binaires) - sextet (de caractere binare)

signal [support physique de l'information] - semnal [suport fizic al informației]

signal bipolaire - semnal bipolar

signal d'acceptation de l'appel - semnal de acceptare al apelului

signal d'autorisation - semnal de validare

signal d'horloge - semnal de ceas

signal d'interdiction - semnal de inhibare

signal de contrôle de l'appel - semnal de control al apelului

signal modulateur - semnal modulator

signal numérique - semnal numeric

signalisation d'événement - indicator de eveniment

signalisation de la porteuse - semnalare a purtătoarei

signature du fichier - semnătură a fișierului

signe décimal - punct zecimal

simulation - simulare

simultané - simultan

site - sit [loc]

socle - soclu

sommateur - sumator (analogic)

somme de contrôle - sumă de control

sonnerie - semnal de legătură

sortie [processus] - ieșire [proces]

sortie d'une imprimante - ieșire a unei imprimante

sortie en temps réel - ieșire în timp real

sortir - (a) ieși

soumission de lots à distance - introducere de loturi de date de la distanță

souppassement (de capacité) - depășire inferioară

source de données - sursă a datelor

souris - mouse [în engleză]

sous-programme - subprogram

sous-programme fermé - subprogram închis

sous-programme ouvert - subprogram deschis

sous-programme récursif - subprogram recursiv

sous-programme ré-entrant - subprogram reentrant

soustracteur - scăzător

soustracteur complet - scăzător complet

spécification (d'un système) - specificație (a unui sistem)

spécification formelle - specificație formală

spooling - spooling

squelette - schelet macro

station de traitement (des données) - stație de prelucrare (a datelor)

station de travail - post de lucru

station de travail (dans un réseau) - stație de lucru

station primaire - stație primară

stockage [de données] - memorare (de date)

stocker - (a) memora, 2[a reține date în memorie]

structure physique (d'une base de données) - structură fizică (a unei baze de date)

suite de nombres aléatoires - șir de numere aleatoare

suite de nombres pseudo-aléatoires - șir de numere pseudoaleatoare

suite récurrente - șir (definit) recurent

suivi de projet - control al proiectului

suivi d'un système - urmărire sistem

super-clé - super-cheie

support de données - suport de date

support de transmission - mediu de transmisie

support de transmission des informations - mediu (de transmisie a informațiilor)

support optique - mediu de stocare pe principii optice

support permanent - suport extern permanent

support vide - suport vid

support vierge - suport neînregistrat

suppression des zéros - suprimare a zero-urilor

suppression (des fichiers) - (a) elimina versiunile vechi (ale fișierelor)

surface d'affichage - suprafață de afișare

surperforer - (a) supraperfora
syllabe - silabă
symbole - simbol
symbole de poursuite - simbol de urmărire
symbole d'organigramme - simbol (pentru scheme de prelucrare)
symbole logique - simbol logic
synchronisation [en informatique] - sincronizare [în informatică]
synchroniseur final - postambul [de sincronizare]
synchroniseur initial - preambul [de sincronizare]
syntaxe - sintaxă
système à rappel automatique - sistem cu reapelare
système cryptographique - sistem criptografic
système d'entrée-sortie de base (BIOS) - sistem de intrare-ieșire de bază (BIOS)
système d'exploitation - sistem de operare
système d'exploitation Bos - (sistem de operare) Bos
(système d'exploitation) BSD - (sistem de operare) BSD
système d'exploitation CP/M - (sistem de operare) CP/M
(système d'exploitation) CTSS - (sistem de operare cu timp distribuit) CTSS
(système d'exploitation) DOS - (sistem de operare) DOS
système d'exploitation PC DOS - (sistem de operare) PC-DOS
système d'exploitation réparti - sistem de operare distribuit
système d'exploitation sur disque - sistem de operare pe disc
système d'information - sistem de informație
système d'information en réseau - sistem de informare în rețea
système d'interface - sistem de interfață
système de chiffre - sistem de cifrare
système de communications - sistem de comunicații

système de fichiers - sistem de fișiere
système de gestion d'une base de données - sistem de gestiune a unei baze de date
système de mémoire paginée - EMS [sistem de memorie expandată]
système de numération - sistem de numerație
système de porteuses (à différentes fréquences) - sistem de purtătoare (de frecvențe diferite)
système de programmation - sistem de programare
système de traitement par lots - sistem de prelucrare pe loturi
système de transition - sistem de tranziție
système expert - sistem expert
système fermé - sistem închis
système informatique - sistem de prelucrare a datelor
système interactif - sistem interactiv
système ouvert - sistem deschis
système tolérant aux pannes - (sistem) tolerant la defecte

T

table - tabelă
table [de données] - tablou [de date]
table d'allocation des fichiers (FAT) - tabelă de alocare a fișierelor (FAT)
table d'opération - tabel de operație
table d'opérations booléennes - tabel de operații booleene
table de décision - tabelă de decizie
table de Karnaugh - diagramă Karnaugh
table de pages - tabelă de pagini
table de partitions - tabelă de partiționare
table de processus - tabelă de procese
table de vérité - tabel de adevăr
table traçante - m.șă trasatoare
tableau de connexions - tablou de conexiuni
tablette - tabletă
tablette graphique - tabletă grafică
tableur - program cu scheme dispersate
tabulatrice - tabulator
tâche - sarcină [ențitate de lucru]

tambour d'impression - tambur de tipărire
tambour (magnétique) [support de données] - tambur magnetic
tambour magnétique de pagination - tambur magnetic de paginare
tampon d'entrée-sortie - tampon de intrare-ieșire
tampon de communications - tampon de comunicații
tampon de l'imprimante - tampon al imprimantei
tassement - împachetare
taux d'erreurs [en traitement des données] - rată de erori
taux de réussite - frecvența succeselor în găsirea informațiilor
taxe d'accès - taxă de acces
téléconférence - teleconferință
télécopie - fax, 2[document facsimil]
télécopieur - fax, 1[dispositiv facsimil]
téléimprimeur - teleimprimator
téléphone - telefon
télétexte - teletext
télex, 1[méthode] - telex, 1[metodă]
télex, 2[appareil] - telex, 2[aparatură]
temps d'accès - timp de acces
temps d'accès moyen - timp mediu de acces
temps d'assemblage - timp de asamblare
temps d'attente [transfert de données] - timp de așteptare [transfer de date]
temps d'exploration - timp de explorare
temps d'unité centrale - timp de unitate centrală
temps de compilation - timp de compilare
temps de connexion - timp de conectare
temps de cycle - timp de ciclu
temps de cycle d'écriture - timp de ciclu de scriere
temps de cycle de lecture - timp de ciclu de citire
temps de mise en place (de la tête magnétique) - timp de poziționare
temps de processeur - timp procesor
temps de recherche - timp de poziționare

temps de recherche (d'une tête magnétique) - timp de deplasare
temps de réponse (d'un ordinateur) - timp de răspuns (al unui calculator cu program memorat)
temps de réponse (d'un système) - timp de răspuns (al unui sistem de calcul)
temps de réponse de la voie - timp de răspuns al canalului
temps de rotation - timp de trecere prin sistem
temps de traduction - timp de traducere
temps de transfert [en transmission de données] - timp de transfer [în transmisia de date]
(en) temps réel - (în) timp real
temps supplémentaire d'interrogation - timp suplimentar pentru interogare
tenue de fichier - întreținere de fișier
terminal - terminal
terminal d'interrogation publique - terminal de acces public
terminal (d'utilisateur) - terminal (de utilizator)
terminal non programmable - terminal neinteligent
terminal programmable - terminal inteligent
ternaire, 1[valeur ou état] - ternar, 1[valoare sau stare]
ternaire, 2[qualificatif d'un système de numération] - ternar, 2[calificativ al unui sistem de numerație]
test aux marges - test marginal
test d'utilisation - test de utilizabilitate
test de validation (d'un système) - test de validare (a unui sistem)
test de vérification - test de verificare (a unui sistem)
tête d'écriture - cap de scriere
tête d'impression - cap de tipărire
tête de lecture - cap de redare
tête de lecture [magnétique] - cap de citire [magnetic]
tête de lecture-écriture - cap de citire-scriere

tête de pré-lecture - cap de precitare

tête flottante - cap flotant

tête (magnétique) d'effacement - cap magnetic de ștergere (a datelor)

tête magnétique (pour enregistrement et lecture des données) - cap magnetic (de înregistrare și citire de date)

tête traçante - cap (de) trasator

tomber en panne - (a) cădea (în pană)

topologie de réseau - topologia rețelei

tore (magnétique) - inel magnetic

tore multित्रou - inel magnetic cu orificii multiple

touche de fonction spéciale - tastă cu funcție specială

touche programmable - tastă programabilă

tourne-disques - mecanism de antrenare a discurilor

tracé - traiectorie

traceur [matériel informatique] - trasator

traceur à rouleau - trasator cu tambur

traceur électrostatique - trasator electrostatic

traceur par ligne - trasator prin rastru

traducteur d'adresse - translator de adresă

traduction de données - traducere de date

traductrice (de cartes perforées) - interpretator

traduire [en langages de programmation] - (a) translata [în limbaje de programare]

traitement de l'image - prelucrare a imaginii

traitement de liste - prelucrare de listă

traitement de texte - prelucrare de texte

traitement des données - prelucrarea datelor

traitement interactif - prelucrare interactivă

traitement par lots - prelucrare pe loturi

traitement par lots à distance - prelucrare pe loturi la distanță

traiter (des données) - (a) prelucra (date)

transaction des données - tranzacție de date

transactions imbriquées - tranzacții imbricate

transcodeur - convertor de cod

transcrire - (a) transcrie

transférer - (a) transfera [date]

transfert [de données] - transfer (de date)

transfert de bloc - transfer de blocuri

transfert de fichiers - transfer de fișiere

transfert (de système) - transfer (de sistem)

transfert électronique de fonds - transfer electronic de fonduri

transfert périphérique - transfer periferic

transfert radial - transfer radial

transformation fenêtre-clôture - transformare fereastră-zonă activă (a ferestrei)

transformer [des données] - (a) transforma

translater - (a) reloca

translation (d'éléments graphiques) - translatare (a elementelor grafice)

translation du programme - relocare program

translation dynamique - relocare dinamică

translittérer - (a) translitera

transmettre - (a) transmite

transmission [d'informations] - transmisiune [de informații]

transmission asynchrone - transmisie asincronă

transmission de données - transmisie de date

transmission (en) série des données - transmisiune serială de date

transmission optique - transmisie optică

transmission par télécopieur - transmisie prin telefacsimil

transmission parallèle - transmisie paralelă

transmission/réception automatique - transmisie/recepție automată

transmission synchrone - transmisie sincronă

travail [ouvrage accompli par un ordinateur] - lucrare

travail d'arrière plan [travail à priorité réduite] - lucrare cu prioritate redusă

travail en réseau - operare în rețea

tri - sortare

trier - (a) sorta

trieuse - sortator (de cartele)
triplet (d'éléments binaires) - triplet (de elemente binare)
troisième forme normale - forma normală 3
troncature (d'un calcul) - trunchiere (a unui proces de calcul)
troncature (d'une chaîne) - trunchiere (a unui șir)
trou d'index - perforație de index

U

union - disjuncție
unité à tambour (magnétique) - unitate cu tambur (magnetic)
unité arithmétique - unitate aritmetică
unité arithmétique et logique - unitate aritmetică logică
unité centrale - unitate centrală (de prelucrare)
unité de bande à déplacement continu - unitate de bandă cu deplasare continuă
unité de bande magnétique - unitate de bandă magnetică
unité de commande - unitate de comandă
unité de contrôle pour une voie d'entrée-sortie - unitate de control pentru un canal de intrare-ieșire
unité de disques (magnétiques) - unitate de discuri magnetice
unité de traitement de texte - procesor (de) text
unité de trame - unitate de rastru
unité de zone morte - unitate de zonă moartă
unité fonctionnelle - unitate funcțională
unité générique - unitate generică
unité logique - unitate logică
unité par défaut - unitate implicită
unité principale de commande - unitate de comandă principală
utilisateur [d'un système informatique] - utilizator (al unui sistem informatic)
utilisateur autorisé - utilizator autorizat

V

variable, 1[entité] - variabilă

variable, 2[en programmation] - variabilă (în programare)
variable analogique - variabilă analogică
variable logique - variabilă logică
variable partagée - variabilă partajată
variation focale [effet de loupe] - mărirea distanței focale
vecteur [arithmétique] - vector [mulțime ordonată de scalari]
vecteur absolu - vector absolut
vecteur relatif - vector relativ
vérification de la séquence - verificare a secvenței
vérificatrice - verificador
verrouillage (d'un ordinateur) - protecție (a unui calculator)
vidage après changement - vidaj după modificare
vidage d'autopsie - vidaj postmortem
vidage de mémoire - imagine a conținutului memoriei, vidare a memoriei
vidage dynamique - vidaj dinamic
vidage dynamique sélectif - vidaj dinamic selectiv
vidage sélectif - vidaj selectiv
vidage statique - vidaj static
vider - (a) vida
vider (une zone de mémoire) - (a) copia (o zonă de memorie)
vider (une zone tampon) - (a) goli (o zonă tampon)
virus (informatique) - virus informatic
visu - terminal de afișare
visuel - unitate de afișare
visuel à balayage cavalier - dispozitiv de afișare cu rază direcționată
visuel à plasma - dispozitiv de afișare cu plasmă
visuel à quadrillage - dispozitiv de afișare în rastru
visuel graphique - dispozitiv de afișare grafică
vitesse maximale de transmission - viteză maximă de transmisie
voie - canal

voie analogique - canal analogic
voie d'accès - linie de acces
voie de réponse - canal de răspuns
voie inverse - canal invers
voie principale - canal principal
voie secondaire - canal secundar

W

web - web

Z

zéro [en traitement de l'information] -
zero [în prelucrarea datelor]
zéro normalisé - zero normalizat
zone [sur un support] - câmp [pe un suport
de date]
zone clé - câmp cheie

zone d'adresse - câmp de adresă
zone (d'un enregistrement) - câmp (al unei
înregistrări)
zone de chargement de têtes - zonă de
încărcare a capetelor
zone de commande - zonă de comandă
zone de mémoire élevée - zonă de memorie
înalță
zone de mémoire pour attribution dyna-
mique - zonă de memorie pentru alocare
dinamică
zone tampon circulaire - zonă tampon cir-
culară
zone vierge - zonă neînregistrată

Surse bibliografice

Seleționarea conceptelor din domeniul **Tehnologia Informației** a avut ca principală sursă bibliografică:

seria vocabularelor ISO-2382 (Systèmes de traitement de l'information);

seria ISO/CEI-2382 (Technologies de l'information);

Dicționarul Multilingv al CEI (Electricity, Electronics and Telecommunications Multilingual Dictionary: English-French-Russian-German-Spanish-Dutch-Italian-Swedish-Polish), Editura Elsevier, Amsterdam-New York-Tokyo-Oxford, 1992,

precum și alte surse mai noi (Standarde IEEE).

Pentru versiunea în limba română, au fost folosite standarde românești cum ar fi:

seria STAS 8590 (Prelucrarea datelor);

seria nouă STAS ISO 2382 (Sisteme de prelucrarea informației);

seria nouă SR ISO/CEI 2382 (Tehnologia informației);

dicționare de specialitate:

Dicționar de electrotehnică, telecomunicații, automatică și cibernetică englez-român, S. Iacobescu ș.a., Editura Tehnică, București, 1981;

Dicționar de informatică, coord. T. Popescu, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1981;

Dicționar Tehnic Englez-Român, Editura Tehnică, București, 1997.

De asemenea, a fost consultată varianta Web a Dicționarului de Tehnologia Informației elaborat de un colectiv coordonat de Dl. Prof. Valentin Cristea de la Catedra de calculatoare din cadrul Facultății de Automatică și Calculatoare.